Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sacrum sanctuarium crucis et patientiae, crucifixorum et cruciferorum, emblematicis imaginibus laborantium et aegrotantium ornatum: artifices gloriosi novae artis bene vivendi et moriendi secundum rationem regulae et circini

https://hdl.handle.net/1874/282187

60

Vak 98

= MA 234

90 60. W674

SACRVM SANCTVARIVM CRVCIS ET PATIENTIAE

CRVCIFIXORVM ET CRVCIFERORVM,

EMBLEMATICIS IMAGINIBVS

LABORANTIVM ET ÆGROTANTIVM

ORNATVM:

ARTIFICES GLORIOSI

NOVÆ ARTIS BENE VIVENDI ET MORIENDI:

AVCTORE

R.P. PETRO BIVERO Matritensi Soc. IESV Theologo,
Sereniſſimorum Belgij Principum Concionatore.

SACRVM SANCTVARIVM CRVCIS ET PATIENTIÆ

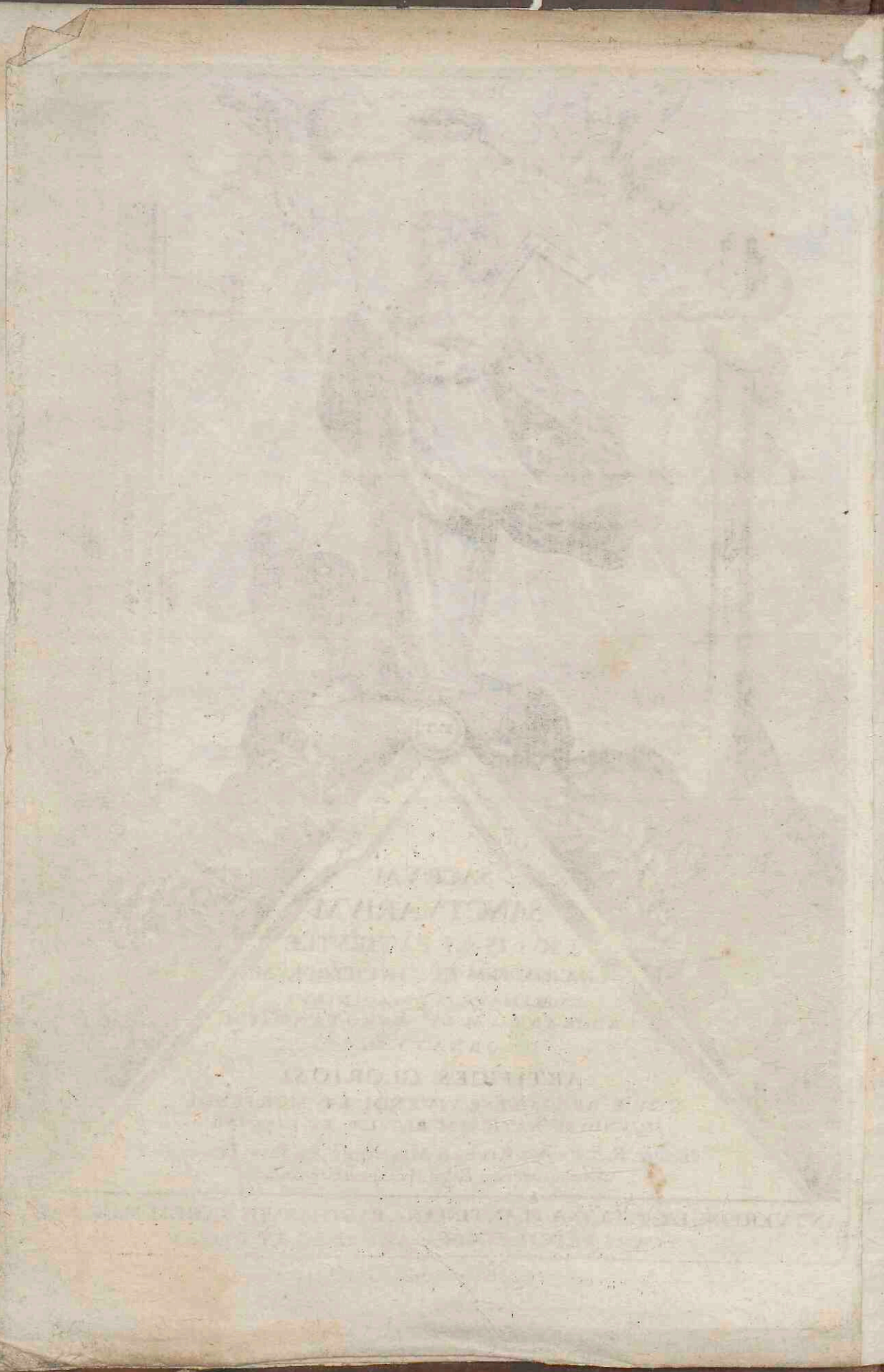
CRVCIFIXORVM ET CRVCIFERORVM,
EMBLEMATICIS IMAGINIBVS
LABORANTIVM ET ÆGROTANTIVM
ORNATVM:

ARTIFICES GLORIOSI

NOVÆ ARTIS BENE VIVENDI ET MORIENDI
SECVNDVM RATIONEM REGVLÆ ET CIRCINI:

Auctore R.P. PETRO BIVERO *Matritensi Soc.* IESV *Theologo,*
Serenissimorum Belgij Principum Concionatore.

ANTVERPIÆ, EX OFFICINA PLANTINIANA BALTHASARIS MORETI. M.DC. XXXIV.
CVM PRIVILEGIIS CAESAREO ET REGIO.

SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO S. R. E. CARDINALI HISPANIARVM INFANTI.

IN SACRO ORATORIO Immaculatæ MARIÆ, & animæ creatæ, & innouatæ arte & artificio Baptiſmatis, Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, Sereniſſimis Belgarum & Burgundionum Principibus, auunculis & prædeceſſoribus veſtris, FERDINANDE PRINCEPS, pro mei famulatus debito, & humilitatis meæ officio, ſolemniter parentaui. Sub æterna & glorioſa Archiducum tantorum memo-

ria SACRVM ORATORIVM patuit: & in eo variæ effigies & imagines apparuerunt, ſacra Emblemata nouæ Artis benè viuendi & moriendi; cuius ope & operâ deformata anima reformabatur & recudebatur. Verùm enimuerò cùm omnis ingenua ars nobiles & illuſtres artifices amet & habeat; ars inclyta benè viuendi & moriendi glorioſos profeſſores planè eſt aſſecuta. Hanc artem aggredienti occurrit Sa-
Eccli. 2, 1. piens, & ſuggerit: *Fili accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem.* occurrit,
2. Tim. 3, 12. & præuenit omnes Paulus: *Omnes qui piè viuere volunt in* CHRISTO IESV, *perſecutionem patientur.* Ergo cultores omnes ſummæ artis benè viuendi & moriendi, in regula Crucis, & in circino Laboris atque Conſtantiæ abſoluent & perficient opus ſuum, ſimiles glorioſo Regi, qui inſtrumento Crucis vſus, primus ac primarius Artifex ſecundùm rationem circini

viuens

viuens & moriens, myſterium redemptionis peregit; & cùm opus ſuum concluderet, aſſeruit: *Conſummatum eſt.* Ioan. 19, 30.

Conſummatus in ligno, & per lignum, ſummus Artifex Crucifixus, Crucifixos ſibi ſimiles in formâ vitæ ac mortis ſuæ ſecum pariter euexit, & in cælum inuexit: quos profert & offert SACRVM SANCTVARIVM *Crucis & Patientiæ Crucifixorum & Crucigerorum, Emblematicis imaginibus laborantium & ægrotantium ornatum.* Glorioſi Artifices omnes, & omnes coronati & laureati, porrectis in cælum manibus optatum veſtrum aduentum, SERENISSIME FERDINANDE, precantes, pro læto introitu omnia felicia & fauſta optant ac pollicentur. Conuolant omnes Crucifixi expanſis brachiis in regales veſtros amplexus, & auium inſtar expandentium alas ſuas in aëre ſublimes pendent, ſe oſtentant & præſentant; vt, bonis auibus, in Belgium, à Belgis obſequio veſtro ſacratis

tis expectatus & expetitus, feliciter ingrediaris. Omnes & singuli Crucifixi, quorum icones in hoc SACRO SANCTVARIO ostenduntur, non tam vocibus quàm Crucibus attestantur, & monent: *In hoc signo vinces.*

Vinces, FERDINANDE, vinces tanto monitus oraculo, quod olim Constantino Magno glorioſissimas victorias prænuntiauit, & quas ipse virtute sanctæ Crucis comparauit. Nec quidem sine labore victoria: quæ causa fuit, vt Constantinus Imperiale Crucis vexillum, acceptum diuino oraculo, *Labarum* esse & vocari in castris decreuerit; sanxeritque, vt hoc ipsum à militantibus omnibus instar SACRI SANCTVARII haberetur & coleretur. Hoc ipsum in castris Regiis & *Labarum* sit & SANCTVARIVM CRVCIS, ET PATIENTIÆ; quæ virtus, sicut & Crux, aulica est, & militaris.

Vixit in aula, & obiit secundùm laudabilem

bilem artem vitæ & mortis, dum Catholici Reges auus & pater V. CELSITVDINIS dominarentur, MARCHIONISSA DE CAMARASSA, Comitis Ducis amita, insignis Heroïna; quam *magnum Heroëm* Hispanus Salomon, vester auus, appellabat. Hæc inclyta matrona, cùm essent in Regia Curia plurima pia & magnifica satis templa, optabat vt nouum conderetur SANCTVARIVM quod DIVINÆ PATIENTIÆ consecraretur. Laudabile votum; & pro voto SACRVM VIRTVTI PATIENTIÆ hoc SANCTVARIVM esto, quod sub Regio nomine, protectione ac patrocinio REGIÆ V. CELSITVDINIS, conditur & editur.

Nec solùm aulica, sed etiam militaris Patientia est; cuius nuda species, vacua & inanis vmbra, de hostibus triumphare nouit. & quidem Romæ triumphauit, quemadmodum lib. 1. Machab. cap. 8. commemoratur: *Et audiuit Iudas nomen Romano-*

rum, quia ſunt potentes viribus, & acquieſcunt ad omnia quæ poſtulantur ab eis: & quicumque acceſſerunt ad eos, ſtatuerunt cum eis amicitias, & quia ſunt potentes viribus. Et audierunt prælia eorum, & virtutes bonas, quas fecerunt in Galatia, quia obtinuerunt eos, & duxerunt ſub tributum: & quanta fecerunt in regione Hiſpaniæ, & quòd in poteſtatem redegerunt metalla argenti & auri, quæ illic ſunt, & poſſederunt omnem locum conſilio ſuo & patientia. Quòd ſi figurata & adumbrata Patientia bellica magnanimos Romanos fecit, & conſtituit in Hiſpania triumphatores; faxit Deus, vt vera Patientia Chriſtiana, quæ hactenus pro Hiſpania, focis & aris Belgicis, contra hoſtes pænè innumeros militauit, ſub Regio nomine veſtro, CATHOLICE FERDINANDE, bella, Deo adiutore, conficiat, victrix
Iac. 1, 4. & triumphatrix perficiat. *Patientia autem opus perfectum habet.* Habuit olim perfectum opus in caſtris & præliis contra Mauros

ros patientia ſancti FERDINANDI veſtri progenitoris glorioſi, cui ſolemne ſymbolum fuit, *Dominus mihi adiutor*: eodem quoque adiutore nuper in caſtris & armis ad Nortlingam in Germania victricibus, more maiorum, qui *poſſederunt omnem locum conſilio ſuo & patientia*, habuiſti & poſſediſti: ac deuictis copiis hoſtilibus, victor & triumphator in Belgium tuum ingrederis. Quòd ſi, moribus antiquis, nouæ portæ victoribus aperiebantur, patefactæ ſunt V. CELSITVDINI in Germania, & etiam in Belgio: vbi cæleſti tractus præſagio, & diuino afflatu tactus magnanimus Heros Marchio Aytonæ, qui rem hactenus reſtituit, feliciter per clauſum omnino Moſam glorioſos aditus patefecit, dum inſulam ſancti Stephani, Caſtrum Luthenſe, & Argentauum ad Nauaiam oppugnauit & expugnauit. Magna pro meritis oppugnatoris & expugnatoris gloria, glorioſo triumphatori fores obſeratas reſeraſſe.

Per nouas igitur portas solemnem agens triumphum ingredere FERDINANDE PRINCEPS, æmulus GLORIOSI REGIS CRVCIFIXORVM & CRVCIFE-
Apoc.6,2 RORVM, qui *exiuit vincens vt vinceret.* victor ex Germania egredere, & tuum ingredere Belgium, nouarum theatrum
Ps.44,5. maximum victoriarum: *intende, prosperè procede, & regna.*

Angele Dei
Custodi, Illumina, et Rege.

LVMEN
SACRI SANCTVARII.

Sacra vox SANCTVARII, *quæ satis frequens in Oraculis diuinis, in vsu etiam est Scriptoribus Latinis, atque in primis Plinio lib.* 23. *Hist. cap.* 8. In Sanctuariis, *inquit*, Mithridatis maximi Regis deuicti Cn. Pompeius inuenit in peculiari commentario ipsius manu compositionem antidoti. *Quod nunc datur* CRVCIS ET PATIENTIAE SANCTVARIVM, *non deuicti, sed victoris est Regis.*

Tripartitum hoc SANCTVARIVM *est, cuius prima*

 pars

pars Regem glorioſum Crucifixum, & Crucifixos Principes, Apoſtolos, Epiſcopos, & Abbates in effigie repræſentat. Pars ſecunda alios inferioris gradus affixos Cruci demonſtrat. Pars tertia Crucifixas oſtendit feminas, quas omnes Regina glorioſa præit.

Quales Crucifixi, tales & Cruciferi laborantes & ægrotantes: quorum lectus doloris omnimodam ſympathiam cum Dominica Cruce habet; quam ſeruant cum ipſo Domino Crucifixo martyres Cruci affixi.

Crux tam Crucifixorum, quàm Cruciferorum, inſtrumentum eſt artis benè viuendi & moriendi, quæ in ſacro deſcripta fuit ORATORIO. *Hoc inſtrumentum innatam ſibi virtutem deriuatam à Patientia habet, eleuatam verò à ſacroſancta Euchariſtia. Hoc inſtrumento artifices cæleſtes vtuntur, vt ſibi coronam parent; & parant dum laborant & ægrotant. Honor quippe alit artem benè viuendi & moriendi: & hic honor ſingulis laborantibus & ægrotantibus proponitur in* SANCTVARIO. *& ad ſingulas imagines extrema morientium Sanctorum verba citantur, vt illa tamquam oracula in lecto doloris colant, ac meditentur: præſertim ſeptem vltima* CHRISTI *verba, quæ laureata & coronata Patientia ad regulam certam reducet*

Iacob. 1, 4. *in fine & Appendice* SANCTVARII; *in quo* Patientia opus perfectum habet.

Hoc munus Angelo Cuſtodi incumbit, vt non ſolùm ad ORATORIVM *Baptiſmi, Pœnitentiæ & Euchariſtiæ animas*

mas fideles ducat, sed etiam deducat ad SANCTVARIVM. *Angelus enim ille, sub cuius custodia & cura populus Hebræorum erat, & à quo ductus est per Rubrum mare, & desertum, sua præsentia & lumine illustrabat* SANCTVARIVM, *quod filij Israëlis intrabant, & in eodem summum Deum adorabant. Eapropter idem ipse custos Angelus, qui fuit in* ORATORIO *ductor, dux quoque nunc est in* SANCTVARIO; *cuius tres partes tripartito suo lumine ostendit, & declarat ingredienti, occurritque iam dicenti:* Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, custodi, illumina, rege & guberna. Amen.

Angelus Custos phosphorus est SANCTVARII, *in cuius sacrato limine præmittenda est nostra confessio, eadem omnino cum illa quam Tertullianus in exordio sui libri de Patientia in verba sequentia præmisit:*

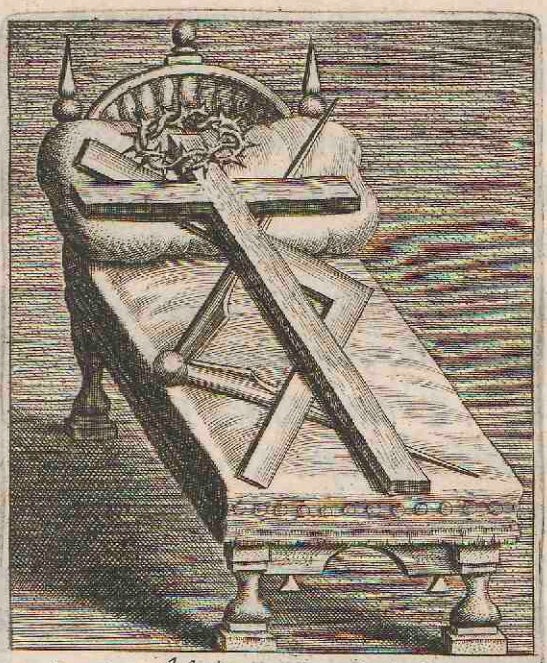
Confiteor ad Dominum Deum, satis temerè me, si non etiam impudenter, de patientia componere ausum, cui præstandæ idoneus omnino non sim, vt homo nullius boni; quando oporteat, demonstrationem & commendationem alicuius rei adortos, ipsos priùs in administratione eius deprehendi, & constantiam commonendi propriæ conuersationis auctoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus erubescant. Atque vtinam erubescere istud remedium ferat, vti pudor non exhibendi, quod aliis

sug-

ſuggeſtum imus, exhibendi fiat magiſterium: niſi quòd bonorum quorumdam, ſicuti & malorum, intolerabilis magnitudo eſt, vt ad capienda & præſtanda ea, ſola gratia diuinæ inſpirationis operetur. Nam quod maximè bonum, id maximè penes Deum; nec alius id, quàm qui poſſidet, diſpenſat, vt cuique dignatur. Itaque velut ſolatium erit diſputare ſuper eo quod frui non datur, vice languentium, qui cùm vacent à ſanitate, de bonis eius tacere non norunt. Ita miſerrimus ego, ſemper æger caloribus impatientiæ, quam non obtineo patientiæ ſanitatem, & ſuſpirem, & inuocem, & perorem neceſſe eſt, cùm recordor, & in meæ imbecillitatis contemplatione digero, bonam fidei valetudinem, & Dominicæ diſciplinæ ſanitatem, non facilè cuiquam, niſi patientia aſſideat, prouenire.

Poſt hæc pinxit Tertullianus Patientiam, quam nos typis excudimus, & exprimimus per varias Crucifixorum imagines in gratiam laborantium & ægrotantium: & quidem ſectantes exemplum ſimul & documentum S. CAROLI BORROMAEI, *qui ſacris propoſitis imaginibus laborantes eſſe iuuandos cenſuit: & ipſe ægros his iuuabat; monebatque Sacerdotes, vt oſtenſis ſanctis iconibus languentes & morientes excitarent. Hæc* SACRI SANCTVARII *praxis, hic piarum eius imaginum vſus, & cultus eſto.*

SYM-

Lectus doloris et mortis iustorum, secundùm mensuram Crucis.

SYMPATHIA CRVCIS ET LECTVLI PASSIONIS ET ÆGRITVDINIS.

CVm sacræ Crucifixorum imagines, quæ in SACRO *hoc* SANCTVARIO *proferuntur, Emblematicæ omnes sint, indices status laborantium & ægrotantium, qui lecto doloris affixi variis morbis diuexantur & afflictantur, præmonendi sunt infirmi, quanta sit inter Crucem & lectulum materiæ, formæ, & finis paritas & similitudo.*

***

Ex

Eadem materia Crucis & lecti.

Ex eadem ligni materia Crux & lectus fabrefiunt. Contempserant hanc materiam, in quos grauiter inuehitur Amos cap. 6. Væ qui opulenti estis in Sion, *&c.* Qui separati estis in diem malum: & appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris. *Præstat in lecto ligneo iacere: vt, quoties in eo iaces, memineris primi lapsus, quem in primo ligno feciſti; & simul Crucis Dominicæ, per quam in ligno redemptionem inueniſti.*

Eadem forma.

Crux & lectulus in eadem forma conueniunt. Crux ita construitur & componitur, vt, quisquis inhæret Cruci, caput erigat, corpus deprimat, extendat manus & brachia, pedes colligat. Quotusquisque in lecto cubat, ad hanc formam se componit; eleuat in altum caput, dimittit corpus, explicat manus & brachia, pedes coniungit & copulat. Cùm S. Patriarcha Iacob in lecto suo moreretur, scriptum de eo legimus Genes. 49. Collegit pedes suos super lectulum, & obiit: appositusque est ad populum suum. *Hic idem ipse est, qui Genes.* 47. *vicinus iam morti, mortis & vitæ Dominum veneratus in lecto est:* Adorauit Israël Deum, conuersus ad lectuli caput. *Qualis hæc adoratio fuerit, scribit & describit Apostolus cap.* 11. *ad Hebræos.* Fide Iacob, moriens, singulos filiorum Ioseph benedixit, & adorauit fastigium virgæ eius. *Adorauit Crucifixum lecto affixus, ad formam eius compositus dum extremè laboraret; & instar cælestis auis quæ pedes contrahit,*

hit, vt se sustollat in altum, collegit pedes suos super lectulum, & obiit, appositusq; est ad populum suum.

Crux & lectus in eumdem finem, in eumdem scopum collimant. Hic lectuli finis est, vt cubantem in se hominem, somno ac quiete fruentem, admittat & excipiat. Hic idem scopus sacratissimæ Crucis est. Rogat Ecclesia CHRISTVM: Indica mihi, quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie. *Tunc temporis* CHRISTVS *cubitum in Crucem iuit; & in Crucis lecto dormiuit.* Ego, *inquit*, dormiui, & soporatus sum. *Somnum cepit & quietem, cùm dixerit adhuc ipse*: In pace in idipsum dormiam & requiescam. Idem finis. *Cant.1,6.* *Psal.3,6.* *Psal.4,9.*

Quòd si Crux & re & nomine cruciatum & tormentum secum præfert; ne hoc ipsum desit lecto, positus in eo æger affligitur & torquetur. Huc pertinet quod asserit ægrotus Iobus: Si dixero: Consolabitur me lectulus meus, & releuabor loquens mecum in strato meo; terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties. *Adde commentarium Ambrosij cap.2. de Interpellatione Iob.* Quid ærumnosius, cùm ipse lectus communem ad quietem datus, graue vulnus infligat? Tunc enim solemus, quod fecimus, recordari, & factorum stimulis compungitur interior conscientia. vnde & Scriptura ait: Quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini. Remedium quidem dedit, sed tamen conscientiam vulnerauit. Eadem pœna. *Iob 7,13.* *Psal.4,5.*

Consti-

Constitutus in lectulo suo Dauid vulneratum se sentie-
Psal.6,7. *bat & gemebat:* Laboraui, *inquit*, in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo. *Considerandum hunc lectum laboranti & ægrotanti proponit Chrysostomus Orat.*1. *de Lazaro:* En ostendo tibi lectum beati Dauid. Qualis igitur erat ille? Non argento & auro, sed vndique lacrymis & confusione exornatus. Hæc ipse fatetur de se loquens: Lauabo per singulas noctes lectum meum.

En ostendo tibi, noue Dauid, lectum doloris, & simul honoris, secundùm mensuram Crucis; vt cognoscas quanta sit paritas & æqualitas inter Crucem passionis & lectulum ægritudinum, quæ spinarum instar pungunt. dicitque pro-
Psal.31,4. *ptereà Rex:* Conuersus sum in ærumna mea, dum
Idem præmium. configitur spina. *Ex acutissimis spinis fabrefacta est* CHRISTI *corona, & ex acutissimis morbis fabricatur glorioſum diadema infirmorum.* Qui certat in ago-
2.Tim.2, 5. ne, non coronatur, nisi legitimè certauerit. *Certa in Cruce, certa in lecto, cum Crucifixo & Crucifixis; quorum Emblematicæ imagines conditionis status tui & simul officij monebunt, & ostendent eam esse virtutem mirandam patientiæ, quam agens de eruditione Principum describit S.Thomas:* Patientia, *inquit*, malis omnibus dominatur, omnia seruiunt ei, etiam mors ipsa.

EM-

EMBLEMATVM SACRORVM SANCTVARII

INSTRVCTIO PARTICVLARIS PRO HEBDOMADA TERTIA ET QVARTA SPIRITALIVM EXERCITIORVM.

POSTQVAM *S. Patriarcha Ignatius primam & ſecundam ſeptimanam ſanctorum Exercitiorum conſiderationi creationis, vitæ & miraculorum Chriſti accommodauit, tertiam hebdomadam myſterijs Crucis & patientiæ Redemptoris applicauit. Huc etiam pertinent ſacra Emblemata tripartiti Sanctuarij, cuius prima Pars eſt de Chriſto Crucifixo, & Superioribus Crucifixis; in quorum martyrio, præ ceteris Crucifixis, ſtigmata paſſionis Dominicæ maximè ſplendent. Accedit glorioſo Regi Crucifixo, & ceteris eius ſociis, cæleſte præmium ad ſingulas eorum Cruces expoſitum, quod palmis atque lauris exornatur. Hoc pacto Sanctuarium Cruci paſſionis & lauro reſurrectionis Chriſti reſpondet, & conſequenter tertiæ & quartæ hebdomadæ ſpiritalium Exercitiorum correſpondet. Habebunt itaque Antiſtites in prima Parte Sanctuarij Præſules, & Prælatos Crucifixos; quorum magiſterio edocti, vtramque ſeptimanam tranſigant, & perficiant.*

Secunda Pars de ſubditis Crucifixis eſt; qui adhærentes Regi ſuo, dicunt ſinguli quod S. Ignatius dixit in Exercitio regni Dei: Audiam, *inquit*, Regem loquentem ad om-

nes ſubditos. Quicumque me comitari velit, paratus ſit oportet non alio vti victu, veſtitu, rebuſque aliis, quàm me vtentem conſpexerit. In iiſdem quoq; laboribus, vigiliis & caſibus ceteris mecum perſiſtendum erit, vt particeps fiat victoriæ & felicitatis vnuſquiſque, prout laborum & moleſtiarum ſocius exſtiterit. *Subditi ſunt quibuſcum loquitur Chriſtus, & de quibus Pars ſecunda Sanctuarij ſermonem facit, quatenus ad vocem glorioſi Regis ſe parant ad crucem & paſſionem tolerandam; vt ſibi regnum Dei promerentes, cum Chriſto in gloriam reſurgant. Hic ſcopus tertiæ & quartæ ſeptimanæ eſt, & hic ipſe eſt ſecundæ Partis Sanctuarij. Verumenimuerò cùm Chriſtus cæleſte regnum paruulorum eſſe dixerit, in Exercitio diuini amoris ad illos etiam glorioſi Regis ſermo tamquam ad ſubditos dirigitur; & ipſi etiam vocationem eius & crucem pariter ſequuntur, vt in fine huius ſecundæ Partis oſtenditur. Habebunt itaque ſubditi viri viros, pueri pueros, qui in paſſione & reſurrectione Chriſti eos inſtruant, & informent.*

Tertia Pars virginibus, viduis, & coniugatis feminis Crucifixis conuenit; vt feminas pias, & ſui profectus ſpiritalis ſtudioſas, in ſacris Exercitijs inſtituant. Non ſolùm viri, ſed etiam feminæ ad vſum ſpiritalium Exercitiorum admitti debent; & admittuntur cum magno ſuarum animarum commodo, vt ipſa experientia teſtatur. Abſit, vt illæ arceantur ab Exercitiis ſpiritalibus, cùm feminæ fuerint priùs in Oratorio, & nunc in Sanctuario, quarum magiſterio viri etiam myſtici ducuntur, & ſe laudabiliter exercent. Habebunt itaque mulieres propriæ ſuæ conditionis magiſtras virgines, viduas, & coniugatas; ſed potiſſimùm glorioſam

rioſam Reginam Mariam, vt inſtruantur, & moneantur ſui officij, & eius obſeruatione beneficium promiſſæ reſurrectionis acquirant. Hic finis tertiæ & quartæ hebdomadæ eſt; & idem omnino eſt Partis tertiæ, in qua per ſpecula paßionis & patientiæ feminæ vocantur & inuitantur, vt ſeipſas ad exemplum glorioſæ Reginæ Mariæ componant, & ornent.

Accedit tertiæ Sanctuarij Partis Appendix de ſeptem extremis verbis Chriſti morientis, quæ S. Ignatius in fine tertiæ hebdomadæ ſpiritalium Exercitiorum non minùs attentis quàm deuotis auribus excipit: Effatus eſt, *inquit*, Dominus in Cruce verba ſeptem: orans videlicet pro crucifixoribus: latroni parcens: Matrem & Ioannem ſibi mutuò commendans: exclamans, SITIO, quando aceto eum potauerunt: & deinde ſe à Patre dicens derelictum: poſteà, CONSVMMATVM EST: ac poſtremò, PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. *Hic finis loquendi Chriſti, & hic exitus tertiæ hebdomadæ paßionis, in qua patiens ſe exercet, & virtus patientiæ exercetur. Hæc ipſa extremos Chriſti ſermones audit, & excipit coronata, vt vacantes exercitationibus ſacris moneat repoſitam eſſe coronam iis, qui Chriſto loquenti obedierint vſque ad vltimam vitæ metam; & vnuſquiſque eorum factis ipſis declarauerit, quod promiſit in Exercitijs S. Patriarcha Ignatius, & perfectiſsimè impleuit. Quid promiſerit ipſe, declarat in Exercitio illo diuini amoris: cùm enim attentam & piam aurem applicuiſſet glorioſo Regi loquenti cum ſuis ſubditis, vt ad ſui Regis exemplum per crucem & paßionem componerentur ad gloriam reſurrectionis, offert ſe ex animo* IESV *ſocium, & dicit*: En, ô

Rex ſupreme,& Domine vniuerſorum, ego, licet indigniſſimus, fretus tamen gratia & ope tua, me tibi penitus offero coram infinita bonitate tua, nec non in conſpectu glorioſæ Virginis matris tuæ, vt quàm poſſim proximè te ſequar, & imiter in ferendis iniuriis & aduerſis omnibus.

Aſſonat in omnibus Sanctuarium tertiæ & quartæ hebdomadæ ſpiritalium Exercitiorum: in quibus, pro compoſitione locorum, proderunt imagines Crucifixi Regis, & aliorum; pro punctis meditationum & conſiderationum, expoſitiones quæ ex ſanctis Patribus & eorum libris adducuntur; pro diuerſitate colloquiorum, variæ diuerſæque orationes, quæ in hoc Opere formantur, & enuntiantur.

Quòd ſi primæ & ſecundæ hebdomadæ Exercitia exigunt, vt qui in illis ſe occupat, benè habeat & valeat; tertia & quarta ſeptimana, in quibus Chriſtus languet, & poſt languorem reſurgit, non dedecent eos qui affixi lecto decumbunt morbis & doloribus afflictati, & ſperant, non tam virtute Medicorum, quàm ope diuinâ fore ſe tandem ſurrecturos. Vnde fit, vt Sanctuarium Crucis & patientiæ in gratiam laborantium & ægrotantium, ſit etiam ſpiritaliter ſe exercentium, cùm morbis corporalibus diuexantur. Hæc itaque Exercitia ſanis & ægris, benè & malè habentibus hominibus vtilia ſunt. Cùm enim Ambroſius 1. *ad Timoth.* 1. *affirmauerit*, Non ſine merito eſt, qui cogitat de bonis viris, *qui languens de Chriſto languente cogitauerit, & qui liber à morbo & è lecto ſurgens de Chriſto reſurgente fuerit meditatus; indubiè non erit ſine magno merito, cui par apud magnum Deum reſpondeat ſpiritale & corporale præmium.*

SACRI

SACRI SANCTVARII CRVCIS ET PATIENTIAE

PARS PRIMA

DE SVPERIORIBVS CRVCIFIXIS ET CRVCIFERIS.

Figura CRVCIS vbique inuenitur, apud PRINCIPES, apud ſubditos, apud mulieres.

Chryſoſtomus, Quòd Chriſtus ſit Deus.

SANCTI VARII
CRUCIS
ET
PATIENTIAE
CARMEN PRIMUM
DE
SUPERIORIBUS CRUCIFIXIS
ET CRUCIFERIS.

Regia Crucis ubique insignia, apud Principes, apud subditos, apud malos,

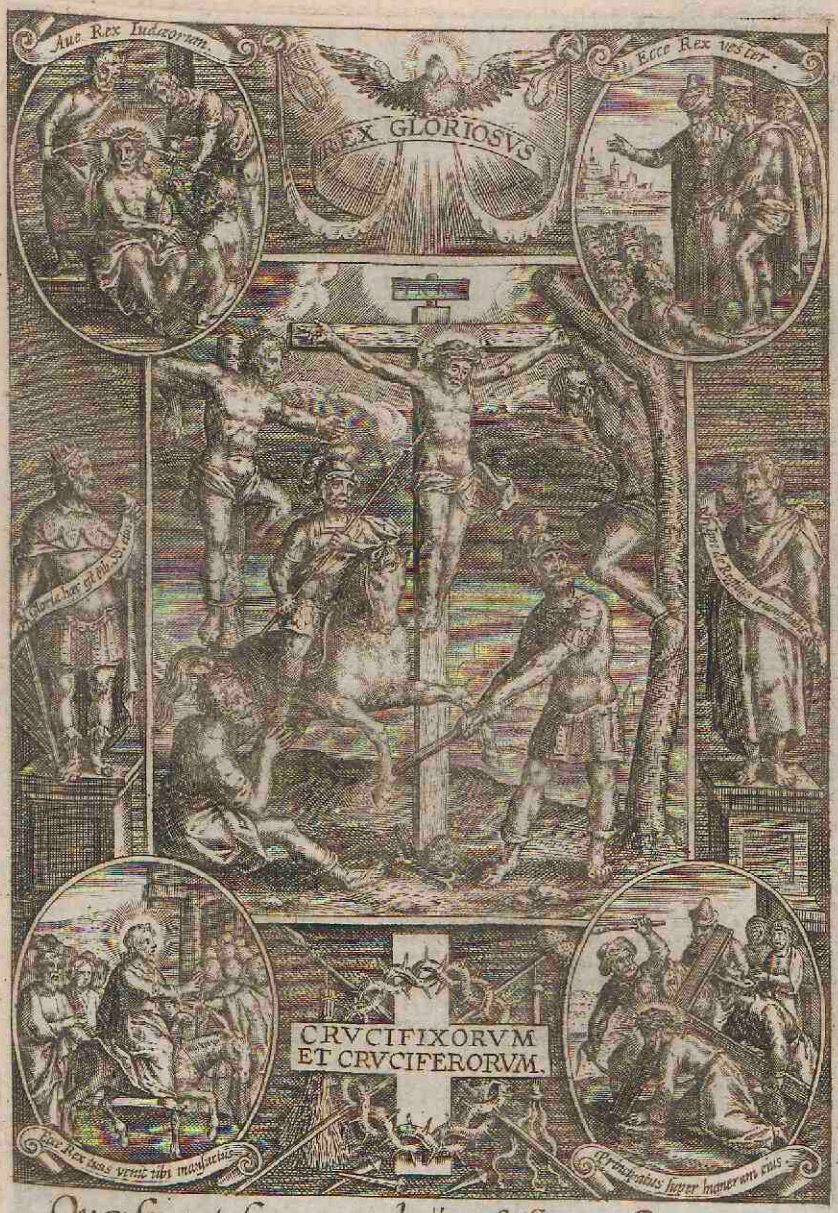
IMAGINES EMBLEMATICÆ PARTIS PRIMÆ SACRI SANCTVARII.

Regis glorioſi Crucifixorum & Cruciferorum.
S. Petri Apoſtoli.
S. Andreæ Apoſtoli.
S. Philippi Apoſtoli.
S. Bartholomæi Apoſtoli.
S. Simeonis Epiſcopi.
S. Sixti Papæ.
S. Macarij Patriarchæ.
S. Neſtoris Epiſcopi.
S. Aſtij Epiſcopi.
S. Petri Epiſcopi Damaſceni.
S. Clementis Epiſcopi.
S. Liberati Abbatis.
S. Paphnutij Abbatis.

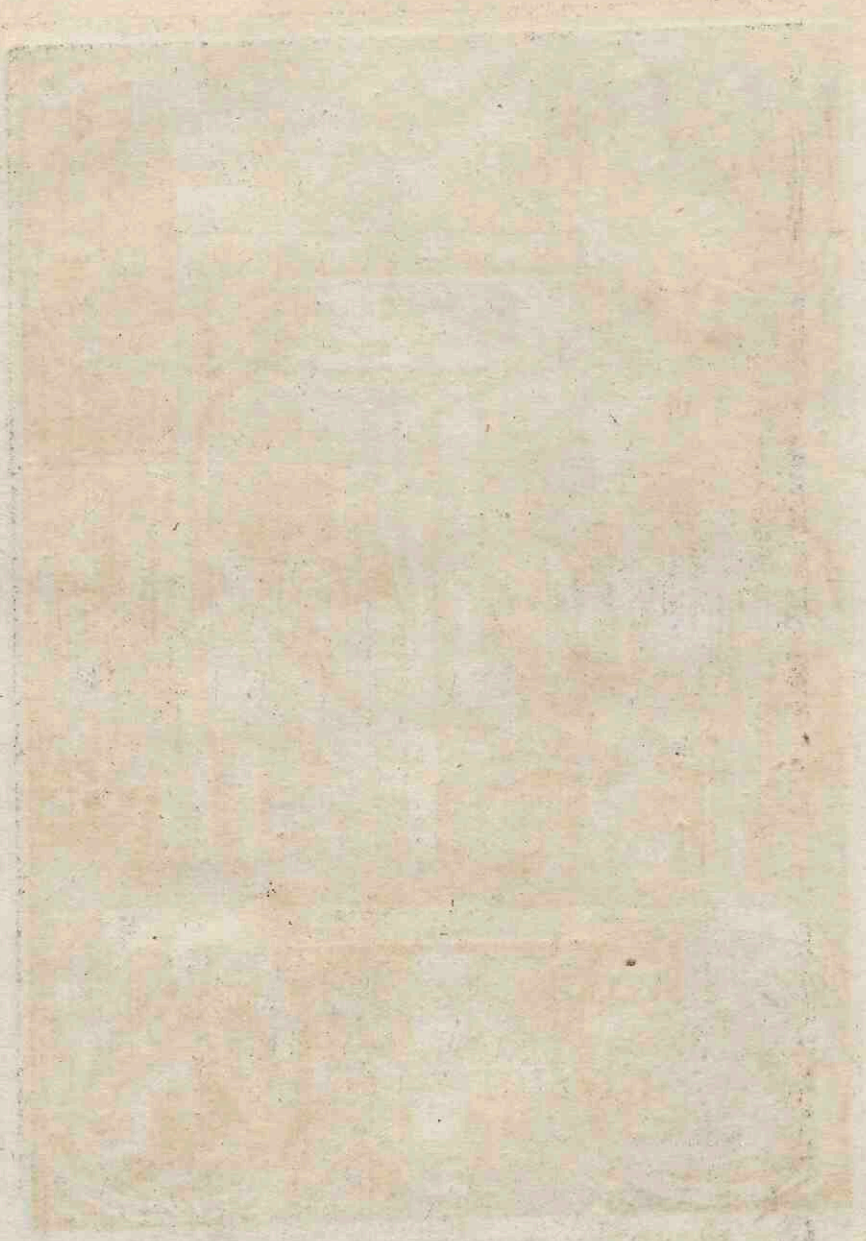
Sanctus Laurentius Iustinianus cap.8. de Obedientia.

PRoferatur nunc in publicum Dei & hominum Mediatoris exemplum : in quo siquidem, tamquam in præclarissimo speculo, Obedientiæ fulget imago, veræq; subiectionis forma conspicitur.

SA-

1. *Quæ fuerat ſeges opprobrij, poſt funera,* CHRISTE,
Crux tibi, crux alijs, crux ſibi facta decus.

SACRI SANCTVARII CRVCIS ET PATIENTIÆ EMBLEMATICA IMAGO I. GLORIOSI REGIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

PRIMA & primaria effigies Sanctuarij Crucis & Patientiæ crucifixum CHRISTVM exhibet, qui, imminente iam passione, dum oraret, declarauit velle se propter obsequium & obedientiam immolari. Quid aliud nisi obedientiam eius oratio sonabat? *Pater*, inquit, *si vis, transfer calicem istum à me: verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Cessit ex voto mors; decessit ex obedientiâ. *Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.* Gloriosus diuinæ obedientiæ Artifex, in cuius elogium & vaticinium dixit & prædixit Isaias: *Radix Jesse, qui stat in signum populorum.* Victor in Cruce stat de prima inobedientia triumphans.

Rex & Artifex glorioſus diuinæ obedientiæ.
Matth. 27, 33.
Marc. 15, 21.
Luc. 23. 26.
Ioan. 19, 17.
Luc. 22, 42.
Philip. 2, 8.
Isai. 11, 10.

Hoc opus noſtræ ſalutis ordo depoposcerat,
Vt medelam ferret inde, hoſtis vnde læſerat.

Crux

Crux CHRISTI, Crux obedientiæ.

Crux obedientiæ instrumentum artis benè viuendi.

PRæit glorioſus Rex, qui & dicit de ſe: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.* Luc.9,23.

Myſterium magnum hoc eſt, quòd cùm glorioſus Rex ſuam Crucem baiularet, Simon Cyrenæus adiutor fidus acceſſerit. Nomen *Simonis* ſignificat *obedientem*; & obediens aſſociatus adunatuſque cum Chriſto vnam & eamdem Crucem geſtat. *Et quidem cùm eſſet Filius Dei, didicit ex iis quæ paſſus eſt, obedientiam: & conſummatus, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſalutis æternæ.* Hebr.5,8. Gloriabatur in excelſa Cruce Paulus imitator Regis glorioſi: de quo Cyrillus libro 11. in Ioannem cap.23. *Imitabatur Chriſtum Paulus, non in quantum eſt Creator Dominus rerum omnium (impoſſibile namque eſt homini, & omni creaturæ, quidquam ex nihilo producere) ſed in quantum mirabilem viuendi illius diſciplinam tamquam exemplar (vt homini poſſibile atque fas eſt) in ſeipſo tranſpingebat.*

Excitatio laborantis.

Crux CHRISTI, Crux ægrotantis.

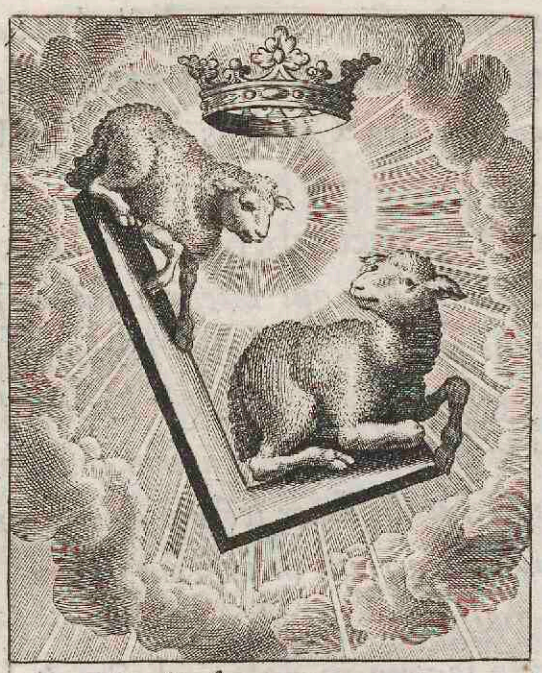
Inſtrumentum artis benè moriendi.

CHRISTVS in lecto Crucis iacens, ex mandato æterni Patris infirmum hominem egit. *Quemadmodum per lignum noſter caſus fuerat excogitatus;*

tus; sic per lignum à casu renouati cælestia bona accipimus, cùm ipsius quasi ægritudinis initium propter nos in seipsum Christus lustrauerit. Ita Cyrillus lib.12. in Ioannem cap.29. Hic æger, pauper & egenus est, quem Dauid ex placito Dei decumbenti ægro contemplandum proponit: *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum eius. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius.* Ad huius hominis pauperis, & glorioſi Regis ſpeculum, componebat ſe iacens in doloris lecto Auguſtinus, cùm Epiſt. 149. ſcriberet Profuturo: *Secundùm ſpiritum, quantum Domino placet, vtque ipse vires præbere dignatur, ratione sanus, corpore autem in lecto sum. Nec enim ambulare, nec stare, nec sedere possum, dolore ac tumore percussus. Sed etiam sic, quoniam id Domino placet, quid aliud dicendum est, nisi quia rectè sumus.* Rectè habet in extremis cultor diuinæ obedientiæ. Cùm Ioannes Abbas totus hilaris obiret, dicebat: *Numquam feci propriam meam voluntatem, nec aliquem docui quidquam quod ego priùs ipse non fecerim.*

Psal.40. 1.

Excitatio ægrotantis.

Regit, leuat, et coronat,
Patientem ouem Agnus Eucharistiæ.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus ante ſacrum Paſchæ diem, quo Crucis paſſionem & mortem ex Patris æterni præſcripto ſubiturus erat, ſeipſum immolauit in altaris Sacramento, cuius epulo ac potu mirabiliter ſe refecit, mirum in modum ſe recreauit. Delectatus tanti myſterij dulcedine ac ſuauitate, totus animoſus & alacer ad tolerantiam crucis ac mortis ſe accinxit, & ſuos ſimul Crucifixos atque Cruciferos præmuniuit. Hic eſt ille Rex glorioſus, qui ſuos aſ-

Virtus S. Euchariſtiæ.

ſeclas

seclas ad passionem crucis vocat: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Luc.9,23. Et vt suauem ac leuem crucem reddat, inuitat Agnus ad sui communicationem: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue.* Matth.11, 28.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

SEcundùm mensuram regulæ, in qua cum oue pingitur & conuenit altaris Agnus, corona aurea & aureola debetur, & exhibetur; quæ præcessit anteà in typo mensæ antiquæ tabernaculi, & eius structura demandata Moysi est Exod. cap.25. *Facies & mensam de lignis Setim, habentem duos cubitos longitudinis, & in latitudine cubitum ac semissem. Et inaurabis eam auro purissimo: faciesque illi labium per circuitum, & ipsi labio coronam interrasilem, altam quatuor digitis; & super illam, alteram coronam aureolam.*

Honor coronæ aureæ & aureolæ alit artem benè viuendi & moriendi, & excitat in primis cultores obedientiæ atque patientiæ, vt, si velint coronari cum Agno in regno cælesti, non otientur, sed præ-

2.Tim.2, 5. *Corona aurea.*

lientur. *Non coronatur nisi qui legitimè certauerit.* Non coronabitur aureo diademate visionis ac fruitionis, nisi quis iuxta sacratæ legis præscriptum sub signis militaribus Crucifixi decertauerit. Excitet igitur aurea corona corda & animos Crucifixorum, simul & Cruciferorum, quibus illa propter virtutem obedientiæ & patientiæ promissa est, ad cruentum & incruentum certamen tentandum & prosequendum. Cultor Crucis CHRISTI, eius obedientiæ ac tolerantiæ, dicebat Paulus: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* & hic ipse magnos animos concipiebat, cùm subiungeret: *Reposita est mihi corona iustitiæ.* Hæc quidem aurea corona decreta legitimè certantibus, cum morbis etiam & morte ipsa luctantibus sancita est.

Galat.6, 14.

2.Tim.4, 8.

Aureola.

Præter hanc primæ & primariæ beatitudinis gloriam est & alia secundaria & accessoria illustratio glorioſæ aureolæ, sacris Martyribus destinata. *Gloria honoris, & opus virtutis.* Accedit gloriæ honoris aureæ scilicet coronæ, opus virtutis, cuius gratiâ debetur & exhibetur aureola. Vbi martyrium, ibi meritum coronæ & corollæ aureæ est. Crux quidem obedientiæ, præsertim Religioſæ, secum martyrium importat, quemadmodum Serm. 12. Thomas à Kempis aduertit: *Potest quilibet in ordine & sta-*

Eccli.45, 14. *Merces obedientiæ.*

tu

tu ſuo religiosè & deuotè viuendo palmam martyrij obtinere, ſi obedientiam vſque ad mortem exemplo CHRISTI *cuſtodit, ſi beneplacitum Dei ſectatur, & ſuum velle relinquit.* Referat anima Crucifixum obedientem propriæ voluntatis abnegatione, vt eumdem Martyrum Regem referat coronatione. Hæc qualis & quanta ſit in excelſo Crucifixorum & Cruciferorum Rege, Ambroſius Serm. 15. in Pſalm. 118. commemorat: *Quæ eſt corona qua coronatur* CHRISTVS, *niſi corona gloriæ? Ioſeph coronam habuit caſtitatis, Paulus iuſtitiæ, Petrus fidei. Singularum virtutum coronæ ſunt. Solus* IESVS CHRISTVS *habet coronam gloriæ. In hac corona omnes coronæ ſunt, quia gloria non partis vnius coronæ, ſed præmium omnium coronarum eſt.*

Hinc efficitur, coronæ aureæ & aureolæ diuiſionem adſtruendam in CHRISTO non eſſe, cùm ceteras glorias contineat ſola corona, qua ornatus & inſignitus regnat & triumphat in cælis. Hæc vera ſacræ Theologiæ definitio eſt. Tota crux, & non per partes, incubuit humeris CHRISTI, cuius teſtificatio eſt: *Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum,* cui non per partes, ſed tota corona gloriæ debebatur. Hic ipſe ad partem crucis obedientiæ ſuæ accerſiuit Simonem, virum ſcilicet obedientem, paſſionis & glorificationis ſuæ conſortem. *Jam tro-*

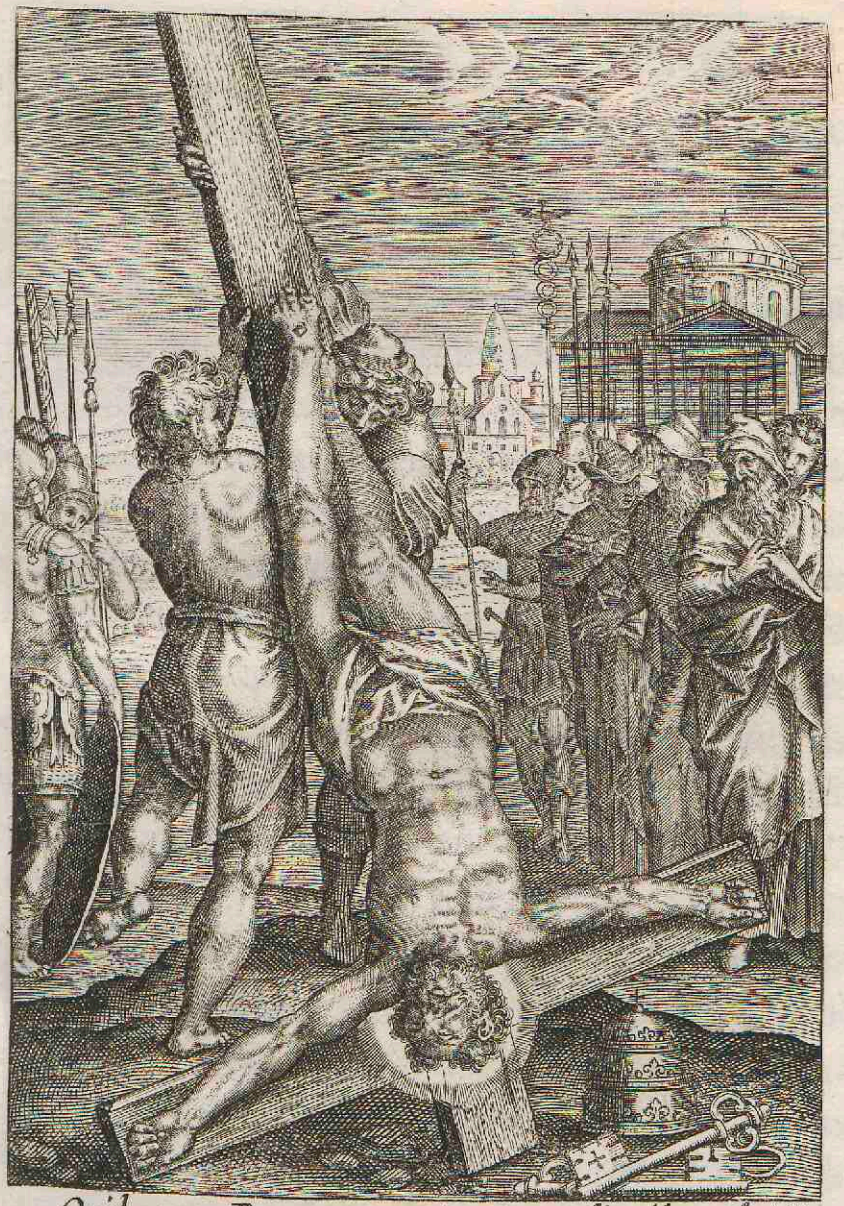
Aureola glorioſum Regem non decet.

Iſai. 63, 3.

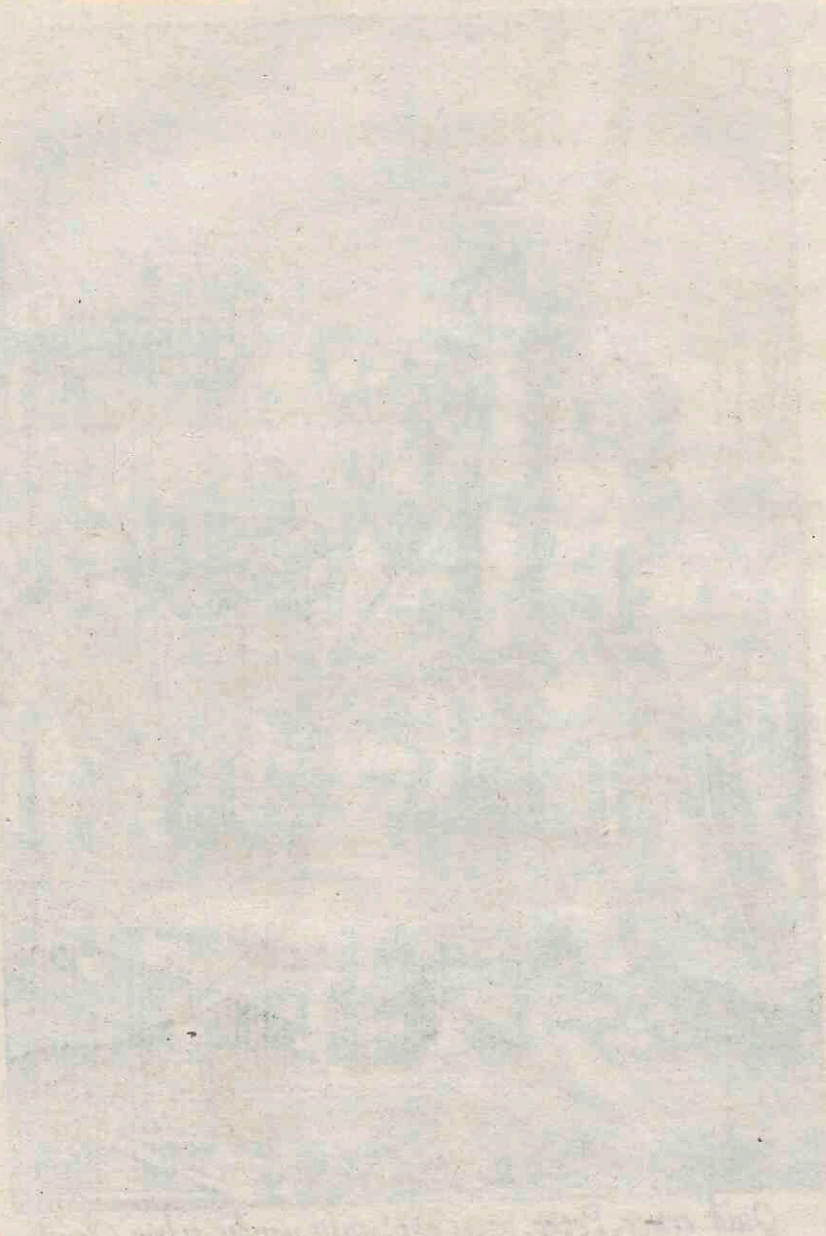
phæum ſuum, vt ait Ambroſius lib.10. in Luc. cap.19. *Victor attollat. Crux ſuper humeros imponatur, vt trophæum, quod ſibi Simon ſiue ipſe portauit, &* CHRISTVS *in homine, & homo portauit in* CHRISTO. *Et bonus ordo noſtri profectus eſt, vt priùs trophæa ipſe erigeret, deinde Martyribus traderet erigendum, iuxta quod ſcriptum eſt; Tolle crucem tuam, & ſequere me.* Exclamat hoc loco Richardus Victorinus, agens de ſacrificio Dauid: *Oquàm confidenter Crucifixo adſtabit, qui ſe propter ipſum ad omnem obedientiam ſubdit! Cum quanta conſcientiæ ſecuritate verus obediens ad thronum gratiæ illius accedet, qui factus eſt Patri obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis! Cum quantis trophæis de ſtadio huius vitæ exibit, qui ſeipſum propter* CHRISTVM *penitus abiicit, & alienæ ſeruituti addicit, iuxta Salomonis ſententiam, Prouerb.21. Vir obediens loquetur victorias.*

Proferatur nunc in publicum ſancti PETRI Apoſtoli exemplum: in ipſo ſiquidem, tamquam in præclariſſimo ſpeculo, veræ humiliationis fulget imago, & ferentis patienter morbum forma conſpicitur.

EM-

Quid cruce, Petre, opus est? quin pandis sidera Christi
Clauibus? an Christo crux quoq; clauis erat?

EMBLEMATICA IMAGO II.

S. PETRI APOSTOLI CRVCIFIXI EXPLICATA.

POST effigiem CHRISTI patientis appa- Hegesip-
ret PETRI crucifixi Imago. Sub Nero- pus.
ne Imperatore crucis patibulo addictus, Metaph.
nouo modo, noua forma, capite inuer- Prudent.
so pro suo voto ac libito crucifixus est, vt glorio- Lipoman.
sum Regem suum magis commendaret, & efferret,
ac seipsum magis deprimeret. *Vir est imago & gloria* 1.Cor.11,
Dei. Imago non quærit propriam gloriam, sed eius 7.
cuius est effigies: vnde & CHRISTVS ipse, cùm sit
splendor gloriæ & figura substantiæ Patris, asserit,
Non quæro gloriam meam. PETRVS viua imago est & Ioan.8,50.
gloria CHRISTI, & illum effert, se verò deprimit,
vt impleat officium suum. Hic est ille magnus Apo-
stolus, qui humilitatem suam cum magnitudine
CHRISTI contulit, & post collationem factam
seruus Domino primas dedit. Præcessit glorioſus *Sympathia*
Rex, *& inclinato capite tradidit spiritum*: suffecit in *Christi &*
locum suum ac præfecit caput Ecclesiæ PETRVM, *Petri Arti-*
qui se in morte submisit & depressit. *ficum hu-*
miliatio-
nis.
Ioan.19,
30.

Crux PETRI Apostoli, Crux sanctæ humiliationis.

Crux humiliationis instrumentum artis benè viuendi. Iob 5,7.

CVm nascitur homo mortalis, ad crucem nascitur: *homo nascitur ad laborem*; nascitur ad humiliationem, quam ipsa forma nascendi præfert, & portendit. Cùm ex materno vtero proles funditur, inuerso capite prodit, vt vel ab ortu suo nouerit, more PETRI crucifixi, ferre crucem humiliationis, & se totum Deo submittere. Hanc sibi crucem portandam putabat Iobus, cùm diceret: Iob 10,15. *Si impius fuero, væ mihi est: & si iustus, non leuabo caput, saturatus afflictione, & miseria.* Deus miserias & afflictiones immittit, vt assequamur mysteria humilitatis & humiliationis. *Excitatio laborantis.* Quanti verò hæc scientia habenda & æstimanda sit, vel ex hoc perspici potest, quòd lib. 2. de Officiis cap. 7. in Pauli elogium commendat Ambrosius. Philip. 4, 12. *Scio, inquit Paulus, humiliari. Non ergo indocta humilitas, sed quæ habeat sui modestiam & scientiam, laudi datur,* &c. *Præclarè ergo dixit, Scio humiliari, id est, quo in loco, qua moderatione, quo fine, quo officio, quo munere. Nesciuit Pharisæus humiliari, sciuit publicanus, ideò iustificatus est.*

Quo in loco humiliatus est? Submisit se PETRVS Romæ, submisit se in parte occidentali Orbis, vt scientiæ

scientiæ humiliationis, quam in Orientis regionibus à Magistro suo didicerat, præclarum specimen exhiberet. Docuit hanc in Vrbe Romana scientiam, vbi indocta superbia prævalebat, & docta Crucis humilitas ignota omnino iacebat.

Qua se submisit moderatione? Seruauit modum, qui seruum decebat Regis; & summo sibi honori duxit, extremã tanto Principi ostendere submissionem, & dicere cum Dauide, *Vide humilitatem meam.* Psal. 24. 18.

Quo fine ita se subiecit? Subiecit se eo fine Princeps Apostolorum, vt Rex glorioſus staret, ipse iaceret. Nobilis hæc conditio fidelis ministri est, vt vel detrimento vel casu proprio incrementum & statum Principis sui sedulò curet. Cùm Ioannes in summo esset honore, fidum ministrum agens, fassus est ingenuè, *Illum oportet crescere, me autem minui.* Ioan. 3, 30. Minuit Ioannes statũ suum, vt CHRISTVS crescceret, PETRVS totum suum statum inuertit & euertit, vt staret CHRISTVS, nec vmquam à statu suo decideret.

Quo officio ita se depressit? Summum ille officium Pontificatus exercebat, & officij iure summus ei honor debebatur, cum CHRISTO tamen de paritate non contendebat, sed in cruce etiam cedebat, & procumbebat, & quidem meritò: teste enim & iudice Ambrosio lib. 10. in Luc. cap. 9. PETRVS *non*

poterat diuinæ constantiam intentionis æquare. Passio Domini æmulos habet, pares non habet.

Quo munere se, inuerso capite, cruci affigi curauit & obtinuit? Vt propria humiliatione Sedi Apostolicæ acquireret & compararet sublimem gloriam, quam supra omnes thronos Imperatorum & Regum obtinet; & ipse sibi summam in cælo exaltationem curaret, & consequeretur.

Magnus hic magister humiliationis est, cuius vox illa habeatur, *Scio humiliari*, & simul docere, quo in loco, qua moderatione, quo fine, quo officio, quo munere oporteat seruari & obseruari disciplina humiliationis.

Philip. 4, 12.

Crux PETRI Apostoli, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

CVm esset infirmus Iacob, conuersus ad lectuli caput, fastigium virgæ, quæ in manu Iosephi erat, coluit & adorauit. Mysticus Iacob Apostolus PETRVS est, qui conuersus ad crucis caput, totus humilis culmen CHRISTI crucifixi colit, & laborantibus dicit: *Humiliamini sub potenti manu Dei.* Hic ægritudinis scopus, hic fructus, vt homo cuiuslibet status & gradus, nouerit seipsum deprimere, nouerit Deum immortalem colere & adorare. Hæc ad salutem animæ via, vt homo seipsum humiliet, cùm

Gen. 47, 27.
Heb. 11, 21.
1. Pet. 5, 6.

infirma

infirma carne laborat. Audiant igitur ægri CHRISTVM dicentem & clamantem, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Huius loci Interpres Augustinus libro de Sancta virginitat. cap.33. dicit: *Itáne magnum est esse paruulum, vt nisi à te, qui tam magnus es, fieret, disci minimè posset? Ita planè. Non enim aliter inuenitur requies animæ, nisi inquieto digesto tumore, quo magna sibi erat, quando sibi sana non erat.* Cùm ergo caro humana morbis afflictatur & humiliatur, spiritus conualescit. Huc pertinet, quod S. Birgittæ lib.6. cap.93. legimus, Dei Matrem de filia sibi chara pronuntiasse: *Ego Mater Dei, quæ nullam horam sine tribulatione cordis transiui in terris, consulo, vt ipsa non erubescat esse humilis.* Ita significari Virgo virgini filiæ voluit per sanctam Birgittam: cui post hoc acceptum nuntium apparuit B. PETRVS Apostolus, & ait: *Tu es noua sponsa Domini & Dei nostri, vade, & quære ab illa muliere, quam ego dilexi, si fortè velit ex toto esse mea filia. Et illâ requisitâ consentiente, & dicente, Volo toto corde;* B. PETRVS *ait: Ego prouidebo ei sicut filiæ Petronillæ, & recipiam eam in custodiam meam. Et statim Domina illa, his auditis, mutauit vitam suam, & non longè pòst cœpit toto vitæ suæ tempore infirmari, donec purgata cum*

Matth. 11, 28.

Excitatio agrotantis.

maxima deuotione tradidit ſpiritum. Quàm eſſe humilem voluit Dei Mater, vt ſe humiliaret vſque ad extremum vitæ terminum; B. PETRVS afflictari ſemper morbis optauit atque curauit. Sic itur ad aſtra: ſic clauiger æthereus per crucis humiliationem rectà in cælum aſcendit, & cæleſtem ſibi aditum fecit: &, qui ſapiens eſt, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ, & vigilia ſua perficiet opus.*

Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtia.

REx glorioſus bibit de torrente in via, & dum biberet, ad ima demiſit ſe, & caput ſuum inclinauit; quod deinde extulit & exaltauit. Hic calix paſſionis eſt, & hic ipſe in altari conſecratur, cuius hauſtu recreantur ac reficiuntur, qui more PETRI Apoſtoli deprimuntur & humiliantur. Dictum ſibi à CHRISTO in Euangelio arbitrentur, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* Humiliationis iugum, aliàs graue atque moleſtum laborantibus & ægrotantibus, poſt Euchariſtici Agni refectionem totum dulce ac ſuaue efficitur. Adeſt quippe in ſacra Euchariſtia CHRISTVS, qui deſcendit ad ima, vt extollat humiles, & in cælum aſſumat. Virtus quidem

Matth. 11, 28.

Viaticum.

patientiæ

patientiæ licet hunc habeat effectum, vt quod semel illa depresserit, in cælum euehat, eleuata hæc virtus est in Agno sacræ Eucharistiæ, cuius vel sola vmbra, cùm in terra iaceret Elias, eum erexit, & extulit vsque ad apicem montis Oreb, in quo cælestis sublimitatis cacumen apparebat.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

AVrum, ex quo mensa tabernaculi decorabatur, & in ea corona aurea & aureola conficiebantur, ex imis terræ visceribus, in quibus natura illud condiderat, extractum erat, & à sua ipsius origine portendebat se creatum pro iis, qui & humilitatem & humiliationem amplecterentur. Vtramque amplexus est D. PETRVS, & idcircò apposita est *corona aurea super mitram eius, expressa signo sanctitatis, & gloria honoris.* Humiliatur priùs aurum, quod in summo habetur pretio, & Pontifex aureus PETRVS priùs in cruce deprimitur, & posteà regno cælesti donatur, aurea & aureola coronatur. Hic ipse sermone & exemplo exhortatur: *Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis.* Hanc exaltationem tempore ægritudinis, & mortis, futuram esse, Apostolus insinuat. Cælestis illa

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Eccli. 45, 14. *Corona aurea.*

1. Pet. 5, 6.

illa exaltatio erit animæ humiliatæ coronatio. Decorabitur corona aurea, & æmula aureolæ, quæ Martyribus glorioſis decreta eſt. Et quidem vera & perfecta humiliatio, quædam ſpecies martyrij eſt, quæ in Rege Martyrum claruit: innoteſcit & in PETRO, cuius martyrio dedit virtus humilitatis ingreſſum, progreſſum, & egreſſum glorioſiſſimum poſt extremam orationem, quam in mortis ſuæ articulo feciſſe, veterum Patrum hiſtoria commemorat, in hæc verba: *Gratias tibi Domine* IESV, *Fili Dei viui, non ſolùm voce & corde ago, ſed etiam ſpiritu quo te diligo, quo te alloquor, quo te interpello, quo te teneo, quo te intelligo, quo te video. Tu mihi omnia & in omnibus, tu mihi totum, & nihil mihi aliud præter te ſolum, qui es verus Dei Filius, cui cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in cuncta ſemper ſæcula ſæculorum, Amen.*

Aureola humiliationis.

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti ANDREAE Apoſtoli exemplum: in ipſo ſiquidem, tamquam in præclariſſimo ſpeculo, ſpontaneæ oblationis fulget imago, & reſignationis in morbis forma conſpicitur.

EM-

I munc et ſpera famam merſare tenebris:
3 Splendet ab infami lux radiata cruce.

EMBLEMATICA IMAGO III.

S. ANDREÆ APOSTOLI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS ANDREAS Apoſtolus, cùm Patris in Achaia myſterium Crucis CHRISTI ſua prædicatione extolleret, à Præſide Ægea ſub Nerone Imperatore crucis ſuſpendio adiudicatus eſt. Voluntarium & ſpontaneum Sacrificium ANDREAS ſeipſum in ara crucis litauit. Exclamauit victima ad aram : *O bona crux, quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti animo præparata, accipe me ab hominibus, & redde me magiſtro meo; vt per te me recipiat, qui per te me redemit.* Hoc holocauſtum ſublime, quod confecit de ſe ANDREAS, ſpeculum ſacrificij voluntarij gratiſſimum Deo fuit, ac proinde canit Eccleſia: *Suſcepit Deus* ANDREAM *in odorem ſuauitatis.* Rectè Hieronymus Epiſt. 28. *Aurum deponere, incipientium eſt, non perfectorum; fecit hoc Crates Thebanus, fecit Antiſthenes: ſeipſum offerre Deo, proprium Chriſtianorum eſt & Apoſtolorum.* Primus ac primarius auctor huius perfectæ oblationis extitit glorioſus Rex in ſanctæ

Martyrol. Metaph. Nicephor.

Sympathia Chriſti & Andreæ Artificum voluntarij Sacrificij.

Isai.53.7. crucis altari: *Oblatus est, quia ipse voluit.* voluit & ANDREAS sic offerri, sic litari.

Crux ANDREÆ, Crux oblationis sui.

Crux propria oblationis instrumentum artis benè viuendi.

NEmo sine cruce vitam ducit, secum vnusquisque crucem gestat, in qua seipsum suo immolet Creatori. Ad hanc immolationem excitat Paulus, cùm ait: *Obsecro vos, fratres, per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum.* Rom.12,1. Hostia viua, sancta & placens vero & magno Deo, nos ipsi simus, cum quibus Bernardus Sermone de Purificat. agens dicit: *Quid, fratres, nos offerimus, aut quid retribuimus* CHRISTO *pro omnibus quæ retribuit nobis? Ille pro nobis obtulit hostiam pretiosiorem quam habuit, nimirum qua pretiosior esse non potuit. Et nos ergo faciamus quod possumus: optimum quod habemus, offeramus illi, quod sumus vtique nos ipsi.* Accedat Augustinus libro de Quant. anim. cap.28. *Vellem vt nihil aliud agerem, quàm reddere me cui maximè debeo, atque ita fieri, quod ait Horatius, amicum mancipium Domino.*

Excitatio laborantis.

Crux ANDREÆ, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

LAnguebat amore ANDREAS: cumque ille duceretur ad molestum crucis lectum, exclamauit,

uit, *O bona crux*, & in ea totum se dedit, totum se obtulit Deo. Dum valet homo, negotiis variis rebusque diuersis distrahitur. Vt se sibi totum recipiat, & de se hostiam viuentem conficiat, morbo tangitur, vocatur ad lectum, ad bonam ducitur crucem, si nouerit, more ANDREAE, de lecto componere altare, & seipsum in ægritudine sua patienter & hilariter immolare. Quisquis sponte se ita immolat Deo, tollit à cruce & lecto quod graue & oneroſum est, iuxta Aphorismum Saluiani lib. 1. de Prouid. *Infirmitates*, inquit, *non sunt oneroſæ tolerantibus, sed tolerare nolentibus. Siue enim grauia hæc, siue leuia, animus tolerantis facit.* Quisquis animo generoso lecto affixus est, sicut & ANDREAS cruci, sciat pertinere ad se, quod Epist. 15. scribit ad Olympiad. Chryſostomus: *Scis enim, scis inquam planè, quantæ laudis sit, corporis morbum generoso animo, atque cum gratiarum actione ferre. Hoc, vt sæpè à me dictum est, Lazaro coronam attulit: hoc in Iobi certaminibus diabolum dedecore atque ignominia affecit, pugilemque ob huiusmodi patientiam clariorem reddidit.* Admonendi ergo sunt ægri, vt generoso animo ægritudinis suæ crucem acceptent & amplectantur, & quidem cum gratiarum actione, quandoquidem non infertur grauis iniuria ægrotantibus, sed eximium beneficium con- *Excitatio ægrotantis.*

fertur. Confirmat Augustinus Tract. de Visit. infirmorum Serm. 1. *Eia*, inquit, *si Episcopatum, aut honorem alium, aut donum aliud, aut sanitatem infirmis optabilem tibi concessisset Deus, nónne omni gaudio illud donum Dei suscepisses? Certè maiore exultatione, & affectuosiore voluntate, cum gratiarum actione hanc Dei animaduersionem debes vnicam habere, quia & hoc vtilissimum Dei donum est.* Congratulabatur sibi de dono crucis, & luce ipsa splendidius collatum sibi beneficium censebat & iudicabat ANDREAS, cupiensque benefactori suo gratam facere compensationem, fecit suiipsius odoriferam immolationem. Qui mysticus ANDREAS est, dum laborat & ægrotat, propositam sibi imaginem ante oculos semper habeat, vt cùm lecto affixus sit, ad hanc se componat formam, dignam sibi datæ infirmitatis concipiat ac formet opinionem, & debitam faciat æstimationem. Quam dum sanus esset, de se inchoarat hostiam Deo salutis offerre, iacens in lecto æger paratus sit animo perficere, ac gloriosè terminare.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistiæ.

REx glorioſus ſpontaneam immolationem tempore paſſionis ſuæ fecit, & perfecit. Oſtendit ſatis clarè, ſe non trahi ad ſuam mortem inuitum, cùm,

cùm, antequam à Iuda traderetur, seipsum in sacrificium & Sacramentum Ecclesiæ tradidit. Hoc Agni sacrificium & Sacramentum totum voluntarium est, ad cuius communicationem eos, qui vim patiuntur & laborant, vt seipsos Deo voueant, allicit & accersit CHRISTVS. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*: reficiam & conuertam vos in me, vt sicut tradidi me sponte mea, & adhuc trado, effecti similes mei, voluntariè vestra omnia, & vos ipsos pariter offeratis. Patientia possessionem adfert animarum. *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* & hæc virtus Eucharistiæ est, vt quam in possessione sua vir patiens habet animam, eamdem prorsus voluntariè & spontaneè oblatam Deo reddat & restituat.

Matth. 11, 28.

Luc. 21, 19. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

SPlendebat auro mensa, quæ in antiquo tabernaculo præcessit, & in ea aurea corona & aureola resplendebant. Typus & vmbra erat sacri mysterij Eucharistiæ, cuius sacrarium non casu nec sine causa sæpè componitur & ornatur coronis floribus aureis contextis. Coronatur voluntarium sacrificium, vt nouerint omnes, qui spontaneam conficiunt

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

ciunt de se oblationem, adepturos inclytas gloriæ coronas, quibus in cælorum regno decorabuntur. Voluntariè offerebat seipsum Paulus, & dicebat, 2.Cor.9,7. *Hilarem datorem diligit Deus*, & idem ipse testabatur, 2.Tim.4, 8. *Reposita est mihi corona iustitiæ*. Hæc aurea corona est decreta Apostolo ANDREAE, cui martyrium glorioſum aureolam reportauit. Candidati vtriusque coronæ voluntarij sectatores CHRISTI, & imitatores ANDREAE sunt, qui in ipso lecto doloris non coactè, sed spontaneè spiritum suum Deo offerunt, sicut obtulit ANDREAS, eiusque imitator sanctus Nicolaus Tolentinas, qui exhalaturus animam ad crucem ait: *Salue crux pretiosa, quæ digna fuisti portare mundi pretium, quod in te quieuit, & sedit, & passionis æstu roseum sanguinem sudauit: ille per te me defendat in hac hora ab hoste maligno.*

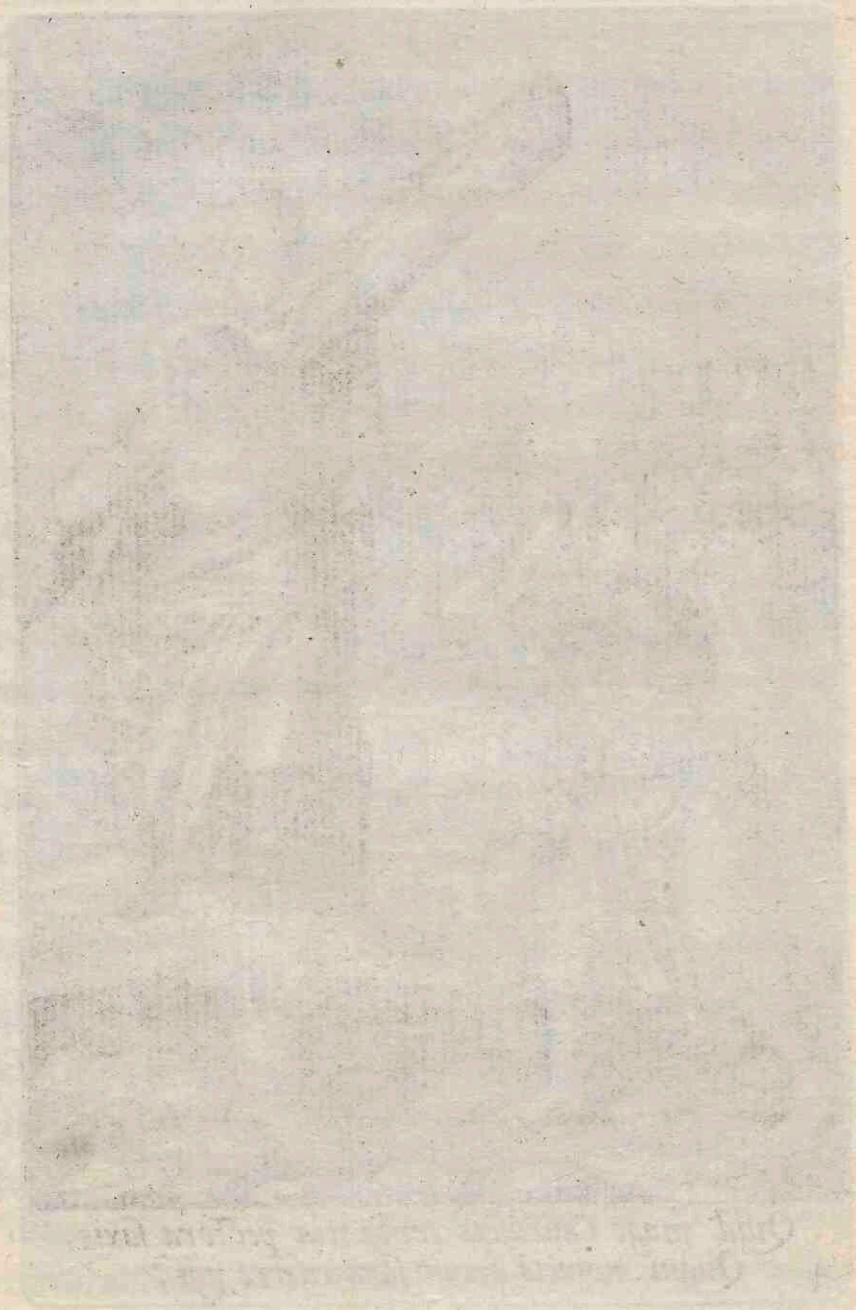
Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum sancti PHILIPPI Apostoli exemplum; in ipso siquidem tamquam in præclarissimo speculo fulget imago patientis obstinationem & obdurationem peccatorum & morborum.

EM-

Quid mage Caucaſeis certantia pectora ſaxis,
Quàm monitis decuit ſaxa referre pijs?

EMBLEMATICA IMAGO IV.

S. PHILIPPI APOSTOLI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS PHILIPPVS Apostolus Hierapoli in Scythia, imperante Domitiano, crucis suspendium passus est, & ab obstinatis Barbaris saxis obrutus, glorioso suo martyrio finem dedit. Hunc beatum Apostolum CHRISTVS vocauit ad se cap. 1. Ioan. *In crastinum voluit* Iesus *exire in Galilæam, & inuenit* PHILIPPVM, *& dicit ei Iesus: Sequere me.* Fidelis assecla CHRISTI, qui per tot rerum discrimina firmus Redemptori adhæsit, nec crucifixum deseruit. Graue martyrium PHILIPPI, cui erat acerbior crux, obstinatio & obduratio hominum perfidorum, quàm illud ipsum patibulum cui fuerat condemnatus. Virtus sacratissimi PHILIPPI sic enituit inter lapides & saxa, quemadmodum mansuetudo CHRISTI innotuit, cùm duræ ac diræ genti contra se gestanti, manibusque tenenti lapides dixit, *Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?* Per crucem & lapides CHRISTVM est secutus PHILIPPVS, speculũ tolerandæ obdurationis.

Metaph. apud Surium, Nicephor. & Isidor.

Sympathia Christi & Philippi Artificum cultura lapidum. Ioan. 10, 32.

Crux Philippi Apostoli, Crux obdurationis alienæ.

Crux duros mores ferentis, instrumentum artis benè viuendi.

Crux obstinatorum hominum grauissima est, & maximum eius onus robustos humeros exigit. Quamobrem S. Birgitta lib. 4. Reuelat. timens onus, cùm rogaretur à Christo, *Quid turbaris filia?* respondit: *Quia timeo mitti ad induratos.* Christvs ipse, quo pacto ferenda sit ista crux, instruit Birgittam lib. illo 4. cap. 129. concludit tandem: *Ergo, qui desiderat vincere duritiam animalis, sit inflexibilis in operibus discretionis, & constans in timore, & spe adiutorij diuini, & conetur quantum potest, & Deus adiutorium ministrabit, confringendo cor induratum.* Non quidem solùm per ignem, sed etiam per Lydium lapidem natura auri exploratur; nec solùm Apostoli & homines Apostolici in fornace tribulationis, sed etiam saxea obstinatione peccantium dignoscuntur.

Excitatio laborantis.

Crux Philippi Apostoli, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

Domestici inimici, sunt quatuor ipsa elementa, ex quibus homo componitur; suis se humoribus armant, ciuile bellum indicunt & gerunt, affligunt hominem morbo, & lecto affigunt; nec tamen morbida elementa conquiescunt, dirè sæuiunt,

uiunt, naturæ ac medicinæ obstinatè reluctantur. Dura hæc conditio est, & cruci PHILIPPI similis, vt vires elementares, quas aluisti, & quibus benefeceristi, rebelles omnes conspirent, nec quiescant, donec penitus te obruant, & sub lapide sepulchri condãt. Hanc eamdem ferebat crucem matrona Olympias, cui S. Chrysostomus scribit: *Etiamsi domi maneas, lectóque affixa sis, ne propterea inertem vitam ducere te existimes; siquidem iis, qui à carnificibus raptantur, lacerantur, excruciantur, atque extremis suppliciis mactantur, grauiora & atrociora sustines, nimirum summam huius morbi acerbitatem domestici atque intestini tortoris loco habens.* Quisquis sic vexatur & exercetur, meminerit CHRISTI Domini; in cuius sacra passione *petræ scissæ sunt*; vt ostenderet virtutem patientiæ suæ petris & saxis fortiorem, cui lapides ipsi cesserunt. Saxa quidem fracta sunt, CHRISTI verò patientia omnino infracta permansit. Meminerit PHILIPPI Apostoli, cuius illæsa virtus lapides læsit & fregit, & ipse victor excessit. Elucet virtus inter diros ac duros dolores, quibus cùm torqueretur in martyrio suo Eleazarus 2. Machab. 6, 30. *ingemuit, & dixit: Domine, qui habes sanctam scientiam, manifestè tu scis, quia, cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores: secundùm animã verò propter timorem tuum*

Excitatio ægrotantis.

Matth. 27, 51.

libenter hæc patior. Et iſte quidem hoc modo vitâ deceſſit, non ſolùm iuuenibus, ſed & vniuerſæ genti memoriam mortis ſuæ ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens. Exemplum virtutis ac fortitudinis ſuæ S. PHILIPPVS reliquit, qui cum ſaxeis hominibus rem habuit, & tunc perfecit, cùm è viuis victor exceſſit. Admonendus eſt æger, vt ſi myſticus eſſe PHILIPPVS velit, & ſecum durè actum tempore vitæ fuerit, cùm iam ad extremam metam venerit, à cœpta via & virtute ne degeneret, ſed perſiſtat, donec patientiâ ſuâ, quæ dura ac dira ſunt, vincat & perfringat.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtiæ.

REx glorioſus Sacramentum ſuum inſtituit in memoriam paſſionis ſuæ, vt memores nos eſſemus, fieri in altaris myſterio, quod factum eſt in crucis immolatione. Tunc temporis *petræ ſciſſæ ſunt*, & nunc virtute ſanctæ Euchariſtiæ duri labores & morbi ſuperantur. Experiuntur Euchariſticam hanc vim, qui accedunt ad Communionem; & vt accedant, CHRISTVS Agnus laborantes & ægrotantes incitat ſimul & excitat, dum ait: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati iſtis, & ego reficiam vos.* Acceſſit Stephanus ſanctorum Martyrum Princeps, canitque de eo Eccleſia, *Lapides torrentis illi dulces fuerunt.*

Matth. 27, 51.

Matth. 11, 28.

runt. Dura patitur mortalis homo, cùm proximus morti est: & cùm nosset hanc ipsam CHRISTVS difficultatem, occurrit & succurrit misero patienti, conferens illi Eucharistiam, cuius participatione despicere non solùm morbum, sed etiam ipsam mortem consueuit post sacri Viatici perceptionem. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola.

LIcet Eucharistia sacrosancta secum afferat summam dulcedinem, qua lapides torrentis dulces reddat; vlteriùs progreditur, & vt glorioſos efficiat, impetito torrentis lapidibus Stephano aperit cælos, & ostendit Regem gloriæ, primam coronã auream, & simul aureolam, ipsi martyrum Primicerio in regno æternitatis destinatam. *Ecce*, inquit, *video cælos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei.* In quæ verba Richardus Victor. agens de robore patientiæ, monet: *In terris premebatur, & de cælis consolabatur. Affligebatur ex illata miseria, afficiebatur ex inolita misericordia, gratulabatur ex inspecta gloria. Ecce sub vno eodemque tempore videbat inferiùs vnde compateretur, videbat superiùs vnde iucundaretur.* In hoc eodem statu S. PHILIPPVS erat, medius inter lapides & coronas; & dum pateretur inferiùs, superiùs recreabatur; imi- *Honor alit artem benè viuendi & mariendi.* Act. 7, 55.

tator

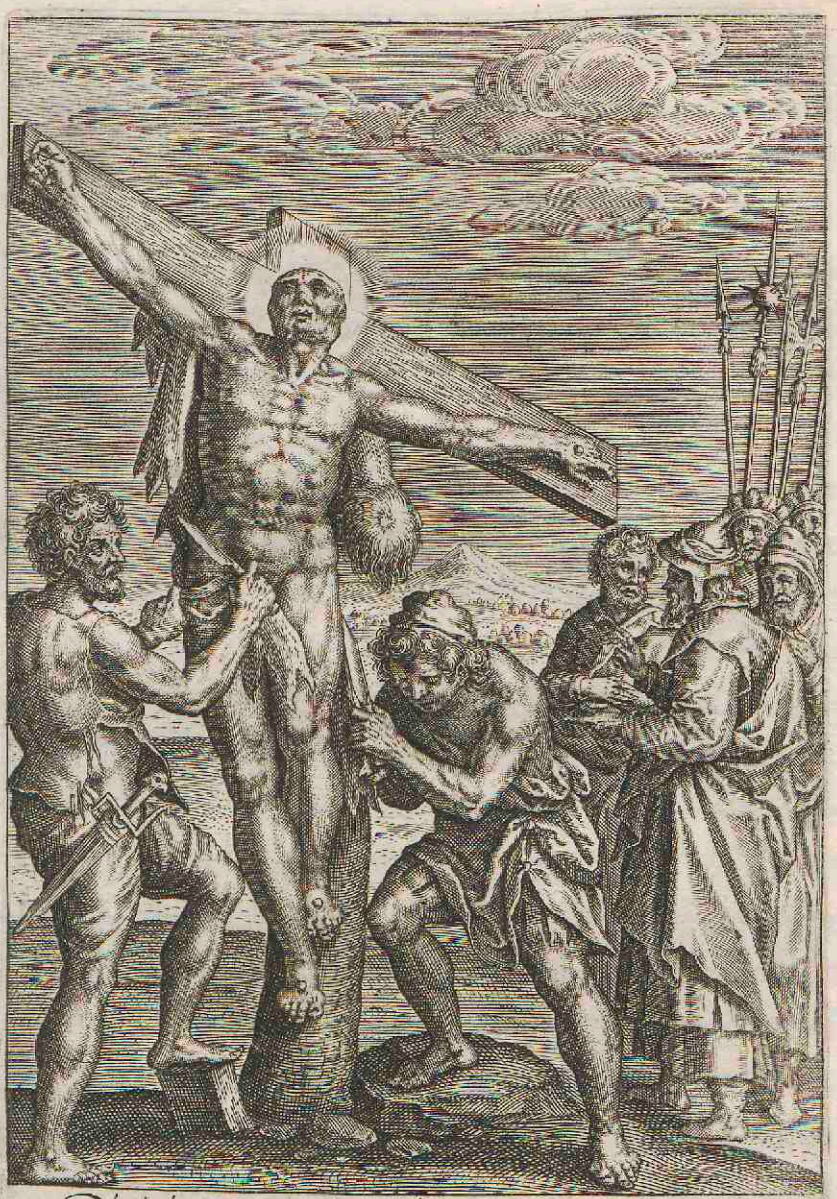
tator Regis Martyrum, cuius regalis titulus in cruce ſuperiùs eminebat, dum inferiùs grauiter torqueretur. Nec quidem ſine myſterio, quod cap.23. in Lucam expoſuit Beda in hæc verba: *Pulchrè titulus, qui Chriſtum Regem teſtatur, non infra ſed ſupra crucem ponitur; quia licet in cruce pro nobis hominis infirmitate dolebat, ſuper crucem tamen Regis maieſtate fulgebat.* Superior ſua paſſione Rex Martyrum, ſuperior tormentis ſuæ crucis PHILIPPVS erat; erit etiam ſimilis vtrique æger, dura in lecto doloris, & extra lectum acerba patiens, ſi propoſitam ſibi laboranti & ægrotanti aureolam in cælo conſideret; & eius conſideratione, quæ in terris dura & acerba tolerat, generoſo corde contemnat. Quòd ſi duros morbos, & mortem ferre, ſpecies martyrij eſt, accedet patiens ad aureolam martyrij: vt qui ſimilis eſt Apoſtolo in acerbitate paſſionis, ſocius etiam ſit in gloria coronationis ſimul cum Stephano lapidato & coronato, cuius vox extrema fuit Act.7,58. *Suſcipe ſpiritũ meum.*

Aureola.

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti BARTHOLOMAEI Apoſtoli exemplum; in quo ſiquidem, tamquam in præclariſſimo ſpeculo, fulget imago ferentis iniquum tribunal & morbum.

EM-

Diripite exuuiàs: melior me vita moratur.
5 *Sic colubro, positâ pelle, iuuenta redit.*

EMBLEMATICA IMAGO V.

S. BARTHOLOMÆI APOST. CRVCIF.

EXPLICATA.

IN maiore Armenia ſub Aſtyage Rege BARTHOLOMAEVS Apoſtolus pro defenſione Catholicæ Fidei primùm virgis cæſus, deinde cruci affixus, & in ea, cùm adhuc viuus eſſet, pelle nudatus, tandem capite plexus, in cælum migrauit. Hic ipſe Apoſtolus eſt, cuius mandato coactus Aſtaroth confeſſus eſt, ſolere ſe pellem corporis tangere & lædere, donec homo pro valetudine perdita ſuperſtitioſa fecerit vota. *At vbi pro corporis ſui ſalute ſacra fecerit*, inquit, *ab afflictione deſiſtimus, quòd illius animæ dominari incipiamus.* Hanc dæmonis conditionem detexit BARTHOLOMAEVS, qui maluit tota pelle carere, quàm dæmoni ſacrificium offerre, & ſuam animam in eius imperium transferre. Pelle nudatus eſt, apparuit ſpeculum myſtici ſerpentis inſtar, & quidem in ligno crucis, vt referret IESVM CHRISTVM, qui & dicit de ſe, *Sicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita oportet exaltari filium hominis.* Deus & Dominus æquo iure agebat cum patriarcha Iobo, cùm auferret om-

Martyrolog. Ioſephus apud Metaph.

Sympathia Chriſti & Bartholomæi Artificum ferendæ iniuriæ.

Ioan. 3, 16.

nia bona quæ mutuo dederat, & ille mutuo quæcumque habebat acceperat. Quamobrem accepti
Iob 1,21. mutui memor, amissis iam opibus, dicit: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.* Tentator verò iudicium agebat iniquum, & Deum vrgebat, vt pelle
Iob 2,4. & carne Iobus nudaretur. *Pellem*, inquit, *pro pelle, & cuncta quæ habet homo dabit pro anima sua: alioquin mitte manum tuam, & tange os eius & carnem, & tunc videbis, quòd in faciem benedicat tibi.* Factum puta, tacta est pellis, læsa est caro. Qui sub iniusto Iudice tangitur, læditur, nudatur & spoliatur, laborem Iobi, crucem CHRISTI, BARTHOLOMAEI Apostoli excoriationem subit ac patitur.

Crux BARTHOLOMÆI Apostoli, Crux iniusti tribunalis.

Crux tolerata iniustitiæ, instrumentum artis benè viuendi.

SVmmæ iniquitatis species extitit, quam Deus in iudicibus Israëlis deprehendit, & simul reprehendit. *Audite Principes Jacob, & duces domus Israël. Numquid non est vestrum scire iudicium, qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum?* Ergo cùm in subselliis humanis contra fas omne bonis priuatur, nudatur & excoriatur homo, putet se ad crucem BARTHOLOMAEI vocari,

Mich. 3,1. *Excitatio laborantis.*

vocari, & sciat æquum esse iudicem Deum, qui consulit causæ suæ, & illatæ iniuriæ atque iacturæ damna resarciet.

Crux BARTHOLOMÆI Apostoli, Crux ægrotantis.

CErto certiùs de pelle agitur, cùm quis grauem patitur ægritudinem. Monet propterea Seneca Epist.102. *Non licet plus efferre quàm intuleris: imò etiam ex eo quod in vitam intulisti, pars magna ponenda est. Deponetur tibi hæc circumiecta, nouissimum velamentum tui, cutis.* Quòd si sententia mortis feratur, & executioni mandetur, accidit misero homini, quod accidit BARTHOLOMAEO, qui & pelle nudatus è viuis abiit. Deus æquo iure cum BARTHOLOMAEO egit, Astyages verò iniusto modo processit. Cùm homo corpore exuitur, Deus æquam iuris formam seruat, auctor verò mortis diabolus iniquè & iniustè agit. Diabolus collimat in spoliationem, Deus verò in animæ liberationem, cui dicendum: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Confert Chrysostomus priorem illam iniusti tribunalis crucem, quæ hominem bonis & fortunis spoliat, cum cruce morbi & ægritudinis, nec dubitat istam priori cruci anteponere. Laborabat grauiter Olympias, cui

Instrumentum artis benè moriendi.

Psal. 118. 137.

ſcribens Epiſt.4. ait: *Non opibus ſpoliari, etiamſi omnibus prorſus facultatibus quiſpiam nudetur, res æquè grauis & acerba eſt, vt aduerſa corporis valetudo.* Facultates illæ externæ ſunt, & foris manent: ſalus verò corporis noſtri res interna eſt, & magis propria, ac proinde grauius & acerbius eſt corporis ſalute priuari, quàm opibus & fortunis ſpoliari. Quàm præſtet ſalus diuitiis, definitum eſt cap.30. Eccleſiaſtici. *Melior eſt pauper ſanus, & fortis viribus, quàm diues imbecillis & flagellatus malitia: ſalus animæ in ſanctitate iuſtitiæ, melior eſt omni auro & argento: & corpus validum, quàm cenſus immenſus. Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis.* Hic corporeæ valetudinis cenſus, cùm homo valet, tenetur in ſacco ſuo; cùm verò malè habet, quaſi aperitur iam ſaccus. Liquet in ſancto Iobo, qui cùm iam opes ſuas amiſiſſet, adhuc diuitias ſalutis ac valetudinis ſuæ intra ſaccu-
lum pellis ſuæ continebat, dixitque propterea ſatan:
Iob 2,4. *Pellem pro pelle dabit homo pro anima ſua.* Laborauit & ægrotauit, & ruptus ſacculus eſt, variis conſciſſus vulneribus. CHRISTVS ipſe, qui mortuus eſt ex infirmitate, diſrupta iam corporis pelle, dixit Patri:
Pſal. 29, 12. *Excitatio ægrotantis.* *Conſcidiſti ſaccum meum*, conſcidiſti pellem meam, *& circumdediſti me lætitia.* Cùm quis paulatim deficit, cùm quis paulatim moritur, paulatim pelle nudatur,

datur, &, vt corporis ſpoliationem æquo & forti animo ferat, rogandus Deus, vt qui hominem pelle & carne veſtiuit, & data pelle videt à crudeli morte exui, patienti tantam iniuriam ſuccurrat, & de iniqua morte iuſtam vindictam ſumat. Præſentet ſe ipſe Deo, & ad diuinam eius clementiam excitandam ſiſtat ſe in eius præſentia: oſtendat ſe myſticum BARTHOLOMAEVM, iacentem in crucis lecto auidum reſurrectionis futuræ, in qua pelle nudatus homo renouabitur, ac totus nouus reſurget.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, qui ſerpentis inſtar exaltatus eſt in cruce, & pellem ſuam reliquit, vt à ſepulchro reſurgens refloreſceret, in memoriam non ſolùm paſſionis ſuæ, ſed etiam reſurrectionis condidit Euchariſtiam ad corroborandũ eos qui iniuriam patiuntur, carne & pelle nudantur. Animat eos, dum ait: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Hic glorioſus Rex eſt, *qui facit iudicium iniuriam patientibus, dat eſcam eſurientibus.* Eſca ſacræ Euchariſtiæ, caro eius eſt; nec timet pelle priuari, qui ſancto CHRISTI vellere veſtitur atque munitur. Tunc mortalis homo immortalitatem eſurit, cùm mortalitati renuntiat, & tunc maxi-

Virtus Euchariſtiæ.

Matth. 11, 24. Pſal. 102, 6.

ximè esurienti prouidit Deus de sacro Eucharistiæ pabulo ; vt esuriem suam homo , qui pelle carnis exuitur , auferat & extinguat. *Dat escam esurientibus*, dum viuunt, sed potissimùm dum moriuntur.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

DVo hæc coniunxit Dauid in laudem & elogium ſummi Dei , vt ſeruet in iudicando iuſtitiam, & in curanda alimonia prouidentiam : *Qui facit iudicium iniuriam patientibus, qui dat eſcam eſurientibus.* Et quidem Paulus à ſupremo omnium Iudice coronam ſuam expectabat : *Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ , quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus iudex.* Ergo cùm præcepit Moyſi Deus , vt ſterneret menſam in tabernaculo fœderis , & in ea coronam auream & aureolam reponeret , ſe oſtendit prouidum , æquum , & iuſtum iudicem, pro iis qui patiuntur iniuriam more BARTHOLOMAEI, qui contra fas & nefas ſua pelle nudatur , ſuo corio ſpoliatur. Quòd ſi hoc genus martyrij ſubit, qui bonis & vita immeritus punitur atque priuatur, Deum reſpiciat remuneratorem offerentem compenſationem, vt ſimilis BARTHOLOMAEO adſcribatur eorum numero , quorum meminit Apoſtolus , & eorum patientiam

Pſal. 102, 6.

2. Tim. 4, 8.

Aureola ſpoliationis iniuſtæ.

tientiam commendat. *Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere melio-* Heb. 10, 34.
rem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Quanta sit remuneratio, tunc temporis planè patebit, quando *stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & abstulerunt labores eorum.* Sap. 5, 1.
Interim mysticus BARTHOLOMAEVS, vel cùm iniquum tribunal subit, non tam vincitur quàm vincit, vt Sermone de S. Alexandro, Euentio & Theodulo definit in hæc verba Ambrosius: *Quantò plura patiebantur, tantò se victoriosissimos credebant: victoria enim est martyris, iudicium persequentis, sicut scriptum est: Et vincas cùm iudicaris. Cùm iudicatur enim martyr & condemnatur, tunc vincit atque prosternit. Tali enim iudicio non est addictus ad mortem, sed absolutus ad requiem, & per hoc manifestissima ratione viuere est, non periisse.* Pſal. 50, 6.

Primus omnium in ipso iniquitatis iudicio de pontificali concilio, de Rege, & Præside, iudicatus & simul spoliatus Rex Martyrum, triumphum egit, & de iniqua morte triumphauit, vt pellem pro pelle dare homo nec recusaret, nec formidaret, quemadmodum notat Richardus Victorinus Sermone de Paschat. *Homines quælibet patiebantur, ne morerentur.*

Iob 2, 4. *Pellem pro pelle, & omnia dabit homo pro anima sua. Saluator vero voluntariè mortem suscepit, & moriendo mortem destruxit, & sic homines à timore mortis eripuit. Vnde Sancti iam mortem non timent, sed cupiunt dissolui, & esse cum* CHRISTO. Ea propter, cùm instar BARTHOLOMAEI carne spoliaretur Laurentius Iustinianus, dixit è lecto suo: *Pudeat nos mortem timere, cùm Dominus noster propter nos mori voluerit.* Hic iudex noster est, cuius memor agens animam Eleazarus Comes ait: *Totum me diuino iudicio submitto.*

Extrema verba morientis.

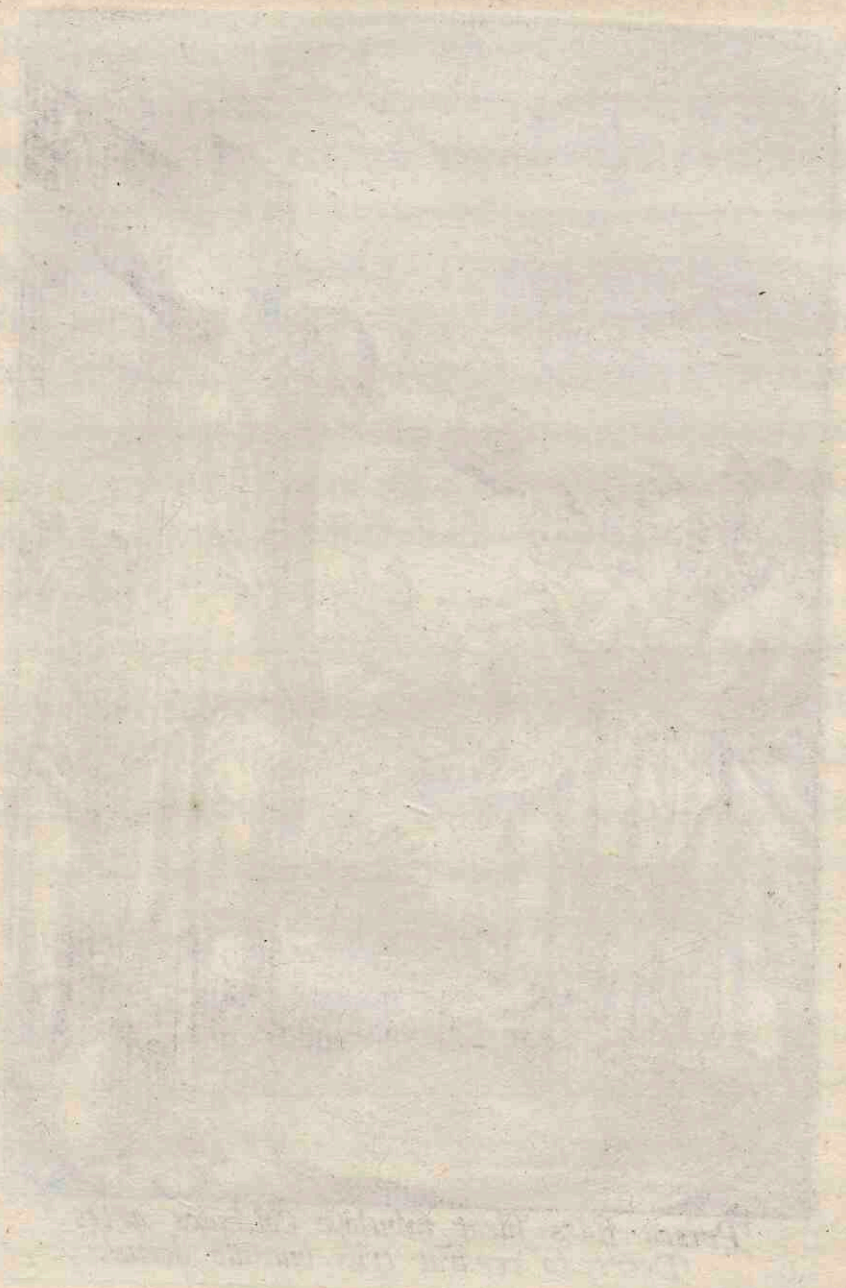
Proferatur nunc in publicum sancti SIMEONIS Episcopi exemplum; in quo siquidem, tamquam in præclarissimo speculo, fulget imago ferentis senectam & morbum.

EM-

Prisca fides ſileat fabuloſæ Colchidos artes.
6. *Decrepito reparat crux uuenile decus.*

EMBLEMATICA IMAGO VI.
S. SIMEONIS EPISCOPI CRVCIFIXI
EXPLICATA.

SVMMI Pontificis CHRISTI, & ſanctorum Apoſtolorum, primi & primarij heredes ſunt Pontifices & Epiſcopi, qui quaſi hereditario iure, non modò ſanctam Eccleſiam gubernandam, ſed etiam crucem CHRISTI ſuſtinendam acceperunt. En, vnam & alteram obtinuit in primis Simeon Epiſcopus filius Cleophæ, CHRISTI conſanguineus, qui Iacobo fratri eiuſdem CHRISTI ſucceſſit, & ſecundus ab eo Ieroſolymorum Præſul creatus eſt. Poſt varios cruciatus, Imperatore Traiano, eodem paſſionis genere, quod CHRISTVS ſubierat, affectus eſt; mirantibus omnibus, quòd homo ætate confectus (erat enim 120. annorum) acerbiſſimos crucis dolores conſtanter pateretur. Conſummatus in breui multa tempora CHRISTVS expleuit, ſimul iuuenis & antiquus dierum, florem iuuentutis cum ſenectæ infirmitate coniunxit; & ex infirmitate mortuus eſt, vt infirmos ac debiles ſenes ad tolerantiam paſſionis ſuo exemplo concitaret. Concitauit SIMEONEM,

Martyrolog. Surius.

Sympathia Chriſti & Simeonis Artificum ferenda ſenecta.

bonum ſenem: qui viris ætate prouectis proponitur in ſpeculum, vt crucem ſenectæ ferentes, eiuſque veſtigiis inhærentes, CHRISTVM ſequantur.

Crux SIMEONIS, Crux ſenectutis.

Crux ſenectutis inſtrumentum artis benè viuendi.

SEnecta res quædam moleſta eſt, & crux ita faſtidioſa, vt dixerit Rex Dauid, *Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur, dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: amplius eorum, labor & dolor.* Nulla quidem ætas ſine labore eſt: laborioſæ ætates ſunt infantia, pueritia, iuuentus, & ſenectus; ad quam crucem, quaſi per quoſdam gradus difficiles ac moleſtos, aſcenditur. Auguſtinus lib. 11. de Verbis Domini Serm. 1. & libro 50. Homiliarum, Homil. 22. *Quia mortales ſumus, inter caſus ambulamus; ſi vitrei eſſemus, minùs caſus timeremus. Quid fragilius vaſe vitreo? Et tamen ſeruatum durat per ſæcula. Etenim ſi caſus vitro timetur, ſenectus ei & febris non timetur. Nos ergo fragiliores & infirmiores ſumus, quia & caſus omnes, qui non ceſſant in rebus humanis, fragilitate vtique noſtra quotidie formidamus. Etſi ipſi caſus non accidant, tempus ambulat, vitat homo ictum; numquid vitat exitium?* Curandum verò ſeni eſt, vt ſuæ ſenectæ crux egena fructuum non ſit. Habeat præ oculis SIMEONEM, & ſimul ſeneſcentem

Pſal. 89, 10.

Exitatio laborantis.

tem iam Augustinum, & secum loquentem lib. de Duodecim abusion. cap. 12. *Plus omnibus*, inquit, *religioni dare operam senibus competit, quos præsentis sæculi florida ætas transacta deseruit: sicut namque in lignis ipsa reproba arbor comparet, quæ post flores fructus cultori suo non exhibet; sic & in hominibus reprobus est, quem flos iuuentutis deseruit, & tamen in sui corporis senectute bonorum operum fructus proferre parui pendit.*

Crux Simeonis, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis, benè moriendi.

SEnectus ipsa morbus est, ac proinde prouectus ætate vir tunc incipit malè habere, cùm senectutem ingreditur. Quòd si postea contraxerit ægritudinem, illa ætatis morbo accedit, non succedit. Accessit Simeoni noua crux, sed non successit. Et quidem Paulus in senio suo dicebat: *Ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat.* Libandus in martyrio Paulus erat, qui iam in senio suo delibabatur. 2. Tim. 4, 6.

Excitatio ægrotantis.

Sub veste lacera & fracta corpus validum & robustum est, & sub carne annosa & trita, quæ vestis instar est animæ, fortis ac vegeta anima existat, vt prouectus ætate senex lecto affixus agat mysticum Simeonem, qui senectutis canis floruit, & fructus gratos crucifixus protulit, & obtulit. Quisquis præ nimia senectute laborat, & affixus lecto iacet, habet

quò

quò conuertat oculos ſuos, & vnde ſe in ſenecta ſua ſoletur. Contempletur SIMEONEM non ſolùm decumbentem in crucis lecto, ſed cruci CHRISTI incumbentem, atque dicentem: *Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt.* Cùm pueris & iuuenibus crux CHRISTI virga quædam leuis ſit, & ſenibus iam ætate prouectis fortis baculus, cui innitantur, exiſtat, diſcat qui confectus ſenio iacet, non ſolùm crucem ſuam cum CHRISTO ferre, ſed etiam eidem cruci inniti, & loco baculi vti, vt quod vitæ laſſæ ac feſſæ reliquum eſt, perficiat. *Cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, conſiderabit imaginem crucifixi SIMEONIS; ad eius exemplum ſe componet, & patientiâ ſuâ curſum vitæ ſuæ conficiet.

Pſal. 22, 4.

Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtiæ.

REx glorioſus primos omnium participes Sacramenti ſui Presbyteros facit; & Presbyter eſt, qui Miſſarum ſolemnia celebraturus in ingreſſu altaris dicit: *Introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat iuuentutem meam.* Hæc vis venerabilis Sacramenti eſt, vt Presbyteris, ac ſenibus annis ac laboribus oneratis, animos iuueniles afferat. Cùm ergo CHRISTVS ad Corporis & Sanguinis ſui pretioſum libamen pariter omnes vocat, *Venite ad me omnes, qui laboratis,*

Pſal. 42, 4.

Matth. 11, 28.

boratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, seniores in primis accersit, vt tanti virtute Agni refloreſcant ac iuueneſcant. Accede Presbyter, accede senex ad Sacramentum, & *renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.* Psal. 102, 5. Aquila in altum volat; & anima, quæ ex vi Eucharistiæ renouatur, post sumptionem sacri Viatici sublimem edit volatum, & ad cæli cacumina ascendit. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

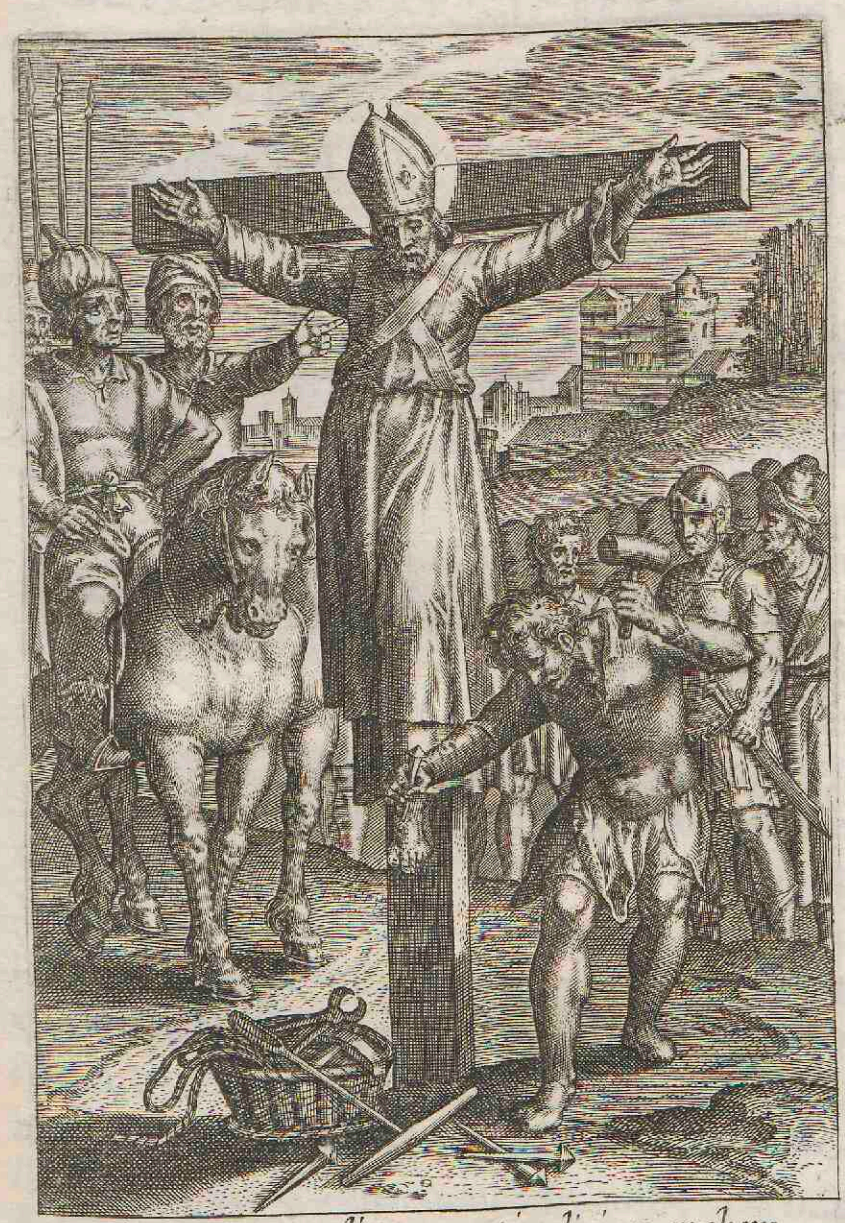
CONstituit Deus in tabernaculo plenam panibus, ornatam coronis & corollis aureis mensam, imaginem altaris summi, quod Presbyteris & senioribus commissum est, vt non solùm tractent de mysteriis Eucharisticis, sed agant de coronis etiam aureis, quæ sanctæ & venerabili ipsorum senectuti sunt decretæ. Quòd si senecta grauis est, acerbo martyrio non absimilis, meminerint esse seniores, quos insignitos aureis coronis antiquo dierum CHRISTO assidentes cap. 4. Apocal. contemplatus est Ioannes: *Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor, & super thronos viginti quatuor seniores circumamicti stolis albis, & in capitibus eorum coronæ aureæ.* Deus, qui in singulis ætatis gradibus coronare voluit homines, ætatibus singulorum varios annexuit labores, quo- *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.* Exod. 25. *Aureola senum.*

rum ſancta tolerantia dignos ſe efficerent cæleſti regno. Verùm enimuerò cùm ſeniores maiore præ ceteris præmio cumulandos præfiniſſet, maiorem crucem laborum, dolorum & morborum appoſuit prouectis & grauatis annis, vt prolixa eorum patientia maioris gloriæ coronas adipiſceretur. Vnde Baſilius Magnus ſenex Epiſt. 71. quæ eſt ad Alexandrinos, ſcribit: *Corpus habeo diuturno morbo confectum, ita vt nec è lecto quidem deſcendere queam.* Cùm eſſet ſenili morbo afflictatus, ſolabatur ſe bonus ſenex, & alios ſibi ſimiles conſolabatur, ſurſum oculos attollens, vbi viginti quatuor ſeniores regnabant pariter & triumphabant, quorum contemplatione & ceterorum Beatorum recreatus, in eadem Epiſtola ait: *Expectant nos, fratres, Martyrum coronæ, parati ſunt Confeſſorum chori, vt manus nobis porrigant, inque numerum ſuum nos recipiant.* Hanc conſiderationem verſabat animo Seraphicus Patriarcha, qui poſitus in extremis, extrema hæc protulit verba; *Me expectant iuſti, donec retribuas mihi.*

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti DIONYSII Epiſcopi exemplum; in quo, tamquam in præclariſſimo ſpeculo, forma ſcientis laborem & infirmitatem conſpicitur.

EM-

Si nequit mea lingua satis diuina probare
Dogmata; quod supereſt, mors generosa probet.

EMBLEMATICA IMAGO VII.
S. DIONYSII EPISCOPI CRVCIFIXI EXPLICATA.

DIONYSIVS Areopagita, diuinus ſcriptor, Martyr verò diuinior, ſub Hadriano Imperatore flagellis Pariſiis tunditur, flammis ac feris obiicitur, à quibus non læditur: mox in crucem attollitur, & inde depoſitus capite plectitur, quod ad duo millia paſſuum propriis manibus deportat. Cæleſtia myſteria, quæ raptus in cælum didicit à cæleſti CHRISTO Paulus, hæc eadem à Magiſtro ſuo Paulo didicit in terris DIONYSIVS. Qualis Paulus, talis extitit & DIONYSIVS. Licet ſublimibus cælorum arcanis imbutus Paulus eſſet, ſcientiam tamen CHRISTI crucifixi tanti faciebat, vt quaſi immemor ceterarum rerum quas nouerat, nihil aliud ſe ſcire niſi CHRISTVM, & hunc crucifixum, fateretur. Fatebatur & DIONYSIVS, qui ſola cruce contentus, ſacramenta illa ſublimia, quibus anteà diſcendis atque docendis ſedulus incubuerat, quaſi minimè curaret, crucem CHRISTI ſolùm curat, crucem amplectitur. Amplectitur crucem, in qua Rex ipſe glorioſus *didicit*

Surius in Octobr. Baronius tom. 2.

1. Cor. 2, 2.

Sympathia Chriſti & Dionyſij Artificum diſciplina laborioſa. Heb. 5, 8.

ex iis, quæ passus est. Didicit diuinus Rex, Paulum docuit, Paulus diuinum DIONYSIVM instituit & erudiuit: nos DIONYSIVS informat, nos instruit, diuini speculi instar nos componit.

Crux DIONYSII, Crux scientiæ Sanctorum.

Eccle. 1, 18.

Crux scientia Sanctorum instrumentum artis benè viuendi.

Heb. 12, 11.

QVi addit scientiam, addit & laborem. Maiori scientiæ maior labor correspondet. Omnes dum viuimus in schola sumus, & rerum cognitiones acquirimus, & non sine magno labore, quemadmodum scribit Paulus: *Omnis disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris.* Laboriosa CHRISTI schola, laboriosa Sanctorum scientia, quæ in vna crucis sapientia & experientia consistit.

Sap. 10, 10.

Iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum. Bernardus in hæc verba, *Scientia*, inquit, *Sanctorum est, hîc temporaliter cruciari, & delectari in æternum, & in contrarium scientia malorum relabitur.* Ergo qui mysticus DIONYSIVS est, & ad culmen arcanæ scientiæ Sanctorum venit, voluptatem non quærit, sed dolorem, cùm audiat Paulum dicentem: *Omnis disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris.*

Excitatio laborantis.

Heb. 12, 11.

Crux

Crux Dionysii, Crux ægrotantis.

EX arbore scientiæ boni & mali morbum natura contraxit, & ex illius arboris fructu primæ corporum nostrorum ægritudines promanarunt. Nouimus tunc temporis quid morbus esset, cùm anteà nesciremus. Qui iacet in lecto vt laboret, nec cogitat de æternitate, lectum sibi ex illâ arbore construxit, & in eo infirmus iacet. Qui temporaliter cruciatur, & per cruciatus ægritudinis nouit se ad æternitatem disponere, Sanctorum scientiam profitetur, & lectum sibi ex arbore vitæ componit, in quo Dionysivs decubuit. Hæc scientia Spiritus sancti, de qua Bernardus de Septem donis cap. 7. dicit: *Septimum donum est Spiritus sapientiæ, quidam diuinus sapor, ac suauissimus gustus. Vnde Psalmista: Gustate, & videte, quoniam suauis est Dominus. Qui mentem pacificam & serenam habent, de supernis dulciùs sapiunt, & subtiliùs vident. Nam quò quisque patientior, eò probatur esse sapientior. Vnde Salomon: Doctrina viri per patientiam dignoscitur.* Consonat sibi Bernardus cap. 3. *Vera*, inquit, *scientia est, scire nos mortales, & caducos, & fragiles esse, & in hoc exilio & in hoc ergastulo, in hac peregrinatione, in hac valle lacrymarum dolendum & lugendum esse.* Laudabilis ab hac scientia æger

Instrumentum artis benè moriendi.

Psal. 33. 9.

Prou. 9, 11.

æger Eudoxius est, ad quem Epist.118. apud Basi-
Excitatio ægrotantis. lium scribit Nazianzenus in hæc verba: *Benè habet, quòd in afflictionibus philosopharis, multisque factus es exemplar tolerantiæ in rebus tristibus; & quemadmodum ad optima quæuis corpore, cùm rectè valebas, es vsus; ita & nunc illo dextrè vteris, quandoquidem imbecillis cùm sis, non es otiosè, vt ita dicam, otiosus: philosopharis enim, & quod Diogenem olim febricitantem, inque febrili calore tolerantem dixisse ferunt, hoc & ipse visendum exhibes cùm in corpore, tum in anima.* Collaborabant, & simul ægrotabant D. Bernardus, & vitæ eius scriptor, & ambo præfatæ scientiæ vacabant. ait enim historiæ auctor: *Infirmi ergo ambo tota die de spirituali Physica animæ conferebamus, de medicamentis virtutum contra languores vitiorum.* Exclamat deinde ipse: *Deus bone, quid mihi boni contulit illa infirmitas, feriæ illa, vacatio illa!* Crux cathedra DIONYSIO fuit, in qua diuinam suam doctrinam perfecit & consummauit; nec quidem sine virtute patientiæ perficere potuisset, cùm sit scriptum Prouerbiorum cap.9. *Doctrina viri per patientiam noscitur.* Ergo qui Pastor & doctor est, cùm iacet in lecto æger, è lecto cathedram construat, & sapientiæ suæ sociam patientiam adiungat, quandoquidem verum est id quod ait Augustinus libro

de

de Patientia, cap. 6. *Patientia est comes sapientiæ, non famula concupiscentiæ.*

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, quam ſcientiam in cruce docuit, eamdem prorſus in altari ſuo docet: ſed in cruce plenam afflictione atque dolore, in altari verò decoratam & ornatam dulcedine ac voluptate, vt qui ſocij ſunt paſſionis in laborum & morborum mœſtitudine, ſocij ſint conſolationis, quæ datur & capitur in ſacroſancta Euchariſtia: Ergo, qui affixi ſunt CHRISTI cruci, & diſcunt ex tormentis quæ patiuntur, vocantur ad Communionem, vocantur ad Agni conſolationem, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Fructus crucis Euchariſtia eſt, & cui benè ſapit fructus, placeat arbor neceſſe eſt. Hinc fit, vt accepto iam Viatico, viri ſancti maiore cum affectu deuotionis ſacram CHRISTI crucem appetant, accipiant, & amplectantur.

Virtus Euchariſtiæ.

Matth. 11, 28.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

MEnſa Euchariſtica eſt tota diuina & Theologica, cuius ſcopus eſt reddere Theologos homines,

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

mines, diuinos condere similes planè DIONYSIO, qui diuinum egit Theologum in crucis cathedra, quam viuens & moriens occupauit. Semper egit de maiestate diuina, in quam sacra Theologia collimat. Contemplabatur in martyrio suo Deum, & cognoscebat in eo suam splendere coronam, auream simul & aureolam, cuius forma fuerat fabrefacta in antiquo tabernaculo. Diuinus quidem Theologus patiens est: qui dum patitur martyrium, vel simile quid martyrio, agit de Deo & cum Deo, cui dicit Ecclesia sancta:

Rex glorioſe Martyrum,
Corona confitentium,
Qui reſpuentes terrea,
Perducis ad cæleſtia.
Aurem benignam protinus
Appone noſtris vocibus, &c.

Aureola ſcientia Sanctorum.

Corona confitentium est; & de eius confessione si quis agat, de propria corona agit, cuius contemplatione & expectatione recreatus, labores ipsos non curat, nec sentit; & si sentit, non ægrè fert ægritudinem. Quòd si lecto affixus, mysticus DIONYSIVS existat, & pacato animo in acerbitate pœnarum se planè gerat, diuinus censendus est æmulus Regis CHRISTI, qui licet infirmitate doleret, maiestate

ieſtate diuinitatis in eadem cruce eius tormentis & pœnis ſuperior omnino erat. Eſt ergo vox illa hominum diuinorum: *Quis nos ſeparabit à charitate* CHRISTI? *tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? (ſicut ſcriptum eſt: Quia propter te mortificamur tota die: æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.) Sed in his omnibus ſuperamus propter eum qui dilexit nos.* Rom.8, 35. Pſal.43, 22.

Conſiderabat ſe humanum eſſe Dauid, cùm diceret, *Non eſt ſanitas in carne mea*, & deplorans ſuam miſeriam clamaret, *Miſer factus ſum, & curuatus ſum vſque in finem.* Non iam humanum, ſed hominem ſe diuinum deprehendebat, & aiebat, *In Deo meo tranſgrediar murum.* Magiſter DIONYSII loquebatur vt humanus, cùm aſſereret, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corporis morte huius?* Loquebatur vt diuinus, cùm affirmaret, *Omnia poſſum in eo qui me confortat.* Myſticus Paulus extitit diuinus DIONYSIVS, cuius præclarum exemplar datum & viſum proponitur ægrotanti, vt nouerit ſapienter in Deo obire, & è viuis benè ſperans abire. Sic abiit, ſic obiit princeps omnium Theologorum, diuinus Paulus, cuius abſciſſum caput ter IESV nomen pronuntiauit, ter ſcilicet, in cultum & honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, cuius ſublimis ſcientia diui- Pſal.17, 30. Rom.7, 24. Phil.4,13. *Extrema verba morientis.*

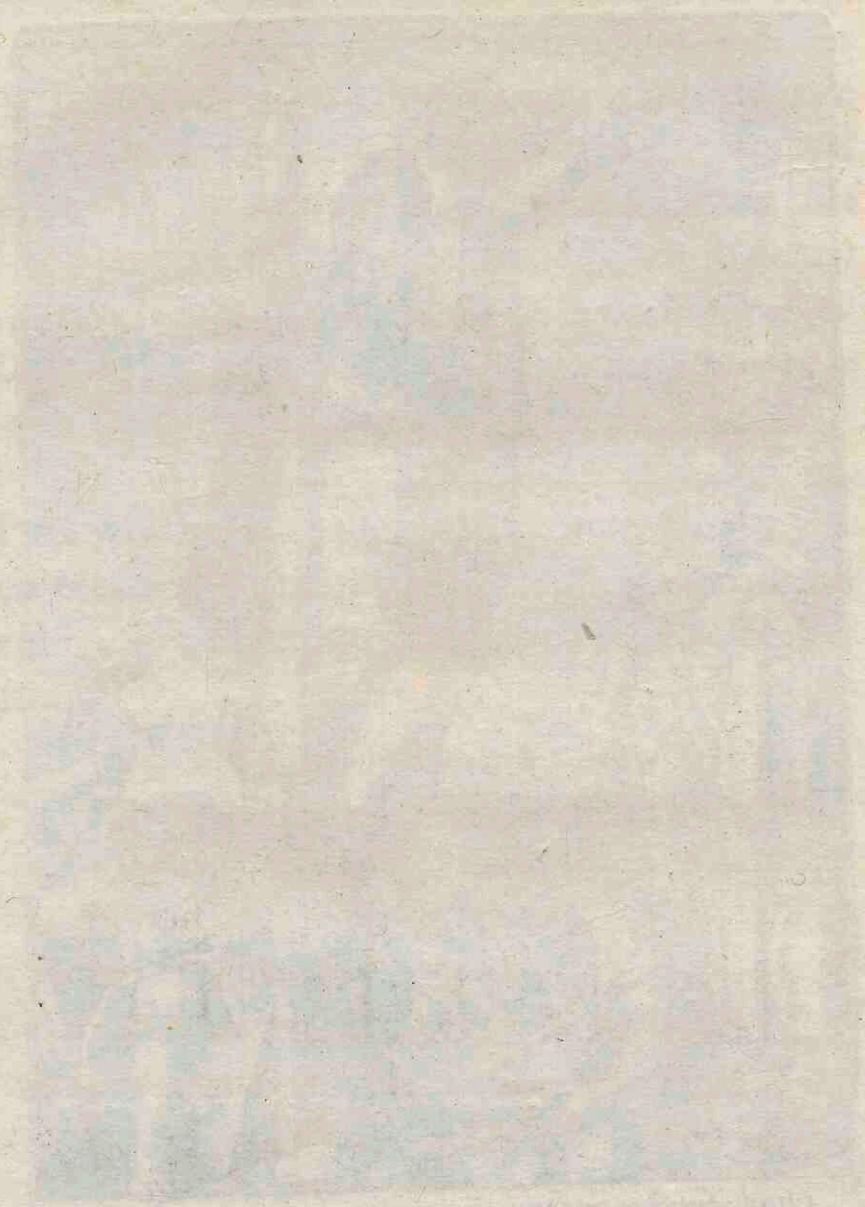
num reddit Theologum : & vt Theologus mereretur Almarus Abbas, dixit iam obiturus miniſtro: Affer mihi epiſtolam S. Leonis ad Flauianum ; & cùm legeretur articulus, qui eſt de Deo trino & vno, exclamauit : *Sic credo, ô Trinitas ineffabilis, ita confiteor Deus omnipotens : ita de te ſentio, Fili Dei* CHRISTE IESV : *ſic de te intelligo Spiritus ſancte æterne Deus, atque ita vnum Deum in Trinitate, trinumque in vnitate confiteor.* Dixit, & exceſſit.

Proferatur nunc in publicum ſancti SIXTI Pontificis exemplum ; in quo, tamquam præclariſſimo ſpeculo, fulget imago ferentis mundi & morbi onus.

EM-

Quid frustra infami vis mergere funere vitam ?
8 *Non poteram fato nobiliore frui .*

EMBLEMATICA IMAGO VIII.

S. SIXTI PONTIFICIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SVB Decio & Valeriano Imperatoribus sanctus SIXTVS Papa crucis patibulum subiit. Consule Prudentium Hymno 2. de sancto Laurentio: Prudent. Hymno 2.

Fortè hoc Sacerdos dixerat,
Jam SIXTVS *affixus cruci,*
Laurentium flentem videns
Crucis sub ipso stipite:
Desiste discessu meo
Fletum dolenter fundere,
Præcedo frater, tu quoque
Post hoc sequêris triduum.

Culmen & apex tiaræ Pontificalis, sicut in effigie proponitur, crux est, & simul testatur, virtute passionis suæ regnum summum, medium, & infimum sibi CHRISTVM comparasse, *vt in nomine* IESV *omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum.* Phil. 2, 10. Hoc triplex imperium & regnum, PETRO, SIXTO, ceteriſque Pontificibus commissum est: in cuius rei testimonium desinit in crucem tiara, vt supremum

Ecclesiæ

Ecclesiæ dominatum in cruce natum, & sine cruce esse non posse moneantur. Principatus summi Pontificis CHRISTI crux extitit. *Factus est principatus eius super humerum eius.* Quotquot igitur eius succedunt loco, & ad regimen vniuersale assumuntur, ad regnum & crucem, ad honorem & onus simul vocatos se esse arbitrentur. Sedes Apostolica crux honoraria est, in qua fuit glorioſus Rex, & in qua SIXTVS glorioſus decedit. Pulchrum speculum & Emblema proponitur summi honoris, & grauis oneris. *Minuit laborem ponderis spes præmiorum:* vt Hieronymus Epist. ad Cyrillum scribit.

Sympathia Christi & Sixti Artificum ferendi regiminis Orbis.

Isai. 9, 6.

Crux SIXTI Pontificis, Crux regiminis totius Ecclesiæ.

Crux sancti regiminis, instrumentum artis benè viuendi.

POntificalis tiara crux oneris & honoris est, in quam apprimè cadit illud Chrysostomi Homil. 66. ad populum: *Non ita corona caput circumdat, sicut animam sollicitudo.* Tantus quantus orbis est, tanta est sollicitudo Pontificum, quorum humeris totus mundus innititur & incumbit. *Domini sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.* Nemo meliùs quam CHRISTVS nouit, quanti ponderis & oneris esset crux regiminis Ecclesiæ, cui ferendo parem se solum inuenit: *Factus est principatus eius super humerum*

1. Reg. 2, 8.

Isai. 9, 6.

humerum eius. Secundus à CHRISTO Pontifex nomen à Petra accepit. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Conſtructa domus non tam eſt honor, quàm onus poſiti fundamenti, ſupra quod fabrica domus aſſurgit. Quidni onus Eccleſiæ graue Pontifici ſit, cùm eius rationem reddere teneatur? *Cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo; & cui commendauerunt multùm, plus petent ab eo.* Hinc ſæpè accidit, vt ouilis Eccleſiaſtici Paſtores ſummi reddendæ rationi iam proximi, maluiſſent vltimum Eccleſiæ locum, quàm primam ſedem occupaſſe.

Matth. 16. 18. *Excitatio laborantis.*

Luc. 12. 48.

Crux SIXTI Pontificis, Crux ægrotantis.

COronatus SIXTVS apparet, & affixus crucis lecto: & quidem cùm Pontifex coronatur, leuis quædam ſtupa comburitur, & alta voce clamatur, *Pater ſancte, ſic tranſit gloria mundi.* Quid homo? quid humana gloria eſt? leuis quædam ſtupa eſt concipiens lumen, & in fumum euaneſcens. Accenſa ſtupa, vita mortalis eſt: deficit ſtupa, cùm valetudo deficit; & cùm deficit vita, ſtupa in fumum abit. Interim tamen, more SIXTI, iacens in lecto æger gloriosâ coronâ ornatur, cùm Sermone de Iacob & Eſau dixerit Auguſtinus: *Multi coronati ſunt*

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

ſunt in amphitheatro pugnantes ad beſtias, multi in lecto vincentes diabolum coronantur. Iacebat in lecto S. Baſilius, & in eo pro corona decertabat, ſicut & ipſe Epiſt. 60. declarat: *Siue namque pœnas peccatorum damno, valebunt ad hoc flagella, vt poſthac iram Dei, quæ imminebat, auertant: ſiue in certaminibus, quæ pietatis gratia decertamus, per tribulationes corroboramur, iuſtus athlotheta, vt non ſinat nos tentari ſupra id quod ferre poſſumus, ſed pro toleratis iam laboribus patientiæ nobis & ſpei in ipſum coronam reddat.* Felix æger, qui cùm ſit affixus lecto, de regno cæli & eius coronis cogitat. Haud dubiè qui cum variis morbis luctatur, pro multis coronis certat, & ſimilis SIXTO euadet. Quotus quiſque ſeipſum regit, & ſpiritaliter ſe gubernat, ſibi ipſi, qui paruus mundus eſt, Rex & Pontifex eſt, dignus tiara pontificali, quæ tres coronulas, vt vides, ſecum importat. Debentur tres laureolæ Martyribus, Doctoribus, & Virginibus, & totidem ægris debentur, ſi patienter ſe in grauibus morbis gerant. Quid enim aliud terribilis morbi tormentum, niſi quædam ſpecies martyrij? Qui ſic torquentur, ſacros Martyres referunt, & cum ipſis coronantur. Multi quippe coronati ſunt in amphitheatro pugnantes ad beſtias, & multi in lecto iacentes diabolum vincentes coronantur. *Doctri-*

na

na viri per patientiam noscitur. Vnde efficitur, vt quisquis in lecto patienter se gerat, procedat ita sapienter, vt sibi Doctoratus laureolam promereatur. Quòd si integritas virginalis in virginibus laureatur, laureabitur patientia in ægris, vt euadant perfecti & integri, quales Iacobus desiderat. *Patientia,* inquit, *opus perfectum habet, vt sitis perfecti & integri.* Iacob. 1, 4. Vocatur ad tres laureolas æger, qui mysticus SIXTVS est, quem vt in lecto referat, *Cor suum dabit in similitudinem picturæ.* Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus toti mundo, cuius poteſtas in manu eius ſita eſt, ſe in cibum & potum dedit, vt qui totum mundum ſuſtinet, & in eius laborat regimine, recurrat ad CHRISTI Carnem & Sanguinem, cuius virtute tanto oneri ferendo par exiſtat, animo ſuperior euadat. Euadet mundo, & quod amplius eſt, euadet ſeipſo ſuperior, qui ſe ſanum & ægrum epulo ſacroſancto Agni refecerit. Hæc eſt refectio Euchariſtiæ, quam ſummus & æternus Pontifex offert, cùm dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Matth. 11, 28. *Vos,* inquam, qui cardines mundi eſtis, & veſtris humeris totum Orbem ſuſtinetis. Mos eſt, vt fa- *Virtus Euchariſtiæ.*

ciente ſolemniter iter Pontifice, præcedat venerabile Sacramentum. Et quidem ſatis celebre, ſatiſque ſolemne iter in cælum eſt, cùm decedente è viuis homine, & ad aſtra contendente, ſacra præmittitur Euchariſtia. Tunc præmittitur, cùm ſacrum Viaticum percipitur.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

ANte ſummi Sacerdotis oculos ſtructa & inſtructa erat in tabernaculo typica Euchariſtiæ menſa, & in ea magna & parua corona, vt noſſet Pontifex, ſibi non ſolùm paratam & inſtructam menſam, ſed aureas conſtructas etiam coronas, ſi merita digna ſuppeterent. *In veſte podêris totus erat orbis terrarum*, & pro tanto mundi onere leuando prouiderat Deus de ſacra annona; & pro labore remunerando, aureas futuras in cælo coronas oſtendebat & offerebat. Summus Pontifex SIXTVS ſuis humeris impoſitum totum planè orbem cognoſcebat & ſentiebat, cumque ab hac tam graui cruce ad aliam, quam paſſus eſt in martyrio, iniuſtè fuerit condemnatus, vt leue onus tanti ponderis rederet, Euchariſtia ſe muniebat, & vt ſuaue martyrium efficeret, auream & aureolam præ oculis patiens

Exod. 25.

Sap. 18, 24.

Aureola Pontificis.

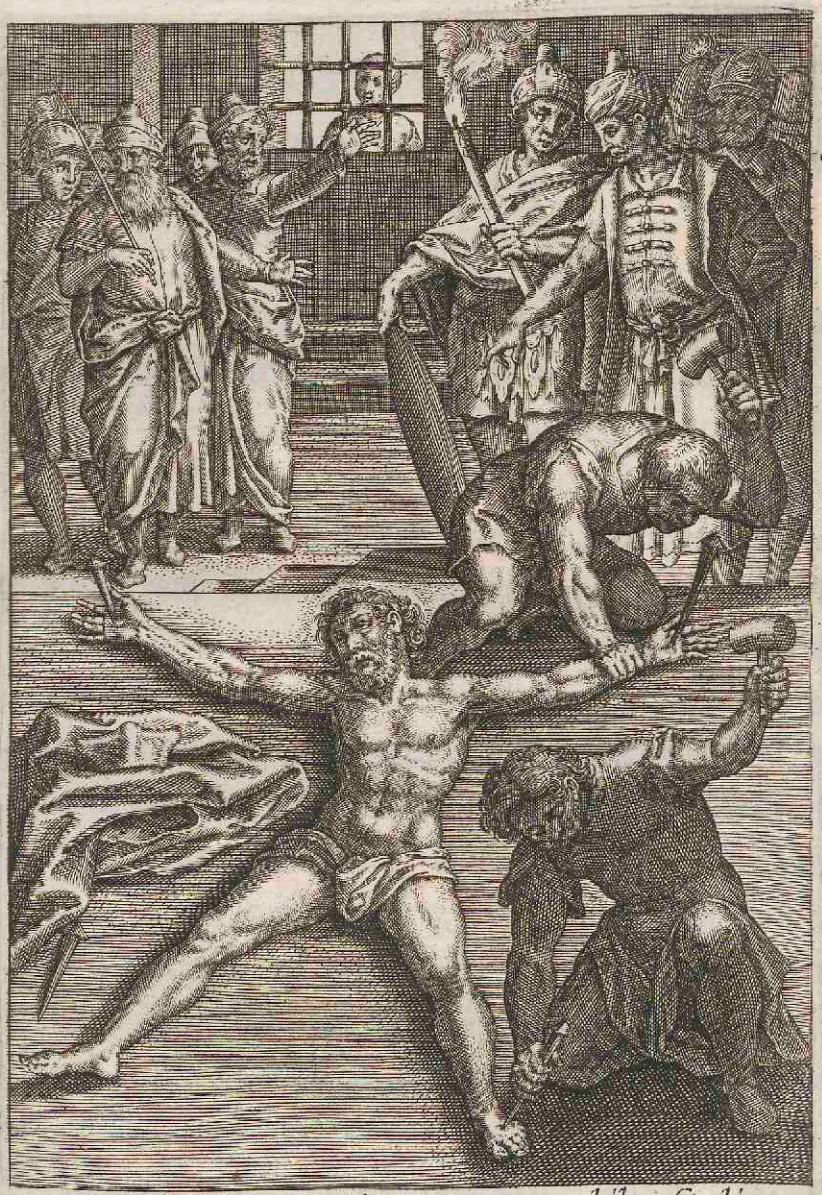
tiens habebat. Summus Pontifex Gregorius erat, & hac eadem tractus consideratione dicebat Hom. 37. in Euangelia, & quidem adhuc in vniùs Martyris solemnitate per vniuersam Ecclesiam loquitur in hæc verba: *Si consideramus, fratres charissimi, quæ & quanta sunt, quæ nobis promittuntur in cælis, vilescunt animo omnia quæ habentur in terris. Terrena namque substantia supernæ felicitati comparata, pondus est, non subsidium. Temporalis vita æternæ vitæ cõparata, mors est potiùs dicenda, quàm vita. Ipse enim quotidianus defectus corruptionis quid est aliud, quàm quædam prolixitas mortis? Quæ autem lingua dicere, vel quis intellectus capere sufficit, illa supernæ ciuitatis quanta sint gaudia; Angelorum choris interesse, cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere, præsentem Dei vultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetuæ munere lætari? sed ad hæc audita exardescit animus, iamque illic cupit assistere, vbi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna præmia perueniri non potest, nisi per magnos labores. Vnde & Paulus egregius* 2. Tim. 2, 5. *prædicator dicit: Non coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Delectet igitur mentem magnitudo præmiorum, sed non deterreat certamen laborum.* Hæc oracula SIXTI è cruce, hæc monita Gregorij è lecto, cui ægra semper valetudine affixus erat, hæc vtriusque sententia,

2. Tim. 2, 5. *Non coronabitur, nisi qui legitimè certauerit*; hæc vtriusque concluſio, *Delectet igitur mentem magnitudo præmiorum, ſed non deterreat certamen laborum.* Concluſit ad hanc formam ſuum martyrium Pontifex Pontianus, qui iam humi proſtratus, vt manu carnificis cæderetur, perorauit: *Gratias tibi ago omnipotens Deus, qui me ad hanc horam perduxiſti, vt per agonem paſſionis diabolum confunderem in tuo nomine: & tu nunc Domine ſuſcipe ſpiritum meum in pace.*

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti MACARII Patriarchæ exemplum; in quo, tamquam præclariſſimo ſpeculo, ferentis onus mortalitatis & morbi forma conſpicitur.

EM-

Remigio alarum virtus caua nubila findit:
Nunc age, ſi potis es, corpora fige ſolo.

EMBLEMATICA IMAGO IX.
S. MACARII PATRIAR. CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS MACARIVS Patriarcha Antiochenus iacens in terra, & totus in ea extensus in crucis formam, clauis affixus est. Accidit verò, vt terra ipsa clauos à se reiiceret, nec tamen Iudæorum Saracenorumque MACARIVM crucifigentium ira conquieuit. Affixus terræ MACARIVS, & viuebat, & moriebatur: & terreo nos corpori innexi, dum mortales sumus, viuimus simul & morimur: *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur*: singulis horis, singulis momentis vitæ iacturam facimus, & lenta morte perimus. Ne terræ affixi terræ afficeremur, mortalem vitam nostram Deus reddidit oneroſam. Consonat Chrysostomus Homil. 6. ad Antioch. *Ne igitur & nos terræ affixi, & præsentibus inhiantes torpeamus, & futurorum obliuiscamur, vitam Deus nobis fecit laboriosam.* Constituit in vita mortali crucem, cùm scriptum sit: *Homo nascitur ad laborem, sicut auis ad volatum.* Elatus igitur in cruce CHRISTVS, sicut aquila prouocat ad volandum filios ac pullos suos, vt, relictis rebus terr-

Surius ex Anonymo in Aprili.

2. Reg. 14, 15.

Iob 5, 7.

Sympathia Christi & Macarij Artificum ferenda mortalitatis.

terrenis, ſuperiora bona affectent, &, more MACARII, funeſtæ terræ vitæque mortali renuntient, ad hoc ſe ſpeculum componentes.

Crux MACARII, Crux mortalitatis humanæ.

Crux mortalitatis, inſtrumentum artis benè viuendi.

GRaue iugum, crucem magnam impoſuit Deus ſuper omnes filios Adæ, quos terreos & luteos condidit, & terræ ſimul affixit. Cruci mortalitatis ſuæ adſtrictus gemebundus Dauid ait: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt; habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea.* Hanc eamdem crucem Apoſtolus patiebatur, & exclamabat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Optabat Paulus, vt clauis è terra diuulſis, facultas ſibi auolandi concederetur. Cupiebat *diſſolui, & eſſe cum* CHRISTO. Cui terra & terrea vita crux eſt, auolandi ſurſum ineſt deſiderium, continere ſe non poteſt, nec contineri clauis, quò minùs myſticus MACARIVS ſit, & exclamet: *Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?* Carnea columba eſt, nec tamen caro impedit, quò minùs in altum volet. Pulchrè Baſilius Epiſt.166. *Qui namque curis huius vitæ admodum ſunt occupati, inſtar auium carnoſarum ſunt, quæ fruſtrà alatæ humi cum pecudibus detinentur.*

Pſal.119,5.

Rom.7, 24.

Excitatio laborantis.

Phil.1, 2.

Pſal.54,7.

Crux

Crux MACARII, Crux ægrotantis.

CVm valet homo mortalis, ita ſuper terram degit, vt quaſi clauis adſtrictus eſſe videatur. Nequit à rebus terrenis auelli, earum affectionibus alligatus: ſuperuenit ægritudo, & omnes illos affectus voluptatum, diuitiarum, & honorum, quibus fortiter tenebatur, ſeponit & abiicit. Iacet in lecto MACARII, qui cùm terræ affigeretur, clauos ferreos, quibus conſtrictus erat, reiecit à ſe, & ſe in libertatem aſſerüit, qui antè captiuus erat. Captiuus ille erat, qui & dicebat: *Adhæſit pauimento anima mea.* Morbum incurrit: *Non eſt ſanitas in carne mea.* Expertus liberationem, & à nexibus liber cecinit: *Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.* Felix illa ægritudo eſt, quæ hominem eximit à vinculis terrenarum rerum. Quæ autem hæc vincula ſint, ſcribit Epiſt. 39. Auguſtinus: *Vincula huius mundi aſperitatem habent veram, iucunditatem falſam; certum dolorem, incertam voluptatem; durum laborem, timidam quietem; rem plenam miſeriæ, ſpeciem beatitudinis inanem.* Graue iugum, & ſimul vinculum filiorum Adami eſt: vtrumque tunc præcipuè homo experitur, cùm lecto affixus ægrotat. Ægrotabat virgo Eliſabetha, &, vt eius tradit hiſtoria, poſtulauit enixè à

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Pſal. 118. 25.

Pſal. 37. 4.

Pſal. 115. 16.

CHRISTO, *vt ab intolerabili vinculo languoris sui misericorditer eam absolueret. Respondit ei* CHRISTVS: *Citò venio, & absoluo te.* Graue iugum mortalitatis humanæ, cùm dixerit S. Ambrosius Sermone 7. in Iob: *Tantis malis hæc vita repleta est, vt comparatione eius mors remedium putetur esse, non pœna.* Quisquis in terra degit, laborat, & ægrotat, MACARIVM sibi non modò considerandum, sed etiam imitandum proponat. Consideret qualis genitus sit conditionis Adæ filius. *Primus homo de terra terrenus, qualis terrenus, tales & terreni.* quorum singulis competit illa vox, *Adhæsit pauimento anima mea.* Consideret, qualis euadat is, qui vestigia sequitur venientis de cælo CHRISTI, vt cælestes nos omnes reddat. *Secundus homo de cælo est cælestis: qualis cælestis, tales & cælestes.* Primus ille è cruce auolauit, & in cruce & lecto iacentes ad volandum prouocauit. Cælestis MACARIVS est, qui sursum æger & sanus aspirat, & simul suspirat. MACARIVS imitator CHRISTI est: nos MACARII, sicut & ille CHRISTI, vt nullis nexibus, nullis terrenis vinculis detineri patiamur, quò minùs superna affectemus. Præit MACARIVS, & vt illum sequatur patiens morborum & laborum, *cor suum dabit in similitudinem picturæ.*

Excitatio ægrotantis.

1. Cor. 15, 47 48.

Psal. 118, 25.

1. Cor. 15, 47. 48.

Eccli. 38, 28.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus nobiſcum in terra manſit, vt, cùm ſacram & cæleſtem percipimus Euchariſtiam, non quæ ſuper terram ſunt, more mortalium, quæramus, ſed quæ ſuper cælum ſunt, immortalium ritu affectemus: ac proinde facta iam conſecratione, ſuſtollitur in altum Agnus, qui nos ad cæleſtia vocat; &, ne deficiamus in via, ſacro nos confirmat cibo, ad cuius eſum nos omnes mortales excitat. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Mortalem agebat Elias, cùm ſub vmbra iuniperi totus fatigatus ſuccumberet: verùm cùm myſticum panem Angelicis manibus miniſtratum guſtaſſet, immemor mortalitatis humanæ, de terra, in qua iacebat, ſurrexit, nec quieuit, donec in montem Horeb aſcenderet.

Virtus Euchariſtiæ.

Matth. 11, 28. *Viaticum.* 3. Reg. 19, 4.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

AVrum è terra gignitur, & tamen ſuo ſplendore refert cæleſtem Solem. Corona digni ſunt aurea, qui cùm è terra ſuam originem ducant, terrena non ſapiunt; ſed ſapiunt illis cæleſtia, cùm & ipſi cæleſtes ſint. *Qualis cæleſtis, tales & cæleſtes.* Cùm

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

1. Cor. 15. 48.

sint tales non naturæ conditione, sed sublimitate morum, aluntur cibo cælitus dato. *Hic est panis, qui de cælo descendit.* Aluntur cælesti epulo, vt inde vires acquirant ad rumpendos carnis nexus, quibus terræ inuiti affiguntur, semelque soluti ac liberi ad aureas aspirent coronas, quæ sunt in regno cælorum laborantibus & ægrotantibus destinatæ. Sarcina mortalitatis humanæ, martyrium certè dirum, sed dignum corona vitæ immortalis, qua soluta & libera anima ornabitur. Huius martyrij finem desiderans in extremo agone positus Eugendus Abbas, ac cælestis coronæ auidus, dicebat Monachis: *Parcat vobis omnipotens Deus, qui me tanta inæqualitate constrictum non permittitis corporeis vinculis iam exolui. Et ideò rogo, si quid seni, si quid paternæ pietati præstatis, ne me retinete diutiùs, sed tandem transire permittatis.* Accedit & Nicolaus Tolentinas, qui assistenti sibi ministro, cùm animæ & corporis instaret enodatio, adiurabat: Vide ne cesses pronuntiare in aures meas: *Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

Ioan. 6, 59.

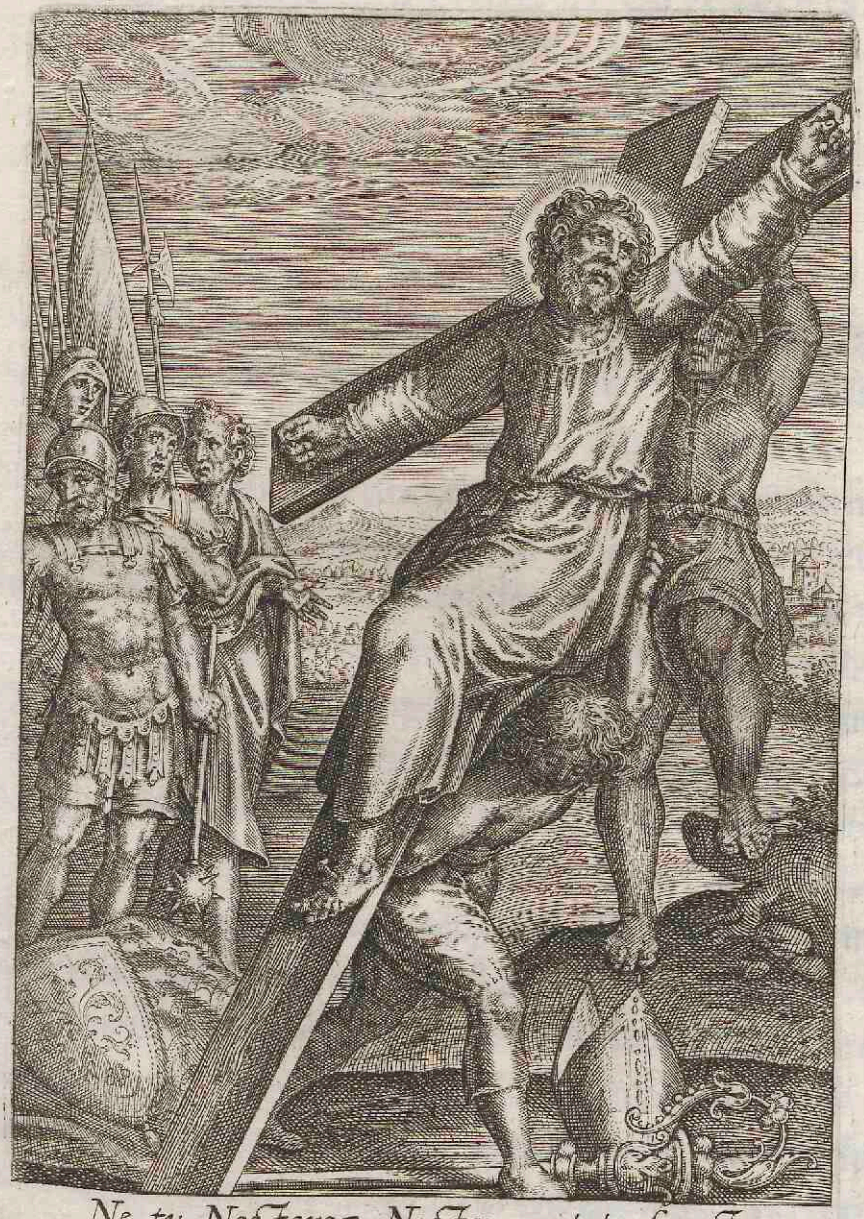
Aureola mortalitatis.

Extrema verba morientis.

Psal. 115, 17.

Proferatur nunc in publicum sancti NESTORIS Episcopi exemplum; in quo, tamquam in præclarissimo speculo, fulget imago ferentis mortificationem & morbum.

EM-

Ne tu Neſtoreæ Neſtor certato ſeneſtæ;
Vitæ, quam ſequeris, præualet vna dies.

10

EMBLEMATICA IMAGO X.

S. NESTORIS EPISCOPI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS NESTOR Episcopus sub Decio Imperatore Deum vnum esse prædicauit, & cultum inanium simulacrorum vanum esse declarauit: quam ob causam de mandato Præsidis Pollionis in crucem actus, æternis annis auctus est. Mortales omnes NESTORIOS annos viuere concupiscimus, & vt illos acquiramus, necesse est vt carnem nostram crucifigamus. Assumptum probat Apostolus, & tandem concludit: *Ergo fratres debitores sumus non carni, vt secundùm carnem viuamus. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini; si autem facta carnis mortificaueritis, viuetis.* Crucis instar mortificatio carnis est, quæ mortalem in nobis hominem crucifigit, vt nouus homo immortalis & æternus reuiuiscat. Totus viuus apparet in cruce NESTOR Episcopus, veræ mortificationis speculum, vt vel eius effigiem contemplantes nouerint vitam in cruce esse. Vnde & CHRISTVS iam resuscitatus gestat in manu crucem, vt sine cruce vitam immortalem esse non posse manifestet & ostendat.

Surius 14. Febr. ex Martyrolog.

Rom. 8, 12.

Sympathia Christi & Nestoris Artificum propria mortificationis.

Crux Nestoris, Crux mortificationis.

Crux mortificationis, instrumentum artis benè viuendi.

NEgotium satis difficile, degere in carne, & carnis ritu non viuere. Rem magnam postulat Petrus, cùm dicit: *Obsecro vos tamquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis.* Hæc prima lex mortificationis est, cui duas alias adiungit S. Bernardus Sermone de Peregrino, mortuo, & crucifixo. *Felices,* inquit, *qui se præsenti sæculo nequam aduenas & peregrinos exhibent, immaculatos se custodientes ab eo. Abstineamus ergo à carnalibus desideriis, quæ militant aduersus animam, tamquam aduenæ & peregrini. Peregrinus quippe via regia incedit, non declinat ad dextram, neque ad sinistram.* Secunda lex mortificationis est, vt instar hominis mortui homo se gerat. *Omnino felix mors, quæ sic immaculatum seruat, imò potiùs alienum facit ab hoc sæculo! sed necesse est, vt qui non viuit ex se, viuat* CHRISTVS *in illo. Hoc est enim quod* Gal.2,20. *ait Apostolus: Viuo autem iam non ego, viuit verò in me* CHRISTVS. *quasi diceret, Ad alia quidem mortuus sum, non sentio, non attendo, non curo; si quæ verò sunt* CHRISTI, *hæc viuum inueniunt.* Tertia lex mortificationis est, vt hominem cruci addicat, quemadmodum Paulum addixit. *Audi igitur ipsum de hac tanta* Gal.6,14. *altitudine non in se gloriantem, sed dicentem: Mihi absit gloriari*

Excitatio laborantis.

Excitatio laborantis. 1.Petr.2, 11.

gloriari nisi in cruce Domini nostri IESV CHRISTI, *per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Non solùm, inquit, mortuus sum mundo, sed & crucifixus, quod est ignominiosum genus mortis.*

Crux NESTORIS, Crux ægrotantis.

CRux NESTORIS, crux mortificationis est, nec dubium, quin homo per morbos & ægritudines in eum statum reduci soleat, vt & aduenam & peregrinum, mortuum & crucifixum mundo se esse consideret. Refert NESTOREM in lecto, vt hunc eumdem referat in æternitate. Qui morbo pulsatus CHRISTVM iam pulsantem per ægritudinem sentit, non tam moriturus, quàm in æternum victurus, ad formam NESTORIS in lecto est, quemadmodum notat Gregorius Homil.13. in Euang. *Qui autem de sua spe & operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia lætus Iudicem sustinet; & cùm tempus propinquæ mortis aduenerit, de gloria retributionis hilaris erit.* Hac eadem cogitatione, cùm æger esset Basilius, se muniebat, quemadmodum Epist. 60. scripsit ipse: *Amplectenda enim tribulatio super tribulationem, spes super spem, adhuc modicum, adhuc modicum. Ad istum modum alumnos suos Spiritus sanctus futurorum promissione recreare nouit. Post tribulationes enim se-*

Instrumentum artis benè moriendi.

Excitatio agrotantis.

Isai.10. 25.

quitur ſpes. Quæ verò ſperantur, è vicino ſubſequuntur. Nam etiamſi vniuerſam hominum vitam quis obiecerit, breuiſſimum tamen eſt illius ſpatium reſpectu infiniti ſæculi quod in ſpe noſtra reconditum eſt. Ad nutriendam hanc ſpem occurrit ægro Patris inſtar NESTOR Epiſcopus, & monet vitæ lignum eſſe ſacratiſſimam CHRISTI crucem, & hanc eamdem eſſe, quam affectus morbo ipſe in lecto doloris patitur. Dum cruciatur, conſiderare oportet, cruciatus eſſe vitales, qui vitam æternam afferunt. Afferunt patienti, oranti, & deprecanti: Rex glorioſe, qui mortificatus carne, viuificatus autem ſpiritu æternitatis aditum reſeraſti, exaudi preces & gemitus ægrotantis, qui variis morbis mortificatur, vt ſibi vitam acquirat. Hoc votum ægrotantis NESTORIS eſt, & pro voto ſuo è ligno vitæ vitam leget, ſi colat ipſe patientiam, quam coluit & ſeruauit NESTOR, cuius vel vna dies antiqui NESTORIS diuturnis prævalet annis. Dies hæc æternitatis eſt, quam noctibus ſuis laborioſis virtute patientiæ tranſactis homo infirmus promeretur: & ne meritum ſuum amittat, vel diminuat, fugiat omnem impatientiam, ſeruet omnem tolerantiam; & vt illam ſemper ſeruet, ſemper illæſam inuiolatamque retineat; *Cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.*

Eccli. 38. 28.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus mortificatus carne, viuificatus autem ſpiritu, æternitatis aditum reſerauit, & nobis æternæ futuræ vitæ pignus dedit & tradidit. Et quidem Euchariſtia cùm ſit Caro & Sanguis CHRISTI, nec carnem nec ſanguinem ſapiat, efficit, vt qui particeps eius eſt in carne, nec ſecundùm carnem viuat. Quapropter, qui affectibus ſubiiciendis ac ſubiugandis laborant, recurrant ad Euchariſticum Agnum, acceptent ſibi factam oblationem, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Contendimus, dum viuimus, ſuperbiam vitæ mortificationis gladio vincere ac ſuperare, nec quidem poſſumus hanc victoriam comparare, niſi adſit Euchariſtia, cuius tanta virtus eſt, vt qui illam dignè ſumat, non ſibi, ſed Deo viuat, non Deo, ſed ſibi moriatur.

Virtus Euchariſtiæ.

Matth. 11, 28.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

CVm Rex glorioſus onere crucis grauatos & afflictatos vocat ad refectionem, vocat ad menſam, in qua non ſolùm porrigitur Euchariſtia, ſed etiam coronæ & corollæ proponuntur & offeruntur

Honor adit artem benè viuendi & moriendi.

iis, qui nouerint perſequi ſe, afficere ſe martyrio, & pretio mortificationis ſuæ æternam immortalitatem mercari. Reformatur hîc imago cordis & animæ voluptatum abnegatione, & carnis macceratione, in cuius ſtudio & exercitio corona vitæ æternæ fabricatur. *Solus* CHRISTVS, vt lib. 10. in Lucæ cap. 9. affirmat Ambroſius, *eſt plena imago Dei, propter expreſſam in ſe paternæ claritudinis imitationem. Juſtus autem homo ad imaginem Dei eſt, & propter imitandam diuinæ conuerſationis ſimilitudinem mundum hunc Dei cognitione contemnat, voluptateſque terrenas verbi perceptione deſpiciat, quo alimur in vitam. Vnde & Corpus* CHRISTI *edimus, vt vitæ æternæ poſſimus eſſe participes. Non enim victus & potus nobis præmij loco ſpondetur & honoris, ſed communicatio gratiæ cæleſtis & vitæ.* Vitæ cæleſtis & diuinæ gloriæ auidus ibat ad crucem NESTOR, & cùm eſſet crucifixus, tamquam è cathedra docebat, & dicebat: *Filioli, ſtabilis ſit noſtra confeſſio ad Deum. Compatiamur ei, vt conglorificemur.* Et cùm dixiſſet, *Amen*, obdormiuit & quieuit.

Aureola mortificationis.

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti ASTII Epiſcopi exemplum; in quo, tamquam in præclariſſimo ſpeculo, ferentis amoris & morbi flammas conſpicitur.

EM-

11 *Dia mihi penitas populatur flamma medullas :*
Parce rogis, potero, tortor, amore mori .

EMBLEMATICA IMAGO XI.
S. ASTII EPISCOPI CRVCIFIXI
EXPLICATA.

SANCTVS ASTIVS Dyrrachij vrbis Episcopus, Imperatore Traiano primò cruci affixus est, flammis deinde addictus, ne crux deesset igni, nec cruci ignis deesset. Flamma amoris diuini ligno crucis alitur, lignumque sacræ crucis flammis charitatis ardescit. Crux amoris, & amor crucis, miro sibi modo respondent. *Fortis est vt mors dilectio.* Similis morti est, quæ per crucem Martyri infligitur. Confirmat hoc ipsum Gregorius Homil. 11. in Euangelia. *Rectè per Salomonem dicitur, Fortis est vt mors dilectio; quia videlicet sicut mors corpus interimit, sic ab amore rerum temporalium æternæ vitæ charitas occidit. Nam quem perfectè absorbuerit, ad terrena foris desideria insensibilem reddit.* Pendens ASTIVS è cruce, & ad pedem crucis flamma, consonant inter se, & simul indicant, vt quemadmodum interimit corpus crux, sic etiam ignis cælestis amoris mundanis affectibus animam emortuam reddit. CHRISTVS ipse sic crucifixus est, vt amorem suum ostenderet: sic amorem suum

Martyrol. Roman. 17. Iulij.

Cant. 8, 6.

Sympathia Christi & Astij Artificum ferendi flammas amoris.

ostendit, vt crucifigeretur, quoniam nos omnes dilexit. Ad pedem crucis ASTII excitat ignem tortor, & quidem flamma charitatis flatu tribulationis accenditur. Ad hoc igitur speculum patiens se amator componat.

Crux ASTII, Crux amoris.

Crux amoris, instrumentum artis benè viuendi.

SImiles nos omnes ASTIO esse cupit ac petit Paulus: *In charitate radicati, & fundati, vt possitis comprehendere, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum.* Quid hîc lateat, detegit Augustinus in Psalm.103. *Fortasse crucem Domini significat. Erat enim latitudo, in quâ porrectæ sunt manus; longitudo à terrâ surgens, erat totum corpus infixum; altitudo, ab illo innexo ligno sursum, quod eminet; profundum, vbi erat crux, & vbi spes omnis vitæ nostræ.* Paulus ipse radicatus & fundatus erat in charitate, & simul affixus cruci, dicebatque: *Quis nos separabit à charitate* CHRISTI? *tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis.)* Mortificabatur tota die, quoniam tota die diligebat: & quidem amoris crux sic firmiter amantem tenebat, vt ab ea nulla posset vi diuelli. *Certus sum enim*, ait Paulus, *quia*

Ephes. 3, 17.

Excitatio laborantis.

Rom. 8, 35.

Psal. 43, 23.

Rom. 8, 38.

quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in CHRISTO IESV *Domino nostro.* Ignis non accenditur sine labore; nec sine labore diuinus excitatur amor. Hinc sanctæ memoriæ Syncletica in Apophthegm. Patrum: *Qui ignem accendere volunt, priùs fumantur, & ex fumi molestia lacrymantur. Ita & nos oportet diuinum ignem cum lacrymis atque laboribus in nobis ipsis accendere.* Etenim iuxta tritum sermone prouerbium, *Absque labore & dolore non viuitur in amore.* Crux igitur amoris crux ASTII est, qui cum diuino Ignatio exclamat: *Amor meus crucifixus est.* & cum diuo Paulo, diuino isto amore captus & virtutis ecstaticæ particeps factus, ait: *Viuo ego iam non ego, viuit verò in me* CHRISTVS: tamquam verus amator & qui excessit è se Deo, & iam non vitam suam, sed amati tamquam vehementer dilectam viuens. Hoc vtique modo primi illi diuini amoris præceptores pro CHRISTO quotidie morientes, testificabantur, vti par est, & sermone & opere se nil aliud nosse neque diligere præterquam CHRISTVM, eumque crucifixum. Galat. 2. 20.

Crux Astii, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

FElix lectus ægritudinis, cui adiungitur amor diuinus, vt qui febribus ardet, ardeat magis diuino amore, & dicere queat, *Amore langueo.* Qui sic affigitur lecto, vt amanter ægritudinem patiatur, similis est Astio Episcopo, quem sacra Christi charitas cruci suæ adiudicauit, damnauit morte; & dum tormentis affligeretur, insensilem Martyrem reddidit. Reddit & ægrum, qui tactus sublimi affectu exulat ipse à se, & acerbos dolores non sentit, nec curat. *Sed neque hoc mirum* (vt loquar cum Bernardo Serm. 61. in Cantic.) *si exul à corpore dolores corporis non sentiat. Neque hoc facit stupor, sed amor. Submittitur enim sensus, non amittitur. Nec deest dolor, sed superatur & contemnitur.* Ad hunc amorem allicere conatur ægrotum S. Augustinus Tract. de Visitat. infirmor. Serm. 1. *Si igitur Deum diligis, disciplinam Dei te flagellantem diligis, flagellum Dei sustines. Tussi laboras, pulmone deficis, cibum stomachus respuit, phthisi decoqueris, dysenteria sauciaris, multimodo morborum genere afficeris? sed hæc, si oculum habes, si cordatus es, Dei dona sunt.* Quidquid Midas tangebat, in pretiosum aurum vertebat, quemadmodum narrat fabula. Hoc autem verissimum est, vt quidquid graue

Cant. 2, 4.

Excitatio ægrotantis.

amator

amator diuinus tangit, licet aliàs malum sit, totum vertatur in bonum. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*: vt & morbi & infirmitates, quibus pulsantur, beneficiorum loco accipiantur. Diligebat Andreas Deum, & eius amor crucem illam, cui fuerat adiudicatus, bonam reddebat: vnde & ipse exclamauit, *O bona crux!* Bona crux est, cui diuini amoris ignis accedit: accessit & cruci ASTII, & idcircò mala censenda non est, nec malus censendus lectus, nec morbus, cui flamma sacræ dilectionis adiungitur. *Charitas patiens est, benigna est*, & qui tactus amore laborat, & non valet, cultor patientiæ existat, vt referat in cruce ASTIVM, qui tolerantiam cum igne amoris coniunxit: coniunxerat anteà Rex glorioſus Martyrum CHRISTVS. Ne separet æger, quæ Deus simul connexuit: *Cor suum dabit in similitudinem picturæ.* Rom. 8, 28. 1. Cor. 13, 4. Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, *cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos*, auctor & institutor venerabilis Sacramenti. CHRISTVS tunc temporis ardebat intus amore, & quodammodò se leuauit ac recreauit, cùm foras flamma charitatis erupit, & sacram Euchariſtiam condidit. Hoc sibi leua- Ioan. 13, 1. *Virtus Eucharistiæ.*

men exoptabat ſponſa CHRISTI, cùm diceret Cantic.2, 5. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Ad hos Euchariſticos flores, & myſtica mala languentes amore vocantur, & quidem à
Matth.11, 28. CHRISTO: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Faceſſant ex hoc conuiuio qui amare neſciunt; conuiuium enim amoris eſt. vnde Sponſa Cantic.5, 1. delibuta gaudio dicit: *Comedi fauum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi.* Accerſit amicos & chariſſimos, vt participes ſacrorum myſteriorum fiant, & Agnum paſchalem ſumant. Monet vt comedant, bibant, & inebrientur. Laudabilis ebrietas venerandi Sacramenti eſt, cùm ita hominem poſſidet, vt extra ſe illum conſtituat, & immemorem ſui reddat. Habet hanc vim Euchariſtia, vt hominem diuino accendat amore, & ſemel accenſum ſurſum ferat, ſurſum trahat humanarum rerum immemorem, memorem diuinarum. Felix ebrietas, quæ ſuæ infirmitatis oblitam inflammat animam, vt virtute accepti
Viaticum. Viatici magnos animos concipiat ad pugnam, & luctam cum hoſte & morte futuram.

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

IN ardentis ignis formam ardet & igneſcit amor, igneſcit & fulget aurum, ex quo corona conſtruitur danda pro meritis iis, qui flammas diuinæ charitatis patiuntur more ASTII, & Auguſtini, qui cruci amoris affixus, & ſimul eius ardore accenſus, cap.18. Meditationum, poſtquam dixit, *Tu es Deus meus, panis meus viuus, Sacerdos meus in æternum, dux meus ad patriam;* conſtitutus in eius præſentia ſubiungit: *O ſplendor paternæ gloriæ, qui ſedes ſuper Cherubim, & intueris abyſſos, lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem deſiderant Angeli proſpicere! Ecce cor meum coram te eſt: diſcute tenebras eius, vt amoris tui claritate pleniùs perfundatur. Da mihi Deus meus te, redde mihi te: en amo te; & ſi parum eſt, amem validiùs. Non poſſum metiri, vt ſciam quantum deſit mihi amoris tui ad id quod ſatis eſt, vt currat vita mea in amplexus tuos, nec auertatur, donec abſcondatur in abſcondito vultus tui.*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Hanc patiebatur crucem S.Franciſcus noſter Xauerius, magnus, & ita auguſtus amator, vt clamaret: *Sat eſt Domine, ſat eſt.* nec diceret cum Auguſtino: *Non poſſum metiri, vt ſciam quantum deſit mihi amoris*

amoris tui ad id quod satis est, vt currat vita mea in amplexus tuos. Mensus est magnitudinem crucis suæ, & esse satis putabat, vt in amplexus diuinos rueret & corrueret, & de manu Omnipotentis in cælis aurea corona & aureola feruidus amoris Martyr coronaretur. Et quidem coronatus est. Nec quidem contra nobilem conditionem charitatis, quæ *non quærit quæ sua sunt*, appetentia cælestium coronarum est, cùm nihil velit & quærat extra Deum, qui Sanctorum omnium corona est. Ad hanc coronam trahebat amoris ignis sanctam Austrebertham virginem, quæ in lecto iacens clamabat: *Ecce ego ad te venio quem amaui, ad te propero quem desideraui, ad te sitio peruenire, quem semper ardentissimo amore dilexi: in te spero, non confundar: tu meum suscipe spiritum in pace sempiterna, ne aduersum me præualeant inimici iacula.*

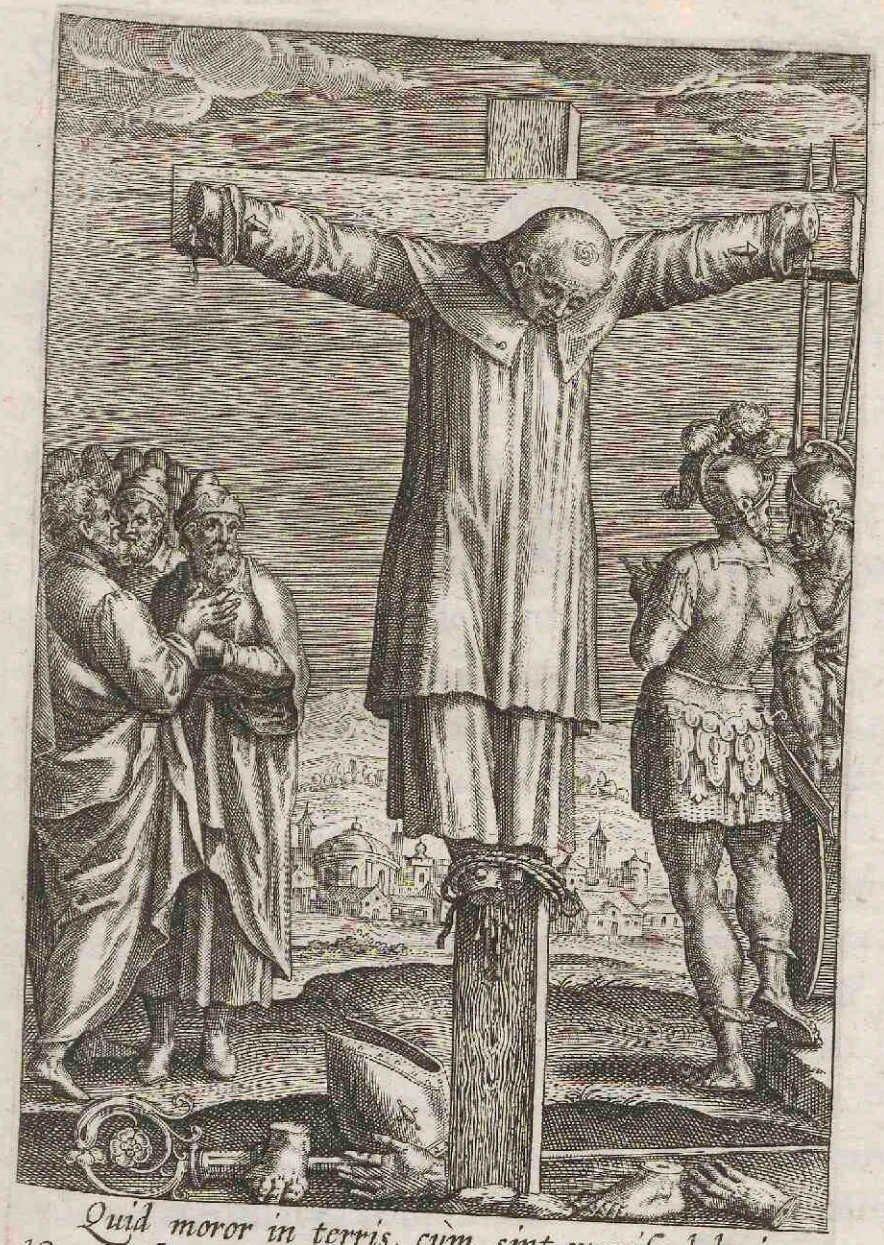
Aureola corona amoris.

1. Cor. 13, 5.

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum sancti PETRI Episcopi Damasceni exemplum; in quo, tamquam præclarissimo exemplo, scandali tollendi & morbi accipiendi forma conspicitur.

EM-

12. *Quid moror in terris, cùm sint præciſa laboris*
Organa? me rutilis aſſere Chriſte polis.

EMBLEMATICA IMAGO XII.

S. PETRI EPISCOPI DAMASCENI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS PETRVS Episcopus Damascenus, amputatis manibus, pedibus, linguaque simul auulsa, à Principe Agarenorum in crucem sublatus est. Sine pedibus cælum ingreditur, sine manibus accipit palmam, sine lingua loquitur Deo, & monet nos omnes, vt & manus & pedes præcidamus, si fortè impediant, quò minùs in cælum veniamus. Huc pertinet, quod frater Ægidius discipulus S. Francisci monebat: *Si vis benè & acutè cernere, erue tibi oculos. Si vis audire perfectè, obtura aures, vt sis surdus. Si vis rectè & præclarè loqui, præcide tibi linguam, vt obmutescas. Si vis probè efficere omnia opera tua, amputa manus tuas. Si cupis esse membris omnibus integer & perfectus, mutiles ea.* Hoc ipsum est, more PETRI Damasceni, mysticè carnem propriam crucifigere. Præterea crux satis grauis est, in eum statum hominem esse redactum, vt coniunctos sibi amicos teneatur à se repellere, si velit regnum cælorum sibi promereri. Martyrol. Menolog.

Quamobrem CHRISTVS charorum omnium renuntiationem cum laborioſa cruce coniunxit. *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Pars arboris abſciſſa crux eſt, & hæc arbori, terræ, radicibuſque renuntiat, vt fiat crux; & quiſquis ſe ad formam crucis componit, debet abnegare parentes, propinquos, omnes charos & amicos. Sic PETRVS Damaſcenus ſuadet, perſuadet item CHRISTVS, qui paſſioni iam propinquus abire permiſit Apoſtolos, amicos nimirum ſuos, & in paſſione ſua religioſus cultor ſilentij, valedixit Matri & Ioanni, ſuiſque ſe charis pignoribus orbauit & priuauit.

Luc. 14, 26.

Sympathia Chriſti & Petri Damaſceni Artificum vitandi ſcandali.

Ioan. 19, 26.

Crux PETRI Damaſceni, Crux ſcandali vitandi.

Crux vitati ſcandali, inſtrumentum artis benè viuendi.

SAtis magna crux cenſenda eſt, quam Redemptor noſter iniunxit, & ſimul appoſuit, cùm dixit: *Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcide eum, & proiice abs te: bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum.* Quanta crux iſta ſit, exponit in hunc locum Hieronymus. *Igitur omnis truncatur affectus, & vniuerſa propinquitas amputatur,*

Matth. 18, 8.

Excitatio laborantis.

tatur, ne per occasionem pietatis vnusquisque credentium scandalo pateat. Si ita est tibi coniunctus, vt manus, pes, oculus, & est vtilis atque sollicitus, & acutus ad perspiciendum, scandalum autem tibi facit, & propter dissonantiam morum te pertrahit in gehennam, melius est, vt & propinquitate eius, & emolumentis carnalibus careas, quàm dum vis lucrifacere cognatos & necessarios, causam habeas ruinarum. Accedit & Augustinus libro de Salutar. docum. cap. 22. *Amicus est, oculus est, manus est; amputa, & proiice abs te. Noli consentire. Membra etiam nostra in corpore nostro confusionem faciunt. Vnitatis coniunctione viuunt, & connexione inuicem connectuntur: vbi dissensio, ibi morbus & vulnus est.* Accedit & Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 22. *Discimus quando tempus ad certamina vocat, ne si etiam qui charissimi nobis sunt, prohibeant, turpe forsan putantes, mentem vllo modo illis adhibeamus. Non enim à satanâ differt, qui scandala ponit, & quibuscumque modis à recta sententia homines seducit. Quod etiam* CHRISTVS *ostendere videtur. Si oculus, inquit, dexter scandalizat te, erue eum,* Matth. 5, 29. *& proiice abs te. Quod enim à felicitate nostra nos semouet, etiamsi amicitiæ lege nobis coniungitur, etiamsi natura ipsa & sanguinis proprietate copulatur, non nostrum, sed alienum & hostile putandum est.*

Crux PETRI Damaſceni, Crux ægrotantis.

Inſtrumentum artis benè moriendi.

CVm morbus ingruit, & vſum manuum, pedum, & linguæ impedit, PETRI Damaſceni inſtar lecto affigitur ægrotus. Quòd ſi æger manibus, pedibus, & lingua labi conſueuerit, ſoletur ſe ipſum, cùm videat peccandi inſtrumenta & organa defeciſſe. Cùm manus & pedes deficiunt laboranti podagra & chiragra, ſi lecto fixus inhæreat, redactus ad eum ſtatum eſt, in quo PETRVS Damaſcenus depingitur. In hoc ipſo ſtatu erat Gregorius Magnus, ſicut & ipſe ſcribit lib.7. Epiſt.127. *Peccatis meis exigentibus, ecce iam vndecim menſes ſunt, quòd valdè rarum eſt, ſi de lecto aliquando ſurgere potuero. Tantis enim podagræ, tantiſque moleſtiarum doloribus premor, vt vita mea mihi grauiſſima pœna ſit. Quotidie enim in dolore deficio, & mortis remedium expectando ſuſpiro.*

Excitatio ægrotantis.

Redactus ad hanc neceſſitatem infirmus, cùm iaceat in lecto, corporis orbatus functionibus, nec ſe, nec ſtatum ſuum deſpiciat, ſed audiat Ambroſium lib. 1. de Iacob & vita beata, cap.8. *Sed fortè aliquis putet, ægritudinem atque imbecillitatem corporis impedimento eſſe ad perfectionis munus implendum, eò quòd non poſſit opera manuum vlla factáque prodere. Verùm*

rùm ea sibi iustus impedimenta esse non sentiet, imò etiam eum, qui illa mirabiliter defleat, corripiet, & quasi ignauum arguet, quòd plus in corporis vsu, quàm in animæ virtute constituat. Elucebat hæc virtus in Bernardo affixo lecto; qui cùm extremè ægrotaret, ne ceteris scandalo esset, mori malebat. *Viuere*, inquit, *erubesco, quia parum proficio: mori timeo, quia non sum paratus: malo tamen mori, & misericordiæ Dei me committere & commendare, quia benignus & misericors est, quàm de mala mea conuersatione scandalum facere.* Discat æger mori potiùs quàm scandalum dare: discat & orare: Rex glorioſe, cuius crux diligentibus legem tuam scandalum non est, hanc mihi gratiam concede, legem & crucem amanti, vt corporis ægritudo quam patior, tollat & abscindat omnia offendicula, quæ salutem animæ impediunt. Quisquis hoc in votis habet, componat se ad formam PETRI, qui legem de scandalo latam religiosè seruauit, & seruandam è cruce docet; docet & patientiam, quæ necessaria est iis, qui cum ipso laborant & ægrotant.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus nec manus, nec pedes, nec linguam ad vindictam in cruce habuit, & idem *Virtus Eucharistia.*

Agnus

Agnus nec manus, nec pedes, nec linguam videtur habere consecratus in Eucharistia: ad leuamen seruorum suorum, qui propter custodiam legis huiuscemodi membrorum vsu sese priuant, & eorum functionem patientes in lecto non exercent. Hos vocat CHRISTVS cùm dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Et quidem iacens in lecto homo nec pedes habet nec manus, vt tendat in cælum, & illud apprehendat. Succurrit eius indigentiæ CHRISTVS, qui post sumptum iam Viaticum exerit è sacra Hostia pedes illos sacrosanctos, quibus in cælum ascendat, manus, quibus illud capiat, ac fortiter teneat.

Matth. 11, 28.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

GLorioſus Rex, qui propter vitandum ſcandalum, ſciſſionem pedum & manuum, priuationemque viſus ordinauit & intimauit, meminit remunerationis futuræ in cælis, cùm dixit in Euangelio: *Bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem, mitti in ignem æternum.* Bonum quidem PETRO eſt ſe in cæleſti patria præſentare, pro cuius amore & defenſione permiſit ſe manibus pedibuſque truncari. Decorum

Matth. 18, 8.

rum satis est pro patria similia pati ; pro cælo & regno Dei eiusmodi iacturam facere, multò gloriosius est. Terrena patria decorare potest eos, qui pedum & manuum detrimenta propter ipsam subierunt, reparare tamen & restaurare minimè potest: cælestis verò patria magna cum gloria factas pro se iacturas omnino tollit, & membra amissa reddit ac restituit. Nouerat hanc glorioſi Regis virtutem puer ille Machabæus, qui iussus extrahere linguam, & manus extendere, vt carnificis gladio amputarentur, *linguam postulatus citò protulit, & manus constanter extendit, & cum fiducia ait: E cælo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero: ita vt Rex, & qui cum ipso erant, mirarentur adolescentis animum, quòd tamquam nihilum duceret cruciatus.* Ad stuporem etiam hostium nihil tormenta curabat, cùm sciret pati se pro cælo & Deo, cuius potentia erant cum magno fœnore membra perdita resarcienda. Hæc fortis ac valida meditatio & cogitatio est, qua patiens in ipsa sectione membrorum despiciet cruciatus, despiciet & amicos, notos & propinquos, expectans plenam & plenariam compensationem cùm ingredietur ad vitam, & ad vitæ simul coronam admittetur. Hac spe & expectatione suffultus cùm Laumarus Abbas

2. Machab. 7, 10.

Aureola tollentis ex se scandala.

affixus lecto, & priuatus suorum membrorum vsibus esset, in extremis affirmabat: *Ego lætus sum animo, ineffabilem Dei misericordiam appello, vt ianuam pietati suæ velit mihi patefacere, meamque spem & expectationem certa promissionum suarum remuneratione solari.*

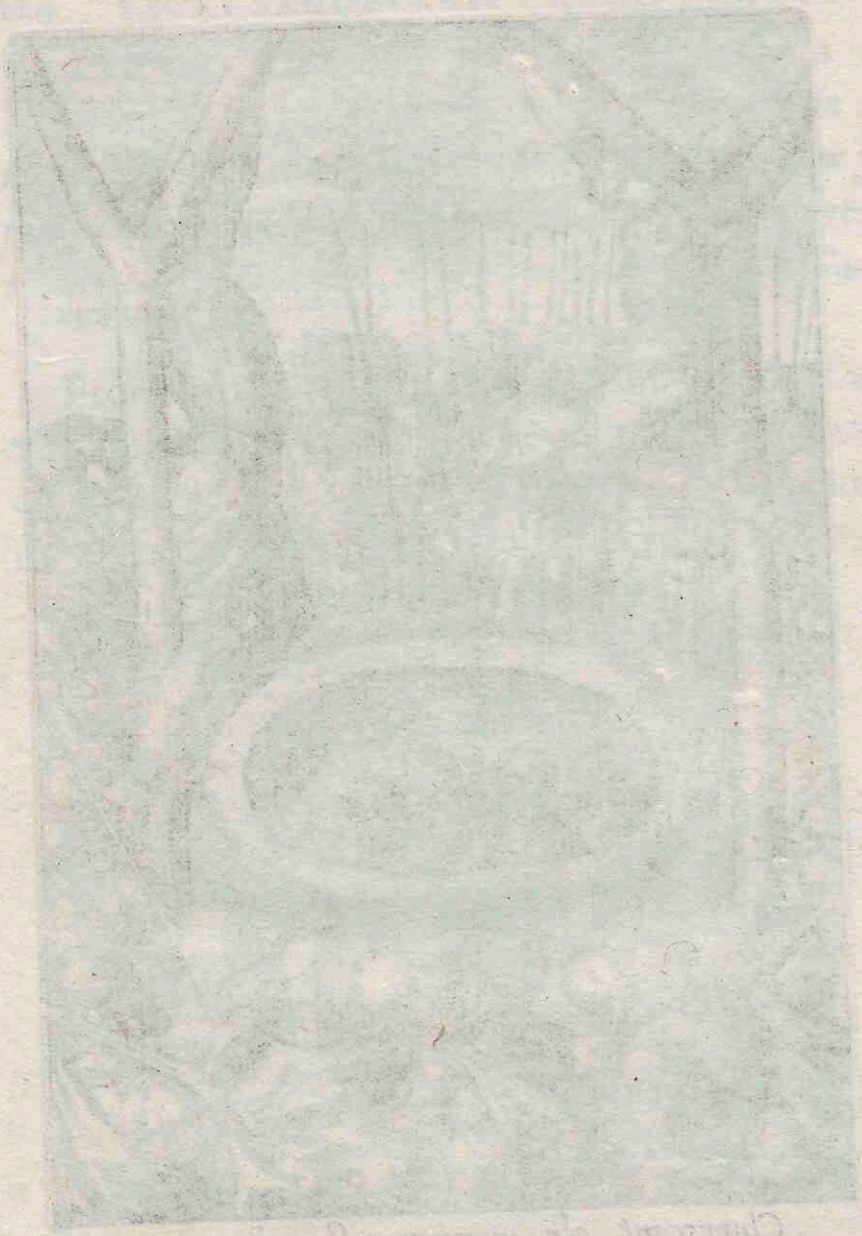
Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum sancti CLEMENTIS Episcopi & sociorum exemplum; in quo, tamquam in præclarissimo speculo, ferentis zelum & morbum forma conspicitur.

EM-

Clarescant alij numerosæ ſtragis acerno:
13. *Vobis perpeſſâ gloria morte venit.*

EMBLEMATICA IMAGO XIII.

S. CLEMENTIS EPISCOPI, ET SOCIORVM PHENGONIS ET EVCARPI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

CLEMENS, Agathangelus, & socij pro confessione IESV CHRISTI, dominante Maximiano, protrusi in calcis viuæ fornacem, custodia militari seruabantur. Aderant in militari cohorte PHENGON & EVCARPVS, qui sanctorum Martyrum verbis & miraculis attracti, partibus CHRISTI adhæserunt. Quam ob causam vterque crucifixus est, & vterque zelo accensus commilitones suos in partes CHRISTI trahere conatus est. Hoc signum, hoc argumentum perfectæ conuersionis est, vt qui reuocatus à Deo piissimo fuerit, ceteros reducere ad Deum conetur. Audiamus Ambrosium lib. 2. de Pœnit. cap. 6. *Subiiciamus nos Deo, vt non subditi simus peccato, & tanta fiat conuersio, vt qui Deum non agnoscebamus, ipsi eum iam aliis demonstremus.* Ardebant CLEMENS & Agathangelus in fornace illa calcaria, non tam visibili quàm inuisibili flam- Metaph. Menolog.

ma, qua zelator animarum Paulus flagrabat, cùm diceret: *Quis ſcandalizatur, & ego non vror?* Diuinus hic ignis in CHRISTI pectore ardebat: *Zelus domus tuæ comedit me.* qui & dicit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo niſi vt accendatur?* Accenſus eſt in CLEMENTE & Agathangelo, qui Deo PHENGVM & EVCARPVM pepererunt. Quales patres, tales & proles euaſerunt flagrantes & ardentes zelo conuerſionis animarum, quæ contra ipſum Deum militabant, & pro Deo iam conuerſæ decertarunt, & diuini zeli ſpeculum illuſtrarunt.

2. Cor. 11, 29.

Sympathia Chriſti & Martyrum Artificum zeli ferendi.

Pſal. 68, 10. Luc. 12, 49.

CRUX PHENGONIS & EVCARPI, Crux zeli animarum.

Crux zeli animarum, inſtrumentum artis benè viuendi.

ZElator conuerſionis animarum ſuam portat crucem, & cruciatur, dum mores peccatorum ſuſtinet, & dum amore tractus ipſe, errantes homines à perditionis via retrahere contendit. In hanc ipſam ſententiam CHRISTVS loquitur lib. 4. Reuelat. cap. 129. S. Birgittæ, concluditque poſt multa: *Ergo, qui ardua vincere proponit, attendat ad tentationes ſuas, & caueat ne per inordinata deſideria minuatur Dei zelus, quia toto deſiderio & zelo diuino, & cum omni patientia currendum eſt ad peccatorem, opportunè & importunè, vt conuertatur, & vbi iuſtus nihil proficit loquendo,*

Excitatio laborantis.

do, vel admonendo, ibi zelus est exercendus, orationumque instantia continuanda. Conditionem zeli huius CLEMENS & Agathangelus in sua calcaria proponunt, & quasi exponunt verbis Ambrosij Serm.18. in Psalm.118. *Zelus charitas est. Denique valida est sicut mors charitas, durus sicut inferi zelus. Durus zelus, quem vitæ huius nulla vincit illecebra. Durus zelus inferi, per quem peccato morimur, vt viuamus Deo. Angeli quoque sine zelo nihil sunt, & substantiæ suæ amittunt prærogatiuam, nisi eum zeli ardore sustentent.* Durus zeli ardor, qui & Angelos & Agathangelos accendit. *Facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem.* Talis & minister Paulus erat, de quo lege Augustinum lib.3. de Verbis Domini Serm.26. *Pugnat ergo pro omnibus, zelatur omnes Dei zelo, accenditur pro omnibus, & inflammatur pro iis qui extra legem sunt, & pro iis qui in lege sunt, Magister gentium.*

Cant.8,6.

Psal.103, 4.

Crux PHENGONIS & EVCARPI, Crux ægrotantium.

PHENGON & EVCARPVS teneri & infirmi adhuc in fide crucibus adiudicantur, quorum salutem curantes CLEMENS & Agathangelus, viuâ calce comburuntur. Testatur exterior ignis charitatem interiorem, quo flagrabant in crucifixos infirmos. Hæc lex

Instrumentum artis benè moriendi.

lex ſummæ charitatis eſt, vt cùm ipſe malè habeas, decumbas in lecto, & labores, immemor ægritudinis tuæ fratrum ægrotantium curam habeas, ferueter & ardenter eorum valetudinem procures. In morbi & infirmitatis fornace Timotheum Apoſtolus eſſe volebat, cùm laborare cum fineret, diceretque: *Modico vino vtere propter ſtomachum tuum & frequentes tuas infirmitates.* Cauſam reddit Chryſoſtomus Epiſt. 4. *Nec ipſius morbum profligauit is, qui mortuos ad vitam reuocabat, verùm eum in morbi fornace verſari permiſit, quò ampliſſimæ libertatis & fiduciæ opes hinc ipſi cogerentur.* Quiſquis ad hunc ſtatum redactus eſt, in fornace CLEMENTIS & ſociorum ſe eſſe conſideret, & zelator ſalutis animæ ſuæ lubens ac volens ardores febriles patiatur.

1. Tim. 5, 23.

Excitatio ægrotantis.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtiæ. Matth. 11, 28.

REx glorioſus zelo ſalutis alienæ flagrantes & laborantes vocat ad ſe, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Hoc valdè mirabile eſt, quòd cùm ſit ſub panis & vini formis fornax cæleſtis ardoris, is, qui ſumit Euchariſtiam, in æſtu flagrantis zeli diuinam temperiem ſentiat. Euchariſticus quippe ignis illuminans eſt, non comburens. *Lucerna eius eſt Agnus.* Agnus

Apoc. 21, 23.

eſt,

est, dum consecrat & consecratur nocte suprema in cœnaculo, quo tempore simul & loco summum animarum zelum cum summa suauitate coniunctum ostendit. Et quidem verba consecratoria, quid nisi zelum sonant, cùm mysticum Agni corpus, & pretiosus eius Sanguis, pro culparum humanarum remissione consecrentur. Ritè ac rectè verba consecrationis non elata voce, sed submissa proferuntur, vt vel ex ipso vocis sono diuini zelatoris mansuetudo magis innotescat, magis patefiat. Cùm cælestis Agnus Dei seipsum tunc temporis dederit per sacri formam Viatici, & in eo salutis humanæ ardentem suum zelum ostenderit, quisquis hunc ipsum commeatum moriturus accipiat, expendat, & perpendat quantam de anima sua seruanda CHRISTVS habuerit semper curam, & tunc maximè habeat. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

CVm species quædam martyrij sit passio diuini zeli, quisquis æmulator est, cogitet de præmiis, cogitet de coronis, quæ decretæ in cælis sunt Martyribus per ignes & flammas in cæleste regnum migrantibus. Meminerit magni zelatoris Eliæ, qui totus in igne erat, & viuum martyrem agens ad *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.* *Aureola diuini zeli.*

ſpeluncam ſe recepit, & in eius ſepulchro & cauea ſe occultauit, cùm rogatus quid ibi ageret, reſpondit: *Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum.* Viuus hic martyr, qui paulò antè cibo typico fuerat recreatus, vidit in monte ſpecimen cæleſtis gloriæ, cuius mirabili contemplatione magnos concepit animos, vt magis ac magis zeli diuini ardoribus animam ſuam exponeret: cùm tamen ante propoſitam ſibi gloriam *petiuit animæ ſuæ, vt moreretur.* Non petebat Elias poſt viſum præmium iam mori, vlteriùs pati appetebat. Hoc ipſo ſpiritu ductus, cùm eſſet in extremis vicinus gloriæ Martinus, dicebat Deo: *Si adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem, fiat voluntas tua.*

3.Reg.19, 10.

1.Reg.19, 4.

Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti LIBERATI Abbatis & ſociorum exemplum; in quibus, tamquam præclariſſimo ſpeculo, tranſitus mundi & morbi forma conſpicitur.

EM-

Cedat ſepoſitas Argo quæ vexit in oras:
14. *Hæc pinus cæli vos ſtatione locat.*

EMBLEMATICA IMAGO XIV.

S. LIBERATI ABBATIS, ET SOC. CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

CARTHAGINE sub Hunerico tyranno LIBERATVS Abbas, BONIFACIVS Diaconus, SERVVS & RVSTICVS Subdiaconi, & MAXIMVS puer, in naui crucifixi sunt, at naui adiecto igne, vt omnes pariter concremarentur. Admotus ignis diuinitus extinctus est, carnifices verò, igne furoris accensi, remorum ictibus Martyres contriuerunt & mactarunt. Sacrificium hoc Pontificale est quod Abbas celebrat: assistunt ministri Sacrificio, & ipsi sacrificantur. Nemo sine naue mare nauigat, nemo sine cruce transit mundum, & appellit in portum. Cælestem patriam olim eminus mortales contemplabantur, & aspicientes à longè illam salutabant. Ignis & aqua simul interiacebant, & accessum in cælum impediebant: hinc dolor, hinc gemitus. Venit CHRISTVS in mundum, de rate ac cruce prouidit, qua nobis in cælum viam aperiret. Fauet dictis Augustinus libro de Opere Monach. cap. 31. *Sanè omnibus, nobis*

Victor in Histor. VVãdalor. Martyrol. Roman.

Sympathia Christi & martyrum Artificum transitus mundani ferendi.

& vobis pro noſtro gaudio & officio laborantibus, & arcta eſt via in labore & ærumna, & tamen in ſpe gaudentibus iugum eius leue eſt, & ſarcina leuis; qui nos vocauit ad requiem, quò prior tranſitum fecit à conualle plorationis, vbi ipſemet ſine preſſuris non fuit. CHRISTVS ignem pariter & aquam tribulationum paſſus eſt, & liber vel inter mortuos euaſit, & fecit liberos, non crucifixos modò, ſed etiam cruciferos ſuos, qui portum iam cæli tenentes, Liberatori ſuo canentes celeuma, dicunt: *Tranſiuimus per ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.*

Pſal. 65, 12.

Crux LIBERATI & ſociorum, Crux tranſitus mundani.

Crux tranſitus mundi, inſtrumentum artis benè viuendi.

CVm CHRISTVS in Iordane eſſet Filius à Patre proclamatus, *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*, conſequenter addit Euangeliſta: *Ductus eſt à Spiritu in deſertum, vt tentaretur à diabolo.* Duxit illum Spiritus ad ieiunia, ad tentationes & labores. Hæc eſt Dei filiorum conditio, vt quò Spiritus ſanctus eos trahit, eò pergant. *Qui ſpiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei.* Nauis vento agitur & agitatur, & nauis inſtar à diuino Spiritu ſancti viri mouentur & impelluntur. Sanctus planè vir, qui dicebat: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.*

Matth. 3, 17.

Matth. 4, 1.

Excitatio laborantis.

Rom. 8, 14.

Pſal. 142, 10.

Deducet

Deducet me, inquam, in portum per maria, per fluctus, per tempestates. Per fluctus: *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Per tempestates: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Sic itur ad astra. Committamus nos mari, fluctibus & tempestatibus, vt & in portu cantemus: *Transiuimus per ignem & aquam.* Rubrum mare rubore suo ignis colorem præ se ferebat, quod filij Dei transierunt: & nos non aquam modò, sed ignem etiam virtute Crucis superemus. Transeunt probi, transeunt improbi: probi de mundo, improbi cum mundo, sicut notat Augustinus Tract.55. in Ioannem. *Aliud est,* inquit, *transire de mundo; aliud, transire cum mundo; aliud, ad Patrem; aliud, ad hostem. Nam Ægyptij transierunt, persequendo Israëlem transierunt, sed non transierunt per mare ad regnum, sed in mari ad interitum.* Concludit: *Salubris transitus est, cùm à diabolo transimus ad* CHRISTVM, *& ab isto instabili sæculo ad fundatissimum regnum.* Audi Nauclere. *Nauclero quidem profectò non permittitur,* ait Basilius Epist.166. *vt tranquillum vbi velit reddat infensum pelagus: nobis verò admodum facile est, vt vitam nobis ipsis reddamus tranquillam, si internos animi tumultus, qui ex affectionibus inordinatis aduersum nos insurgunt, compescuerimus. Neque enim facultatum dispendia, neque morbi corporis,* Psal.87,8. Psal.68,1. Psal.65, 12.

poris, neque quæcumque reliquæ vitæ moleſtiæ cautum ac ſtudioſum pietatis lædent, donec animo ita comparatus eſt, vt cum Deo ambulet, vt de futuris cogitet, eoſque fluctus, qui infernè excitantur, alacriter & expeditè ſuperet.

Crux LIBERATI & ſociorum, Crux ægrotantium.

Inſtrumentum artis benè moriendi.

TEmpus vitæ noſtræ, tempus nauigationis eſt. Nauigamus in corpore, & cùm venimus ad portum, ægrotamus, affigimur lecto, febribus inflammamur, vt LIBERATO ac ſociis ſimiles effecti, liberi iam à ſcopulis & tempeſtatibus humanæ nauigationis, portum intremus ac teneamus. Benè monet Olympiadem ægram Chryſoſtomus Epiſt. 4.

Excitatio ægrotantis.

Quantò magis aurum inflammatur, tantò etiam purius redditur. Quantò longiùs nauigat mercator, tantò plures merces cumulat. Quocircà ne paruum nunc tibi propoſitum eſſe certamen putes, verùm omnium, quæ ſuſtinuiſti, altiſſimum, maximumque & ſublime; de eo loquor, quod in corporis aduerſa valetudine ſitum eſt. Sanctus Bernardus Abbas, ſicut eius tradit hiſtoria, plenus iam mercibus ac onuſtus meritis, cupiebat, euectus naue, ex miſeriis & ærumnis vitæ mortalis liberari. Accidit extremè iam laboranti, videri ſibi nauem, quæ

quæ se transucheret, expectare. Et quidem illa quasi in littore apparuit, & cùm Bernardus ingredi festinaret, nauis disparuit. Cognouit necdum tempus migrationis suæ adueniſſe. Crescebat dolor, & morbus ingraueſcebat; & hoc habebat solatij, quòd esset reditura nauis, & se suasque merces tandem in cæleſtem portum intromiſſura. Cùm æger febribus ardet, cogitet se in propoſita LIBERATI & sociorum naue lecto crucis alligatum. Si puer sit, puerum crucifixum intueatur: si iuuenis, iuuenes affixos cruci contempletur: si virum iam agit, viros suspendio addictos attendat: si senex prouectus ætate eſt, pendentem è nauis arbore senem præ oculis habeat, vt cuiuslibet ætatis homo nouerit, sibi è mortali vita nauigandum, nec certum tempus aliquod præfinitum, quo quis perueniat in portum, iam puer, iam iuuenis, iam vir, iam senex ardente febri corripitur, & festina morte abripitur. Transeunt per ignem & aquam omnes, quos nauis exhibet crucifixos, vt in refrigerium veniant, & æger, qui eamdem patitur probationem, *Cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.* Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistia.

REx glorioſus, cùm iret de mundo ad Patrem, in leuamen tranſeuntium ſacram Euchariſtiam condidit & reliquit. Et quidem adhuc in Eccleſia ſua Agnus è Petri nauicula clamat ad eos qui in mari laborant, & amaros fluctus tranant, mundi Oceanum tranſeuntes, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Eccleſia ſancta *facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longè portans panem ſuum,* & inde CHRISTVS ſuper tranſeuntes aquas panem Euchariſtiæ mittit, vt mare tranquillum faciat, & nauigantes ſuos ducat & inducat in portum. Ne iam accedentes ad portum, naufragium ægrotantes patiantur & ſubmergantur, ſuccurrit per eamdem Euchariſtiam, in qua diuinus Agnus Dei porrigitur & miniſtratur, vt quæ mortis tempore exoriri & ſæuire tempeſtates ſolent, imperio eius remittantur atque ſedentur.

Matth. 11, 28.

Prou. 31, 14.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

CVm tingimur aqua luſtrali, ſatis nobis inſinuatur, qualis ſit mundanus tranſitus, per quem datur in cælum acceſſus & aſcenſus. Fit per aquas

aquas transmigratio, quæ est aperta nauigatio impositа iis qui *in Spiritu sancto & in igne* baptizantur. Matth. 3. 11. Hæc nauigatio Christiana, quæ fit virtute Baptismi, formam martyrij importat. Confirmat assumptum Augustinus lib. de Ecclesiast. dogmat. cap. 74. *Baptizandus confitetur fidem suam coram Sacerdote, & interrogatus respondet: hoc & Martyr coram persecutore facit, qui & confitetur fidem, & interrogatus respondet. Ille post confessionem vel aspergitur aqua, vel tingitur: & hic vel aspergitur sanguine, vel contingitur igne. Ille manus impositione Pontificis accipit Spiritum sanctum: hic habitaculum efficitur Spiritus sancti, dum non est ipse qui loquitur, sed Spiritus Patris qui in eo loquitur. Ille communicat Eucharistiæ in commemoratione mortis Domini: hic ipsi* CHRISTO *commoritur. Ille profitetur se immundis actibus renuntiaturum; hic ipse renuntiat vitæ. Illi peccata omnia dimittuntur, in isto extinguuntur.*

Hæc nauigatio Christianorum simul & Martyrum est, hæc communis tranatio & transmigratio, quam nauis LIBERATI & sociorum transeuntium per aquam & ignem ostendit & declarat. Cùm verò species nauigationis sit vita Christianorum, ritè ac rectè coniungitur cum Baptismo mysterium sacræ Eucharistiæ, ne in mari annona deficiat. Verùm enim verò, cùm in pelago nauigantibus cælum pa-

teat, cuius aſpectus recreat ferentes graues moleſtias tum maris tum nauis, erit occaſio & cauſa cæleſtis recreationis facienti tranſitum laborioſum, erigere oculos ad præmium ſibi in cælis deſtinatum, ſi proſperè confecerit nauigationem, more LIBERATI & ſociorum, qui ſalui & incolumes in portu feſtiuum celeuma dicunt & canunt, *Tranſiuimus per ignem & aquam, & induxiſti nos in refrigerium.* Erat iam vicinus portui Adelhardus Abbas, cùm frequenter iteraret: *Hinc ibo, & ad Deum meum veniam, lætus moriar, lætuſque tranſibo ingentes huius vitæ foueas; quoniam ad gaudia peruenturus ſum ſempiterna, longè mihi antè promiſſa.* Proximus iam cælo Nicolaus Tolentinas poſtulauit ſibi crucem. *Crucem,* inquit, *meis oculis inſpiciendam offeratis, vt eius virtute ceu baculo altiſſimæ poteſtatis fultus, Iordanem huius mundi liberè tranſmittere, & ad paradiſi gaudia facilè peruenire queam.*

Aureola nauigationis mundanæ. Pſal. 65, 12.

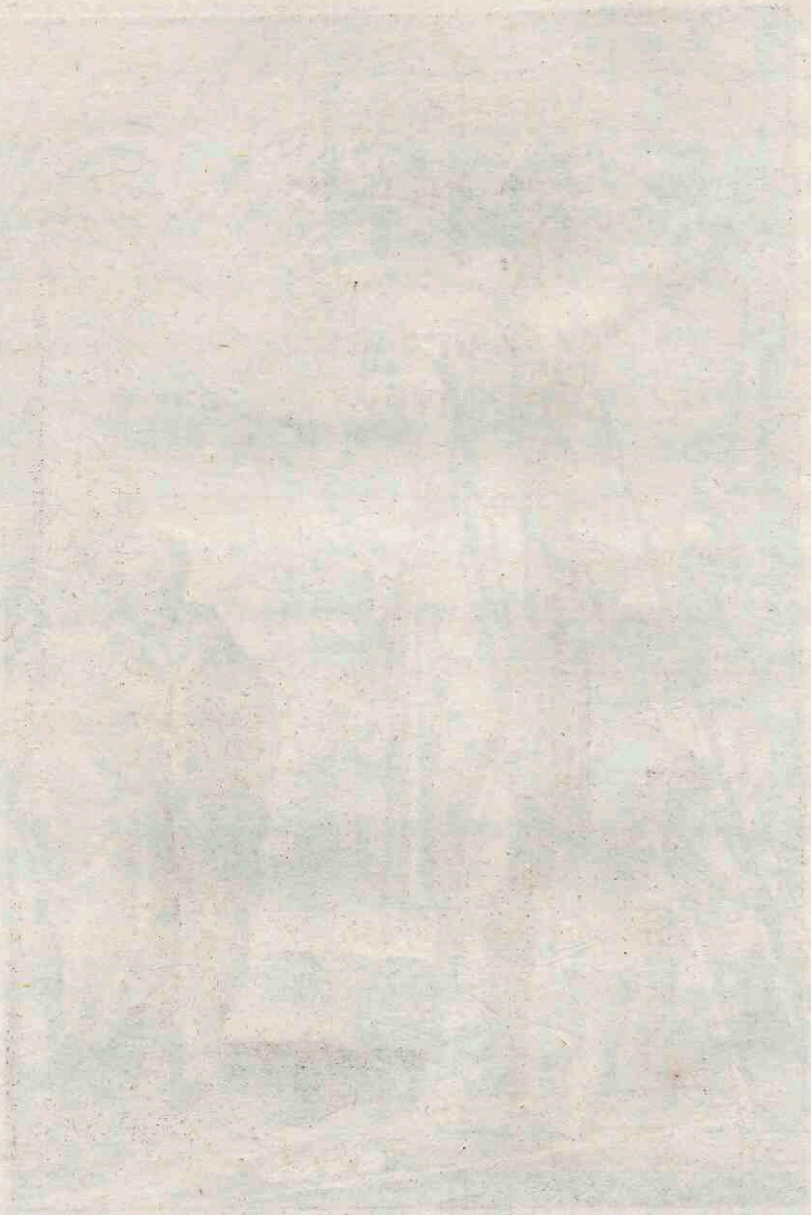
Extrema verba morientis.

Proferatur nunc in publicum ſancti PAPHNVTII Abbatis exemplum; in quo, tamquam præclariſſimo ſpeculo, triumphantis in labore & morbo forma conſpicitur.

EM-

Quàm bene iuncta tuæ Paphnuti præmia pugnæ?
15. *Palma crucem, palmam crux generosa dedit.*

EMBLEMATICA IMAGO XV.

S. PAPHNVTII ABBATIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS PAPHNVTIVS Abbas, cùm diram in Christianos persecutionem esse in Ægypto cognouisset, contendit eò, & sua sponte Ariano Præfecto seipsum præsentauit, & paratum se mori pro defensione Christianæ fidei declarauit. Quam ob causam variis pœnis cruciatibusque tentatus, affixus tandem palmæ palmam consecutus est. Nouit patientia CHRISTI vel in ipsa cruce triumphare, canitque propterea Ecclesia: Metaph. Martyrol.

Pange lingua glorioſi
Lauream certaminis,
Et ſuper crucis trophæo
Dic triumphum nobilem,
Qualiter Redemptor orbis
Immolatus vicerit.

Redemptor quidem orbis tempore sacræ passionis festiuum Palmarum diem egit & coluit, vt triumphatorem se in ipso prælij conflictu declararet, & commilitones suos crucifixos & cruciferos non solùm *Sympathia Christi & Paphnutij Artificum passionis triumphantis.* Matth. 21.

lùm poſt labores iam tranſactos, ſed etiam in eorum tolerantia triumphum celebrari poſſe doceret. Cant.7,8. Triumphauit in cruce anima, quæ dixit: *Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus eius.* Et ille etiam Gal.6,14. qui ſcripſit: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri* IESV CHRISTI. Placet pulchra ſententia Doctoris Eccleſiæ Ambroſij in 1. ad Corinth. cap.1. *Victor exiſtit, qui iniuſtè occiditur, reum conſtituens eum à quo occiditur.* Conſonat Bernardus Serm.61.in Cantica: *Stat Martyr tripudians & triumphans, toto licet lacero corpore; & rimante latera ferro, non modò fortiter, ſed alacriter ſacrum è carne ſua circumſpicit ebullire cruorem.* Exiſtit quoque victor, quo iniuſtè vexatur, reum faciens à quo diuexatur & exercetur.

Crux PAPHNVTII, Crux patientiæ triumphantis.

Crux paſſionis patientia triumphantis, inſtrumentum artis benè viuendi.

MAgnum quid eſt, in ipſis paſſionibus vincere, & in ipſis laboribus cum PAPHNVTIO triumphum agere. Crux ipſa Martyri palma fuit. Vnde, quod Leo Pontifex Sermone de S.Laurentio obiecit Datiano, obiici quoque poteſt Ariano: *Sæuiſti perſecutor in Martyrem, ſæuiſti, & auxiſti palmam, dum aggeras pœnam. Nam quid non ad Victoris gloriam ingenium tuum reperit, quando in honorem tranſierunt triumphi,*

triumphi, etiam instrumenta supplicij? Crux quoque ipsa nobis pœna & palma sit, quemadmodum de Elia & ieiun. cap. 5. Ambrosius monet. *Diuinum,* inquit, *ad Patres resultauit oraculum, vt cùm egrederentur ad bellum, tuba canerent, cuius sonitu Dominus reminiscereturpopuli sui, quo petitum conferret auxilium, plusque misericordiæ suæ incentiua cognoscentes in diebus lætitiæ suæ, in Neomeniis suis concinerent tubarum sonos. Vnde & Dauid dicit: Canite initio mensis tuba in die insignis solemnitatis vestræ. Veniet igitur nobis solemnis dies, & iam appropinquat, canamus tuba, & annuntiemus solemnitatis diem simul nobis, & certamen imminet, & victoria repromittitur. Victoria nostra Crux* CHRISTI *est, trophæum nostrum Pascha est Domini* IESV. Ergo cùm vocamur ad crucem, ad palmam, ad victoriam, & triumphum inuitari nos à CHRISTO existimemus, & cum PAPHNVTIO in cruce ipsa, quam ferunt cruciferi, exultent & glorientur. Etiam in morte ipsa, more Gerardi, de quo S. Bernardus Sermone 26. in Cantica dicit: *Accitus sum ego ad id miraculi, videre exultantem in morte hominem, & insultantem morti. Vbi est mors victoria tua? vbi est mors stimulus tuus? Iam non stimulus, sed iubilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat. Vsurparis ad lætitiam mater mœroris, vsurparis ad gloriam gloriæ inimica.*

Num. 10. 2. *Excitatio laborantis.*

Psal. 80, 4.

1. Cor. 15, 54.

Crux Paphnvtii, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

NAtura noſtra mortalis de morbis triumphum agit, cùm ab eorum periculo libera euadit: anima verò immortalis in ipſo vitæ diſcrimine nouit de morbo triumphare. Qui nouit in lecto magis ſe animæ immortalitate quàm corporis mortalitate duci, nouit etiam triumphare. Morbum ſuperat, mortem vincit, & in ipſo lecto decumbens ſolemnem triumphum auſpicatur. Quidni triumphet in lecto, cùm ſubiugauerit aduerſarium? Benè & opportunè ſatis lib.1.de Prouident. Saluian. *Excitatio ægrotantis.* *Infirmitas carnis vigorem mentis exacuit, vt, affectis artubus, vires corporum in virtutes transferantur animorum, & ſola exultet anima læta affecto corpore, quaſi aduerſario ſubiugato.* Quiſquis ita vincit aduerſarium, non tam lecto affixus quàm palmæ cenſendus eſt, & ipſo Adamo felicior, priuſquam amitteret innocentiam, vt adſtruit Auguſtinus lib.11. de Ciuitate Dei, cap.12. *Quantum pertinet*, inquit, *ad delectationem præſentis boni, beatior erat primus homo in paradiſo, quàm quilibet homo in hac infirmitate mortali: quantum attinet ad ſpem futuri boni, beatior eſt quilibet in quibuſlibet cruciatibus corporis, cui non opinione, ſed certa veritate manifeſtum eſt ſine fine ſe habiturum omni moleſtia carentem ſocie-*

ſocietatem Angelorum in participatione ſummi Dei, quàm erat ille homo ſui caſus incertus in magna ſua felicitate paradiſi. Triumphat æger, qui lecti palmæ affixus, de ſpe certæ ſuæ beatitudinis hilareſcit, & hilaris rogat & orat: Rex glorioſe, qui à ligno & in ligno ſanctæ tuæ crucis regnaſti atque triumphaſti, præſta ſupplicanti & ægrotanti, ne victus morbo deiiciar, ſed victor in lecto ipſo decumbam. Hoc eſt velle patientem ægrum triumphare, & more Pauli gloriari, dum ait: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri* IESV CHRISTI. Concludit ipſe, cùm ſe infirmum recognoſceret: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus* CHRISTI. Hæc vox infirmantis Pauli eſt, & eadem ſit ægrotantis & triumphantis, qui cor ſuum dedit in ſimilitudinem picturæ, & virtute patientiæ ſuæ perficit opus.

Gal. 6, 14.

2. Cor. 12, 9.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus crucis ſuæ victoriam agit, & celebrat in venerando altaris Sacrificio ac Sacramento; in quo vir patiens labore & morbo afflictatus, immemor ſuæ afflictionis, totus lætus & exiliens præ gaudio dicit: *Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum*, qui viuæ vocis oraculo moriens

Virtus Euchariſtiæ.

Pſal. 83, 3.

Matth. 11, 28. riens ſimul & reſurgens clamat, *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Conficitur & perficitur Agni myſtici Sacrificium & Sacramentum in memoriam Paſſionis, Reſurrectionis & Aſcenſionis eius, vt qui communicant crucifixi Regis Paſſioni, communicent etiam glorioſæ ac triumphanti eiuſdem Reſurrectioni & Aſcenſioni, impleaturque votum ſolemne Eccleſiæ agentis

Viaticum. de Crucis Exaltatione. *Felix ille triumphus, ſit ſalus ægris, vitæ lignum, mortis remedium.* Hoc ipſum votum noſtrum ſolemne ſit, dum ſanctos Præſules crucifixos contemplamur, & nobis in laboribus & infirmitatibus noſtris propitios eſſe deſideramus & poſtulamus, vt virtute ſacræ Euchariſtiæ victoriam non in cælis ſolùm, ſed etiam in terris, dum patimur, celebremus, quam & ipſi celebrarunt, de quibus Ambroſius lib. 1. de Viduis p. 3. *Poſſunt pro peccatis rogare noſtris, qui proprio ſanguine etiam quæ habuerunt peccata lauerunt. Iſti enim ſunt Dei Martyres noſtri Præſules, ſpeculatores vitæ actuumque noſtrorum. Non erubeſcamus eos interceſſores noſtræ infirmitatis adhibere, quia & ipſi infirmitatem corporis etiam dum vincerent, cognouerunt.*

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, Aurea & aureola corona.

COnuertitur crux in palmam, cùm de palma cæli cæleſtiq́ue triumpho conſideratio eſt. Vertebat in palmam crucem, quam in ſe Paulus geſtabat, & victoris inſtar dicebat: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri* IESV CHRISTI. Accedit Ambroſius in Pſalm. 118. lit. 5. verſ. 6. *Si opprobrium tuum gloria eſt, Domine* IESV, *quanta eſt gloria tua? Tuæ igitur gloriæ participatione quid erimus, cuius ſumus opprobrio gloroſi?* Quanti Ambroſius faciat opprobrium iſtud glorioſum, intelligi facilè poteſt ex iis quæ ſtatim addit: *Hoc opprobrium auferri à nobis nolumus, opprobrium Crucis Domini* IESV, *quo noſtra auferuntur opprobria.* Hæc vox PAPHNVTII eſt, & gloriantis Pauli, qui & dicit: *Superabundo gaudio in omni tribulatione noſtra.*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Gal. 6, 14.

2. Cor. 7, 4.

Et quidem Præſules crucifixi lætitia ſic abundarunt, vt gloria eorum redundaret, qua fruebantur in mediis ipſis tormentis, & in nos adhuc redundet. Confirmat hoc ipſum Ambroſius lib. 1. Epiſtolarum, Epiſt. 31. *Nos ſanguine gloriamur, illos diſpendium manet. Nos hæc victoriæ loco ducimus, illi iniuriam putant. Numquam nobis amplius conſuluerunt, quàm cùm*

verberari Christianos, atque proscribi, ac necari iuberent. Præmium fecit religio, quod perfidia putabat esse supplicium. Videte magnanimos, per iniuriam, per inopiam, per supplicium nos creuimus.

Crescunt instar PAPHNVTII, & instar palmæ cruciferi, quibus Crux & passio CHRISTI, dum laborant & ægrotant, glorioſa est. Eapropter S. Pater noster Ignatius honoris & gloriæ loco Crucem & passionem CHRISTI reliquit nobis in Regula. *Diligenter animaduertant oportet (magnificiendo, summique momenti id esse ducendo in conspectu Creatoris ac Domini nostri) quantopere iuuet ac conferat ad vitæ spiritualis profectum, omnino, & non ex parte abhorrere ab omnibus quæ mundus amat & amplectitur, & admittere & concupiscere totis viribus quidquid* CHRISTVS *Dominus amauit & amplexus est. Quemadmodum enim mundani homines, qui ea quæ mundi sunt sequuntur, diligunt, & quærunt magna cum diligentia, honores scilicet, famam, magni nominis existimationem in terra, sicut mundus eos edocet; sic qui procedunt in spiritu, & seriò* CHRISTVM *Dominum nostrum sequuntur, amant & ardenter exoptant, quæ iis omnia contraria sunt, indui nimirum eadem veste & insignibus Domini sui pro ipsius amore ac reuerentia, adeò vt, sine offensione vlla diuinæ maiestatis, & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia*

ſtimonia & iniurias pati, & ſtulti haberi & exiſtimari (nulla tamen ad id per eos data occaſione) eò quòd exoptent aſſimilari, & imitari aliquo modò Creatorem ac Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM, *eiuſque veſtibus & inſignibus indui: quandoquidem ille ipſe propter maiorem profectum noſtrum induit, nobiſque exemplum dedit, vt in omnibus, quoad eius fieri poterit, diuina gratia adſpirante, eum imitari & ſequi, cùm vera ſit via, quæ ducit homines ad vitam, velimus.* Sic vertitur crux in palmam, quoties vir patiens de vita cæleſti, eiuſque coronis ac corollis ſedulò & ſeriò cogitat. Hinc factum, vt cùm Baſiliſcus martyr Chryſoſtomo apparens dixerit, *Bono eſto animo, & gaudio exulta ineffabili, frater Ioannes; cras enim ſimul erimus*, in morte ipſa exultauerit. Splendida ſe veſte induit, vt, more triumphatoris, venientem mortem exciperet. Egit triumphum, qui dixit iam moriturus, *Gloria Deo per omnia:* & facto ſigno crucis, per crucem ad palmam venit. Apprehendit hanc palmam in morte ſua Eleazarus Comes, qui ſacrum emittens ſpiritum, *Planè*, inquit, *vici.* Qualis palma, talis & crux, talis & patientia Principum in ipſis pœnis laborum & morborum glorioſa triumphatrix, cuius formam & imaginem lib. de Patientia cap. vlt. deſcripſit, & depinxit. *Age iam*, inquit, *ſi & effigiem habitumq; eius comprehendamus.* Tertullian.

Aureola in cruce & lecto triumphantis.

Extrema verba morientis.

Deſcriptio patientiæ triumphantis in cruce & lecto.

hendamus. Vultus illi tranquillus & placidus, frons pura, nulla mœroris aut iræ rugositate contracta : remissa æquè in lætum modum supercilia, oculis humilitate non infelicitate deiectis. Os taciturnitatis honore signatum. Color qualis securis & innoxiis. Motus frequens capitis in diabolum, & minax risus. Ceterùm amictus circa pectora candidus, & corpori impressus : vt qui nec inflatur, nec inquietatur. Sedet enim in throno spiritus eius mitissimi & mansuetissimi, qui non turbine glomeratur, non nubilo liuet, sed est teneræ serenitatis, apertus & simplex, quem 3. Reg. 19. 12. *tertiò vidit Elias. Nam vbi Deus, ibidem & alumna eius, patientia scilicet. Cùm ergo Spiritus Dei descendit, indiuidua patientia comitatur eum. Si nos cum spiritu admiserimus, in nobis morabitur semper : imò nescio an diutiùs perseueret sine sua comite ac ministra. Omni tempore ac loco tangatur necesse est : quodcumque inimicus eius inflexerit, solus sustinere non poterit, carens instrumento sustinendi. Hæc patientiæ ratio, hæc disciplina, hæc opera cælestis & vera.*

SA-

SACRI SANCTVARII CRVCIS ET PATIENTIAE

PARS SECVNDA

DE SVBDITIS CRVCIFIXIS ET CRVCIFERIS.

Figura CRVCIS vbique inuenitur, apud Principes, apud SVBDITOS, apud mulieres.

Chryſoſtomus, Quòd Chriſtus ſit Deus.

IMAGINES EMBLEMATICÆ PARTIS SECVNDÆ SACRI SANCTVARII.

Boni Latronis.
Discipulorum Petri & Pauli.
S. Vitalis.
S. Agricolæ.
SS. Cosmæ & Damiani.
S. Vincentij.
S. Alexandri.
S. Theodori ducis.
S. Theodori militis.
SS. Marci & Marciani.
Exercitus decem millium Martyrum.
S. Lycarionis.
S. Lucilliani.
S. Venantij.
S. Timonis Diaconi.
S. Fausti.
S. Pionij.
S. Apollonij.
S. Theoduli.
SS. Scillitanorum.
S. Balsami.
SS. Theophimi & Thali.
SS. Leontij & Carpophori.
SS. Zotici & Discipulorum.
SS. Claudij, Asterij & Neonis.
SS. Diomedis & sociorum.
S. Gemelli.
S. Philemonis.
SS. Decem crucifixorum.
SS. Incognitorum.
SS. Cleonici, Eutropij & Basilisci.
S. Marini.
BB. in Iaponia crucifixorum.
Hiorami.
Alphonsi Castrij.
Venerabilis Sacerdotis.
Petri Helcij.

Puerorum crucifixorum,

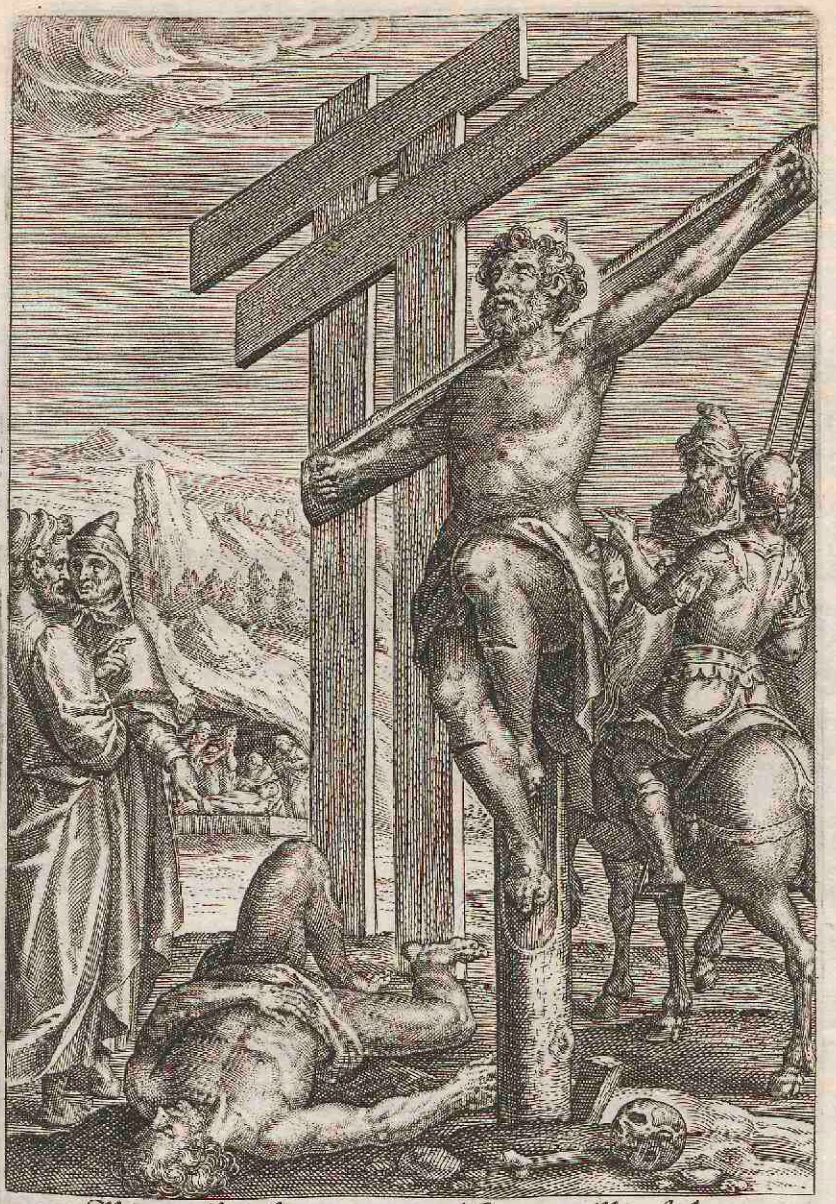
Simonis,
Guilielmi,
Hugonis,
Richardi,
Christophori.

Sanctus Laurentius Iustinianus cap.21. de Humilit. Sanctor.

RElegionis præclarum speculum, ac diuini cultus quamdam prætendebant imaginem, per quam ad benè viuendum alliciebantur, considerantes illos tantò vehementiùs, quantò ardentiùs proficere cupiebant. Et quidem in hoc perlucido speculo, & vita Sanctorum perfecti viri conspiciunt.

Prodeat in publicum spectaculum bonus LATRO, in quo perlucido speculo apparet effigies ferentis iustum supplicium & morbum.

EM-

Mille mihi luces peperißent mille dolores:
16. *Vnica nunc peperit gaudia mille dies.*

EMBLEMATICA IMAGO XVI.

BONI LATRONIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

PRIMVS ſubditorum crucifixorum appa-ret in Sanctuario bonus LATRO, qui pro Rege ſuo glorioſo primus ſtetit : ſtetit ille, ſocius corruit. *Vnus autem de his, qui pendebant, latronibus, blaſphemabat eum dicens : Si tu es* CHRISTVS, *ſaluum fac temetipſum, & nos. Reſpondens autem alter increpabat eum, dicens : Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es. Et nos quidem iuſtè, nam digna factis recipimus : hic verò nihil mali geſſit.* Bonus LATRO ſe reum eſſe fatetur, & ſupplicium ſibi inflictum æquum ducit, & admittit. Quàm pretioſa ſit, & quanti valeat iniunctæ pœnæ acceptatio cum vera CHRISTI fide & fideli confeſſione rei coniuncta, hæc declarant : *Et dicebat ad* IESVM : *Domine, memento mei, cùm veneris in regnum tuum. Et dixit illi* IESVS : *Amen dico tibi : hodie mecum eris in paradiſo.* Dignas pœnas luis pro culpis atque flagitiis commiſſis ; patiens eſto, vt boni huius LATRONIS crucem feras & ſuſtineas. CHRISTVS ipſe quæ non rapuit exſoluebat, ſoluebat tamen, vt bonum docet

Luc. 23, 39.

Luc. 23, 42.

Sympathia Chriſti crucifixi & boni Latronis Artificum acceptati ſupplicij.

ret LATRONEM, pro rapinis, quas exercuit, dignam reddere ſolutionem. Quid inde? Reſpondet Auguſtinus Serm. de bono LATRONE: *Latro de crucis ligno vindemiat immortalitatem, & latrocinatur cæleſte imperium. Vim facit regno cælorum, non virtute propria, ſed per fidem vincens, ipſo Domino dicente: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Iterùm Auguſtinus lib. de Origine animæ cap. 9. *Nemo fit membrum* CHRISTI, *niſi aut Baptiſmate in* CHRISTO, *aut morte pro* CHRISTO. *Unde &* LATRO *ille non ante crucem Domini ſectator, ſed in cruce confeſſor, de quo nonnumquam præiudicium captatur, ſiue tentatur contra Baptiſmatis Sacramentum, à Cypriano ſancto inter Martyres computatur, qui ſuo ſanguine baptizatur.*

Matth. 11, 12.

Crux boni LATRONIS, Crux acceptati ſupplicij.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

NIhil prorſus inultum, nihil omnino impunitum Deus relinquit: Deus enim vltionum eſt. Cùm pius ac clemens ſit, pœnis noſtris ille non gaudet: cùm ſit Iudex æquus & iuſtus, exigit debitam à nobis ſatisfactionem. Quæ quidem crux in commodum noſtrum vertitur, dum pro meritis inflictum nobis ſupplicium, & à nobis patienter admiſſum Deo offertur. Huc pœnitentiæ impoſitæ in Confeſ-

Confessione, huc amissiones honorum & fortunarum, huc iactura parentum, propinquorum & amicorum, huc detrimenta salutis siue valetudinis pertinent. Qui culpam dolet, pœnam non sentit: dicit enim S. Bernardus de Altitudine cordis: *Culpa ipsa, si intus sentitur perfectè, vtique exterior pœna parum aut nihil sentitur.* Non sentitur pœna, ex qua prouenit lucrum, quod ex sententia Cyrilli Ierosolymitani memorat Petrus Damianus cap. 2. de Principis officio: *Mors quæ pœnæ causa infertur pro peccato, purgatio est peccati ipsius pro quo iubetur inferri.* Sic itur ad Paradisum: iuit LATRO, nec non fortissimi Martyres, de quibus agit Ephræm Sermone de Pœnitent. & patient. *Martyres*, inquit, *in terra certantes crimina deleuerunt, & munera non acceperunt in hac vita, sed, quod amplius est, regnum cælorum atque paradisum consecuti sunt.* *Excitatio laborantis.*

Crux boni LATRONIS, Crux morbi pro meritis acceptati.

NEmo salutis gaudet dominio. *Domini est salus:* hic est, *qui dat salutem Regibus.* Deus est, qui sanitatem impendit, vt benè valentes sibi debitum obsequium reddant. Cùm quis salutis abutitur beneficio, & in malos vsus impendit, inuito Domino *Instrumentum benè moriendi.* Psal. 3, 9. Psal. 143, 10.

facit, & furtum committit. Furti reus lecto crucis affixus æger caueat, ne mali latronis instar impatienter crucem ferat, & pereat; boni potiùs LATRONIS exemplo ductus, recognoscat crimen suum, pœnam acceptet & dicat: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Discat in lectulo infirmus agere bonum infirmum, cum bono fateatur LATRONE, *Nos quidem iustè, nam digna factis recipimus.* Non id solùm fateatur cùm patitur infirmitatem, sed etiam cùm Medici & medicinæ non prosunt. Nouit Deus iustus & æquus iudex scientiam Medicorum fallere, & vim à medicinis auferre, vt iustè puniat ægrotum. Nouit sibi reseruare facultatem restaurandæ sanitatis, & tunc potestate sua vtitur, cùm æger peccatum suum recognoscit. Reseruauit sibi Paralytici curationem, quem cùm in Euangelio curasset, monuit, caueret sibi in posterum, ne recidiuam pateretur. *Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Interim dum lecto affixus luit pœnas miser homo, cor suum dabit in similitudinem boni LATRONIS, totusque supplex orabit: Rex gloriose, qui LATRONEM exaudisti, audi miserum ægrum gementem, & simul reum confitentem atque dicentem: *Nos digna factis recipimus.* Sic itur ad paradisum, sic salus æterna comparatur.

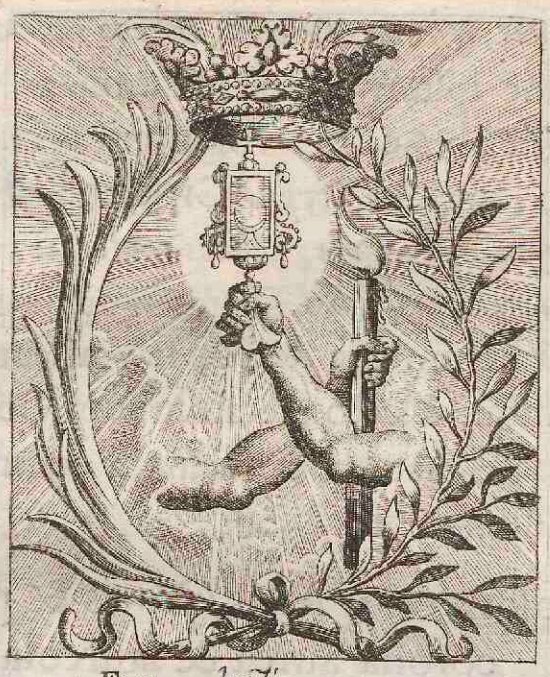
Excitatio ægrotantis. Psal. 118, 137.

Luc. 23, 39.

Ioan. 5, 14.

Luc. 23, 39.

Leua-

Fax, hostia, corona
Subditi, leuaminis, honoris.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus in ara crucis ſuæ, quæ non rapuit exoluebat, vt furta boni LATRONIS compenſaret: idem ipſe nunc conſecratur, & immolatur pro venia & indulgentia peccatorum, & ſimul proponitur laborantibus & ægrotantibus, vt ſupplicium ſibi inflictum meliùs & faciliùs ferant. Hæc virtus venerabilis Sacramenti, cuius inſtitutor & auctor morbis, laboribus, & etiam peccatis grauatos vocat & inuitat ad ſe, dum ait, *Venite ad me omnes*, Matth. 11, 28. *Virtus Euchariſtiæ.*

qui laboratis, & oneratis estis, & ego reficiam vos. Confirmat hoc ipsum S. Bonauentura in Compendio Theologiæ lib.6.cap.15. vbi munitus D.Bernardi testimonio, inquit: *Corpus* CHRISTI *est ægris medicina, peregrinantibus via, debiles confortat, languorem sanat, sanitatem conseruat.* Errat igitur ægrotus, cùm existimat actum esse de se, si Viaticum percipiat: sæpè namque è lecto sacratissimum Corpus CHRISTI sanos eleuat, quos facinora commissa lectulo doloris addixerunt.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

PEr crucem boni LATRONIS itur ad illud martyrium, siue sacrificium illud, quod est gratissimum Deo, *sacrificium Deo, spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Accedit Iustinianus disceptans de Iustitia, cap. 6. *Quemadmodum omnis professio, omnisque ars certum habet modum & exercitium, quo ad sui finem facilius ducatur; ita & virtus iustitiæ tantò efficitur Deo propinquior, quantò in his exequendis extiterit promptior, quia reuerà nulla maior est iustitia, quàm seipsum Deo offerre sacrificium immaculatum. Primum enim sacrificium, propter quod homo ad perfectam proficit iustitiam, est sacrificium contriti cordis,*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi. Psal. 50, 19.

cordis, pro perpetratione scelerum suorum. Quisquis in mente tolerat hoc martyrium, vt iustitiam sibi acquirat, propter iustitiam patitur, cui merces magna in cælo promissa est. *Laureola tolerati supplicij.*

Hæc laureolæ illustris merces respondet sacrificio iustitiæ, quo delicta omnia tolluntur, additque propterea citatus Iustinianus: *Aliud quoque est sacrificium iustitiæ, quo nihil in hac peregrinatione perfectius gratiusque Deo offerri potest, de quo sic legitur: Tamquam aurum in fornace probauit eos, & quasi holocausti hostiam accepit illos. Vtique tales sunt, qui pro veritate & iustitia animas suas tradiderunt tormentis, conuitiis, & morti. Consummatio autem huius est introitus ad gloriam. Adeò enim placet hoc sacrificium Deo, quòd per ipsum omnia mundantur peccata. Huic patent regna cælorum. Nulli namque tam securè datur exire de corpore, quàm cui donatum est per iustitiam se Deo offerre. Hic est cursus, & hæc est perfectio veræ iustitiæ, pro qua quicumque occubuerit, perpetuam recipiet à Domino coronam gloriæ.* Sap. 3, 6.

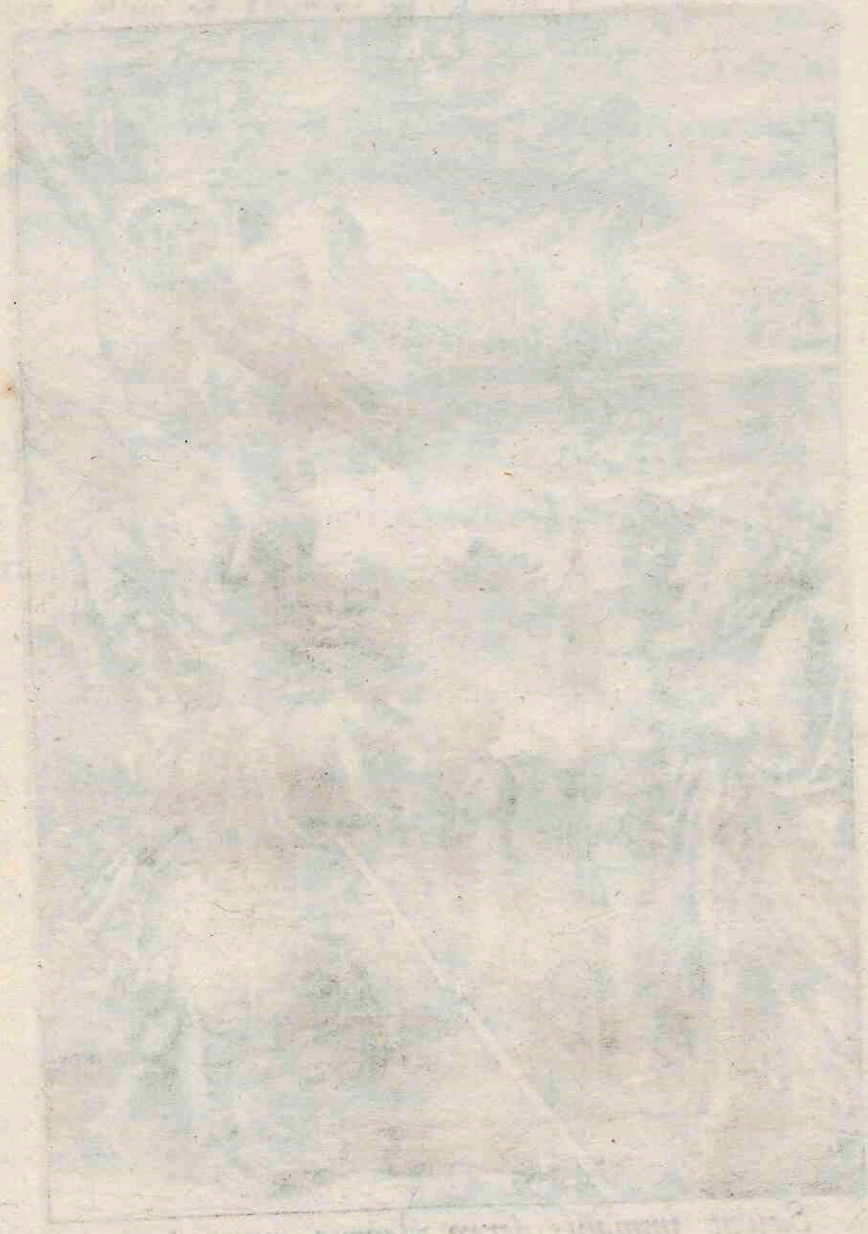
Hanc optabat, hanc postulabat bonus LATRO, cùm esset constitutus in extremis, & extrema verba pronuntiaret, & rogaret, *Domine, memento mei, cùm veneris in regnum tuum.* Exaudiuit Deus LATRONEM, donauit veniam & regnum. Hoc ipsum cupiebat sibi, cùm animam ageret, clarissima & sanctissima *Extrema verba morientis.* Luc. 23, 42.

femina Galla, cui D. Petrus apparuit, & intrepida rogauit, *Quid est, Domine mi, dimissa sunt mihi peccata mea? Cui ille, benignissimi, vt est, vultus, inclinato capite annuit, dicens: Dimissa, veni.* Hæc Gregorius libro 4. Dialog. cap. 13.

Prodeant in publicum spectaculum DISCIPVLI PETRI & PAVLI, perlucidum speculum patientiæ in labore calumniæ & morbi.

Sæuiat immanis ferro, flamma, cruce tortor;
17. *Hoc plures aditus aula Tonantis habet.*

EMBLEMATICA IMAGO XVII.

DISCIPVLORVM PETRI ET PAVLI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

DISCIPVLI Principum Apoſtolorum PETRI & PAVLI per calumniam delati ſunt apud Neronem, quòd vrbem variis in locis inflammaſſent ; quam ob cauſam de mandato eiuſdem Cæſaris multi feris, multi flammis, multi crucibus addicti ſunt. Calumnia impiorum hominum grauiſſima crux eſt. Confirmat idipſum Ambroſius Serm.17.in Pſalm.118. *Non vnum genus eſt noſtræ afflictionis : eſt & tentatio, eſt & calumnia ; ſed tentatio leuior, calumnia grauior : ſiquidem tentatio poteſt eſſe calumnia, calumnia in ſe & tentationem habet. Eſt humana tentatio, quam ferre poſſumus ; calumnia autem grauis eſt. & ideò Dominus quæ ſunt grauiora ſuſcepit, & calumniis appetitus ſilentium detulit triumphale.* Quantò maior & acerbior eſt humanæ calumniæ afflictio, tantò maior & ſublimior patientia eſt, quam DISCIPVLI Apoſtolorum in ſuo martyrio oſtenderunt, præ oculis habentes CHRISTVM, & hunc crucifixum, grauibus calumniis af-

Martyrol. Rom. Baron.tom.1.

Sympathia Chriſti crucifixi & martyrum Artificum tolerata calumnia.

Heb.12,1. fectum, de quo Paulus: *Ideoque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem* IESVM, *qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem: vt ne fatigemini, animis vestris deficientes.*

Crux DISCIPVLORVM PETRI & PAVLI, Crux calumniæ.

Instrumentum artis benè viuendi.

DVra ac dira crux falsa calumnia est, à qua liberum se esse cupiens Dauid, orabat: *Redime me à calumniis hominum, vt custodiam mandata tua.* Magnum obstaculum seruandæ legis, calumnia; & species quædam redemptionis est, ab ea posse liberari. Nouit Salomon quantus sit iste labor, cùm testis oculatus fateatur, & simul deponat: *Verti me ad alia, & vidi calumnias quæ sub Sole geruntur, & lacrymas innocentium, & neminem consolatorem: nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos quàm viuentes: & feliciorem vtroque iudicaui, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub sole fiunt.* Cùm sit adeò grauis crux, vix inueniun-

Psal.118, 134.

Eccli.4,1.

ueniuntur homines, qui pares ferendo sint: sunt DISCIPVLI Apostolorum, & quidem non omnes, cùm lib.2.de Perfect. Religiosor. cap.36. dixerit Bonauentura: *Plures videmus castos, abstinentes, pauperes, semetipsos humiliantes, eleëmosynas facientes, bona discentes, fide constantes, sed paucos admodum contumelias, & detractiones, & despectiones humiliter portantes.* Inuenietur vnus Achilles Abbas, cuius memoria est inter Apophthegmata Patrum, cùm ex ore eiiceret sanguinem, rogatus quid esset, respondit: *Sermo contumeliosus est cuiusdam fratris, qui me contristauit. Et deprecatus sum Deum, vt auferretur à me, & factus est sermo ille sanguis in ore meo. Ecce expui illum, & requieui, & dolorem illum oblitus sum.* Cruci huic subiecta vita humana est, vt Epist.54. Athanasio scripsit Basilius: *Quòd quidem vita hominis calumniis non sit obnoxia, difficillimum esse, ne dicam impossibile, & ipse persuasus sum, & bonitatem tuam non ambigere.* Ferebat hanc crucem Gregorius, de quo Basilius Epist.84. *Luget & ipse cum omnibus aliis, irremissis contumeliis quasi quibusdam insolentibus plagis percussus.*

Excitatio laborantis.

Crux Discipvlorvm Petri & Pavli, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

PRinceps calumniatorum diabolus est, & tunc maximè calumniatur, cùm in extremis est homo. Felix æger, quem calumniæ istæ non tangunt, per omnia similis Discipvlis Apostolorum, & simul beato Martino, qui cùm ageret iam animam, increpauit calumniatorem. *Quid adstas*, inquit, *cruenta bestia? nihil in me funeste reperies.* Felix ille, in quo tantus calumniator nihil damnationis esse deprehenderit. *Etenim generosi athletæ*, teste Basilio Orat.27. *quamuis omni tempore vitæ suæ superarint, tamen cùm animam agunt, à principe huius sæculi examinantur, num vulnera in luctaminibus acceperint, aut maculas aliquas, vel typos à peccatis impressos retineant. Quòd si nulla vulnera accepisse reperiantur, nullasque maculas concepisse, tamquam inuicti existentes ac liberi, à* Christo *reficiuntur: atque hoc ab ipso discere potes, qui tempore passionis suæ dixit: Venit princeps huius mundi, & in me non habet quidquam.* Satis generosè certauit S. Catharina Senensis, & tamen cùm ageret iam illa animam, vt eius historia tradit, quasi aliquid ipsi obiiceretur, respondit: *Vanam gloriam numquam, sed veram gloriam & laudem Domini vtique.*

Ioan.14, 30.

Felix

Felix anima, quæ in extremo agone posita, suam sic agere causam possit. Interim vir Christianus, dum calumniis impetitur, exercetur & instruitur ad subeundum certamen, quod cum dæmone calumniatore tandem initurus est. Quisquis in hoc exercitio est, virtutem patientiæ colat, imitator sanctorum Martyrum factus, qui per calumnias satanæ & ministrorum eius crucibus adiudicati, cælestem aulam intrarunt. Quotusquisque sanus & æger similes labores patitur, *Cor suum dabit in similitudinem picturæ*, recurret supplex ad Deum, orabitque: Rex glorioſe, in quo nihil damnationis esse deprehendit princeps mundi huius, *redime me à calumniis hominum*, dum apud homines viuo; & à calumniis dæmonum, dum morior: vt tam viuens quàm moriens mandata tua custodiam. Non est cur timeat calumnias, nec timeat satanam calumniatorem, qui viuens & moriens CHRISTVM suum habet patronum, defensorem ac redemptorem, suadentem excitantemque ad patientiam, de qua agens S. Ephræm ait: *Quantum in nos malignus insurgit, tantò nos in patientia inueniamur viriles ac strenui vsque ad mortem, sicque omnes eius insidiæ mox dissoluentur.*

Excitatio ægrotantis.

Eccli. 38, 28.

Psal. 118, 134.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistiæ.

REx glorioſus in ſacra ſua paſſione ſummis eſt impetitus calumniis, quarum paſſionis memoria agitur in ſacroſancta Euchariſtia, quæ virtutem hauſit ex cruento ſacrificio, vt ſumentibus ſe afferat robur, quo falſas criminationes faciliùs ſuſtinere queant. Magnum hoc munimentum eſt, quo ſe munit æger contra diaboli calumnias; Viatico hoc refectus, vel ipſi dæmoni terribilis in lecto apparet. Hoſtiæ apud veteres dicebantur ſacrificia, quæ immolabantur antequam exercitus ad copias hoſtium accederet: & dux noſter IESVS CHRISTVS ſacram obtulit hoſtiam, & adhuc offert & præfert commilitonibus ſuis, vt tanto ſacrificio innixi, non ſolùm cum morte, ſed etiam cum ipſo mortis auctore, animosè confligant. Quòd ſi veteres pro comparanda victoria ſuas hoſtias immolabant, & poſt hoſtes iam deuictos victimas ſacrificabant, vtrumque hoc ſacrificium inuenitur in Euchariſtia, quæ victima eſt & hoſtia: hoſtia, cuius vi atque virtute mors vincitur, atque proſternitur hoſtis: victima, cuius ope & opera parta de hoſte victoria celebratur ab eo, qui poſt acceptum Viaticum victor & triumphator poſt obitum in cælum recipitur.

Viaticum.

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

CAlumnias patientis martyris vox illa eſto: *Principes perſecuti ſunt me gratis*: & quidem ex ore & calamo diui Ambroſij Serm.21. in Pſalm.118. *Benè hoc martyr dicit, quòd iniuſtè perſecutionum tormenta ſuſtineat, qui nihil rapuerit, nullum violentus oppreſſerit, nullius ſanguinem fuderit, nullius torum putauerit eſſe violandum; qui nihil legibus debeat, & grauiora latronum cogatur ſuſtinere ſupplicia: qui loquatur iuſta, & non audiatur: qui loquatur plena ſalutis, & impugnetur; vt poſſit dicere: Cùm loquebar illis, impugnabant me gratis. Gratis igitur perſecutionem patitur, qui impugnatur ſine crimine: impugnatur vt noxius, cùm ſit in tali confeſſione laudabilis: impugnatur quaſi veneficus, qui in nomine Domini gloriatur; cùm pietas omnium virtutum fundamentum ſit.* Hic martyr ſic impetitus calumniis, dixerat paulò antè: *Principes perſecuti ſunt me gratis*; ſubiungitque conſequenter: *Lætabor ego ſuper eloquia tua, ſicut qui inuenit ſpolia multa.*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi. Pſal.118, 161.

Pſal.118, 161.

Spolia multa aureæ coronæ, & laureolæ martyrio calumniæ debentur, & pro meritis ſuis patiens graues calumnias rogat & orat Dauid, *Redime me à calumniis hominum.* poſtulatque dein præmium: *Faciem tuam*

Laureola tolerata calumnia. Pſal.118, 134.

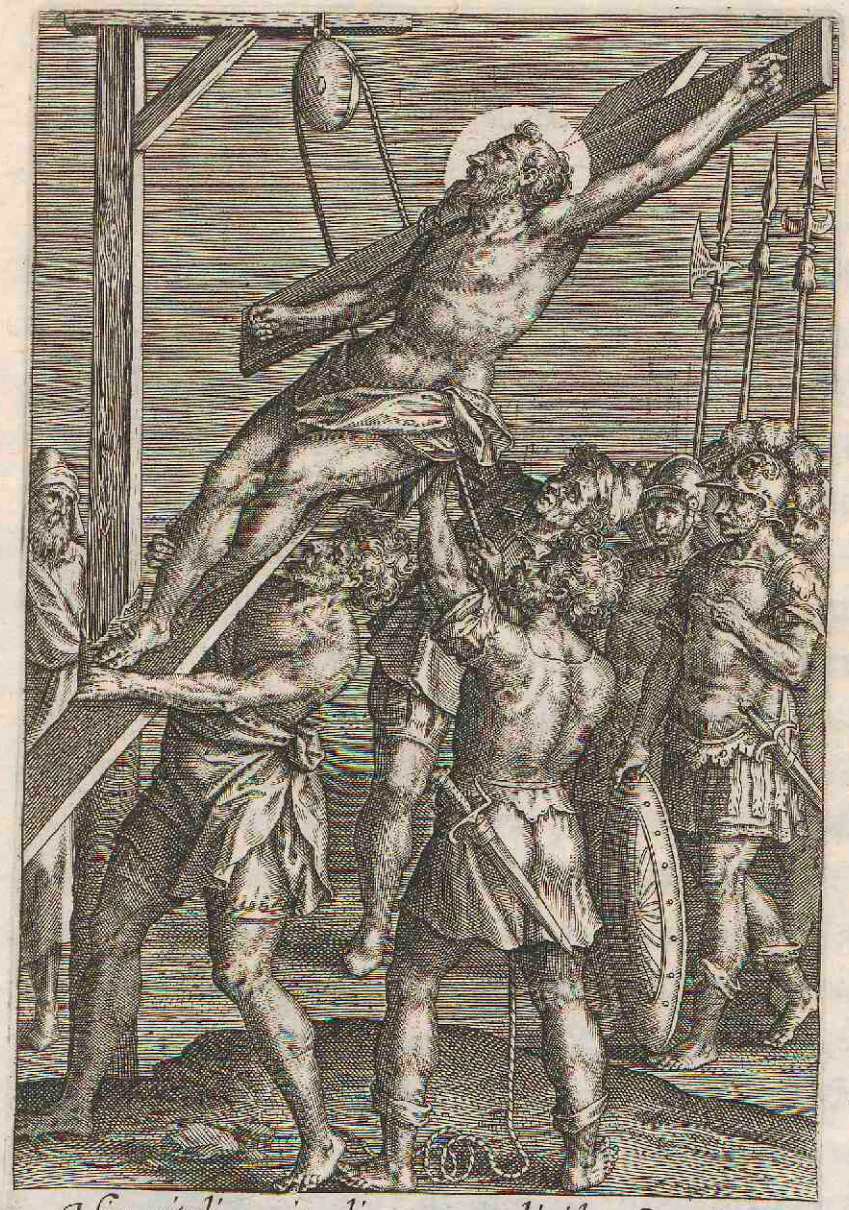
tuam illumina ſuper ſeruum tuum. poſtulat viſionem Dei, coronam nimirum gloriæ, & illam quidem illuſtrem, cæleſti laureola decoram. Hæc magna & debita merces, quæ perſecutionem patientibus falſaſque calumnias ſubeuntibus adiudicatur in Euangelio: *Beati eſtis, cùm maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes, propter me. Gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.* Verbum quidem aſperum calumnia eſt, de quo Dauid Pſalm. 90. *Ipſe liberabit me de laqueo viuentium, & à verbo aſpero.* Baſilius in Scholiis: *A calumnia dixit. Tales autem ſunt calumniatores. Attamen & horum multi ſunt per ſpem in Deum facti victores, vtpote magnus Joſeph, & Suſanna, & alij quotquot in calumniam inciderunt, coronatique ſunt.* Liber à criminationibus, verbiſque aſperis calumniatorum Leo martyr agens iam animam dixit: *Lætor, quòd in manus Angelorum tuorum, Domine, trado ſpiritum, liber conſeruandus à iudicio improborum.*

Matth. 5, 11.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum ſancti VITALIS, in quo veluti in ſpeculo apparet imago ferentis ſeruitutem & morbum.

EM-

Hic vitalis erit: disrumpere liuide serpens.
18. *Si mortem intuleris, sic mage talis erit.*

EMBLEMATICA IMAGO XVIII.

S. VITALIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

DIVVS VITALIS seruus Agricolæ Martyris, post varios ac diuersos cruciatus vitali crucis ligno adstrictus est. Seruitutis cruci adstrictus, CHRISTI Domini cruci affigitur. Et quidem in vna & altera conditione instructionem CHRISTI habuit, cùm CHRISTVS accipiens formam serui, seruituti natus sit. *Non enim veni ministrari, sed ministrare.* Huc pertinet quod dicit Bernardus Homilia 1. super Missus est: *Disce homo obedire, disce puluis obtemperare. De auctore tuo loquitur Euangelista: Et erat subditus illis, haud dubium quin Mariæ & Ioseph. Erubesce superbe cinis: Deus se humiliat, & tu te exaltas. Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis auctori. Vtinam mihi aliquando tale aliquid cogitanti, Deus respondere dignetur, quod & suo increpando respondit Apostolo, Vade post me satana, quia non sapis ea quæ Dei sunt.* Accedit Basilius in Regula breuiori 125. *Alij aliis obedientiam præstabimus tamquam serui dominis, conuenienter præcepto Domini: Qui vult esse in vobis ma-*

Ambros. Beda. Surius.

Sympathia Christi & Vitalis Artificum tolerata seruitutis.

Matth. 20, 28.

Luc. 2, 51.

Matth. 8, 35.

Luc. 22, 26.

magnus, sit omnium vltimus, & seruus omnium: sicut filius hominis non venit vt ministraretur ei, sed vt ministraret. Humana seruitus, quæ homini propter hominem impenditur, mortalis est, vitalis verò Christiana, quæ homini propter Deum exhibetur.

Crux VITALIS, Crux seruitutis Christianæ.

Instrumentum artis benè viuendi.

QVi se mancipat alieno seruitio, se alterius iure constringit: & cùm homo homini obsequium præstat, adstrictus in crucem agitur. Quisquis hoc patitur iugum, non terram inspiciat, sed cælum sublime intueatur. Cælum, non terram; Deum, non hominem suspicit in cruce seruus VITALIS, & officij sui Christianum famulum monet è cruce, quod monuit S. Augustinus Serm. 3. de Dedicat. Ecclesiæ: *Audi quisquis temporaliter seruus es, & quisquis teneris iure dominationis adstrictus. Quisquis conditione quàlibet obnoxius es, esto seruus, & esto liber: esto seruus, humiliter obediendo; esto liber, fideliter seruiendo.* Hic seruus funibus seruitutis adstrictus, liber aliquando dicet, ac simul canet: *Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hereditas mea præclara est mihi.* Et quidem Christiana obedientia, quid nisi decora seruitus est? Rogat Basilius Epist. 115. quomodo alius alteri obedire debeat. Respondet: *Sicut seruus Dominis, iuxta quod à*

Excitatio laborantis.

Psal. 15, 6.

Domino

Domino præceptum est: Qui vult inter vos esse magnus, Luc. 22. 26.
sit omnium postremus, & omnium seruus. Præstat alienæ voluntatis seruum esse, quàm suæ, quemadmodum adstruit Ephræm, agens de rectâ viuendi ratione. *Propriæ voluntati*, inquit, *ne te seruum feceris. Filij Israël è seruitute liberati, incolumes mare rubrum transierunt, in continenti naufragati sunt, quòd propriæ voluntatis imperio nimiùm se subderent.*

Crux VITALIS, Crux ægrotantis.

DVm homo iustus in hoc mundo detinetur, corruptioni suæ seruit; tunc incipit esse vitalis, cùm ad vitam accedit æternam. accedit autem, cùm iam extremè laborat. *Iustorum animæ in manu Dei sunt,* Sap. 3. 1. *& non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace.* Ergo vir sanctus, cùm desinit esse mortalis, incipit esse immortalis; & affixus lecto suo, similis est VITALI. Excitet seipsum, & dicat: *Conuertere anima mea in requiem tuam, quia* Psal. 114. 7. *Dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapsu. Placebo Domino in regione viuorum.* Hæc regio cælestis est, quæ mortuos & mortales reiicit, admittit vitales & immortales. Mortalis non potest non ægrotare; non potest, dum viuit, valere & benè habere; ac proin-

Instrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

de neceſſe eſt vt, adhuc vitalis cùm ſit, ſuſtineat crucem VITALIS. Homo ſemper vtitur medicinis, ſemper enim occulta ægritudine laborat, vt oſtendit Auguſtinus in Pſalm. 102. *Stando laſſatus eras, ſedendo reficeris: ipſum ſedere medicina eſt laſſitudinis. In ipſa medicina rurſus laſſaris, diu ſedere non poteris. Quidquid enim eſt, vbi fatigationi ſuccurritur, alia fatigatio inchoatur. Quid ergo iſta deſideras languidus? Aliquando ægrotat homo in domo ſuâ, in lecto ſuo ægritudine manifeſtiore.* Semper ſuæ corruptioni ſeruit, tunc manifeſtiùs, cùm iam laborat in lecto, & gemens ſub onere crucis, diuinumque implorans auxilium ait: Rex glorioſe, qui natus es ſeruituti, & conditionem ſeruilem VITALI tuo tribuiſti, ſuccurre miſero homini corruptioni naturæ ſuæ ſeruienti, & pro libertate ſua ſuſpiranti. Haud dubiè, dum homo viuit, libertate ſua caret, cùm in carcere corporis ſit: & ſi quis è miſeris vinculis, quibus captus detinetur, exire non curat nec optat, VITALIS non eſt. Captiui, qui in publica detinentur cuſtodia, ſi ſuam ſperant liberationem, exitum ſuum deſiderant: ij verò, qui adſtricti vinculis ſunt, & reos ſe eſſe cognoſcunt, timentque pro meritis damnationem & extremum ſupplicium, egreſſum è carcere minimè amant, ſed horrent. Myſticus ergo VITALIS *corſuum dabit in ſimilitudi-*

Eccli. 38, 28.

nem

nem picturæ, & optabit se à nexibus corporeæ seruitutis liberari, & in libertatem filiorum Dei cooptari.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus formam ſeruilem induit, nec illam ad extremum vſque ſpiritum poſuit: in cuius ſeruitutis memoriam, ſacram Euchariſtiam reliquit, quam ſeruis humilibus elargitur, vt onus humanæ & mortalis ſubiectionis patienter tolerent. *O res mirabilis, manducat Dominum ſeruus, pauper & humilis!* Manducat Dominum pauper, & diteſcit; manducat ſeruus, & in libertatem vindicatur; manducat humilis, & in cælis exaltatur. Qui corruptioni naturæ ſeruit, de carne CHRISTI, quam ſumit, non corruptionem metet, ſed potiùs incorruptionem. Eapropter cùm vicina iam eſt mors, & vt metat, falcem mittit, ſapienter æger recurrit ad ſacram Hoſtiam, vt pro carne ſua mortali immortalem CHRISTI carnem ſibi aſſumat. Magnum certè hoc fœnus eſt, vt pro ſerua, domina, pro humana, diuina caro detur & accipiatur, in quam mors nullam iam habet ditionem. *Mors illi vltrà non dominabitur:* quin potiùs in mortem illa ſuum exercet dominatum, & ad eius poſteà imperium, quam humanam carnem capit, tempore ſuo reſtituet.

Virtus Euchariſtiæ.

Viaticum.

Prou. 6, 9.

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

VEra ſeruitus propriæ voluntatis abnegatio eſt, cui adiunctum martyrium eſt, quemadmodum Thomas Kempenſis libro de Fideli diſpenſat. cap.3. notauit: *Si eſt aliquod genus ſupplicij, quod martyres facit, tunc maximè illi martyres fiunt, qui toties verbo Dei tamquam gladio ſubmiſſi plectuntur, quoties ſibi ipſis per obedientiam moriuntur.*

Laureola tolerata ſeruitutis.

Hoc igitur genus martyrij dignum corona, dignum laureola eſt, cuius conſideratione animans

Ephes.6,8. ſeruos Apoſtolus, *Scientes*, inquit, *quoniam vnuſquiſque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, ſiue ſeruus, ſiue liber.* Accedit Ambroſius cap.3. ad Coloſſ. *Si benè egerit, non erit apud Deum ſeruus deſpectui, ſed remunerabitur quaſi liber inter homines.* Liber vtique inter homines cupiebat Simeon eſſe, cùm re & no-

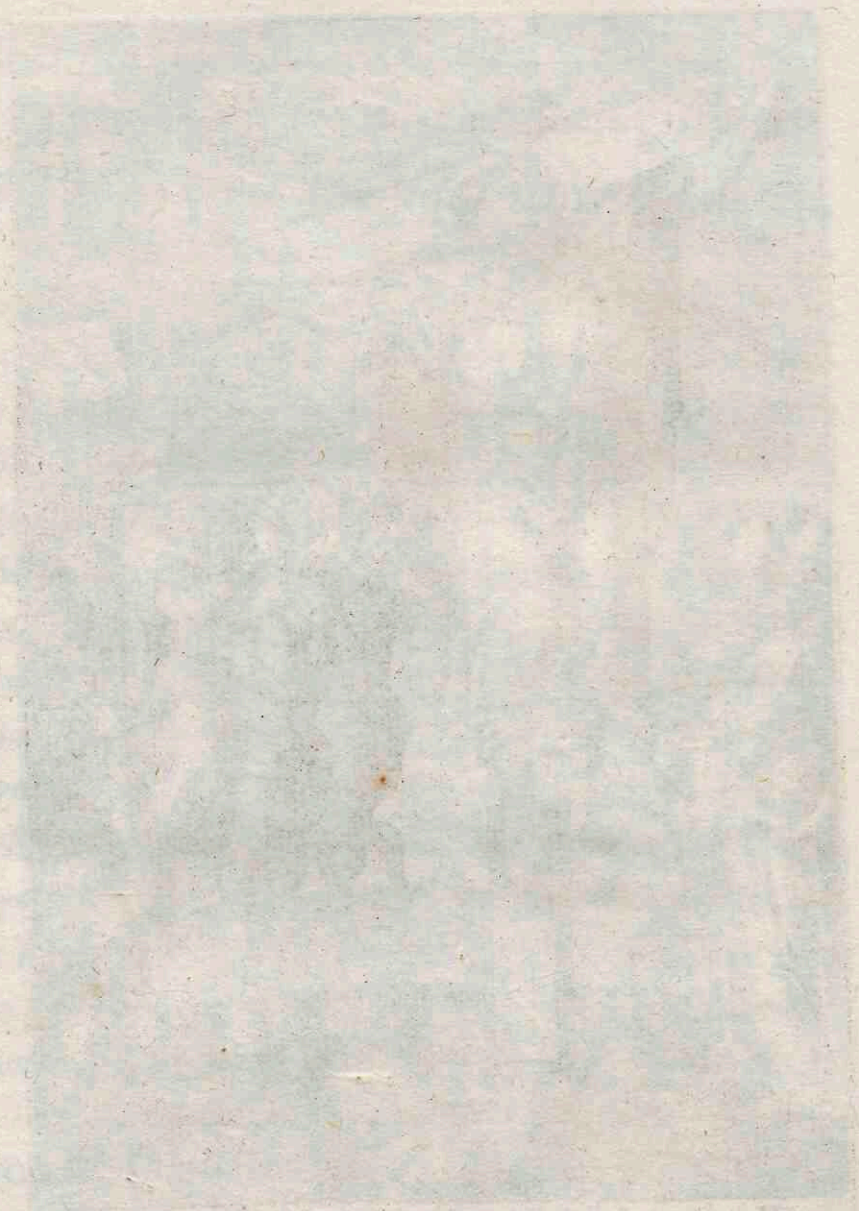
Luc.2,29. *Extrema verba morientis.* mine ſeruus obediens foret, dicens: *Nunc dimittis ſeruum tuum Domine ſecundùm verbum tuum in pace.*

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus AGRICOLA; in quo, veluti in ſpeculo, conſpicitur forma amoris Dei & patientiæ in morbo.

EM-

Parcite tot clauis: me lanea vincla ligabunt:
19. *Hæc si defuerint, in cruce figet amor.*

EMBLEMATICA IMAGO XIX.

S. AGRICOLÆ CRVCIFIXI EXPLICATA.

BONONIAE S. AGRICOLA martyr, Martyris Vitalis Dominus, sub Diocletiano Imperatore in crucem sublatus est, in qua sacri eius corporis iuncturæ clauis perforatæ sunt, cuius tormenti vi, breui temporis interuallo, vitæ suæ finem imposuit. Celebrarunt sacrosanctam eius memoriam Paulinus, Gregorius Turonensis, & Ambrosius, qui in Exhortatione ad virginem ait: *Nomen vtique habuit* AGRICOLA *aptum Martyris: nam & bonus agricola cùm parat terræ solum vertere, & vitæ alimenta perquirere, non nisi per signum crucis facere conatur. Dum enim aratro dentale subiicit, affigit aures, stiuam ingerit, formam crucis imitatur.* Qui timore Dei percellitur, alter AGRICOLA est, qui & crucem CHRISTI portat, & clauis simul configitur. Expende axioma non minùs certum quàm sacrum illud Apostoli, *Qui sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt.* Non manus & pedes solùm, sed totum etiam corpus crucis clauis confixerunt. Prædicti claui diuini timoris sunt, qui-

Ambros. Paulin. Lipoman.

Gal. 5, 24.

bus artus omnes sui corporis transfigi cupiebat, simulque petebat Dauid, cùm diceret: *Confige timore tuo carnes meas.* CHRISTVS ipse tempore passionis timuit, *cœpit pauere, & tædere:* cùm expauit, sacrosancta eius caro quasi quibusdam clauis confixa est.

Psal. 118, 120.

Sympathia Christi & Agricolæ Artificum diuini timoris.

Marc. 14, 33.

Crux AGRICOLÆ, Crux timoris Domini.

Instrumentum artis benè viuendi.

QVi Deum timet, ad omnem eius offensam omnino immobilis est, eius voluntati ac legi infixus adhæret. Cruci diuini timoris affixa Susanna erat, cùm diceret: *Angustiæ sunt mihi vndique.* Hærebat prorsus immobilis, nec vlla violentia poterat dimoueri. Quanti referat in cruce clauis AGRICOLAE capi, vel ex hoc intelligi potest, quòd cùm illis malus latro careret, vel in ipsa cruce peccauit, & illum peccantem plenus diuino timore socius redarguerit, *Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es?* Si timuisset, non deliquisset: nec bonus latro perstitisset fidelis, nisi clauis timoris diuini confixus foret. Crede Basilio in Psalm. 33. *Nisi timor instituendæ vitæ nostræ rudimenta iaciat, impossibile fuerit castitatem sanctimoniamque legitimè obseruari. Confige, inquit Dauid, timore tuo carnes meas. Nam quemadmodum qui corporis membra habent*

Dan. 13, 22.

Luc. 23, 40.

Excitatio laborantis.

Psal. 118, 120.

habent confixa, ad actionem quamlibet immobilia ea retinent: sic ij quorum animam occupauit Dei timor, omnem prorsus importunam peccati & obstreperam occasionem vitant. Accedit & Augustinus in Psalm.118. *Tali timore carnes crucifiguntur, quando carnales delectationes, quæ legis litera vetantur potiùs quàm vitantur, spiritualium bonorum delectatione vincuntur, & eadem vsque ad perfectionem, crescente victoria, perimuntur.* De his clauis Iustinianus cap.2. de Sobrietate benè monet. *Non est in hac vita tempus euellendi clauos, de quibus Psalmus, Confige clauis à timore tuo carnes meas.* Psal.118, 120.

Crux Agricolæ, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

QVis tam fortis ac robustus æger, vt diram mortem non timeat? Fortis ac robustus Abbas Elias erat, & relatus in Apophthegmatis Patrum ait: *Ego tres res timeo: Vnam, quando egressura est anima mea de corpore; aliam, quando occursurus sum Deo; tertiam, quando aduersum me proferenda est sententia.* Christvs ipse, cùm partes infirmi ageret, *cæpit pauere & tædere.* Tædium & pauorem tulit, cùm diceret, *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Magnus Arsenius, vt memorat Metaphrastes, mori timebat, rogantibusque discipulis, *Et tu, Pater, times mortem? Reuerà*, inquit, *hic metus, quo nunc me* Marc.14, 23. Matth.26, 41.

videtis affici, numquam omnino à me receſſit, ex quo factus ſum Monachus. Non derogat ſanctitati, quòd vir iuſtus, more CHRISTI, mortem timeat, & affixus ſuo lecto martyris AGRICOLAE clauis transfigatur. Transfixus CHRISTVS clauos ipſos dulces omnino reddidit. *Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera.* Et quidem ita timet iuſtus mortem, vt & non paruam ſuauitatem & dulcedinem experiatur, illam hauriens à crucifixo Rege, qui pendens è cruce crucem & clauos dulces effecit. Habes in cruce Martyrem totum confixum clauis, qui & exemplo ſuo confirmat, quod iam antè cap. 1. dixerat Eccleſiaſticus: *Timenti Dominum benè erit in extremis, & in die mortis ſuæ benedicetur.* Certus & verus hic aphoriſmus eſt. Timor diuinus ſalutaris eſt medicina, & hæc cum agricultura magnam habet conſonantiam. vnde mirum non eſt, quòd AGRICOLA partes medici è cruce agat. Baſilius in Aſcet. *Poſtquam paradiſo exules in hanc terram venimus, & ſententiam hanc à Deo audiuimus, In ſudore vultus tui veſcéris pane tuo: per longam experientiam, propter acciſum terræ prouentum, agricolandi artem ad ſolatium moleſtiæ, quæ eſt ex terræ maledictione, intellectu cognitionem nobis eius artis largiente Deo, inſtituimus, ita etiam poſteaquam iuſſi ſumus reuerti ad terram de qua ſumpti ſumus, & doloroſæ carni*

Excitatio ægrotantis.

Gen. 3, 19.

ad

ad corruptionem propter peccatum condemnatæ coniuncti, & ob eam cauſam paſſionibus iſtis ſubiecti, data eſt nobis etiam hîc laborantibus ex medendi arte refocillatio, quæ vel aliquò vſque nos recreet. Et quidem in eo poſita eſt ars agriculturæ, vt terram purget, ſcindat & componat, vt iacta ſemina recipiat, foueat & fructum ferat: & ars medica circa terram corporis noſtri negotiatur, vt illam ſciſſione venarum & purgationum medicamine curet, aptet & ordinet, vt ſalutarem recipiens cibum homo alatur ac ſuſtentetur. Terra non niſi in patientia fructum producit, nec æger ſine tolerantia poterit corpore & animo conualeſcere.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, dulce lignum, dulces clauos crucifixus mirabiliter effecit, & ad perpetuam ſui recordationem, *memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.* Dedit ſe timentibus eſcam, non vt clauos diuini timoris tolleret, ſed vt eos dulces ac ſuaues redderet. Eapropter qui vel ipſam timent mortem, admonendi ſeriò ſunt, vt ſacra ſe reficiant Euchariſtia, cuius ea virtus eſt, vt cor humanum confirmet, & totum hominem contra mortis impetum firmet.

Virtus Euchariſtiæ.

Pſal. 110. 4.

Viaticum.

Habet

Habet hic mundus magnam consonantiam cum mari, in quo tres virgines vel potiùs meretrices fingebantur, sirenæ scilicet, quæ illectos nauigantes suo cantu in naufragia traherent. Vna canebat voce, altera tibiis, tertia verò lyra mulcebat auditum. Et ne earum melodia deciperetur, & simul traheretur Vlysses, dum nauigaret, nauis arbori se fortiter alligari permisit. Nauigat in mundo homo, quem vt capiant & deducant in naufragium, cantionibus & simul incantationibus alliciunt *concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Ne rapiatur & trahatur ad miseram ruinam, nexibus ac vinculis, quæ secum sacrosancta Hostia defert, alligetur & vinciatur. Vincit & ligat, qui dicit: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet.* Manet clauis affixus cruci, manet affixus lecto, in quo iturus è mundo, virtute sacri Viatici appetitionibus carnis, oculorum & vitæ humanæ minimè mouetur.

1. Ioan. 2, 16.

Ioan. 6, 57.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

CVm dominorum Dominus vnus & solus necessariò Deus sit, omnino timendus est, ac proinde Dauid ait: *Seruite Domino in timore, & exultate*

Psal. 2, 11.

tate ei cum tremore. Comes martyrij diuinus hic timor est, quandoquidem vox illa martyri adscribitur: *Principes persecuti sunt me gratis, & à verbis tuis trepidauit cor meum.* Adscribitur, auctore Ambrosio Serm.21. in Psalm.118. vbi martyrem trepidantem proponit ac repræsentat in hæc verba: *Pone ergo martyrem inter pericula constitutum, cùm inde immanitas bestiarum ad incutiendum terrorem infremat, aliunde candentium stridor laminarum, & flamma ardentis fornacis exæstuet, ex parte alia personent tractus grauium catenarum, hinc carnifex cruentus assistat: pone, inquam, circumspectantem omnia plena supplicijs, deinde cogitantem mandata diuina, illum ignem perpetuum, illud sine fine incendium perfidorum, illam pœnæ recrudescentis ærumnam; trepidare corde, ne, dum præsentibus cedat, perpetuis se dedat exitijs; trepidare animo, dum futuri iudicij rhomphæam illam terribilem quadam conspectus specie constituetur. Nónne ad hanc trepidationem fiduciæ viri constantis æqualis in eumdem concurrit affectum confidentia cupientis æterna, & diuina trepidatio?* Psal.118, 161.

Clauis diuini timoris totus confixus Martyr, concupiscit æterna præmia, coronam gloriæ, & laureolam quæ viris virtute præditis destinata est. Quòd si timere infirmitatis est, & infirmis negatur laureola, fortibus conceditur; occurrit sapienter Ambro- *Laureola timoris.*

ſius, qui martyris conſtantiam cum eius trepidatione coniungit. Conſtans animo vir timoratus, eſt dignus corona & laureola, qui martyrem clauis confixum exprimit in ſeipſo, & de quo canit Dauid:

Pſal. III, 1. *Beatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. Potens in terra erit ſemen eius, generatio rectorum benedicetur. Gloria & diuitiæ in domo eius.* Hæc gloria viri timorati eſt cæleſtis remuneratio, cuius conſideratio dulce lignum, dulces clauos efficit. Myſticus Agricola clauis timoris confixus Hilarion erat, qui iam moriturus dicebat: *Egredere, quid times? Egredere anima mea, quid dubitas? ſeptuaginta propè annis ſeruiſti* CHRISTO, *& mortem times?* Quibus in verbis ſpiritum exhalauit.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum ſpectaculum ſancti COSMAS & DAMIANVS; in quibus, velut in ſpeculo, ferentis ingratitudinem & morbum forma conſpicitur.

EM-

Arte Machaonia vitæ producere metas
20. *Queis pia cura fuit, quî meruere mori?*

EMBLEMATICA IMAGO XX.

SS. COSMÆ ET DAMIANI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

FRATRES germani COSMAS & DAMIANVS, nobiles Medici, ægrotis sine stipendio seruiebant: dominante Diocletiano, rogati de fide, fidei Christianæ cultores se esse coram Lysiâ responderunt. Quam ob causam in mare præcipites acti, & diuinitus liberati, ad palum tandem damnati, lapidibus impetiti, sagittis transfixi, cæsi gladio, martyrium suum absoluerunt. Venit è cælo CHRISTVS, vt ministraret ægrotis, quibus opitulatus gratis, loco mercedis crucem, clauos & lapides benefactor inuenit. *Sustulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Respondit eis* IESVS: *Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?* Glorioſum CHRISTI obsequium, quod humanam mercedem nec quærit, nec expectat. Pulchrè Ambrosius lib. 1. de Abraham c. 3. *Minuit fructum triumphi mercedis susceptio, & beneficij arrodit gratiam. Plurimum enim refert, vtrùm pecuniæ, an gloriæ dimicaueris.*

Antonin. Metaph. Martyrol.

Sympathia Christi & Sanctorum Artificum tolerata ingratitudinis.

Ioan. 10, 31.

Alter mercenarij loco ducitur, alter dignus habitus conseruatoris gloria. Maluerunt itaque martyres COSMAS & DAMIANVS conseruatorum potiùs quàm mercenariorum loco haberi, vt seruatori suo similes per omnia euaderent.

Crux COSMÆ & DAMIANI, Crux obsequij exhibiti ingratis.

Instrumentum artis benè viuendi.

CRucem suam secum humanum obsequium adfert, & exhibitum ingratis, præter crucem, ictus lapidum & sagittarum importat. Qualis sit is qui pro meritis gratiam non refert, definit Ambrosius libro 1. de Officiis cap. 31. *Conferre gratiam bonum est, & qui referre nescit, durissimus.* Quòd si loco gratiæ lapides & sagittas simul mittat, summus iste labor est, summa iniuria, nec tamen propterea gratia omittenda est. Pecunia mutua non datur, si refundenda non sit, conferenda tamen gratia, quamuis irremunerata existat. Adhuc, quod amplius est, benefacere oportet homini, licet malum pro bono reddat, Deus enim compensabit. Monet hoc ipsum Augustinus lib. de Verbis Apostoli Serm. 22. *Benefeciſti homini? ingratus est homo? non te pœniteat benefecisse, ne fundas pœnitendo, quod impleuisti miserando. Dic in corde tuo: Non videt iste in quem feci, videt ille propter*

Excitatio laborantis.

quem

quem feci. Hoc est militare gloriæ, vt dixerat ante Ambrosius. Militarunt gloriæ fratres COSMAS & DAMIANVS, militauit glorioſus noſter IGNATIVS, qui gratuitum obſequiũ ſuum multis ingratis contulit, præcepitque Sociis, *Quæ gratis accepiſtis, gratis date.* Hanc regulam ſibi propriam ſtatuit & conſtituit in Societate, quæ Natalitiis ſanctorum COSMAE & DAMIANI ad maiorem Dei gloriam nata eſt. Matth. 10. 8.

Crux COSMÆ & DAMIANI, Crux ægrotantium.

COSMAS & DAMIANVS de ingrata eorum manu, quorum proſperam ſalutem procurauerant, mortis ſupplicium receperunt, & patienter illud portarunt. Curam ingratorũ egiſti, & morbum contraxiſti adeò grauem, vt parua aut nulla ſpes ſalutis affulgeat: ad tolerantiam morbi excitant te COSMAS & DAMIANVS, quibus cura ægrotantium crucem & mortem attulit. Ambidexter vterque eſt, quando non ſolùm corporibus, ſed curandis etiam mentibus operam ſuam impendit, & inſtruit Medicos, quales ſe gerere debeant in curatione infirmorum. COSMAE & DAMIANI inſtar procedebat Euſtachius medicus apud Baſilium, de quo Epiſt. 80. ita legimus: *Eſt quidem omnium veſtrûm officium, quotquot artem*

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

artem medendi exercetis, in philanthropia positum. At tibi maximè ambidextra est ista scientia, latioresque tibi ipsi philanthropiæ terminos constituis, dum non medendis dumtaxat corporibus scientiæ istius gratiam adstringis, sed & de animarum languentium restitutione cogitas. Et quidem quemadmodum salus animæ pendet à Deo, & nemo sibi eam adscribere potest; ita etiam valetudo corporalis à Deo prouenit, ac proinde Medici nec debent nec possunt attribuere sibi restitutionem sanitatis. Discant ex vtroque Martyre, vtriusque salutis auctorem Deum ipsum recognoscere. Iudicabant sic faciendum, & instruebant ægros suos vt facerent, COSMAS & DAMIANVS. Caueant ægri, ne illum committant errorem, quem damnat S. Basilius in Ascet. *Propriæ salutis spem in manus ponere Medicorum, irrationale est & absurdum, quod miseris quibusdam accidere videmus, qui Medicos non verentur suos vocare saluatores.* Saluator quidem vnus est CHRISTVS, qui cunctis laborantibus & ægrotantibus ait: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Hoc fac, & viues.

Luc. 21, 19.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistia.

REx glorioſus cùm inſtituit ſacroſanctam Euchariſtiam, in ipſius inſtitutione ingratum Iudæ animum expertus eſt, nec tamen propterea deſtitit

tit tantum Sacramentum condere, vt cùm eius ſerui indignè compenſari præſtita beneficia ſentirent, recurrerent ad Euchariſtiam, in qua malè remuneratus CHRISTVS ipſe continetur, reficit, ſolatur ac recreat malè remuneratos Chriſtianos, qui poſt eius refectionem humanæ ingratitudinis iugum leue & ſuaue inueniunt, præſertim ægri, qui, vt ingratis benefacerent, grauem ſibi morbum contraxerunt. Et quidem ſacroſancta altaris Hoſtia nominatur & eſt *gratiarum actio*, quam exhibuit Patri Filius, & exhibendam tradidit, ac reliquit, vt quod deerat in homine gratitudinis, ſua ipſe gratitudine ſuppleret. Hæc autem virtus ſacri Viatici eſt, vt hominis ægrotantis ingratitudini medeatur, ſoluat & compenſet per ſe, quod in homine deſiderabatur. Si quid gratitudinis erga ſe deeſſe cognoſcat infirmus, nouerit compenſare defectum, quem CHRISTVS in ipſo ſacrorum oblatione & communicatione myſteriorum omnino ſuppleuit. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

REx Martyrum CHRISTVS, quàm ſibi acerba fuerit ingratitudo Iudæ, declarat ipſe Pſalm. 54. *Quoniam ſi inimicus meus*, &c. Hæc paſſio adeò grauis *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

Psal.54,3. CHRISTO erat, vt dixerit in eodem Psalmo: *Contristatus sum in exercitatione mea*, &c. Hoc opus, hic labor confessoris CHRISTI est, *qui*, teste Ambrosio Serm.21. in Psalm.118. *loquatur iusta, & non audiatur; qui loquatur plena salutis, & impugnetur.* Cùm hæc pars magna martyrij sit, erit etiam causa præmij & remunerationis patienti viro, qui diuino ductus obsequio beneficia ingratis confert. Nam, vt Ambrosius declarat, *minuit fructum triumphi mercedis susceptio, & beneficij arrodit gratiam.* Ergo vt maior existat triumphus, maior corona, & laureola fiat illustrior, permittit interdum Deus, ne gratia pro impensa gratia habeatur. Eapropter Eugenius Abbas suorum saluti consulens, in puncto mortis suæ exhortabatur: *Oro ergo omnes & obsecro, filioli, vt accepta ac tradita Patrum instituta in omnibus inuiolabiliter ad gaudium meum, Sanctorumque omnium ac vestrum, ad palmam victoriæ perducatis.*

Laureola tolerata ingratitudinis.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus VINCENTIVS; in quo, veluti in speculo, fulget imago ferentis carnis passiones & morbos.

EM-

Nil opus eſt flammis, occumbam vt victima Chriſto:
21. *Sat mihi diuino pectus ab igne calet.*

EMBLEMATICA IMAGO XXI.

S. VINCENTII CRVCIFIXI EXPLICATA.

FERAX Sanctorum patria, quæ Laurentium victorem protulit, & VINCENTIVM martyrem laureatum produxit. VINCENTIVS Diocletiano & Maximiano Impp. sub Præside Datiano diuersa tormenta passus, crucis patibulo adiudicatus est. Non multò pòst è cruce iam depositus se subduxit, & vltrò ad crucem rediit, flammisque sacra eius latera concremata sunt. Non poterat auelli à cruce, qui crucem ardenter amabat. Ablatus Martyr è cruce, de mandato Datiani in culcitra molli iacuit; assuetusque glorioſæ crucis deliciis, lectuli floridi pœnas ferre non potuit. Ergo VINCENTIVS molles ac floridas delicias pertæsus, nec ferens mollitiem teneræ culcitræ Datiani, mortem delicioſæ vitæ prætulit, & gloriosè mortuus est. S.Ephræm de Patribus agens ait: *Vocem exspectant quæ ipsos excitet, & instar florum suauem odorem spirantium efflorescant.* Floridus moritur, floridus excitabitur VINCENTIVS. Crux, & satis grauis, est ægro, cùm ciborum fastidio laborat, ad escam capien- Metaph. Surius. Prudent.

dam compelli : nec parua crux accedit & incumbit cælestibus viris diuino amore languentibus, & carnales delicias horrentibus, si quando ad illas captandas vi tentationis impellantur. Hæc crux VINCENTII est, imò & ipsius CHRISTI, qui *proposito sibi gaudio, sustinuit crucem.* Maluit CHRISTVS crucem quàm thronum, maluit VINCENTIVS crucem quàm thorum, maluit cruciatum quàm voluptatem, maluit mori quàm non pati. *Res tristes,* vt scribit Basilio Gregorius, *quæ sponte feruntur, coactis deliciis potiores habentur.*

Heb. 12, 3.

Sympathia Christi & Vincentij.

Artificum contemptus voluptatis.

Crux VINCENTII, Crux terrenæ voluptatis.

VOluptas lenis & blanda, dura & dira crux est iis qui sublimi cælo gaudent, & Deo suo recreantur. Arsit in cruce VINCENTIVS, cùm eius latera tosta sunt, nec non cùm in lectulo molli iacuit: & qui carnis deliciis pulsatur, vtrumque tormentum patitur; inflammatur cum VINCENTIO, & cum VINCENTIO decumbit. Erat in hoc statu Augustinus, cùm inter molles flammas positus ac tortus diceret in Meditat. *Sæpè sine causa alicuius vtilitatis cum aliquo loqui incipio, in tentationem incurro, vel vitio curiositatis ineptæ succumbo, vel malarum cogitationum*

Instrumentum artis benè viuendi.

num turpitudinis motus illicitos & impudicos in ipsis interioribus meis sustineo. Væ tantæ infelicitati, tantæ perditioni! Dum enim quæ retrò sunt obliuiscens, ad ea quæ antè sunt extendere me volo, subita, nescio qua, miseria relabi ad inania & noxia me conspicio, & tamquam mors subita interueniens, vel quemadmodum canis rabidus, qui nec percussus à laceratione hominis se non temperat; ita delectatio perforat mentem meam. Non defuit in cruce & lecto VINCENTIO martyri Deus, non defuit Augustino patienti, nec deerit tentationes istas sentientibus, si tamen mori malint, quàm earum suggestionibus acquiescere. Huc pertinet quod Dei Mater lib. 4. Reuelat. cap. 16. Birgittæ significauit: *Qui omnem voluntatem suam committunt Deo, & stant reluctantes discretè motibus carnis suæ, hos quasi gallina pullos subiicit sibi Deus, faciens eis iugum suum leue, & consolando eos in difficultatibus.* Huc pertinet quod cap. 2. de Sobriet. asserit Iustinianus: *Congruit statui nostro, vt donec peregrinamur in hac miseriarum & periculorum valle, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis ipsis faciamus, sicut Apostolus dicit cap. 5. ad Galatas: Qui autem sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.*

Excitatio laborantis.

Crux

Crux VINCENTII, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

CVm ætas iuuenilis floret, Deus efficere solet, vt flos ille iuuentutis infirmitatibus emarcescat. Præstat ægro cum VINCENTIO flammas & ardentes febres subire, quàm blanditiis & deliciis floridæ iuuentutis perire. Cedat igitur blandus lectus Datiani asperæ & duræ cruci. Cedat lectulo grauis & molestæ infirmitatis delicioſa adolescentia. Custodia castitatis, ægritudo corporalis est, ac proinde pro eius fida custodia gaudebant Sancti se morbis & infirmitatibus affligi. De horum Sanctorum numero vnus, & satis notus propter morbos à iuuentute contractos, S. Basilius est, qui plus mœroris in deliciis quàm in morbis esse adstruit, cuius hæc sententia est in Psalm. 33. *Oblectatio humana plus habet sæpenumerò doloris quàm voluptatis. Deliciæ, & satietas, & mollis victus multos ac varios secum trahunt morbos, ac afflictionum varia genera.* Ex morbis itaque iuuentutis sanitas manat, ex adolescentiæ deliciis vlcerosus morbus procedit, cùm Serm. 146. dixerit Augustinus: *Periculosum vlcus est iuuentutis, quod cupiditatibus ignescit, spe tumescit, voluptatibus tabescit.* Detexit Augustinus morbum adolescentiæ, qui & morbo pellendus est, sicut & ipse Serm. 1. de Visitat. infirmorum

firmorum ostendit, & monet: *Certè si toto corpore prævaleres, infirmitatem medicinalem à Deo debueras omnibus votis expetere, & ne sanitas corporis infirmitas esset animæ, metuere. Nihil aliud scio; sed quia infirmaris, vtiliter debes gaudere; quia iusta est vocatio diuina, debes ei totis nisibus lætus adesse.* Adfuit crucifixo VINCENTIO Deus, aderit & crucifero, *qui cor suum dabit in similitudinem picturæ*, deprecaturque suum Regem, vt & ipse sibi assistat: Rex glorioſe, qui proposito tibi gaudio, passionem crucis prætulisti, ac VINCENTIO præluxisti, vt crucem spinosam sibi mallet, quàm floridum Daciani lectum; concede, vt & ego potiùs eligam tecum extremè infirmari, quàm sine te benè habere atque valere.

Excitatio ægrotantis.

Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, qui, proposito sibi gaudio, passionem crucis tulit ac prætulit, hanc indidit vim venerabili Sacramento, in quo memoria passionis eius celebratur, vt quisquis eius particeps efficiatur, crucem laboris & morbi deliciis carnalibus anteponat. Consonat Bernardus, dum Serm. de Cœna Domini ait: *Quis poterit tam efferos motus frangere? quis pruritum vlceris ferre queat? Confidite, quia & in hoc gratia subuenit, & vt securi sitis, Sacramenti Domi-*

Virtus Eucharistiæ.

nici Corporis & Sanguinis pretioſi inueſtituram habetis.

Pſal. 77, 25. Hæc ſacra inueſtitura cæleſtis omnino eſt. *Panem Angelorum manducauit homo*, vt deſinat eſſe homo, & Angelus eſſe incipiat, cui non officiant, ſed proficiant corporis & animæ febres. Clauus clauo truditur, & carnalis ignis igne hoſtiæ Sacramentalis exſtinguitur, ac proinde, ſic monente & hortante Damaſceno lib. 4. fidei Orthodoxæ, *accedamus deſiderio ardenti, manus in Crucis modum formantis crucifixi corpus ſuſcipiamus, & apponentis oculos, & labia, & frontem diuinum carbonem concipiamus, vt ignis in nobis deſiderij eo ex carbone comburat peccata noſtra, & illuminet corda noſtra, & participatione diuini ignis igniamur & deificemur. Carbonem vidit Iſaias, carbo autem ſimplex non eſt, ſed vnitus igni: ſic panis Communionis non panis ſimplex eſt, ſed vnitus diuinitati.* Carbo Iſaiæ emundauit eius labia, carbo autem Euchariſticus emundat animam, vt pura degat, & munda è mundo exeat.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

COronam clari VINCENTII, & laureolam Laurentij demereri ſibi contendit, qui igne tribulationis, ægritudinis & tentationis probatur & afflictatur. Quiſquis in hoc ſtatu eſt, meminerit

CHRI-

CHRISTI dicentis: *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. & vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando reuertatur à nuptiis.* Expectet seruus fidelis dominum remuneratorem, dicit enim statim ipse: *Beati serui illi, quos cùm venerit dominus, inuenerit vigilantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi.* Summa hæc felicitas est, summus honor, in tali mensa discumbere, vbi seruitium seruitio compensat Deus, coronatique & laureati Laurentius & VINCENTIVS sedent. *Mortifica ergo corpus tuum, & crucifige, & accipe huius martyrij coronam.* Hæc corona VINCENTII est, hæc laurea vincentis Epipodij martyris est, qui oblatas sibi delicias recusauit, & dixit crudeli tyranno: *Non ita me* CHRISTI *ac fidei Catholicæ armauit affectus, vt sensum meum misericordiæ tuæ figmenta permoueant. Pietas enim ista crudelitas est: vobiscum viuere, mors est æterna. Ceterùm à vobis perire, glorioſum est.* Post hæc Martyr glorioſus purus & mundus obiit. Mysticus certè VINCENTIVS Vrsinus presbyter erat, de quo Gregorius lib. 4. Dialogor. cap. 11. Hic ergo venerabilis Presbyter, cùm longam vitæ implesset ætatem, anno quadragesimo ordina-

Luc. 12, 35.

Luc. 12, 37.

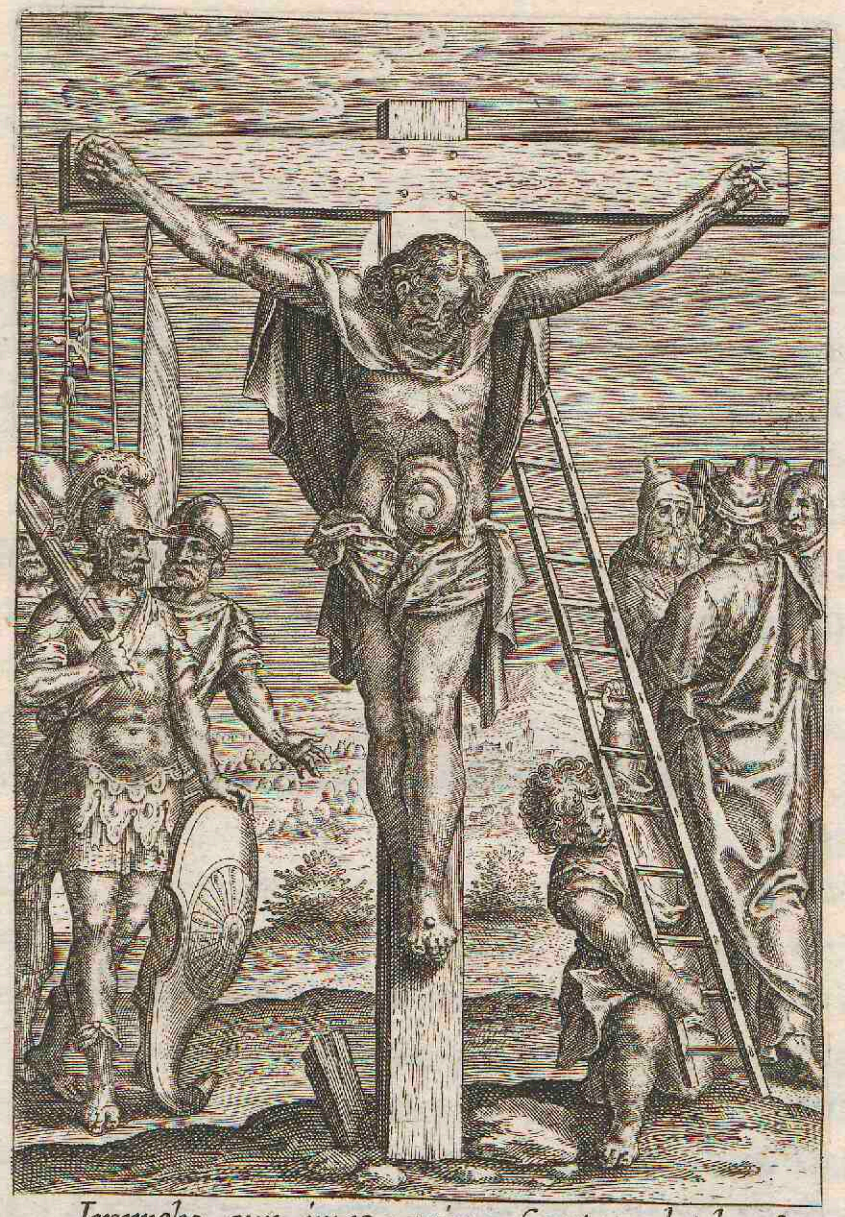
Laureola victa voluptatis.

Extrema verba morientis.

tionis ſuæ inardeſcente grauiter febre correptus, ad extrema deductus eſt. Sed cùm eum presbytera ſua conſpiceret, ſolutis iam membris, quaſi in morte diſtentum, ſi quod adhuc ei vitale ſpiramen ineſſet, naribus eius appoſita curauit aure dignoſcere. Quod ille ſentiens, cui tenuiſſimus erat flatus, quantulo adniſu valuit vt loqui potuiſſet, inferueſcente ſpiritu collegit vocem, atque erupit, dicens: *Recede à me mulier, adhuc igniculus viuit, paleam tolle.*

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus ALEXANDER; in quo, veluti in ſpeculo, conſpicitur forma euiſcerationis & infirmitatis.

EM-

Improbe cur imas animæ ſcrutare latebras?
22. *Quanta ſit hæc, durâ certior eſto cruce.*

EMBLEMATICA IMAGO XXII.

ALEXANDRI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS ALEXANDER martyr sub Antonino Vero fustibus cæsus, donec eius viscera diffluerent, pænè iam euisceratus palo crucis affixus est. Retulit in cruce CHRISTVM, qui tempore passionis suæ viscera charitatis suæ profudit. *In finem dilexit eos.* Post CHRISTI obitum sacrum eius latus punctum ac perforatum est, & interna præcordia patuerunt, & simul apparuerunt exemplaria, ad quorum imitationem ALEXANDER crucifixus viscera sua effunderet, vt gratam de se victimam Deo sacraret. Carpens auaritiam, & in auaros inuehens Ecclesiasticus cap. 10, 9. ait: *Auaro nihil est scelestius. Quid superbit terra & cinis? Nihil est iniquius quàm amare pecuniam: hic enim & animam suam venalem habet, quoniam in vita sua proiecit intima sua.* Quod vitiosum in auaro est, honestum in ALEXANDRO, quo patiente nihil melius. Cùm terra & cinis sit, sanctè & altè sic se effert, vt crucifixo similis esse affectet. Nihil æquius, quàm pretiosam crucem amare: hic enim & animam Deo ipsi

Beda. Vsuard. Asto.

Ioan. 13, 1. *Sympathia Christi & Alexandri Artificum euiscerationis.*

ipsi venalem habet, quoniam in vita sua effudit viscera sua, vt de præcordiis suis oblationem arduam & sublimem, operosam & laboriosam conficiat. CHRISTVS & ALEXANDER ara crucis vsi sunt, vt in ea præcordia sua litarent. Omnes igitur qui portatis crucem CHRISTI, *effundite coram illo corda vestra,* vt gratum & acceptum Deo sacrificium immoletis.

Psal.61,9.

Crux ALEXANDRI, Crux euiscerationis.

Instrumentum artis benè viuendi.

DEus maiestatis rogat: *Fili, præbe mihi cor tuum.* Quis ergo tam excors sit, vt non occurrat roganti, & petenti non respondeat: *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum,* addens deinde, *Quoniam ego in flagella paratus sum?* Multi Deo offerunt præcordia sua, sed an vera eorum immolatio sit, laboriosa crux probare debet. Ecce ALEXANDER euiscératus in crucem agitur, & in cruce ostendit, veram & non fictam esse cordis donationem & oblationem. Ad crucem per emblema erectæ scalæ apponuntur & appinguntur, vt qui Deo cor obtulerit, animosè in crucem ascendat, & veraciter ostendat, quàm certa ac vera sit interna suiipsius immolatio. Ostendit sancta Catharina Senensis, dum Orat.13. clamaret: *O resurrectio nostra, alta & æterna Trinitas, euiscera animam meam!*

Prou.23, 26.
Psal.107, 2.

Excitatio laborantis.

Crux

Crux ALEXANDRI, Crux ægrotantis.

SI facultas ægro non datur vt fundat vocales preces, præ oculis conſtituat ſibi ALEXANDRVM, cuius viſcera effuſa ſunt, & CHRISTO ſimul oblata. Lecto doloris affixus, cor ſuum ſacrificet Deo. Dauid, cùm labiis orare poſſet, dicebat, *Tribulationem meam ante ipſum pronuntio*; cùm nequiret, corde ſolùm vtebatur, *Tibi dixit cor meum*, & audiebatur. Benè Auguſtinus in Pſalm.124. *Quia cor quærit Deus, cor inſpicit: intus teſtis eſt iudex, comprobator, adiutor, coronator. Sufficit vt offeras voluntatem, & cùm potes, ore confitearis ad ſalutem. Cùm autem non potes ore, corde credis ad iuſtitiam, corde laudas, corde benedicis, corde in ara conſcientiæ victimas ſacras imponis.* Quas vt præbeat æger, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, & ita adſcendet in lectum, quaſi crucem aſcendat. Nemo crucem CHRISTI ſcandit niſi per ſcalam patientiæ, ſcalæ inſtar habet gradus tolerantia, per quas ALEXANDER, & ſimiles ALEXANDRO ægri aſcenſus ſuos componunt, vt patienti ſe CHRISTO iungant, cuius cor in cruce patuit, & ex eo aqua & ſanguis ſimul promanarunt. Sanguis ille ſemen Martyrum extitit, & etiam Confeſſorum Chriſtianorum, qui patientes morbos & ægritudines cor-

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Pſal.141, 3.

Pſal.26,8.

Excitatio ægrotantis.

Eccli.38, 28.

porum, imitatores Martyrum euaserunt. Quòd si accidat, vt æger difficultatem patiatur in detegendo corporis morbo quo laborat, consideret apud se, quid acciderit ALEXANDRO, quando secreta præcordia propter amorem CHRISTI patuerunt, & consideratione eius martyrij conetur pudorem ponere, imò & vincere, cùm oportet, in qua quidem victoria multum solet esse difficultatis iis, quibus innata verecundia est. Tunc glorioſior, cùm pro animæ salute quidquid intus in corde habet, effundit in confessione, quam morti vicinus facit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistiæ.

REx glorioſus, cuius in cruce cor patuit, viscera amoris sui aperuit, & effudit in Eucharistia, qua dignus ille est qui nouerit cordis sui penetralia examinare, & in confessione Sacramentali explicare, cùm dicat Apostolus: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat.* Edat de pane altaris, in quo non solùm CHRISTVS aperit viscera sua, sed aperta clauibus confessionis præcordia mirabiliter recreat. Vnde & communicans dicit: *Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Habet ars medica certa quædam in apotheca remedia, quorum vsu per violentiam renitentes intus humores foras attrahat;

1. Cor. 11, 28.

Psal. 83, 3.

attrahat; ars verò ſanctæ Crucis inuenit & dedit Confeſſionis Sacramentum, cuius virtus nec torquet nec extorquet viſcera, ſed ſponte ac voluntariè aperit & reſerat. Vnde monetur vnuſquiſque noſtrûm: *Probet autem ſeipſum homo;* & omnibus ſuadetur, *Effundite coram illo corda veſtra.* Cùm vltimum vale dicunt, ſolent homines notis & amicis ſua ſecreta detegere, & quamuis viri Chriſtiani, ſani & incolumes ſua corda aperuerint in Confeſſione, tunc maximè id præſtent, cùm extremum vale dicunt, & ſacrum accepturi ſunt Viaticum. Pſal. 61, 9.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

CRux euiſcerationis, qua ſeipſum immolat Deo, martyrium ſecum importat. Auctore Iſidoro lib. 7. Originum cap. 11. *Duo ſunt martyrij genera, vnum in aperta paſſione, alterum in occulta animi virtute.* Talis eſt qui tanto eſt animo præditus, vt quod intus in corde habet, effundat exteriùs, & commiſſa ſua Deo & eius Vicario aperiat. Rubet cruore martyrium, rubet & roſeo ſanguine vultus verecunda confeſſio, vt & ipſa martyrium colore, præmio, & remuneratione referat & æmuletur.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Pulchrum monitum Eccleſiaſtici: *Pro anima tua ne* Eccli. 4, 24.

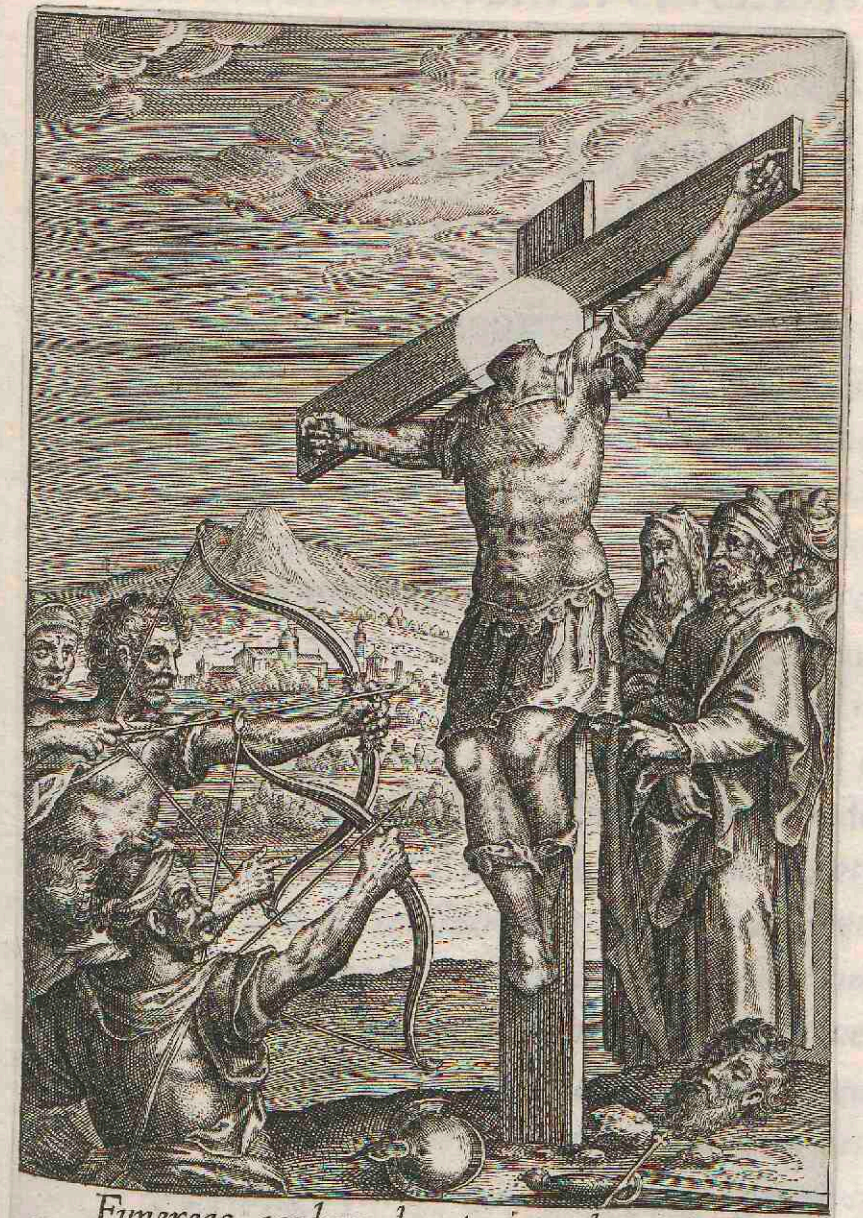
ne confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam. Euiscerata confessio, & veræ pœnitentiæ erubescentia atque confusio glorioſam ſecum adducit coronam vitæ. Quapropter Pacianus agens de Pœnitentia & confeſſione, inquit: *Desinite vulneratam tegere conſcientiam. Peccator erubescat perpetuam vitam præſenti pudore mercari?* Nec ſolùm dignus eſt corona gloriæ, qui ſic aperit præcordia ſua, ſed etiam laureola triumphatoris, cùm S. Gregorius Nazianzenus Orat. de Baptiſmo, idem argumentum vertat in eius elogium, qui detegit conſcientiam ſuam: *Hoc quoque ſempiterni illius ſupplicij pars eſt, atque perſpicuum facies, te ſeriò atque ex animo peccatum odiſſe, dum illud tamquam contumelia dignum traducis, ac velut ludibrio exponis, deque eo triumphum agis.* De tanto hoſte triumphus dignus palma, dignus laureola eſt. Hunc eumdem celebrem triumphum agens de peccato Leo Martyr, morti vicinus dicebat: *Lætor iis, quæ facta ſunt, nempe quòd pro meis prioribus peccatis nouum Viaticum accipio martyrium.*

Laureola victi pudoris.

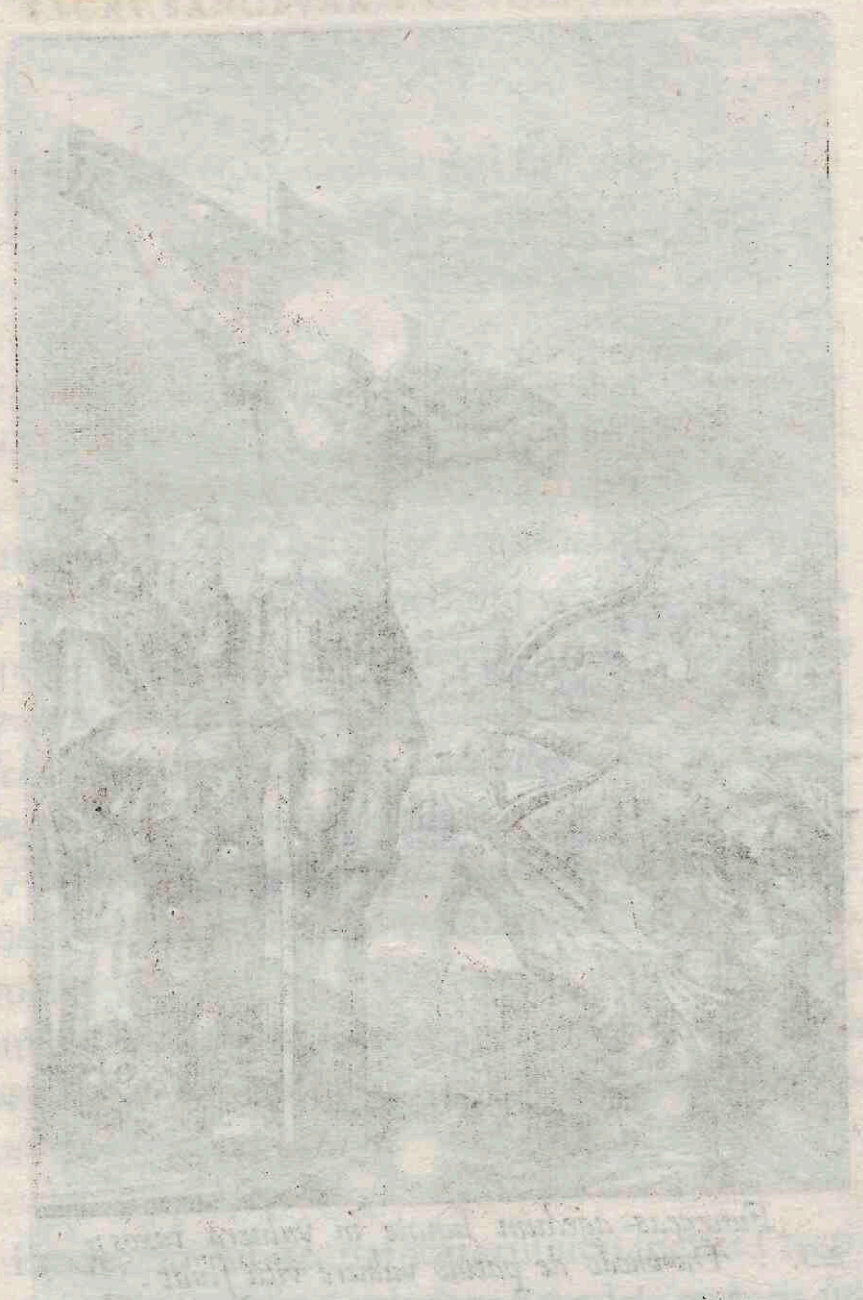
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus THEODORVS Dux; in quo, veluti in ſpeculo, carentis ſuperiore & laborantis capite forma conſpicitur.

EM-

Funereas agedum lunate in vulnera taxos;
23. *Dummodo de patulo vulnere vita fluat.*

EMBLEMATICA IMAGO XXIII.

S. THEODORI DVCIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS THEODORVS Dux & martyr sub Licinio Imperatore, delatus quòd pauperibus fracta idola distribuisset, elatus in crucem, sagittis transfixus, capite tandem truncatus in cælum receptus est. THEODORVS crucifixus pro CHRISTO, & pro CHRISTO capite plexus, ornamentum suum amisit, vt ab eodem CHRISTO in cælestibus ornaretur. Quò maior ornamenti iactura in terris, eò maior ornatus in cælis est. Pertinet huc quod Serm. 20. in Psalm. 118. de capitis portione affirmat Ambrosius: *Caput est, vt formam generis humani consideremus, quod fouet membra omnia, & dirigit, atque implet sensibus; sensus enim sapientis in capite est. Inde ductus venarum, meatusque spiritus, sanguinis vires, & totius corporis partes deriuantur. Lustrat omnia, ornat omnia. Sublato capite corpus sine nomine est, non agnoscitur, nec vlla supersit vsura viuendi. Propterea, qui in aliquo damnantur crimine, eò quòd ornamentum est totius corporis, capite abdicatur.* Miserum sine capite corpus, totum informe, totum indecorum

Metaph. Nicephor. Martyrol.

Eccles. 2, 14.

decorum est. Magna & summa miseria, ingens labor, cùm corpus Reipublicæ, exercitus, & etiam domus sine capite est, ac truncum è cruce priuatum regimine pendet. Hunc eumdem laborem Ecclesia experta est, cùm CHRISTVS eius sponsus defecit, cuius defectum plorans & lamentans Ieremias, clamabat: *Recordare Domine, quid acciderit nobis, intuere & respice opprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre, matres nostræ quasi viduæ.* concludit: *Cecidit corona capitis nostri.*

Sympathia crucis Ecclesia & Theodori Artificum patientia in iactura superioris. Thren. 5, 1.

Crux THEODORI, Crux amissi capitis regentis.

Instrumentum artis benè viuendi.

CORpus, si capite careat, cunctis opprobriis exponitur: sic exposita sine viro mulier, sine Duce exercitus, sine Principe Respublica, quibus omnibus dira ac dura crux ista est. Quam ob rem septem illæ mulieres Rempublicam Hebræorum adumbrantes, nec pares crucem ferendo, apprehenderunt virum vnum, atque dixerunt: *Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur, tantummodò inuocetur nomen tuum super nos, aufer opprobrium nostrum.* Hoc idem periculum, hoc discrimen imminere solet Reipublicæ, cùm Princeps officio suo non vacat, guber-

Isai. 4, 1.

gubernationem deserit, ac publica negotia quasi aliena omittit, arma non attendit, nec curat. Clamat populus, nec Princeps audit. Clamores verò populi Deus non respuit, prouidebit de capite, totumque Reipublicæ corpus, ne pereat, ipse seruabit. Et quidem THEODORVS Dux, & qui similis illi est, non carent optimo capite, si Deum apud se habent, quemadmodum de recta viuendi ratione monet Ephræm: *Quemadmodum inter corporis tui membra nullum est tibi præstantius capite, & siue lapide, siue claua, siue etiam gladio petaris, reliqua tui corporis membra obiicis, vt ictum à capite repellas, certò sciens te absque illo non posse viuere; ita rebus tibi anteponenda est omnibus fides sancta & consubstantialis Trinitatis, quòd sine ea vitam, quæ verè vita sit, viuere nemo queat.*

Excitatio laborantis.

Crux THEODORI, Crux ægrotantis.

HVmana vita species militiæ est, in qua ducatum suum gerit caput, quod imperat, ordinat & disponit ceterorum aciem membrorum. Quòd si ingruente & simul sæuiente infirmitate, suo officio & simul functionibus caput priuetur, corpus totum quasi truncum est: lecto affixum, ictibusque dolorum transfixum refert Ducis THEODORI corpus, quod truncum capite in cruce apparet.

Instrumentum artis benè moriendi.

Cùm caput ſuis functionibus caret, iam deſiit eſſe, roganduſque corde CHRISTVS, vt vices capitis gerat. Dicat æger: Rex glorioſe, qui caput omnium gentium es, adeſto mihi ægrotanti, vt qui functionibus capitis ſum omnino deſtitutus, à te, qui meum caput es, non deſtituar, ſed inſtituar, quo pacto corpus infirmum regere ac moderari valeam. Ergo, cui forma huius regiminis deſit, quæ in capite conſtituta eſt, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, & eam ſibi formam reſumet, & loco capitis ſubſtituet, quam aſſignat Ambroſius lib.1. de Iacob & vita beata, cap.8. *Illam formam iuſti quis abnuat, vt nihil metuat, nihil reformidet, niſi virtutis diſpendia, aliorumque vanas formidines comprimat, quas habeat è periculorum ſollicitudine, mortis timore, corporis infirmitate, vt doceat diſſolui in corpore, & cum* CHRISTO *eſſe melius, vt oſtendat, quia merita non impediuntur debilitatibus corporis, ſed augentur.* Augentur capitis ipſius diminutione, ſi tamen non minuatur, ſed potiùs creſcat patientia, in qua ſalus & vita animarum ſita eſt, dicente CHRISTO: *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.* Serpens, cuius tota vita pendet à ſuo capite, illud omnibus modis ſeruat, & reliquum corpus periculis opponit & obiicit; patiens verò ægrotus, cùm non tam à capite quàm à virtute patientiæ pendere

Eccli.38, 28.

Luc.21, 19.

dere sciat salutem suam, more THEODORI, non capitis, sed patientiæ potiùs sedulam curam habeat. Nihil metuat, nihil reformidet nisi virtutis dispendia. Cùm è duobus vnum amittere debeat quis, vel caput corporis, vel virtutis ac patientiæ iacturam facere, præstat caput amittere, quàm virtutem perdere patientiæ, quandoquidem sine capite vita animæ stare potest, sine patientia verò stare nequit, cùm dixerit CHRISTVS: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Luc. 21, 19.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, qui caput est corporis Ecclesiæ suæ, defecit in passione sua, cuius memoria recolitur in Eucharistia, & in ea destitutis capite subuenit. Nec solùm Sacramentum condidit, vt mœstos de absentia sui consolaretur, sed etiam tristes de amissione chari sui superioris recrearet. Quisquis boni sui rectoris iacturam fecit, reficiat se venerabili Sacramento, & semel refectus dicet: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit.* Psal. 22, 1. Siue caput politicum desit, siue naturale caput deficiat, cuius regimine corpus gubernatur & administratur, nihil refert, si sacra Hostia sumatur, qua dignè sumpta, viuimus in CHRISTO, *Virtus Eucharistiæ.*

mouemur & ſumus. Viuimus, ne vmquam pereamus; mouemur, ne vmquam deficiamus; ſumus, ne vmquam emoriamur. Quòd ſi agamus iam animam, & omne ſubſidium deficiat, quod nobis noſtrarum rectores animarum ſubminiſtrabant, & ſenſus omnis, qui reſidet in capite, deſit, nihil nobis deerit, cùm adſit Deus, quem, Viaticum ſumendo, accepimus, & capitis loco illum elegimus, vt nos difficili mortis hora, qua ceſſat humanum penitus gubernaculum, ipſe nos regat, ipſe nos gubernet. Hinc pulchrè S. Dionyſius ſacram hanc communionem & ſynaxim *Sacramentum Sacramentorum*, & ſpiritale noſtrum *caput* appellat, dicens: *Ceterorum Hierarchicorum ſymbolorum participationibus ex diuinis huius perfectiuiſque muneribus accedere conſummationem.* Et paulò pòſt ibidem ait: *Finis autem omnium eſt, & caput, cùm eum qui initiatur, præcipuorum Dei myſteriorum participem efficiat.*

Viaticum.

Eccl. Hierarch. c. 3. Parte 1.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi. Coloſ. 1, 18.

CApitis myſtici ablatio tolerata propter Deum, ſecum martyrium affert. Haud dubiè CHRISTVS (de quo teſtatur Apoſtolus, *Ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ*) cùm ſacra præſentia moriens Eccleſiam ſuam

ſuam priuauit, martyrio illam addixit. Eapropter, cùm totius Eccleſiæ forma virgo MARIA foret, ex ſancta Crucis paſſione euaſit Regina martyrum, ſic & ipſe CHRISTVS glorioſus Rex Martyrum extitit. Corpori itaque myſtico myſtici capitis amiſſio ſimilis martyrio eſt, & idcircò cùm populus Turonenſis priuandus eſſet Præſule ſuo Martino, dixerunt diſcipuli: *Cur nos, pater, deſeris? aut cui nos deſolatos relinquis? inuadent enim gregem tuum lupi rapaces.* Inuadent lupi, gregem tuum mactabunt, & diro martyrio afficient.

Cùm caput myſticum Eccleſiæ Eccleſiam ſuam reliquit, vt de mundo ad Deum Patrem tranſiret, & in cælum aſcenderet, magna fuit occaſio gaudendi, cùm dixerit ipſe: *Vado parare vobis locum.* LOcum cæleſtem parauit, coronas & corollas adaptauit. Magna fuit cauſa gaudendi, cùm Serm. 1. de Aſcenſ. annuntiauerit Leo: *Quia igitur* CHRISTI *aſcenſio, noſtra eſt prouectio, & quò proceſſit gloria capitis, eò ſpes vocatur & corporis: dignis, dilectiſſimi, exultemus gaudiis, & pia gratiarum actione lætemur. Hodie enim non ſolùm paradiſi poſſeſſores firmati ſumus, ſed etiam cælorum in* CHRISTO *ſuperna penetrauimus.* Magna hæc conſolatio eſt, cùm ſanctum moritur caput, Princeps, aut paſtor in regnum cælorum vocatur; Ioan. 14, 2.

vt in eius prouectione, & simul coronatione corpus mysticum, quod in terris deserit, assumatur sursum in ipso, & in ipso tamquam in suo capite coronam gloriæ recipiat. Ergo, vt ceteri commilitones sequerentur Ducem suum, proximus morti THEODORVS in hæc verba illos monuit: *Fratres, ne succenseatis Licinio, est enim minister patris sui diaboli, & me de cetero oportet ire ad Dominum meum.* Deinde cruce sacra se obsignauit, & plexus capite, victoriam martyrij sui consummauit.

Laureola iactura tolerata superioritatis.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus THEODORVS miles; in quo, veluti in speculo, ferentis CHRISTI militiam & morbi malitiam forma conspicitur.

EM-

Nunc Gradiue vale, tibi bellica cingula pono:
24. *Virtutis cotem crux mihi chara dabit.*

EMBLEMATICA IMAGO XXIV.

S. THEODORI MILITIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS THEODORVS miles apud Pergen in Pamphilia, Antonino Imperatore, Præside Theodoto, pro tuenda veritate cruci suffixus est. Totus in armis, totus fortis de carnis imbecillitate triumphauit. *Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium* CHRISTI. Natura nostra genuit infirmos & inermes homines, gratia verò virtutibus armatos ac munitos generat. Quid aliud virtutes nostræ sunt, quàm animæ nostræ arma? Armatus miles in crucem THEODORVS ascendit fide, charitate, virtutibusque munitus, vt in patibulo crucis cum morte ipsa confligeret. Conflixit & in cruce CHRISTVS: *Mors & vita duello conflixere mirando*, munituque sua diuinitate, & armis virtutum ornatus, duellum pariter & triumphum egit. Commendatur à CHRISTO ipso cælestis Angelus apud Birgittam lib. i. cap. 36. quòd

Metaph. Nicephor. Martyrol.

2. Cor. 10. 4.

Sympathia Christi & Theodori Artificum militiæ nostræ.

ſemper armatus cauſam animarum egerit. *Tu es quaſi miles Domini, qui numquam depoſuit galeam ſuam propter tædium, & qui præ timore numquam diuertit oculos ſuos à præliis.* Commendetur & THEODORVS, qui vixit ſemper in armis, & in armis obiit, ſe ipſum vincens, & calcans ſuæ carnis imbecillitatem pariter & infirmitatem. Commendetur miles CHRISTI, de quo Bernardus Serm. 61. in Cantic. *Vult bonus dux deuoti militis vultum & oculos in ſua ſuſtolli vulnera, vt illius ex hoc animum erigat, & exemplo ſui reddat ad tolerantiam fortiorem.*

Crux THEODORI militis, Crux militiæ Chriſtianæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi. 1. Pet. 5, 8.

LAborioſa militia eſt, quæ milites ſuos ſemper vigiles, ſemper armatos requirit. Hæc eſt militia Chriſtiana, in qua promulgatum eſt, *Sobrij eſtote, & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret, cui reſiſtite fortes in fide.* Memor officij ſui, & memores nos omnes reddens Bernardus, loquitur in hæc verba Serm. 2. de S. Andrea: *Nos miſeri & miſerabiles vicinis tot ſerpentibus, & igneis telis vndique volantibus, inſurgentibus inimicis, nihilominùs perniciosa ſecuritate, & negligentia dormitamus, torpentes otio, vanitatibus & ſcurrilitatibus*

rilitatibus indulgemus, pigri ad ſpiritalia exercitia, ac ſi iam pax ſit & ſecuritas, & non ſit militia hominis ſuper terram. Concludit: *Propterea obſecro vos, dilectiſſimi, ipſa nos excitet hoſtium malitia peruigil, & inſtantia eorum maligna, qua tam ſeduli tam ſolliciti ſunt in noſtram perditionem, nos quoque ſollicitos faciat & circumſpectos, vt in timore & tremore noſtrorum ipſorum ſalutem operemur. Ecce enim in cruce ſalus noſtra tantùm, vt ei viriliter inhæreamus.* Excitatio laborantis. Viriliter inhæret ſuæ cruci armatus THEODORVS, & ſimilis THEODORO Chriſtianus, qui crucifer CHRISTI, & CHRISTO totus armatus, viuens & moriens carnis infirmitatem peſſumdat & calcat, dicitque: *Omnia poſſum in eo, qui me confortat.* Phil.4,13. Myſticum THEODORVM armis omnibus munitum deſcribit Iuſtinianus lib.1. de Inter. conflict. cap.7. & agens de galeâ dicit: CHRISTVS *caput tuum veluti ſpiritualis galea ſalutis ab inimicorum protegat iaculis. Hac quippe galea ſi fueris decenter ornatus, corporis animæque tuæ cuſtodies ſenſus, non poterit mors habere ingreſſum, vbi vita ſuum collocauerit domicilium.* Cum hoc eodem loquitur S.Ephræm agens de agone ſpirituali: *Cupis in agone ac luctamine decertare? Indue te armaturâ Dei, ſicut veſtimento. Indue te virtutibus animæ, caue exuas.*

Crux THEODORI, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

DVrus ac dirus mortis conflictus expectat nos omnes: aut vincendi à morte sumus, aut mortem victuri. Si velimus esse victores, curemus ne inermes & nudos nos vltima hora deprehendat, vltimus finis reperiat, mors inueniat. Quòd si THEODORVS miles non nisi munitus & cinctus internis potiùs quàm externis armis, cum morte certamen iniit, quis audeat lectum doloris ascendere, & cum morte manus conferere, nisi totum prius se spiritualiter communierit? Christianum militem æger in lecto se præbeat, & quidem militem agebat Iobus, in cuius elogium Ambrosius cap.1. de Secunda interpellat. Dauidis asserit: *Quasi athleta fortis in stercore sedens, in tantis vibicibus, & sæuis doloribus vulneris, totum corpus diris perfusus vlceribus mysticè loquebatur, nec acquirendis propriis remediis ægritudinis, sed sacris vacabat sermonibus. Fortiores itaque sermones ægri hominis, quàm illorum qui non ægrotabant.* Quanta sit hæc sæuientis morbi militia, vel ex hoc intelligi potest, quod in Psalm.5. dicit S.Chrysostomus: *Morbi tempore huius maximè pugnæ tempus est, quando dolores vndique perturbant animum, quando tristitiæ obsident, quando adest diabolus incitans, vt acerbum aliquod verbum dicamus.*

camus. Incitat diabolus, vt acerbum verbum proferamus in Deum, qui nobis infirmitates immittit; in homines, qui nobis ægrotantibus assistunt. CHRISTVS econtrà nos excitat ad tolerantiam, suadet vt gratias agamus Deo, qui nostrorum est auctor morborum, patientiâ nos componit & armat, vt victoriam de diabolo reportemus. Excitat quoque nos, vt & assistentibus gratos nos exhibeamus, & cupiamus benefactoribus nostris officia accepta rependere & compensare. Hæc lex militiæ Christianæ est, vt, qui nobis in lecto assistunt, gratitudinem nostram sentiant & experiantur, quemadmodum CHRISTO assistentes in cruce Mater, Ioannes & bonus Latro, eius beneficentiam experimento didicerunt. Nec vnus persecutorum, nec tortorum acerbum aliquod verbum à CHRISTO iam cruci affixo excepit. Tunc maximè apparuit benignus, cùm humana crudelitas magis in eum sæuiebat. Ergo vt per omnia militem THEODORVM referamus, *præbeamus nos veluti milites strenuos pro Rege nostro promptè alacriterque mortem appetentes*, quemadmodum hortatur agens de Patientia & Pœnitentia Ephræm.

Excitatio ægrotantis.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistiæ.

REx glorioſus, qui non venit pacem mittere, ſed gladium, & prodiens in campum cum morte ipſa digladiatus eſt, prouidit de militari annona Euchariſtiæ, vt qui eius caſtra ſequuntur, tanti Sacramenti virtute ferre labores militares queant. Gratum & fauſtum nuntium ſanis & ægris, qui in caſtris CHRISTI verſantur, vt ſe Euchariſtia reficiant, & nouas vires acquirant, quales in vltima infirmitate poſt ſumptum Viaticum D. Franciſcus acquiſiuit, & non multò pòſt, militariter loquendo, *Educ de cuſtodia animam meam*, ſanctam animam exhalauit. Hæc ſacra Hoſtia, hæc militaris annona extra ſanctæ Eccleſiæ caſtra nec inuenitur, nec datur. Conceditur Chriſtiano militi, qui viuit ſemper armatus; nec arma ſua deponit, niſi deponat vitam, & tunc porrigitur in Viaticum ſacer panis munitionis, quo munitur contra mortem, & vallatur contra hoſtem.

Viaticum.

Pſal. 141, 8.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

SAcrum ſuum martyrium CHRISTVS vocauit *Baptiſmum*. ait enim: *Baptiſmo habeo baptizari, & quomodo*

Luc. 12, 50.

quomodo coarctor vsque dum perficiatur? Hinc ortum & originem habuit, vt sacrum Confessorum martyrium *Baptismus sanguinis* appellaretur. Christianus miles sanctæ se militiæ adscribit, & castris CHRISTI tunc assistit, cùm tingitur aqua lustrali, cuius lauacrum miram habet consonantiam cum sacrosancto martyrio. non enim solùm titulo & nomine, sed re ipsa martyrium nominatur Baptismus, & est. Eapropter professori artis militiæ Christianæ Homil. de Machabæis dicit Leo: *Renuntia voluptati, auertere ab immunditia, pelle luxuriam, & cùm videris te multiplicem habere pugnam, tu quoque imitator Martyrum numerosam quære victoriam.*

Cùm homo militiæ adscribitur per Baptismum, admittitur *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* in quarum visione diuinarum personarum corona gloriæ consistit. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit:* sed ita saluus fiat, vt candidato numero Martyrum aggregetur, sicut aggregata Paula Romana est, de cuius morte dolentem atque lugentem consolatur filiam D. Hieronymus in hæc verba: *Secura esto, Eustochium, magna hereditate ditata es. Pars tua Dominus, & quò magis gaudeas, mater tua longo martyrio coronata est.* Hæc Paula, & Paulus necdum à Nerone adiudicatus morti, sibi martyrij laureolam

Matth. 28, 19.

Marc. 16, 16.

Laureola militiæ nostræ.

lam promittebat, cùm miles iam emeritus assereret:

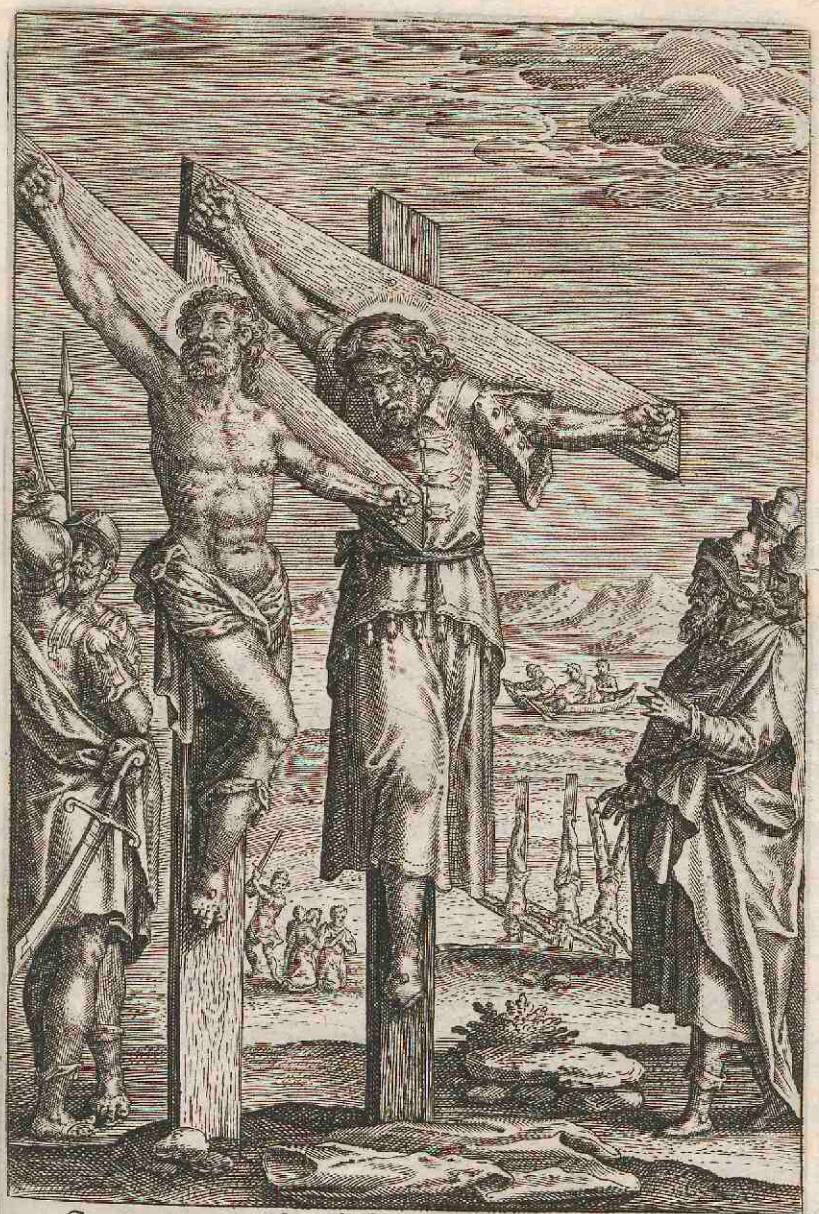
2.Tim.4,8. *Bonum certamen certaui, cursum consummaui, in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ.* Magnum certamen morientis, cuius extremo agoni corona iustitiæ respondet. vnde & agonizans, & cum morte simul luctans Antoninus Florentinus diuinum implorat auxilium:

Psal. 37, 69. *Deus in adiutorium meum intende:* & præ oculis coronam iustitiæ habens subiungit, *Seruire Deo, regnare est.*

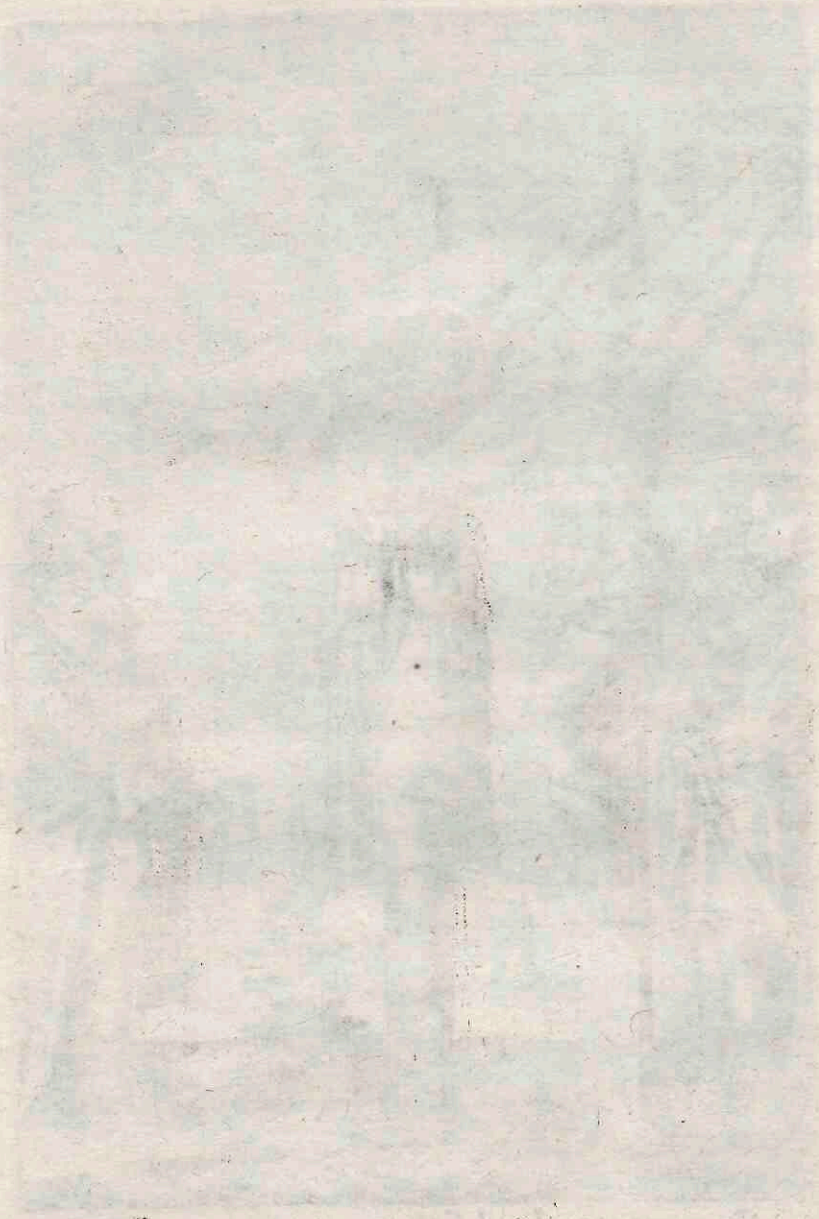
Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum spectaculum sancti MARCVS, MARCIANVS, & SOCII; in quibus, velut in speculo, constantiæ in labore & morbo forma conspicitur.

EM-

Crux mentem haud ſatiat; variant tormenta Tyranni.
25. *Quidlibet ut varient, Crux tamen iſtud erit.*

EMBLEMATICA IMAGO XXV.

SS. MARCI, MARCIANI, ET SOCIOR. CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

SANCTI Martyres MARCVS & MARCIANVS sanguine & spiritu fratres, cum Sociis, imperante Maximiano, variis sunt affecti suppliciis; vna pars addicta flammis, altera in mare præcipitata, nonnulli capite plexi, MARCVS & MARCIANVS recto corpore crucifixi, inuerso capite alij crucibus adacti sunt. Martyres siue recto siue inuerso corpore cruci inhæreant, semper stant: quoniam ad CHRISTI formam & similitudinem crucifiguntur. Nescit patientia ruinam, crux CHRISTI casum ignorat: cruci affixus semper stat, statumque suum vir patiens semper conseruat. Consonat his S. Bonauentura dicens: *Seruum Dei crux defendit, comprehendit & ostendit vitam rectitudinis.* Quos nos habemus antipodas corpore inuerso primo aspectu, primo iudicio censemus; sed cùm res se aliter habeat, & reipsa nobiscum stent, in prima illa censura planè nostra mens lapsa est: omnes quidem recti stamus, quoniam in

Euseb. Martyrol.

Sympathia Christi crucifixi & crucifixorum Artificum constantia.

vno eodemque terræ globo versamur, & cæleſtem orbem eodem modo ſpectamus. Cernimus ſtantes ac rectos MARCVM & MARCIANVM, Socioſque inuerſos in effigie contemplamur, ſed Martyres omnes recti reipſa ſunt, vel ex eo maximè, quòd vnam & eamdem IESV CHRISTI crucem ferunt, & eumdem crucifixum reſpiciunt atque ſectantur. *Sic ſtate in Domino, chariſſimi.* Iterùm Paulus 1.Corinth.15. *Stabiles eſtote, & immobiles, abundantes in opere Domini ſemper, ſcientes quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.* Accedit & Auguſtinus Serm. de Decoll. Ioan. *Si procella tempeſtatum fremuerit, ſtabiles eſtote in Domino. Nolite ab ipſo cadere, qui ſemper ſtat, & pugnantem exſpectat, & adiuuat nos, vt ſtando & pugnando vincamus, & tunc demum coronandi veniamus.*

Phil.4,1.

Crux MARCI, MARCIANI, & Sociorum, Crux magnæ conſtantiæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

ARdua res eſt ſtatum hominis mutari, & hominem non mutari; res difficilis, ſurſum ac deorſum omnia verti, & hominem ſemper ſtare, ſibi conſtare ac non peruerti. Confirmat Ambroſius lib. 1. Offic. cap. 38. *Quid tam difficile, quàm deſpicere tamquam ex arce ſapientiæ opes, aliaque omnia quæ pleriſque videntur magna & præcelſa? Deinde, vt iudicium*

tuum

tuum ſtabili ratione confirmes, & quæ iudicaueris leuia, tamquam nihil profutura contemnas? Deinde, vt ſi quid acciderit aduerſi, idque graue & acerbum putetur, ita feras, vt nihil præter naturam accidiſſe putes, cùm legeris, Nudus ſum natus, nudus exibo, quæ Dominus dedit, abſtulit. Et vtique filios amiſerat & facultates. Seruesque in omnibus perſonam ſapientis & iuſti, ſicut ille ſeruauit, qui ait: Sicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum. Confirmat quoque Auguſtinus in Pſal. 86. *Attendite ſimilitudinem quadrati lapidis; ſimilis debet eſſe Chriſtianus: non cadit; & ſi impellitur, & quaſi euertitur, non cadit, nam quacumque quadratum lapidem verteris, ſtat. Sic ergo conquadramini ad omnes tentationes, parati quidquid impulerit vos non euertat. Stantem te inueniat omnis caſus. Fortis*, vt ait Cyrillus in Leuitic. lib. 12. *omnia tolerat, omnia ſuffert, & numquam cadit.* Huc pertinet quod lib. de Prouidentia vel Ethnicus Seneca docuit: *Non video quid habeat in terris Iupiter, ſi conuertere animum velit, quàm vt ſpectet Catonem, iam partibus non ſemel fractis ſtantem, nihilominùs inter ruinas publicas rectum.* Accedit Baſilius Epiſt. 166. *Etenim qui animo ſunt inconſtanti, illis haud immeritò & vita eſt inconſtans; quibus verò animi ſententia eſt ſolida, ſemper conſtans ac eadem, conſentaneum eſt iſtos vitam agere ſimili propoſito congruentem.*

Iob 1, 21.

Iob 1, 22.

Excitatio laborantis.

Crux Marci, Marciani, & Sociorum, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

CORpus, quod variis rerum mutationibus, temporumque varietatibus non cedit, idem ac sibi simile validum perseuerat: anima quoque, quæ modò has modò illas patitur in carne sua infirmitates, & inter diuersas vicissitudines morborum eadem semper manet, nec deiicitur, sed semper firma stat, benè habet, licet corpore non valeat, sicut de seipso censuit Augustinus Epist.149. quam iacens in lecto scripsit: *Quoniam & Domino placet, quid aliud dicendum est, nisi quia rectè sumus.* Consonat Augustino Basilius, & ipse æger, Epist.60. *Ne igitur ad decertandos pietatis agones defatigemur, neque per desperationem, quæ iam decertata sunt, amittamus (non enim vno actu fortitudinis, neque modico quodam labore constantis animi specimen datur; sed quia corda nostra probat, longa nos ad prorogata probatione vult iustitiæ coronam adeptos demonstrare) dumtaxat constans ac fidelis seruetur animus noster, fidei nostræ propositum in* CHRISTVM *custodiatur immotum.* Constantia laborantium atque ægrotantium sine patientia consistere nequit. Haud dubiè languidum constantia reddit patientem, reddit patientia constantem. CHRISTVS ipse summus seruator

Excitatio ægrotantis.

tor patientiæ, constantiæque magister, firmus in cruce stetit, & tamen totus mundus versus & inuersus est, clareque satis ostendit inter mundanas varietates ac mutationes virtutem constantiæ atque patientiæ posse seruari. Solet interdum Deus domesticum rerum statum sursum & deorsum vertere, solet humores & qualitates corporum immutare, vt animum patientem & constantem exploret. Accidit hoc B. Iobo, in cuius elogium Spiritus sanctus ait: *Vir erat in terra Hus, nomine Iob, & erat vir ille simplex & rectus.* Vir vnus erat, quia sibi similis, rectus, quia eiusdem tenoris, ac propositi tenax erat, cùm tamen bonis omnibus ac valetudine corporis esset omnino priuatus. Quisquis malè habet, rectusque esse cupit, *cor suum dabit in similitudinem picturæ.* Satis benè Ambrosius Epist. 82. *Assuesce vnus esse, vt vita tua quamdam picturam exprimat, eamdem seruans imaginem quam receperat.* Iob 1, 1. Eccli. 38. 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistia.

REx glorioſus, qui conſtantiæ ſuæ, dum pateretur, præclarum dedit argumentum, & ſimul exemplum, vt redderet ſibi ſimiles laborantes & ægrotantes, ſacram condidit Euchariſtiam, in qua ſibi ſemper ſimilis eſt, tenet eamdem formam, & rectam

Cant.2,9. rectam quidem, in Hostia, cùm stet perpetuò. *En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.* Respicit ac prospicit per fenestras & cancellos accidentium, & excitat ad constantiam in labore & morbo suos. CHRISTVS in Eucharistiâ sic consecratus est, vt si frangatur Hostia, calix vertatur, inuertatur & effundatur, eius status & statura non minoretur, non minuatur: manet semper idem, & idem omnino in CHRISTO, Ioan.6,58. qui CHRISTVM participet in Sacramento. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Septem alia Sacramenta certis verbis formantur, conficiuntur ac perficiuntur, & statim desinunt, Sacramentum verò altaris post factam consecrationem permanet ac perseuerat, vtpote constantiæ symbolum, cuius admirabili virtute stantes atque constantes homines in finem vsque perdurant, & in fine vitæ, sumpto Viatico, constantiam suam confirmant.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

CONstantia Martyrem facit: fecit & puerum Machabæum, qui cùm variis promissis & minis alliceretur & deterreretur, vt vero Deo cultum debitum

debitum negaret, coleret falsos deos, audacter & simul constanter respondit, *Non faciam.* Hæc viri constantis responsio, cùm tentatione graui pulsatur vt à Deo suo deficiat, & suis obsequium deferat. Hoc propositum laudabile, vt instar Martyris dicat; *Non faciam:* firmum & perpetuum votum; *Juraui, & statui custodire iudicia tua.* Hæc firmitas & constantia ornauit martyrem Stephanum, qui vidit stantem in regno cælorum CHRISTVM, & ipse ad eius exemplum stetit. Satis benè Ambrosius in Psalm. 61. *Sacerdos præteriit, Leuita pertransiit, stetit ille, qui inflicta vulnera curauit.* Concludit: *Ideò Sacerdos non potuit coronari, Leuita non potuit, quia transierunt, & tamquam vmbra præterierunt. Stephanus autem martyrio coronatus est, quia stantem videbat Dominum* IESVM, *immobilem, non prætereuntem. Immobilis ergo fide Stephanus immobilem* CHRISTVM *videbat; nullo erat mortis timore commotus. Non mouit se Stephanus, non mouit &* CHRISTVS.

2. Machab. 7. 8.

Psal. 118. 106.

Dignus corona & laureola, qui stetit immobilis, nec ipse instantis mortis timore se turbauit, sed fixus ac firmus permansit. Præcessit ille martyrio & virtute constantiæ simul coronatos laureatosque crucifixos & cruciferos, de quibus diuina Sapientia loquitur: *Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos,*

Laureola constantiæ.

Sap. 5. 1.

qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum.

Sap. 5, 4.

Cùm perfidi homines præter spem videbunt eos laureatos & coronatos, clamabunt: *Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est.* Hæc dignitas, hæc sors glorioſa virorum constantium est. Præditus virtute constantiæ Ambrosius, qui cùm rogaretur à suis vt Deum pro longiore vita oraret, constantissimè respondit: *Non ita inter vos vixi, vt pudeat me viuere; nec timeo mori, quia bonum Dominum habemus.*

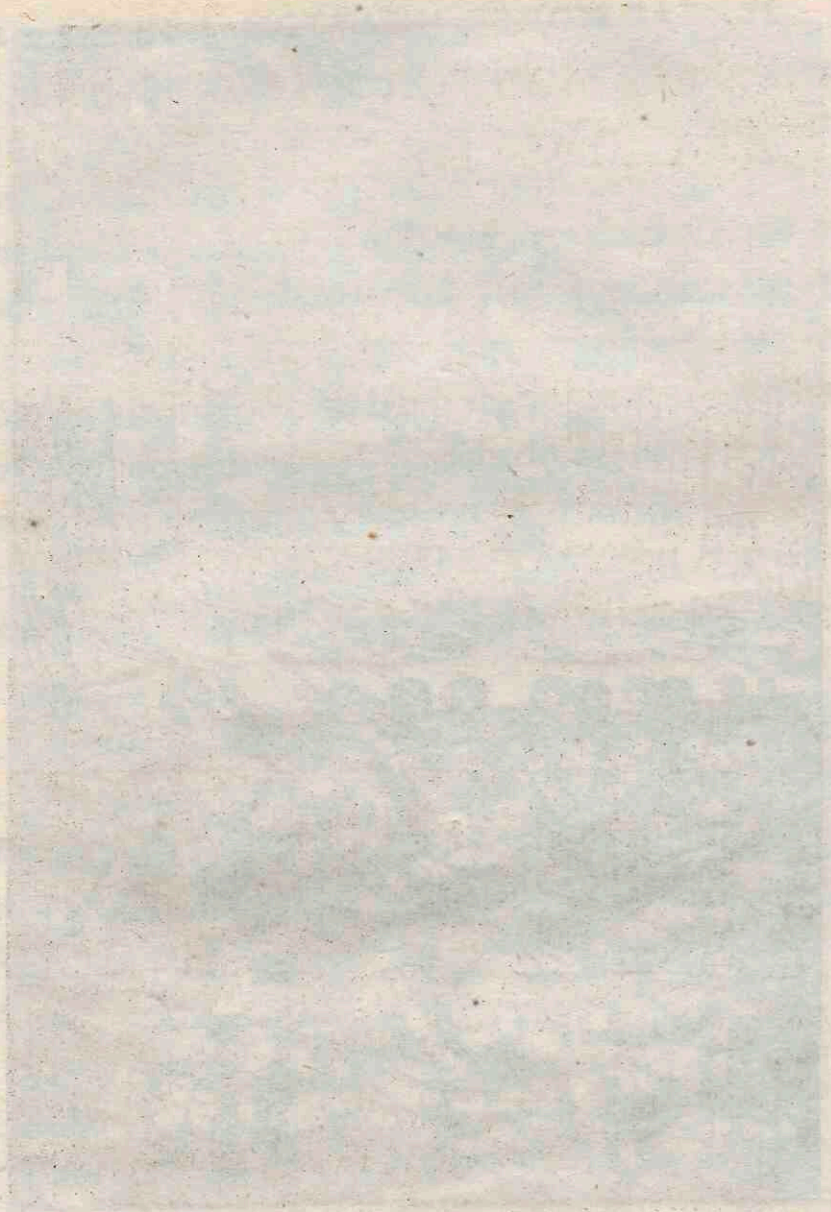
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum Exercitus DECEM MILLIVM crucifixorum; in quibus, veluti in speculo, vitæ humanæ & infirmitatis forma conspicitur.

EM-

Macte animis generosa phalanx, noua bella capesse:
26. *Vincitur hîc letho vita, labore quies.*

EMBLEMATICA IMAGO XXVI.

EXERCITVS DECEM MILLIVM CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

SVB Cæsare Hadriano exercitus DECEM MILLIVM Christianorum primùm flagellis cæsus, posteà spinis coronatus, deinde in terra prostratus, in ea extensus, clauis confixus est. Miseri peccatores in terram sic deiecti corruunt, vt in sua misera ruina conterantur & confringantur. *Contritio & infelicitas in viis eorum.* Felices iusti, quos vis humana deiicit, nec tamen deiecti læduntur, nec colliduntur: *Cùm ceciderit iustus, non collidetur.* Ad dexteram Dei iustus cadit, peccator ad sinistram ruit: felix est casus iustorum, infelix peccatorum. Exercitus DECEM MILLIVM Martyrum in terra confixus iacet, iacet ad dexteram Dei. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.* Rex glorioſus, flagellatus, coronatus, & crucifixus copioſum Martyrum fructum ſibi per omnia ſimilem in terra produxit. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* Dum in ter-

Antoninus in Chronico. Vincent. in Speculo.

Pſal. 13, 3.

Pſal. 36, 24.

Pſal. 90, 7.

Sympathia Chriſti & Decem millium Martyrum Artificum tolerat. & mortalitatis.

Ioan. 12, 24.

terra sumus & viuimus, in consortio sacrorum Martyrum terreni corporis crucem nobiscum ferimus & portamus. Accepimus ex Annalibus Ecclesiasticis, Christianorum persecutores grande & graue tormentum inuenisse, vt Martyres viuos cadaueribus mortuorum alligarent, & alligatos tenerent, donec in mutuo complexu Martyres viui animam suam efflarent. Mortales omnes corporibus innexi sumus, & quid simile patimur, dicente Paulo: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Mori crux est, crux etiam & cruciatus est ita viuere. Accedit Bernardus de Modo benè viuendi, Serm. 10. *Vita præsens mors est, quia est plena miseriis.* Hinc fit, vt Pontius Diaconus, sicut in actis passionis S. Cypriani legimus, cùm esset adiudicatus iam morti, clamauerit: *Gratias ago Deo omnipotenti, qui me à vinculis huius corporis absoluere dignatur.*

Rom. 7, 24.

Crux Exercitus DECEM MILLIVM, Crux vitæ humanæ.

Instrumentum artis benè viuendi.

TErream crucem singuli nobiscum gestamus, terrena quippe vita pondus & onus est, quod sentiebat Iob in se, cùm diceret: *Factus sum mihimetipsi grauis.* Sub crucis huius onere gemebat Dauid, *Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem.*

Iob 7, 20.

Psal. 37, 7.

Nouit

Nouit ſuam conditionem in Panoplia S. Ephræm, oratque: *Reſpice Domine, & vide, quia terra ſum & puluis, nihilque ſuſtinere valeo.* De cruce vitæ humanæ hæc accipe ex D. Bernardo Serm. de Obed. patient. & ſapientia: *Nunc in regione corporum habitantes corporibus ſumus obnoxij, & ex quo diſſipauerunt legem Domini parentes noſtri, non modò faciendi tempus eſt, ſed etiam patiendi, & omnium noſtrûm amplius labor & dolor. Durus quidem cibus eſt hordeaceus panis, ſed offenſo Rege pulſus palatio miles, quamuis delicatus, ad vnum fortè, quem ſolum habet, ſeruulum diuertere opus habebit, ibi fouere latebras, & inſolita capere prandia, apud eum regales delicias pultibus ruſticanis, ac nobiles ſtatus ſterquilinio mutari ſeruili, iuxta illud Propheticæ lamentationis: Qui nutriebantur in croceis, amplexati ſunt ſtercora. Ibique hoc maximè Propheta deplorat, oblitas propriæ conditionis ingenuas creaturas tantam diſſimulare miſeriam: nec modò non reputare quod tolerant, ſed tamquam bona magna amplecti, quæ paulò minùs extrema ſunt mala. Propterea ſiquidem & de ſeipſo ait: Ego vir vi-dens paupertatem meam in virga indignationis eius. Gemamus nos ſub hoc onere, fratres, & præſentes deploremus ærumnas, frequenter quiſque noſtrûm in vocem piæ querimoniæ erumpat & clamet: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Nihil ergo miri, quòd

Excitatio laborantis.

Thren. 4, 5.

Thren. 3, 1.

Rom. 7. 24.

quòd cùm S. Elisabetha in extremis versaretur, & sorores flentes cerneret, miserata humanam earum vitam dixerit, vt tradit Seraphica historia; *Nolite super me flere: magis autem super vos fletu madescite.*

Crux Exercitus DECEM MILLIVM, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

CVm premitur homo ægritudine, perpendat, quot millia terra sustineat, quæ eamdem crucem patiuntur. Cùm sint milleni & milleni, qui malè habentes, peiores moribus fiunt, quique meliores & sanctiores efficiuntur: his se militibus CHRISTI adiungat, vt composito cum illis agmine super terram, more DECEM MILLIVM Martyrum, vim regno cælorum inferat. Humana castra validos ac fortes milites postulant, ægrotos verò & infirmos reiiciunt; castra verò cælestia debiles & humiles quærunt, si tamen animosè se gerant, sicut Paulus se gerebat, cùm diceret: *Cùm infirmor, tunc potens sum.* Concludit inde Ambrosius in Psalm. 37. *Noli ergo timere carnis infirmitatem, quia sanctus cùm infirmatur, potens est.* Admonendus est æger, ortum ex limo duxisse suum, ex terra habuisse principium, & in terram futurum eius regressum, ac proinde cùm regreditur, præ oculis terram habere, & eam

Excitatio ægrotantis.
2. Cor. 12, 10.

contem-

plari debere. Consideret sibi datam & innatam conditionem, quam scribit & describit Paulus cap.8. ad Romanos: *Vanitati creatura subiecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe: quia & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim, quòd omnis creatura ingemiscit & parturit vsque adhuc.* Hæc pensio humana est, detrectet nemo, nemo recuset ferre naturæ crucem, quam terra ipsa, ex qua ortus est humilis homo, producit ac generat. Si quis crucem ferre vel sanus vel æger detrectauerit, occurrit recusanti Cyrillus lib. 12. in Ioan. cap. 27. *Dominus quidem noster* IESVS CHRISTVS *debitã nobis baiulans crucem, & hoc propter nos, non erubescit: nos autem calamitosi, quorum mater hæc terra est, qui ex nihilo ad esse producti sumus, non audemus labores vel paruos pro pietate suscipere: sed si fortè pro* CHRISTO *quidpiam nobis acciderit, erubescimus. Ita inanem huius mundi gloriam sequentes in superbiam incidimus. O temeritatem maximam!* Ad hanc deponendã ægri cor suum aptabunt picturæ, quamdiu sub vexillis CHRISTI in castris militabunt mundanis. Ad hanc formam Eugenius Episcopus Carthaginensis mori voluit, de quo Gregorius Turonensis: *Ad sepulchrum Martyris Aramanthi diu orauit solo prostratus: deinde expansis manibus & brachiis super pauimentum, spiritum cælo reddidit.*

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Eucharistiæ.

REx glorioſus, cùm pro nobis pateretur, non ſolùm deleuit quod erat contra nos chirographum decreti, ſed & terram ipſam deleuit, ac proinde *tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram*, vt virtute paſſionis ſuæ terram in cælum conuerteret. Huius conuerſionis memoria recolitur in Euchariſtia, de qua Chryſoſtomus Homil. 24. in 1. ad Corinthios aſſerit: *Dum in hac vita ſumus, vt terra nobis cælum ſit, facit hoc myſterium.* Ergo qui in terra laborat, in terra infirmatur, reficiat ſe cæleſtibus Sacramentis, vt onere, quod patitur, liberetur. Et quidem Paulus, cùm eſſet in tertio cælo, & ab infirmitate eripi deſideraret & rogaret, ad ſacram Euchariſtiam remiſſus eſt, cùm dicat ipſe: *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Accepit quidem in cælo, quod terræ tradidit Euchariſticum myſterium, vt qui participes eius forent, deſinerent eſſe terreni, cæleſtes fierent: *Qualis cæleſtis, tales & cæleſtes.* Cæleſtis totus CHRISTVS in Euchariſtia eſt, & vt Chriſtianos ſuos cælicos omnino faciat, è terris iam decedentes Viatico cæleſti donat.

Luc. 23, 44.

1. Cor. 11, 23.

1. Cor. 15, 48.

Viaticum.

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

BReuis vita humana eſt, & ſimul prolixa mors, cuius compendio Martyres vitam æternam poſſident. Hoc mortis compendium quærebat & appetebat cùm exclamaret Apoſtolus: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Cùm mortalis omnis, dum viuit & degit in terris, ſecum gerat corpus mortis à natura ſibi impoſitum, artem crucis & patientiæ profiteatur neceſſe eſt, vt non tam vitam quàm mortem acceptam offerat Deo, qui inflictas iuſtè pœnas nouit in præmia conuertere. Breuitas humanæ vitæ in prolixam mortem abiit propter primum Adæ delictum. Venit in terras CHRISTVS, & docuit Martyres ſuos non modò mortalem vitam, ſed etiam mortem corpoream Creatori conſecrare, & quidem cum aureæ coronæ & laureolæ remuneratione.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Rom. 7. 24.

Canit propterea Eccleſia in elogium S. Stephani primi ac primicerij Martyrum: *Patefactæ ſunt ianuæ cæli* CHRISTI *martyri beato Stephano, qui in numero martyrum inuentus eſt primus. Et ideò triumphat in cælis coronatus: mortem enim, quam Saluator noſter dignatus eſt pro nobis pati, hanc ille primus reddidit Saluatori.* Cùm

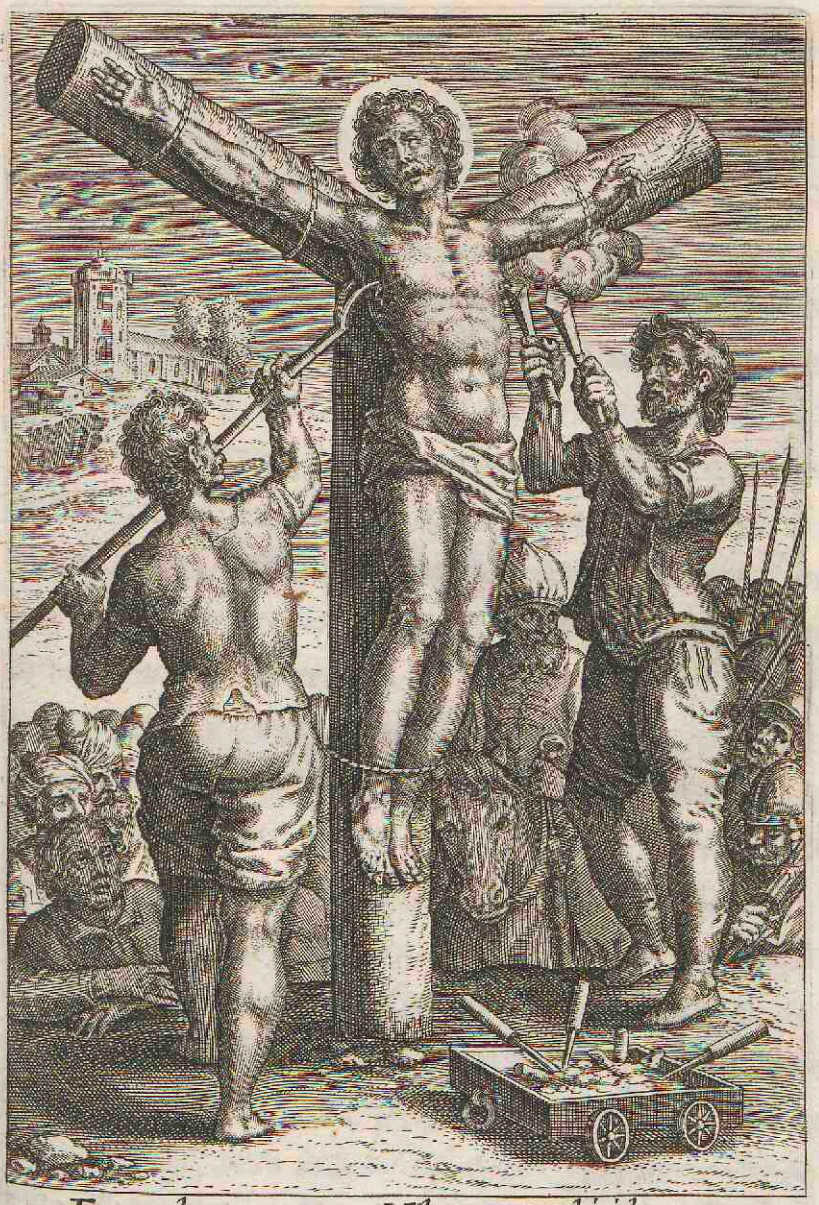
Stephanus vitæ ſeu potiùs mortis humanæ accepit vſuram, pœnam infectæ atque vitiatæ naturæ in ſeipſo expertus eſt; ſed edoctus CHRISTI paſſione, didicit abnegare ſe & ſuam mortalem vitam, vt non iam mortem Adami, ſed illam quam Saluator noſter dignatus eſt pro eo ſubire, eamdem ipſam Saluatori redderet; triumpharetque propterea in cælis coronatus & laureatus. Similis huic per omnia eſſe optabat Richardus Epiſcopus Ciceſtrenſis, qui poſitus in extremis, coram crucifixi imagine proteſtatus eſt: *Tu noſti Domine, quòd, ſi placeret, omnia opprobria atque tormenta, & ipſam denique mortem pro te paratus ſum tolerare; & ſicut tu noſti me vera dicere, ita quæſo memineris mei, quia tibi commendo animam meam.* Dum commendaret animam Remaclus Epiſcopus, accedebat ad numerum DECEM MILLIVM Martyrum, & dicebat: *Mors vltima rerum linea eſt. Puluis & vmbra ſumus.*

Laureola mortis oblata.

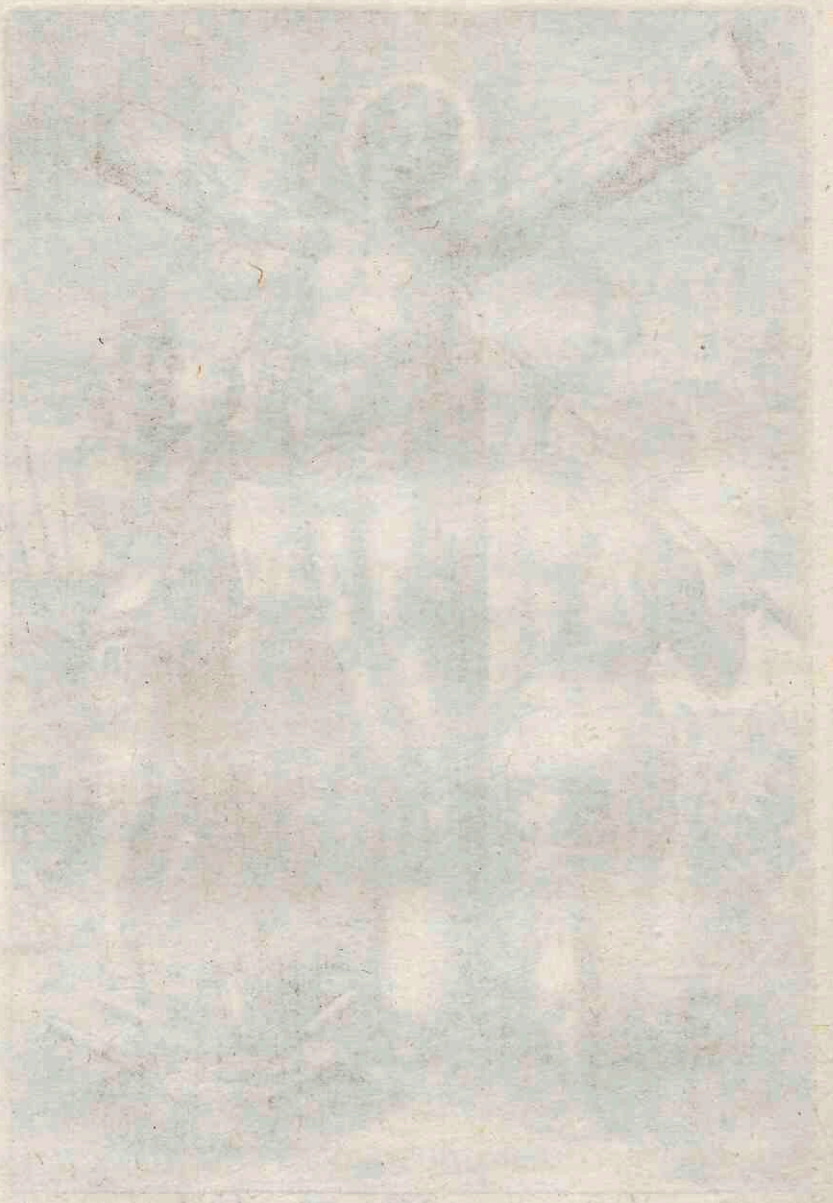
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus LYCARION; in quo, veluti in ſpeculo, ſalutis animæ & infirmitatis corporis forma conſpicitur.

EM-

Fruge beet campos Nilus Memphitidos oræ:
27. *Lætior ex iſto ſanguine meſſis erit.*

EMBLEMATICA IMAGO XXVII.
S. LYCARIONIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS LYCARION apud Hermen in Ægypto cruci adstrictus, membratim in ea cæsus est, vt virum dolorum CHRISTVM ad viuum exprimeret. Hanc sortem sibi cupiebat Ignatius martyr cùm diceret: *Ignis, crux, bestiæ, confractio ossium, membrorum diuisio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm* CHRISTO *fruar.* Cùm vestis rumpitur, & corpus intactum manet, totum corpus sanum est: cumque caro vestis humana sit, quamuis illa laceretur, tota LYCARIONIS anima integra perseuerat. Non frangunt patientis animum labores, pœnæ, dolores, quin potiùs per mysticam antiperistasin carnis infirmitatibus spiritus roboratur. Hoc mysterium sacrosanctum primus omnium CHRISTVS inuenit, primus sensit. *Spiritus*, inquit, *promptus est, caro autem infirma.* Quò maiores & acerbiores cruciatus CHRISTVS experiebatur, eò maiores, eò sublimiores animos in sua passione gerebat & ostendebat. Hoc sublime sacramentum in tertio

Martyrol. Menolog.

Sympathia Christi & Lycarionis Artificum salutis animæ.

Matth. 26, 41.

cælo

cælo Paulus nouit, cùm CHRISTVS ibi respondit:
2. Cor. 12, 9. *Virtus in infirmitate perficitur.* Perficitur in LYCARIONE, dum caro in cruce infirmatur, disrumpitur, dilaniatur. Multi sæua tormenta pro salute corporis patiuntur, quid ni Christianus homo pro animæ suæ salute pœnas atroces ferat? Hoc argumento vtitur Augustinus lib. de Patient. *Intueamur, quanta in laboribus & doloribus homines sustineant, dura pro rebus quas vitiosè diligunt, & quantò se his feliciores fieri putant, tantò infeliciùs concupiscunt.* Concludit: *Deinde, vt illud dicam quod culpabile non est, si tanta suffert pro salute carnis inter manus secantium & vrentium Medicorum, quanta debet sufferre pro sua anima inter furores quorumlibet inimicorum.*

Crux LYCARIONIS, Crux saluationis animæ.

Instrumentum artis benè viuendi.

POst primum lapsum mulier partus doloribus addicta est. *In dolore paries filios.* nec illos enititur, nisi priùs doloribus angatur & discerpatur. Natalitia sua post obitum viri cælestes celebrant, qui quodammodò ex seipsis generantur atque oriuntur, necesse idcircò est, vt antequam cælo nascantur, more LYCARIONIS infirmentur, pœnas atque dolores sustineant. Consonat dictis CHRISTVS: *Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem*

Gen. 3, 18.

Ioan. 16, 21.

autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia ve- *Excitatio laborantis.*
stra vertetur in gaudium. Mulier, cùm parit, tristitiam ha-
bet, quia venit hora eius; cùm autem peperit puerum, iam
non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est ho-
mo in mundum. Et vos tristitiam habebitis. Iterùm autem
videbo vos, & gaudebit cor vestrum.

Crux Lycarionis, Crux ægrotantis.

AVgustinus lib. de Grat. noui Testam. q. 2. *Cùm* *Instrumentum artis benè moriendi.*
caro in doloribus est & in pœnis, profectò anima
tunc habet magnum agonem patientiæ, in quo ne deficiat,
laborandum & orandum est. Orasti, nec tamen meliùs habuisti; recipe verba eiusdem Augustini in Psalmum 21. *Multi clamant in tribulatione, & non exau-*
diuntur, vt intelligat homo Medicum esse Deum, & tri- *Excitatio ægrotantis.*
bulationem medicamentum esse ad salutem, non pœnam ad
damnationem. Sub medicamento positus vreris, secaris,
clamas. Non audit Medicus ad voluntatem, sed ad sanita-
tem. Sectiones & adustiones patientem visitat idem Augustinus ægrotum, & Serm. 1. de Visitat. infirmor. addit: *Vis scire quia infirmitas corporis salutem*
animæ parturit? audi Dominum Apostolo respondentem:
Virtus in infirmitate perficitur. ac si dicat: Complectere 2. Cor. 12, 9.
quam pateris infirmitatem, quia ita proficies de virtute in
virtutem. Sed in infirmitate virtus augmentatur: virtus

enim ſalus eſt animæ, infirmitas corporis; quandoquidem per virtutem animæ parit ſalutem, donum Dei eſt. Quòd ſi æger non ſolùm corpore, ſed etiam animâ ſecatur & aduritur dum ægrotat, audiat Baſilium in Aſceticis. *Quemadmodum in curandis corporibus inciſiones, vſtiones, & acerba pharmaca ſanitatis gratiâ toleramus, ita & in animarum cura inciſiones reprehenſionum, & amara increpationum pharmaca, vt & illæ curentur, admittere debemus.* Debet itaque æger admittere pro animæ curatione inciſiones Confeſſarij reprehendentis, & amara etiam pharmaca eius culpas increpantis. Quiſquis hæc patitur, non ſolùm exteriùs, ſed etiam interiùs myſticus LYCARION eſt, totumque ſe componens in picturæ eius ſimilitudinem, ſaluationis ſuæ cauſam aget, & virtute patientiæ ſuæ opus perficiet, perficiet meſſem, quæ non ſine falce aut ſectionibus metitur & colligitur, nec ſine ſectionibus eam LYCARION collegit & meſſuit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtiæ.

REx glorioſus, cùm eſſet affixus cruci, vitæ corporalis ſuæ curam non habuit, habuit tamen ſummam de ſalute animarum noſtrarum ſollicitudinem, quam adhuc in ſacra ſua Euchariſtia ſeruat. Propter nos homines & noſtram ſalutem deſcendit

è cælis, & in crucem aſcendit, & propter eamdem animarum ſanitatem deſcendit ſæpè ſæpiùs in altare, vbi memoria eius recolitur. Hinc ſalus, hinc vita pendet. *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Ioan. 6, 59. Qui multa pro ſalute animæ patitur, ſalutare habebit in Euchariſtia leuamen, guſtabit & clamabit, *Dic animæ meæ: Salus tua ego ſum.* Pſal. 34, 3. & addet: *Dominus ſollicitus eſt mei.* Pſal. 39. 18. Cùm quis ſollicitus eſt, neſcit quieſcere. Parens iunioris Tobiæ ſæpè recurrebat ad vias, per quas chariſſimum filium ad propria rediturum arbitrabatur. Frequens quidem itus & reditus in locum eumdem eſt ſignum & argumentum magnæ ſollicitudinis. Cùm toties è cælis CHRISTVS deſcendat, quoties in altari conſecratur, perſpicuum eſt, quàm ſit de ſalute humana ſollicitus. Eapropter conſecratam Hoſtiam Sacerdos oſtendit populo non ſolùm in cultum & venerationem, ſed etiam in teſtimonium deſcenſus, itus & reditus CHRISTI, & eius curæ ac ſollicitudinis de ſalute animæ noſtræ, vt dicat vnuſquiſque noſtrûm: *Dominus ſollicitus eſt mei.* Tunc maximè ſollicitus eſt, cùm affixus lecto ægrotus, diris tormentis exponitur, doloribus variis diſrumpitur, & ne ſalus animæ periclitetur, in eius cuſtodiam de ſacro Viatico prouidet. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Ioan.12, 25. *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

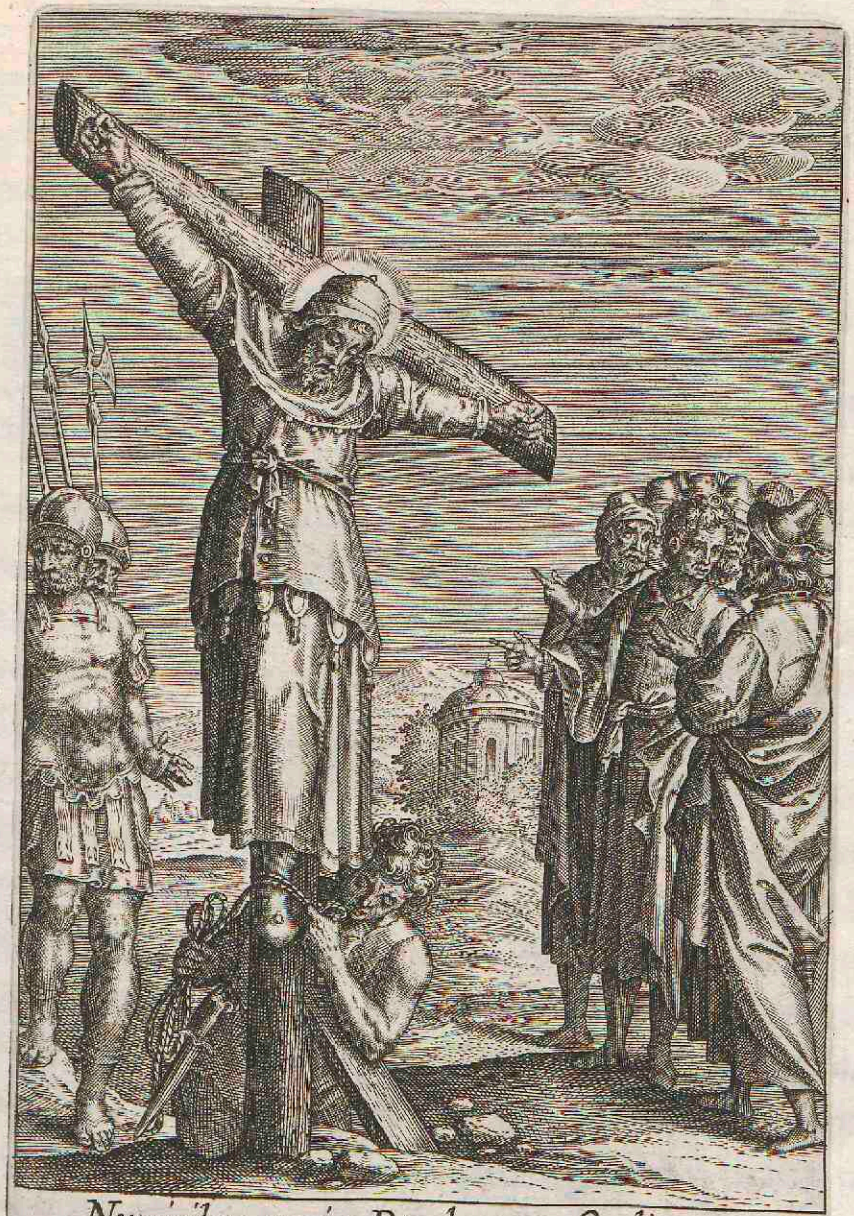
REx Martyrum ait: *Qui perdiderit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam.* Cuſtodit animã, vt corona decoretur: cuſtodit animam, vt etiam ornetur laureola, ſi tamen pro eius ſalute tantum patiatur agonem, vt Martyribus, imò & Regi Martyrum aſſimiletur. Et quidem *pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius eſt*, non illa ſolùm qua Martyres affici ſolent, ſed etiam illa qua zelator ſalutis ſuæ occiditur mundo, non terminatione ſenſuum, ſed fine vitiorum. Laudabilis ex hac parte S.Benedictus Anglus, in cuius Homilia Beda venerabilis ait: *Sic longis virtutum ſtudiis exercitatus, longo inſuper anno ſemper infirmitatis martyrio excoctus, poſt centupla gratiæ præſentis munera ad vitam tranſiuit æternam.* Hanc vt acquireret Epipodius martyr, lubens corpus ſuum ſecandum ferro & offerebat, dicebatque zelator ſalutis ſuæ: *Nos pro anima aduerſus corpus bella ſuſcipimus, nos pro anima aduerſus vitia dimicamus.*

Laureola ſalutis anima. Pſal.115, 19.

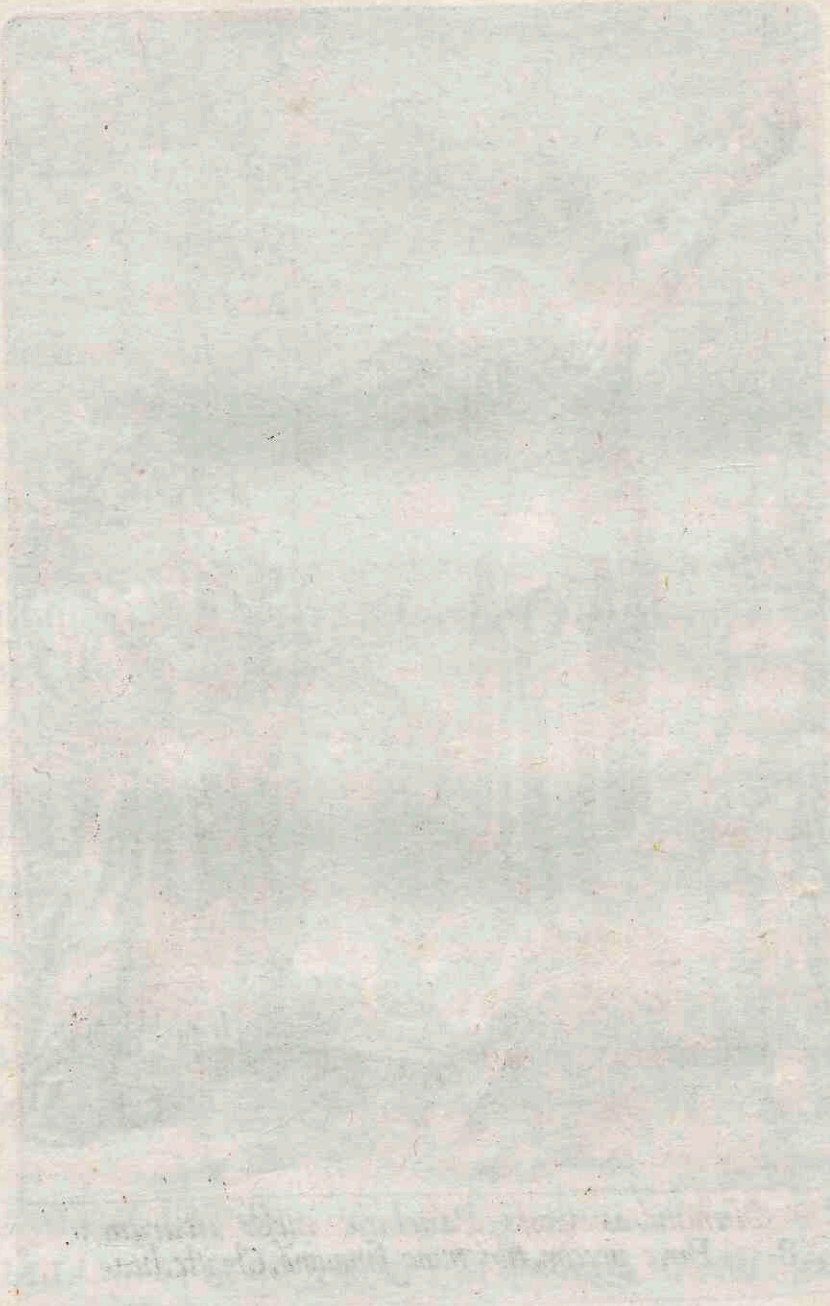
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus LVCELLIANVS; in quo, veluti in ſpeculo, ferentis prauæ naturæ habitus & morbos forma conſpicitur.

EM-

Numinibus vanis Panchæa meße litaram:
28. *Parce precor, tibi nunc ſanguine, Chriſte, lito.*

EMBLEMATICA IMAGO XXVIII.

S. LVCELLIANI CRVCIFIXI EXPLICATA.

LVCELLIANVS sub Aureliano Imperatore falsorum simulacrorum sacrificulus, ac deinde cælestis Numinis cultor, Constantinopoli post varia alia tormenta missus in ardentem rogum, mirabiliter euasit, ac denique actus in crucem, in crucis ara se suaque omnia pariter immolauit. Dixerat Moyses Exodi cap. 8. *Abominationes Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nostro.* Fecit idem ipsum LVCELLIANVS, qui eumdem profanum habitum, in quo idolis antè seruierat, vero Numini crucifixus immolauit. Nec timuit, vt ingredienti cælum sibi diceretur, *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* Ornatur veste nuptiali, qui nouit in cruce Deo abominationes gentium immolare. *Qui sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Habitus praui vitiorum secum homo crucifigit, cùm prauæ naturæ motibus ac passionibus reluctatur. CHRISTVS super Adami sepulchrum crucifixus esse traditur, & quidem in forma Adami crucem ipse passus est, vt nos

Martyrol. Menelog. Metaph.

Matth. 22, 12.

Gal. 5, 24.

Sympathia Christi & Lucelliani Artificum crucifixa natura praua.

nos omnes informaret, veteris hominis carnem cum vitiis ac vitiosis concupiscentiis crucifigendam, & in ara crucis, more LVCELLIANI, mactandam & immolandam. Ergo hoc ipsum quod Ambrosius libro de Fuga sæcul. cap.vlt. asserüit, è cruce sua loquitur LVCELLIANVS: *Etenim vetus ille homo noster affixus est cruci, distractum est peccatum, obtusus aculeus, vacuata culpa, vt vlteriùs seruire flagitiis desinamus.*

Crux LVCELLIANI, Crux praui habitus.

Instrumentum artis benè viuendi. Rom. 7, 22.

CRucem praui habitus expertus Paulus aiebat, *Condelector legi Dei secundùm interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Ad crucem istam portandam tolerandamque se excitabat, proponens sibi diuinum exemplar CHRISTI, in quo *vetus noster homo crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, & vltrà non seruiamus peccato.* Infert ex dictis Apostolus: *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius.* Anselmus in Commentariis: *Non ait, Non sit, sed, Non regnet peccatum; quippe in corpore mortali non prohibuit esse, sed regnare, quia in carne corruptibili non regnare potest, sed non esse non potest.*

Excitatio laborantis. Rom. 6, 6.

Vers. 12.

Hoc

Hoc ipſum namque de peccato tentari, ei peccatum eſt. Quo, quamdiu viuimus, perfectè omni modo non caremus. Apoſtolus verò quoniam hoc expellere plenè non potuit, ei de cordibus noſtris regnum tulit, vt appetitus illicitus, etſi plerumque bonis noſtris cogitationibus occultè ſe quaſi fur ingerit, ſaltem, ſi ingreditur, non dominetur. Si verò diu dominetur iniquitas, accidet id quod ſcribit Baſilius in 1. Pſalm. *In peccatis diuturnitas habitum quemdam vix mobilem conſtituit in animis. Antiquus enim animi morbus, & mali exercitatio longitudine obdurata, vix remedium, vel potiùs nullum reperiet.*

Crux Lvcelliani, Crux ægrotantis.

MAgna virtus ſanctæ Crucis, quæ in profano etiam habitu virum religioſum facit. Lvcellianvs indutus veſte profana cruci affigitur, & in ea tantus Dei cultor exiſtit, vt poſſit eſſe ſitque norma cunctorum Religioſorum. Magna quoque virtus lecti, cui æger aliàs profanus affigitur, & religiosè diſponitur ac componitur. Nouit Deus per morbos peccatores iuſtos reddere, nouit conuerſos corporea ſanitate donare. Quòd autem viros profanos reddat iuſtos, pios, religioſoſque ægritudo, teſtis eſt nobis Chryſoſtomus Epiſt. 4. in qua ſolatur Olympiadem ægrotantem, ac dicit: *Tantum bonum*

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

istud est iis qui forti ac strenuo animo ferunt, vt etiamsi hominem aliquem, qui maximis peccatis sese deuinxerit, nanciscatur, grauissima peccatorum sarcina eum liberet. Haud dubiè per morbos & infirmitates peccatis ac passionibus nostris Deus sapientissimè medetur. Deus quippe, testante hoc D. Basilio in Asceticis, *aliquos cum morborum molestia certare permisit, probatos eos per experientiam reddens. Ita & nos aliquando inuisibiliter in occulto contingit, si quando id animabus nostris prodesse cognouerit, aliquando etiam corporalibus remediis ad curandas passiones nostras vti dignatur, curandi prorogatione diuturnam gratiæ suæ memoriam efficiens, vel formam quamdam, vt dixi, curandarum animarum proponens.* Sentiebat in se vel ipse Apostolus Paulus molestam carnis passionem, cui medicamen infirmitatis Deus medicus animarum adhibuit & appositum, dixitque infirmo Paulo, *Virtus in infirmitate perficitur;* vt morbum sibi inflictum æstimaret, & medicamento eius vteretur, vt passione carnis liberaretur. Cùm iacet in lecto æger, nudus iacet, & externis vestibus exuitur & spoliatur, sed nequit ita nudari, vt prauis passionibus exuatur: proinde decumbit æger in lecto, si introspicias eius animam, sicut apparet in cruce sua LVCELLIANVS habitu profano indutus, quem cum vita ipsa deposuit. Deponet &

2. Cor. 12, 9.

æger;

æger; interim tamen *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, vt qui ex prauo naturæ habitu infirmatur, patientia LVCELLIANI firmetur. Eccli. 38. 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus in ſacra ſua paſſione cruci ſe totum addixit, vt veterem hominem cum actibus & habitibus ſuis crucifigeret, & crucifixit quidem, ac docuit virum Chriſtianum, vt veteri homini & eius paſſionibus renuntiaret. Lignum arboris, & eius fructus, veterem hominem induxerunt & inuexerunt: nouum hominem crearunt & perfecerunt crux CHRISTI & eius fructus ac cibus, cuius refectionis virtute ſeipſo homo ſpoliatur, CHRISTVM ſumit, & in CHRISTVM totus transformatur. Aſcendit æger in lectum, vt in eo conſtitutus veſtem humanam deponat, & vt illam facilè exuat, ſacrum Viaticum ſumit, ſine cuius adiumento ſua ſe natura ac vita nudare atque ſpoliare nullus mortalis nouerit. *Virtus Euchariſtiæ.* *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

QVi carnem ſuam cum vitiis & concupiſcentiis crucifixerunt, voluerunt haud dubiè ſpoliari, non ſuperueſtiri, & vt prauo naturæ habitu ſpolia- *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

rentur, vsi sunt sanctæ Crucis instrumento, quod tantæ virtutis est, vt hominem passionibus nudum & liberum reddat. Interim tamen, donec mortalis homo ad eum statum perueniat, necesse est, vt crucietur & torqueatur. Torquebatur Apostolus, & clamabat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Hoc habebat in cruciatu ille solatium: *Compatimur, vt glorificemur.* Qui prauas affectiones sibi subiicit, eas terit, & victor agit triumphũ, insignem aurea corona, illustrem cælesti aureola, nobilem stola gloriæ, quæ crucifixis & cruciferis in cælo exhibetur.

Rom. 7, 24. Rom. 8, 17.

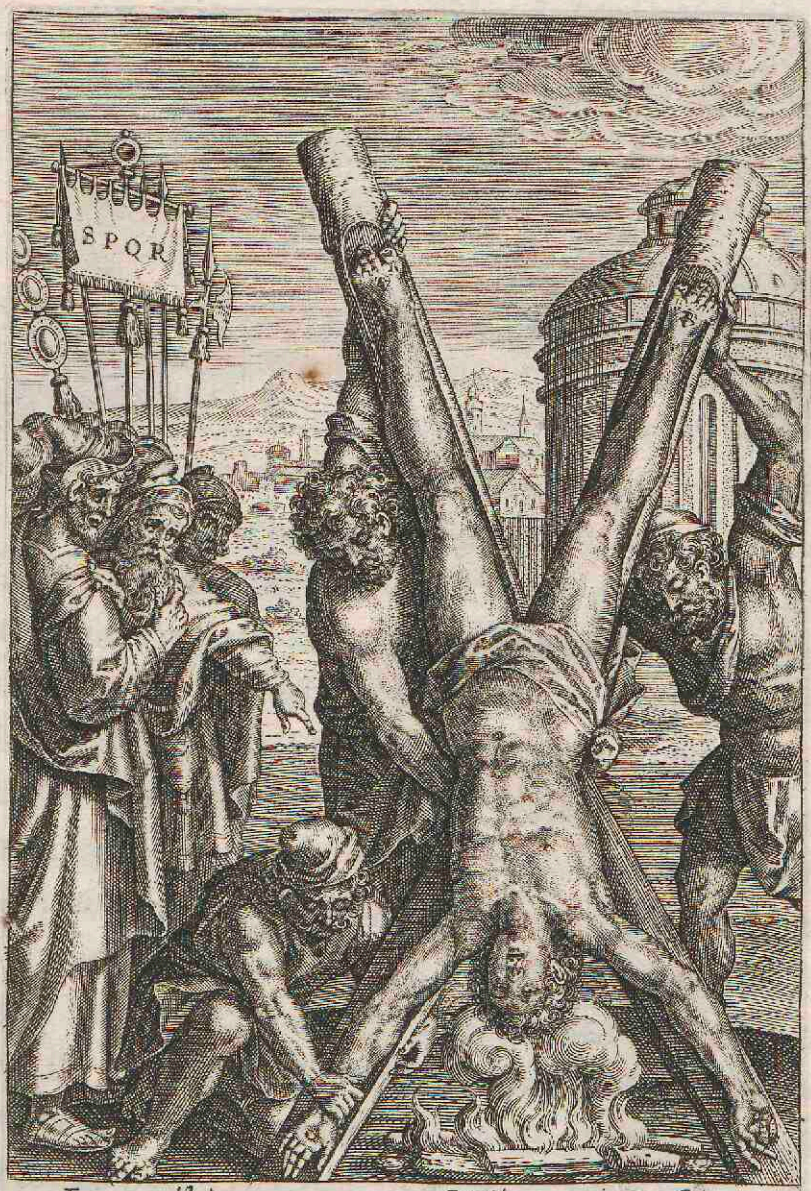
Laureola deuicti praui habitus.

Pulchra itaque ars sanctæ crucis & patientiæ quæ sic naturam reformat. *Huiuscemodi arte*, testante Iustiniano cap. 7. de Casto connub. *propitiante gratia, debilitatur consuetudo inueterata, & natura rebellis reformatur in melius.* Consonat Iustiniano patiens pro iustitia Epipodius, qui cùm esset in theatro, & afficiendus extremo supplicio foret, *Mihi*, inquit, *vita non tollitur, sed mutatur in melius. Nec interest, infirmitas corporea quo fine soluatur, dummodò anima cælis inuecta ad suum reuertatur auctorem.*

Extrema verba morientis.

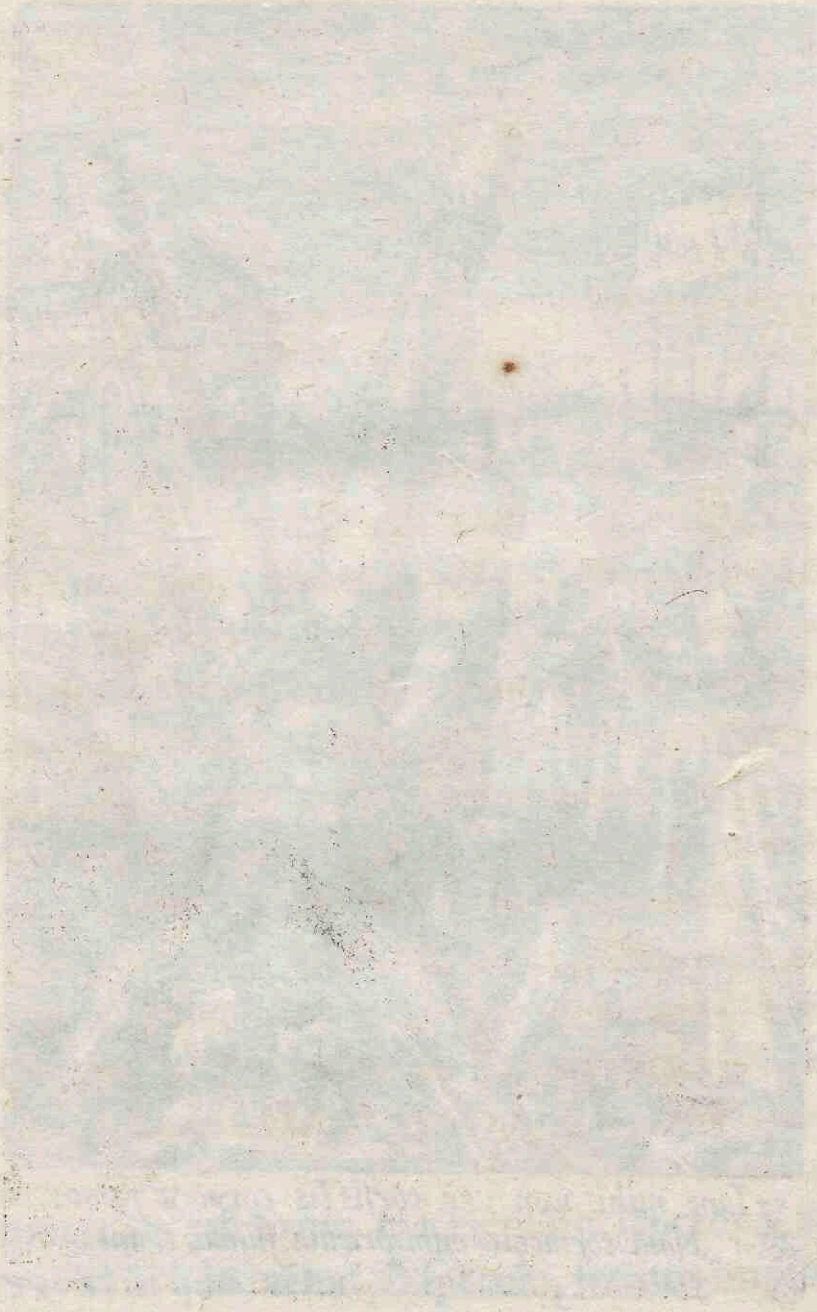
Prodeat in publicum spectaculum sanctus VENANTIVS; in quo, veluti in speculo, ferentis impios & morbos forma conspicitur.

EM-

Iam mihi non vno torſis tis corpora fumo:
Nam tormenta mihi præuia fumus erant.

29.

EMBLEMATICA IMAGO XXIX.

S. VENANTII CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS VENANTIVS martyr, quindecim annos natus, primùm fustibus cæsus, deinde feris obiectus, denique capite inuerso cruci affixus est, igni suppositi, vt eius fumo obrutus suffocaretur. Passus est sub Decio Imperatore. Crux grauis, impiorum hominum iactantiam, & eorum vanos & inanes fumos tolerare. Nouit tamen Deus elatum sopire fumum, nouit & humilitate suorum tumentem arrogantiam retundere. Hinc apud Isaiam: *Vide vt sileas, noli timere, & cor tuum ne formidet à duabus caudis titionum fumigantium istorum.* Interim verum & satis verum est, quod affirmat Dauid, *Dum superbit impius, incenditur pauper.* Pauper iste CHRISTVS est, qui dicit de se, *Respice in me, & miserere mei, quoniam vnicus & pauper sum ego.* Superbiebat valdè impius, cùm esset in cruce pauper & dolens CHRISTVS, & per eius arrogantiam inflammabatur & pariter obruebatur. Pauper quoque iste VENANTIVS est, qui fumigante superbia, ipse accenditur, ipse suffocatur. Rutilantis

Metaph. Surius. Prudent.

Isai. 7, 4.

Psal. 9, 23.

Psal. 24, 16.

Sympathia Christi & Venantij Artificum tolerata impietatis.

lantis ignis ſplendorem fumus præcedit, & poſt fumi obſcuritatem ſplendor flammeus ſuccedit. *Fulgebunt iuſti, & tamquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent.* Fulgebit VENANTIVS, fulgebit & ille, qui nouerit mores prauorum hominum ſuſtinere, & eorum arrogantiam humilis & humiliatus portare.

Sap. 3,7.

Crux VENANTII, Crux alienæ impietatis.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

QVanta crux iſta ſit, conſiderat Auguſtinus libro de Vera innocent. cap.122. & poſt ſeduiam conſiderationem concludit: *Magnus labor bonorum eſt, mores tolerare contrarios; quibus qui non offenditur, parum proficit. Tantum enim torquet iuſtum aliena iniquitas, quantum recedit à ſua.* Probantur inter prauorum mores cruciferi IESV CHRISTI: qui ſumo non offenduntur, parum proficiunt; & quidem ad profectum iuſtorum crux alienæ impietatis data eſt. Accipe luculentum teſtimonium B. MARIAE lib.1. Reuelat. S. Birgittæ, cap.22. *Conſidera quòd mali viuere permittuntur ad bonorum probationem, vt ex eorum moribus exaſperati patientiæ fructu remunerentur, ſicut etiam per exemplum intelligere poteris. Roſa enim ſuauiter redolet, pulchra eſt viſu, lenis tactu, & tamen non creſcit niſi inter ſpinas, quæ ſunt aſperæ tactu, deformes viſu, nihil boni redolentes. Sic etiam boni & iuſti homines, licet*

Excitatio laborantis.

lenes

lenes sint patientia, pulchri moribus, suaues bono exemplo, non tamen possunt proficere vel probari, nisi inter malos. Proficit rosæ elegantia inter spinas aculeatas, proficit inter tetros & tetricos fumos luminis claritas: perit fumus, splendor manet. *Nouit Dominus dies immaculatorum, & hereditas eorum in æternum erit. Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt. Inimici verò mox vt honorificati fuerint & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient.* Non deficit iustus, qui omnem à se nouit iniquitatis fumum propulsare. Pertinet huc quod ait Ephræm, agens de cordis compunct. *Qui fieri potest, vt fumum arceamus, quò minùs per eas quæ patent egrediatur fores, igne contrà assiduè succenso? Quòd si fumum repellere velis, fores obserato, ne tua per res sensibiles nigrescat domus.* Psal. 36. 18.

Crux VENANTII, Crux ægrotantis.

QVid rei homo est? Humus & fumus. Humus, quæ calcatur & atteritur; fumus, qui extenuatur & euanescit. Cùm ita sit, vana vitæ specie homo decipitur, si quid maius se esse arbitretur. Incipiet sapere, cùm in lectum deiiciatur, & more VENANTII iam æger conditionem suam meditetur, & se nihil aliud præter humum & fumum esse deprehen- *Instrumentum artis benè moriendi.*

det. Pulchra hæc meditatio est, de qua Nazianzenus Epist.70. scribit : *Honestum esse censeo, dolori resistere, atque animo vel nunc maximè expurgari : at morbum nihil aliud esse ducere quàm vtilem quamdam institutionem, hoc est, vt corporea omnia, & quidquid fluxum est & caducum, aspernans, totum cælesti patriæ addicas, sed futuro æuo viuas, mortisque meditationem, vt ait Plato, hanc vitam existimes.* Lucidus ignis est, cui Deus obscurum adiunxit & simul appositit fumum, vt cedat luminaribus cæli, nec cum illis de splendore contendat. Prouidet quoque Deus, vt qui virtutum fulgore promicant, aliquando infirmentur, ne se efferant ac superbiant. Rutilabat Apostolus Paulus, & ne se extolleret, infirmitate detinebatur & deprimebatur. Testatur hoc ipsum de se 2.Corinth.12. *Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus satanæ, qui me colaphizet.* Loco fumi stimulus carnis erat, & hic ipse morbus erat : cùm rogaret liberari, responsum habuit, *Virtus in infirmitate perficitur.* vnde & Paulus concludit : *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus* CHRISTI. Nec solùm rutilantibus virtute ac sanctitate infirmitas corporalis accidit, sed etiam potestate ac dignitate fulgentibus, vt fumum & humum naturæ suæ considerantes, desinant superbire. Hanc ob

Excitatio ægrotantis.

2.Cor.12, 9.

ob cauſam in lectum decidunt qui regnant & dominantur. Et quidem quiſquis naturæ fumo ſic tangitur, & morbo pulſatur, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, referetque VENANTIVM, caput non extollet vt ſuperbiat, inuertet capitis ſublimitatem, vt humilis exiſtat, & in omnibus ſe ſubmittat. Eccli. 38. 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus impietatem, & ſimul infirmitatem humanam expertus in cruce eſt, in cuius Paſſionis memoriam condidit ſacram Euchariſtiam, in qua pro vtroque malo ſalutare antidotum remediumque reliquit. *Dum ſuperbit impius, incenditur pauper.* dum ſuperbit morbus, accenditur & inflammatur æger, accenſuſque & inflammatus recurrit ad Euchariſtiam, in qua inuenit ventum roris flantem, diſſipantem fumos, extinguentem incendium, & ſopientem ardentes morborum flammas. Non ſic refrigerat nix in ſummis caloribus æſtus, quàm recreat in magnis ardoribus febrium Euchariſtiæ Sacramentum. Ergo quiſquis ſic in lecto iacet, vt febriles ignes ferat, & naturæ humanæ fumum patiatur & experiatur in ſe, ſacrum ſic Viaticum ſumat, vt balnei temperati loco habeat, cuius virtute liber ab igne & à fumo *in refrigerio erit.* *Virtus Euchariſtiæ.* Pſalm. 11. 10, 2. *Viaticum.* Sap. 4, 7.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

QVi ſua priùs inſequitur more VENANTII, ſubmittitur & humiliatur : & qui aliena carpit peccata zelo amoris, exemplo eiuſdem Martyris accenditur, inflammatur, & martyrium ſine ferro patitur. Dignum ſanè corona & laureola martyrium, cui cæleſte refrigerium promittitur & conceditur: Sap. 4, 7. *Juſtus ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Erit in refrigerio VENANTIVS, & ſimilis VENANTIO martyr, qui habitat in medio prauæ nationis, & improbos eius mores ſuſtinet, ſicut & ſuſtinuit ille, de quo Sapiens : *Conſummatus in breui, expleuit tempora multa : placita enim Deo erat anima illius : propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum.* Hac ipſa conſideratione ſolabantur ſe Paulus & Iuliana, qui immolandi iam per martyrium, ambo vno ore, vna voce dixerunt: *Saluaſti nos ab affligentibus nos, & odientes nos confudiſti.*

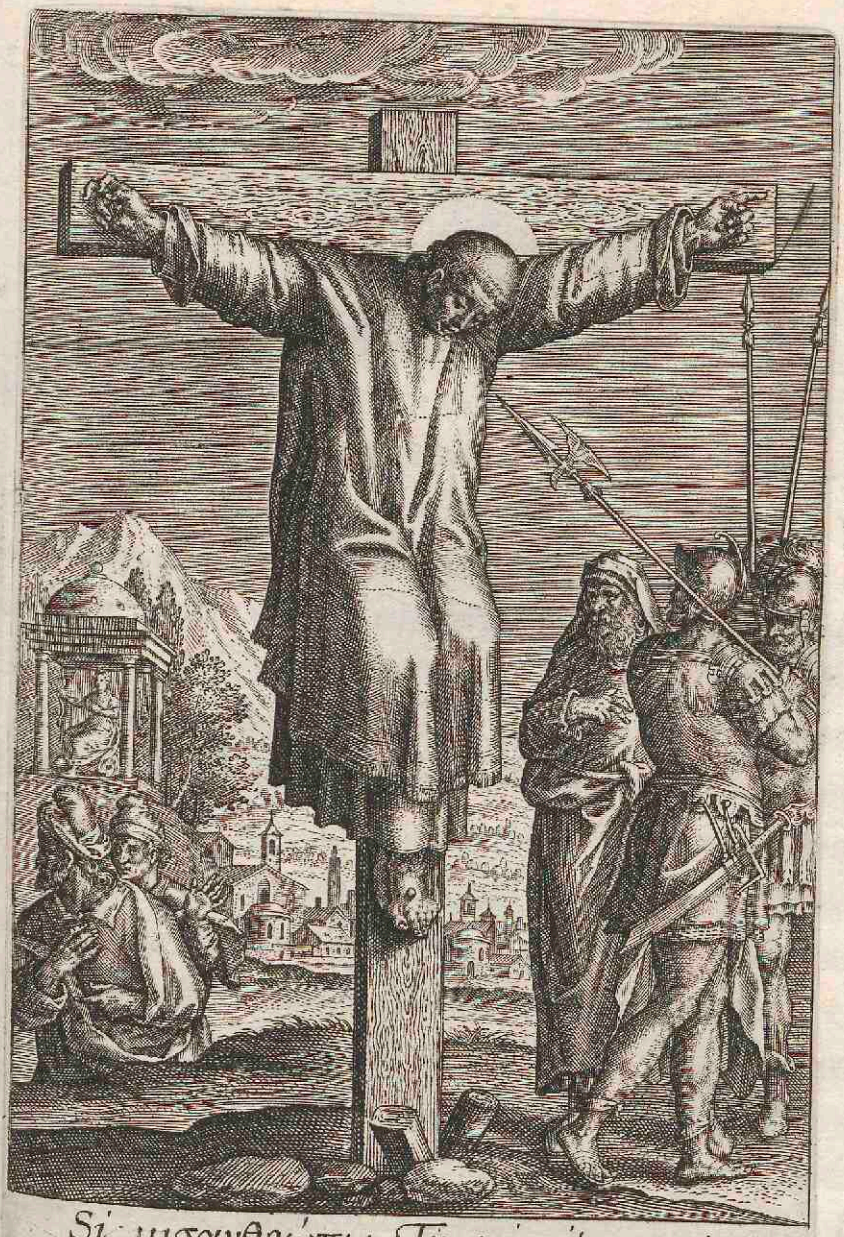
Laureola ſuſtinentis prauos aliorum mores.

Sap. 4, 13.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus TIMON Diaconus ; in quo, veluti in ſpeculo, candoris vitæ & morbi forma conſpicitur.

EM-

Si μισανθρώπῳ Τίμωνι vita negatur;
30. Anne φιλανθρώπῳ vita neganda fuit?

EMBLEMATICA IMAGO XXX.

S. TIMONIS DIACONI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS TIMON è septem Diaconis vnus, assumptus est vt socius & adiutor Apostolorum esset. Memorat eius assumptionem & electionem B. Lucas cap. 6. Actor. *Conuocantes duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & TIMONEM, & Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum.* Electus TIMON mensis & altaribus inseruiuit. Cùm in sacro Missæ Officio Diaconus cantat Euangelium, Crucis signum super sanctum librum format, vt vel ipsum Euangelium signo crucis obsignatum esse ostendat. Hoc Regio, hoc magnifico sigillo ministerium suum Euangelicum TIMON clausit & ornauit, qui & crucifixus

Beda. Vsuard. Ado.

cifixus obiit candido habitu indutus. Quid ſic? Reſpondet Iſidorus lib.2.de Offic.cap.8. *Diaconi propterea altari albis induti aſſiſtunt, vt cæleſtem vitam habeant, candidiſque ad hoſtias immaculatiſque accedant, mundi ſcilicet corpore, & incorrupti pudore. Tales enim decet Dominum habere miniſtros, qui nullo carnis corrumpantur contagio, ſed potiùs eminentia caſtitatis ſplendeant.* Qualis ergo Dominus, talis & miniſter, Dominus *candidus & rubicundus*. Candidus, propter vitæ candorem; rubicundus, propter ſanguinis effuſionem: miniſter verò candidus & rubicundus, quia candorem morum cum paſſione ſua coniunxit.

Cant.5,10.

Sympathia Chriſti & Timonis Artificum candoris vitæ.

Crux TIMONIS, Crux candoris vitæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

CAndor vitæ paſſione acquiritur, tolerantiâ comparatur. Nouerat Dauid myſterium, & dicebat: *Aſperges me hyſſopo, & mundabor; lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.* Niueus candor hyſſopum paſſionis ſequitur. Quam ob rem beata Agnes apud Birgittam lib.3. Reuelat. cap.30. concludit: *Deus eſt ſicut optima lotrix, quæ pannum immundum ponens inter procellas, vt ex motione aquæ fiat purior & candidior, diligenter cauet ictus vndarum, ne ſubmergatur pannus: ſic Deus ponit in præſenti amicos ſuos inter procellas paupertatis & tribulationis, quibus ad æternam vitam purgentur,*

Pſal.50,9.

Excitatio laborantis.

tur, custodiens eos diligenter, ne vel nimia tristitia vel tribulatione intolerabili demergantur. Emersérunt viri glorioſi, quos in ſua Apocalypſi contemplatus eſt Ioannes. Vidit in candido & ſplendido habitu Diaconatus proceres cæli. *Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt?* cui Angelus: *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni.* Cæleſtis Sanctorum candor pendet à Sanguine Agni, à tribulatione & cruce, cui adhærens apparet in albis TIMON, apparet candidatus æternitatis. Apoc. 7, 13.

Crux TIMONIS, Crux ægrotantis.

AVctor naturæ Deus tempore brumali, cùm malè tellus habet, mittere niues ſolet, quibus totam candidâ reddit. Deus ipſe gratiæ auctor, cùm homo aduerſa vtitur valetudine, nouit & eius animam dealbare, vt æger affixus lecto TIMONEM affixum cruci referat & imitetur, vnde citatus nuper dixerat Nazianzenus: *Honestum esse censeo dolori resistere, atque animo nunc maximè expurgari.* Expurgandus animus eſt, vt ipſis niuibus purior & candidior fiat. Hoc exigebat ab Eudoxio ſuo, & quidem ægro, idem ipſe Nazianzenus Epiſt. 118. apud Baſilium: *Nolo te, neque honestum arbitror, cùm philagios sis, inque diuinis* ex-

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

excellenter instructus, eodem modo affici cum reliqua mortalium multitudine, neque mox malè affecto corpore consternari, aut velut immedicabilem afflictionem deplorare, sed in passione tolerantem esse, & mentem nunc maximè expurgare. Linea tela primùm aspergitur aquis, deinde ad æstum solis exponitur, vt nitidum ac candidum colorem induat. Quisquis candidari desiderat, parare se debet, vt & aquam laborum & æstum febrium & morborum patiatur. Subierunt aquam & æstum laborantes & ægrotantes, qui dixerunt: *Transiuimus per aquam, & ignem.* Nec quidem vna sola aspersione, vel vno ardoris æstu linteamina candidantur; multis indigent ablutionibus, plurimis æstibus, vt tandem nitescant & refulgescant. Nec satis est semel subire laborem, semel morbum tolerare: necesse est laboribus ac morbis variis hominem exerceri, vt in eum statum veniat, quem candidus in cruce TIMON repræsentat. Repræsentarat hunc eumdem CHRISTVS ipse, qui & rogandus: Rex glorioſe, qui candidus & rubicundus es, & tales cupis esse ministros, dealba me, & munda cor meum, vt in Sanguine tuo candidatus, laboribus ac simul morbis dealbatus, fiam de numero eorum qui venerunt de tribulatione magna, & cælestibus stolis induti, toti albi & toti candidi in oculis maiestatis tuæ comparent.

Psal. 65, 12.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus candidus & rubicundus in paſſione ſua apparuit, vt oſtenderet ſine ſanguine non poſſe fieri peccatorum remiſſionem, quæ eſt animæ purgatio, & ſpiritus dealbatio. Hinc CHRISTVS ipſe candidus in Hoſtia eſt, in calice verò rubicundus, vt in Sanguine Agni candidi ſpiritus noſter candidetur & purgetur. Vnde & Sacerdos celebraturus, cùm induit ſe Alba nitente, dicit: *Dealba me Domine, & munda cor meum, vt in ſanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar ſempiternis.* Hæc veſtis nuptialis eſt, quæ Baptiſmo candidatur, pœnitentiâ reparatur, decoratur Euchariſtiâ, quam accipit decedens è viuis homo ad cæleſtes Agni nuptias vocatus & inuitatus, nec licet ad eas ingredi ſine nuptialis veſtis candore atque nitore.

Virtus Euchariſtiæ.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

CVm Rex Martyrum ſacræ ſuæ impenderet ſe paſſioni, *frigus erat.* Ad huc hiems non abierat, quæ condit in cælo niues. Patitur mundus in hieme, vt adueniente vere, floribus ornetur. Patiebatur frigoris tempore CHRISTVS, vt candidas ſe-

Honor alis artem benè viuendi & moriendi.

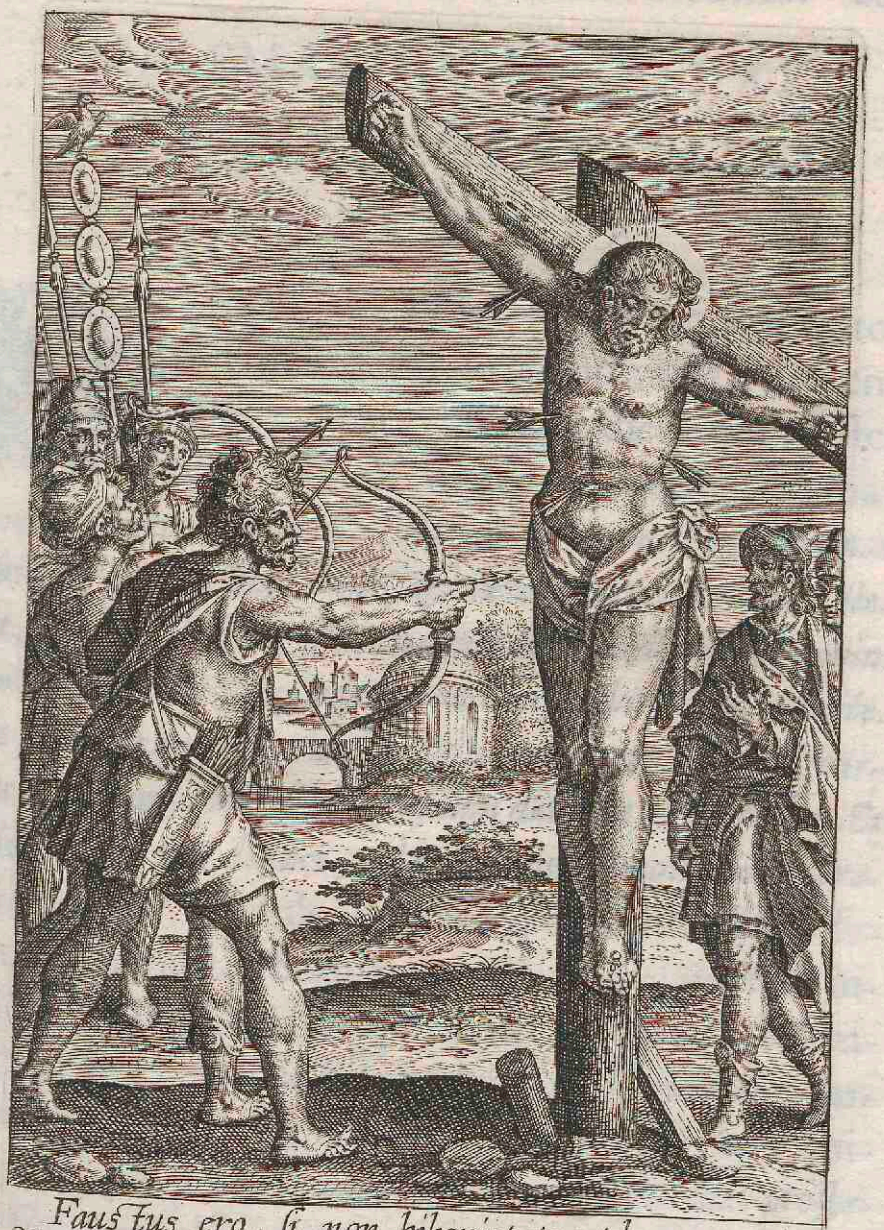
Ioan. 18. 18.

cum niues inueheret in Ecclesiam, quibus sacros suos ministros virtute suæ passionis dealbaret. Hunc
Psal. 50, 9. appetebat candorem Rex ille, qui dicebat: *Asperges me hyssopo, & mundabor; lauabis me, & super niuem dealbabor.* Postquam iam hiemales niues cessarunt, coronatur annus solaris, sicut & ipse Rex declarat:
Psal. 64, 12. *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ*, &c.

Post niues crucifixis ac cruciferis, qui suarum candori animarum studeant, accessus datur securus ad coronam: Rex enim Martyrum patienti animæ
Cant. 2, 11. dicit: *Imber abiit & recessit, surge, propera amica mea,*
Cant. 4, 8. *& veni.* Vocatur illa ad coronam & laureolam, *Veni de Libano, veni coronaberis.* Libanus à niuibus nomen
Laureola candoris vita. habet. Inde anima inuitatur; vt & ipsa dealbata, candidatum Martyrum numerum in sua coronatione referat, & comitetur. Vocabatur huc S. Laurentius Iustinianus, qui proximus morti suos monuit: *Hactenus, filij, per iocum res acta est, seriò nunc agitur. Propè est sponsus, eundum illi obuiàm:* & sublatis oculis in
Extrema verba morientis. cælum, *Venio*, inquit, *ad te Domine* IESV. Venit ad sponsum vita candidus, moribus purus & mundus.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus FAVSTVS; in quo, veluti in speculo, propter iustitiam laborantis & ægrotantis forma conspicitur.

EM-

31. *Fauſtus ero, ſi non biberint tua tela cruorem:*
Si largum biberint; tum mage Fauſtus ero.

EMBLEMATICA IMAGO XXXI.

S. FAVSTI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS FAVSTVS sub Decio Imperatore crucis patibulo adiudicatus, suspensusque, spatio quinque dierum superstes fuit, vt, quò pœna productior, eò maior esset remuneratio. Faustus & *beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit, sed in lege Domini voluntas eius, & in lege Domini meditabitur die ac nocte. Et erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet, & omnia quæcumque faciet prosperabuntur.* Mortales omnes expositi infortuniis sumus. Quis adeò fortunatus & felix, vt aliquando infelix non sit? Quis semper faustus, quis beatus semper existat? Crucis ligno annexa prosperitas, annexa est beatitudo perpetua. Quapropter canit quidam: *Crux præcedat omnem actum, & succedat prosperè.* Crux olim typus infortunij erat, postquam verò CHRISTVS in ea passus est, imago felicitatis euasit, & qui illam pro iustitiâ patiuntur, fausti sunt ac fortu-

Metaph. Martyrol. Menolog.

Psal. 1, 1.

Sympathia Christi & Fausti Artificum iusta passionis.

Matth. 5, 10. fortunati. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Consonat

1. Petr. 3, 13. & D. Petrus: *Quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis?* Non officit sagittarius, nec sagitta nocet,

2. Petr. 3, 14. *sed, & si quid patimini propter iustitiam, beati.*

Crux Favsti, Crux iustitiæ.

Instrumentum artis benè viuendi. Iacob. 5, 11. ECce *beatificamus eos, qui sustinuerunt*, & quidem in venerando Missæ Sacrificio passionem Christi *beatam* nuncupamus: dicimus enim: *Vnde & nos memores, Domine, serui tui, sed & plebs tua sancta, eiusdem Filij tui Domini nostri tam beatæ passionis.* Ideò beatam appellamus, quia non ex culpa, sed ex iustitia patientis ortum & originem habuit. Multùm discrepant inter se iustitia & culpa; conueniunt tamen in eo, vt sectatoribus suis portandas cruces imponant. Quanta inter cruces differentia reperiatur, sanctus Augustinus exponit in Psalm. 45. *Inter omnes tribulationes humanæ animæ nulla est maior tribulatio, quàm conscientia delictorum. Namque si ibi vulnus non sit, sanumque sit intus hominis, quod conscientia vocatur, vbicumque alibi passus fuerit tribulationes, illuc confugiet, & inueniet Deum.* Accedit & Bernardus lib. de Consideratione. *Quid ditius, quid in corde dulcius, quid in terra quietius est & securius bonâ conscientiâ? Damna rerum non metuit,*

Excitatio laborantis.

metuit, non verborum contumelias, non tormentorum cruciatus, quæ & ipsa morte magis erigitur quàm deprimitur. Peccatum quidem mortem stimulat, vt sui auctores interimat, *Stimulus mortis peccatum.* Vbi peccatum deest, stimulus etiam abest: ex quo fit, vt vir iustus non tam morte deprimatur, quàm deprimat ipsam mortem, & non tam ab ipsa instimuletur, quàm ipse illam instimulet. Nouerat ita esse S. Ignatius martyr. Ad Romanos scribit ille: *Vtinam fruar bestiis, quæ mihi sunt præparatæ, quas & oro mihi veloces esse ad interitum, & ad supplicium, & allici ad comedendum me, ne, sicut aliorum Martyrum, non audeant corpus attingere! Quòd si venire noluerint, ego vim faciam, ego me vrgebo vt deuorer.* 1. Cor. 15. 59.

Crux Favsti, Crux ægrotantis.

QVisquis propter excessum ægrotat, infaustus est, cùm morbus ex culpa procedat. Qui languidus suapte natura est, sanctus censeri non debet, cùm non ex virtute infirmetur, sed ex vitio naturæ laboret. Faustus & felix æger, qui morbum ex diuino beneplacito, virtute & charitate contraxit. Laborabat hoc morbo Eudoxius apud Basilium Epist. 118. cùm diceret: *Gratias tibi ago Pater, ô conditor hominum, quòd nos etiam inuitos beneficiis afficis, & per externum homi-* *Instrumentum artis benè moriendi.*

Excitatio ægrotantis.

nem internum purgas, & per aduersa ad beatum nos finem rationibus tibi notis perducis. Hæc Eudoxius è lecto, in quo iacens decumbebat: laborabat etiam hoc morbo Enochius, ad quem Epist.91. scribit in hanc sententiam Nazianzenus: *Quomodo corpore habes? De anima, quomodo illa valeat, non rogabo: noui enim, quòd admodum rectè, quandoquidem præclarè in illis, quæ corpus concernunt, philosopharis; vt qui quod accidit pro virtutis experimento, non ipsius materiæ disturbatione habeas, vt beatior sis dum malè afficeris, quàm alij dum sani sunt.* Faustus ac beatus æger est, qui sic laborat & orat: Rex glorioſe, qui iustus ab iniustis passus es, vt beatam tuam redderes passionem, beatos ac faustos eos qui participes eius forent, concede mihi ægrotanti, vt morbum, quem iacens in lecto patior, non ex mea iniquitate, sed ex virtute, sanctaque tua voluntate feram. Feret ægrotus in hanc formam suas infirmitates, si cor eius similitudinem referat picturæ, & faustum se atque beatum, cùm lecto affixus fuerit, iudicauerit, & in diuinas se manus resignauerit, vt de se vitaque sua pro libito & beneplacito suo Deus decernat atque disponat. Quisquis ad hunc modum se componat, felicior seipso est cùm malè afficitur, quàm cùm benè habet & valet.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus Martyrum primus omnium propter iuſtitiam paſſus eſt, quem poſteà Martyres omnes ſecuti ſunt, quibus ipſe in Euangelio ait, *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam.* Ad has perſecutiones ferendas & ſuſtinendas quantum proſit Euchariſtia, vel ex hoc intelligi poteſt quod ſcribit Cyprianus Epiſt. 54. *Vincentibus communicatio à nobis danda eſt, vt quos excitamus & exhortamur ad prælium, non inermes & nudos relinquamus, ſed protectione Sanguinis & Corporis* CHRISTI *muniamus.* Hoc munimento Martyres excitati ad certandum pro iuſtitia ſe committebant, & victores exiſtebant. Hoc ſecuri munimine patientes propter iuſtitiam redduntur & efficiuntur in extremo mortis articulo ſancti viri, quos hoſtis inuadit, & eorum ſanctitatem & iuſtitiam miris modis oppugnat, non expugnat.

Virtus Euchariſtiæ.

Matth. 5, 10.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

MArtyr fauſtus, & Martyrium ſimul felix, cui vel in ipſa Crucis paſſione conceditur beatitudo; *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam.* vnde pulchrè ait Ambroſius: *Si opprobrium tuum glo-*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

Matth. 5, 10.

in Pſ. 118.

gloria est, Domine IESV, *quanta est gloria tua? Tuæ igitur participatione quid erimus, cuius sumus opprobrio glorioſi.* Tanti hoc faciebat dedecus, vt tenax eius assereret, *Hoc opprobrium auferri à nobis nolumus, opprobrium Crucis Domini* IESV, *quo nostra auferuntur opprobria.*

Si tanta gloria hæc est, quanta erit gloria tua, Domine IESV, quam beatæ tuæ passionis sectatoribus eiusdemque imitatoribus parasti, & reseruasti? *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.* Donec illud lumen veniat, latet necessariò magnitudo sublimis coronæ gloriæ, & eminentia laureolæ triumphalis, quæ viris patientibus propter amorem iustitiæ decreta est. *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se.* Propter amorem iustitiæ profitebatur pati se Patroclus martyr, cuius fuit extrema vox: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum: tu enim scis Domine, quòd propter nomen tuum has patior pœnas.*

Psal. 35, 9.

Laureola iustitiæ.

1. Cor. 2, 9.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus PIONIVS; in quo, velut in speculo, apparet effigies ferentis incentores malorum & morbos.

EM-

Smyrna fuit quondam Plutoni σμύρνα: ſed ecce
32. Oblita Pionij ſanguine σμύρνα Deo eſt.

EMBLEMATICA IMAGO XXXII.
S. PIONII PRESBYTERI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS PIONIVS Presbyter sub Decio Imperatore delatus, quòd Christianus & CHRISTI Sacerdos esset, cruci & simul flammis addictus, suiipsius sacrificio Sacerdotium consummauit. Cælestis CHRISTVS cælestes nos omnes voluit. *Qualis cælestis, tales & cælestes.* Cælum quidem, cùm calores æstusque magis vigent, magis nitescit, magis splendescit: cælestis quoque PIONIVS torretur & inflammatur, & tortus simul & tostus magis emicat & effulgescit, similis B. Laurentio, qui martyr æstiuus extitit, totusque cælestis effectus respondit Datiano: *Mea nox obscurum non habet, sed omnia in luce clarescunt.* CHRISTVS Dei Agnus in ara crucis torridus extitit, & ex se tantum splendorem emisit, vt omnium oculos illustraret. Nec CHRISTO nec Christianis desunt nec deerunt vmquam persecutores & incentores malorum, quales apparent in effigie PIONII. Fouent & accendunt ignem persecutionis, qui mala præstant officia. Fouerunt passionis ignem Pontifices & Sacer-

Metaph. Euseb.

1. Cor. 15. 48.

Sympathia Christi & Pionij Artificum tolerata criminationis.

Sacerdotes, cùm CHRISTVM innocentem fortiter accusarunt, & ita pertinaciter vrserunt & institerunt, vt morte crucis damnaretur. Incenderunt rogum PIONII, qui flammis & ignibus materiam subministrarunt: istos verò alij incentores præcesserunt, qui & eum apud iudicem detulerunt, quòd Christianus & Sacerdos CHRISTI foret. Grauis Sanctorum crux, cùm apud viros potentes procereſque delatores & criminatores se insinuant, vt ipsis noceant & officiant.

Crux PIONII, Crux incentoris malorum.

Instrumentum artis benè viuendi. Daniel. 3.

CRucem PIONII passi sunt tres Hebræorum pueri, quos apud Regem suum malorum perfidia accusauit & denigrauit. Fouerunt ignem, & flammas accenderunt, quibus de Regis mandato addicti fuerunt. Notat Ambrosius Serm. 20. in Psalmum 118. duplicem esse fornacem, ferream vnam, auream alteram: vnam, in qua sectatores suos mundus vrit & consumit; alteram, in qua Deus assectas suos tamquam aurum probat, excoquit, & purgat. *Hebræi quamdiu in Ægypto erant, in fornace erant ferrea. Vnde scriptum est, quia eduxit eos de fornace ferreâ ex Ægypto. Fornax erat ferrea, quia nullius adhuc in Ægypto opera plena virtutum elucebant, nullius aurum illic*

Deut. 4. 20.

fuerat

fuerat comprobatum, nullius plumbum iniquitatis exuſtum. Dura fornax, fornax noctis perpetuæ. Quam fornacem nullus poterat euadere, quæ omnes conſumeret, in qua eſſet ſolus dolor & luctus. Hæc crux, hæc fornax mundanorum eſt. *At verò fornax, in qua Ananias, Azarias, Miſaël hymnum Deo canebant, fornax illa aurea non ferrea, per quam toto orbe ſapientia fide deuotionis illuxit. Erat etiam hæc fornax in Babylonia, vbi aurum non erat niſi ſpiritale, niſi fortè captiuum : captiuam enim duxit captiuitatem. Hoc erat aurum in Dei Sanctis, qui captiui erant apud Babylonios corpore, ſpiritu autem liberi apud Deum, ſoluti vinculis captiuitatis humanæ, iugo gratiæ ſpiritalis innexi.* Hæc Crux, hæc fornax eorum, qui criminatores & incentores malorum, more CHRISTI & PIONII martyris generosè patiuntur.

Excitatio laborantis.

Pſal. 62, 29.

Crux PIONII, Crux ægrotantis.

DEus pius ac clemens, qui non vult mortem peccatoris, ante mortem præmittit ignes febriles, vt cùm illos delibauerit peccator, æternos ardores timeat & effugiat. *Deſcendant,* Pſaltes ait, *in infernum viuentes.* Quòd ſi cultores iuſtitiæ infirmi exiſtant, indigeantque purgatione, ne acribus Purgatorij flammis mancipentur, febriles ignes patiantur: & ſi puri ac mundi ſunt, ardor febrium ad ſplen-

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Pſal. 54, 16.

Excitatio ægrotantis.

dorem deſeruiat animarum. Conſonant ſibi morbus & martyrium PIONII: conſonant ſibi rogus & ignis Purgatorij, quemadmodum CHRISTVS ipſe ſuæ Birgittæ expoſuit libro 6. cap. 35. *Vidiſti animam illius Monachi defuncti in ſpecie ſtellæ, & meritò, quia idem in vita ſua lucidus & ardens erat quaſi ſtella, quia me præ omni creatura dilexit, vixit & in obſeruantia Præpoſiti ſui. Hæc etiam anima oſtendebatur tibi, antequam moreretur, in ſtatu illo in quo tunc fuit, quando monſtrabatur tibi, & hoc fuit quando ipſa venit ad vltimum terminum vitæ ſuæ, & quando ſigna ægritudinis demonſtrantia mortem aderant. Hæc ergo cùm ad vltimum terminum mortis appropinquaret, venit ad purgatorium, & illud purgatorium erat corpus ſuum, vbi purgabatur doloribus & infirmitatibus. Et ideò quaſi ſtella in vaſe aperto demonſtrabatur tibi, & hoc fuit, quia arſit charitate mea, & ideò nunc eſt in me, & ego in ea.* Nec quidem talis anima euaſiſſet, niſi inter ardores febriles cor ſuum in ſimilitudinem picturæ efformaret, patientiæ virtute fulgeret, ſplendeſceret charitate.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtia. REx glorioſus paſſus eſt grauium incentores malorum. Accenderunt illi rogum, in quo torridus Agnus apparuit ipſe, & ipſe ſe comedendum patien-

patientibus incentores malorum & morborum præstitit, vt eorum malignitatem magis tolerabilem sua virtute redderet. Sacra Eucharistia cælestis roris instar est iis, qui igne accenso probantur. Et quidem dum lecto affixus febribus ardet homo, non caret incentoribus malorum, cùm in se habeat humores, qui accendunt flammas & ignes, vt intus & foris crucietur & concremetur. Socrus Simonis in hoc ipso statu erat, cùm ingressus eius domum CHRISTVS Dominus *imperauit febri, & dimisit illam.* Dimisit illam ad tempus, in tempore reditura. Cùm verò CHRISTVS morientis domum ingreditur, & in Viaticum accipitur, imperat morbo, imperat febri, imperat incentoribus vtriusque, vt relinquant ægrotantem, & liberum abire sinant in terram illam viuentium, vbi clamor vltrà non erit, *nec vllus æstus.* Non percutientur ab æstu, quorum exitum comitantur Sacramenta illa cælestia, quæ diuina pascua sunt, & tantæ quidem virtutis, vt omnem animarum esuriem tollant, omnem sitim planè extinguant. Luc. 4. 39. *Viaticum.* Apoc. 7. 16.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

MArtyrium PIONII vir patiens suo experimento facilè discit verum esse quod dicit de *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

incentore malorum cap.28, 11. Ecclesiasticus : *Homo iracundus incendit litem*, &c. *& lis festinans effundit sanguinem : & lingua testificans adducit mortem*, vt qui eius tyrannidem patitur, martyr esse censeatur, dignus profectò præmio confessoribus destinato, si tamen ignem patienter ferat, Deo suum sanguinem offerat, & inflictam mortem subeat.

Laurea tolerata criminationis.

Hoc illud præmium coronæ aureæ & laureolæ, cuius meminit Dauid Psalm.30. *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te ! Abscondes eos in abscondito faciei tuæ à conturbatione hominum. Proteges eos in tabernaculo tuo à contradictione linguarum*. Sub hac protectione erat martyr laureatus, cui cùm diceret tyrannus, *Resipisce, atque sententiam muta, & auferentur claui*; respondit martyr : *Eos inesse sensi*. Et cùm paulisper cogitabundus mansisset; *Idcircò*, inquit, *dormire festino, vt celeriùs surgam*.

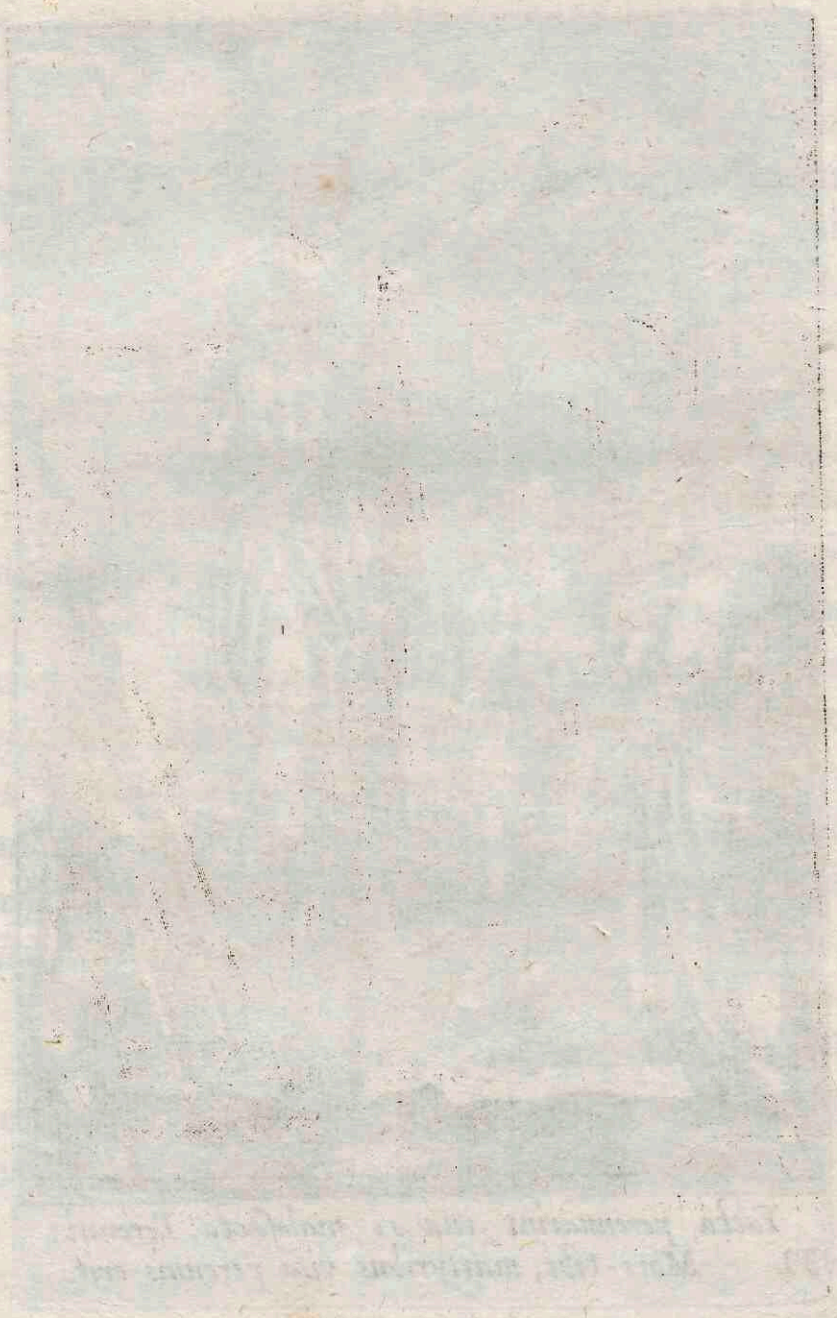
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus APOLLONIVS; in quo, veluti in speculo, ferentis perpetuos labores & morbos forma conspicitur.

EM-

Facta perennarint tua si malefacta, Perenni;
33. *Mors tibi, martyribus vita perennis erit.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXIII.

S. APOLLONII CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS APOLLONIVS Iconij sub Præside Perennio passus crucis suspendium, vitam absoluit, cæloque donatus est; sub Perennio passus est, vt incorrecta persecutoris malitia, & inuicta Confessoris patientia magis innotescerent. CHRISTVS cùm esset affixus cruci, non admisit, sed reiecit iniquorum Iudæorum consilia dicteriaque suadentium atque dicentium, *Descendat nunc de cruce, & credimus ei.* Videbantur quodammodò optare, & simul conari, ne perpetua crux CHRISTI esset; CHRISTVS verò mentis alterius erat, ne desereret, vt & redemptionem nostram absolueret, & nos ad crucis perpetuitatem vocaret & excitaret. Ergo si quis aliquando suggesserit, vt passionem intermittas, & de patientia remittas, ne eius suggestionibus acquieueris, memor CHRISTI & APOLLONII, quorum crux perpetua fuit. Sub Præside Perennio patitur, quem semper hostis infestat, opprimit semper & torquet, ne crux vmquam desit, sed neque deesse oportet, cùm S. Leo dixerit Serm. 9.

Metaph. Martyrol. Menolog.

Sympathia Christi & Apollonij Artificum perpetua patientia. Matth. 27. 42.

Qua-

Quadrag. *Nemo est, dilectissimi, cui per conditionem temporis societas huius gloriæ denegetur, tamquam tranquillitas vacua sit occasione virtutis, Apostolus enim prædicat dicens: Omnes, qui volunt in* CHRISTO *piè viuere, persecutionem patiuntur; & ideò numquam deest tribulatio persecutionis, si numquam desit obseruantia pietatis.*

2. Tim. 3. 12.

Crux Apollonii, Crux perpetui laboris.

Instrumentum artis benè viuendi.

HAbet cum aqua tribulatio consonantiam, & quidem plures tribulationum quàm aquarum fontes sunt. Perennis fons laboris, & tribulationis Crux CHRISTI est, de qua loquitur Augustinus Serm. 12. de Sanct. & ait: *Crux Domini non tantùm illa dicitur, quæ passionis tempore ligni affixione construitur, sed illa etiam, quæ totius vitæ curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur.* Accedit & Clemens Alexandrinus, qui lib. 7. Stromat. in hæc verba mysticum Apollonium describit: *Qui cùm vera religione vitam instituerit, maximam inter homines dignitatem consecutus, nec sic quidem eò perueniet, vt dicatur in carne perfectus, quoniam hanc appellationem præoccupauit vitæ finis, cùm, qui est martyr ex cognitione, iam eò peruenerit, vt perfectum opus ostenderet, sanguine per charitatem ex cognitione profectam, benignè donatum amittens spiritum. Beatus hic fuerit, & iure perfectus vocetur, vt sublimi-*

Excitatio laborandi.

tas

tas potestatis sit Dei, & non ex nobis. Accedit & Iustinianus cap. 2. de Sobriet. *In hac sobrietatis cruce per totam istam vitam quæ in mediis tentationibus posita est perpetuò debet pendere Christianus.*

Crux Apollonii, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

HOc Apollonii, imò & veri Apollinis Christi oraculum est: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Pulchrè Bernardus, qui semper ægrotus vixit, Serm. 1. in die Paschat. dixit: *Non cessemus tollere crucem nostram, donec dicet Spiritus, vt requiescamus à laboribus nostris.* Deus quidem, donec mundus absolueretur, more suo laborauit, posteà verò quieuit, præluxitque exemplo homini, vt donec ipse mundo, in quo viuit, absoluatur laboret & infirmetur, expectetque donec post obitum in requiem cælestem admittatur. *Tunc temporis absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors vltrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltrà, quia prima abierunt.* Conuenit Apollonius cum Christo dicente: *Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est.* Cùm è cruce iam penderet, opus suum absoluit ac dixit: *Consummatum est.* Diem igitur totum in Patris obedientia posuit, & sanctæ crucis passione ac patientia opus suum om-

Excitatio ægrotantis.

Matth. 24. 13.

Apoc. 21. 4.

Ioan. 9. 4.

Ioan. 19. 30.

nino perfecit. Conueniat & æger cum CHRISTO, & anteactæ vitæ labores, dum iacet in lecto, laudabili suæ infirmitatis tolerantia perficiat & consummet. Finis coronat opus, & transactam iam vitam mors glorioſa superueniens honorat & illustrat. Huc venerat iam moriturus Abbas Pambo, & post perpetuos labores adstantibus sibi viris ait: *Ex quo veni in hunc locum solitudinis, & fabricaui mihi cellam, & habitaui, extra laborem manuum mearum non recolo me comediſſe, nec pœnituiſſe de ſermone quem locutus ſum vſque ad hanc horam. Et ſic vado ad Dominum, quomodo qui nec initium fecerim ſeruiendi Deo.*

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus Euchariſtiæ.

REx glorioſus ingrediens in hunc mundum, obtulit ſe paſſioni, & à primo momento creationis cœpit laborare, nec quieuit, donec in cruce expirauit. In memoriam tantæ paſſionis ſacram Euchariſtiam condidit, vt perpetua eius patientia coleretur, & cultores ac communicatores omnes acciperent tolerantiam, qua labores & infirmitates perpetuas ſuſtinerent. Hæc natura, hæc conditio eſt venerabilis Sacramenti, vt quæ in eo colitur virtus, communicantibus illam diſpenſet ac tribuat. Requies laboris perpetui ſacroſancta Hoſtia eſt, & tunc maximè

maximè ſuam oſtendit vim, cùm natus ad laborem homo ſacrum percipit Viaticum, cuius cæleſti offi- *Viaticum.*
cio ac beneficio mors ipſa finis laborum eſt, & poſt moleſtum ac laborioſum humanæ mortalitatis iter placida quies & requies promiſſa datur viantibus & laborantibus, qui *in Domino moriuntur*: qui in exitu Apoc.14, 13.
viæ ac vitæ illum in Sacramento percipiunt.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

PErpetuum quoddam martyrium profeſſori artis viuendi indicitur: *Statutum eſt hominibus ſemel mori.* quin potiùs ſemper mortificari, vti cum Dauide teſtatur Apoſtolus ſcribens ad Romanos cap.8. *Quis nos ſeparabit à charitate* CHRISTI? *tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? (ſicut ſcriptum eſt. Quia propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.)* Vel ob hanc cauſam S. Lucam celebrat Eccleſia, cuius hæc oratio eſt: *Interueniat pro nobis, quæſumus Domine, ſanctus tuus Lucas Euangeliſta, qui crucis mortificationem iugiter in ſuo corpore pro tui nominis honore portauit.* *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

Quem ferat fructum continua & perpetua mortificatio, teſtatur Apoſtolus 2.Corinth. cap.4, 8. *In om-*

omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aporiamur, sed non destituimur; persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deiicimur, sed non perimus: semper mortificationem IESV *in corpore nostro circumferentes, vt & vita* IESV *manifestetur in corporibus nostris.* CHRISTVS Rex viuit & regnat perpetuò, ex quo fit, Christianum virum, in cuius corpore vita eius patefit, debere corona æterna illustrari; cumque illa perpetua sit, perpetuis debet laboribus comparari. Accedit Iustinianus de Casto connub. cap. 7. *Quosdam supra communem modum, & vltra humanas vires Dei sapientia tentari permittit, vt illos continua & acerrima pugna præ ceteris glorioſiores faciat. Neque ad momentum permittuntur quiescere, vt deuicto triumphatoque hoste iucundiùs in perpetuas gaudeant æternitates:* gaudeant coronati, triumphent laureati. Interim tamen dum perpetuò laborant & ægrotant, sit eorum supplicatio, quæ fuit Fulgentij Episcopi Ruspensis extremè iam ægrotantis: *Domine, da mihi hîc modò patientiam, posteà indulgentiam.*

Laureæ perpetui laboris.

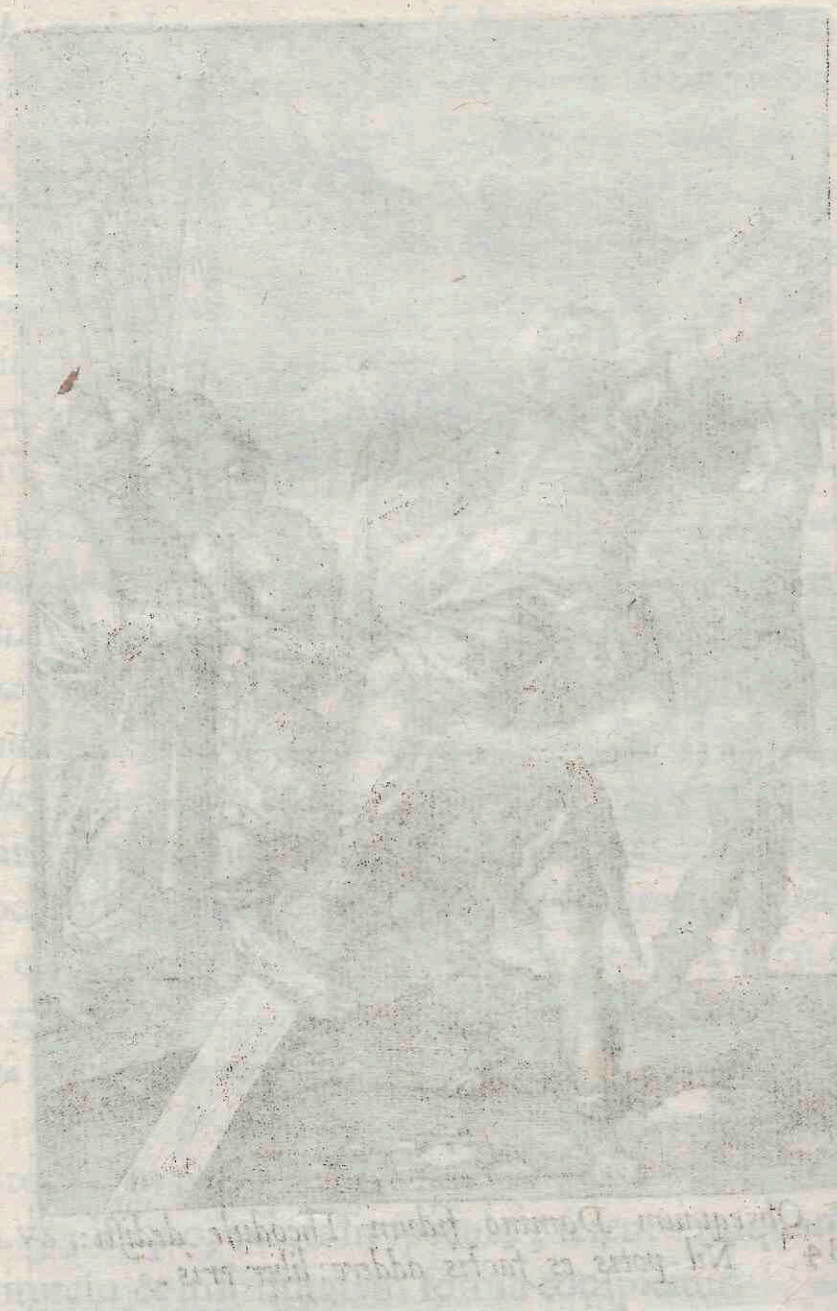
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus THEODVLVS; in quo, veluti in speculo, ferentis iniquam seruitutem & infirmitatem forma conspicitur.

EM-

Obsequium Domino fidum Theodule dediſti:
34. *Nil potis es factis addere: liber eris.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXIV.

S. THEODVLI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS THEODVLVS, Diocletiano & Maximiliano Imperatoribus, fidus seruus Præsidentis Firmiliani, pro suo in herum seruitio crucis tormentum passus, mercedis loco suspendium crucis inuenit, inuenit & apud Deum, cui fideliter inseruierat, cælestis vitæ stipendium. Conditionem probi serui declarat iniqua seruitus. Castitatem & modestiam modesti & casti Iosephi heræ suæ impudicitia satis ostendit. Seruiebant Hebræi Ægyptiis, & dominorum sæuitia virtutem seruorum prodidit. Laudabilis seruus, qui vel iniquo domino in rebus decoris obsequium debitum præstat; in rebus verò indecoris suum denegat famulatum. THEODVLVS Firmiliani mandatis obtemperauit, quamdiu æqua & honesta ille imperabat: abusus est dominio suo, & fidelis seruus infidele recusauit imperium, defecit à Firmiliano, qui & eum supplicio immeritæ crucis affecit. Disce, qui seruitio alieno adstringeris, more CHRISTI, dominanti, etiam iniquo, sedulam obedientiam

Euseb. Martyrol.

Sympathia Christi & Theoduli Artificum tolerata iniqua seruitutis.

tiam præstare, si tamen imperata, si iussa fuerint æqua; sin minùs, mandata detrecta, nega obedientiam. Nouit Deus obsequia debita heris iniquis æterna mercede soluere, cùm iura virtutis seruantur. Auctor est mihi Augustinus libro de Vera inuocat. cap. 34. *Ita à plebibus Principes, & à seruis domini sunt ferendi, vt sub exercitatione tolerantiæ sustineantur temporalia, & sperentur æterna: auget enim meritum virtutis, qui propositum non violat religionis.*

Crux Theodvli, Crux iniquæ seruitutis.

Instrumentum artis benè viuendi. 1. Pet. 2, 18.

AD Theodvli crucem vocat Apostolus, cùm dicit: *Serui, subditi estote in omni timore dominis, non tantùm bonis & modestis, sed etiam dyscolis; hæc est enim gratia* Christi Domini nostri. Non tam æqua quàm iniqua, non tam suauis quàm aspera seruitus virtutis meritum auget: vbi maior iniuria, maius est in præmium ius. Eapropter Paulus Apostolus seruis omnibus commendat, vt non modò blandis & mitibus, sed etiam diris ac duris Principibus humile suum obsequium impendant. *Hæc est enim gratia* Christi Domini nostri, qui existens in forma Dei, *non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens,* vt sub forma.

Excitatio laborantis.

Phil. 2, 6.

ma ſerui non Deo Patri ſolùm, ſed & impiis ac ingratis dominis ac Principibus vſque ad mortem, mortem autem crucis inſeruiret. Nec dubium, quin gratiâ CHRISTI diſpoſitum ſapienter ſit, vt THEODVLVS foret ſub dominio Firmiliani, quandoquidem ex iniqua ſeruitute glorioſum eius martyrium ortum habuerit. Benè cenſet ac iudicat Iſidorus libro 3. Sentent. cap.47. dum ſic deſinit: *Melior eſt ſubiecta ſeruitus, quàm elata libertas. multi enim inueniuntur Deo liberè ſeruientes ſub dominis conſtituti flagitioſis, qui etſi ſubditi ſint illis corpore, prælati tamen ſunt mente.* Sub domino iniquo ac flagitioſo erat Lucius, cuius meminit Nicephorus lib.3.cap.3.Martyr hic egit gratias Præfecto, gaudens *à malis ſe dominis liberari, & ad Deum Patrem, & ad Regem optimum tranſire.*

Crux THEODVLI, Crux ægrotantis.

SEruitutem corruptionis, & illam ſatis iniquam, omnes homines patiuntur. Nam, vt pulchrè Dionyſius Eccleſ. Hierarch. cap.3. Parte 3. §.11. ait, *naturam humanam, ab initio diuinis bonis imprudentiâ ſuâ ſpoliatam, vita paſſionibus obnoxia, & tetræ mortis exitus excepit: vnde homo miſerè æternitatem cum mortalitate commutauit, & qui originem à corruptibili generatione acceperat, ad interitum origini ſuæ conſentaneum iure merito* *Inſtrumentum artis benè moriendi.*

Eccli.8,6. *properauit.* Quare *memento quoniam omnes in corruptione ſumus*, ait Eccleſiaſticus. Et Paulus Apoſtolus capite 8. ad Romanos hoc ipſum confirmat: *Vanitati enim creatura ſubiecta eſt non volens, ſed propter eum, qui ſubiecit eam in ſpe: quia & ipſa creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei.* Hæc dura & dira, hæc iniqua ſeruitus eſt, à qua eximitur nemo, nemo excipitur: hæc nos lecto ægros, ſepulchro mortuos nos addicit. Cùm ægrotamus, & morimur, iura huius iniquæ ſeruitutis ſoluimus: nec in lecto ſolùm, ſed etiam in ipſo ſepulchro debitum à nobis corruptionis exigitur, in corpore luimus, & illud pendimus. Huius ſeruitutis impatiens patientiſſimus Paulus exclamabat, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Corpus mortis appellat, corruptioni omnino ſubiectum. Nec quidem caro noſtra mortalis proprietatis iure ſolùm, ſed etiam iure poſſeſſionis & apprehenſionis ad mortem iam pertinet, quandoquidem *omnes morimur, & quaſi aqua dilabimur.* Interim dum homo corrumpitur & moritur, captus tenetur ſpiritus, & cupit diſſolui, & eſſe cum CHRISTO. In hoc ſtatu erat Baſilius, cùm Epiſt.60. ſcriberet ad Eccleſiam Antiochenam: *Quis dabit mihi alas inſtar columbæ? Nunc verò non ſolùm alis deſtituor, ſed ipſo quoque corpore,*

Rom.7, 24.

2 Reg.13, 14.

Excitatio ægrotantis.

pore, quod & longa iamdudum ægrotatione, & nunc continuis laboribus prorsus attritum est. Attrita vestis corporis erat morbis atque laboribus, quæ mutanda iam in æternæ incorruptionis ornamentum sperabatur. Pater noster Deus est, qui cùm vestes charorum sibi filiorum iam tritas & corruptas videt, de indumentis incorruptionis dandis cogitat, vt habitum seruilem in glorioſum ornatum commutent. Commutauit eum THEODVLVS, commutabit & æger, si cor eius in similitudinem euadat picturæ, & in statu corruptionis suæ incorruptis moribus Deo sanus & æger ipse inseruierit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus veluti verus Ioseph ante filios Israëlis missus est, vt iniquam seruitutem pateretur, & exemplo præluceret iis, quos eadem expectabat conditio seruitutis. Quòd si Ioſephus fratribus de annona prouidit, vt ingredientes Ægyptum alerentur, & simul excitarentur ad seruitutis Ægyptiacæ tolerantiam; verus Ioseph nobis condidit Euchariſtiam, qua refecti, iugum seruitutis humanæ, etsi iniquæ, laborantes & ægrotantes æquo animo feramus, donec, sumpto iam Viatico, ex mundi Ægypto exeamus. Quàm bonus est ille exitus, in quo

Virtus Euchariſtiæ.

Viaticum.

CHRISTVS ducem se constituit, & offert diram & sæuam carnis seruitutem patienti, atque in extremis
Psal. 30,4. dicenti: *Deduces me, & enutries me.* Quem sacra sua carne fouet CHRISTVS & nutrit, hunc eumdem per viam mortis arduam, dubiam & periculosam ducit ac regit. Prouidit Deus olim de Angelo incluso nube, qui præiret & præcederet Hebræos, cùm euaderent iam liberi ex captiuitate Ægyptiaca, nec illos desereret, donec eos in tuto sisteret & statueret. Excedit hoc beneficium maiorem in modum Eucharistica gratia, cuius fauore non Angelus è cælis mittitur, qui abeuntem comitetur, sed ipse Rex Angelorum nube candida Hostiæ incluſus, adhæret obeunti, vt ducatum suum illi præstet qui ex Ægypto mundi egreditur, & eius lateri adhærens, nusquam deserat, donec per auia & inuia mortis itinera in patriam cælestem reducat, vbi summa libertas est, & vbi solemnis semper agitur de iniqua seruitute triumphus.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

SAtis graue iniquæ seruitutis martyrium, quod passus & expertus est vetus ille Patriarcha, cuius meminit Dauid, & martyrium eius exposuit Psalmo

mo 104, 17. *Misit ante eos virum, in seruum venumdatus est Ioseph. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiit animam eius, donec veniret verbum eius.* Ferrea hæc seruitus erat, cuius meritum adhuc in ipso seruitutis loco Deus clemens compensauit. *Eloquium Domini inflammauit eum: misit rex, & soluit eum; princeps populorum, & dimisit eum. Constituit eum dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ. Vt erudiret principes eius sicut semetipsum, & senes eius prudentiam doceret.* Subiungit deinde Psaltes: *Et intrauit Israël in Ægyptum.* Ingressus Ægyptum est, vbi iniquam passus populus est seruitutem, cuius præcursor extitit priùs Iosephus, præco simul & vates præmij & remunerationis, quæ ferentibus hanc crucem diuinitus promittitur & conceditur, postquam iniqua seruitus patienter tolerata exitum suum habuerit. Psal. 104, 19. Vers. 23.

Habuit exitum glorioſum seruitus illa Hebræorum, quandoquidem in egressu terræ Ægyptiæ, & transgressu maris Rubri donati iam libertate, voce consona cecinerunt: *Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare.* Exod. 15, 1. Canticum hoc glorioſum non solùm in littore Rubri maris, sed etiam in regno cæli sonant ac resonant Israëlitæ, de sæua mundi huius seruitute so-

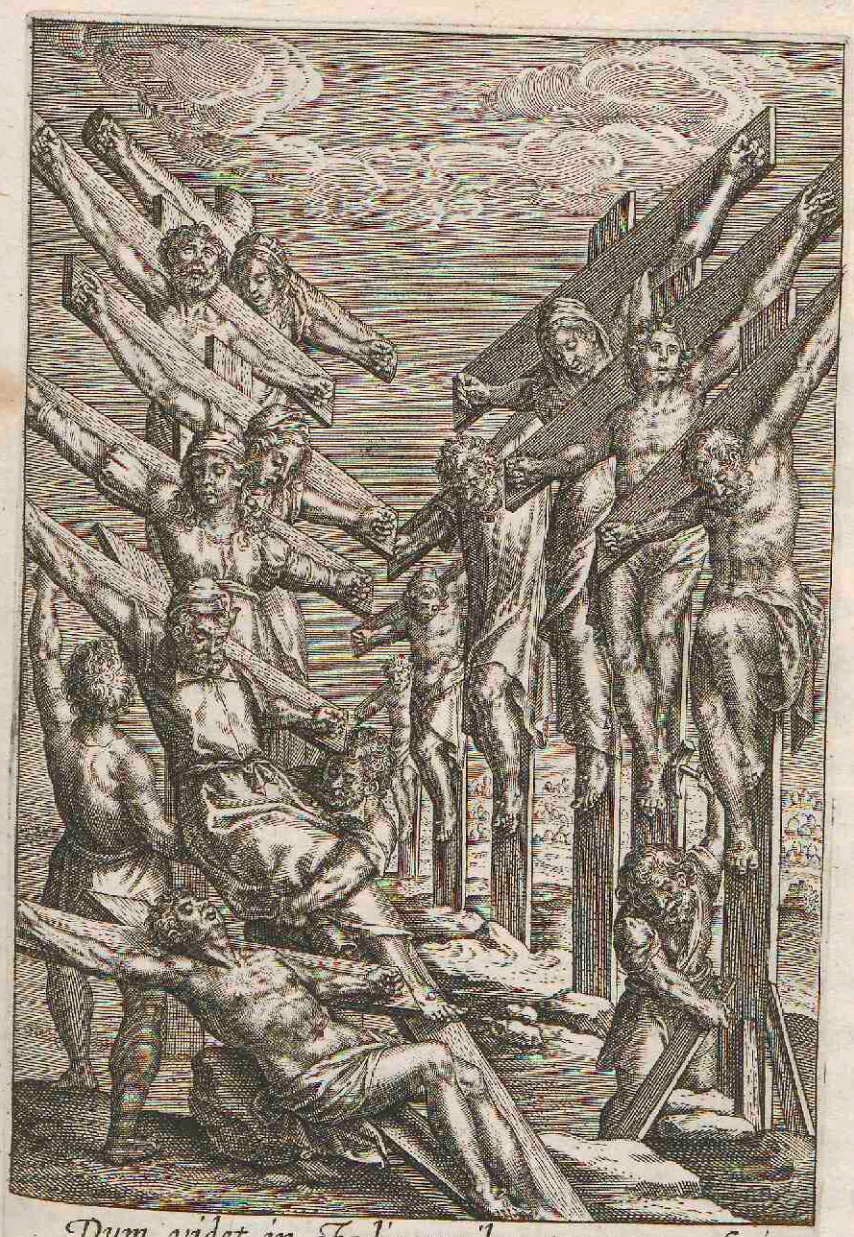
lemnem triumphum agentes ac celebrantes, cùm cap. 15. Apocalypsis Ioannes dicat: *Et vidi tamquam mare vitreum mistum igne, & eos qui vicerunt bestiam, & imaginem eius, & numerum nominis eius, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei, & canentes canticum Moysi serui Dei.* Canunt victores coronati & laureati, ac celebrant suam ab iniqua seruitute liberationem. Coronatus & laureatus canit hymnum triumphalem THEODVLVS, cuius extrema vox erat in martyrio suo: *Vestimenta quidem à corpore diuellere poteris, mentis autem fidem non auertes in æternum.*

Laureola iniquæ seruitutis tolerata.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum spectaculum Sancti SCILLITANI, speculum & forma eorum, qui laboribus & morbis vndique affliguntur.

EM-

Dum videt in ſtadio paribus tot currere fatis
35. *Chriſtus; Non vni, Paule, βραβεῖον, ait.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXV.

SS. SCILLITANORVM CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

SANCTOS SCILLITANOS, Seuero Imperatore, Saturninus Præfectus cruci addixit, & affixit. Nomina Martyrum sunt: *Speratus, Natalus, Cythinus, Beturius, Felix, Aquilinus, Lætatius, Januarius, Generosa, Bessia, Donata, Secunda*, qui omnes ab insula Scilla Nomenclaturam suam acceperunt. Quid passio CHRISTI est, nisi vastus & magnus Oceanus? *Veni*, inquit crucifixus, *in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Habet mare insulas suas, habet & pelagus sacræ passionis insulanos, & SCILLITANOS suos, in quorum martyrio Deus honoratur, Deus glorificatur. *Cantate Domino canticum nouum, laus eius ab extremis terræ. Qui descenditis in mare, & plenitudo eius; insulæ, & habitatores earum. Subleuetur desertum, & ciuitates eius: in domibus habitabit Cedar. Laudate habitatores Petræ, de vertice montium clamabunt. Ponent Domino gloriam, & laudem eius in insulis nuntiabunt.* Contemplare SCILLITANOS in insulam quamdam re-

Beda. Martyrol.

Sympathiæ passionis Christi & Scillitanorum.

Psal. 68, 35.

Isai. 42, 10.

dactos : hinc & inde crucibus plena omnia, ſicut in effigie apparet : apparet & apertum cælum, vnde ſubſidium expectatur. Inſula cingitur mari, & cùm quis paſſionibus CHRISTI obſidetur, & vndique laborum fluctibus impetitur, ſimilis SCILLITANIS eſt.

Crux SCILLITANORVM, Crux vndique afflictorum.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

QVi degunt & habitant in inſulis vaſti Oceani, nihil extrà conſiderant, niſi ſæuum mare, fluctus, procellas & tempeſtates : ſunt & afflictæ animæ, quæ ex omni parte vexantur : quidquid vident extra ſe moleſtum ſibi, graue & laborioſum eſt. Redacti ad inſulam ſunt, & tamquam cum inſulanis colloquitur Bernardus in Pſalm.90. *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem : quoniam vndique circumdati eſtis tentationibus : vnde & legiſtis, quia vita*

Iob 7, 1. *hominis tentatio eſt ſuper terram. Itaque ſi tot tentationibus plena eſt vita noſtra, vt non immeritò tota ipſa tentatio debeat appellari; peruigili circumſpectione opus eſt, ne inducamur in eam : vnde & eſt illud in Oratione Domini-*

Matt.6,13. *ca, Et ne nos inducas in tentationem; quia vndique circumdatus ſic es tentationibus, ſcuto circumdabit te veritas*

Excitatio laborantis.

Pſal.90,5. *eius, vt quemadmodum vndique bella, ita & vndique ſint præſidia.*

præsidia. Attende. Ex insulis quidem non solùm mare despicitur, verùm etiam cælum prospicitur : ex mari labor ascendit, ex cælo verò fauor omnis descendit. *Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cæli commorabitur. Dicet Domino : Susceptor meus es tu.* Hæc vox SCILLITANORVM, & vndique afflictorum est. In hoc statu Basilius erat, ad quem Epist.39. scribit Gregorius : *Non sum veritus, vt aliquid alienum à Philosophia in hisce rebus tristibus designares : sed arbitror nunc potissimùm Basilium meum conspicuum futurum, illumque quam Philosophiam mecum amplexus est, insultusque velut altos quosdam fluctus superaturum, ac reliquis perturbatis immotè perstiturum esse.* Psal.90,1.

Crux SCILLITANORVM, Crux ægrotantium.

SImiles SCILLITANIS iudicandi ægri sunt, quibus ad instaurandam valetudinem omnes viæ intercluduntur : cibus nocet, potus officit, medicinæ non prosunt, desperant Medici, morbus ingraescit. Quisquis ita malè habet, capitur vndique morbis, vndique tenetur & obsidetur, ne subsidium corpori infirmo accedat : patet tamen cælestis via, per quam remedium descendat. In hunc statum redactus erat Chrysostomus, & ipse æger, cùm Epist.13. *Instrumentum artis benè moriendi.* *Excitatio ægrotantis.*

scribit ad Olympiadem : *Triginta propemodum dies, aut etiam amplius, cùm acerbis febribus colluctari non destiti, atque ita longum hoc & molestum iter agebam, aliisque item grauissimis stomachi morbis obsessus.* Benè precatur iacenti in lecto Dauid, cùm ait, *Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius.* Psal. 40, 4. Considerat Dauid cinctum vndique doloribus & languoribus hominem ægrotantem, qualis ciuitas esse solet, cùm ab hostibus arctam obsidionem patitur. Hostes naturæ nostræ morbi sunt, à quibus illa obsidetur, capitur, tenetur in lecto, in morte, & in sepulchro iacet. Nouit Deus sic obsessis auxilium, subsidium & opem ferre. *Multæ tribulationes iustorum, sed de his omnibus liberabit eos Dominus.* Psal. 33, 20. Basilius in hunc locum: *Si quando in morbis, in corporis mutilatione, orbitatibus, plagis, ignobilitate, omni denique egestate, ac bonorum amissione, iustos homines constitutos videris, reminiscere verbi huius quòd multæ sunt tribulationes iustorum, & ex omnibus liberabit eos Dominus.* Confluant vndique hostes, vndique & morbi composito agmine inuadant, non est cur timeat æger, si tamen cultor iustitiæ sit. *Quis est, qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis?* 1. Pet. 3, 13. Muniat se scuto patientiæ, quo se CHRISTVS communiuit, vt saluus & incolumis ex morbo suo euadat, cursum vitæ peragat, & brauium cæli capiat.

piat. Redactus ad insulam erat S. Ephræm, dum loquitur in Testamento: *Omni ex parte langueo atque dissoluor, & ferre nequeo, doloresque me grauiùs conficiunt.* Dum impetum immanem morborum miser homo totus afflictus patitur, opem à Deo imploret, precetúrque totus supplex: Rex glorioſe, qui nostra circumdatus infirmitate, semper vixisti & obiisti, adesto misero ægro, quem vndique morbi inuadunt, circumdant, ac simul conturbant.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus potestati sæui maris dominatur, & frementes eius fluctus imperio suo sedat ac mitigat. In signum huius dominij apud Matthæum cap. 8. *Surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.* Idem ipse venit in altitudinem maris passionis suæ, vt ostenderet se dominatum & imperium in pelagus tribulationum & morborum habere & exercere, quandoquidem seruis suis afflictis vndique virtute sanctæ Crucis & Eucharistiæ succurrit. Mirabilis Agnus Dei in Eucharistia est, qui sedat mirabiliter sæuum mare, componitque imperio suo animos afflictorum, ne afflictionum timeant fluctus & ictus tribulationum & dolorum non solùm illæsi excipiant, sed etiam incolumes

Virtus Eucharistiæ.

omnino eos repellant & frangant. Nouit ſumma Dei omnipotentia effræne comprimere mare, nouit turgidum claudere & concludere pelagus, ac proinde Deus agens de potentia ſua in mare teſtatur:
Iob 38,10. *Circumdedi illud terminis meis, & poſui vectem & oſtia. Et dixi: Vſque huc venies, & non procedes ampliùs, & hîc confringes tumentes fluctus tuos.* Pulchrè ad hunc locum Gregorius lib.28. Moralium cap.9. *Quid*, inquit, *eſt mare niſi cor noſtrum furore turbidum, rixis amarum, elatione ſuperbiæ tumidum, fraude malitiæ obſcurum, cui Deus terminum poſuit, ne omnia bona animæ ſubrueret. Circumdat illud terminis ſuis, quia cor noſtrum tentationibus timidum, occultis donorum diſtributionibus mitigat, ne ad conſenſum mali veniat. Hinc dum electus quiſque tentatur vitiis, & tamen facere mala ſuggeſta renititur, quaſi mare clauſum tenetur, quod mare quidem in tumorem ſe erigit, ſed dum fixa deliberatione cordis illiditur, fractum redit.* Turgebat & tumeſcebat magnum
Pſal.68,3. paſſionis mare, de quo CHRISTVS: *Veni in altitudinem maris.* Hoc ipſum terminis Euchariſticis concluſit, & poſuit vectem & oſtia, ne per panis & vini accidentia daretur locus paſſioni, acceſſus & ingreſſus prohiberetur. *Et dixi: Vſque huc venies, & non procedes ampliùs, & hîc confringes tumentes fluctus tuos.* Huc vſque venit, & ampliùs non procedit ſæuum

sæuum dolorum mare, cuius tumentes fluctus virtute sacræ Eucharistiæ confringuntur, præsertim cùm tempestas mortis assurgit, & sacri Viatici vi deiicitur & dissoluitur. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

DIuus Bernardus docuit & ostendit sacrum ac validum scutum veritatis, quo cingitur vndique homo, custoditur ac defenditur contra concursum aquarum, & contra confluxum turgentium tumentiumque in mari fluctuum, quibus vir patiens impetitur & verberatur. Scutum inuenit Bernardus datum & oblatum à Rege Hebræorum Dauide, qui redactus ipse in insulam, & simul concluſus dicebat: *Circumdederunt me mala, quorum non est numerus.* Psal. 39, 13. & rursus: *Circumdederunt me dolores mortis.* Psal. 17, 5. Expertus ipse diuinum protegentis Dei auxilium, dixit afflicto vndique homini: *Scuto circumdabit te veritas eius.* Psal. 90, 5. *Honor alius artem benè viuendi & moriendi.*

Post hæc in eodem Psalmo Dauid tentatum vndique & afflictatum iubet sperare benè de Deo, qui amanter cum eo loquitur: *Quoniam in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Psal. 90, 14.

Longi-

Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum. Loquitur cum mystico Iobo, cui bona hæc contigerunt; agensque cum eo Dauid, certum reddit, nullum nocumentum mala inflicta paritura, allatura potiùs coronam & laureolam glorioſam. *Non accedet ad te malum.* Basilius in Scholiis: *Diabolicos insultus vinces, nec damni quidquam ex illis patieris. Ad hunc modum domum Iob diuina gratia obsepsit. Et testis huius est hostis ipse clamans: Numquid tu obuallasti interiora & exteriora eius? Vt verò Deus permisit, mox & satan malitiam suam ostendit, & athletam iustus iudex victoriam consecutum coronauit.* Coronauit & Martinum, cuius lecto cùm accedere tentaret sæuus & immanis hostis, eum expulit infirmus. *Quid*, inquit, *adstas cruenta bestia? nihil in me funeste reperies.*

Laureola omnimoda afflictionis.

Psal. 90, 10.

Iob 1, 10.

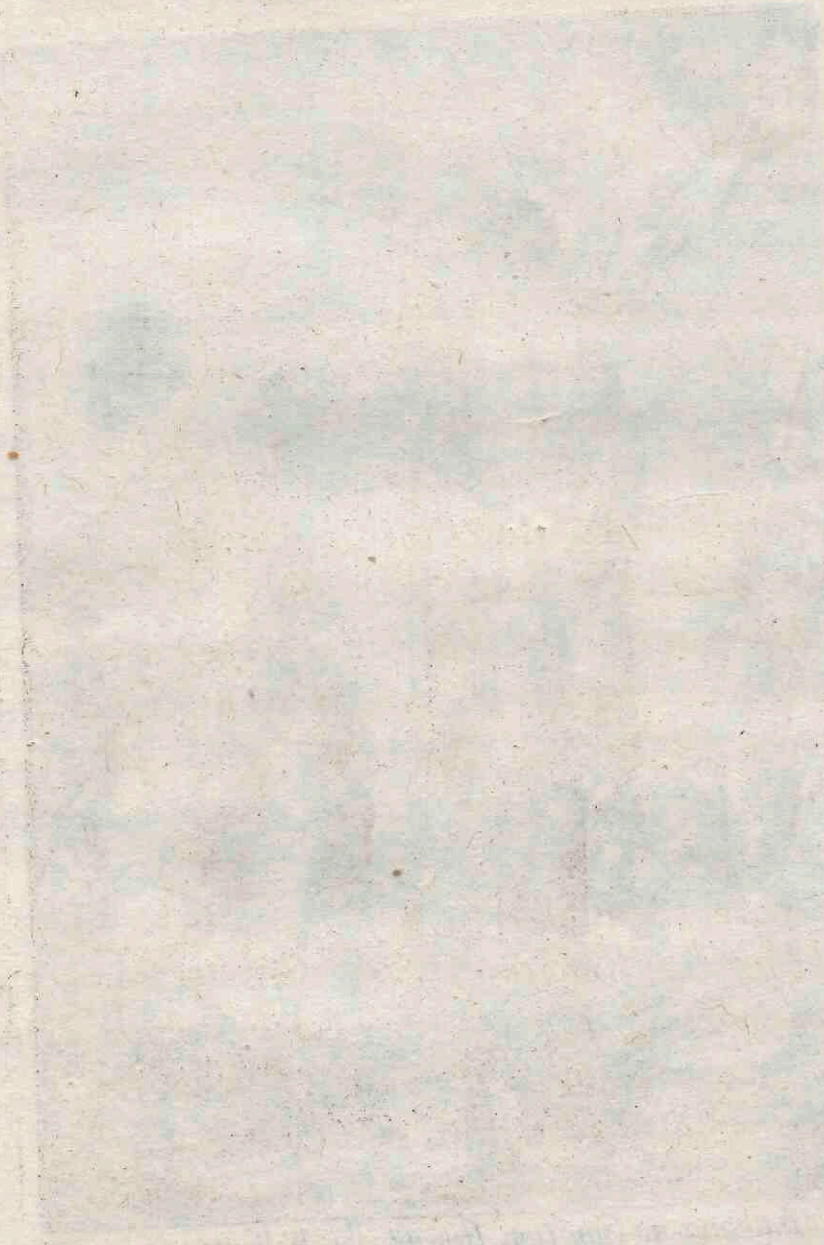
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus PETRVS BALSAMVS; in quo, veluti in speculo, religiosi status, & simul morbi forma conspicitur.

EM-

Balſama ne functum ſtipent tibi, Balſame, corpus:
36. *E ligno vitæ nulla putredo venit.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXVI.

S. PETRI BALSAMI CRVCIFIXI EXPLICATA.

DIVVS PETRVS, qui cognominatus est BALSAMVS, imperante Maximiano roſeum balſami colorem in ſe præferens expreſſit, & in odorem ſuauitatis, fracto corporis alabaſtro, in crucis ara ſpiritum ſuum effudit. Faceſſat hinc proditor Iudas, nec dicat, *Vt quid perditio hæc?* Niſi glorioſus PETRVS in cruce balſamum vitale effudiſſet, ac perdidiſſet, actum de illo eſſet, & periiſſet. *Qui amat animam ſuam, perdet eam: & qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam.* Euaſit ſuo prototypo ſimilis, qui totum ſeipſum dedit, vt nos acquireret ſibi. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet; ſi autem mortuum fuerit, multum fructum adfert.* Prior CHRISTVS pretioſi balſami inſtar in cruce ſeipſum profudit, edoctuſque ab ipſo BALSAMVS, ſe cruoremque ſuum in cruce deuouit, monuitque cruciferos omnes, *Vouete, & reddite Domino Deo veſtro.* Quæ verba verſans & explicans Auguſtinus Epiſt. 45. ſcribit: *Etſi non vouiſſes, quid aliud tibi*

Surius in Ianuar.

Matth. 26, 8.

Ioan. 12, 28.

Ioan. 12, 24.

Sympathia Chriſti & Balſami Artificum perfectionis religioſa.

Pſal. 75, 12.

ſuadendum fuit, aut quid melius ab homine fieri poteſt, vt ei reſtituat à quo inſtitutus eſt, præſertim quia charitatis erga nos Dei tantum apparet atque illuxit indicium, vt Filium ſuum vnigenitum mitteret, qui pro nobis moreretur. Quid ſi monaſticam vitam ingreſſus, & in ea profeſſus, vota religioſa paupertatis, obedientiæ & caſtitatis emiſeris? Cruci CHRISTI te adſtrinxiſti, vt myſticus balſamus eſſes, & incruento martyrio te totum Deo ſacrares, mancipares, & afflares gratam tam Deo quàm hominibus fragrantiam. *Competit itaque tali viro, vt reliquos ad te pertrahas, ac quoſdam appropinquantes tibi pretioſi cuiuſdam vnguenti fragrantiâ, morum tuorum comitate adimpleas.* Hæc Baſilius Epiſtola 45.

Crux PETRI BALSAMI, Crux hominis Religioſi.

Inſtrumentum artis benè viuendi. Matth. 19, 17.

PEtrus Apoſtolus cunctorum Religioſorum vices & partes agens aſſerüit: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.* Non coactè, ſed ſpontaneè omnia reliquimus. Benè Chryſoſtomus Homil. 42. in Geneſ. *Dominus noſter, non quanta dentur, conſueuit attendere, ſed voluntatis largitatem, & ob hoc etiam parua magna facit.* Secuti ſumus te non neceſſitate compulſi, ſed attracti voluntate, quæ nos in tui poteſta-

tem

tem transtulit. Benè Augustinus lib.1. Soliloq.cap.7. *Constanter Deo crede, eique totum te committe quantum potes. Noli esse velle quasi proprius, & in tua potestate, sed eius clementissimi & vtilissimi Domini te seruum esse profitere. Ita enim te ad se subleuare non desinet, nihilque tibi euenire permittet, nisi quod tibi prosit, etiamsi nescias.* Excitatio laborantis. Secuti sumus te, non imperio, sed consilio, castas animas offerentes, quæ sint templum Spiritus sancti. Benè rursus Augustinus in Psal.131. *Quid vouimus Deo, nisi vt simus templum Dei? Nihil gratius ei possumus offerre, quàm vt dicamus ei quod dicitur in Isaia, Posside nos.* Pretiosum balsamum est, quod sponte sua ex arbore profluit, & in possidentis manus venit. Hoc PETRI BALSAMI sacrificium est, & hoc ipsum in ara crucis religiosæ Deo immolandum est, cùm CHRISTVS dicat: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Luc.9,23.

Crux PETRI BALSAMI, Crux ægrotantis.

NAtura necessitate, voluntate gaudet gratia. Si naturam tuam consideres, necesse est vt malè habeas, & ex hac vita discedas: si verò gratiâ ducaris, id efficias, vt quod necessarium est, spontaneum & voluntarium reddatur. Nouerat Paulus, necessa- *Instrumentum artis benè moriendi. Excitatio ægrotantis.*

Heb.9,27. riò ſibi moriendum, cùm dixerit, *Statutum eſt hominibus ſemel mori*: & neceſſitatem hanc libera voluntate præueniens aſſerebat, velle ſe *diſſolui, & eſſe cum* CHRISTO. Redolebat balſamum Paulus, vnde & dicit: CHRISTI *bonus odor ſumus in omni loco*, ac proinde inſtar balſami deſiderio CHRISTI ſua ſponte liquefactus deperibat. Redolet balſamum æger, qui inuiſentes ſe virtutum & bonæ ædificationis odore reficit ac pariter recreat, vnde cum ægrotis ſuis agens ſanctus noſter Patriarcha, Regul.50. Summarij præſcribit: *Qui ægrotat, humilitatem & patientiam præ ſe ferendo, non minorem ædificationem dum morbo laborat, iis qui ipſum inuiſent, & cum eo verſabuntur & agent, quàm dum valebat corpore, ad maiorem Dei gloriam præſtare curet verbis piis & ad ædificationem facientibus, quæ oſtendant ægritudinem acceptam, vt donum de manu Creatoris: quandoquidem non minus donum eſt quàm ſanitas.* Et quidem lectus ægritudinis quædam forma Religionis eſt, quam & ipſe CHRISTVS in lecto ſuæ Crucis condidit & inſtituit. CHRISTVS in

Pſal. 68, 30. cruce dicit, *Ego ſum pauper & dolens.* Apparuit Virginis Filius, iuxta quem Virgo MARIA ſtetit: totus

Phil.2, 8. obediens fuit, *factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Mundus paupertati, corpus caſtitati, dæmon obedientiæ reluctantur; & qui nudus in

lecto

lecto iacet, instar luctatoris cum iis tribus hostibus manus conserit. Caueat igitur qui decumbit, ne succumbat, sed hostes suos prosternat, quos BALSAMVS in cruce sua prostrauit, & odore sacrificij sui omnem cupiditatem & arrogantiam fugauit, & attraxit ad se Deum, cui se totum dedit & obtulit in odorem suauitatis.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus non ſolùm formam Religioſi ſtatus in cruce ſua conſtituit, ſed eamdem etiam inſtituit in veneranda Euchariſtia, ſiquidem Sacerdotis conſecrantis voci obtemperat, nihil de mundo accipit, munditiem omnem præ ſe fert, quam etiam in ſe ſumentibus exigit. Sumat æger Religioſus ſacroſanctam Euchariſtiam, vt pro ſtatu ſuo etiam in ægritudine ſua religioſam habeat conſolationem, & conſolatorem eum, cui ſe in odorem ſuauitatis obtulit, & religiosè conſecrauit. Hæc lex religioſa eſt, vt quod naturæ neceſſitate tandem futurum eſt, cùm mortis tempus imminet & vrget, ſpontanea priùs & voluntaria mortificatione fiat. Quis vocanti Deo non obtemperat in morte? Quis in morte carne ſua non exuitur? Quis omnibus fortunæ bonis non priuatur & ſpoliatur? Hic ſtatus obe-

Virtus Euchariſtiæ.

obedientiæ, castitatis & paupertatis, quem mors necessariò inducit, mortificatione fit spontaneus & voluntarius, vt cùm homo moriturus iam sit, ne detrectet vocanti Deo acquiescere, bonis temporalibus exui, carne propria spoliari. Præludium igitur mortis in statu suo vir religiosus agit, vt cùm illa venerit, instructum & paratum inueniat, & spontè acceptet id, quod aliàs necessarium est. Præmisit Eucharistiam CHRISTVS, in qua futurum
Isai.53.7. suæ mortis statum præsignauit, & deinde *oblatus est, quia ipse voluit*: & qui Religiosus est, præmunitur
Viaticum. Eucharistia, vt non coactè, sed spontaneè mortem, quæ propriæ voluntatis, corporis & bonorum spoliatio est, acceptet & amplectatur.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

BALSAMVS martyr in cruce vir Religiosus est, qui bonum & suauem odorem paupertatis, obedientiæ & castitatis emittit ex se, quandoquidem Thomas Kempensis Serm.12.dixerit: *Potest quilibet in ordine & statu suo religiosè & deuotè viuendo, palmam martyrij obtinere, si contra vitia sua fortiter dimicat, si castitatem illibatam strenuè seruat, si obedientiam vsque ad mortem exemplo* CHRISTI *custodit, si de omnibus*

bus terrenis & necessariis huius vitæ semper minùs quàm plus habere desiderat, si beneplacitum Dei sequitur, & suum velle relinquit.

Adhuc & ipse post multa: *Cùm piger aliquis laborare cogitur, tunc manibus & pedibus ad locum martyrij traditur: & si obedierit ad omnia sibi iuncta, præmiabitur cum martyribus, quorum manus vinculis fuere ligatæ, & pedes in equuleo suspensi. Cogitare ergo debet bonus obediens Frater, quia proprij corporis non habet potestatem, sed Prælatus, cui propter Deum se resignauit liberè, vt eat & faciat quod ille iusserit, pro animæ suæ salute. Sic enim obtinebit cum Martyribus patientiæ palmam, & æternæ vitæ coronam.* Balsamum, quod sponte sua fluit, maiore pretio æstimatur, & quidem pretiosa est mors mystica sanctorum Religiosorum, qui non necessitate, sed propria voluntate se diuinis obsequiis per paupertatem, obedientiam & castitatem manciparunt. Hæc quidem viuendi ratio, institutio quædam est futuræ mortis, in qua summa paupertas erit, perfecta obedientia, & omnimoda carnis denudatio: quæ certè tria mortem naturalem comitantur. Ea propter qui benè atque religiosè instituuntur, planè & plenè disponuntur, vt quod necessarium est, nimirum mori, hoc voluntarium & spontaneum fiat, & sit vel ex hac parte *pretiosa in conspectu Domini mors* Psal. 115, 15.

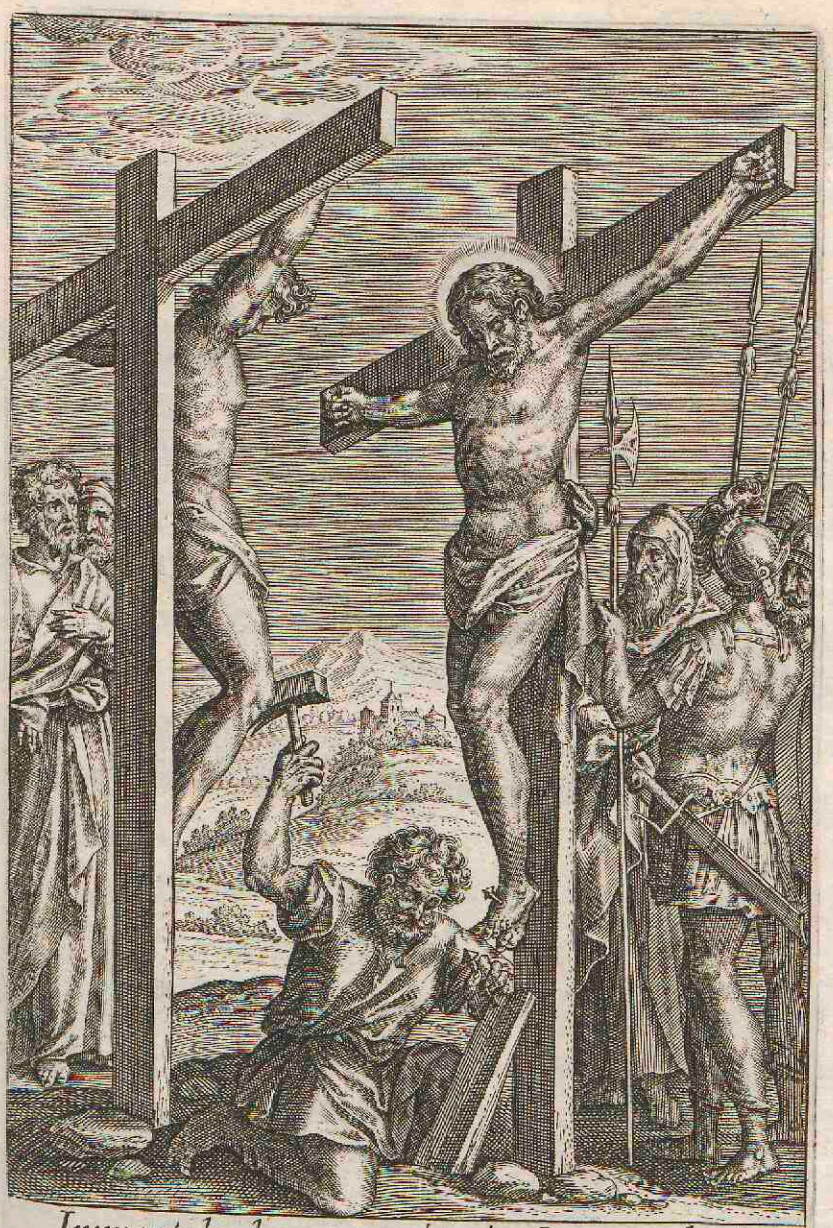
Laureolæ victoriæ Religiosæ.

Sanctorum eius. Pretiosa mors Prosperi Aquitanici, qui dum voluntariè moritur, ait: *Ea est meta ad quam diu propero, & ad quam semper omnia contuli vota.* Cùm ad hanc venisset metam Seruulus paralyticus, cuius meminit Gregorius lib. 4. Dialogor. cap. 14. ad cantum suos vocauit, & cùm ipse simul cum illis caneret Psalmos, *Tacete*, inquit. *Numquid non auditis quantæ resonent laudes in cælo?* Concludit Gregorius in mystici præfati Balsami elogium: *Dum ad easdem laudes, quas intus audierat, sancta illa anima carne soluta est. Qua scilicet exeunte, tanta illic fragrantia conspersa est, vt omnes, qui illic aderant, inæstimabili suauitate replerentur.*

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum spectaculum sancti THEOPHIMVS & THALVS; in quibus, velut in speculo, culturæ labores & ægritudinis forma conspicitur.

EM-

Immortale bonum quisquis ſectare ſalutis,
37. *Hæc tibi calcanda eſt ſemita trita crucis.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXVII.

SS. THEOPHIMI ET THALI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

SANCTI THEOPHIMVS & THALVS Laodiceæ sub Diocletiano Imperatore pro tutanda fide CHRISTI multa tormenta passi, tandem crucifixi sunt. Habes in effigie Sanctorum vnam & alteram sacræ passionis crucem, habes & tortorem malleatorem, habes regulam ac malleum, quibus viui Sanctorum lapides excoluntur, vt, cùm exculti iam fuerint, locis cælestibus inserantur. Hoc sonat, hoc cantat, hoc modulatur Ecclesia: Metaph. Martyrol. Menolog.

Scalpri salubris ictibus,
Et tunsione plurima,
Fabri polita malleo
Hanc saxa molem construunt,
Aptisque iuncta nexibus
Locantur in fastigio.

Saxa siue lapides, qui domorum vsibus parantur & aptantur, mortui sunt, & tamen cùm ferro tanguntur & feriuntur, sonum & strepitum edunt: lapides

verò qui excoluntur & assumuntur in aulæ cæleſtis fabricam, viui ſunt, & tamen cùm ferreo malleo tunduntur, & cruci affiguntur, tacent, & omnino ſilent. *Non murmur reſonat, non querimonia, ſed corde impauido, mens benè conſcia, conſeruat patientiam.* Qui regula crucis aptatur, & malleo quatitur ac tunditur, viuus lapis eſt, & in aulam cæleſtem aſſumitur, ſi tamen grauia nouerit in ſilentio pati. CHRISTVS ipſe primus ac primarius lapis crucem & malleum expertus, ſiluit in paſſione ſua, *ſicut mutus non aperiens os ſuum*, vt angulari capiti mirabiliter inſereretur, & inſertus eſt. *Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli. A Domino factum eſt illud, & eſt mirabile in oculis noſtris.*

Sympathia Chriſti & Martyrum Artificum ſanctificationis.

Pſal. 37, 14.

Pſal. 117, 23.

Crux THEOPHIMI & THALI, Crux culturæ Sanctorum.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

NOuit Deus ex terra debili fortes lapides conficere, nouit ex puluere Adami robuſtos viros efformare, vt cælorum ſedibus annectantur. Antequam pro ſtructura ſacri templi lapides aduehe-

3. Reg. 5, 6. rentur, iuxta mandatum Salomonis poliebantur. Myſterium erat, in quo adumbrabatur, quid facto opus viuis & electis lapidibus, vt in fabricam templi gloriæ diſponerentur. Non aptantur ſine malleo myſtici

myſtici lapides. Quapropter Apoſtolus omnes ac ſingulos Patriarchas paſſionibus preſſuriſque claboratos eſſe oſtendens, concludit: *Alij diſtenti ſunt, non ſuſpicientes redemptionem, vt meliorem inuenirent reſurrectionem. Alij verò ludibria & verba experti, inſuper & vincula & carceres: lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt.* Crucem & malleum tulerunt, & vtrumque nos ferre oportet. Ad crucem & malleum nos Auguſtinus hortatur Sermone 7. de Ædificat. Eccleſ. *Conquadramini, dolamini in laboribus, in neceſſitatibus, in vigiliis & ieiuniis, ad omne opus bonum paramini, vt in æterna vita velut in compage, in ſocietate Angelorum requieſcere mereamini.* Ad malleum Cruciferos CHRISTI vocat agens de Patientia Ephræm: *Simus tamquam incudes quædam, quamuis cædamur, non tamen lædamur, neque notas in nobis admittamus.*

Heb. 11. 35.

Excitatio laborantis.

Crux THEOPHIMI & THALI, Crux ægrotantium.

VIui Sanctorum lapides etiam in lecto excoluntur, vbi & regula crucis lectus doloris eſt, & morbus malleus. Sub cruce & malleo æger diuus Franciſcus erat, cùm à cellula in cælum aſſumendus in puncto mortis cantauit, more cæleſtis cygni: *Vo-*

Inſtrumentum artis benè moriendi.

Pſal. 141. 1.

ce

ce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum de-precatus ſum. & concluſit: *Me expectant iuſti, donec re-tribuas mihi.* dein cæleſti fabricæ inſertus eſt. Acce-

Excitatio ægrotantis.

dit & Gregorius 3. Paſtoral. admonit. 13. *Dicendum eſt ægris, vt ſi cæleſtem patriam ſuam eſſe credunt, ne-ceſſariò in hac labores velut in aliena patiantur. Hinc enim, quòd lapides extrà tunſi ſunt, vt in conſtructione templi Domini abſque mallei ſonitu ponerentur, quia vi-delicet nunc foris per flagella tundimur, vt intus in tem-plum Dei poſtmodum ſine diſciplinæ percuſſione diſpona-mur, quatenus quidquid in nobis eſt ſuperflui, modò per-cuſſio reſecet, & tunc ſola nos in ædificio concordia chari-tatis liget.* Sub hoc malleo Paulus erat, cùm in Aſia excoleretur, & iam excultus ſcriberet ad Corin-

2. Cor. 1, 8. thios: *Supra modum grauati ſumus, ſupra virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere. Sed ipſi in nobiſmetipſis re-ſponſum mortis habuimus, vt non ſimus fidentes in nobis, ſed in Deo qui ſuſcitat mortuos: qui de tantis periculis nos eripuit*, &c. Quiſquis ergo ſub malleo eſt, patitur THEOPHIMI & THALI crucem, & excolitur cum Paulo, vnde quod præſtitit Apoſtolus, & ipſe præ-ſtet, recurrat ad preces & orationes, & oret. Labo-rabat cùm teſtamentum ſuum conderet Ephræm, & ſub malleo erat, cùm oraret: *Rogo atque obſecro te ſer-uator meus, ne me affligens miſerum reddas, & conterens*

me

me dolore afficias, atque condemnes. Roget sub malleo æger: Rex noster crucifixe, qui lapis malleo percussus, & in cruce sancta excultus, excultor Sanctorum tuorum es; cultor patientiæ tuæ ego sum, tunsionibus atque pressuris dolorum atque morborum redde me expolitum lapidem, vt in glorioſi templi tui fabricam tandem assumar.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, cùm à Patre ſuo feriretur, malleo quoque Hebræorum percuſſus eſt, ad ſolatium Sanctorum ſuorum, qui tamquam lapides viui in eamdem omnino formam excoluntur & expoliuntur. Commentum Hebræorum fuit, repertum à Rege Salomone vermem, cuius ſanguine lapides pro ſtructura templi blandi ac molles redderentur, vt faciliùs malleo & regula dolarentur. Hoc certum & verum eſt, CHRISTVM affirmare de ſe, *Ego ſum vermis, & non homo*, cuius pretioſus ſanguis effuſus & conſecratus viuos lapides emolliat, vt pro cæleſti fabrica meliùs elaborentur & perficiantur. Cùm viui lapides eſſe debeant, qui fabricæ cæleſti deſeruiant, virtute ſacræ Hoſtiæ obdurantur contra labores & morbos, & ſimul ſpiritaliter viuificantur, vt poſt acceptum Viaticum ſuis locis collocentur & connectantur.

Virtus Euchariſtiæ.

Pſal. 21. 7.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Heb. 11. *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

PAulus inter hanc incudem crucis & malleum tribulationis poſitus quatiebatur & excolebatur, nihilominùs inter reciprocos ictus mirabiliter geſtiebat, cùm aduerteret ſe de eorum numero fore, qui teſtimonio fidei probati, acceperunt in cælis repromiſſionem, & ſimul coronationem, necdum quidem perfectam, donec qui adhuc ſunt ſub crucis incude & malleo penitus excolantur. Tunc conſummata erit gloriatio, erit perfecta coronatio, cùm omnes Crucifixi atque Cruciferi de incude ad lauream, de malleo ad coronam peruenerint, vt cum Rege ſuo glorioſo agant ſolemnem triumphũ. Cùm eſſet iam in procinctu Carilephus presbyter ad cæleſtem hunc triumphum apud Deum celebrandum, liber à malleo & incude dicebat: *Proficiſcor à morte ad vitam, à labore ad requiem, ab afflictione & mœrore ad gaudium, à fame ad epulas, de tenebris ad lucem, de ignominia ad regnum & gloriam ſempiternam.*

Laurea cultura Sanctorum.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum ſpectaculum ſancti LEONTIVS & CARPOPHORVS; in quibus, velut in ſpeculo, curationis animæ & corporis forma conſpicitur.

EM-

Vni si veteres non sat plausere Poëtæ
38. *Carpophoro, geminos quo satis ore canam?*

EMBLEMATICA IMAGO XXXVIII.

SS. LEONTII ET CARPOPHORI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

NOBILES & illuſtres Medici LEONTIVS & CARPOPHORVS ſub Diocletiano & Maximiano Imperatoribus palo crucis alligati, lapidibus impetiti, telis confoſſi, capite demum plectuntur. Bona medicinæ ars, quæ circa vitam ſalutemque negotiatur. Præſtantior ars crucis eſt, de qua Apoſtolus: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri* IESV CHRISTI, in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra. Ars Medica ſæpè deficit, ſæpè fallit ac fallitur, loco ſalutis & vitæ morbum ſæpè auget, & mortem adfert. Quàm alia CHRISTI crux eſt! numquam errat, numquam labitur, nec decipit aut decipitur, certum remedium ſalutis, vitæ ac reſurrectionis eſt. Canit hoc ipſum non nemo, inquiens: *Crux eſt mundi medicina, per quam bonitas diuina facit mirabilia. Crux eſt optima medela contra zabolonis tela, valdè ſalutifera.* Cedit ars medici cruci, qua ſola cæleſtis Medicus vſus eſt, vt animas noſtras ſanaret & curaret. Salus noſtratum ani-

Martyrol. Menolog.

Gal. 6, 14.

Sympathia Chriſti, Leontij & Carpophori Artificium curationis ſpiritalis.

animarum tunc perdita, cùm proceres naturæ noſtræ vetitum ligni fructum deguſtarunt. Notauit tunc temporis Deus lignum,

Vt medelam ferret inde,
Hoſtis vnde læſerat.

Recipe crucem, ſi ſanus eſſe cupis. Sic monent LEONTIVS & CARPOPHORVS, qui per paſſionem crucis ſuæ in primis ſaluti propriæ, dein verò aliænæ conſulunt, & monent extrema pro ſalute animæ agenda. Faceſſant hinc profani Medici, quos damnat Concilium Lateranenſe c.22. *Cùm anima multò ſit præſtantior corpore, ſub interminatione anathematis prohibemus, ne quis Medicus pro corporali ſalute aliquid ægroto ſuadeat, quod in periculum animæ conuertatur.*

Crux LEONTII & CARPOPHORI, Crux curandæ animæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi. Luc 4,23.

EVangelicum illud prouerbium, *Medice cura teipſum*, in vnoquoque noſtrûm, qui medicus propriæ animæ eſt, locum habet, vt & illam à culpa præſeruet, & ſi lapſa interdum fuerit, animæ ægrotæ ſuccurrat. Quàm difficilis & ardua iſta curatio ſit, declarat Spiritus ſanctus. *Pro iuſtitia agonizare pro anima tua, & vſque ad mortem certa pro iuſtitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Non dixit, agoni-

Excitatio laborantis. Eccli. 4, 33.

agonizare pro corpore, ſed, pro anima tua, vt & illa iuſta ac ſana fiat. Hinc illa vox Vitalis martyris ad Vrſicinum Medicum paululùm in tormentis titubantem : *Vrſicine Medice, qui alios curare ſolitus es, caue ne te mortis æternæ iaculo conficias.* Compoſuit de medicina animæ celebrem ſermonem Auguſtinus, ex quo pauca hæc delibanda ſunt. *Noſtis, fratres chariſſimi, omnes homines ſanitatem corporis quærere. Quæ quamuis ſit bona, multò tamen melior eſt ſanitas cordis. Vnde omnes Chriſtiani ſemper debent orare, vt anima incolumis aſcendat in cælum. Nam qui ſolùm pro corporis ſanitate ſollicitè ſe gerit, ſimilis eſt beſtiis. Et quàm multi ſunt, quod peius eſt, qui ſi infirmari cœperint corpore, dolent : ſi autem in anima non ſolùm vulnerentur, ſed etiam moriantur, non ſolùm non dolent, ſed nec ſentiunt?* Addo & alia ex eodem Auguſtino in Pſalm.115. *Salus animæ facit, vt fiat quod faciendum eſſe cognoſcitur, & vſque ad mortem corporis, ſi hoc flagitat extrema tentatio, pro diuinorum teſtimoniorum veritate certetur.* Certarunt pro ſalute animæ LEONTIVS & CARPOPHORVS, certemus & nos, vt ſpiritu valeamus. Legimus in libro Apophthegmat. ſanctorum Patrum, quòd cùm vrgeret matrem filius pro venia intrandi monaſterium, ac diceret : *Saluare volo animam meam,* tandem obtinuit. Factus monachus, vixit geſſitque ſe negligenter.

genter. Mortua est mater, & filius magna infirmitate vexatus, mentis excessum passus, raptus est ad iudicium, cui mater aderat, & aiebat; *Quid est hoc fili? Vbi sunt sermones tui, saluare volo animam meam?* Confusus ille rediit ad se, & vitam asperam egit: cumque rogaretur vt sibi temperaret, respondit: *Si improperium matris meæ sustinere non potui, quomodo* CHRISTI, *& Sanctorum accusationem & obiurgationem potero in die iudicij sustinere?*

Crux LEONTII & CARPOPHORI, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

LEONTIVS & CARPOPHORVS affixi crucibus, saluti animarum consulunt. Cùm ægritudo ingraueſcit, omnes impedit functiones, vt vna tantùm sit de spiritali valetudine cura. Antequam LEONTIVS & CARPOPHORVS crucibus affigerentur, sanandorum corporum habebant curam: iam verò crucifixi, Medici spiritales sunt, & affixos lecto monent, vt illam salutem velint, illam quærant, quæ in cruce & CHRISTO crucifixo posita est. Hic ille cælestis Medicus, de quo virgo Elisabetha Epistola 7. scripsit ad sororem Bonon. *Sapiens Medicus concupiuit sanare languores animæ vestræ, primùm apponens acerbitatem, & posteà leuiter palpans, & suaue vnguentum*

guentum imponens, & sic alligauit vulnera vestra, sicut olim venit Saluator sanare ægrotos. Nolite à vobis repellere Medicum salutis, quoadusque sanitatem recipiatis. Alliciendus est hic Medicus, non repellendus; vocandus, & etiam rogandus: CHRISTE sancte, nostræ salutis amator, & curator nostræ ægritudinis, qui LEONTIVM atque CARPOPHORVM salutarem crucis artem docuisti, iuxta hanc salutis methodum medere animæ meæ, propitiare omnibus iniquitatibus meis, *sana animam meam, quia peccaui tibi.* Quis- Psal. 40, 5.
quis secundùm salutarem artem crucis interiùs cupit sanari, curare non debet, si exteriùs morbis vexetur, quandoquidem medicina animæ & spiritus infirmitas corporalis est. Eapropter cùm quidam Monachus S. Ioannem Abbatem, vti refert in Vitis Patrum Hieronymus, rogaret, vt se à morbo & ardentissima febre, qua laborabat, liberaret, responsum accepit, *Rem tibi necessariam cupis abiicere. Vt enim corpora linimentis abluuntur à sordibus, ita animæ languoribus aliisque huiusmodi castigationibus purificantur.* Hanc tibi purgationem CHRISTVS è cruce offert, cùm laboras & ægrotas, recipe ac serua, qui quæris & affectas animo benè habere & valere.

Excitatio ægrotantis.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Elenata virtus sacræ Eucharistiæ.

REx glorioſus princeps eſt medicinæ ſpiritualis, quæ ſine crucis & paſſionis amaritudine non fit, ſed eius amaritudo myſterio Euchariſtico mirabiliter dulceſcit. Amara potio melle & ſaccharode ſua acrimonia aſperitateque remittit; remittit quoque de rigore & ſeueritate ſua crux laborioſa, ſi non ſola capiatur, ſed cum melle & ſaccharo ſacræ Euchariſtiæ ſumatur. Hæc ſacræ Euchariſtiæ virtus eſt, vt amaritudinem tollat, & contra venenum, & veneno infectas ſagittas præſentaneum antidotum ſit. Amara mors eſt, & eius iacula venenata omnino ſunt, ſed qui hunc panem manducat, dulcem mortem, eiuſque ſalutares ſagittas experietur, per quas anima ſana redditur. Ergo qui curandæ animæ vacas, monente ſic Iuſtiniano Serm. de Euchar. viaticum. *Hoc cibo ſanctificato, hoc cæleſti vtere pane, ne peregrinationis huius laſſeſcas in via, neque ſpiritualis mortis ſuccumbas articulo.* Nec carnis nec ſpiritus morti ſuccumbit homo, qui cibo hoc ſanctificato alitur & paſcitur.

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

CVratur per corpus anima, cuius ſalus in corporis infirmitate eſt. Aphoriſmus Dei eſt: *Virtus in infirmitate perficitur*: & iuxta hunc aphoriſmum de ſe ipſo Paulus loquitur: *Cùm infirmor, tunc potens ſum.* Ne ſuperbiret caro, & anima malè haberet, carnifex ſibi Paulus erat, & ſe martyrio afficiebat. *Caſtigo*, inquit, *corpus meum, & in ſeruitutem redigo.* Cùm morbida dominatur in corpore qualitas, donec illa ſubiiciatur, ægrotat neceſſariò homo; & dum prauitas carnis humanæ dominium habet in animam, neceſſe eſt, vt ſpiritus malè valeat: ac proinde caſtigandum corpus eſt, donec in debitam redigatur ſeruitutem, ex qua ſalus tota pendet. Carnem ſuam morbidam nouerat Rex, qui dicebat, *Non eſt ſanitas in carne mea*; & vt ſaluti animæ ſuæ conſuleret, minimè ſibi parcebat, qui & aiebat: *Caſtigatio mea in matutinis.*

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

2. Cor. 12, 19.

1. Cor. 9, 27.

Pſal. 37, 4.

Pſal. 72, 14.

Hæc punitio & caſtigatio ſimilis eſt martyrio, quod multiplex & varium pro varietate pœnarum, quibus addicit ſe homo, vt propriæ animæ conſulat, & prouideat valetudini. Multiplex hoc martyrium vna CHRISTI crux importat, cùm dicat Pau-

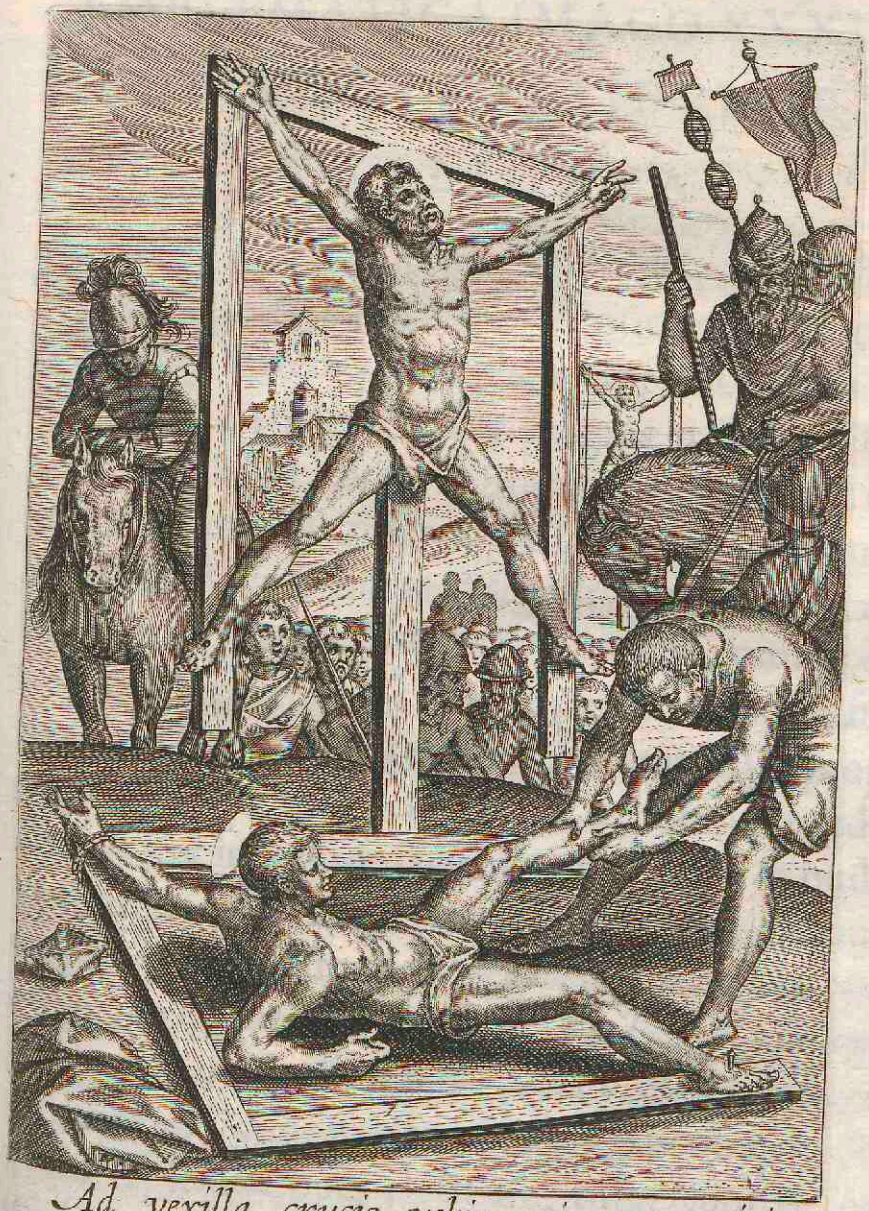
Gal.6,14. lus: *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri* IESV CHRISTI, *in quo est salus, vita, & resurrectio nostra, per quam saluati ac liberati sumus.* Vbi crux Dominica est, ibi salus, ibi vita, ibi saluatio, ibi corona, ibi laureola est. Nec coronabitur, nisi per corporis detrimenta fecerit homo curationem animæ suæ, & per carnis infirmitatem salutem spiritus quæsierit & obtinuerit. Quæsiuit & obtinuit curationem suæ animæ per carnis detrimenta Iustinianus, qui in extremo suo morbo dolebat ita sibi prouideri, & dicebat: *En quanta ob huius sacci vilis sanitatem parantur, cùm intereà pauperes* CHRISTI *non panem, non stratum, non ignem habent, vbi calefiant.*

Laureola salutis animæ.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum spectaculum ZOTICVS & Discipuli; in quibus, velut in speculo, festinantis & ægrotantis forma conspicitur.

EM-

Ad vexilla crucis vobis qui voce præiui,
39. *Dum vocat, accelero: vos sociate gradus.*

EMBLEMATICA IMAGO XXXIX.

S. ZOTICI ET DISCIPVLORVM EXPLICATA.

SANCTVS ZOTICVS & discipuli sub Cæsare Maximiano in Pontica regione capti, extremoque addicti supplicio, viam crucis aggredientes magnis passibus, sicut ostendit effigies, cælum intrarunt. Præcucurrit omnium primus magister ZOTICVS, sicut datur in imagine, & vt festinent discipuli, monet, hortatur, & iubet. Præcessit CHRISTVS omnes, omnes cursu suo superauit. Nisi quis seipsum accingat, suosque affectus constringat, non festinat. Quapropter diuites & opulenti, cum fastu & pompa incedentes, vt iter in cælum faciant, opus est vt se nudent exuantque; sin minùs, in via hærebunt, & numquam portum attingent. *Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.* Patiuntur simul hanc difficultatem, qui vanæ sapientiæ opes iactitant, turgescunt & intumescunt, sicut olim Philosophi intumescebant & superbiebant, de quibus Sermone 45. Augustinus in

Menolog. Martyrol.

Sympathia Christi & Martyrum Artificum diligentia.

Luc. 18, 24.

hæc

hæc verba: *Fuerunt quidam Philosophi de virtutibus & vitiis subtilia multa tractantes, diuidentes, definientes, ratiocinationes acutissimas concludentes, libros implentes, suam sapientiam buccis crepitantibus ventilantes, qui etiam dicere auderent hominibus, Sequimini nos, sectam nostram tenete, si vultis beatè viuere; sed non intrant per ostium.* Veniunt onusti, veniunt onerati & grauati, nequeunt festinare, porta clauditur, foris manent.

Crux Zotici & discipulorum, Crux festinantium ad astra.

Instrumentum artis benè viuendi.

AMbrosius Sermone 10. *Hæc nostræ Christianitatis summa est, vt amantibus vicissitudinem, lædentibus patientiam rependamus. Qui enim fuerit patientior ad iniuriam, potentior constituetur in regno. Non enim ad imperium cælorum peruenitur superbiâ, diuitiis, præfecturâ, sed humilitate, pauperie, lenitate.* Hæc via crucifixorum hæc cruciferorum est, in qua minimè cunctandum, magna opus festinatione est: sicut Apostolus monet 1. Corinth. 9. *Nescitis, quòd ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium? sic currite, vt comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans:*

Excitatio laborantis.

verberans; sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Currebat CHRISTVS, *exultauit vt gigas ad currendam viam*, & in suo cursu dicit: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Dicamus & singuli: *Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Psal. 18, 7. Luc. 9, 23. Cant. 1, 3.

Crux ZOTICI & discipulorum, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

TOto tempore quo viuimus, in stadio sumus, & currimus vt brauium accipiamus: cùm ægrotamus, ad metam iam accedimus, & opus est vt magis acceleremus. Dictum nobis esse à Paulo existimemus, *Sic currite, vt comprehendatis.* Etenim res omnes suapte natura ductæ, quò accedunt magis ad centrum, eò magis properant & festinant. Cùm extremè laboramus, centro nostro appropinquamus: *Festinemus ergo ingredi in illam requiem.* Festinabat in sua ægritudine Olympias, quam propterea laudat & commendat D. Chrysostomus Epistola 6. dum scribit: *Quid ni enim, quaso, fabulam appelles, cùm corpus mortale nacta sis, & tamen mortem perinde contemnas, vt qui exteram terram deserere, atque ad suam patriam redire festinant.* Humanam vitam 1. Cor. 9, 24.

Excitatio ægrotantis. Heb. 4, 11.

fabulam Olympias appellabat, quæ in cælis veram vitam sperabat & affectabat, & in eius possessionem festinis gressibus rapiebatur. Hæc conditio est beatarum animarum, vt cùm iam sint in extremis constitutæ extrema præstent. Extrema præstabat S. Virgo Elisabetha, quæ vicina morti ac centro proxima, vt eius historia tradit, adstantibus sibi dixit: *Non miremini, quòd sic anxiè tracto de cunctis quæ pertinent ad exitium meum, quia necesse est hoc à me fieri, dum aliquas vires habeo: ne cùm defecerit omnino virtus mea, in aliquo imparata inueniar.* Elisabetha non erat de numero illarum virginum, quæ nimis serò venientes, clausam portam inuenerunt; erat ex prudentibus virginibus, quæ accelerarunt gradus & gressus suos, vt in tempore Sponso occurrerent. Qui festinat, *cor suum dabit in similitudinem picturæ*, vt iter magnum conficiat, & mortis foueam transiliat, quemadmodum transiliuit Aldephardus, qui exultans præ gaudio, in lecto iam moriturus ait: *Hinc ibo, & ad Deum meum veniam, lætus moriar, lætusque transibo ingentes huius vitæ foueas.*

Eccli. 38, 28.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus *exultauit vt gigas ad currendam viam*, & ſic feſtinauit in curſu, vt dixerit Iſaias: *Voca nomen eius, accelera, feſtina prædari.* Feſtinos ac celeres ſectatores ſuos voluit; & ne de curſu remitterent, & in via ſalutis deficerent, prouidit de venerabili Sacramento, cuius ea virtus eſt, vt ſe ſumentes magnis paſſibus facere & conficere iter ſuum præſtet. Adumbratum eſt in Elia, cùm in fortitudine cibi illius, qui typus Euchariſtiæ erat, ambulauit & feſtinauit vſque ad montem Dei Horeb. Eò tendimus, tranſiliamus ergo metas ac terminos mortalitatis noſtræ, more ZOTICI & diſcipulorum: toti ſimus Euchariſtici, vt ducti ſpiritu Eliæ, feſtinemus & properemus. Quæ motu coacto atque violento concitantur & ducuntur, in principio properant & feſtinant, at in fine de ſua celeritate remittunt: quæ naturali motione cientur & agitantur, quò magis ad metam ſuam accedunt, eò magis maturant, & velociùs currunt. Maturemus & curramus, quibus mors naturalis eſt, & quibus ſacra impenditur Euchariſtia, vt, more CHRISTI, non coactè, ſed ſpontaneè vitam noſtram abſoluamus.

Pſal. 18, 7. *Virtus Euchariſtiæ.*

Iſai. 8, 3.

3. Reg. 19, 8.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

REx martyrum CHRISTVS totus militaris eſt, & militariter quidem cæleſtis regni amatores hortatur & monet; *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Cùm fit in ciuitatem inſultus, milites inuaſores certatim currunt vt illam ingrediantur & obtineant, opulentas diripiant domos, & ſpoliis fruantur opimis. *Sic currite, vt comprehendatis.* Crucifixi atque cruciferi more bellantis Dauidis, qui de ſe ipſe teſtatur: *Cucurri in ſiti*: more Pauli, qui loquitur de ſe ipſo: *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.*

Matth. 11, 12.

1. Cor. 9, 24.

Pſal. 61, 5.

2. Tim. 4, 7.

Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus de Interiore conflictu, cap. 9. in quo quales eſſe in pugna debeant, qui in ſpiritali ſunt conflicturi ſtadio, optimè deſcribit & concludit: *Semper virtutum deſideria munitus incedat, qui vi cælorum conatur diripere regnum. Non laſſeſcet, non deficiet, non dormitabit virtutis amator. Currunt in ſpiritali hoc ſtadio multi, ſed ſolus hic perfectionis accipit brauium. O quàm beatos dixerim amantium pedes, qui per virtutum itinera feliciter gradientes, cæleſtis patriæ deliciis perfruuntur, has poſt*

agonis

agonis ſpiritualis conſummatum opus perficient dapes. Non enim eſt eorum labor inanis in Domino. Si igitur, ô CHRISTI *milites, intimæ charitatis concupiſcitis pace potiri; ſi ſupernæ vocationis gloriam feſtinatis arripere; ſi impræbabilibus theſauris ditari concupiſcitis; ſi immundorum laqueos vos euitare delectat; ſpirituales animæ veſtræ pedes ab omni immoderato affectu excutite, interioris deſidiæ vincula ſoluite, & ſeruilis onera timoris abiicite; quatenus, ſuperatis hoſtibus, gradu concito ad alta tendentes, amoris hymnum Deo cantare poſſitis. Hoc quippe Propheta futurum in ſe ſperabat, cùm diceret: Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorum, & ſuper excelſa mea deducet me victor in Pſalmis canentem. Ceruorum itaque & vos pedes habete, ſi victoriæ carmen in excelſo charitatis monte cordis cum iubilo decantare nitemini.* Nitebatur id ipſum præſtare Gothardus Epiſcopus, qui tempore mortis ſuæ præcepit ſuis, vt canerent, *Benedictus Dominus Deus Iſraël.* & cùm peruenirent ad verſum, *Illuminare iis, qui in tenebris, & vmbra mortis ſedent*, Gothardus voce languida cecinit, *Ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis*: & hymno dicto curſum vitæ mortalis feliciter abſoluit. Abſoluit & curſum feliciter Vrſinus Presbyter apud Gregorium lib. 4. Dialogor. cap. 11. cuius maturantis feſtinantiſque ſuprema vox illa fuit: *Venio, venio,*

Laurea feſtinationis.

Pſal. 17, 34.

Luc. 1, 68.

Extrema verba morientis.

gratias ago. Repetitio illa *venio, venio*, vox festinantis est, & quidem ad centrum diuinitatis. agitque præterea gratias pro dono ac beneficio, quod se accepisse recognoscit : cùm enim sanctæ animæ ad Deum properant suum ; vt in eo tamquam in centro suo conquiescant, summum donum, summum beneficium est, vnde principium habet earum sempiterna remuneratio.

Prodeant in publicum spectaculum sancti CLAVDIVS, ASTERIVS & NEON; in quibus, velut in speculo, fraternitatis & infirmitatis forma conspicitur.

EM-

O verè fratres! animus quos in cruce concors
40. Vnius natos comprobat esse Dei.

EMBLEMATICA IMAGO XL.

SS. CLAVDII, ASTERII ET NEONIS CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

CLAVDIVS, ASTERIVS & NEON fratres germani in Cilicia, Diocletiano Imperatore & Præside Lysia, post varia tormenta crucis supplicio multantur. *Quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum!* Quos natura fratres genuit, fratres in CHRISTO religiosa crux effecit. Consentit in Psalm. 87. Augustinus. *Eos fratres suos facere dignatus est* CHRISTVS, *qui sacramentum crucis intelligunt, & non solùm de illa non erubescunt, verùm etiam in illa fideliter gloriantur, non se de suis meritis extollentes, sed eius gratiæ non ingrati, vt vnicuique eorum dici possit: Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est.* Non solùm glorioſi Martyres virtute sanctæ Crucis fratres CHRISTI, & in CHRISTO constituuntur, sed omnes etiam Cruciferi, qui formam vitæ religiosæ sectantes fraternitatem monasticam profitentur. Religiosa haud dubiè communitas mutuæ crucis communicatio est, ad quam hortatur Apostolus: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis*

Metaph. Pet. Natal.

Psal. 132, 1.

Sympathia Christi & fratrum Artificum fraternæ dilectionis.

Ioan. 1, 47.

Gal. 6, 2.

bitis legem CHRISTI. CHRISTVS quoque ipſe aſſociatus crucifigitur, & ſociorum ſecum crucifixorum onera pro noſtra inſtructione ſuſtinuit. Fraternitas carnis & ſanguinis bonorum temporalium communicationem inducit: fraternitas religioſa ſecum adfert onerum, laborum, ægritudinum ac malorum communionem. Qui pertinent ad hanc formam fraternitatis, ſibi è cælo dictum putent ab Apoſtolis Petro & Paulo: *Animas veſtras caſtificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, ſimplici ex corde inuicem diligite attentiùs. Supportantes inuicem in charitate, ſolliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis.*

1. Petr. 1, 22.

Epheſ. 4, 2.

Crux CLAVDII, ASTERII & NEONIS, Crux fraternitatis Religioſæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

DAuid Rex omnibus modis curauit, vt quos filios ipſe genuerat, mutuam inter ſe pacem concordiamque ſeruarent, nec tamen obtinuit. Quod intra ſuam aulam conſecutus Rex non eſt, in templo ac domo Dei eſſe deprehendit, cùm gaudens & ſimul canens exclamauit: *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum!* Verus amator fratrum in ſola domo religioſa Dei reperitur, cuius bonas dotes Bernardus Serm. 12. in Cantica pulchrè deſcribit: *Omnis qui in vobis fraternas infirmi-*

Pſal. 132, 1.

Excitatio laborantis.

firmitates, tam corporum quàm animarum, non solùm patienter supportat, sed insuper, si licet, & si valet, iuuat obsequiis, confortat alloquiis, consiliis informat; si hoc non potest propter disciplinam, sollicitis saltem orationibus solatiari non cessat infirmos. Omnis, inquam, qui talia operatur in vobis, bonum omnino spargit odorem inter fratres, & odorem de vnguentis optimis, balsamum in ore huiuscemodi, frater in congregatione monstratur digito, & dicunt de eo omnes: Hic est fratrum amator & populi Israël qui multum orat pro populo & vniuersa ciuitate. 2. Mach. 15, 14.

Crux Clavdii, Asterii & Neonis, Crux ægrotantium.

CVm in sacris Religionibus charitas & amor fratrum mirum in modum eluceat, tunc splendet maximè cùm Religiosi infirmantur. Omnes inuisunt ægros, solantur, excitant, recreant, ac de eorum salute solliciti, Deum salutis auctorem deprecantur, vt malè habentes sanitati pristinæ restituat. Laborant cum ægrotantibus, cum infirmis infirmantur, communem inter se crucem morborum ferentes & sustinentes. Vnusquisque fratri ægrotanti dicit, quod de Gerardo suo Serm. 26. in Cantica Bernardus asserit: *Quis ita mihi perneccessarius? cui æquè dilectus ego? Frater erat genere, sed religione ger-*

Instrumentum artis benè moriendi.

Excitatio ægrotantis.

manior. Dolete quæso vicem meam vos, quibus hæc nota sunt. Infirmus corpore eram, & ille portabat me; pusillus corde eram, & confortabat me. Hæc charitas religiosa erga fratres infirmos est. Considerant in singulis iacentem in lecto CHRISTVM, & decumbenti auxiliantur more Simeonis, qui & CHRISTVM crucem suam baiulantem comitatus est, & eius adiutor extitit. Adest CHRISTVS fratris instar, vt suis cruciferis ægris, ac crucifixis Martyribus assistat. *Vbi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum*, sum in cruce cum fratribus crucifixis, sum in lecto cum fratribus ægrotantibus, vt solatium & auxilium eis adferam, & eos ad tolerantiam & patientiam simul excitem. Excitet se Religiosus æger, & oret: Rex glorioſe, qui cunctis fratribus tuis primas in cruce tulisti, & CLAVDIO, & ASTERIO, & NEONI fratribus præcessisti; præi, sequor debilis, æger te infirmum, afflictus afflictum, lecto affixus crucifixum. Hic est fratrum amator, adiutor & consolator, qui bonum spargit odorem, & simul balsamum, vt recreet, reficiat, & sanet ægrotos.

Matth. 18, 20.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacra Eucharistia.

REx glorioſus in peruigilio passionis suæ recumbens cum fratribus, instituit & condidit Eucha-

Eucharistiam, vt eos omnes charitatis vinculo sibi annecteret, connecteretque inter se, vt se amore fraterno laborantes & ægrotantes, dum viuerent, complecterentur. Hinc Paulus 1.Corinth.10, 16. fraterni amoris partes pulchrè agens, arguit & simul conuincit, dum scribit: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio Sanguinis* CHRISTI *est? & panis, quem frangimus, nónne participatio Corporis Domini est? Quoniam vnus panis, vnum corpus multi sumus, omnes qui de vno pane participamus.* Nec quidem solùm mysterio cælestis panis vnum hîc corpus componimus, sed etiam in regno Dei: & idcircò cùm vicinus morti est, & homo ad regnum iam appropinquat, ministratur Eucharistia, cuius virtute & fauore ad cælestem veniat glorioſi corporis compositionem. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

VEræ fraternitatis elogium composuit sapientissimus Dauid: *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum! Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron. Quod descendit in oram vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion. Quoniam illic mandauit Dominus* *Honor alit artum benè viuendi & moriendi.* Psal. 132, 1.

nus benedictionem, & vitam vsque in sæculum. Satis pulchræ similitudines sunt roris cæleſtis & vnguenti Sacerdotalis, quibus germani in CHRISTO fratres comparantur. Ros frigidum ex ſe eſt, vnguentum calidum, & tamen tanta vis charitatis eſt, vt quæ inter ſe videntur eſſe contraria, amica faciat, & vera fraternitate connectat. Connectit itaque nationes, conditiones, opiniones, vt nullum ſit inter religioſos fratres diſſidium, vna ſit mens, vna voluntas. Quòd ſi verè fratres efficit paſſio martyrij, hæc in religioſo ſtatu reperitur, vt dicere poſſit Eccleſia: *Hæc eſt vera fraternitas.* Hæc eſt, inquam, vera fraternitas dicata & conſecrata, cui *mandauit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ſæculum.* Vita hæc æterna eſt, quæ eos qui ſimiles ſibi exiſtunt, in æternum beabit & coronabit. Ad hanc beatitudinis laureolam in corona fratrum ſuorum magnus Antonius exceſſit, & omnibus valedicens dixit: *Antonius migrat, & iam non erit in præſenti ſæculo vobiſcum.*

Pſal. 132. 3.

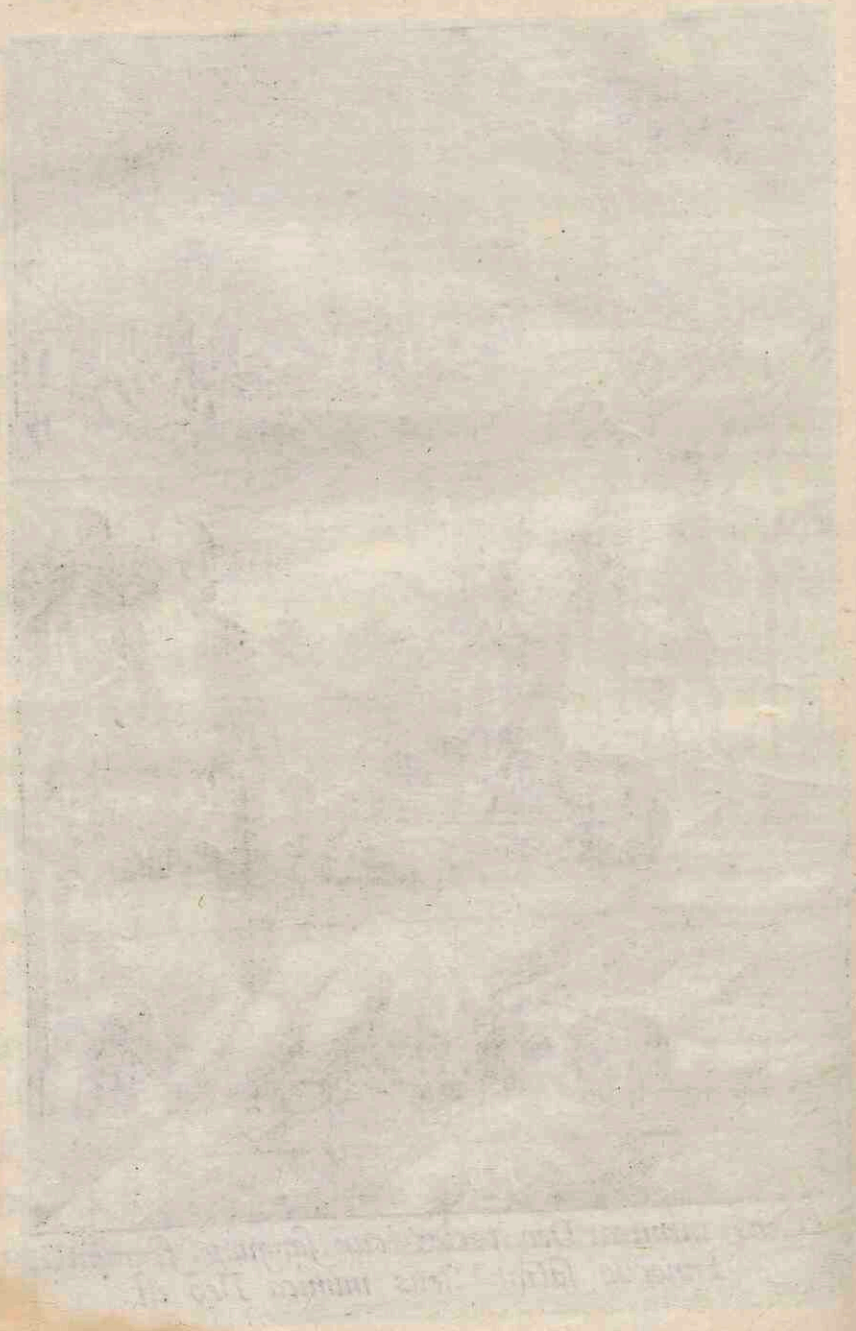
Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum ſpectaculum ſancti DIOMEDES & ſocij; in quibus, velut in ſpeculo, ferentis ſuſpenſionem animæ & morbum forma conſpicitur.

EM-

Gens inimica Deo toties cur ſanguine ferrum
41. *Innocuo ſatiat? Gens inimica Deo eſt.*

EMBLEMATICA IMAGO XLI.

SS. DIOMEDIS ET SOCIORVM CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

SANCTI DIOMEDES, IVLIANVS, PHILIPPVS, EVTYCHIANVS, HESYCHIVS, LEONIDES, PHILADELPHVS, MENALIPPVS, & PENTAGOPE flammis, aquis, ferro & palo adiudicati sunt. Quatuor igitur elementa, aqua, ignis, terra, & aër, Martyres cælo & Deo cælestes ac diuinos pepererunt. Mare submersos produxit, terra suo ferro cæsos edidit, ignis flammis combustos protulit, suspensos in cruce extulit in sublime aër. Accedunt ad Martyres qui suspenduntur in aëre cruciferi omnes, quorum res in suspenso sunt. Pendebat in aëre Paulus cùm dicebat: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, Dominus est.* Pendebat, cùm subiungebat: *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Nescit mortalis animæ suæ statum, nescit conditionem, ignorat an reprobus an saluus futurus sit. Hinc labor ingens, hinc opus magnum procedit, hinc crux

Martyrol.

1. Cor. 4. 4.

1. Cor. 9. 27.

Sympathia Christi crucifixi & crucifixorum Artificum tolerata suspensionis.

& suspensio nascitur. Potuisset, si CHRISTVS voluisset, vel in mari submersus mori, vel in terra plecti capite, vel cremari igne & flammis, maluit tamen cruci affigi, exaltari, & in media sublimis aëris regione suspensus redimere humanum genus, vt redemptos suos in suspenso teneret omnes, bono animo suspensos esse iuberet, benè de Deo sperarent, de seipsis desperarent. Appositè S. Ephræm agens de Patientia ait: *Debet anima sermonem Domini sequens, atque amplectens crucem eius ferre quotidie, sicut scriptum est: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non potest meus esse discipulus. Hoc est paratum esse ad sufferendum amore* CHRISTI *tribulationem ac tentationem quamcumque, siue manifestam siue occultam, & spe à Deo aptum esse atque pendere.* Hæc crux Religiosa est. Vnde idem S. Ephræm, agens de timore, ait: *Quid porrò est Monachus? Similis est Monachus viro ex alto demisso, qui funem excelso interuallo pendentem arripit, & se illi appendit, & indesinenter pro auxilio ad Dominum clamat, sciente, si defecerit, vsumque vtriusque manus perdiderit, præcipitem illicò ruiturum & moriturum.*

Matth. 10, 38.

Crux

Crux DIOMEDIS & ſociorum, Crux ſuſpenſionis animæ.

DEus in corpore humano animam rationalem fixit, & corpus ita efformauit, vt crucis formam referret. Crux corporis recta eſt, quæ animam ſuſpenſam habet, certam quidem finis ſui, mali vel boni futuri ſui prorſus neſciam. Quàm graue ſuſpendium huius martyrij ſit, vel ex hoc intelligi poteſt, quod eſt apud Eccleſiaſtem cap. 9. *Sunt iuſti atque ſapientes, & opera eorum in manu Dei: & tamen neſcit homo vtrùm amore vel odio dignus ſit, ſed omnia in futurum ſeruantur incerta, eò quòd vniuerſa æquè eueniant iuſto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas & ſacrificia contemnenti: ſicut bonus, ſic & peccator; vt periurus, ita & ille qui verum deierat. Hoc eſt peſſimum inter omnia quæ ſub ſole fiunt.* Si quis in terra premitur, contradictionis aquis ſubmergitur, igne perſecutionis aduritur, dirum martyrium patitur, hoc eſt magis laborioſum, ſed glorioſum neſcire ſe, dum hæc patitur, an dignus ſit amore vel odio, nec ſcire quò labores iſti pergant, & laborantem deducant.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

Excitatio laborantis.

Crux DIOMEDIS & sociorum, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

OMnia elementa, quæ contra DIOMEDEM & socios conspirarunt, conspirant quoque in ægrotum, incerto simul euentu. Quamdiu anceps res, & in ambiguo est, manet in suspenso æger, iam meliùs iam peiùs habet, modò viuit modò perit, ex quo fit vt anxius & afflictus æger in vitæ ac mortis medio constitutus, totus pendeat. Hoc suspendium patiebatur, cùm extremè laboraret, & positus in confinio vitæ & mortis assereret Ezechias; *Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum. Domine, vim patior, responde pro me.* Pendet ægrotus ad meritum, si iustus sit; si verò iniustus, ad pœnam & supplicium. Suspenditur more peccatoris Absalonis, qui pendulus è quercu periit. Pendebat ad meritum in extrema infirmitate Elisabetha, quæ in mortis agone posita, sicut eius historia narrat, asserebat: *Nondum ego quidem aliquid certitudinis accepi à Domino, verumtamen iustum est, vt habeam sollicitudinem animæ meæ, vt disponam de iis quæ pertinent ad exitum meum.* Da mihi iustum virum, in quem omnia elementa conspirent, vexent, & affligant morbi, inter febriles ardores & dirorum tormenta ingentia dolorum, hæc cogitatio

Isai. 38, 14.

2. Reg. 28, 2.

gitatio quid de se futurum sit, magis animum sollicitat, oretque ille propterea: Rex noster crucifixe, qui in cruce & aëre pependisti, & Sanctos tuos pendere voluisti, respice suspensum ægrum in vitæ & mortis confinio, quid de se futurum, nescium, totumque propterea sollicitum. Quis sollicitus non sit, cùm nesciat homo vtrùm amore vel odio dignus sit? Soletur tamen seipsum, quòd Deus non vult mortem peccatoris, sed mauult vt conuertatur, & viuat. Soletur seipsum, quòd *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, etiam suspendium, vt maius apud Deum sibi meritum acquirant. Eapropter sanctus Iobus, cùm grauiter ægrotaret, asserebat: *Elegit suspendium anima mea.* Vbi suspendium est, ibi & desperatio est, & quidem Iobus de seipso desperabat, vt omnem suam fiduciam in Deo suo statueret. Collocauit illam, cùm enuntiaret, Dauid: *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Deo meo spem meam.* Pendebat à se & à Deo sanctus Rex, pendebat à se & diffidebat, pendebat à Deo suo & confidebat. Hoc suspendium anima patientis Iobi sibi voluit, & velle sibi Christianus & potest, & debet.

Excitatio agrotantis.

Rom. 8, 28.

Iob 7, 15.

Psal. 72, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacra Eucharistiæ.

REx glorioſus ſuſpendium in cruce elegit, vt electos ſuos in ſua ſuſpenſione ſolaretur & excitaret. In hunc eumdem finem ſacram condidit Euchariſtiam, quandoquidem certum incertæ ſaluationis noſtræ pignus altaris Sacramentum conceſſum eſt. Exclamat propterea Eccleſia: *O ſacrum conuiuium, in quo* CHRISTVS *ſumitur, recolitur memoria paſſionis eius, mens impletur gratia, & futuræ nobis gloriæ pignus datur*. Sacrum hoc pignus talis conditionis eſt; vt ſi quis de digna eius ſumptione & perceptione certus fiat, ſciat certò ſe eſſe in eo ſtatu, cui vita æterna reſpondet, cui ſumma gloria debetur. Acci-

Viaticum. pit hoc pignus æger, vt illud deponat poſt obitum apud Deum, qui liberans fidem ſuam, fideli ſeruo æternam vitam & felicitatem rependet.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

SVſpenduntur in aëre Martyres, & torquentur: ſuſpenditur in incertum anima, & patitur magnum tormentum. Grande martyrium, dum neſcit vtrùm amore vel odio digna exiſtat. Quòd ſi certa

Prou. 13, 12. ſpes, dum differtur, *affligit animam*, incerta omnino expecta-

expectatio maiorem afferet afflictionem. Certus de ſtatu ſuo Paulus erat, & cùm adhuc expectaret, grauiter cruciabatur, & inter medios cruciatus in clamores prorumpebat, & dicebat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Rom. 7, 24. Securus erat Apoſtolus de ſua felicitate, & tamen ſe infelicem iudicabat, quòd cùm cuperet diſſolui, eſſe cùm CHRISTO & regnare, coronatio eius futura procraſtinaretur. Certus & ſecurus erat, cùm diceret: *Sic curro, non quaſi in incertum*: & ob certæ ſpei dilationem ſecurus ab afflictione non erat. Si ſpes certa torquet animam, expectatio omnino incerta erit cauſa maioris & acerbioris martyrij. 1. Cor. 9, 26.

In hoc ſpirituali martyrio, vt ait Iuſtinianus cap. 16. de Monaſtic. conuerſat. *cùm reluctatur* CHRISTI *ſeruus, ne ſuccumbat, vterque homo, caro ſcilicet & ſpiritus, crucifigitur; & niſi diuina virtute humana in tali conflictu infirmitas roboraretur, proculdubiò deficeret. Præbet autem præſidium diuina miſericordia homini ſic oppreſſo, nunc hoſtem repellendo, nunc virtutem fortiter reſiſtendi præſtando, nunc dolores & flagella mitigando, nunc guſtum internæ pacis infundendo, nunc celſitudinem, immenſitatemque æterni præmij victoribus repromiſſo lumine quodam ineffabili patefaciendo. Sicque ſpiritus ſapientiæ de regalibus ſedibus ſpirans in corde afflicti quando* Laureol. ſuſpenſa anima.

vult,

vult, & quomodo vult, eumdem ab instanti pressura respirare facit. Hæc Iustinianus, cum suspensa anima agens, ne desperet. Huc pertinet monitum illud extremum, quod moriturus Antonius discipulis suis tradidit: *Incertæ conditionis vitam ancipitem quotidie pertractate, & cæleste vobis præmium sine cunctatione tribuetur.*

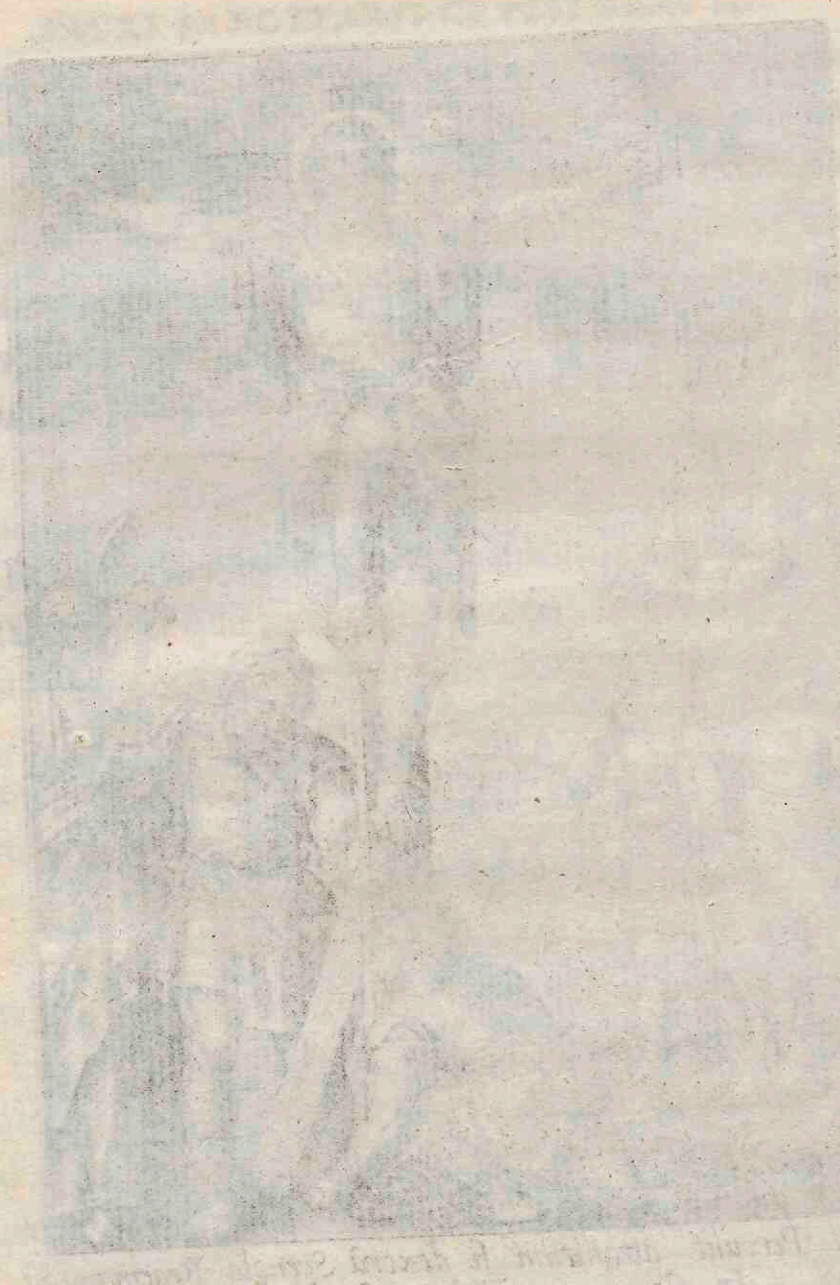
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum spectaculum sanctus GEMELLVS; in quo, velut in speculo, laborantis cum CHRISTO & simul ægrotantis forma conspicitur.

EM-

Perculit attonitum ſi dextrâ Sceuola Regem;
42. *In Gemino gemini cauſa ſtuporis erit.*

EMBLEMATICA IMAGO XLII.

S. GEMELLI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS GEMELLVS, imperante Iuliano, multis pœnis & tormentis afflictatus, affectus demum extremo crucis supplicio, Ancyræ in Galatia victor ad cælum migrauit. Nullus Martyr, præter CHRISTVM, solus in passione sua certauit, CHRISTO soli fas est dicere: *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum.* Nullum adiutorem habuit, nullius subsidio indiguit. Ceteris Martyribus CHRISTVS præstò in tormentis & in laboribus fuit, auxilio & præsidio iuuit, animos eorum accendit, viresque in certamine dedit. Non tam nomine GEMELLVS quàm re ipsa gemellus erat, in quem Iulianus desæuiit. Multum quidem intercedit inter cruciferos CHRISTI, & baiulos crucis mundanæ. CHRISTVS cruciferum suum numquam deserit, adest semper laboranti, qui & dicit: *Cum ipso sum in tribulatione.* Vnde fit, quòd Paulus de se fateatur, *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Mundus verò patientem baiulũ suum minimè curat, omni prorsus ope auxilioque destituit.

Metaph. Menolog. Martyrol.

Isai. 63, 3.

Sympathia Christi & Gemelli Artificum mutua passionis.

Psal. 90, 15. Philip. 4, 13.

Eccle. 4, 10. *Væ ſoli*, mundano ſcilicet homini, *quia, cùm ceciderit, non habebit ſubleuantem ſe.* Contigit aliquando, vt magnus Antonius, diram ac duram luctam cum tetro dæmone paſſus, amanter expoſtularet & poſtularet à CHRISTO, vbinam tempore conflictus fuiſſet. Reſpondit Dominus, cum Antonio ſimul certaſſe, & ipſe cum victoriam & triumphum reportaſſe. Cùm ita ſe res habeat, GEMELLVS hic crucifixus eſt, GEMELLVS & crucifer CHRISTI eſt.

Crux GEMELLI, Crux CHRISTI & hominis patientis.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

GEminus Paulus erat, qui ferens crucem clamabat, *Non ego, ſed gratia Dei mecum.* Hic idem Apoſtolus, cùm ſpiritaliter ſuas proles parturiret, gemellas ſingulas edere nitebatur, & enitebatur. *Filioli mei, quos iterùm parturio, vt formetur* CHRISTVS *in vobis.* CHRISTVS ipſe de ſe nequaquam dixiſſet, niſi nobis adfuturus ita eſſet, vt per aſſiſtentiam gratiæ ſuæ gemellus vnuſquiſque noſtrûm eſſet euaſurus. Ferdinandus Rex Caſtellæ cognomento & ipſe *Sanctus*, timor & terror Maurorum, Catholicæ fidei glorioſus propugnator, geminus erat, qui ſcriptum in vexillis præferebat: *Dominus mihi adiutor.* Hic idem

1. Cor. 15, 11. Gal. 4, 19. Matth. 28, 20.

idem adiutor tuus. Ergo cùm crucis onus expendis, & te imparem ferendo consideras, memor eris CHRISTI Domini, qui virtutis suæ præsidio cruciferis suis assistit. Occurrit Augustinus libro de Symbolo, & monet: *Si vires tuæ in pugnando sunt paruæ,* CHRISTVM *inuoca Saluatorem,* CHRISTVM *inuoca adiutorem. Dum te prospexerit fideliter inuocantem, qui pro te pependit in ligno, victoriam & coronam victoriæ præparabit in cælo.* *Excitatio laborantis.*

Crux GEMELLI, Crux ægrotantis.

QVi iacet in lecto æger, si CHRISTVM apud se habeat, in se quidem gemellus est, & cum Paulo dicere potest, CHRISTO *confixus sum cruci:* potest simul & cum Dauide iactare, *Non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Deus est, qui affirmat de se, *Cum ipso sum in tribulatione,* & quidem cum tribus pueris adstitit in medio fornacis, cum Patriarcha Iosepho vinctus in carcere mansit: *In vinculis non dereliquit eum.* Nec Paulum ægrum deseruit, cùm scripserit ipse 2. Corinth. 11. *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus* CHRISTI. CHRISTVS ipse est, qui de se ipso testatur: *Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos, & noluisti.* Hæc singularis pietas indi- *Instrumentum artis benè moriendi.* Gal. 2, 16. Psal. 22, 4. Psal. 90, 15. Sap. 10, 14. Matth. 23, 37.

ta huic domesticæ aui est, vt cum infirmis pullis infirmetur & ipsa, quemadmodum expendit Augustinus Tract. in Ioan. *Videtis autem, fratres, quemadmodum gallina infirmetur cum pullis suis. Nulla alia auis, quòd sit mater, agnoscitur. Videmus nidificare passeres quoslibet ante oculos nostros, hirundines, ciconias, columbas videmus quotidie nidificare; quos nisi quando in nidis videmus, parentes esse non cognoscimus: gallina verò sic infirmatur in pullis suis, vt etiamsi ipsi pulli non sequantur, & filios non videas, matrem tamen intelligas.* Quòd si ita se res habeat, cum CHRISTO infirmari quis non gaudeat? Gaudebat D. Bernardus, qui Serm. 25. in Cantica dicit: *Optanda infirmitas, quæ* CHRISTI *virtute compensatur. Quis dabit mihi non solùm infirmari, sed & destitui, ac deficere penitus à memetipso, vt Domini virtute stabiliar?* Etsi morbo & morte ipsa ægrotus iustus deficiat, cùm apud se CHRISTVM adiutorem habeat, non est cur timeat, sed habet causam, vt animosè oret & supplicet: Rex noster crucifixe, qui torcular solus calcasti, & socius Martyrum in sua passione fuisti, assiste mihi ægrotanti. *Nam etsi ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.*

Excitatio ægrotantis.

Psal. 22, 4.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus vocat nos ad ferendam ſecum crucem. *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.* Luc.9,23. *Eleuata virtus ſacrâ Euchariſtia.*

Hic ipſe Rex in ſacra collocauit ſe Euchariſtia, non ſolùm vt nobiſcum ſemper eſſet, ſed etiam vt nobiſcum laboraret. vnde & dicit: *Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.* Matth.28, 20. Et cùm ſecum laboranti dicat CHRISTVS, *tollat crucem ſuam quotidie*, vt & cum illo ipſe quotidie laboret, orare Patrem iubet, *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.* Matth.6, 11. Qui manducat hunc panem, myſticus Gemellus eſt, ſiquidem CHRISTVS ait: *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Ioan.6,57. Nouerat ita eſſe S.Nicolaus Tolentinus, qui extremo laborans morbo, ſacrum ſibi Viaticum poſtulabat, *Viaticum.* vt & dicere poſſit in hoſtes. *Dominus mihi adiutor, & ego deſpiciam inimicos meos.* Pſal.117, 7.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

CHRISTVS occiditur in crucifixo, CHRISTVS patitur in crucifero, vt gemellus vterque exiſtat. Cùm res de præmio cæleſti agitur, ſolus Martyr cruci- *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

crucifixus, ſolus & crucifer patiens laureantur & coronantur. Teſtis mihi Paulus eſt, qui dum eſſet in laboribus, vnus erat, & geminum ſe oſtendebat, & dicebat: *Omnia poſſum in eo qui me confortat.* & alibi: *Non ego, ſed gratia Dei mecum.* Hic ipſe cùm agit de corona & de laureola, fatetur ingenuè: *Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.* Secùs in caſtris humanis plerumque accidere ſolet, in quibus gregarij milites robore ac virtute ſua proſternunt hoſtes, hoſtileſque debellant acies; & tamen, cùm duces & Imperatores parum vel nihil geſſerint, ſibi victoriam adſcribunt, ſibi palmam & lauream arripiunt, vt dicere miles queat, *Tulit alter honores.* Honores non aufert, qui ſeruienti ſibi dicit: *Si quis mihi miniſtrauerit, honorificabit eum pater meus, qui in cælis eſt.* Hinc factum eſt, vt cùm ſe gemellum in lecto conſideraret agens animam Carilephus Presbyter aſſereret: *Confirmatum eſt cor meum in Domino, & exaltatum eſt cor meum in Deo ſalutari meo.*

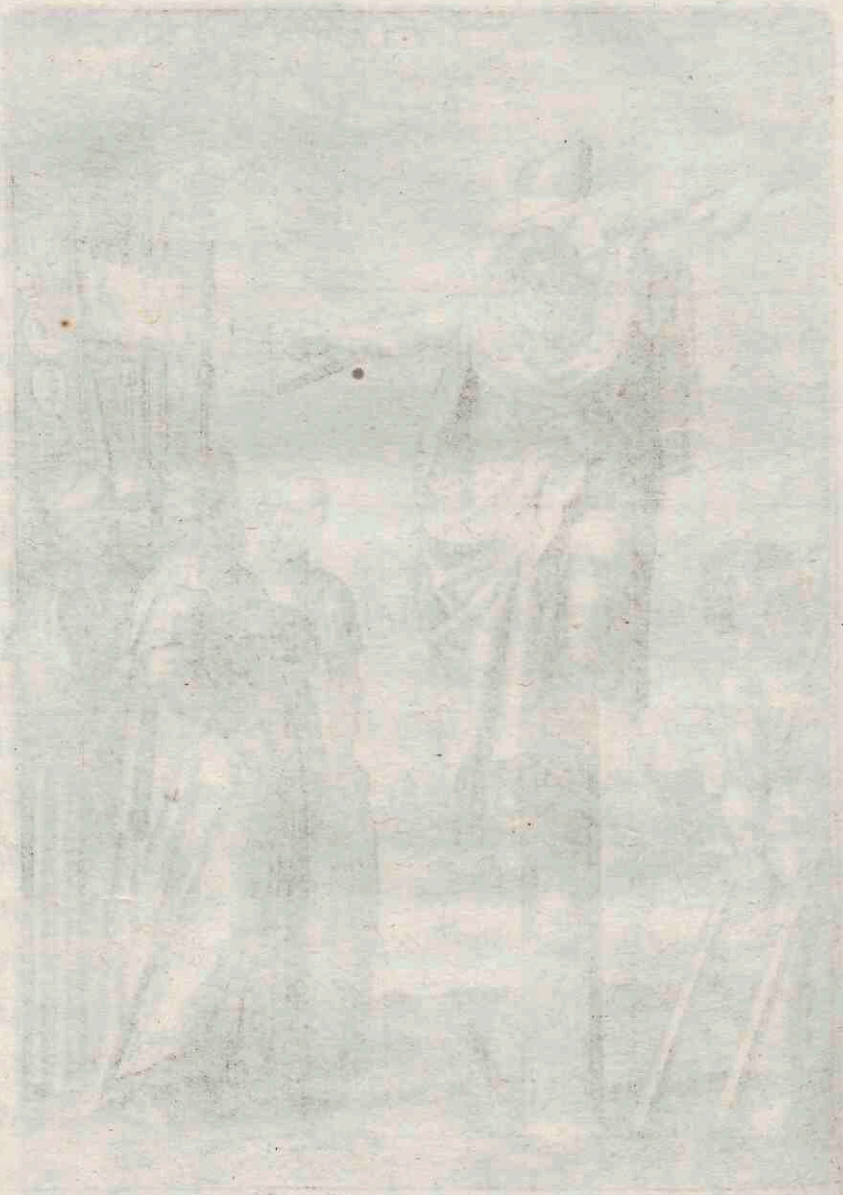
Phil.4,13. 1.Cor.15, 10. *Laureola patientis.* 2.Tim.4, 8. Ioan.12, 26. 1.Reg.2,1. *Extrema verba morientis.*

Prodeat in publicum ſpectaculum ſanctus PHILEMON; in quo, veluti in ſpeculo, forma attentionis & ægritudinis conſpicitur.

EM-

Esse putas Felix, cui tanta in fata potestas?
43. *Quin magis hic felix, qui pia fata tulit.*

EMBLEMATICA IMAGO XLIII.

S. PHILEMONIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS PHILEMON martyr sub Cæsare Aureliano, & Præside Feliciano atrocia tormenta passus, in crucem actus, & ictus in capite clauo, clauum fortunæ suæ feliciter imposuit. Contenderunt PHILEMON & Felicianus de consequenda obtinendaque felicitate, Felicianus agendo, PHILEMON patiendo: victus est Felicianus, vicit PHILEMON. *Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.* Felicianus reipsa infelix, at PHILEMON felix euasit, qui rotam felicitatis suæ glorioso clauo fixit & stabiliuit. Hic clauus diuersus ab eo est, quo fortis & animosa Iahel tempora Ducis Sisaræ penetrauit: *Sinistram manum misit ad clauum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram, quærens in capite vulneri locum, & tempus validè perforans. Inter pedes eius ruit.* PHILEMON more CHRISTI in cruce stat, ruit Sisara. Nemo quidem est, cuius caput clauo confixum non sit. Si mundanus & terrenus homo existat, caput eius deorsum vergit, inclinat in ter-

Baronius Tom. 2. Menolog. Martyrol.

Iacob. 1, 11.

Iud. 5, 26.

Sympathia Christi & Philemonis. Artificum attentionis.

terram, & terræ affixus instar Sisaræ cadit, ac ruit. Si iustus ac sanctus fuerit, caput in altum erigit, rebus supernis adhæret, & quasi quodam clauo earum meditatione & conuersatione tenetur. Tenebatur in cruce PHILEMON, tenebatur Paulus, cùm di-
Phil.3,20. ceret, *Conuersatio nostra in cælis est.* CHRISTVS elatus in altum cælestia meditabatur, & Paulus, qui dicit
Gal.2,19. de se, CHRISTO *confixus sum cruci*, more CHRISTI, sublimia firma ac fixa mente speculabatur.

Crux PHILEMONIS, Crux sanctæ attentionis.

Instrumentum artis benè viuendi.

EX primo delicto ortum & originem habuit, vt vaga mens cogitationes colligere, ac tenere prorsus nequeat. Non datur facilè modus tenendi cogitationem, per diuersa loca discurrit, per varia diuagatur obiecta. Iam domi, iam foris, iam in templo, iam in foro, iam in cælo, iam in terra diuersatur. Hæc crux exigua non est cælestibus viris, qui terrena bona contemnunt, affectant cælestia, & tamen, cùm minùs cogitant, in oratione & meditatione diuertit animus ad ea quæ mundana & profana sunt. Crux ista grauis erat contemplatiuo Hieronymo, qui cùm esset in solitudine, tenere cogitationem non poterat, quominùs ad Romana theatra aliquando

aliquando diuerteret. Rogandus Deus est, vt caput, in quo mens suam sedem habet, sepositis aliis curis, vni rei attendat, cui attendebat sedens ad CHRISTI pedes Maria, non sic Martha, cui dictum legimus; *Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima: porrò vnum est necessarium: Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.* Luc. 10. 41. Non poterat illa auferri, quoniam pedibus Domini caput, mens, & cogitatio Mariæ adstringebantur, & quod amplius est, affigebantur. Affixam sic animam esse cupiebat sanctus Ephræm, cùm ageret de lucta spirituali, ac diceret: *Attende tibi ipsi, Frater charissime, ne in tuis orationibus extollaris, & huc illucque mente euageris, sed cùm precaturus ad Deum accesseris, magno cum timore ac desiderio coram ipso consistas. Esto per omnia veluti cæstis Angelus in oratione, & viriliter in agone decerta, vt oratio tua sit sancta ac munda, impolluta & immaculata.* *Excitatio laborantis.*

Crux PHILEMONIS, Crux ægrotantis.

CLauus capitis infirmo est, cùm lecto affixus inhæret, & ratione officij sui audire cogitur, quæ caput lædunt & frangunt. Clauus capitis infirmo est, vt cùm aliquando lubeat, & velit quiescere, clamantium strepitu, vel etiam præcepto Medicorum optato somno priuatur. Clauus capiti infixus *Instrumentum artis benè moriendi.*

est, cùm fundere preces cupit, nec tamen præ capitis dolore licet. Cùm sit in hoc statu æger, meminerit dicentis Pauli: *Orabo spiritu, orabo & mente*: meminerit canentis Dauidis: *Eructauit cor meum verbum bonum*: oret spiritu, oret corde, oret mente: Rex glorioſe, cuius vertex sacrosanctus perforatus spinis acutis est ad instructionem, & simul consolationem Martyris PHILEMONIS, consolare capite dolentem, & penitus deficientem, corde orantem, & opem suam implorantem & expectantem. Respondent sibi membra, & caput perforatum PHILOMENIS; manus siquidem & pedes, ac totum reliquum corpus crucis ligno affixum est, & similiter confixum clauo eius apparet caput. Accidit ita ægrotanti, vt cùm caput diris doloribus angitur, cetera quoque membra ægrotantis capiti suo condoleant. Quòd si capitis dolor per omnia pertinet membra, necesse quoque est vt & virtus patientiæ pertineat. Cùm D. Bernardus extremè iam laboraret, clauus doloris capiti affixus erat: cumque Godefridus venerabilis Lingonicæ sedis Antistes multis cum illo ageret, nec attendere posset æger ad ipsius Antistitis admirationem, respondit paucis Bernardus: *Ne mireris, ego enim iam non sum de hoc mundo*. PHILEMON de hoc mundo non erat, qui pia fata tulit, idcircò sæpè

2. Cor. 5, 15. Psal. 44, 2.

Excitatio ægrotantis.

Deus

Deus acerbos capitis dolores immittit iacenti in lecto homini, vt cùm nequeat ille attendere, in similitudinem picturæ caput confixum habeat, & fateatur de se: *Ego iam non sum de hoc mundo.* Recipiat se ad cordis & pectoris sui sacratium, in quo Deus cum infirmis agit, & infirmi Deo loquuntur. Gaudet Deus solitudine, vt & anima sibi attendat, & ipse animæ. *Ducam eam,* inquit, *ad solitudinem, & loquar ad cor eius.* Oseæ 2, 14.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, cuius caput ſpinis perforatum & ſimul coronatum eſt, noſtræ ſic attendit redemptioni, vt eſſe ſui immemor videretur. Hic ipſe glorioſus Rex in memoriam ſacræ paſſionis, & ſimul ſuæ attentionis reliquit venerabile Sacramentum, cuius virtute poſitus extra ſe, non ſolùm temporalium rerum, ſed etiam ſuiipſius penitus obliuiſcatur, vt ſoli Deo intentus & attentus ſit, dicatque diuino refectus cibo: *Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram?* Compertum eſt quotidiano experimento, vt poſt acceptum Viaticum homines aliàs rebus mundanis diſtracti ita ſe colligant & recipiant, vt attendant cælo & Deo, cuius creaturæ ſunt, & cuius paſſionis gratia acceperunt corporis & animæ redemptionem. *Virtus ſacræ Euchariſtiæ.* Pſal. 72, 25. *Viaticum.*

Glo-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

CAput PHILEMONIS CHRISTVS erat, & capiti ſuo attentus, ſub illo vulnerato vulnerari & ipſe voluit, & diram mortem ſubire. Attentus Martyr attentos nos eſſe cupit, vt paſſionibus Redemptoris cum ipſo communicantes, etiam cum ipſo in reuelatione gloriæ exultantes gaudeamus. Igitur tamquam ſtrenui bellatores, quodlibet tentationis genus alacri animo & virili toleremus. Nequaquam vereamur ad tempus membra CHRISTI ſub CHRISTO & pro CHRISTO pati. Breuis eſt pugna, & ſine vllo dilabens interuallo; remuneratio perpetua & multa nimis. Exempla nos roborent Sanctorum ad patientiam, & innocens vita crucifixi. Hæc eſt felicitas noſtra, hæc laurea, hæc corona, vt cuius myſtica ſumus membra, in laborioſa paſſione ſimus partes principales in gloria & remuneratione. Hinc orta vox extrema ſacri martyris Platonis: *Mihi viuere* CHRISTVS, *& pro ipſo mori lucrum & gloria.*

Laurea attentionis.

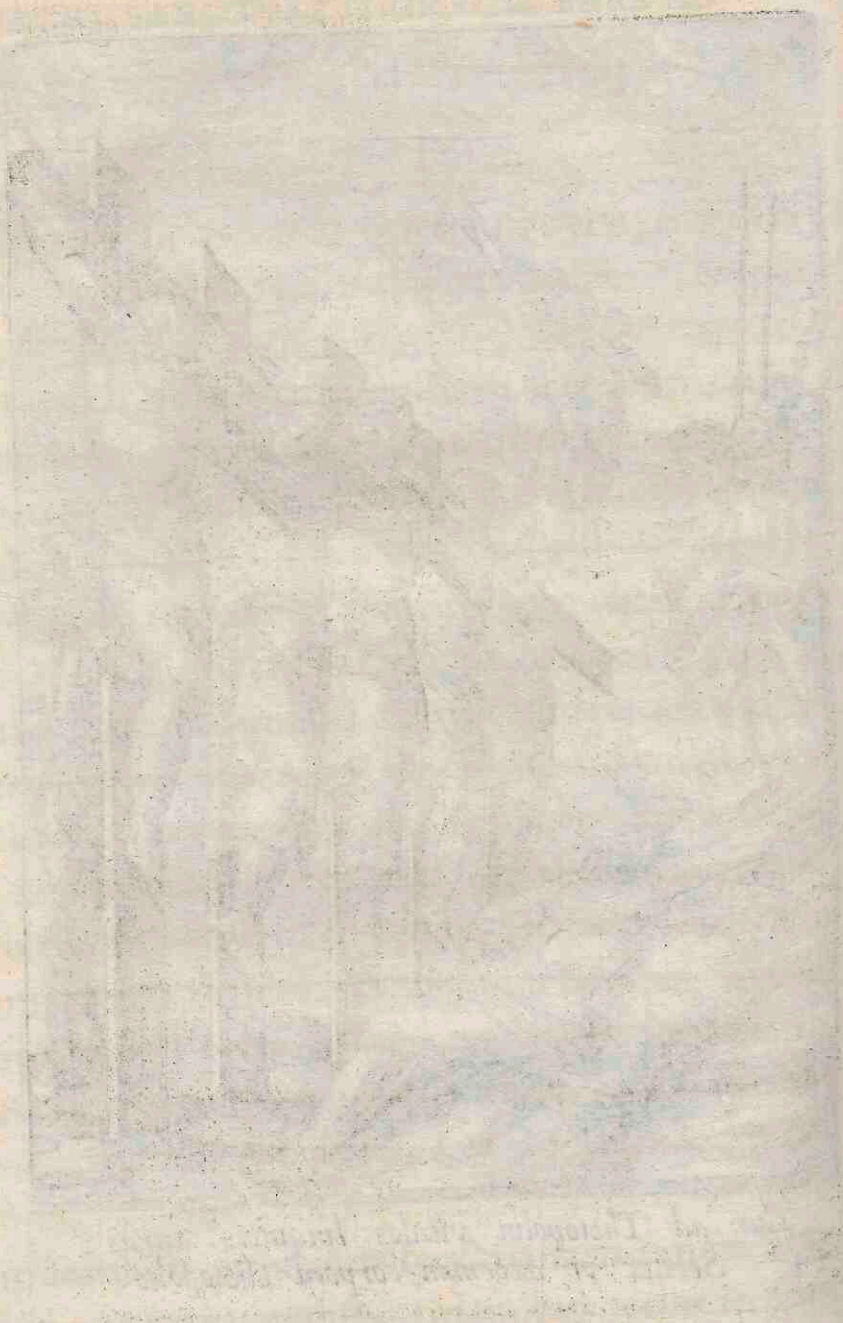
Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum ſpectaculum ſancti DECEM MARTYRES crucifixi; in quibus, velut in ſpeculo, cuſtodiæ Decalogi & morbi forma conſpicitur.

EM-

Cur ad Thetopolin vitales linquitis auras ?
44. *Seruet vt æternùm corpora Thetopolis.*

EMBLEMATICA IMAGO XLIV.

SS. DECEM MARTYRVM CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

THEOPOLI sub Cosrhoë Rege DECEM Christiani comprehensi, ab impiis Saracenis decem crucibus affixi, agentes de impiis & de impietate triumphum, vitam suam concluserunt. Consonant sibi Decalogus legis diuinæ, & Denarius Confessorum, & quidem rectè, cùm verum sit quod Damianus Sermone de Inuentione Crucis affirmat: *Perspicuum est, quòd ipsæ tabulæ Legis Crucis Dominicæ prætulerunt sacramentum. Denarius enim numerus per litteram X. designatur, quæ non tantùm exteriorem crucis prætendit imaginem, sed & mysticam eius quamdam videtur indicare virtutem, videlicet, quòd præcepta veteris Testamenti Euangelicæ legi copularit Deus: teste Dauide, finxit laborem in præcepto.* Ne nos per fugam laboris custodiam legis omitteremus, Deus ipse factus est homo, vsque ad mortem crucis obediens. Quòd si denarius numerus per formam crucis signatur, XPΣ qui Rex summæ gloriæ est, hunc eumdem numerum sacro

Ado. Beda. Martyrol.

Psal. 93, 24.

Sympathia Christi & Decem Martyrum Artificum custodiæ Decalogi.

ſuo nomine præfert, & crucifixus perfectam obedientiam Decalogi exprimit. Quare XPΣ ipſe lib.1. Reuelat. cap.11. ſuæ Birgittæ dixit: *Quia manus meæ extenſæ ſunt cum clauis, propterea opera tua, quæ figurantur in manibus, extendentur ad pauperes, & ad præcepta mea.* Crucifixum CHRISTVM ſuum DECEM MARTYRES contemplati ſunt, & ad eius formam patientes pro ſanctis Dei legibus ſanguinem ſuum profuderunt, & cruciferos monuerunt, vt legalem crucem ſecum ſumerent & portarent.

Crux DECEM crucifixorum, Crux cuſtodiæ Decalogi.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

RES vna crux eſt, ex duobus lignis compacta, numeri denarij typus. Lex quoque Euangelica vna eſt, quæ ex duabus præceptionibus charitatis Dei & proximi componitur ac reſumitur. Hanc legem ſimul & crucem ſibi imponi precabatur Dauid Rex, *Legem pone mihi Domine.* Lex crux eſt, crux ara, in qua religioſus cuſtos legis ſeipſum per obedientiam immolat & ſacrificat; cùm 1.Regum cap.25. dixerit Samuel: *Numquid vult Dominus holocauſta, & victimas, & non potiùs vt obediatur voci Domini? Melior eſt enim obedientia quàm victimæ, & auſcultare magis quàm offerre adipem arietum.* In hanc quoque ſententiam

Pſal.118. 33. *Excitatio laborantis.*

tentiam loquitur Ecclesiasticus cap.4. *Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias. Multò enim melior est obedientia, quàm stultorum victimæ.* Dictorum rationem reddit Gregorius lib.36. Moral. cap.11. *Obedientia victimis iure præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam verò voluntas propria mactatur. Tantò igitur quisque Deum placat, quantò ante eius oculos, repressa arbitrij sui superbia, gladio præcepti se immolat.* Quot sunt præcepta, tot gladij, tot cruces sunt, & decies se immolat homo, cùm Decalogum legis custodit & seruat patiens. Ait enim Ephræm Orat.2. de Patient. *Patiens in exequendis mandatis obediens est.*

Crux DECEM crucifixorum, Crux ægrotantium.

DEcem sunt præcepta Decalogi, quæ sub vna dilectione comprehenduntur: *Plenitudo legis est dilectio.* Quamuis varij morbi, & diuersæ sint ægritudines, in vnum amoris morbum conuerti possunt. Laboret quis febre, stomacho, capite, latere, & ceteris id genus infirmitatibus; si tamen iustus sit, & propter Dei amorem mala patiatur, dicere fas est, *Amore langueo.* Ad vnam amoris crucem decem legis mandata referuntur, & in vno charitatis languore

Instrumentum artis benè moriendi. Rom.13, 10.

Cant.1,5.

omnes morbi continentur. Et quidem Paulus Apo-
2.Cor.11, 29. ſtolus, cùm rogaret, *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non vror?* amore charitatis ardebat, & in vno amoris morbo morbos
1.Cor.13, 4. omnium complectebatur, ac ſuſtinebat; (*charitas patiens eſt*) & quiſquis languet amore, patiens in morbis erit. Felix morbus qui procedit ex amore, infelix ille qui ex defectu charitatis ſuam originem ducit. Liquet hoc in paralytico, cuius meminit Ioan-
Excitatio ægrotantis.
Ioan.5,5. nes. *Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate ſua.* Hæc infirmitas ex defectu amoris debiti procedebat, cùm aſſerat S. Auguſtinus: *Si ergo quadragenarius numerus habet perfectionem legis, & lex non impletur niſi in gemino præcepto charitatis; quid miraris quia languebat, quia ad quadraginta duo minus habebat?* Nec datur ambigendi locus, quòd languidus ille ex violatione legis infirmaretur, cùm
Ioan.5,14. non multò pòſt dixerit illi CHRISTVS: *Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Cùm hic paralyticus ex defectu amoris in proximum laboraret, mirum non eſt quòd in ægritudine ſua non haberet ille hominem, cuius miniſte-
Ioan.5,7. rio vteretur. *Hominem non habeo,* inquit. Luit debitas pœnas æger, cùm ab homine deſeritur, cui debitum non ſoluit amoris. Homo derelictus ab homi-

ne,

ne, à clementissimo Deo, quem diligere debuit, nec dilexit, non deseritur: accurrit ægrotanti, ac dicit: *Vis sanus fieri?* Impertit ægrotanti sanitatem, vt verbis blandis allectus, & beneficiis attractus discat diligere Deum, & ex eius amore omnes labores, omnes morbos sustinere, sicut & patres sustinuerunt, quorum exequias celebrat S. Ephræm, & ait: *Angeli Sanctos felices ac beatos prædicant, & ad eos dicunt: Beati estis vos, qui* CHRISTI *amore & desiderio, benè prudenterque magna cum vestra patientia scapham vestram tutò mandatis* CHRISTI *optimis direxistis: quapropter ad tranquillum iam portum perueneristis, &* CHRISTVM *recepistis, quem tantopere desideraſtis & amastis.* Quàm bona sit medicina, exacta legis custodia, vel vnus agnouit ethnicus Euripides in Bellerophonte. *Morbi mortalium*, inquit, *alij sponte, & alij & nostra culpa fiunt, alij diuinitus immittuntur, quibus lege medemur.* Ioan. 5, 6.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus XPS, qui Decalogum legis nomine suo præfert, & eius obseruantiam legalem in cruce satis ostendit, vt tædium eius obseruationis à nostris cordibus auferret, sacram instituit Eucharistiam, cuius virtute cor humanum excitatur & confir- *Virtus sacræ Eucharistiæ.*

confirmatur, vt tempore prosperæ aduersæque valetudinis legi diuinæ afficiatur, & per custodiam Decalogi denarium diuinum, cuius pignus Eucharistia est, lucretur & consequatur. Conueniunt inter se Decalogus & Eucharistia, quandoquidem institutio sacramenti vocari solet *mandatum*, & idcircò sic appellatur, quia tunc CHRISTVS legem amoris sanciuit: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Et quidem ad vnam & eamdem summam amoris Decalogus legis, & mysterium Eucharistiæ rediguntur, & è vita decedentibus simul præcipiuntur.

Ioan. 15. 17.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

LEx Decalogi intra Sancta sanctorum seruabatur, & in Altari summo custodiebatur, vt vel ex loco ipso colligeretur, sanctum esse sacrificium, quo quis per Decalogi obseruationem se dicaret & consecraret. Legis huius, quæ fit per obedientiam oblatio & immolatio conditionem declarat S. Laurentius Iustinianus cap. 9. de Contemptu mundi. *Lex obedientiæ, quæ à Deo in paradiso primis est iuncta parentibus, & quæ per Moysen, iubente Deo, est instituta Hebræis, & quæ per* CHRISTVM *est prærogata fidelibus, facta est merendi seu demerendi occasio, obedientiæ disci-*

disciplina, liberi arbitrij doctrix, desideriorum cordis propalatrix, & custodita perennis vitæ brauium.

Hæc, inquam, lex, tametsi per diuersitatem temporum nomina varia sortiatur, vnum tamen habet effectum, idemque merendi institutum, excepto quòd legem naturæ atque Decalogi in hoc præcellit lex gratiæ, quòd obseruatorem suum transmittit ad cælos, ceteræ autem minimè; quoniam iusti, qui in ipsis militauerant Deo, præstolabantur CHRISTVM *in carne venturum, qui futurus erat primogenitus mortuorum, Ecclesiæ caput, Dei & hominum mediator, redemptorque, ante quem nemo dignus fuerat transferri cælo.* Transferuntur iam post CHRISTVM Decalogi obseruatores, qui ex lege ipsa Decalogi sibi conficiunt crucem, in qua Deo cæli immolati & consecrati componuntur, vt vestigiis CHRISTI inhærentes, cælestia exemplaria ingrediantur, vbi custodita lex habet & præbet æternæ vitæ brauium. Plenitudo legis, dilectio est: & quisquis eam virtute dilectionis impleuit, gratuletur sibi vel in ipsa mortis hora de accipiendo statim brauio & denario, cum Polycarpo, cuius extrema fuit illa oratio: *Pater dilecti & benedicti Filij tui* IESV CHRISTI, *per quem tui cognitionem accepimus, gratias tibi ago, quòd me huius diei & horæ celebritate donasti. Sic dum ad mortem pergunt* (inquit S. Dionysius Eccleſiast. Hierarch. cap. 7. §. 1.)

Laurea Decalogi.

Extrema verba morientis.

§.1.) *qui ſanctam vitam traduxerunt, ad veras Dei promiſſiones intuentes, quarum veritatem quodammodò in reſurrectione iam conſpexerunt, cum firma & vera ſpe gaudioque diuino ad mortis terminum, tamquam ad finem certaminum, proficiſcuntur; quòd certò ſciant, ſua omnia, propter futuram ſuam reſurrectionem in tuto fore in illa perfecta æternaque vita & beatitudine.*

Prodeant in publicum ſpectaculum ſancti IGNOTI crucifixi; in quibus, velut in ſpeculo, ignobilitatis & morbi forma conſpicitur.

EM-

Sæua dies frustra Sanctorum nomina condis:
45. *Hæc erit ignoto nomine nota phalanx.*

EMBLEMATICA IMAGO XLV.

SS. INCOGNITORVM CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

DE mandato Diocletiani in Phœnicia homines aliquot Christiani, quorum sunt incognita nomina, crucis supplicium subierunt. Hebræi ignotum omnino CHRISTVM & sine nomine esse voluerunt, cùm dixerint: *Quando morietur, & peribit nomen eius?* Omnes vno ore & vna voce clamarunt: *Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur ampliùs.* Votis eorum minimè respondit euentus, quin potiùs è crucis morte nomen sibi *Crucifixus* comparauit: *Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen.* Gloria quidem nominis nobilitas est, obscuritas verò famæ crux mundanæ ignobilitatis est. Crucis ignominiosæ consortes CHRISTVS Sanctos suos voluit, qui ignobilia & contemptibilia elegit, vt fortia quæque confunderet. vnde & Paulus ait: *Vos nobiles, nos* 1. Cor. 4, 11. *ali-*

Niceph. Martyrol.

Sympathia Christi & Incognitorum Martyrum Artificum tolerata ignobilitatis.

Psal. 40, 6.

Phil. 2, 8.

autem ignobiles. Hic idem Apostolus monet, vt ser-
2.Cor.6,8. uiamus omnes Deo *per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, sicut qui ignoti & cogniti,* sicut INCOGNITI CRVCIFIXI vixerunt & obierunt. Accedit Ephræm de Vita spirituali: *Ne igitur animum despondeas, videns te in hac vita inglorium, cogita hæc etiam viros iustos sustinuisse.*

Crux INCOGNITORVM CRVCIFIXORVM, Crux ignobilitatis.

Instrumentum artis benè viuendi.

CRucifixos pariter & cruciferos Dauid contemplatus canebat: *Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.* Quod seritur, iacet in terra
Psal.125, 6. ignotum, iacet prorsus sine nomine; dein verò no-
1.Cor.15, 43. bile & glorioſum resurgit. *Seminatur in ignobilitate, surgit in gloria.* CHRISTVS ignobilis satus est, sed
Ioan.12, 24. posteà glorioſus ipse surrexit. *Nisi granum frumenti cadens in terra, mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* Cùm cecidit in terram CHRISTVS, prorsus sine nomine
Phil.2,8. fuit; *Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Dein verò sublimi nomine IESV auctus est. *Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen,*

vt

vt in nomine IESV *omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum.* Ad formam CHRISTI Martyres crucifixi, atque cruciferi, dum ferunt, & in terra feruntur, ignorantiam sui nominis libenter ferunt, cùm nouerint in cælo nomina sua scripta, nullo tempore obliteranda, nulla obliuione delenda. Hoc idem Christianæ humilitatis institutum, hoc consilium est Apostolicæ perfectionis, sicut adstruit Augustinus in Psalm. 150. *Omnium fidelium qui diligunt* CHRISTVM, *qui ambulant viam eius humiliter, quam ipse docuit humilis, nomina scripta sunt in cælo: cuiusque contemptibilis in Ecclesia, qui credit in* CHRISTVM, *& diligit* CHRISTVM, *& amat pacem* CHRISTI, *nomen scriptum est in cælo. Ipsa est perfectio nostræ humilitatis.* Facessat hinc humanæ gloriæ studiosus, cum quo rem habet S. Ephræm agens de vita spirituali: *Sed & ego, dices, in miseriis atque angustiis vitam obscurus & inglorius transigens, post mortem nullam mei memoriam relinquam. Extremæ dementiæ, & animi vana gloria pleni hic morbus est. Quàm multi sunt putas, qui persecutiones pro Saluatore nostro pertulerunt, & adhuc obscuri & ignoti Deo viuunt?*

Excitatio laborantis.

Crux

Crux INCOGNITORVM CRVCIFIXORVM, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

AD classem INCOGNITORVM Sanctorum pertinent ægri, qui de bonis suis testantes, magnificas sui memorias non extollunt, sed pia opera promouent, ex quibus non tam nomen apud homines, quàm apud Deum & Angelos sibi acquirant. Natus quippe Regi & aulæ, licet rusticis sit ignotus, contemnit, nec curat; & vir iustus cùm Deo & Angelis innotescat, parui facit si lateat ipse in mundo, vbi merus paganismus est. Eapropter Patriarchæ, qui sublimem Ierosolymam affectabant, in casulis morabantur, insinuantes se in vasto mundi præsentis pago habitare, donec supernam Dei ciuitatem ingrederentur. Cogita, æger, de cælesti Ierosolyma, & existima, sicut monet Nazianzenus Epist. 124. morbum corporalem *tibi pædagogiam quamdam esse ad id quod vtile est, vtpote contempto corpore, & quæ corporea sunt, simulque quidquid fluxum, turbulentum & perditum est, totus ad cæleste consortium transeas, proque præsenti sæculo, viuas futuro.* Vera quippe nobilitas ibi est, ad quam per ignobilitatem aditus aperitur. *Seminatur,* inquit Apostolus, *in ignobilitate, surget in gloria.* Quem locum versans Basilius in Psalm. 104. dicit: *Compara,*

Excitatio ægrotantis.

1. Cor. 15, 43.

ra, quæso, geneſi mortem, ac deſine lugere mortuum, ab ignobilitate iſta liberatur. Sordidæ conditionis homo eſt, & tunc maximè apparet, cùm æger in lecto eſt, & morti tributum pendit. Ignobilis eſt dum viuit, quia mortalitati ſuæ cenſum præbet; ignobilior eſt in morbo, quia non tam mortalitati quàm morti debitum vectigal reddit. Soletur ſeipſum recordatione ſancta optimi & maximi Regis, qui dum vixit, & dum obiit, tributarius eſſe voluit, voluit & ignobilis haberi, vt ſocios ſuos ignotos eſſe doceret. Dicat ergo æger, qui iacet in lecto ignotus: Rex noſter crucifixe, qui vilis & ignobilis in cruce habitus es; præſta, vt qui ignotus & occultus æger in lecto iaceo, in cæleſtibus notus fiam. Hic effectus morbi eſt, vt qui illum patitur, deformetur quidem mundo, Deo verò & cælo formetur, quibus per patientiam ſuam innoteſcit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus, cùm ſummè nobilis eſſet, tamquam ignobilis habitus paſſuſque eſt, & inde ortum ſuum nobilitas Chriſtiana duxit. Nobilitas itaque noſtra in cruce eſt, & quos ſeruos in ea CHRISTVS nobilitauit, ad epulum Euchariſtiæ vocauit & inuitauit, vt eos non ſolùm nobilium more, *Virtus ſacra Euchariſtia.*

sed etiam ritu Regum tractaret & recrearet. *Pinguis est panis* CHRISTVS, *& præbebit delicias Regibus.* Hæc Regum conditio est, vt non tam ex proprio nomine, quàm ex regali titulo velint cunctis mortalibus esse noti: & Reges in CHRISTI mensa parum de humano nomine curant, cùm titulo gaudeant diuino. Mysticos Reges sacra reddit & constituit Eucharistia; cuius virtus tanta est, vt eos Sereniſſimos efficiat, quos regaliter tractat & effert. Principes, quos orbis Sereniſſimos vocat vel ex eo maximè, quòd vario rerum euentu non turbentur, turbantur cùm accedit mortis sententia, & esse Sereniſſimi desinunt. *Viaticum.* Verùm enimuerò Eucharistici Reges ac Principes suam seruant ac retinent serenitatem, etiam cùm mors appropinquat, premit & opprimit.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

1. Cor. 4, 11. *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.* INuidebat nequaquam Paulus claris & conspicuis viris, cùm diceret: *Vos nobiles, nos autem ignobiles;* contentus quidem sorte & conditione, qua cum suo Rege conueniebat. Rex gloriæ inglorius prorsus in mundo erat. *Mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit.* Vixit ignotus CHRISTVS; & tamquam ignobilis ipse ignominioſa morte affectus

Ioan. 1, 10.

ctus est. Regis ad exemplum Paulus componebatur, & summæ gloriæ ducebat, esse se cum CHRISTO inglorium, & in ipsa crucis ignobilitate totam suam nobilitatem, ac nominis claritatem constituebat, cùm diceret: *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri* IESV CHRISTI. Gal. 6, 14.

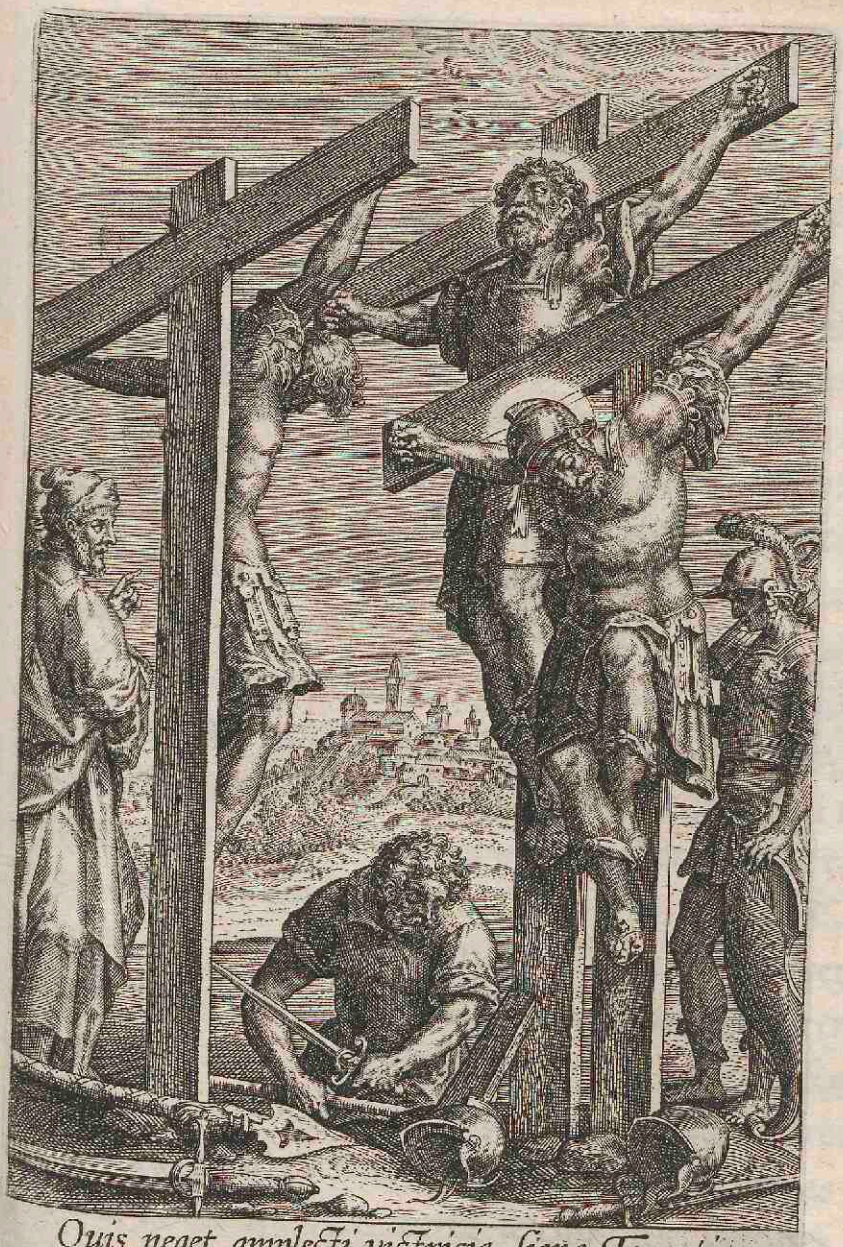
Rex gloriæ IESVS CHRISTVS vbi summum regnum habet, ibi regalem nobilitatem & dignitatem ostentat. Coram Romano Præside CHRISTVS stabat, cùm ingenuè fateretur; *Regnum meum non est de hoc mundo.* Fassus est se regnare in cælo velle, & ibidem velle se post sacram passionem triumphare. Solemnem agens triumphum, cælestè regnum ingreditur, festiuis excipitur acclamationibus: *Attollite portas, principes, vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ.* Cùm hæc sit claritas CHRISTI, *Gloria hæc est omnibus Sanctis eius*, quibus in Euangelio annuntiatur, *De mundo non estis*, vt in mundo ignobiles esse cupiatis, & solùm de vera nobilitate cogitatio vestra sit, quæ solùm in regno cælesti inuenitur, & quidem laureata & coronata, cuius splendore conspicui SANCTI IGNOBILES apparebunt, quibus visis exclamabunt mundani & profani nobiles: *Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo com-* Ioan. 18, 35. Psal. 23, 7. Psal. 149, 9. Ioan. 15, 19. *Laurea ignobilitatis.* Sap. 5, 4.

putati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est. Hinc factum est, vt nobilis Iustinianus desiderans esse ignotus, dixerit moriturus: *Facite quod iubeo, nolite pompam parare: neque enim is sum quem existimatis*, Antonium imitatus & Hilarionem, qui in locis obscuris, ne colerentur, sepeliri voluerunt.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum spectaculum sancti CLEONICVS, EVTROPIVS & BASILISCVS; in quibus, velut in speculo, ferentis mundum & morbum forma conspicitur.

EM-

Quis neget amplecti victricia signa Tonantis,
46. *Sub queis victoris præmia victus habet?*

EMBLEMATICA IMAGO XLVI.

SS. CLEONICI, EVTROPII ET BASILISCI CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

CLEONICVS, EVTROPIVS & BASILISCVS milites insignes CHRISTI, sub Maximiano imperante, & Asclepiade Præsidente, quidquid mundus amat & habet despicientes, cruciatus atque cruces subierunt. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Tres istas concupiscentias CLEONICVS, EVTROPIVS & BASILISCVS virtute sanctæ crucis debellarunt, & à nobis superandas esse monent. *Qui sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* CLEONICVS in effigie sua totus armatus comparet, & carnis concupiscentiæ bellum indicit. EVTROPIVS erecto vultu in cruce describitur, & concupiscentiæ oculorum, id est, rerum terrenarum omnino renuntiat. BASILISCVS totus curuatus & humiliatus, superbiæ & elationi humanæ se opponit. Omnes tres, & singuli cum Paulo dicunt: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Igitur vt mundum & tres eius affectio-

Græcæ tabul. Martyrol.

1. Ioan. 2, 16.

Gal. 5, 24.

Sympathia Christi & Martyrum Artificum superata concupiscentia.

Gal. 6, 14.

fectiones pariter crucifigamus, quid efficere debeamus, è crucibus Martyres monent; monet & S. Augustinus Serm. 4. de Ascensione: *Nulla te mundi oblectamenta inclinent, nullæ aduersitates deiiciant. Absit tibi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri* IESV CHRISTI, *per quem tibi mundus crucifixus est, & tu mundo crucifixus.* Accedit Bernardus de Modo benè viuendi, Serm. 1. *Qui crucem portat, debet mundo mori; nam crucem ferre, semetipsum est mortificare.*

Crux CLEONICI, EVTROPII & BASILISCI, Crux mundanæ concupiscentiæ.

Instrumentum artis benè viuendi.

MVndus nos à tribus partibus impetit: quem si vincere velimus, à tribus nos illum partibus inuadamus. Per carnem, per oculos, per vitam nobis bellum ingerit mundus, & nos in eius appetitiones crucis arma moueamus. Cùm mundus carnis concupiscentia animam tuam inuadit, maceratione carnis te arma (CLEONICVS ait) hostem propulsabis, & victoriam comparabis. Cùm aggreditur per concupiscentiam oculorum, lacrymas funde coram Deo (sicut hortatur EVTROPIVS) & effusione lacrymarum impetum hostilem retundes, triumphumque reportabis. Quòd si impetu superbiæ deiicere te contendat, eius vanitas (vt suadet BASI-

BASILISCVS) humilitatis amore dissoluenda est, & deprimes aduersarium. Crux triplex & grauis est, hisce concupiscentiis sæpè impeti, & non succumbere, sed per spem certæ victoriæ leuior crux ista redditur, sicut testatur in hæc verba Bernardus Sermone in Octaua Paschæ: *Vis ergo nosse quis est qui vincit mundum? Quæ in eo vincenda sunt, diligenter intuere; siquidem & hoc ipsum beatus Ioannes indicat, dicens: Charissimi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt, omne enim quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & ambitio sæculi. Hæ sunt tres turmæ, quas fecerunt Chaldæi. Sed memini quoque S. Iacob fecisse tres turmas, cùm timeret à facie Esau, rediens ex Mesopotamia. Et vobis ergo aduersus triplex genus tentationis triplici opus est munimento, vt carnis concupiscentia ipsius mortificatione vincatur: oculorum verò concupiscentiam superet studium compunctionis, & assiduitas lacrymarum: porrò ambitionis vanitatem virtus charitatis excludat.* Cùm Matthæi capite 10. CHRISTVS dixerit, *Omnis qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus*; explicat Cyrillus in Ioan. lib. 12. cap. 28. *Nihil aliud significat, (vt arbitror) quàm mundo propter Deum renuntiare, & huic corporali vitæ bona, quæ per fidem speramus, antenere.*

Excitatio laborantium.

1. Ioan. 2. 16.

Gen. 33, 1.

Crux Cleonici, Evtropii & Basilisci, Crux ægrotantium.

Instrumentum artis benè moriendi.

CVm mundo & eius appetitionibus diram lu-ctam homo gerit, & cùm incidit in morbum, totum secum mundum quasi prosternit. Prosternit carnem, ne voluptate trahatur; deiicit oculos, ne diuitiarum & opum falsa specie capiantur; deprimit omnem superbiam, ne animus inani gloria feratur & efferatur. Vnde & dicere fas est ægro, cùm lecto doloris affigitur: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Audiamus philosophantem pulchrè Nazianzenum Epist. 70. ad Philagrium: *Honestum esse censeo dolori resistere, atque animo vel nunc maximè expurgari, at morbum nihil aliud ducere, quàm vtilem quamdam institutionem, hoc est, vt corporea omnia, & quidquid fluxum est & caducum aspernans, totum te cælesti patriæ addicas.* Prosternit virtute patientiæ æger mundum & eius principem, quemadmodum Iobus & Lazarus prostrauerunt, & quidem cùm infirmi essent, vt astruit in Asceticis Basilius. *Fit autem*, inquit, *iuxta postulationem satanæ aliquando, vt veluti magnum agonistam ad certamen illi committat benignus Dominus, & insolentiam illius per extremam seruorum suorum tolerantiam deiiciat, quod in Iob factum esse dicimus, vel ad exemplum*

Gal. 6, 14.

Excitatio ægrotantis.

exemplum illis, qui nihil ferre ſuſtinent moleſtiæ in medium adducatur à Deo, qui ad mortem vſque in triſtibus perdurare poſſunt, qualis erat Lazarus, qui cùm talibus obrutus eſſet vulceribus, nuſquam commemoratur quòd præſentem calamitatem moleſto animo tulerit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus omnem mundi vanitatem & concupiſcentiam è cruce ſua damnauit, & adhuc mundum eiuſque appetitiones damnat in Euchariſtia, quæ nihil carnale nihil terrenum ſapit, & efficit, vt Regis glorioſi conuiuæ rebus mundanis renuntient. Quamuis in hac renuntiatione excelluerit Auguſtinus, pro humilitate ſua cap. 13. Soliloq. exclamat, *Mundus clamat, Deficio; tu verò clamas, Reficio: & miſeria mea praua magis ſequitur deficientem quàm reficientem. Planè infirmitas mea hæc eſt.* Infirmitas planè eſt, cùm iacens in lecto æger, appetit ea quæ valetudini nocent: at cùm exoptat quæ ſaluti ſuæ proficiunt, in via ſalutis eſt. Cùm idem ipſe mundanis affectibus ducitur, infirmus cenſendus eſt: ſi verò renuntians terrenis appetitionibus, cæleſtia quærit alimenta, in via ſalutis & vitæ incedit & ambulat vſque ad mortem, cùm dixerit CHRISTVS: *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Ioan. 6, 60.

Virtus ſacra Euchariſtiæ.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

NOdus triplex concupiſcentiæ carnis, & concupiſcentiæ oculorum, atque ſuperbiæ vitæ, implicitus adeò eſt, vt explicari non queat, cuius diſſolutioni annexum eſt regnum cælorum, decreta corona & laureola conceditur. Hæc corona & laureola deſtinata caſtitati: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Hæc paupertati decreta; *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Hæc humilitati conceſſa: *Qui ſe humiliat, exaltabitur.* Pro tali regno & imperio neceſſe eſt vt nodus ille frangatur, & cùm manuum miniſterio diſſolutio non ſuccedat, recurſus ad crucem fiat, cuius ope & opera crucifixi atque cruciferi *carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis*, & bono hoc omine & nomine regnum cælorum intrarunt & occuparunt. Cùm iam intrarit, & ſimul occuparit hoc regnum Calliopius apud Metaphraſten, faſſus ingenuè eſt: *Malo* CHRISTI *cruce affigi, quàm caducis ſtulti mundi deliciis frui.*

Laureola denicta concupiſcentiæ.

Matth. 5, 8.

Matth. 5, 3.

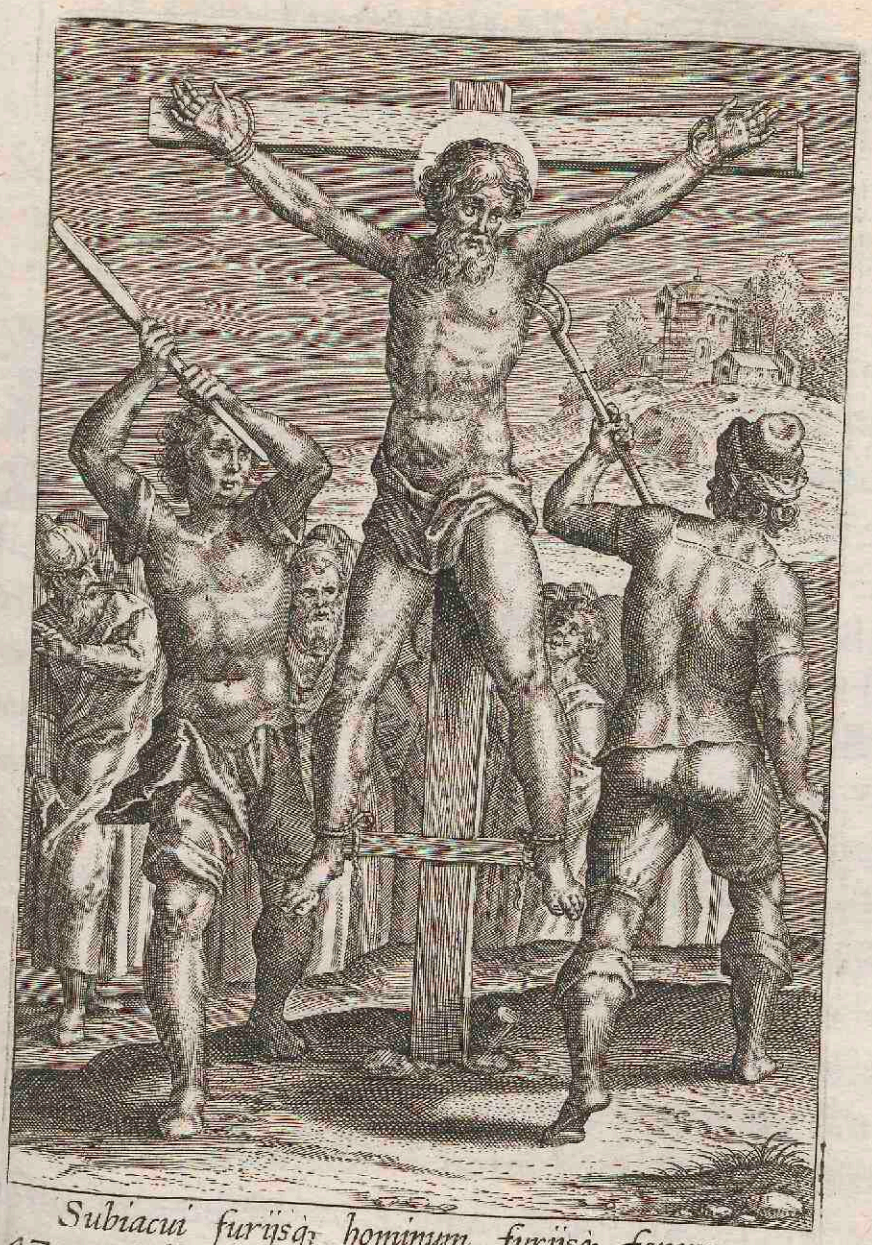
Luc. 14, 11.

Gal. 5, 24.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum S. MARINVS; in quo, veluti in ſpeculo, ferentis furioſos homines & morbos forma conſpicitur.

EM-

Subiacui furijsq; hominum, furijsq; ferarum:
47. *Sed mihi plus homines quàm nocuere feræ.*

EMBLEMATICA IMAGO XLVII.

S. MARINI CRVCIFIXI EXPLICATA.

ANAZARBI in Cilicia sub Diocletiano, Præside Lysia, S. MARINVS senex primò flagris cæditur, dein ligno suspenditur, & in eo mirum in modum excarnificatur, postremò capite obtruncatur, & corpus canibus ac feris vorandum traditur. Feras & rabidos canes truculentia sua homines superarunt. Benè simul & verè lib. 5. de Ciuit. Dei cap. 28. dicit S. Augustinus: *Inhumaniùs homines hominem viuum, quàm bestiæ solent decerpere cadauer abiectum.* Feræ crudeles suapte natura sunt, homines suopte ingenio mites & mansueti, peccati verò malitia redduntur sæui, furiosi, truculenti. Nihil peccato crudelius, nihil sæuius. Quamuis culpa ita barbara & fera sit, potens mansuetudo est, vt vincat omnem eius sæuitiam, omnem eius truculentiam. Contra hominum degenerem inhumanitatem, ac feram crudelitatem S. MARINVS suam patientiam obiicit, & dum baculis contunditur, ait: *Frumentum* CHRISTI *sum, contundor baculis, vt panis mundus inueniar.* Dum vnguibus lania- Martyrol. Menolog.

Psal.29, 12. laniatur, dicit Deo: *Conscidisti saccum meum, & circumdedisti me lætitia.* Vim vi repellere licet, vi nimirum patientiæ vim sæuitiæ & truculentiæ. Sic CHRISTVS furias humanas repressit, de quibus Dauid: *Quare fremuerunt Gentes, & populi meditati sunt inania? Adstiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus* CHRISTVM *eius.*

Sympathia Christi & Marini Artificum superati furoris.

Psal.2,1.

Crux MARINI, Crux patientis humanum furorem.

Instrumentum artis benè viuendi.

IMmanis hominum crudelium furor. *Furor illis secundùm similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Edoctus experientia loquebatur, furorem Regis Saulis expertus fuerat, & contenderat rabidam eius iram cantu citharæ temperare Dauid, nec tamen potuit: potuit tamen eius rabiem, & proiectam in se lanceam deuitare. *Homines pestilentes*, ait Salomon, *dissipant ciuitatem, sapientes verò auertunt furorem.* Cùm pestis sæuit, cauere sibi homines solent ne vento infecto tangantur & inficiantur; cumque pestis crudelis instar homines furiosi sint, furorem declinant sapientes, curantque omnibus modis, ne aura indignationis, & iræ frementis vento per impatientiam corripiantur.

Psal.57,5.

Prou.29,8.

Excitatio laborantis.

tur. Confugiunt ad CHRISTVM patientem, qui furoris humani crucem tulit, & ferre docuit eos qui dicunt: *Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israël, nisi quia Dominus erat in nobis, cùm exurgerent homines in nos, fortè viuos deglutissent nos. Cùm irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos. Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.* Hæc MARINI imitatores; sed, vt ait S. Ephræm agens de Pœnitent. *Martyres ob amorem Dei dissecti meruerunt accipere coronam, nos autem, cùm sine tormentis Martyres esse queamus, potiùs contraria agentes, inutiles permanemus.* Psal. 123. 1.

Crux MARINI, Crux ægrotantis.

LÆditur à seipso æger; fera sibi humana est: quæ dum valet, vincitur & ligatur; cùm malè habet, soluitur, vt à se diris pœnis discerpatur, doloribus dilanietur, & lecto affixus crucem MARINI patiatur, si tamen eius patientiam imitetur, memor regis Ezechiæ, qui cùm grauiter vexaretur acerbis ac diris ægritudinis doloribus, quasi leonis vnguibus disrumpebatur & dilaniabatur. *Quasi leo sic contriuit omnia ossa mea.* Ita contingere solet, vt incidat in leonem, & eius vngues incurrat, qui iacens in lecto *Instrumentum artis benè moriendi.* Isai. 38. 13.

æger diris pœnis exercetur. Interim dum exercetur, Deus orandus est: Deus & homo, qui feritatem hominum & dolorum expertus es, mitiga furentes elementares humores, qui ferarum instar miseram carnem impetunt & dilaniant. Dum caro humana disrumpitur & laniatur, virtute patientiæ æger se seruet, atque intus se custodiat. Benè Basilius in Asceticis: *Neque incisiones igitur, neque vstiones, neque graueolentiam, ac molestorum pharmacorum dolores, neque inediam, neque exactam dietæ mensuram, neque abstinentiam eorum quæ noxia sunt, recusari à nobis recta ratio dictat; ita tamen, quod rursus dico, vt animæ iuuandæ scopus obseruetur, quæ quasi exemplo ad suam ipsius curam instituatur.* Cùm æger ex vna parte doloribus diuexatur, & ex altera duris ac diris pharmacis ac medicinis curatur, *cor suum dabit in similitudinem picturæ*, & considerabit se mysticum esse MARINVM, qui ex vno & altero latere verberatur ac laniatur. Mare magnum passio CHRISTI est, dicitque propterea ipse, *Veni in altitudinem maris*. Mare tumultuatur, intumescit, sæuit & fremit, & tamen animantia, quæ ferocia in terra sunt, in pelago furenti atque frementi mitescunt. Mansuetus agnus CHRISTVS inter passiones & furias. Talis & MARINVS extitit, talis & æger existat.

Excitatio ægrotantis.

Eccli. 38, 28.

Psal. 68, 3.

Leua-

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus manſueti agni inſtar furias hominum paſſus eſt, & ſe manducandum dedit, vt agnos redderet homines, qui, licet diſcerperentur à lupis, & diris morbis ac doloribus diſrumperentur, nihilominùs & lupis & morbis euaderent ſuperiores. Robur cæleſtis panis hoc eſt, vt qui ſe communicauerit, totus mitis, totus manſuetus fiat, & virtute manſuetudinis omnem impetum furioſum frangat, furias vincat, & tam luporum quàm morborum omnium furorem omnino ſuperet. Quòd ſi dæmon ipſe, *ſciens quia modicum tempus habet*, inuadit ægrotum, & miris modis illum affligit & torquet, meminerit magni Antonij, qui cùm eſſet in extremis, aſſiſtentes ſibi monuit, primos eſſe dæmonis feroces impetus, ſed deinde vires eius eſſe prorſus effeminatas. Tunc maximè debilis & infirmus eſt, cùm ſacro Euchariſtiæ Viatico præmunitum hominem reperit. Hæc enim virtus Euchariſtiæ eſt, vt cor humanum confirmet, diabolicum robur infirmet.

Virtus ſacra Euchariſtiæ.

Apoc. 12. 12.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

CRucifixos & cruciferos in ipſis pœnis & cruciatibus monet CHRISTVS: *Gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.* Ad hanc vocem Paulus excitatus & recreatus, inter furias humanas conſtitutus, flagris & verberibus totus ruptus dicebat: *Superabundo gaudio in omni tribulatione noſtra.* Quid ſic? *Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* & rurſus: *Momentaneum & leue tribulationis noſtræ æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* Per morbidas furias & furores ſimul humanos itur ad regnum cælorum, vbi ſumma pax eſt, & quidem coronata & laureata; itur ad Agnum, qui ſplendet in cæleſti ciuitate. Hac iuit Calliopius crucifixus, contuſus & vulneribus inciſus, qui rogatus à tyranno concitato, & acto in rabiem, *Tormentorum ſentis acerbitatem?* reſpondit: *Dulcedinem promiſſæ à* CHRISTO *quietis deguſto, & tormenta non ſentio.*

Matth. 5, 12.

2. Cor. 7, 4.

Rom. 8, 18.

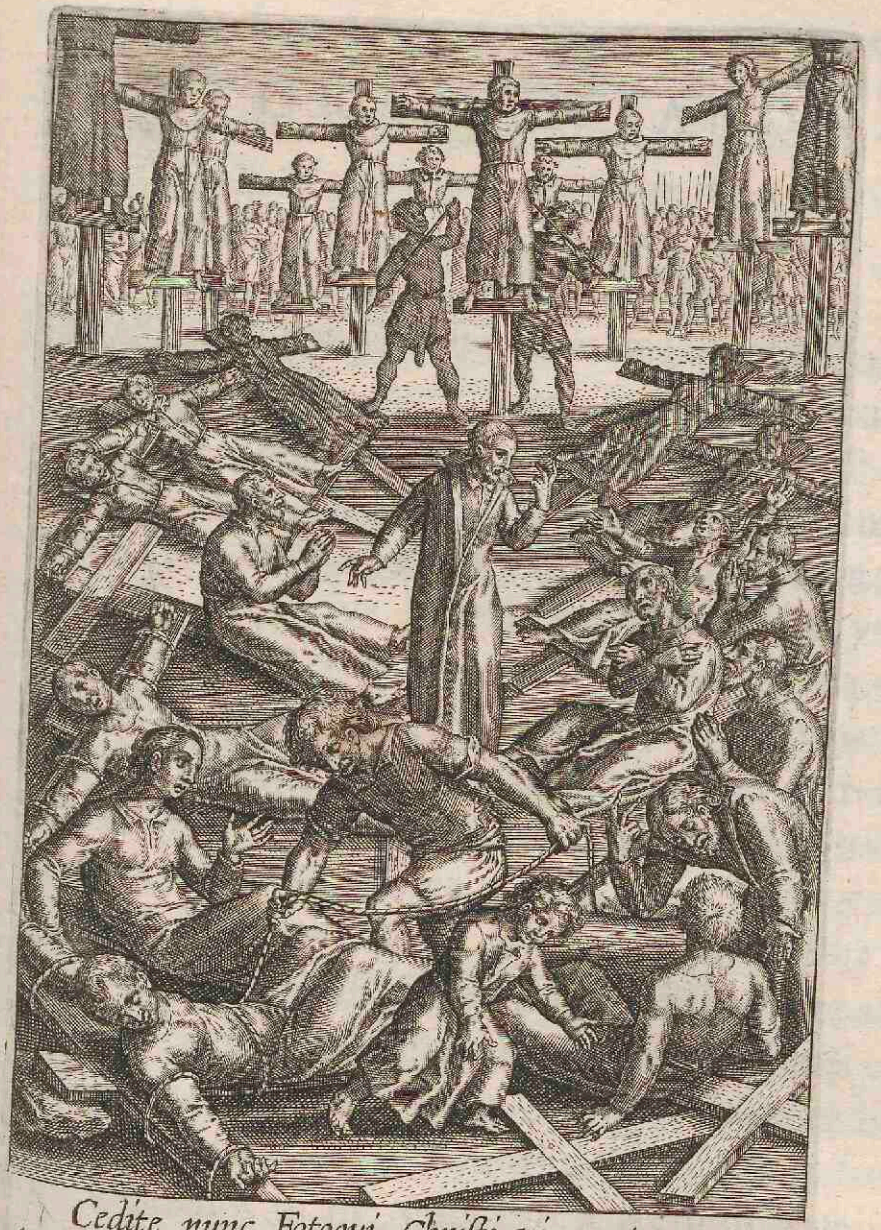
2. Cor. 4, 17.

Laurea deuicti furoris.

Extrema verba morientis.

Prodeant in publicum ſpectaculum beati MARTYRES IAPONIAE; in quibus, velut in ſpeculo, forma ſpiritalis circumciſionis & morbi conſpicitur.

EM-

48. *Cedite nunc Fotoqui, Christi vicere tropæa.*
Germinat è nostro sanguine dia fides.

EMBLEMATICA IMAGO XLVIII.

BEATORVM IN IAPONIA CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

HABVIT glorioſus Rex in Iaponia Martyres ſuos, quos Taicoſama cruci addixit & affixit. Affixi ſunt è Societate IESV, PAVLVS, IACOBVS, & IOANNES: ex familia verò S.Franciſci ſex, PETRVS BAPTISTA, MARTINVS, FRANCISCVS, PHILIPPVS, GONSALVVS, FRANCISCVS. Acceſſerunt ſeptemdecim laici, ALOISIVS puer duodennis, PAVLVS, LEO, COSMVS, PAVLVS, MICHAEL cum filio annorum quindecim, ANTONIVS annorum tredecim, IOACHIMVS, FRANCISCVS, GABRIEL, THOMAS, IOANNES, MATHIAS, VENTVRA, PETRVS, & FRANCISCVS. Omnes crucifixi ſunt, ſiniſtræ auris parte ablata, & dextro ſimul latere transfoſſo. Cordibus ergo & auribus circumciſi, cæleſte regnum intrarunt. Circumciſionem cordis & aurium deſiderabat ſanctus Stephanus in iis, quos cap.7. Actuum meritò redarguebat: *Dura ceruice, & incircumciſis cordibus & auribus, vos Spiritui ſancto reſiſtitis.* Noſtris verò

cruci-

crucifixis neutra circumcisio defuit, cùm particula auris abscissa, & circumciso corde per crucem in aulam Dei cæli sunt admissi. Eadem disciplina est sanctæ Crucis, & doctrina mysticæ Circumcisionis, vt multis probat Ambrosius lib. 1. de Abraham. nos inde hæc pauca desumimus. *Aduenit Dominus* IESVS, *qui ait, Ego sum via, veritas, & vita: qui non partem exiguam corporis in signo, sed totum circumcidit hominem in veritate. Signum destruxit, veritatem induxit; quia posteà quàm venit quod perfectum est, quod ex parte erat euacuatum est; & ideò cessauit circumcisio partis, vbi refulget circumcisio vniuersitatis. Iam enim non ex parte, sed totus homo saluatur, in corpore scilicet & anima. scriptum est enim: Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Hæc crux Societatis IESV & eius sociorum est.

Ioan. 14, 6. *Sympathia Crucis Christi & Circumcisionis spiritalis, & vtriusque Artificium.*

Luc. 9, 23.

Crux BEATORVM CRVCIFIXORVM, Crux circumcisionis spiritalis.

Instrumentum artis benè viuendi.

NIhil ad perfectum lex perduxit, nec ipsam circumcisionem, quæ ante CHRISTI passionem imperfecta erat, cùm CHRISTVS in cruce dixit, *Consummatum est*, omnem pariter oblationem & circumcisionem spiritus perfecit, & consummauit. Rursus Ambrosius: *Hæc est perfectio circumcisionis, quia*

Ioan. 19, 30.

quia per corporis oblationem redimitur anima, de qua ipse Dominus ait: Quoniam qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Beati, qui crucis circumcisionem patiuntur, quia crucifixo CHRISTO assimilantur. Nihil in homine reformatione non eget, ac proinde non ita gladio quàm cruce CHRISTI circumcidendus est: gladius quippe partem hominis scindit, crux verò totum hominem capit, affligit atque configit. *Qui sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Lex ista cunctis imponitur & intimatur, circumcisio enim crucis, vt ait Zenon Sermone de Circumcisione, *non sexu, non ætate, non conditione depellitur, sed gloriosa in omnibus reperitur.* Hæc item in IAPONENSIBVS cernitur & spectatur.

Ioan. 12, 25. *Excitatio laborantis.*

Gal. 3, 24.

Crux IAPONENSIVM, Crux ægrotantium.

VIta quidem humana subiecta gladio est, & in partes illa diuiditur, donec accesserit mors. Cùm iam affixus lecto ægrotus est, vt vitæ suæ imponat finem, subiacet cruci, quæ totam vitam absumit, totumque hominem abripit, sicut visum est in MARTYRIBVS IAPONIAE, quorum corporeas partes priùs gladius abscidit & abstulit. Horum sacrorum MARTYRVM passio in circumcisione fuit, &

Instrumentum artis benè moriendi.

etiam in circumcisione consistit sæpè labor hominis ægrotantis. Hinc magnum sanctitatis argumentum est si homo ita infirmetur, vt potentior efficiatur; & si infirmus ita circumcidatur, vt maior patientiæ cultor ipse reddatur. Qui seruit in castris CHRISTI, nouerit sternendam sibi viam ad crucem Domini per tolerantiam mysticæ circumcisionis, vt passionis Dominicæ effectus socius, comes etiam fiat remunerationis, adscriptus catalogo eorum, qui Psalm. 76. loquuntur in hæc verba apud Hieronymum: *Nos filij sub* IESV *duce venimus, & circumcisi sumus circumcisione spirituali, & ablatum est à nobis opprobrium Ægypti. Nunc ipse* IESVS *dux noster gladium tenet, & semper nos præcedit, & pugnat pro nobis, & vincit aduersarios. Canimus Sacerdotalibus tubis, & circuimus Iericho, hoc est, istum mundum, & cadunt muri eius, & nos ingredimur, & victores existimus.* Vincimus diuina gratia per morbos quos toleramus; triumphamus per glorioſa martyria sociorum, qui sanguinem suum pro CHRISTO & eius nomine profuderunt.

Excitatio ægrotantis.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacra Eucharistia.

REx glorioſus punctus est in circumcisione, & sacer eius carnis saccus conscissus est in passione, vnde & effusus est thesaurus nostræ redemptionis,

ptionis, cuius beneficij memoria recolitur in altaris Sacramento. Quisquis illum recolit, & more debito sumit, tanti virtute mysterij, siue pungatur morbis, siue morte saccus corporis penitus conscindatur, insensilis efficitur; & cùm effluit eius spiritus, lætus obit, in cælum abit, & in eius dicit ingressu: *Conscidisti saccum meum, & circumdedisti me lætitia.* Dum viueret in corporis sacco, anima circumdata quoque erat, sed tristitia atque mœrore; sed cùm è corpore egreditur, circumcingitur alacritate & lætitia, cuius primitias accipit in Viatico Eucharistiæ, cuius effectus est, desolatam animam consolari & recreare: & eius solatium in morte ipsa non extinguitur, sed accenditur, cùm in cælum ascenditur. Quæ sunt terrena gaudia, cum pereunte homine pereunt: quæ verò sunt cælestia atque diuina, qualia Eucharistica sunt, post obitum non tolluntur, non minuuntur, sed augentur. *Viaticum.* Psal. 29. 12.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

MYsticæ vitis palmites sunt glorioſi MARTYRES & CONFESSORES IAPONIAE, quos miris modis magnus agricola excoluit virtute circumcisionis. Vnde pulchrè Iustinianus, *Nemo*, inquit, *iu-* *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.*

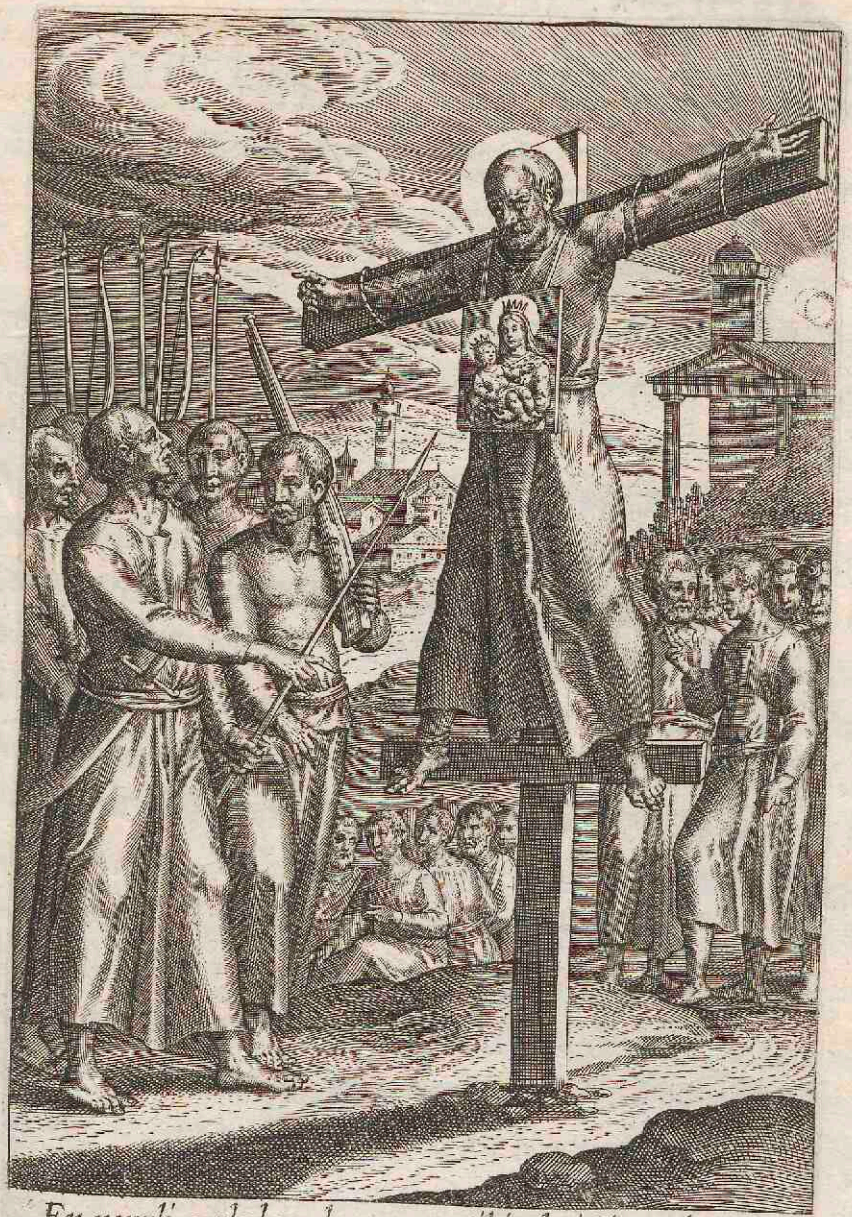
ſtus, teſte Apoſtolo, ab hac purgatione ſecernitur. ait enim:
2. Tim. 3, 12. *Omnes, qui piè volunt viuere in* CHRISTO, *perſecutionem patiuntur. Quamobrem conuerſis Hebræis & afflictis*
Heb. 12, 8. *dicebat: Quis enim filius, quem non corripiat pater? Quòd ſi extra diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes; ergo adulteri, & non filij eſtis. Quanti verò ſit meriti huiuſmodi purgatio, eiſdem intimauit, dicens: Omnis autem*
Heb. 12, 11. *diſciplina in præſenti quidem non videtur eſſe gaudij, ſed mœroris; poſteà autem fructum pacatiſſimum exercitatis per eam reddet iuſtitiæ. Propter quod remiſſas manus, & ſoluta genua erigite, & rectos greſſus facite ſemitis veſtris. Eſto talis & tu, purgeris à* CHRISTO: *caue tamen, ne purgatus murmures, & agricolæ detrahas ſapientiæ. Nequaquam dolorem vulneris, ſed ſanitatis attende dulcedinem. Purgationis inciſionem abhorrere noli, ſi centuplicatum fructum percipere concupiſcis.* Palmes in lecto erat Gallus Epiſcopus Auernorum, & cùm vi febris ardentis barbam & capillos ſimul amitteret, ſpiritu circumciſus, & animo ſimul ſerenus & tranquillus, dixit fratribus moriturus: *Vale dicimus vobis fratres:* & obiit corde & ſpiritu circumciſus.

Laurea circumciſionis ſpiritalis.

Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum HIORAMVS Iaponenſis; in quo, veluti in ſpeculo, natiuitatis & infirmitatis humanæ forma conſpicitur.

EM-

En populi explodor, placeam vt tibi Christe, catharma.
Displiceam: hoc ipsum displicuisse placet.

49.

EMBLEMATICA IMAGO XLIX.

HIORAMI CRVCIFIXI EXPLICATA.

HIORAMVS senex venerabilis à Rege Iaponensi, qui fidem acceptam deseruerat, Bungi comprehensus cruci adiudicatus est. De mandato eiusdem Regis cum theca reliquiaria, imagine CHRISTI, & Matris, quibus pium cultum exhibebat, appensus in cruce est. Moris solet esse in militia, vt cùm quis strangulatur tamquam rebellionis reus, ad collum eius quædam tabella appendatur, & in ea culpa defectionis describatur. Suspenditur HIORAMVS, & ad pectus tabella Matris & Filij apponitur & appenditur, in qua fides & fidelitas boni senis describitur & innotescit. Hæc ipsa fides innotuit in monacho Christiano, & Mariano summo cultore imaginis quæ MARIAM gestantem suam prolem exprimebat. Hic cùm grauissimè torqueretur à dæmone, & dæmon illi promitteret se de pœnis ac tormentis remissurum, si remitteret ipse de imaginis cultu & veneratione, ex consilio Abbatis Theodori constanter respondit: *Dominum Deum meum adorabo, & tibi non obediam.* Præcessérat

Ex litteris Iaponicis.

ferat antè cultor Filij simul & Matris fidus ac fidelis senex. Euangelicus ille Simeon, qui cùm Filium simul & Matrem in templo sibi assistere contemplaretur, mortem ipsam non timuit, sed cecinit:

Luc. 2, 29. *Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad reuelationem gentium.* Hunc ipsum senem, qui infantem intra vlnas suas accepit, HIORAMVS in se refert, in captiuitate & libertate, in vita & morte, in cruce & eius felice sorte. Qualis debeat esse mysticus CHRISTI Simeon, vel mysticus Hioramus, declarat Ambrosius lib. 2. in Lucæ cap. 12. *Qui vult dimitti, veniat in templum, veniat in Ierusalem, expectet* CHRISTVM *Dominum, accipiat in manibus verbum Dei, complectatur velut quibusdam fidei suæ brachiis: tunc dimittetur, vt non videat mortem, qui viderit vitam.* Amplectatur etiam celebres Reliquias Sanctorum, de quibus Basilius in Psalm. 104. *Quando apud Iudæos moriebantur, abominabilia dicebantur morticinia; quando autem pro* CHRISTO *quisquam moritur, pretiosæ Reliquiæ Sanctorum eius.*

Sympathia Simeonis portantis Christum & Hiorami, & vtriusque Artificium.

Crux

Crux HIORAMI, Crux natiuitatis humanæ.

NOn immeritò Iobus, cùm miſerias humanas ad ſummam quamdam reduceret, in capite poſuit, eſſe natum de muliere mortalem hominem. *Homo natus de muliere* (ex quo capite proueniunt & procedunt cetera) *breui viuens tempore, repletur multis miſeriis, quaſi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra, & numquam in eodem ſtatu permanet.* Miſer filij hominis ſtatus, miſera conditio, indigna prorſus æſtimatione & fauore. *Quid eſt homo, quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eum?* Quò maior miſeria eſt, eò maior crux, ſub cuius onere filius hominis gemit: *Miſer factus ſum, & curuatus ſum vſque in finem.* Cùm homo tanta ſarcina premeretur, venit de cælo, natus eſt de femina Deus, vt filius hominis factus, cum filio hominis crucem humanam portaret. Quid enim Maria CHRISTO niſi myſtica crux extitit, cùm Homilia de Laudibus Virginis dixerit Epiphanius, thronum ſimul & crucem eſſe? Fuit CHRISTO Maria crux, *extendens enim ſanctas vlnas, Dominum portauit.* Cùm natus de muliere homo grauem ſuam crucem portat, inſtar HIORAMI eſt, nec tamen ſine ſolatio, cùm in ſua con-

Inſtrumentum artis benè viuendi.

Iob. 1, 1.

Pſal. 8, 5.

Pſal. 37, 7.

Excitatio laborantis.

ditione Deum ipsum habeat socium, ortum de Virgine matre, cui dicere fas est, IESVM *benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.* Interim natus de muliere tutum aliquod quærat & petat
Psal.45,2. refugium. *Deus refugium nostrum, & virtus.* In quem locum Basilius: *Homo ob insitam sibi à natura debilitatem pluribus in se rebus tristibus & laboriosis irruentibus multo indiget auxilio, ex omnibus circumstantibus refugium quærens, velut in tutum se recipiens locum ad aliquem acutum verticem, inexpugnabili circumdatum muro, ob inimicorum incursum securum sese munit.* Vertex CHRISTVS est, murus MARIA est.

Crux HIORAMI, Crux ægrotantis & extremè laborantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

CVm iaces in lecto æger, sacris Reliquiis munitus, mysticus Hioramus es, si CHRISTI & eius Matris opem imploraueris: quam cùm impetraueris, primæ natiuitatis tuæ miserias facilè effugies. Satis benè Basilius in Psalm.104. *Excitatio ægrotantis.* *Sanctorum virorum exitus in hac vita nequaquam plorandus, sed magis geneseos, & in hanc vitam ingressus, qui multum secum iustitiæ sordiumque ac malorum affert, quorum speculum si quis cerneret, viuentium nullus sustinere facilè posset.* Offert HIORAMVS ægroto imaginem CHRISTI Domini,

Domini, vt cùm in lecto iacuerit, ſtatim ad illum recurrat; priùs ad ſalutis auctorem, quàm ad medicam artem recurſus fiat. Confirmat hoc ipſum Ambroſius lib.1. de Cain & Abel.cap.10. *Ne videamur de humanis artibus, medendi peritia, herbarumque ſuccis ſperare magis remedium, quàm de Deo, ad* CHRISTVM *priùs eſt confugiendum, qui noſtræ curare poſſit animæ paſſiones. Verùm præpoſtero ordine antè ſibi ab hominibus accerſant opem: vbi autem humana ſubſidia defecerunt, tunc opinantur poſtulandam diuini fauoris gratiam.* Non CHRISTVM ſolùm, ſed etiam ſacratiſſimam Matrem offert ægrotanti HIORAMVS. Huius virginis opem, cùm extremè laboraret, ſenſit Reginaldus: adfuit enim ægrotanti ipſa, & in eius comitatu virgines & martyres Cæcilia & Catharina. Rogatur æger quid vellet, & dubius quid reſponderet, nonnihil ſubſtitit. Acceſſit vna ex comitibus, & monuit: *Nihil certi petas, frater, ſed omnia petenda illi committe; ſiquidem meliùs illa tibi dare, quod neceſſe eſt, nouit, quàm tu poſcere.* Acquieuit conſilio æger, & ſe in manus Virginis reſignauit. Accepit MARIA oleum, Reginaldum vnxit, & ita conualuit, vt reliquo vitæ tempore nullum inordinatum & inhoneſtum carnis motum vmquam ſenſerit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacræ Eucharistiæ.

REx glorioſus ſimilis ſibi eſt in natiuitate & morte: nudus ex matre naſcitur, nudus iuxta matrem moritur, vt humanæ conditionis principium & ſimul exitum pateretur. Hoc graue Adami iugum, quod idem Dominus virtute ſacræ Euchariſtiæ reddidit dulce ſatis ac ſuaue. Reddidit dul-

Ioan. 6, 58. cem natiuitatem, cùm dicit: *Sicut miſit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, ipſe viuet propter me.* Fecit exitum humanæ vitæ

Vers. 59. ſuauem, cùm addit: *Non ſicut manducauerunt patres veſtri manna, & mortui ſunt. Qui manducat hunc pa-*

Viaticum. *nem, viuet in æternum.* Cùm CHRISTVS naſcitur in

Ibidem. Bethleem, panis eſt, *Hic eſt panis, qui de cælo deſcendit:* cùm moritur Ieroſolymis, panis eſt. hinc illa

Ieerm. 11, 19. VOX: *Mittamus lignum in panem eius.* Venerat in mundum CHRISTVS, vt noſtræ natiuitatis, mortalitatis & mortis miſeriis mederetur, & earum medicamentum conſtitutum eſſe in pane, oſtendit & declarauit.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

HAbet ante oculos ſuos in virginalibus brachiis martyr affixum Cruci Regem martyrum

rum CHRISTVM, qui præit crucifixos & cruciferos passione & admonitione, *Qui vult post me venire,* Luc 9,23. *abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Præuiderat hoc ipsum mysterium Dauid, cùm Psalm.90. cecinit, *Scapulis suis obumbrabit tibi, & sub pennis eius sperabis.* Mysterium obumbrationis declarat in hæc verba Basilius: *Erit enim propugnator tuus, protegetque te, vbi impugnaberis. Posuit autem hoc ex eorum metaphora, qui in bellis primi instant in acie, ac scapulis suis eos, qui à tergo sunt, protegunt.* Nec dubium, quin in acie crucis & mortis primi steterint CHRISTVS & MARIA vnici ac singulares protectores crucifixorum & cruciferorum, quorum vnus extitit HIORAMVS suspensus cum imagine Matris & Filij, sacrisque Reliquiis Sanctorum, qui primi etiam in certamine steterunt & vicerunt.

Ergo quisquis ab ortu suo vsque ad metam fixam vitæ grauissimam crucem portat, & in acie constitutus semper pugnat & decertat, consideret ante se CHRISTVM, MARIAM & Sanctos, à quibus in certamine obumbratur protectione, patrociniis & subsidiis, vt quos sequitur in pugna, subsequatur in victoria, in gloria palmæ & coronæ, quæ debetur non in stadio solùm certantibus, sed etiam in lecto diabolum superantibus. Superauit tantum hostem

Laureola victa humanitatis.

lecto affixus Richardus Episcopus Ciceſtrenſis, qui moriturus dicebat creatori Deo: *In manus tuas commendo ſpiritum meum*, & ſimul Matri:

Extrema verba morientis.

Maria mater gratiæ,
Mater miſericordiæ,
Tu nos ab hoſte protege,
Et hora mortis ſuſcipe:

præcepit inſuper adſtantibus miniſtris, vt ea verba ad eius aures pronuntiare non ceſſarent. Accedat & Eleazarus Comes, qui cùm eſſet in extremis, & luctaretur cum hoſtibus, inquit: *Magna eſt dæmonum vis, ſed eam penitus eneruarunt myſteria ſacroſanctæ Incarnationis & paſſionis* IESV CHRISTI.

Prodeat in publicum ſpectaculum ALFONSVS CASTRIVS è Societate IESV, ſpeculum & forma Sociorum IESV laborantium & ægrotantium.

EM-

I decus, i noſtrum, tot ponti emenſe pericla
50. Claſſibus; hac melius ſidera puppe petes.

EMBLEMATICA IMAGO L. ALPHONSI CASTRII CRVCIFIXI EXPLICATA.

ALPHONSVS CASTRIVS, natione Lusitanus, dignitate Sacerdos, Religiosus è Societate IESV, ad Malucas insulas propter fidem CHRISTI à Mauris captus, naui affixus in formam crucis, capite tandem cæsus, portum in cælo cepit. ALPHONSVS noster in ipso portu vitæ iacturam fecit, prosperè tamen nauigauit, & saluus emersit. Qui perdiderit animam suam in mundano pelago, haud dubiè in portu cæli eam inueniet. Quid naui cum cruce? Augustinus lib. 1. de Verbis Domini Serm. 54. *Quando Rex aliquis impiæ voluntatis, maximæque potestatis, persecutionem indicit Ecclesiæ, quantum in ipso est, Christianum nomen conatur extinguere; super nauiculam* CHRISTI *grandis vnda consurgit, sed in iis tentationibus erigitur antenna, vt suspensa arbori crucem figuret. Hanc Christianus respiciat, vt non deficiat. Huic antennæ, id est, cruci* CHRISTI, *simplex conuersatio, & pura confessio, tamquam cadentia vela religentur, & hæc vela nostra fluctibus abluantur, vt sine macula & ruga inueniantur.* Quid cruci cum naue?

Histor. Indic. Masseus.

Sympathia nauis & crucis Christi, & vtriusque Artificium.

naue? Ambrosius Serm.66. *Arbor quædam in naui est crux in Ecclesia.* Suspenditur in arbore CHRISTVS, suspenditur Socius eius ALPHONSVS, socius passionis, vt sit consolationis comes, iuxta oraculum Pauli 2.Corinth.1. *Scientes quoniam sicuti socij passionum estis, sic eritis & consolationis.*

Crux ALPHONSI crucifixi, Crux Sociorum IESV.

Instrumentum artis benè viuendi. Matth.5, 13.

SOcij CHRISTI sunt, quibus conuenit illa vox, *Vos estis sal terræ.* Accedit Chrysostomus Homilia 15. in Matth. *Attendite, quid dixerit, Vos estis sal terræ, per quod ostendit, quàm necessariò ista præcipiat. Non enim pro vestra, inquit, tantùm salute, sed pro vniuerso orbe vobis certamen erit,* &c. Hic finis vocationis eorum, quos in suam Societatem CHRISTVS adsciuit, vt propriæ saluti attendentes, & alienam quoque curantes, totum peragrent mundum, totum pelagus tranant. Benè nauigant IESV Socij, *benè nauigant,* vt ait Ambrosius in Psalm.47. *qui in nauibus* CHRISTI *crucem sicut arborem præferunt, atque inde explorant flabra ventorum, vt corpora sua dirigant ad sancti Spiritus gratiam in ligno Domini tuti atque securi, nec permittunt naues suas vago fluctu errare per maria, sed ad portum salutis, & ad consummationem gratiæ cursus suos dirigere contendunt,*

Excitatio laborantis.

tendunt, vt fida ſtatione potiantur, quo diſſoluti curſus ſuos poſſint in reſurrectione reparare, vbi naufragium timere non poſſint. Et nos igitur circumſpectemus hanc gratiam, ſpeculatores eius ſimus, exploremus eam, vt fiant corpora noſtra naues Tharſis. Tunc enim caro ad ſeruitutem redigitur, cùm ad Dei intendimus gratiam, vt id quod amarum ad tempus ſit, non quod dulce & voluptarium ſequamur.

Crux ALPHONSI crucifixi, Crux ægrotantis.

NAues Tharſis corpora noſtra ſunt. Nauigat in corpore homo, & cùm benè habet, expanſis velis in ſæculi mari nauigat; cùm morbum lethalem contrahit, tempus iam eſſe vela vitæ contrahendi, in ſua effigie exprimit & oſtendit ALPHONSVS. Contrahebat vela Paulus, cùm vaſtum emenſus mare fuiſſet, & appellens iam ad portum dicebat: *Ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat. Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui.* Non renuit ALPHONSVS pati, qui totum nauigauit mare, nec exire recuſauit, qui vela in portu contraxit. Diuerſus omnino erat à monacho quodam ægro, quem libro de Mortalitate proponit S. Cyprianus. *Cùm quidam de collegis*, inquit, *& conſacerdotibus noſtris iam in infirmitate deſeſſus, atque de appropinquante mor-*

Inſtrumentum artis benè moriendi.

2. Tim. 4. 6.

Excitatio ægrotantis.

morte sollicitus commeatum sibi precaretur, adstitit deprecanti iuuenis honore & maiestate venerabilis, statura excelsus, & clarus aspectu, & quem assistentem sibi vix posset humanus aspectus oculis carnalibus intueri, nisi quòd talem videre iam poterat de sæculo recessurus. Atque ille non sine quadam animi ac vocis indignatione infremuit, & dixit: Pati timetis, exire non vultis, quid faciam vobis? Pulchrum satis exemplum, cuius lectione mirum in modum recreatum fuisse S. Augustinum, in eius Vita memorat Possidonius. Habes in vno ALPHONSO & eius effigie formam, quam in ægro CHRISTVS optabat, vt & dicas cum Teresia, & ipsa quidem infirma, *Aut mori, aut pati.* Dicas appellens ad portum cum Ludouico Episcopo Caroli II. Regis Siciliæ filio, *Ego morior, & gaudeo quasi terram videns, venturusque in portum ex longa nauigatione huius vasti & indomiti maris, quod mihi diu in votis fuit.*

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacra Eucharistiæ.

FElix vitæ Religiosæ nauigatio, quæ desinit in IESV nomen, in cuius exaltationem ipsa sacra Eucharistia condita est. *Ab ortu enim vsque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus; & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.*

Malach. 1, 11.

Ab

Ab ortu vsque ad occasum magnum est hoc Sacramentum, ab ortu scilicet hominis, ad eius occasum, in quo post vitæ nauigationem optatum portum ingreditur. Appellentem iam ad portum, & accipientem Eucharisticum Viaticum, faustis suis clamoribus & acclamationibus Serm. de Euchar. sequitur ac prosequitur Iustinianus. *Protegant*, inquit, *te sancta mysteria, & inter medios sæculi fluctus ante mystici Pharaonis faciem gradiêris illæsus: illum itaque in intellectuali pelago suffocatum adspicias constitutus in littore. Tunc lætitiæ initiato carmine, magna cordis cum exultatione clamabis: Cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est, equum & ascensorem proiecit in mare.* Proiecit per Crucem, proiecit per Eucharistiam: vnam & alteram colit in altari Sacerdos, de Pharaone agens solemnem triumphum; vnam & alteram velit sibi, veneretur & teneat ægrotus, qui affixus iacet in lecto, & simul augustissimum nomen IESV, cuius socius est, imploret, vt suam victoriam perfectam & consummatam agat pariter & celebret.

Viaticum.

Exod. 15. 1.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

QVotquot è Societate IESV crucem ferunt, nauigant simul cum CHRISTO, in eadem naue certant

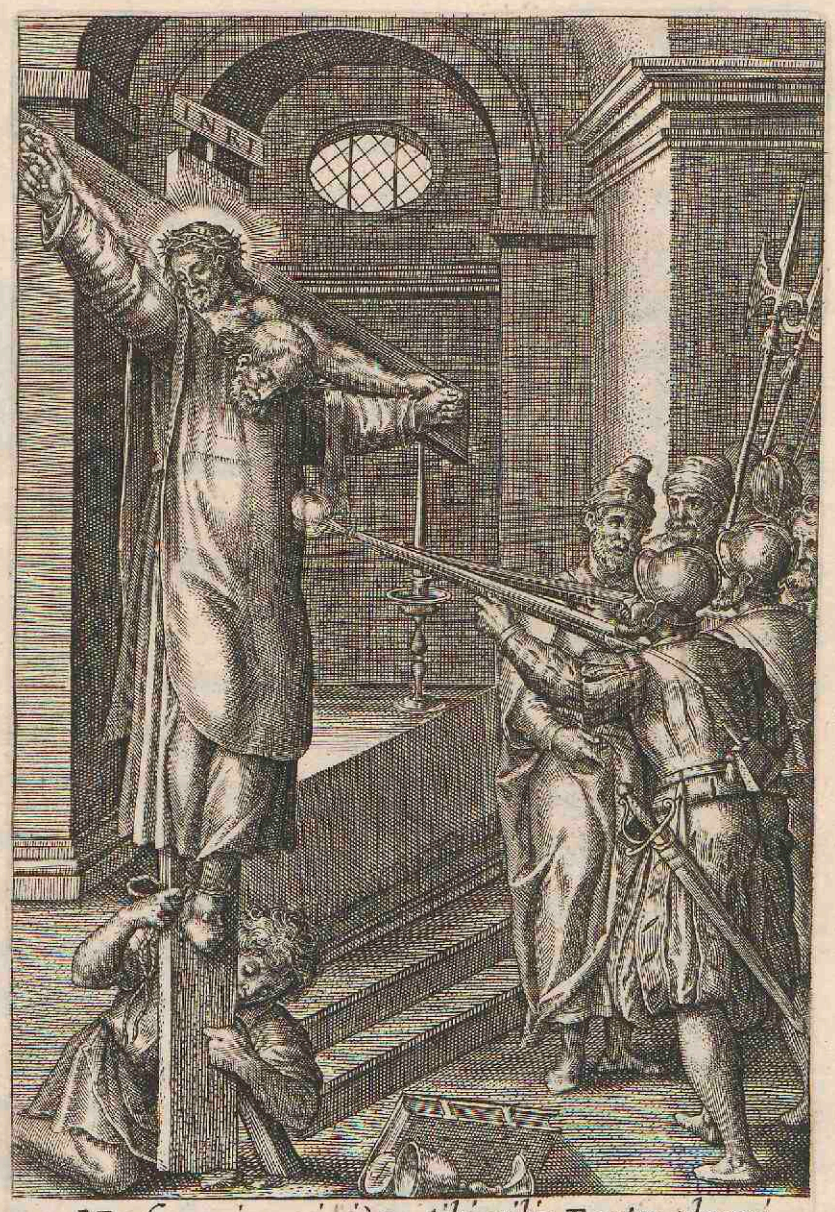
Honor alis artem benè viuendi & moriendi.

tant & triumphant, viui Martyres habiti, quorum Abbas Piamon apud Cassianum collat.18. cap.7. facit honorificam mentionem : *Illos patientia atque districtio, qui tam deuotè in hac, quam semel acceperunt professione, perdurant, vt numquam suas expleant voluntates, crucifixos quotidie huic mundo, viuosque Martyres facit.* Viui Martyres socij Iesv euaserunt Maria, Ioannes & Magdalena, quorum sanguis effusus non est, sed finis eorum trium dignus corona & laureola in lecto glorioſus fuit, vt dixerit decedens Maria, *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* dixerit Magdalena : *In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea.* & dicere potuerit Ioannes : *Lectulus noster floridus.* Lectus dolorum, lectus florum est ei, qui veniens ad portum nauigationis suæ vsurpat extrema verba Archiepiscopi Dunstani : *Ipse benignus Deus, qui direxit iter meum ad se, dirigat ad omnem voluntatem suam corda & corpora vestra in pace.*

Laureola Sociorum Iesv. Cant.2,5. Cant.3,1. Cant.1,16. *Extrema verba morientis.*

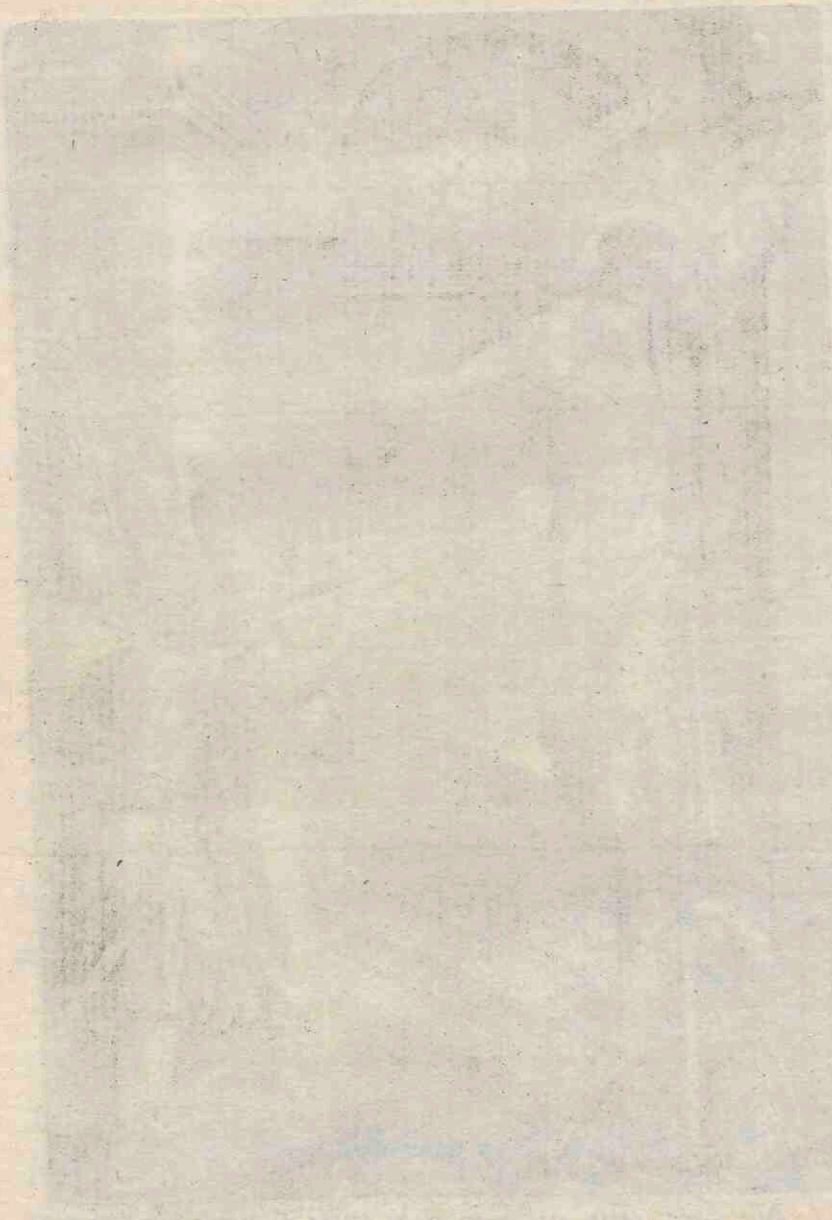
Prodeat in publicum spectaculum Venerabilis Sacerdos crucifixus; in quo, veluti in speculo, ferentis hæreticam prauitatem & infirmitatem forma conspicitur.

EM-

Ne fors sim nimiùm tibi vilis Rector olympi
Victima, me Nati nobilitabit honos.

51.

EMBLEMATICA IMAGO LI.
SACERDOTIS CRVCIFIXI
EXPLICATA.

HAERETICI in Gallia per ludibrium VENERABILEM SACERDOTEM compulerunt, vt in vrbe Houdam, diœceſis Carthonenſis, ſolemnia Miſſæ perageret. Dum celebraret, faciem eius manibus verberarunt, & corpus pugionibus perfoderunt, ac denique ſuper ligneam crucifixi CHRISTI imaginem ipſum affixum, ſclopetis ſuis traiecerunt. Verus Regis glorioſi & eius imaginis cultor, & quidem in eam formam, quam præſcripſit Carolo Magno Gregorius Pontifex II. à quo imaginem CHRISTI Domini petierat. *Scimus*, inquit, *quia tu imaginem Seruatoris noſtri ideò non petis, vt pro Deo aut quaſi Deum colas, ſed ob recordationem Filij Dei, vt in eius amore recaleſcas, cuius tu imaginem videre deſideras. Et nos quidem, non quaſi ante diuinitatem, ante illam proſternimur, ſed illum adoramus, quem per imaginem, aut natum, aut paſſum, aut in throno ſedentem recordamur. Et dum nos illa pictura, quaſi ſcriptura, ad memoriam Filij Dei reducit, animum noſtrum de reſurrectione lætificat, aut de paſſione demulcet.* Crucifixores

Theat. crudelit. noſtri temporis.

VENERABILIS SACERDOTIS iconomachi erant, & in despectum iconis CHRISTI, & eius ministri qui sacram colebat imaginem, & propterea idololatram impudenter nominabant, affixerunt illum imagini crucifixi, cuius amor pectus eius accendebat, passio mulcebat. Dignus altari SACERDOS, cui verè dicere licet: CHRISTO *confixus sum cruci.* Dignus gloria Sacerdotali, cui fas est gloriari: *Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus; hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, & vltrà non seruiamus peccato.* Manus crucifigentium CHRISTO famulatæ sunt crucifixo, vt sacrificium suum in cruce ageret & perficeret: ministrarunt quoque VENERABILI SACERDOTI, vt in corpore suo, quæ deerant CHRISTI passionibus, in cruce ipse compleret, & crucifixus compleuit. Hoc sacrosanctum officium, hoc munus Sacerdotum est, sic in altari seruire, sic ministrare, vt CHRISTI personam gerant, & per oblationem sui CHRISTO crucifixo adhæreant. Qui personam Regis gerit, refert & ipsum Regem; & qui vices CHRISTI agit, debet ipsi assimilari. Crucifixores CHRISTI, qualis CHRISTVS, quales quoque & ipsi essent, facto suo declararunt: & sacrilegi Galliæ hæretici, quales Sacerdotes, quales

Sympathia Christi & Sacerdotis Artificum tolerantia circa hæreticos.
Gal.2,16.
Rom.6,5.

les etiam ipsi forent, ostenderunt. Ostendit quoque Paulus cap. 6. ad Hebræos: *Impossibile est enim, eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominùs bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi, & prolapsi sunt; rursus renouari ad pœnitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.*

Crux crucifixi SACERDOTIS, Crux ferentis hæreticos.

BEnè Augustinus lib. 3. de Verbis Domini, Sermone 8. *Hæretici comparate vos Judæis: illi contempserunt* CHRISTVM *pendentem in ligno, vos contemnitis sedentem in cælo: illis suggerentibus stetit titulus* CHRISTI, *vobis instantibus deletur Baptismus* CHRISTI. Magna crux hæreticorum CHRISTO & eius ministris incumbit. Qualis illa sit, ostendit idem Augustinus lib. 16. de Ciuitate Dei cap. 2. *Callidum est genus hæreticorum, non spiritu sapientiæ, sed versipellis astutiæ, quo solent hæreticorum feruere præcordia, & pacem conturbare Sanctorum; sed hæc in vsum cedunt proficientium, iuxta illud Apostoli: Oportet esse hæreses, vt probati manifesti fiant in vobis, vnde etiam scriptum est: Filius eruditus sapiens erit, impudenti autem ministro vtetur.* Nec sunt, nec possunt esse impudentiores mi-

Instrumentum artis benè viuendi.

Excitatio laborantis.

1. Cor. 11, 19.

nistri, quàm illi ipsi, quorum manus famulatæ sunt Redemptori. Sapiens Dei Filius eorum ministerio vsus, sacrificium suum peregit, quod & nunc Sacerdotes in altaribus suis conficiunt. Confecit VENERABILIS iste SACERDOS, & sacrum suum in ara crucis perfecit, qui filij sapientis instar impudentibus ministris vsus est. Impudentes certè hæretici tam in CHRISTVM mortuum in cruce, quàm in Reliquias Sancti huius SACERDOTIS, qui eidem CHRISTO commoritur, & mundus obit. *Ante hoc tempus*, vt notat Basilius in Psalm.1. *dictum est Sacerdotibus, Non contaminabitur super aliquo mortuo; nunc autem felicitate nominis Christiani, & Dei nostri ac Seruatoris nostri* IESV CHRISTI *munificentia quicumque Martyres eius attigerit, illius iustitiæ sanctitatisque quodammodò particeps, ob gratiam ex eorum corporibus procedentem, efficitur.*

Crux crucifixi SACERDOTIS, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

NOs omnes genus electum, regale Sacerdotium sumus: nostræ igitur memores conditionis sub quodam Sacerdotio seruiamus, adhærentes crucifixo, vt vnusquisque nostrûm in lecto iacens dicere possit cum Paulo: CHRISTO *confixus sum cruci.* Gal.2,16.

Non

Non ſine cauſa crucifixi imago ægrotantibus exhibetur: ideò porrigitur, vt communicantes CHRISTI paſſionibus, adhæreant CHRISTO patienti, & eius exemplo ad tolerantiam ægritudinis excitentur. Confirmat hoc ipſum Gregorius 3. Parte Paſtoralis, admonit. cap. 3. *Admonendi*, inquit, *ſunt ægri, quatenus patientiæ virtutem ſeruent, vt inceſſanter, quanta Redemptor noſter ab iis, quos creauerat, pertulit mala, conſiderent.* Conſiderent in effigie conditionem ſuam venerabiles Sacerdotes, qui CHRISTO crucifixo debent eſſe arctè & ſtrictè coniuncti. Vnde ſacra virgo Eliſabetha moritura, iam è lecto adſtantes ſibi Sacerdotes monens officij ſui, *Veſtrum eſt*, inquit, *dilectiſſimo Domino vos exhibere familiares magis ceteris hominibus, per bonam conuerſationem, & ſanctum miniſterium veſtrum, quatenus in regno ſuo poſt hanc vitam ſibi familiariùs vos iungat.* Huic Domino Crucifixo ita ſe Bernardus adiunxit & adſtrinxit, vt cùm iam in extremis eſſet, & Sacerdotium abſolueret, fuerit in hanc ſententiam locutus: *Fateor, non ſum dignus ego, nec poſſum propriis meritis regnum obtinere cælorum: ceterùm duplici iure illud obtinens Dominus meus, hereditate ſcilicet Patris, & merito paſſionis: altero ipſe contentus, alterum mihi donat, ex cuius dono illud mihi vendicans non confundor.* Hoc ius crucis & paſſionis eſt, quod

Excitatio ægrotantis.

quod tenet ac possidet VENERABILIS iste SACERDOS, & qui eodem dono & priuilegio frui desiderat, *Cor suum dabit in similitudinem picturæ*, & iacens in lecto æger non solùm adhærebit, sed etiam crucifixo CHRISTO inhærebit, vt feliciter decedat. Teste enim Basilio in Psalm. 33. *Qui cum* CHRISTO *simul moriuntur, in bona sunt morte.*

Eccli. 38. 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Virtus sacræ Eucharistiæ.

REx glorioſus hominem, quem assumpserat, secum in crucem euexit, & Patri sacrificauit, & vt Sacrificium conficeret, vocatus à Deo est tamquam Aaron. Idem ipse secundùm ordinem Melchisedech factus Sacerdos, panem & vinum obtulit, & præbuit seipsum edendum, qui & dixit: *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo.* Felix, & satis felix SACERDOS, qui simul in cruce & lecto, in altari & sacrificio cum Rege glorioso manet, ac dicit, *Quis nos separabit à charitate* CHRISTI? Hic arctus & strictus nexus diuini amoris componitur & connectitur, operante venerabili Sacramento, quemadmodum aduertit & monet S. Laurentius Iustinianus cap. 19. Monastic. perfect. *Pia mens*, inquit, *tanti sponsi lætificata præsentia venerando hoc mediante Sacramento repletur*

Ioan. 6, 57.

Rom. 8, 35.

tur gaudio, exultatione perfunditur, humilitate deiicitur, lumine irradiatur, pace ſatiatur, roboratur fide, deuotione ſaginatur, atque indiſſolubili amoris vinculo Redemptori interiùs copulatur. Hæc copula tunc perficitur, cùm anima munita Viatico in cælum aſſumitur. *Viaticum.*

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

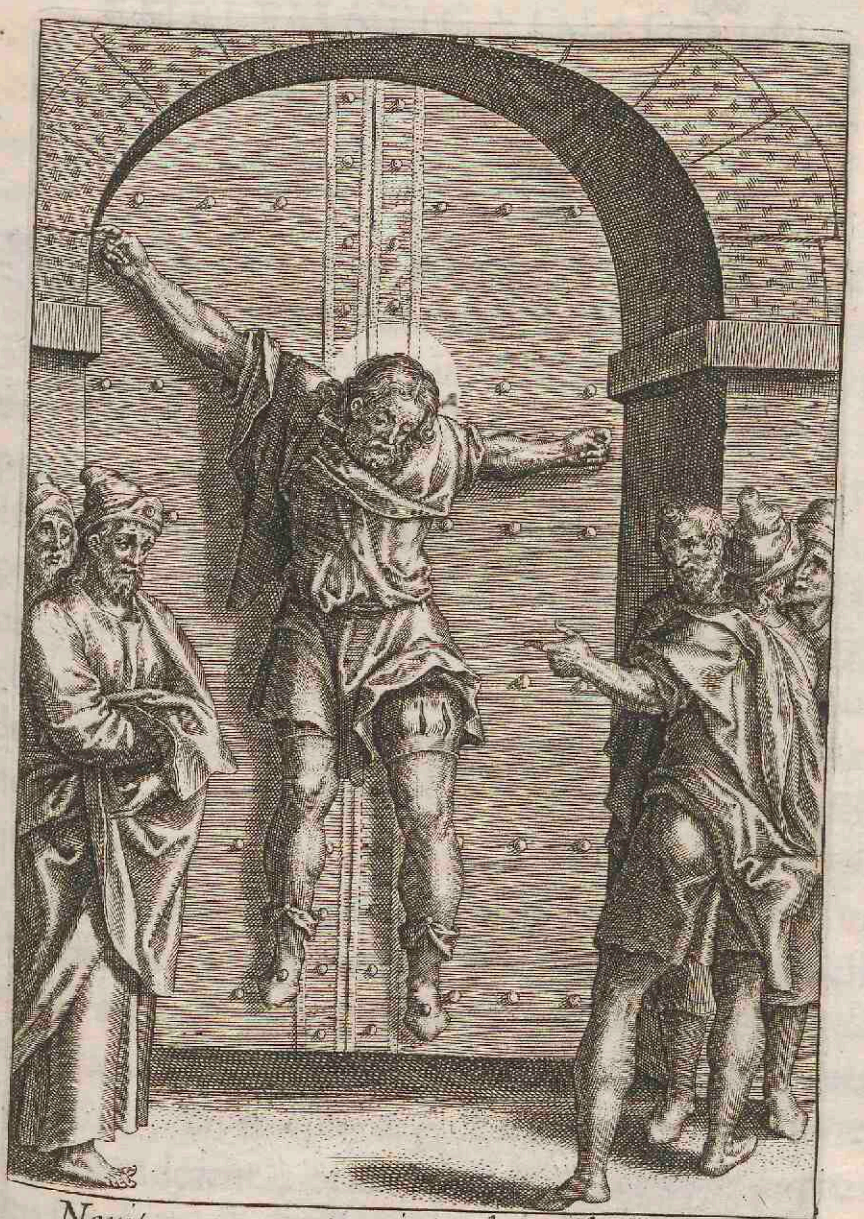
BEnè ſancta mater Eccleſia canit de glorioſo Martino: *O beatum Pontificum, qui totis viſceribus diligebat* CHRISTVM *Regem, & non formidabat imperij principatum! ô ſanctiſſima anima, quam etſi gladius perſecutoris non abſtulit, palmam tamen martyrij non amiſit!* Accedit Iuſtinianus Sermone de S. Martino: *Quomodo martyrij gloriam ipſum non habere cenſendum eſt, qui flagrans amore martyrij pro fidei teſtificatione Catholicæ terrenorum principum nec expauit potentiam, nec hæreticorum ſæuitiæ ceſſit, quin conſtanter veritatis propalaret regulam, eorumque confutaret errores. Toties igitur martyrij promeruit palmam, quoties ſe inimicis fidei diſputando oppoſuit.* Sapienter Deus prouidit in gratiam propugnatorum fidei, vt licet proprium ſanguinem non funderent, Martyres eſſe poſſent, quoties pro veritate pugnarent, corona aurea & laureola decertarent, quibus effecti victores, in cælis ornarentur & illuſtrarentur. *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.* *Laurea propugnata hæreſis.*

rentur. Ergo cùm hæretici fraudulenti abſtinere volunt à ſanguine, ne numerum augeant Martyrum, ſeipſos planè decipiunt, quandoquidem incruentum eſt martyrium, eorum errores conuellere, & inſanias refutare. Toties debetur palma & corona, quoties propugnatores fidei hoſtibus veritatis opponunt ſe fortiter, & animosè aduerſantur. Non augent numerum Martyrum crucifixorum, ſed implent catalogum cruciferorum, zelantium videlicet miniſtrorum, imitatorum glorioſiſſimi Martini, cuius elogium concludit in hæc verba Iuſtinianus: *Meritò itaque ſancto huic Martyri non eſt deneganda corona, qui Eccleſiarum curam gerens, ac proximorum ſalutem zelans, nec mori timuit, nec viuere recuſauit.* Vixerat cum CHRISTO, & cum CHRISTO mortuus eſt, ſicut & Herulus martyr, qui ligno affixus dicebat: *Eſto mihi adiutor Domine, & Redemptor.* cui CHRISTVS: *Noli timere; ſum enim tecum, & Deus tuus ego ſum.*

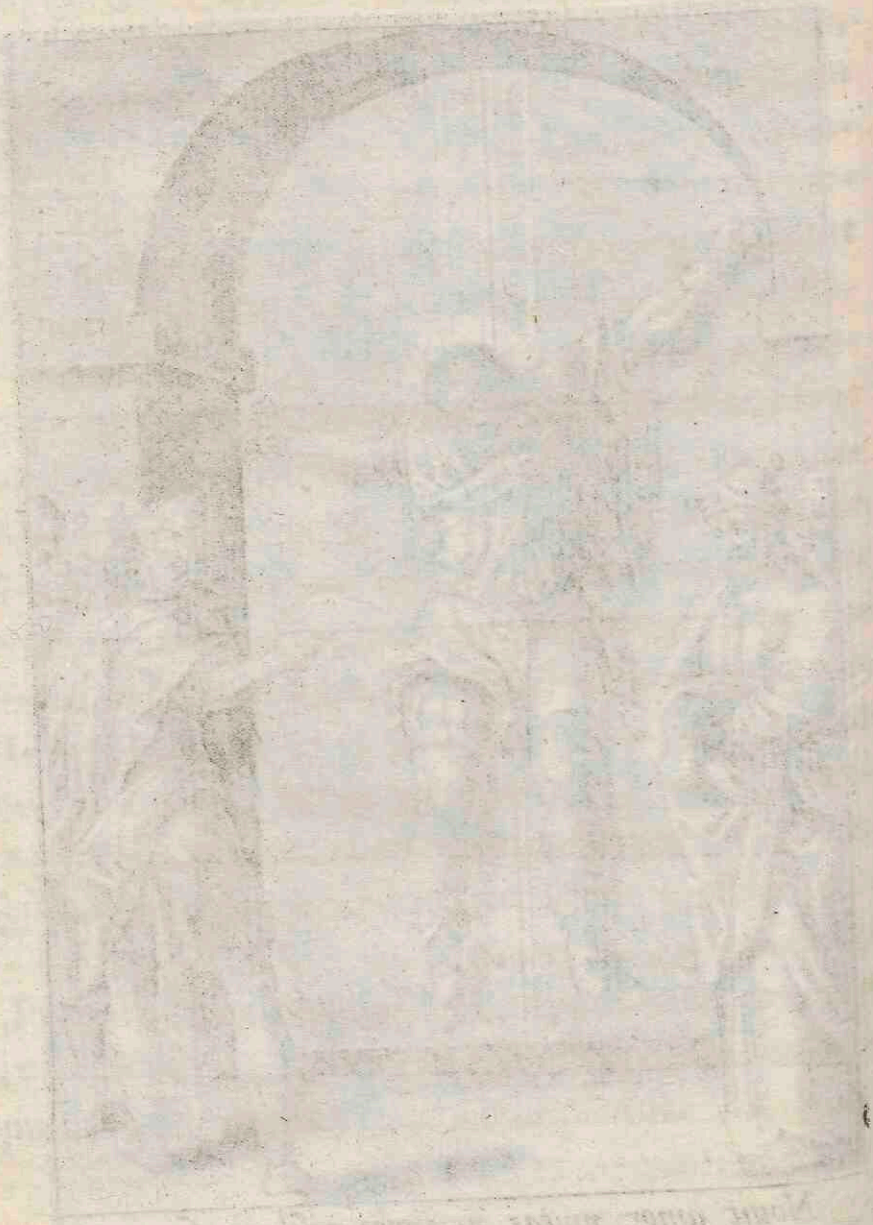
Extrema verba morientis.

Prodeat in publicum ſpectaculum PETRVS HELCIVS crucifixus; in quo, veluti in ſpeculo, ferentis repulſam & morbum forma conſpicitur.

EM-

Nouit amor mutas in verba reſoluere fauces.
52. *I nunc, et linguam velle profana cohors.*

EMBLEMATICA IMAGO LII.

PETRI HELCII CRVCIFIXI EXPLICATA.

MAROCI in Africa PETRVS HELCIVS Madritanus hortatus est Mauritanos, vt partes CHRISTI sectarentur, & eos qui semel à fide Christiana defecerunt, ad primam fidem redirent. Quam ob causam captus est, & iussu Regis vrgente, linguâ auulsâ, pro valuis portæ in formam crucis affixus, animosè caput dedit, vt ferreo clauo traiiceretur. Extractus è capite clauus gutturi infixus est: cumque ne gutta quidem sanguinis è vulneribus antè fluxisset, effluxit deinde, & tinctâ sanguine portâ, mundum reliquit. Cùm homo in angustias eas reducitur, vt aditus querelis non pateat, sed ex omni parte via intercipiatur & claudatur, laborioſa satis crux est. Hanc crucem passus est Iobus, cùm iustis querelis familiares aures claudebant. Hæc crux, quam tulit Iosephus, cùm eius deprecationibus sæui fratres non attenderent, & cùm esset in Ægypto captus, nec sui domini nec Regis gratas sibi aures impetraret. Ad has angustias redacta erat Susanna, cùm, Hiſtor. Indic.

clauſo pomario, nemo eſſet qui eius voces excipe-
Dan. 13, 12. ret, diceretque proinde, *Anguſtiæ ſunt mihi vndique,*
Sympathia Chriſti & Petri Helcij Artificum tolerata repulſa. CHRISTVS quoque ipſe in porta & extra portam paſſus eſt, è cruce clamabat, & tamen non audiebatur. Clamauit non tam voce linguæ quàm ſanguinis, cuius vocem nemo adimere queat, licet adimere linguam, imò & ipſam vitam auferre poſſit. Potuit Maroci Rex euellere PETRI linguam, ne verba formaret, efficere tamen non potuit, ne eius ſanguis effuſus ad portam, cui confixus erat, clamaret Deo, cuius ianuæ omnibus facilè patent. *Semper porta Domini*, vt ait agens de Patientia Ephræm, *cunctis patet hominibus, paruis ſimul & magnis.*

Crux PETRI MADRITANI crucifixi, Crux datæ repulſæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi. NOuerat Rex Salomon, quanta crux iſta eſſet; & vt eius onus indicaret, dixit cap. 9. Eccleſiaſtæ: *Ciuitas parua, & pauci in ea viri: venit contra eam Rex magnus, & vallauit eam, exſtruxitque munitiones, inuentuſque eſt in ea vir pauper & ſapiens, & liberauit vrbem iſtam per ſapientiam ſuam, & nullus deinceps recordatus eſt hominis illius pauperis. Et dicebam ego, meliorem eſſe ſapientiam fortitudine. Quomodo ergo ſapientia pauperis contempta eſt, & verba eius non ſunt audita?*

audita? Inter ſummos illos labores, quibus mundus repletus eſt, vnus & præcipuus eſt, quòd monita ſapientum à Principibus non audiantur. Erat ad fores palatij Mardochæus, & cùm gratioſus Aman multum poſſet apud ſuum Aſſuerum, omnem portam obſerauit, ne Mardochæi totiuſque populi Hebræorum clamores ad aures Regis venirent. Verùm enimuerò non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum, qui nouit iuſtis querelis aditum ac portas aperire. Dedit Eſtheræ Reginæ acceſſum, coram Rege expoſtulauit, poſtulauit caput gratioſi, qui malorum caput fuerat, & impetrauit. Interim dum ſanguis pauperum clamat, & clamores in palatio non audiuntur, crucem patitur Mardochæus, patitur & HELCIVS MADRITANVS. Secùs faciebat olim Alexander, cuius & exemplo & teſtimonio vtitur Baſilius Epiſt. 54. *Audiuiſſe quidem non negamus, negamus quidem Timotheum eſſe, qui calumnias in te fabricauerit. Cùm autem omnino audiuerimus, ſi nihil aliud, vel illud ſaltem Alexandri dicemus, Alteram auriculam delato illibatam ac ſinceram conſeruamus.*

Excitatio laborantis.

Crux PETRI crucifixi, Crux ægrotantis.

HAnc crucem patitur æger, cùm iuſtè queritur, nemo tamen audit aut credit. Recurren-

Inſtrumentum artis benè moriendi.

dum tunc ad Deum, cuius aures attentæ & intentæ sunt clamoribus ægrotorum. Testatur ipse qui dicit, *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum.* Benè Ephræm Psal. 90, 15. Discept. de Patient. ait: *Quid hoc beatius, quàm consequi talis Regis benevolas aures?* Clamauit Ezechias æger, qui conuertit ad parietem faciem suam, & per murum clausum, obseratum & obstructum voces suas intromisit, & illas Deus excepit. Excipiet & tuas, si dicas cum Ezechia: *Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba.* Quamuis Rex ille Ezechias multos haberet ministros, multos Medicos, solum confugit ad Deum, & solum Deum consuluit, vt diuino eius fauore sanatus, & à morbo recreatus, soli Deo pro valetudine sua ageret & haberet gratias. Eapropter non semel, sed sæpè Deus claudit suas portas, & vias intercludit humanas pro adipiscenda salute, vt necessitate ductus, & etiam coactus ægrotus, recursum ad Deum habeat, cui post acceptæ valetudinis beneficium gratus existat. Ad Regis illius exemplar componat se æger, & quidem sic monet in Asceticis Basilius: *Quemadmodum Ezechias massam ficorum non primam duxit sanitatis suæ causam, neque curandi corporis rationem illi tribuit, sed gloriæ Dei, qui ficos condidit, gratiarum actionem obtulit: ita & nos plagas à Deo recipientes, qui benè & prudenter*

Excitatio ægrotantis. Isai. 38, 21.

Isai. 38, 21.

denter vitam noſtram moderatur, principio quidem inquiramus cognitionem rationis ob quam nos flagellet, deinde & liberationem à doloribus & patientiam, & prætereà vt tentationi præbeat exitum, vt tolerantes eſſe poſſimus: datam verò medicandi gratiam ſiue per oleum vino mixtum, vt in eo qui inciderat in latrones; ſiue per ficos, vt in Ezechia, grato animo ſuſcipiamus. Reddita ergo ſibi ſanitate, in Eccleſia referat æger actionem gratiarum, more Ezechiæ Regis, imitator crucifixi PETRI, cuius vt inhæreat veſtigiis, pro foribus ſtabit, & *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.* Quòd ſi ſtatio vitæ deſerenda ſit, oret ſicut moriturus iam, & ſtans pro foribus orauit Eligius, cuius meminit Surius: *Suſcipe me ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & non confundas me ab expectatione mea. Aperi mihi properanti portas tuas.* Eccli. 38, 28.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

REx glorioſus extra portam paſſus eſt, repulſus quidem à Proceribus Hebræorum, quibus monita ſalutis dabat, & cui portas ſuas clauſerat humana potentia: ſtatim ianuas ſuas diuina omnipotia aperuit; vnde mandatur cæleſtibus poteſtatibus. *Attollite portas, principes, veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ.* Ergo qui in porta patitur, *Virtus ſacra Euchariſtiæ.* Pſal. 23, 7.

patitur, & in ea repulsam subiit, soletur seipsum, & cælos apertos consideret, qui patent dignè & piè communicantibus. Huc alludens præscius cecinit olim Dauid: *Januas cæli aperuit Dominus, & pluit illis manna ad manducandum.* Hinc Gregorius lib.4. Dialog. cap.58. *Quis fidelium habere dubium possit, in ipsa immolationis hora cælos aperiri, choros Angelorum adesse?* Repulsus Stephanus vidit cælos apertos, & IESVM stantem à dextris virtutis Dei, & virtute eiusdem fauoris *obdormiuit in Domino.* Qui pellitur iam ex mundo, & accipit Eucharistiam, eumdem sub accidentibus CHRISTVM Dominum consideret, vt sacræ virtute Communionis in Domino quiescat, pieque ac sanctè dormiat, & somno tranquillo fruatur.

Psal.77, 23.

Act.7,59.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

LAzarus pauper ad ianuam auari diuitis erat, & cùm tantum vlcerum & vulnerum martyrium patientissimè perferret, maior crux erat afflicto in necessitate extrema cùm clamor non audiretur, & iusta eius petitio repelleretur. Paulò post mutatæ sunt rerum vices, quando simul repellentem & repulsum mors arripuit, & locis suis ambos addixit. Repulsus Lazarus, in sinum Abrahæ deportatus manibus

nibus & plausibus Angelorum; diues verò purpurarius & simul auarus, in tartara deturbatus: vbi cùm à sancto Patriarcha vnam exposceret guttam aquæ, est passus semel repulsam, & iterùm, cùm rogaret, vt nuntium mitteret, qui fratres de statu suo moneret, & cauere sibi à pœnis & tormentis inferorum iuberet.

Ergo qui patitur nunc repulsam, exemplo Lazari se soletur, & speret intra aulam Dei aliquando recipiendum, qua exulant tyrannicè repellentes, repulsi verò patientes in ea honorantur & coronantur. Meminerit glorioſi martyris Stephani, qui cùm à contribulibus suis expelleretur, vidit sursum gloriam Dei, & exclamauit, *Ecce video cælos apertos, &* IESVM *stantem à dextris virtutis Dei.* Act. 7, 56. Cæleſtes videt ianuas, habet & portas apertas, qui clausas sibi hîc fores tolerat patienter. Expectat ad ianuam CHRISTVS, vt venientem cruciferum suum excipiat, honoret, & coronet virum, quem expulit à se mundus. Cùm è mundo expelleretur Longinus Centurio, monuit socios: *Jam aperta est porta quæ est in cælis, & Angeli sunt nostras accepturi animas, & oblaturi Filio vnigenito. Ecce & lampades video, & apparent mihi brauia, cum quibus sistendi sumus ad iudicis tribunal.*

Laurea repulsa.

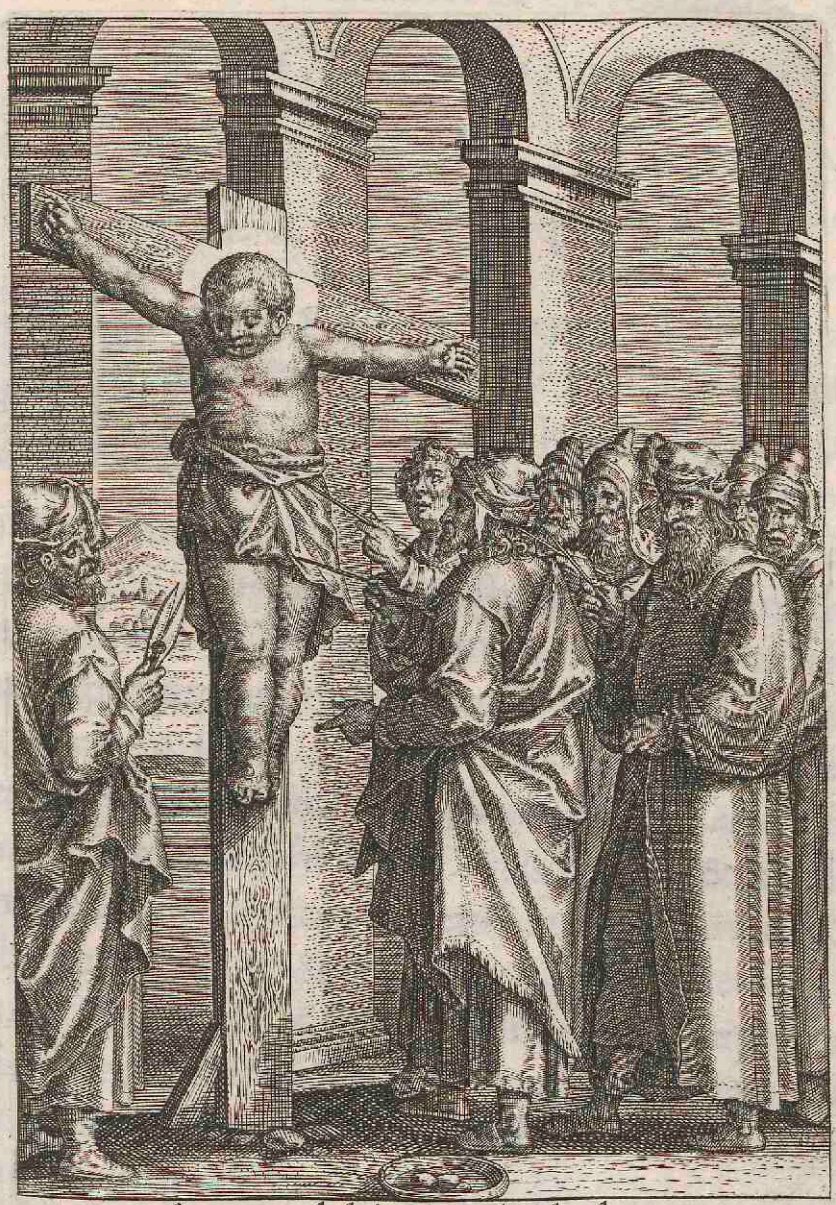
Extrema verba morientis.

PRodeant modò in publicum ſpectaculum ſacri Tyrones, ſiue Pueri honorarij glorioſi Regis: de quibus Rex ipſe ait: *Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis.* Matth.11,25.

Prodeat verò omnium primus SIMON, paruum ſpeculum myſticæ reſurrectionis, & patientiæ ægrotantis.

In ſpeculo paruo imagines paruæ videntur, quia pro modo ſpeculi videntur. S.Auguſtinus libro de Quantitate animæ.

EM-

Paruule, quem dulci raptauit ab vbere tortor,
I nunc, cæleſti nectare pelle ſitim.

53.

EMBLEMATICA IMAGO LIII.

S. SIMONIS PVERI CRVCIFIXI EXPLICATA.

SANCTVS SIMON puerulus Tridentinus, trigesimo ætatis mense nondum completo, captus & raptus à Iudæis est, vt victima Paschalis immolaretur. Ergo in ipso Paschatis die à Rabbi Moyse nudatur vestibus, circumciditur, crucifigitur, & stylis ferreis infantulus circumfoditur. Cùm esset iam in extremis, & extremum spiritum emitteret, oculos in cælum extulit, & mundam simul animam efflauit. *Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? ablactatos à lacte, auulsos ab vberibus.* Crucis scientiâ & intelligentiâ SIMON ab vtero materno raptus instruitur & imbuitur, instruit & imbuit nos, vt mysteria passionis CHRISTI, & simul resurrectionis expendamus. Prouidit nobis Deus de agnello isto Paschali, qui corde tactus, tangat & corda nostra, dicatque cum Augustino lib. 4. de Ciuitate Dei: *Considerate ergo diligenter ineffabilis viscera pietatis, perpendite immensum & inuestigabile pondus diuinæ charitatis: quia in rebus humanis inuenire non poterat pretium nostræ redemptio-*

Surius in Martio. Martyrol.

Isai. 28, 9.

Sympathia Christi & Simonis Artificum mystica resurrectionis.

ptionis, Redemptor noſter ſeipſum obtulit Patri pro nobis hoſtiam in odorem ſuauitatis: ſic ipſe factus eſt Sacerdos, & Sacrificium, ipſe Redemptor, & pretium. Audiſtis nunc reparationis noſtræ mirabile ſacramentum, audite etiam ſalutis noſtræ opportunum valdè conſilium. Tradidit ſeipſum pro nobis ad mortem, mortificemus & nos eius amore omnem in nobis terrenæ concupiſcentiæ voluntatem.

Crux SIMONIS, Crux myſticæ reſurrectionis.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

PVeri ſuopte ingenio rudes indigent Catechiſmo, ſed ſapiens SIMON Ioannem Baptiſtam refert, in cuius elogium modulatus eſt Zacharias:

Luc. 1, 76. *Et tu puer, Propheta Altiſſimi vocaberis, præibis enim ante faciem Domini parare vias eius, ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius.* Non tam ad diſcendam, quàm ad dicendam ſcientiam infantulus crucem aſcendit, ex qua tamquam ex cathedra myſticæ reſurrectionis myſterium declarat. Ergo in ſancto Paſchatis die, cùm puram efflaret animam, extulit in altum ocu-

Coloſſ. 3, 1. los, & puer nos catechizans monuit: *Si conſurrexiſtis cum* CHRISTO, *quæ ſurſum ſunt quærite, quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram.* Hæc myſtica mentis noſtræ reſurrectio fieri nequit, niſi crucem feramus pro CHRISTO, & ſimul cum CHRISTO, qui vel in

ſua

sua resurrectione crucem in manu gestans describitur. Succurrit Augustinus lib.2. de Diuin. inquisit. cap.4. *Quantò magis* CHRISTO *appropinquat affectu pietatis, tantò magis exterior homo corrumpitur: sed interior renouatur de die in diem, omnisque lux illa ingenij, quæ ad inferiora vrgebat, ad superiora conuertitur, & à terrenis quodammodò aufertur, vt magis magisque huic sæculo moriatur, & vita eius abscondatur cum* CHRISTO *in Deo.* *Excitatio laborantis.*

Crux SIMONIS, Crux ægrotantis.

CVm pueri malè habent, ad charos sibi parentes lacrymantes oculos erigunt. Nouerat SIMON Patrem sursum in supernis esse, conuertitque lumina in cælum, quasi diceret, *Pater noster, qui es in cælis.* Nobilis conditio hæc est, qua ductus Rex Ezechias in ægritudine sua sursum oculos leuauit, dixitque: *Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba. Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum.* Cùm quis affigitur lecto, ingenui nobilisque pueri instar, Patrem suum in cælis quærat, more Gerardi, qui cùm esset in extremis, vt refert Bernardus Serm.26. in Cantica, dicebat: *Quanta dignatio, Deum Patrem hominum esse! & quanta hominum gloria, Dei filios esse heredes!* Pertinet huc, quod refertur inter Apophthegmata Patrum. Cùm nuntiaretur mors patris, nuntianti *Instrumentum artis benè moriendi.* Matth.6. 9. Isai. 38. 14.

ti respondit monachus, *Desine blasphemare, meus enim pater immortalis est.* Oportet in doloris lecto Patrem summum inuocare, quem inuocauit, coluit & adorauit CHRISTVS, cùm in lecto crucis infirmaretur. Hinc Gregorius p.3. Pastoral. cap.13. *Admonendi sunt ægri, quòd pro nobis Patrem, quamuis diuinitate esset æqualis, adorauit.* Magna reuerentia Patris est, & tunc maximè ostenditur, cùm ab eo morbis punitur homo, infirmitatibus castigatur, quemadmodum Serm.1. de Visitat. infirmor. decernit Augustinus, & simul monet ægrotantem: *Disciplinam patris tui ne abiicias fili. Nemo filius, quem non corripit pater. Sed noli deficere à disciplina Domini, & ne fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim Deus corripit, flagellat, & quasi pater in eo complacet sibi.* Adhuc puer erat Basilius, & dum ægrotaret, disciplinam non abiiciebat, sed de manu paterna prouenire recognoscebat, ac proinde non molestè illam ferebat, nec fatigabatur longitudine infirmitatis, sed grandæuus, & adhuc æger in diuturna sua ægritudine iudicium Dei venerabatur. vnde & Epist.77. scribit, *Corporis imbecillitate impedior, quam planè haud ignoratis, quanta mihi sit à prima ætate ad istam vsque senectam vna mecum educata, meque, iuxta iustum Dei iudicium, qui omnia sapienter disponit, castigans & erudiens.* Castigatus & eruditus in eadem schola

Prou.3,11. Heb.12,6. *Excitatio ægrotantis.*

ſchola cum CHRISTO, *qui didicit ex iis quæ paſſus eſt obedientiam.* CHRISTVS quidem Doctor paruulorum eſt, & eos in laboribus & infirmitatibus ſuis orare docet, *Pater noſter, qui es in cælis, ſanctificetur nomen tuum.* Hunc ipſe vocauit & inuocauit, cùm eſſet in lecto crucis: *Pater, dimitte illis.* & rurſus: *Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum.* Orauit Patrem, & inclinato capite emittens ſpiritum, Genitorem ſuum adorauit.

Heb. 5, 8.

Matth. 6, 9.

Luc. 23, 34.

Luc. 23, 46.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

MOribus antiquis Eccleſiæ poſt ſacri Baptiſmatis ſuſceptionem auguſtiſſimum Sacramentum infantibus miniſtrabatur, cuius ſolemnis conſuetudinis Cyprianus Serm. 5. de Lapſis, & Hugo Victorinus lib. 1. de Eccleſiaſt. Officiis cap. 20. meminerunt. Laudabilis tunc ille vſus, quando vel ipſa Eccleſia ſuam agebat infantiam, ſacroſanctiſque vberibus Euchariſtiæ lactabatur & nutriebatur. Qualem in tenera ætate infantiæ & pueritiæ ſuæ erga ſe Deum experiebatur Eccleſia, talem ſeipſam erga infantes, pueroſque aqua luſtrali tinctos oſtendebat & exhibebat. Conſonat dictis præſcius primæ & primæuæ domus Eccleſiæ Salomon: *Sapientia ædificauit ſibi domum, excîdit columnas ſeptem. Immolauit victimas*

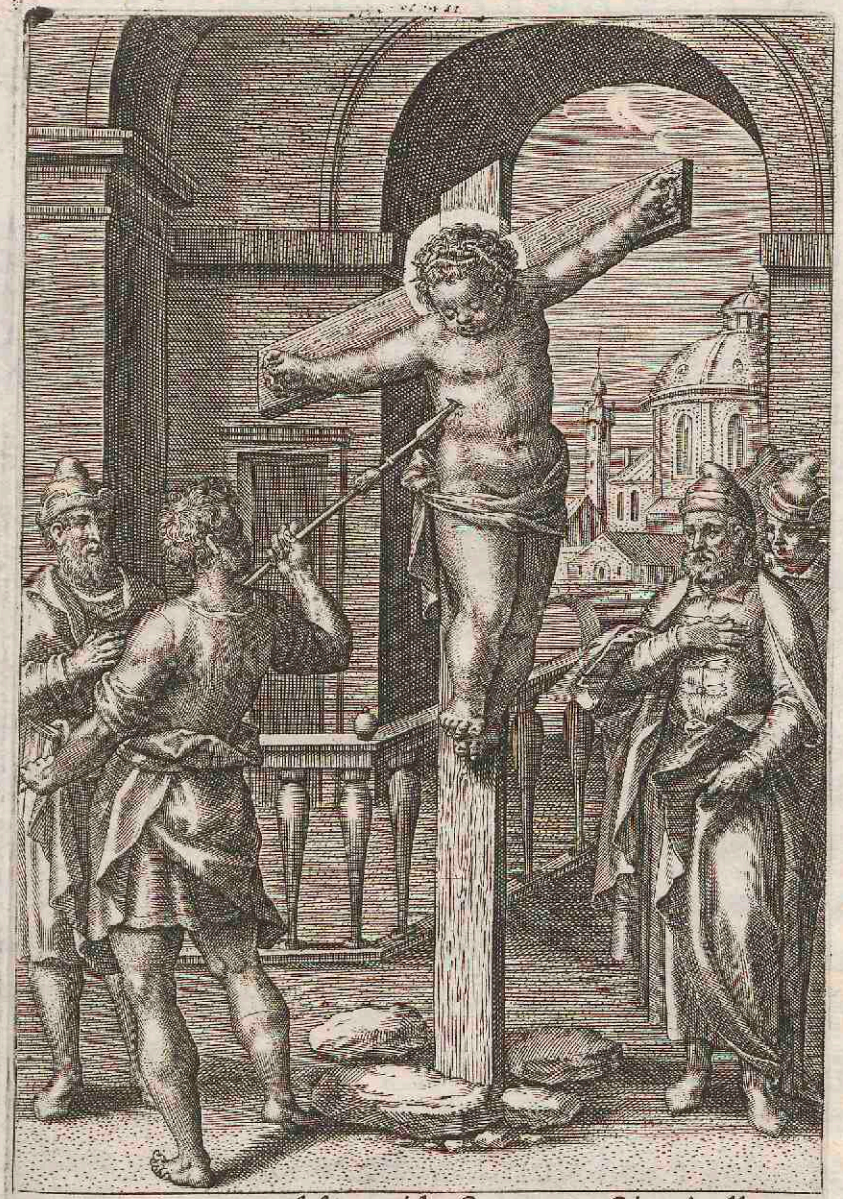
Virtus ſacra Euchariſtiæ.

Prou. 9, 1.

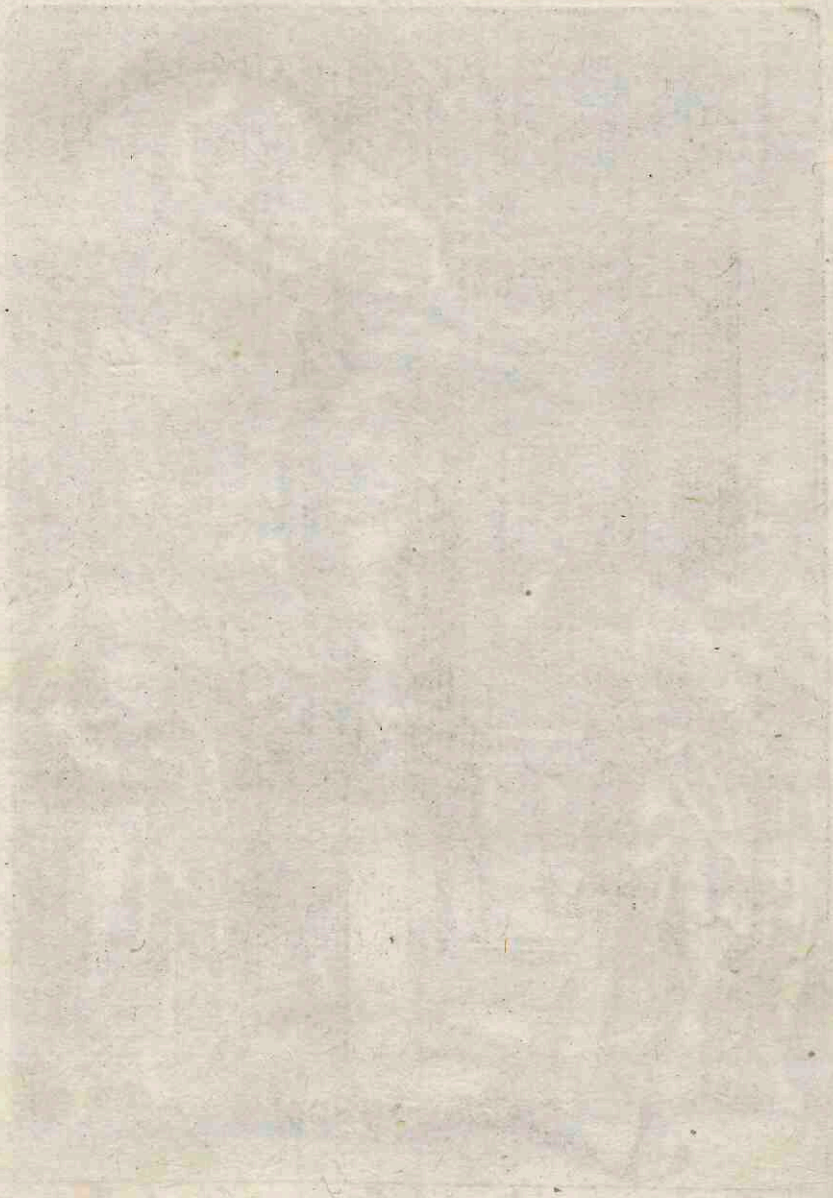
ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam. Miſit ancillas ſuas vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Si quis eſt paruulus, veniat ad me, & inſipientibus locuta eſt: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. Relinquite infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Ceſſet igitur illa antiqua la-
Thren. 3, 4. mentatio: *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis.* Paruuli nunc ſub Patris diſciplina exi-
Matth. 6, 12. ſtentes panem petunt: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.* Frangit illis panem glorioſa Patris Sa-
Matth. 26, 17. pientia, quæ & pueris ſuis ait: *Accipite, & comedite.* Accipit, & comedit myſticus Dei Simon, & ait ver-
Pſal. 22, 4. beranti Patri: *Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos,*
Viaticum. *qui tribulant me.* Hæc menſa laborum & dolorum leuamen eſt, & in extremo agone Viaticum pro remedio adhibetur, cùm homo nudus in terram reuertens repueraſcit.

Prodeat in publicum paruum ſpeculum GVILIELMI pueri, in quo ſplendet imago ferentis carnem & morbum.

EM-

Lumina crudeli quid funere paſcis Apella?
54. *Mox dabitur propriâ cor ſatiare nece.*

EMBLEMATICA IMAGO LIV. GVILIELMI PVERI CRVCIFIXI EXPLICATA.

CHRISTVS *nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Semen Abrahæ præcesserat in Isaac, in cuius celebri sacrificio præludia sanctæ crucis præluxerunt & apparuerunt. Apprehendit CHRISTVS mortalem hominum statum, qui subire crucem potuit; immortalem conditionem Angelorum, quæ passionem carnis ignorat, assumere recusauit. CHRISTVS itaque factus homo, & Angelus magni consilij, angelos homines fecit, quibus secum crucem ferre, & mortem pati liceret. Ad hanc Angelorum classem pertinet GVILIELMVS Anglus, qui cùm puerulus esset, in vrbe Nordicensi à Iudæis peremptus est eodem mortis genere, quo & ipse à CHRISTO redemptus erat. Angelus in carne fuit, & cùm viueret in carne, acerbam crucis passionem cum CHRISTO tulit. In carne ambulare, & non secundùm carnem militare, Angelicum est. Adstruit hoc Paulus cùm dicit: *In carne ambulantes, non secundùm carnem militamus.* Ambulat in carne Paulus, cùm terrenus homo

Heb. 2, 16. Exstat histor. Anglican.

Sympathia Christi & Guilielmi Artificum tolerata carnis.

2. Cor. 10, 3.

sit; non militat secundùm carnem, cùm totus angelicus viuat. Quamdiu ille in carne viuit, cùm vir angelicus sit, caro crux laboriosa est. vnde & dicit: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Gemit angelicus homo sub carnis passibilis onere.

Rom. 7, 24.

Crux Gvilielmi crucifixi, Crux corporis.

Instrumentum artis benè viuendi.

NIsi caro viro angelico crux foret, Angelus magni consilij non assereret, *Abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me.* Monuit Angelorum Rex, vt homo abnegando se suamque carnem, assurgeret, & in societatem Angelorum seipsum insinuaret. Benè Bernardus Serm. 23. inter paruos: *Ceciderat à seipsa* (nempe natura humana) *à societate Angelorum, à visione Dei, id est, à libertate, à dignitate, à beatitudine. Audiat ergo consilium, & abnegando semetipsum, id est, propriam voluntatem, seu libertatem recuperet tollendo crucem suam, id est, carnem suam cum vitiis & concupiscentiis crucifigendo per continentiæ bonum, recuperet societatem Angelorum, sequendo* CHRISTVM, *id est, eius passionem imitando, recuperet claritatis eius visionem: quia si compatimur, & conregnabimus.* Addo ex Basilio Epist. 41. ad Maximum Philosophum: *Ne-*

Matth. 16, 24.

Excitatio laborantis.

que

que enim certè parum vtilitatis habet eum, qui ex ampla familia, & illustri genere ad angelicam vitam transiuit, rationis moderamine quasi fræno quodam cohibere iuuentam, & carnis affectum in seruitutem redigere rationis. Qui mysticus velit esse Guilielmus, carnem, quam fert, loco crucis habeat, & ferat, & oret cum Augustino lib. Contemplat. *Fac me, quæso, dulcis* IESV, *pie, bone, semperque benedicte, tuo amore, & tuo desiderio onus carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum superare & calcare.*

Crux GVILIELMI, Crux ægrotantis.

GVILIELMVS debili carni adstrictus, & simul cruci alligatus, tormenta sic sustinebat, vt non tam homo passibilis quàm Angelus passionis expers esse videretur. Tolerare dira remedia, dura medicamenta sic ferre, quasi careas corpore humano, non tam humanum quàm angelicum spectaculum est. Quanti hoc habendum sit, Chrysostomus agens de Patientia pulchrè ostendit. *Nihil est,* inquit, *tam horrendum tamque tremendum, quàm quòd hi qui vel morbo aut pœnis discruciatur, non superentur, si diuino sint amore incensi: ita vt neque ignis, neque ferrum, neque inopia, neque languor aliquis, neque mors, neque aliud quidpiam huiusmodi graue aut molestum appareat ei, qui hunc sit erga* *Instrumentum artis benè moriendi.*

Deum

Deum amorem consecutus. Totus hoc amore accensus & totus angelicus in suis infirmitatibus & morbis, qui nihil graue nihil molestum sentiret, patientissimus Iobus erat, de quo Ambrosius Tract.2. de Interpellat. Dauid cap.1.dicit: *Non ægrotabat animo, etsi doleret in corpore, quia non erat in carne anima eius, cuius passionibus non adhærebat, sed in spiritu, cuius virtute se texerat.* Cùm æger D.Nazianzenus esset, ad statum hunc angelicum adspirabat, & simul suspirabat Epist.99. apud Basilium: *Vociferabor aliquid aduersum meipsum. Sit autem venia dolenti, si quæ dolentis sunt locutus fuero. O carunculam prauam & malignam, quibus me malis afficis? quæ mala perpetras?* In hoc angelico statu Ecclesiastica historia lib.6. cap.2. describit Beniaminum, qui cùm gratia sanitatis diuinitus esset donatus, ægris multis medebatur, ipse tamen perpetuò infirmabatur, dixitque admirantibus sociis: *Rogate Deum tantùm pro anima mea, de corpore parum estote solliciti, quia etiam dum sanus eram, ad nihil id mihi vtile erat.* Mysticus Guilielmus est, qui sic ægrotat in carne, vt carne & eius passionibus videatur esse nudatus, & vnicæ animæ suæ curam habeat. Quòd si Democritus dicere solebat discipulis, *Si corpus animum in ius vocaret, haud quaquam futurum, vt ille muneris malè administrati crimen effugeret,*

Excitatio ægrotantis.

acci-

accipiendum ita est, vt reus corporis sit, qui ratione non ducitur, sed voluptate seducitur. hic enim in corpus suum grauiter peccat, grauiter delinquit.

Leuamen laborantis & ægrotantis.

CEsset illa querimonia, *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis.* Petierunt à cælesti Patre panem, *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie,* quem non solùm impetrarunt, sed etiam abundanter obtinuerunt per manus glorioſi Regis, qui & illis panem fregit, inuitansque ad epulum ait: *Si quis est paruulus, veniat ad me.* Venit paruulus angelicam vitam ducens, & cum eo more cælesti agitur; *Panem Angelorum manducauit homo,* vt totus angelicus redditus, carni & eius passionibus omnino renuntiet. Benè Nyssenus Homilia 8. in Ecclesiast. *Qui hanc amat carnem, non est amicus suæ carnis; & qui in hunc sanguinem est affectus, mundus erit à sensili sanguine.* Vnde cùm res est de carnis & spiritus diuisione, peropportunè sacrum Viaticum porrigitur & administratur, vt dediscat homo diligere carnem suam, & discat è carne purus & mundus abire in consortium Angelorum, qui de pane Dei diuino aluntur & nutriuntur. Fuit olim apud Græcos mos, vt postquam maioris ætatis homines cælesti forent

Thren 3, 4. *Virtus sacra Eucharistiæ.* Matth. 6, 12.

Prou. 9, 3.

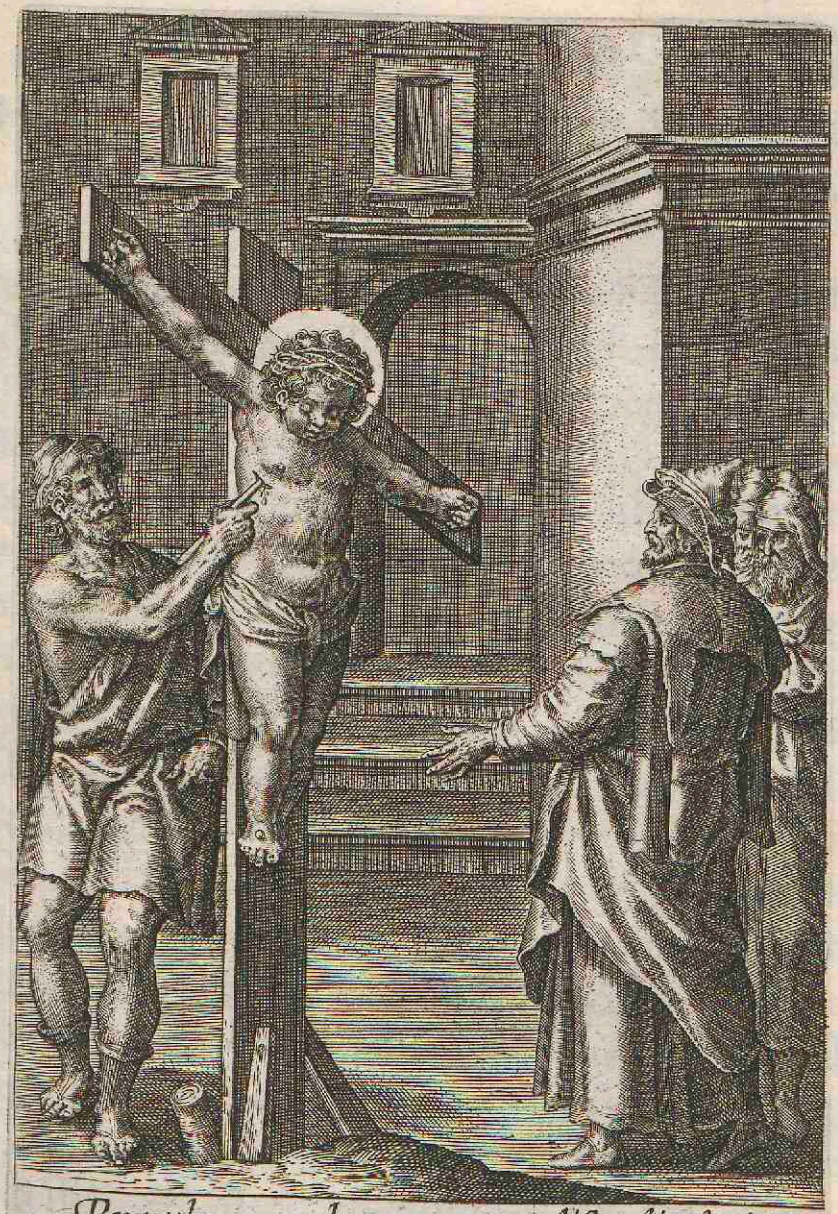
Psal. 77, 25.

Viaticum.

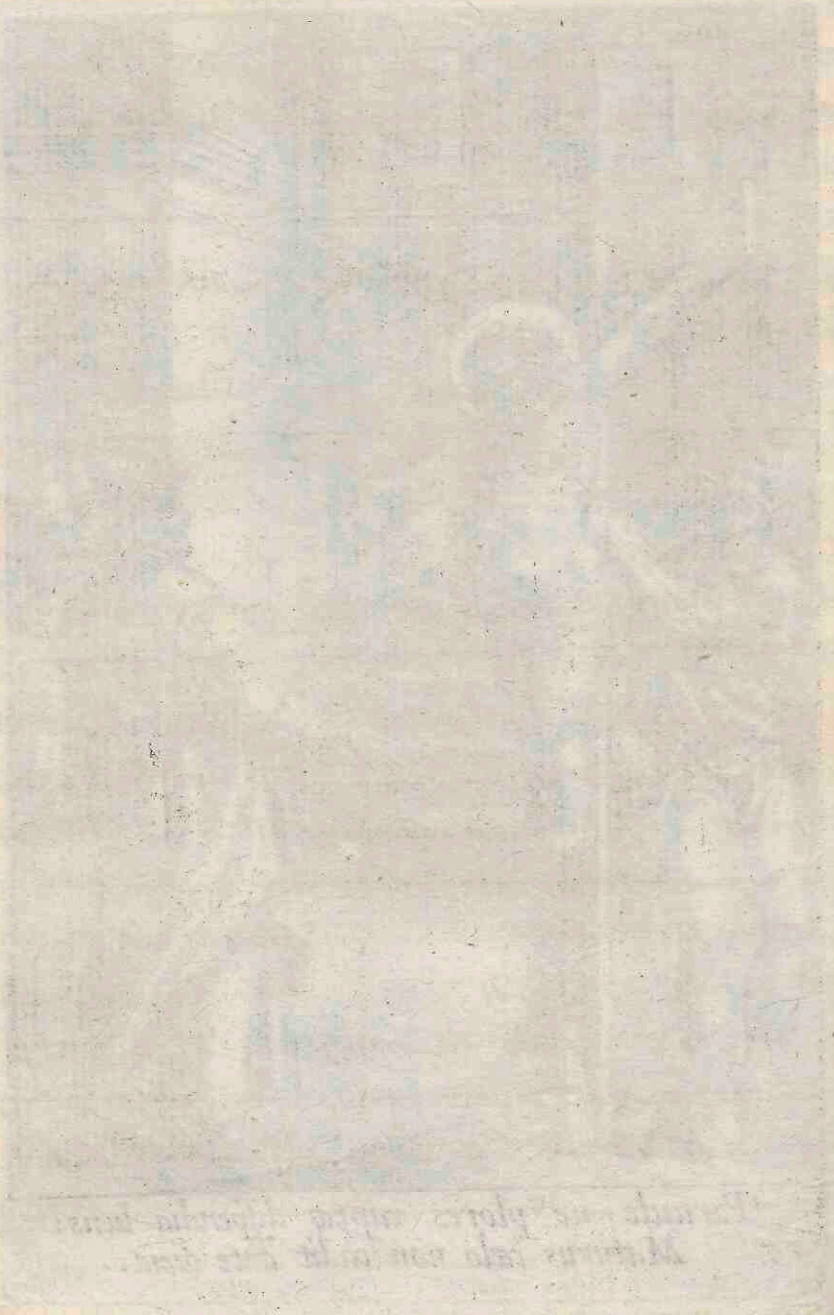
pabulo recreati, ingenui pueri, & maximè puri ac nitidi accerſerentur, & ſacratiſſimis Euchariſtiæ reliquiis reficerentur. Conſule Nicephorum lib. 17. capite 25. Conſonat hic ritus cum moribus cæleſtis Numinis, quod cùm ſublimibus dapibus gloriæ ſuæ diuinitus aleretur, ad glorioſas earum reliquias ſumendas & accipiendas creauit & vocauit Angelos & homines, adhuc Angelis per omnia ſimiles euocat & accerſit.

Prodeat in publicum paruum ſpeculum HVGONIS pueri, in quo ſplendet imago innocentiæ & patientiæ ægrotantis.

EM-

Paruule ne plores raptæ dispendia lucis:
55. *Maturus cælo non cadit ante diem.*

EMBLEMATICA IMAGO LV.
HVGONIS PVERI CRVCIFIXI EXPLICATA.

LINCOLNIAE in Anglia S.Hvgo puer in odium Christi crucifixi à Iudæis cruci suffixus fuit. Hvgo tenellus pendens è ligno crucis, puritatem, munditiem & innocentiam spirat, inspiratque intuentibus se, vt vitæ puritatem, & innocentiam morum semper in se custodiant. Magnus thesaurus vitæ innocentis est. *Habemus thesaurum* istum *in vasis fictilibus*, & ita fragilibus, vt non solùm vno ictu, sed vno etiam aspectu violentur & confringantur. Hinc fit, vt si sana & integra innocentiæ seruetur virtus, res miraculo similis habeatur, & mirabilis ille sit, qui puerilem, dum viuit, referat innocentiam, cuius causam egit in cruce, & peregit innocens Christvs. Satis ardua res est, & proxima ipsi martyrio, depositum istud seruare. Mundus plenus periculis est, & inter omnia eius pericula innocentiam custodire, summæ sollicitudinis est. Benè Augustinus Serm.150. *Nemo dicat, quòd temporibus nostris martyrum certamina esse non possunt; habet enim & pax nostra martyres suos. Nam,*

Histor. Anglic.

2. Cor. 4. 7.

Sympathia Christi & Hugonis Artificum innocentiæ.

ſicut frequenter ſuggeſſimus, iracundiam mitigare, libidinem fugere, iuſtitiam cuſtodire, pars magna martyrij eſt. Hanc cuſtodire quàm ſit difficile & arduum, ſatis oſtendit Ambroſius Epiſtola ad Heliodorum: *Quod eſſe diſcrimen putas inter eum qui moritur puer, & eum qui demoritur ſenex, niſi quòd hic peccatis abeat oneratior, & plurium coram Deo culparum reus, quàm ille.* Præſtat igitur puerum quàm ſenem mori.

Crux Hvgonis crucifixi, Crux innocentiæ.

Inſtrumentum artis benè viuendi.

MOrum integritatem & vitæ innocentiam ſeruare, magna crux eſt, & ad eius ferendum onus validis eſt opus humeris, quos Paulus in ſuo inuenit Timotheo. *Certa*, inquit, *bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confeſſus bonam confeſſionem coram multis teſtibus. Præcipio tibi coram Deo, qui viuificat omnia, &* CHRISTO IESV, *qui teſtimonium reddidit ſub Pontio Pilato, bonam confeſſionem, vt ſerues mandatum ſine macula, irreprehenſibile, vſque in aduentum Domini noſtri* IESV CHRISTI. Coniungit Paulus hoc loco confeſſionem fidei CHRISTI quæ per martyrium habetur, cum fida legis cuſtodia, in qua integritas morum vitæque innocentia conſiſtit. Seruemus ſine macula præceptum, ſeruia-

1. Tim. 6, 12.

seruiamus imperanti Deo, erimusque de Martyrum illorum numero, qui candidati in cælis degunt. Fauet dictis Clemens Alexandrinus lib. 4. Stromat. *Quicumque Seruatoris mandata exequuntur, in vnaquaque actione sunt martyres, facientes quidem quod vult.* Accedit & Hieronymus Epistola ad Eustochium: *Pars tua Dominus, & quò magis gaudens mater tua longo martyrio coronata est. Non solùm effusio sanguinis in confessione reputatur, sed deuotæ quoque mentis seruitus immaculata quotidianum martyrium est.* Custodi innocentiam ornatam non sanguinis effusione, sed diuinæ legis obseruatione. Maluit illam HVGO seruare, quàm vitam ipsam tueri. Et quidem B. Iobus plurima passus est, opum, honoris & prolium detrimenta generoso animo tulit, vna innocentia contentus, quam inter varios euentus variaque rerum discrimina tenuit ac conseruauit. Vix innocens Iobus erat, & agens infantem dixit: *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc.* Iob 1, 21. Lacerauit vestes suas, & cùm esset tantus homo, repueraſcens instar innocentis HVGONIS in cruce positi, nudus ille & mundus corde comparuit. Conuersus in paruulum Iobus innocens est. Quomodo conuerti debeamus & fieri sicut paruuli, rogatus Basilius Regul. 216. respondit: *Ipsa nos hæc Euangelij pericope docet, quo argumento*

Excitatio laborantis.

gumento dictum sit declarans: ne videlicet affectemus eminentiam, sed æqualitatem honoris ex natura prouenientem agnoscamus: diligamusque æqualitatem etiam in illis, qui in quibusdam etiam minores esse videntur. Nam tales inter se sunt & paruuli, qui nondum eorum malitiæ, cum quibus conuersantur, assueti sunt.

Crux HVGONIS crucifixi, Crux ægrotantis.

Instrumentum artis benè moriendi.

PRimus innocentiæ status immunis erat à morbo: decidit ab illo homo, & incidit in infirmitates, & maior ab eo distantia causa fit maiorum malorum. Quapropter homo, si minuere & extenuare cupiat corporalem ægritudinem quam patitur, curet ad pristinum se statum reuocare, & cor suum reformare in similitudinem picturæ,& HVGONI similis fieri. Ad eius imitationem excitant ægrotantem verba illa Nazianzeni Epist.70. *Honestum esse censeo dolori resistere, atque animo vel nunc maximè expurgari.* Item cùm more HVGONIS immaculati purgetur & expurgetur homo, vt redeat ad innocentiam, mirari non debet, si quando patiatur infirmitates, cùm & ipsa innocentia in lecto crucis laborauerit, quemadmodum aduertit Gregorius 3.Pastor. admonit.13. *Quis sana intelligentia de percussione sua ingratus existit,*

Excitatio ægrotantis.

si

si ipse hinc sine flagello non exiit, qui hîc sine peccato vixit? Rosæ instar innocentia est, nec sine spinis rosa, sicut nec sine morbis puritas vitæ est. Rectè Basilius Sermone de Paradiso: *Rosa hîc spinis est coniuncta, externa gratia molestiam obtegens, & tantùm non aperta nos voce contestans, ac dicens: Quæ iucunda vobis sunt, ô homines, tristibus permixta sunt. Nam verè in humanis bonis ita comparatum est, vt nullum eorum sincerum sit, sed confestim lætitiæ & hilaritati conglutinetur mœstitia, coniugio viduitas, puerorum educationi cura & sollicitudo, fecunditati abortus, vitæ splendori ignominia, prosperis successibus dispendia, deliciis fastidium, sanitati infirmitas.* Vera rosa CHRISTVS erat, & illa coronata spinis apparuit in lectulo suæ crucis, & inde aperta nos voce monebat, quæ tacita rosa monuit. Hoc ipsum loquitur puerulus HVGO è cruce, in qua instar placidæ rosæ corona spinarum cingitur, & simul in spinis aculeatis morborum & ægritudinum coronam sitam declarat. Non coronabitur æger, nisi legitimè certauerit; nec certauerit, nisi parauerit se per cultum vitæ innocentis. Refert Hieronymus in Vita Hilarionis, quòd cùm puer adhuc esset, & ad eum veniissent latrones, & quasi per iocum rogarent puerum, Quid faceres, si latrones ad te venirent? respondit ille: *Nudus latrones non timeo.* At illi aiunt: Occidi potes.

Possum, inquit, *possum, & ideò latrones non timeo, quia mori innocens paratus sum.*

Leuamen laborantis & ægrotantis.

Thren. 3, 4. *Virtus sacra Eucharistia.*

FAcessat illa querela, *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis.* Petierunt & impetrarunt qui iustitiam esuriebant. Hic iustitiæ panis offertur simul & frangitur à manu ipsa Regis cælestis,

Prou. 9, 3. qui & dicit: *Si quis est paruulus, veniat ad me.* Venit inuitatus & rogatus, sumit hostiam sanctam & immaculatam, & orat post Communionem, vt tanti virtute Sacramenti sanctum & immaculatum se in posterum custodiat ac seruet: *Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, & sanguis quem potaui, adhæreat visceribus meis, & præsta, vt in me non remaneat vlla scelerum macula, quem tam pura & sancta refecerunt Sacramenta.*

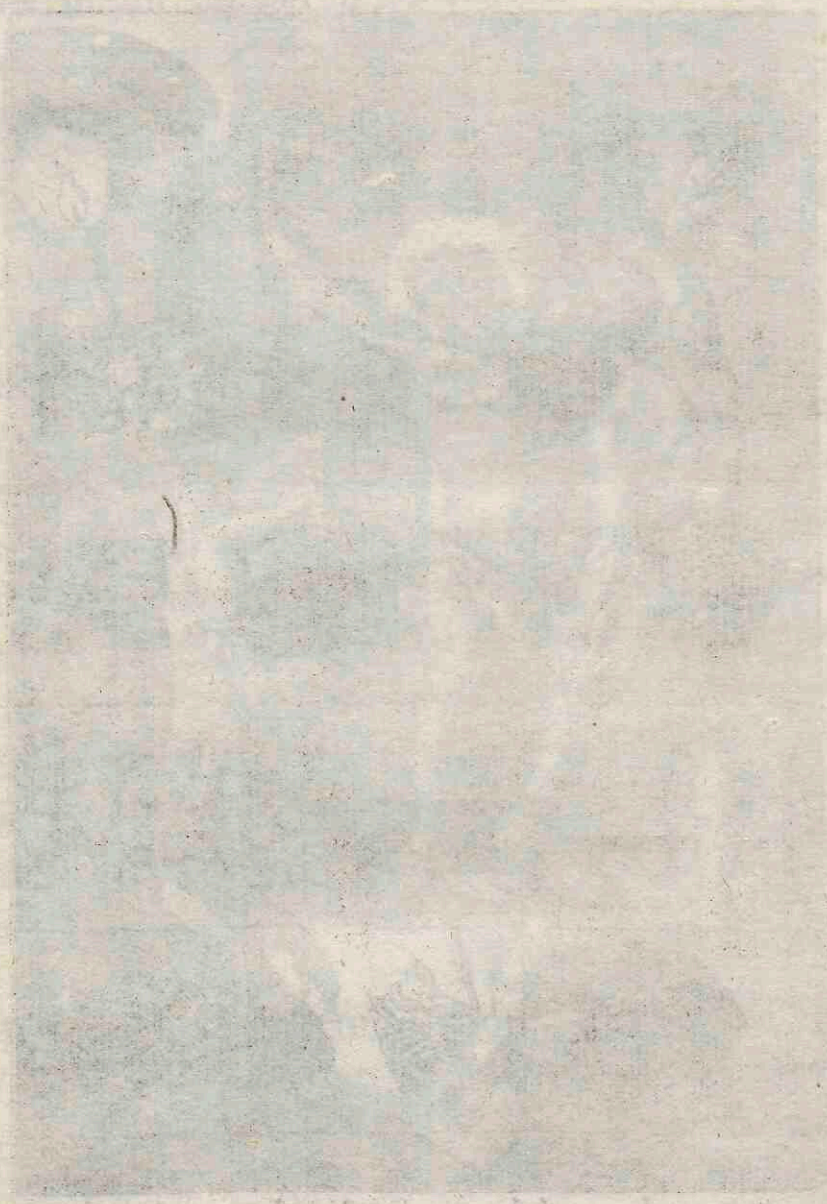
Viaticum. Hinc haurit moriturus homo innocentiam, vt spiritum purum reddat.

Prodeat in publicum paruum speculum RICHARDI pueri, in quo splendet imago orantis & ægrotantis.

EM-

Vt Solem Atlantes, in ſe redeunte ſagittâ,
56. *Sic Chriſtum opprobriis gens recutita petit.*

EMBLEMATICA IMAGO LVI.

S. RICHARDI PVERI CRVCIFIXI EXPLICATA.

RICHARDVS Gallus, adhuc puer, in nostræ Religionis ludibrium, porrectis in altum manibus, cruci suffixus à perfidis Iudæis est. Sacræ eius Reliquiæ in Ecclesia sanctorum Innocentium Parisiis asseruantur, vbi & multa miracula earum veneratione patrantur. RICHARDVS innocens erat, & puras manus erexit, vt dignum de se sacrificium immolaret, totusque Dauidicus ait: *Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* CHRISTVS ipse primus in precibus suis hæc protulit, de quo S. Augustinus Psalmo 64. *Extendit manus in cruce, vt diceret: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* Describit & ipse Augustinus libro de Vita CHRISTI, cap. 15. præclaras dotes, quibus Richardus mysticus insignitus esse debet. *Ille meritò ad Deum extollit manus, ille preces bona conscientia fundit, qui potest dicere: Tu nosti Domine, quàm innocentes, quàm puræ sint ab omni fraude, quas ad te expando, manus.* Sunt qui, dum orant, in

Paulus Aemil. Richard.

Psal. 140, 2.

crucis formam se componant, nec dubium, quin inter se crux & oratio consonent & conueniant. Compositus in formam Crucis CHRISTVS Dominus, cùm in Caluariæ monte pateretur, sacras preces & supplicationes fudit. *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus, & puro corde;* RICHARDVS scilicet, & qui est Richardo similis. Erectio manuum coniuncta cum oratione, mystica est, & sacrum eius mysterium lib. 7. Stromat. Clemens Alexandrinus explanat. *Caput*, inquit, *& manus in cælum extendimus vnà cum verbo, corpus à terra ducere conantes, erectam & eleuatam animam: desiderio meliorum cogimus in sancta progredi, magno animo corporis vinculum despicientes.*

Sympathia Christi & Richardi Artificum orationis. Psal. 23, 4.

Crux RICHARDI, Crux orationis.

Instrumentum artis benè viuendi. CORpus humanum erigit & eleuat à terra crux, oratio verò animam in altum tollit, vt Augustinus Serm. 230. de Tempore definit. *Quid oratio, nisi ascensio animæ de terrestribus ad cælestia, inquisitio superiorum, inuisibilium desiderium?* Consonat & Damascenus lib. 3. de Fide Orthodoxa cap. 24. *Oratio est ascensio mentis in Deum.* Ne palmites terrâ reperent, clauiculos, quibus innixi ad superiora contenderent

Excitatio laborantis.

&

& conſcenderent, beneficio naturæ acceperunt. Nos omnes palmites ſumus, vt ab ipſo CHRISTO didicimus, *Ego ſum vitis, vos palmites*: ne ſolo terræ repamus, ſed in cælum aſcendamus, imitemur palmitem CHRISTI, qui ſuarum manuum clauiculis vſus, ad ſublimia gradum facit. Fecit orando Dauid: *Leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi.* vnde Paulus & ipſe Dauidicus ait, *Volo viros orare in omni loco leuantes puras manus.* Quid ſic? Reſpondet S.Ephræm in Panoplia: *Verè arcus æreus eſt contra inimicos, expanſæ in oratione manus in ſcientia orantis; ſicut etiam ſagitta directa emiſſa ab eo qui arcum librat.* Hinc Dauid: *Poſuiſti vt arcum æreum brachia mea.* Hæc orandi forma ſic placuit, ſic arriſit Conſtantino, vt, teſte Euſebio lib.3.cap.3. voluerit ſuam ſtatuam more precantis, manibus expanſis, oculiſque in cælum ſublatis, in publico collocari. Quid autem ſibi velit geſtus prædictus oratoris, expoſuit Tertullianus in Apologia cap.30. *Paratus eſt*, inquit, *ad omne ſupplicium habitus orantis Chriſtiani: quaſi orans proteſtetur, Præſtò ſum, necte & plecte, ſi vis, aut certè miſerere.*

Ioan.15,5. Pſal.118, 48. 1.Tim.2, 8. Pſal.17, 35.

Crux RICHARDI, Crux ægrotantis.

QVam RICHARDVS puer in cruce formam ſeruauerat & Martinus, cùm in lecto iaceret

Inſtrumentum artis benè moriendi.

iaceret infirmus. canit enim Ecclesia: *Oculis ac manibus in cælum semper intentus, inuictum ab oratione spiritum non relaxabat.* Ad hanc ergo normam & formam se omnis æger componat. Extendunt manus medicis curantibus ægrotantes, vt pulsum tangant, explorent, deque statu morbi & eius remediis decernant. Deus omnium medicorum facilè princeps est, *qui dat salutem Regibus.* Cum Medico illo diuino agendum est, more crucifixi RICHARDI, porrigendæ manus sunt, vt quod libuerit, de valetudine nostra statuat & disponat. Extendebat Eudoxius æger ad Deum & cælum manus, commendatus à Gregorio Nazianzeno Epist.120. apud Basilium. *Nihil ita*, inquit, *ad reprimendos doloris affectus facundum reddit, atque ipsa animi passio. Fluebat quodammodò sermo noster; tu verò, cùm loquebar, quasi quibusdam stimulis excitatus, manibus in cælum extensis, vultuque quasi ad Orientem verso (Orientem enim aspicere poteras) exclamabas: Gratias tibi ago, Pater, ô conditor hominum.* Admonendus itaque æger est, vt Deo porrigat manus, nec ita Medicis confidat humanis, quemadmodum Rex Asa fidebat, & malè cessit. *Nec in infirmitate sua quæsiuit Dominum, sed magis in Medicorum arte confisus est.* Non sic RICHARDVS, nec æger RICHARDO similis, qui Dominum salutis quærit, &

Psal.143, 10. *Excitatio ægrotantis.*

2. Paralip. 15, 12.

ad

ad Deum manus extendit. Hæc manuum extenſio & eleuatio ſignum ſacrificij eſt, quo ſe totum totamque vitam ſuam in manibus Medici diuini generosè reſignat. *Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum.* Hæc eleuatio ſic frequens & chara Simeoni Stylitæ erat, vt in publicis ſolemnitatibus ab occaſu ad ortum ſolis, ſublatis in cælum manibus, totam noctem ſteterit, neque ſomno victus, nec labore defeſſus. Conſule Surium. Hanc etiam formam ſeruabat deuotus Gerſon, qui morti iam proximus, pueros, quos docebat, euocabat ad templum; & oſtiis clauſis, in medio eorum, porrectis ad ſacrarium manibus, dicebat, vt eius hiſtoria tradit: *Deus meus, creator meus, miſerere pauperis famuli tui Joannis Gerſon.* Non precatoris ſolùm, ſed & victoris hic geſtus eſt, cùm Pſalm. 17. dixerit nomine Dauidis Baſilius: *Dum manus ad precandum in tentationibus extendo, eas vinco.* Pſal. 140, 2.

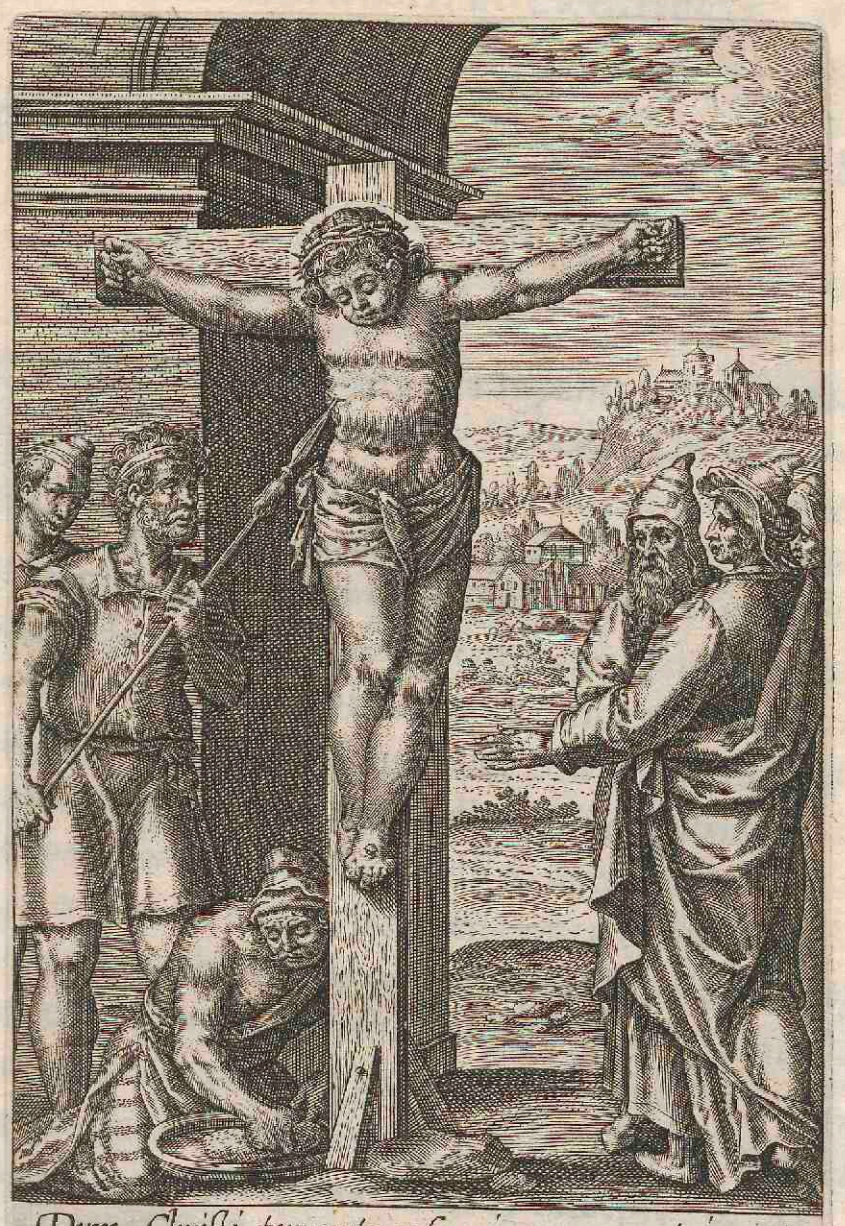
Leuamen laborantis & ægrotantis.

NE iam vlteriùs dicatur, *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, paruulis cæleſtem panem petentibus, & ſimul orantibus, *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*, datur, & in menſa à CHRISTO frangitur. *Hic eſt panis, qui de cælo deſcendit,* Thren. 3, 4 *Virtus ſacra Euchariſtia.* Matth. 6, 12. Ioan. 6, 59.

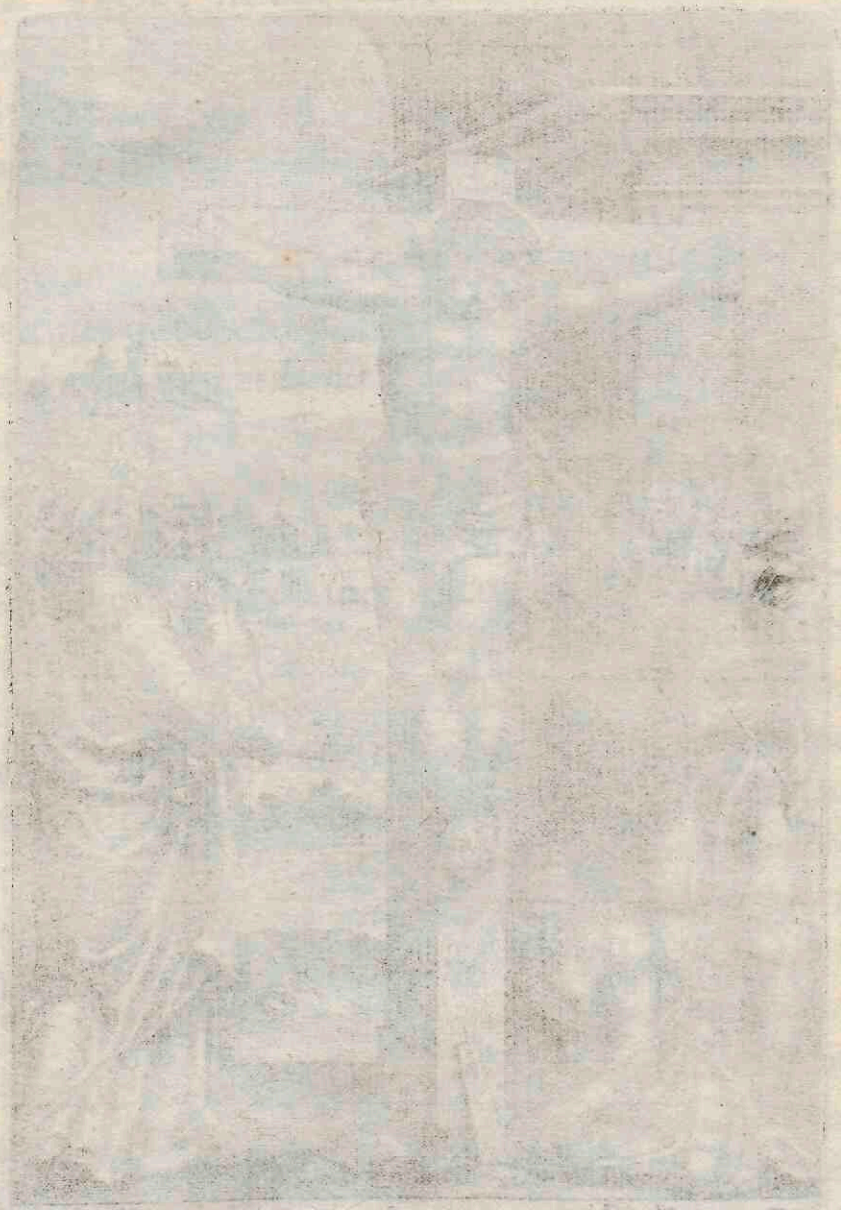
dit, ad cuius sacram sumptionem inuitat paruulos
Prou.9.3. CHRISTVS: *Si quis est paruulus, veniat ad me.* Veniamus humiles omnes, mysticum Richardum in nobis pariter præferamus, Eucharistiam postulantes, & in eamdem formam simul communicantes. Huc pertinet quod lib. 4. de Fide Orthodoxa asserit Damascenus: *Accedamus desiderio ardenti, manus in formam crucis formantes, crucifixi corpus suscipiamus.* Cor-
Viaticum. poris loco, quod hora mortis deponimus, corpus sacratissimum CHRISTI sumamus & recipiamus, manus formantes in modum crucis, & quidem exemplo pueri, cuius meminit Thomas à Kempis lib.2. cap.28. Achaz puer, cùm esset annorum septem, & ad mortem æger esset, commeatumque sacrum peteret, nec daretur, extensis in cælum manibus, *Tu nosti,* inquit, *Domine* IESV, *quòd summa votorum meorum fuit hæc, vt te reciperem, petiui te, feci quod potui, spero confidentiùs quòd tua præsentia non frustrabor.*

Prodeat in publicum paruum speculum CHRISTOPHORI pueri, in quo splendet imago ferentis CHRISTVM & morbum.

EM-

Dum Chriſti tormenta refers in corpore, et ipsum
57. *Pectore, Chriſtophori nomen et omen habes.*

EMBLEMATICA IMAGO LVII.

CHRISTOPHORI INNOCENTIS CRVCIFIXI EXPLICATA.

APVD Guardiam in Hiſpania, dominantibus Ferdinando & Iſabella, CHRISTOPHORVS octennis puer omnia CHRISTI tormenta ſigillatim paſſus eſt: cumque crudeliter ad columnam cæderetur, nullum ſignum doloris dedit, ſolùm in vltimis quinque plagis, quæ verberum CHRISTO inflictorum numerum exceſſerunt, conqueſtus eſt. Cùm eſſet iam cruci affixus, dexterum ſibi latus effodienti dixit: *Si cor quæris, latus alterum effodias neceſſe eſt.* Siniſtro latere effoſſo, & corde per vim extracto, innocens puer regna cæleſtia ſubiit. Chriſtophorus verè erat, qui CHRISTVM paſſum crucifixumque in ſuo corpuſculo tulit. Chriſtophorus magnus atque procerus paruulum IESVM per aquas fluuij tranſmiſit: paruulus verò CHRISTOPHORVS magnum IESVM in ſe ſuſcepit, & per crucem ſecum in aſtra traduxit. Qui pro CHRISTO crucifigitur, & pro CHRISTO crucem fert, myſticus Chriſtophorus eſt, *Ergo glorificate & portate Deum in* 1. Cor. 6, 20.

Sympathia & Artificium Chriſti & Chriſtophori ferentis Chriſtum.

in corpore vestro. Anselmus in Commentario: *Glorificate Deum benè operando, & portate Deum, iugum eius super vos tollendo: & hoc facite in corpore vestræ, id est, in moderamine corporis vestri, vt nihil in vestro corpore notari queat, quod ad Dei contumeliam spectet, quod non eius gloriam commendet.* Non verbis solùm, sed rebus
2. Cor. 4, 8. Christophorum Paulus agebat, cùm diceret, *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur: deiicimur, sed non perimus: semper mortificationem* IESV *in corpore nostro circumferentes, vt & vita* IESV *manifestetur in corporibus nostris.* Apud Hispanos CHRISTOPHORVS nomine *Innocentis* gloriatur, cui similis ille est, quem Sermone de Ioanne Euangelista Laurentius Iustinianus describit: *Meritò ab Angelis honorandus est ille, qui diuinæ charitatis flamma succensus, infatigabiliter innatas concupiscentias eradicare conatur, atque terram sui vtriusque hominis ad pristinum originalis puritatis reformare decorem. Huiusmodi plurimùm amatur à* CHRISTO, *qui innocentiæ auctor, & puritatis semper amator extitit. Sinite (inquit ipse) paruulos venire ad me, talium est enim regnum Dei.*
Marc. 10, 14.

Crux

Crux Christophori, Crux Christvm ferentis.

PAulus 1.Corint.15,47. *Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de cælo, cæleſtis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis cæleſtis, tales & cæleſtes. Igitur ſicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cæleſtis.* Excitat nos Paulus, vt non tam Adamum quàm Christvm in nobis feramus. Commendat nobis Apoſtolus, vt non tam inuiſamus Christi imaginem, quàm vt illam in nobis portemus. Venis ad templum, venis ad Sanctuarium, inuiſis ſtatuas, viſitas imagines, veneraris, colis, oras, & adoras, recedis inde facta oratione & adoratione. Ampliùs hoc loco quærit & requirit Apoſtolus, vt nimirum viuam imaginem Christi tecum portes, tecum feras, vt myſticus Chriſtophorus fias, ſicut in Commentario dicit Anſelmus: *Imaginem terreni hominis induimus propagatione præuaricationis & mortis, quam nobis intulit generatio; imaginem verò cæleſtis hominis induimus gratiâ indulgentiæ, vitæque perpetuæ, quam nobis per* Christvm *præſtat regeneratio. Vnus enim generat in mortem, alius in ſalutem.* Carnis voluptate proles ſuas generat in mortem Adamus; Crucis verò paſſione ſuas ſoboles Christvs enititur

Inſtrumentum artis benè viuendi.

Excitatio laborantis.

enititur in ſalutem, & quidem ad formam ſui, vt patienti ſibi patientes & ipſæ aſſiſtant.

Crux CHRISTOPHORI, Crux ægrotantis.

Inſtrumentum artis benè moriendi. 1. Cor. 6, 20.

NOn ſolùm modò ſanis, ſed infirmis etiam dictum eſto, *Portate Deum in corpore veſtro.* Portet & geſtet patientem in Cruce CHRISTVM lecto affixus æger, dolores non ægrè ſuſtinens. Summa gloria CHRISTOPHORI eſt, paſſum in ſe patiente CHRISTVM Dominum tuliſſe; & ſummus ægrotanti honor, CHRISTVM patrem futuri ſæculi ex mundano incendio plus quàm Troiano eripere in ſeipſo, & decorâ ſarcinâ onuſtum de lecto in cælum aſcendere. Myſticus Chriſtophorus eſt, qui per viuam in ſe fidem CHRISTVM fert, dum laborat & ægrotat, quo cum agens Auguſtinus lib. de Symbol. ait: *Aduerſarius diabolus mortem minando terrebat, ſed* CHRISTVS *vitam æternam promittebat. Aduerſarius diabolus carnem perempturum ſe eſſe dicebat, Rex autem noſter, vt doceret, quomodo ſuus exercitus vinceret, in ſe demonſtrauit mortem corporis non eſſe timendã, dum prior ipſe pro omnibus dignatus eſt mori, ne eius exercitus à diabolo in anima poſſet occidi.* Admonendi ſunt ægri, vt hunc CHRISTVM crucifixum geſtent in corde, in humeris ſimul & brachiis. Benè Bernardus monet Serm. 8. in-

Excitatio ægrotantis.

ter

ter paruos: MARIA *portat* IESVM *in vtero, Ioseph in humero in Ægyptum, scilicet iens & rediens, Simeon portat in brachiis.* Portet æger cum MARIA CHRISTVM in corde, & expendat quanta sit in cruce passus. Admonendi sunt ægri, sicut Gregorius ait 3. p. Pastoral. cap. 13. *Vt incessanter, quanta Redemptor noster ab iis, quos creauerat, pertulit mala, considerent.* Portet cum Iosepho in humeris suis CHRISTVM, & eius crucem in lecto ferat ægrotus. Ferebat in lecto crucem S. Didacus æger, de quo Seraphica historia testatur, expirasse, dum diceret, *Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera, quæ sola fuerunt digna portare Regem cælorum, & Dominum.* Portet tandem in brachiis cum Simeone æger CHRISTVM crucifixum, accipiat illum in manibus, & mysticus Simeon sit, qualis erat Adelphardus Abbas, de quo Surius: *Erant oculi eius ad Deum defixi, manus verò ad cælum extensæ, inuitansque sanctum Spiritum dicebat: Nunc dimittis seruum tuum Domine secundùm verbum tuum in pace, quia percepi omnia tui mysterij Sacramenta.* Luc. 2, 29.

Leuamen Crucis & passionis sacra Hostia.

O Sacrum Regis conuiuium! Paruuli petierunt panem, & adepti sunt Eucharistiam, cuius singulari beneficio mystici Christophori euadunt. *Eleuata virtus sacra Eucharistia.*

Consonat Cyrillus Ierosolymitanus Catech. 4. *Sic enim efficimur christiferi, hoc est,* CHRISTVM *ferentes, cùm corpus eius & sanguinem in membra nostra recipimus.* Ita monet sanos & ægros CHRISTOPHORVS; & Petrus 1. Epist. cap. 2, 1. concludit: *Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes distractiones, sicut modò geniti infantes, rationabile sine dolo lac concupiscite; vt in eo crescatis in salutem: si tamen gustastis, quoniam dulcis est Dominus.* Suauis est Dominus in sacra sua Eucharistia iis qui patienter ipsum sustinent. Cum sustinentibus se ita se CHRISTVS gerit, vt eos vice reciproca supra se teneat & ferat. Ad hoc vt mysticum suum Christophorum sursum attollat & eleuet, accedit, cùm *Viaticum.* Viaticum ministratur. Tunc impletur, quod Deuter. 32. præcinit Moyses: *Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas, & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.* Ita reuerà fit vt christifer, & simul crucifer CHRISTVM portet, & ipse à CHRISTO portetur.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ, corona aurea & laureola.

Honor puerorum alit artem benè viuendi & moriendi.

REx Martyrum idem promittit, idem assignat præmium cruci martyrij, & pueritiæ cruci martyrij

martyrij pro præmio decernit regnum cælorum: *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Hoc ipſum crucifixis & cruciferis pueris diuinus amator paruulorum adſcribit & attribuit: *Sinite paruulos venire ad me, talium eſt enim regnum cælorum.* Matth. 5, 10. Matth. 19, 14.

Conſtituit ante oculos noſtros Rex glorioſus honorarios ſuos pueros face patientiæ fulgentes, & martyrij honore decoros, & monet in ſingulis pueris, *Niſi efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Efficitur ſicut paruulus Martyr, qui nouit ſine ſanguine ſe litare & immolare in eam formam, quam præſcribit S. Ephræm, dum de laude martyrum agit. *Huc igitur,* inquit, *iam age, & ſanctorum te Martyrum diſcipulum præbe. Nam ſi te illis in diſcipulum dederis, erunt & ipſi viciſſim tibi magiſtri optimi, addiſceſque ab iis paſſiones quaſcumque ſuperare ac nullatenus locum eis dare: diſces quoque ab iiſdem perfectam fidem, dilectionem Dei, ac ingentem commiſerationis affectum, futurorumque bonorum deſiderium; nam ardenter hi rogum atque flammam, virtute Dei, fideque perfecta extinxerunt atque vicerunt. Quare tu ſemper praua ac noxiæ concupiſcentiæ flammas in te ipſe reſtingue & vince. Varia illi tormenta ſuperarunt, ſpe quæ eſt in* CHRISTVM, *ſuffulti: vince igitur & tu tyrannidem* Matth. 18, 3.

iracundiæ iisdem instructus armis. Illi palàm martyres fuerunt : at tu in secreto saltem martyrem te præbe. Illi in aperto certamen consummarunt : perfice quoque tu certamen in occulto, vt in die retributionis coronâ cum ipsis doneris, ac in cælesti regno socius gloriæ illorum inueniaris, simulque sempiterno gaudio perfruaris. Hic finis glorioſus puerorum Deo inſeruientium eſt, vnde meritò Iuſtinianus decedens in cælum ait: *Mihi credite, filij, nihil eſt præſtantius, quàm ſeruire Domino.* Hæc conſummatio vnius & alterius martyrij eſt, quæ pendet à tolerantia, in eius elogium Tertullianus libro de Patientia cap.15. aſſerit : *Patientia martyria conſummat, infirmum non extendit, valentem non conſumit. Amatur in puero, laudatur in iuuene, ſuſpicitur in ſene, in omni ſexu, in omni ætate formoſa eſt.* Talis debet eſſe patientia, quæ comes indiuidua glorioſæ crucis eſt, quæ per omnes ſtatus pertinet, & vbique reperitur; Oratione enim, *Quòd* CHRISTVS *ſit Deus*, Chryſoſtomus ait : *Hoc mortis genus diademate glorioſius eſt : nam Reges poſitis diadematis crucem ſuſcipiunt, mortis ſymbolum : in purpuris crux, in diademate crux, in precibus crux, in armis crux, & in menſa ſacra crux, & in toto orbe crux, & ſuper Solem fulget crux.*

Laureola incruenti martyrij.

Extrema verba morientis.

SACRI

SACRI SANCTVARII CRVCIS ET PATIENTIAE PARS TERTIA GLORIOSÆ REGINÆ MARIÆ ET SACRARVM FEMINARVM CRVCIFIXARVM.

Figura CRVCIS vbique inuenitur, apud Principes, apud Subditos, apud MVLIERES.

Chryſoſtomus, Quòd Chriſtus ſit Deus.

Stabat iuxta CRVCEM Mater eius. *Ioan.* 19.

SACRI
SANCTVARII
CRVCIS
ET
PATIENTIAE
PARS TERTIA
GLORIOSÆ REGINÆ MARIÆ
ET
SACRARVM FEMINARVM
CRVCIFIXARVM.

Figura Crucis vbique inueniatur, apud Pha-
ebes, apud Subditos, apud MVLIERES.
Chrysologus, Quod Christus sit Deus.

Subat nunc Gravem Mater eius. Iacob. 19.

IMAGINES EMBLEMATICÆ PARTIS TERTIÆ SACRI SANCTVARII.

Glorioſæ Reginæ iuxta Crucem ſtantis.
S. Theocliæ & Calliopij.
S. Febroniæ virginis.
S. Blandinæ virginis.
S. Eulaliæ virginis.
S. Juliæ virginis.
S. Benedictæ virginis.
S. VVilgephortis virginis.
SS. Marthæ & Mariæ virginum.
SS. Tarbulæ & ſociarum virginum.
SS. Timothei & Mauræ coniugum.
Magdalenæ viduæ & ſociarum.
S. Gudiliæ indicis myſterij mortis.

Fecit

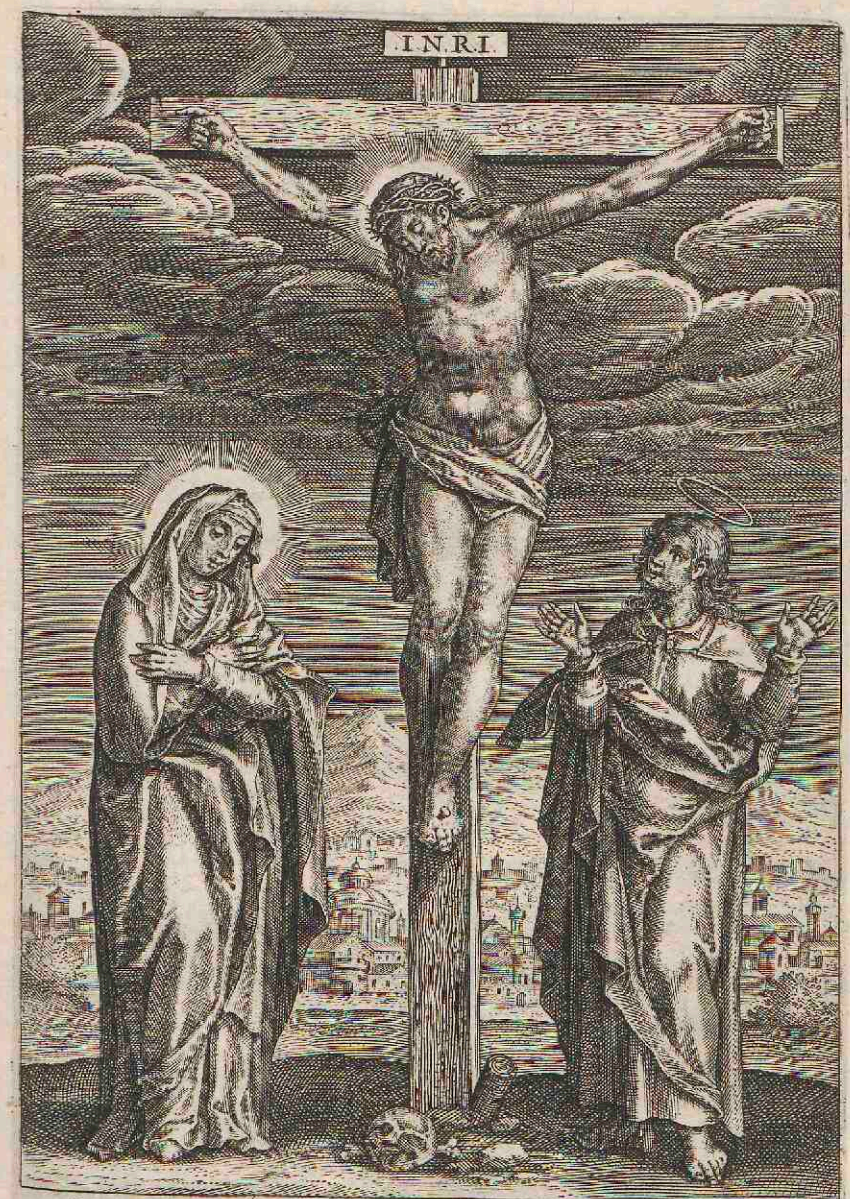
Fecit & labrum æneum cum baſi ſua de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi. Exod.38, 8.

S. Laurentius Iuſtinianus de triumphali agone CHRISTI, cap.21.

Clariſſimum paſſionis CHRISTI *ſpeculum effectum erat in Virgine, nec non & perfecta mortis imago.*

Appareat in Sanctuario primum & primarium ſpeculum Reginæ MARIAE.

EM-

Hic, Vitam instaurans, Morti dat funera CHRISTVS.
58. *Anne igitur potuit Mors sine morte mori ?*

EMBLEMATICA IMAGO LVIII.

B. MARIÆ CRVCIFIXO COMPATIENTIS EXPLICATA.

SANCTVARIVM crucis & patientiæ, ſecundùm Deum & hominem crucifixum, B. MARIAE matri eius compatienti & commorienti ſacrum eſto. Crucifixarum omnium feminarum prima MARIA patiens prodit, quæ compaſſa Filio ſuo, ceteras omnes præit, ſuaque compaſſione paſſiones omnium tranſſcendit & complectitur. Crucifigitur in patientibus viris CHRISTVS, in feminis MARIA patitur. Apparet anteſignana Deipara in crucis formam manus & brachia componens, vt crucis loco eſſe teneram compaſſionem oſtendat, quæ non corpore, ſed corde charo pignori commoritur, proinde maternum pectus cruce ſignatum præſentat. Hanc ipſam Sanctuarij imaginem videtur contemplatus Bernardus Sermone de Verbis Apoc. cùm in hæc verba prorupit: *Ille corpore mori potuit, iſta commori corde non potuit? Fecit illud charitas, qua maiorem nemo habuit; fecit & hoc charitas, cui poſt illam ſimilis altera non fuit.* Confirmat Ber-

Ioan. 19.

Regina crucifera Artifex compaſſionis.

Bernardus Simeonis vaticinio. Prædixerat olim ille,
Luc.2,15. *Tuam ipsius animam pertransibit gladius*, ex quo Doctor mellitus infert, *Tuam ergo pertransiuit animam vis doloris, & plus quàm martyrem non immeritò prædicamus, in qua nimirum corporeæ sensum passionis excesserit compassionis affectus. An non plus quàm gladius fuit sermo ille reuerà pertransiens animam, & pertingens vsque ad diuisionem animæ & spiritus: Mulier, ecce Filius tuus? O commutatio! Ioannes tibi pro* IESV *traditur, seruus pro Domino, discipulus pro Magistro, filius Zebedæi pro Filio Dei, homo purus pro Deo vero.* Deus ipse cum MARIA sua loquitur apud Birgittam libro 1. cap.20. *Quando cor meum in cruce præ vehementia doloris rumpebatur, cor tuum ex hoc quasi ferro acutissimo vulnerabatur, & libenter scindi permisisses, si fuisset voluntas mea.*
Ioan. 19, 26.

Crux B. MARIÆ, Crux sanctæ compassionis.

QVisquis compatitur CHRISTO, necesse est vt vnam cum illo eamdemque crucem ferat, & similis MARIAE euadat. Euasit Paulus, qui totus
Gal.2,16. Marianus dixit: CHRISTO *confixus sum cruci.* Nec dubium, quin per compassionem Apostolus crucifixo esset affixus. Hic idem Christianos omnes esse
Rom.8, 17. Marianos volens scribit: *Si autem filij, & heredes; heredes quidem Dei, coheredes autem* CHRISTI, *si tamen*

compa-

compatimur, vt conglorificemur. Habet mysterium suum vaticinium Simeonis. *Tuam ipsius animam*, inquit, *per-* Luc. 2, 35.
transibit gladius. Haud dubiè significatũ est gladium teneræ ac deuotæ compassionis ex anima MARIAE Virginis in alias etiam animas transiturum. Quamobrem Maria Magdalena lib. 7. Reuelat. S. Birgittæ cap. 15. dicit: *Pertransibit cor meum nouus gladius compassionis.* Accedit quoque Bernardus totus spiritu Marianus, Serm. de Verbis Apoc. *Quomodo non tuam affectuosissimam animam pertransiret hæc auditio, quando & nostra, licet saxea, licet ferrea pectora, sola recordatio scindit?* Hic spiritus Marianus est, vt si quis illo tanga- *Excitatio laborantis.*
tur, dicat præ compassione CHRISTI, ac Christiani morientis: *Benedictio perituri in me veniat.* Accedat Iob 29, 13.
Ambrosius de Bono mortis cap. 8. *Si quem viderimus debilem, non deseramus; si quem in extremis positum, non relinquamus. Occurrat & nobis dicere: Benedictio morituri in me veniat. Resonent te postrema verba morituri, & benedictionem tui egrediens corpore anima secum vehat.*

Speculum Marianum Sanctuarij, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

HVmana infirmitas ex muliere promanauit, & ideò, cùm Iobus infirmaretur, causam miseri status sui explanauit. *Homo*, inquit, *natus de muliere,* Iob 14, 1.

breui viuens tempore. Hinc humana naſcitur ægritudo, vnde & homo naſcitur. CHRISTVS ipſe, cùm eſſet affixus cruci, memor fragilis natiuitatis ſuæ in ſpeculo Mariano, quod præ oculis habebat, ſuæ infirmitatis originem attentè ſpeculabatur, & exemplo ſuo declarabat, quid facto opus eſſet, cùm lecto affixus homo malè valeret, & haberet. *Cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.* Vertet & conuertet oculos ſuos ad patientem & compatientem MARIAM, vt memor ortus ſui ex muliere, infirmitatem ſuam æquo animo patiatur. Ad excitandum quoque in ſe affectum tolerantiæ, paſſionis & compaſſionis, ſpeculum hoc Marianum intuebatur S. Bonauentura in Officio de compaſſione, cùm diceret: *Propter doloris gladium, qui tranſiuit animam tuam, quando Filium tuum dilectiſſimum cernebas nudum, in cruce leuatum, clauis perforatum, ac per omnia laceratum plagis & verberibus, nec non & vulneribus, adiuua nos, vt cor noſtrum compaſſionis & compunctionis gladius perfodiat.* Hæc Bonauentura Virgini, quæ infirma & moriens morbum & mortem reddidit ſuauem, dicens Cantic. 2. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.*

Eccli. 38, 28.

Excitatio ægrotantis.

Extrema verba morientis.

Leua-

Speculum passionis, et leuaminis pro columba gemente.

Leuamen Columbæ gementis in labore & morbo.

SEcundùm sacram Eucharistiam Regina glorioſa MARIA leuamen laborantis & ægrotantis esto. *Vbi non est mulier, ingemiscit egens*, ingemiscit & æger. Prouidit autem Deus afflictæ animæ instar columbæ gementis de sacrosancta muliere, quæ & speculum compassionis est. Cohærent sibi speculum compassionis & anima afflicta, MARIA scilicet & columba. Hanc referebat in labore & morbo

Inuocatio Reginæ Mariæ.

Eccli. 30. 27.

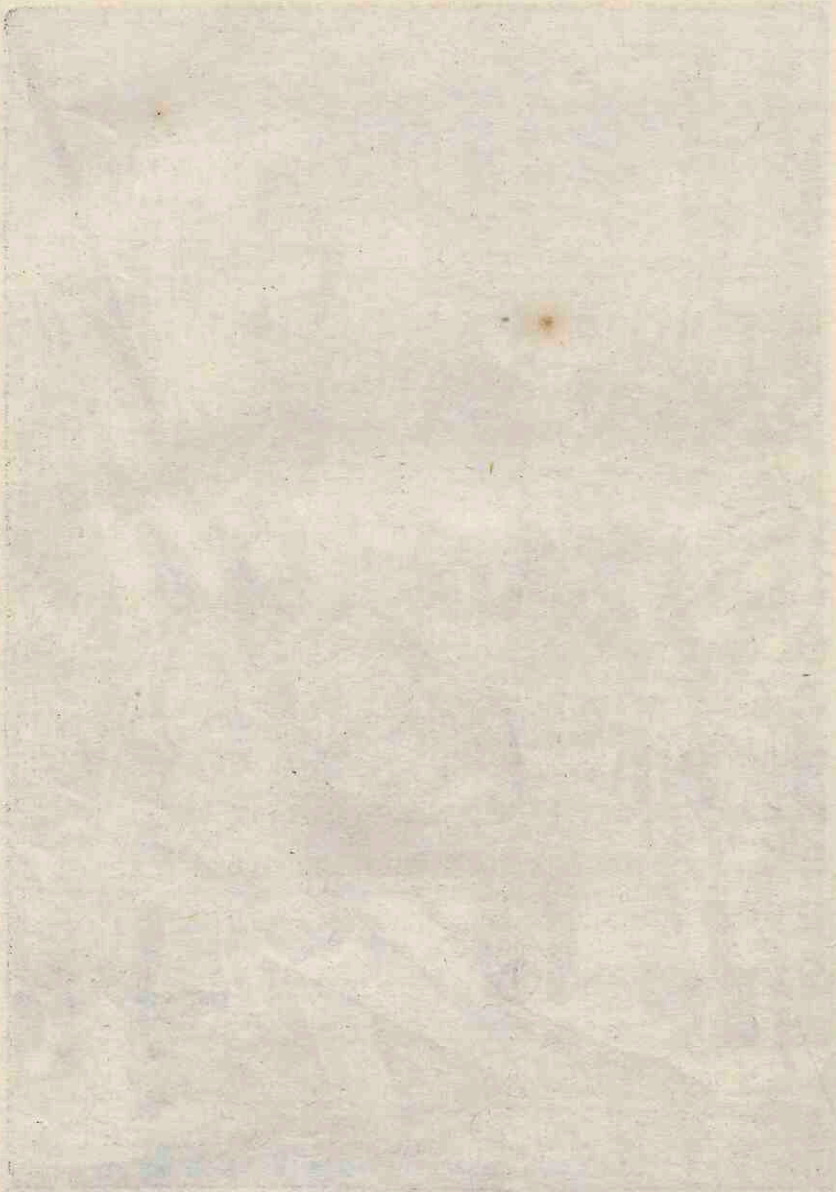
bo Hermannus cognomento *Contractus*, nobiliſſimi Comitis Sueui filius, qui cùm eſſet omnibus membris captus, & monachus factus, ſummis precibus MARIAM rogauit, vt ſibi valetudinem impetraret. Rogata adfuit laboranti & ægrotanti, vt refert Platus lib.2. cap.52. & interrogauit infirmum, vtrum è duobus mallet, ſanúſne fieri, ſed vt erat rudis & indoctus permanere; an perſeuerare in morbo & labore, & ornamento ſacrarum ſcientiarum decorari. Elegit hoc vltimum, euaſit mirum in modum ſapiens, ſed non minùs addictus Reginæ glorioſæ MARIAE, cuius opem in ſuis continuis laboribus & infirmitatibus implorabat, recitans *Salue Regina*, quam orationem cruciferis ægris recitandam pro ſolamine & leuamine in Eccleſia Dei reliquit. Hanc etiam glorioſus Rex Hungarorum Stephanus è viuis iam exceſſurus inuocauit, dicens: *Regina cælorum, mundi inclyta reparatrix, animam tuis manibus committo.* Adſtitit Regina CHRISTO in lecto crucis infirmo, adſtitit & morienti, & præbuit ibidem ſpecimen, quanti leuaminis eſſet iis qui affixi lecto gaudent eius præſentia & aſſiſtentia, eius opera & ope fruuntur.

Appareat ſpeculum amiſſæ prolis & infirmitatis THEOCLIA cum CALLIOPIO.

EM-

Non mihi, chara parens, dolet in cruce fundere vitam;
59. *Sed, tua quòd luctu saucio corda, dolet.*

EMBLEMATICA IMAGO LIX.

THEOCLIÆ ET CALLIOPII CRVCIFIXI EXPLICATA.

ADERAT MARIA CHRISTO, aderat Mater Filio, & quidem iuxta crucem ſtabat, vt ſimul cum prole ſua paſſionem crucis ſubiret. Spectaculum non diſſimile in hac effigie exhibetur. S. CALLIOPIVS in Cilicia ſub Maximo Præfecto, poſt varios diuerſoſque cruciatus virgarum, neruorum, rotarum & ignium, inuerſo capite crucifixus eſt. Aderat eius mater, aderat tota pia & religioſa THEOCLIA, quæ & valdè obnixè rogauit, vt formâ inuersâ chara proles cruci affigeretur. MARIA prolem ſuam rectam genuit, & rectam cælo reddidit. THEOCLIA ſuam ſobolem orientem fudit inuerſam, inuerſam cælo dedit, cælo remiſit. Conſonat dictis Sermone de Crucis laudibus D. Auguſtinus: *Tu ſemper rectus, tu ſemper excelſus; nos ſecundùm carnem filij hominis, qui principale ſuum demiſit in terram, cuius lapſus ſignificatur ſpecie generationis humanæ: ſic enim naſcimur, vt proni in terram videamur effundi.* Charæ prolis amiſſio, dura pa- Metaph. Lipoman. Martyrol. Græci.

Sympathia Mariæ & Theoclia Artificum tolerantiæ propter amissam prolem.

rentibus est. Crucem hanc sacratissima Virgo tulit, ad cuius imitationem calamitatem eamdem sustinuit deuota & pia THEOCLIA, cùm in ipsius præsentia, oculis & amplexibus amabilis proles in cælum præmissa est. Discant inde parentes pro CHRISTI obsequio suarum prolium pretiosam iacturam facere, patienter ferre, liberaliter offerre. Audiant, si placet, THEOCLIAM apud Metaphrasten loquentem cum filio suo CALLIOPIO. *Beata ego*, inquit, *& benedicte fructus ventris mei, quoniam vt Anna dicaui te sacrum munus Domino* IESV CHRISTO; *vt Sara obtuli te Deo holocaustum gratum & acceptum Domino sacrificium.* Hæc THEOCLIA, & post hæc amplexata CALLIOPIVM, in eius amplexu spiritum suum Deo reddidit. Mystica Theoclia erat Melania Marcelli Consulis filia, quæ cùm, necdum humato marito, prolem suam amisisset, dixit, vt refert Hieronymus in Epist.ad Paulam: *Magis expeditè tibi seruitura sum, Domine, quia tanto me onere liberasti.*

Crux THEOCLIÆ, Crux charæ prolis amissæ.

DImidium animæ charus amicus est, at vnica, grata & amabilis proles tota anima parentum est: cùm illa amittitur, suarum animarum censentur

tur & meritò iacturam feciſſe. Hinc dolor, hinc lacrymæ, quas in iunioris Tobiæ abſentia, longa & diuturna mora ſancti & chari parentes effuderunt. Quamuis vtrique parenti communis ſit iſte dolor, matri præſertim incumbit. Exemplo nobis ſit nobilis & antiqua matrona, quæ cùm precibus Eliſei prolem charam impetraſſet, ac tandem illa obiiſſet, domi ſe continere non potuit, quin Eliſeum adiret: *Cumque veniſſet ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius: & acceſſit Giezi, vt amoueret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam; anima enim eius in amaritudine eſt.* 4.Reg.4. 27. Crux acerba & amara eſt præſertim matri, prolem vnicam amiſiſſe. Quapropter Dauid, cùm vim doloris concepti de morte Ionathæ vellet exprimere, dixit: *Doleo ſuper te frater mi Ionatha, decore nimis, & amabilis ſuper amorem mulierum. Sicut mater vnicum amat filium ſuum, ita ego te diligebam.* 2.Reg.1. 26. Res hæc difficilis eſt, maximas patientiæ vires requirit, quibus munita MARIA ſuam prolem obtulit Deo, quibus roborata THEOCLIA ſuam in ſuo CALLIOPIO reddidit animam. Reddidit quoque ſuam mater illa, quæ ſuo Melithoni dixit: *Fili, pauliſper ſuſtine; ecce* CHRISTVS *ad ianuam ſtat adiuuans te.* Et illa, quæ cùm Symphorianus ſuus traheretur pro CHRISTO ad necem, exclamauit: *Nate, nate, me-* *Excitatio laborantis.*

mento æternæ vitæ, cælum ſuſpice, & ibi regnantem intuere: tibi enim vita non eripitur, ſed mutatur in melius.

Speculum THEOCLIÆ matris CALLIOPII, ſpeculum infirmitatis & patientiæ.

CVm CHRISTVS patiens ageret in cruce infirmum, ad crucis & lecti pedes aderat MARIA Virgo, adeſt & THEOCLIA ſoboli, quæ iacentem & extremè laborantem verbis piis, ſalutaribus conſiliis, & ſimul vberibus lacrymis teneræ compaſſionis proſequitur. Satis benè Iuſtinianus de Regim. Prælat. cap. 9. *Iis, qui corpore infirmantur nihil ſic congruit, nihil ſic animam eorum mulcet, quemadmodum ſi eorum verbis credulitas adhibeatur, illorumque infirmitatibus intelligant ſibi compaſſionem exhiberi ex corde.* Corde compatitur THEOCLIA CALLIOPIO filio, qui in lecto crucis decumbens conſiderat matrem ſuam, & ſuæ conditionis memor, in ſpeculo infirmitatis ſuæ ſe componit ad crucem patienter ferendam, cui addictus & adſtrictus eſt. Quiſquis æger eſt, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.* Memor ſuæ originis, dum homo extremè laborat, excitet ſe ad portandam ægritudinem. Conſideret ſe mulieris eſſe filium, natum quidem ex illa, non quidem vt diuturnam vitam agat, ſed vt illam breuî abſoluat.

Eccli. 38, 28.

Excitatio ægrotantis.

Nudus

Nudus nascitur CALLIOPIVS, nudus moritur. Memor suæ natiuitatis, dum obit, prorumpit in illam vocem, in quam erumpat morti vicinus ægrotus. *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc.* *Extrema verba morientis.* Iob 1, 21.

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

VEre Mater misericordiæ MARIA est, verè Theoclia, quæ misericordiæ suæ specimen exhibet erga singulos laborantes & ægrotantes. Hæc vnguento pietatis suæ vtitur, vt attritis multitudine ac grauitate morborum medeatur, & temperet dolores eorum, qui acerbè torquentur atque cruciantur. Aberat Mater misericordiæ tunc temporis, cùm ploraret Ieremias, & doleret miseram sortem filiorum, quorum meminit cap. 2. Thren. *Matribus suis dixerunt: Vbi est triticum & vinum? cùm deficerent quasi vulnerati in plateis ciuitatis, cùm exhalarent animas suas in sinu matrum suarum.* Adest mater, quæ panem confirmantem cor humanum suppeditat & ministrat. *Comedite*, inquit, *panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Ergo ab illa postulandus panis est, & illa propterea inuocanda, *Salue Regina, Mater misericordiæ*, quæ maternum implens offi- *Inuocatio Matris misericordia.* *Viaticum.* Prou. 9, 6.

cium,

cium, de cæleſti prouides pane, cuius fauore cor hominis laborantis & ægrotantis in labore & ægritudine ſua excitetur & confirmetur. Adeſt *Mater miſericordiæ* ægrotanti. Et quidem adfuit Sereniſſimo noſtro Alberto Belgij & Burgundiæ Principi: qui cùm eſſet valdè infirmus, in ſella geſtatoria portari ſe voluit ad templum Collegij noſtri, in quo expoſitum erat venerabile Sacramentum, & piam MARIAE imaginem, cui titulus eſt, *Mater miſericordiæ*, & cui valdè addictus erat, coluit, & adorauit. Regreſſus deinde ad Aulam non minùs animosè quàm religiosè, affixus lecto morbum, ſed non mortem eluſit. Filius Matris miſericordiæ Sereniſſimus Albertus obiit, obiit & eiuſdem Matris filia Regia, piiſſima Alberti vxor Iſabella Clara Eugenia, quæ pro vltima etiam ſtatione ad hoc noſtrum templum venit, & in eo ſacra patebat Euchariſtia, poſt cuius adorationem, & cultum eiuſdem imaginis *Matri miſericordiæ* dicatæ reuerſa in palatium, ſimilis ſuo Alberto in morbum incidit, & mulieris fortis inſtar in nouiſſimo die riſit.

Prou. 31, 21.

Appareat ſpeculum ſplendidæ virginitatis & infirmitatis virgo FEBRONIA.

EM-

Vre, seca, vt pascas crudeli lumina visu:
60. *Vtq; ego cælesti perfruar, vre, seca.*

EMBLEMATICA IMAGO LX.

S. FEBRONIÆ VIRG. CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

SIBAPOLI, quæ est ad fines Assyriorum, Diocletiano Imperatore virgo & martyr FEBRONIA Sileni Præsidis iussu tota nuda super rogum, per brachia & pedes extensa, virgis cæsa, ligno affixa, & ferreis pectinibus tota dilaniata triumphauit. Cùm somno æger opprimitur, ne vincatur, molesti solent accedere excitatores, qui dum grauiter vexant & torquent, suis pœnis & tormentis iuuant ægrotum, ne somno capiatur, & superetur. Ne morte caperetur aut vinceretur FEBRONIA, accesserunt varij carnifices ac tortores barbari, qui dum illam excarnificant, magis excitant, vt maiores vigilias agat, venientemque Sponsum excipiat. Sponsus virginis CHRISTVS in aracrucis torridus solemnem egit triumphum: canebat propterea Ecclesia: Metaph. Lipoman. Galesin. Martyrol.

Ad cœnam Agni prouidi,
Et stolis albis candidi,
Post transitum maris rubri,
CHRISTO *canamus principi.*

Cuius corpus sanctissimum,
In arâ crucis torridum,
Cruore eius roseo
Gustando viuimus Deo.

Agnus in crucis ara torretur, torretur etiam agnella & virgo FEBRONIA. Discant hinc cruciferæ CHRISTI virgines amoris igne fulgere, & charitatis flamma accensam lampadem portare. Discant, quod ad ipsas scribit Bernardus Epist. 42. *Quantalibet venustate sui castitas eminere appareat, sine charitate tamen nec pretium habet, nec meritum. Subtrahe oleum, lampas non lucet; tolle charitatem, lampas non placet.* Placet virginitas Deo, quæ accensam lampadem portat, & eius custodiæ & conseruationi studet. Lampadem studiosæ FEBRONIAE carnifices non extinguunt, sed accendunt, flagellis, siue flabellis vtentes, dum flammis virginem tradunt, vt Reginam virginum referat, quæ iuxta crucem stabat, torquebatur, & ingenti amore flagrabat.

Sympathia Mariæ & Febroniæ

Artificum splendida virginitatis.

Crux FEBRONIÆ, Crux status virginitatis.

INsignia virginitatis accensæ lampades sunt. Sancta & immaculata virginitas, lucida & splendida est, cui conuenit illud elogium: *Lampades eius, lampades ignis atque flammarum.* Hæc ipsa insignia præclara

Cant. 8, 6.

clara ſacrum Euangelium aſſignat prudentibus illis virginibus, quæ ab aliis inſipientibus diſcernuntur. Quapropter Ambroſius Serm. 14. in Pſalm. 118. prudenti virgini dicit: *Ideoque & tu habeto ſemper lucernam ardentem, vel lucentem facem: ſi enim neque lucerna neque lampas tua luceat, virgo ſtulta dicêris, nec introibis in thalamum tui ſuperioris, ſed remanebis in tenebris cæcitatis, quaſi qui oderis lucem, ne opera tua flagitioſa prodantur.* Tota in igne, tota in luce ſplendida FEBRONIAE virginitas eſt. Lampadem virginitatis in ſuo ſplendore tueri, res laborioſa eſt, & ſimilis martyrio FEBRONIAE, nec ſine magna patientia poteſt executioni mandari. Nouit ita eſſe Bernardus, qui Serm. de Aſſumptione concludit: *Qui ergo, protegente patientia, continenter viuunt, ipſi benè cum Apoſtolo proteſtantur, & dicunt: Quis nos ſeparabit à charitate* CHRISTI? *an tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Vide quàm ſolidus ſit continentium murus.* *Excitatio laborantis.* Rom. 8, 35.

Speculum virginale FEBRONIÆ, ſpeculum infirmitatis & patientiæ.

CVm quis affigitur lecto, ardet febribus, acerbis doloribus pulſatur & verberatur, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ*, & in FEBRONIA quaſi Eccli. 38, 28.

certo & vero ſpeculo ſtatum ſuæ infirmitatis expreſſum patienter conſiderabit. Conſideret æger FEBRONIAM virginem ſibi adſtare, & ſpeculantem adhortari, quemadmodum Tract. Auguſtinus de Viſitat. infirm. Serm. 1. hortatus eſt: *Chare mi, ad modicum migraturus de mundo, tantam & tam ineffabilem benignitatem Dei tui ne ſpernas, flagellum eius libenter ſuſcipe. Flagellat in ſe quod neſcis, nec iniuſtè, iuſta enim ipſius iudicia.* Exprimit in ſe FEBRONIA, quod in mente & corde ægrotantis contendit imprimere. Qualis FEBRONIA, talis erat virgo Clara, quæ duos de triginta annos, vt Surius memorat, continenter diris morbis afflictata & flagellata eſt, nec tamen vmquam eſſe conqueſta traditur. Quin etiam in poſtrema infirmitate, quæ fuit tam moleſta & grauis, vt ſeptemdecim diebus ne buccellam quidem traiicere in ſtomachum potuerit, cùm eam Reginaldus Confeſſarius ſolaretur, & ad tolerantiam in diuturno morbi martyrio cohortaretur, reſpondit: *Ex quo Domini noſtri* IESV CHRISTI *gratiam per ſeruum eius Franciſcum cognoui, nulla mihi infirmitas dira viſa fuit, nulla pœna moleſta, nulla pœnitentia oneroſa.* Verè myſtica Febronia venerabilis Anna à IESV fuit, ſanctæ matris Tereſiæ digna proles, nota ſatis in Hiſpania, Gallia, & Belgio, morbis ita vexata, ita doloribus afflictata,

Excitatio ægrotantis.

Extrema verba morientis.

afflictata, vt crebrò diceret: *In ſecurum Purgatorium vtinam me Deus deduceret!* Scripſit illa, & ſimul ſeipſam deſcripſit in Epiſtola ad Epiſcopum Cordubenſem. *Nunc*, inquit, *extremos patior dolores, & miror poſſe me ita viuere. Nec ſtare, nec iacere licet, ſed repo inſtar ſerpentis. Semper ardeo, & in media & rigida hieme tota comburor. Flagellata vndique ſum, & vndique torqueor podraga, chiragra, hydrope, paralyſi, quæ per totum pertinet corpus, nec linguæ parcit.* Hoc FEBRONIAE, hoc Annæ laborantis martyrium. Didicit ex iis, quæ paſſa eſt, Anna, *Aut mori, aut pati*, quemadmodum mater & virgo Tereſia virginem quoque & venerabilem matrem Annam edocuit.

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

VIta humana ſimilis FEBRONIAE eſt, dum acerbis morbis pulſatur, febribus vritur, & diris doloribus cruciatur. Hanc viuendi rationem apud Euam omnes mortales inuenimus. Apud MARIAM alia methodus viuendi eſt, quam quærimus, dum ſalutamus: *Salue Regina, Mater miſericordiæ, vita.* Hæc quidem vita erat, quam pro Adalberto filio, glorioſo poſteà Martyre, cùm puer iam deploratus ex ardentibus febribus eſſet, parentes religioſi poſtularunt.

ſtularunt. Referente enim Surio menſe Aprili, vnanimiter orarunt: *Non nobis Domina, non nobis viuat puer iſte, ſed clericus in Dei matris honorem portet iugum tuum.* Conualuit puer, cui vita & anima ſemper Virgo MARIA fuit. Expendit hunc vitæ titulum in ſuis Meditationibus Bernardus æger & ſemper infirmus: *Nos miſeri tecum de cetero conſolemur, tecum amodò Domina habitemus, te mentis viſceribus amplectamur, quia tu es vita. Vita verò, quæ mortem ſuperbiæ humilis viciſti, & nobis vitam gratiæ impetraſti. O certè vita amabilis, vita deſiderabilis, vita delectabilis! O vita, quæ nutris tuos cæleſtibus alimentis!* Hæc alimenta Euchariſtica, hæc vitalia & immortalia ſunt pabula, quæ offert laboranti & ægrotanti Regina glorioſa, vt ſi viuere velit homo, qui acutis morbis tangitur & verberatur, ardet & vritur febribus, recurrat ad Euchariſtiam, ex qua vitam æternam hauriat: *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.*

Viaticum.

Ioan. 6, 59.

Appareat ſpeculum clauſæ virginitatis & infirmitatis BLANDINA.

EM-

Quid tibi cum toruo blanda eſt Blandina iuuenco ?
61. *Fallor : blanditur cornibus innocuis .*

EMBLEMATICA IMAGO LXI.

S. BLANDINÆ VIRG. CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

SANCTA BLANDINA virgo sub Antonino in Galliis acerbos cruciatus pertulit: cumque pertrahi non posset ad vanum deorum cultum, post verbera & ignes retibus inclusa, & ligno crucis affixa, tauro obiicitur, qui sacræ virgini appensæ & irretitæ blanditur & simul subiicitur. Moris est apud lasciuos mundanos, laqueos struere, vt dolis ac fraudibus incautas virgines capiant, sed frustrà ante virgines oculatas, circumspectas, & in sublime eleuatas lasciua retia expanduntur. Non petitur à lasciuo tauro virginitas, quæ carnis omnes blanditias atque delicias repudiat. Habet itaque tendiculas suas mundus, quibus improuidas virgines irretiat, & irretitas venetur; habet & suas Deus, quibus virginitatem custodiat & seruet. Cùm virgines Deus ad vitam solitariam, monasticam & religiosam inuitat, ad crucem clausuræ vocat, & simul ad retia, quibus intra domum vel etiam intra monasterium continentur. Hæc enim retia omnium prima inuenit MARIA, cùm

Euseb. Anton. Niceph.

Sympathia Mariæ & Blandinæ Artificum clausuræ virginalis.

cùm in ſacra Præſentatione Deo oblata intra Sacrarium Dei ſe condidit & concluſit. Hæc virginum Regina intra domum ſe concluſit, non in aditu, ſed in adytis & abditis domus Angelus eam inuenit, ſalutauit & honorauit. BLANDINA in cruce myſtica Maria eſt, quæ de cruce & cathedra virgines docet id, quod antè dixerat Cyprianus lib. de Singularitate Cleric. *Pudicitiæ retinaculis omnis obſcœnitas frænatur, & compedibus eius calces furenti libidini ſtatuuntur.*

Crux BLANDINÆ, Crux ſtatus virginitatis.

QValis eſſe myſtica Blandina debeat, ſcribit ad ſacras virgines Auguſtinus. *Dominica virgo nullis ſe virorum cuiuſlibet ætatis, ſiue grauiſſimarum mulierum præſentiæ, ſingulari habitaculo vel colloquio credat: & cùm ſola in tabernaculo conſiſtit, clauſis ſuper ſe ianuis ſedeat, nullique virorum pulſanti facilè ianuam ſuam pandat, ne fortè in ſuſpicionem turpiſſimam, aut in pudoris ſui naufragium cadat.* Caueat à tauro laſciuo, qui incluſam etiam & concluſam intra retia virginem adit & inuadit. Myſtica Blandina monialis eſt, cui competunt eius inſignia, crux & retia, crux illa quam patiebatur, retia quibus illa inſerebatur. Monialis crucem monaſticam patitur. Quid enim vita Religioſa eſt,

est, nisi laboriosa crux? Continetur intra retia, quibus illa à CHRISTO capitur, sicut & capta est, cui libro Reuelat. Birgittæ 4. cap.12. dicit B. MARIA: *Sicut pastor cum fasciculo florum attrahit & allicit oues in domum, posteà claudens diligenter domum, licet oues discurrant per ambitum, non tamen habebunt egressum, quia domus munita est parietibus, tectum altum, ianuaéque clausæ. Propter quod oues assuescunt comedere fœnum de manu pastoris: sic etiam factum est tecum: illa enim quæ anteà videbantur impossibilia & difficilia, facta sunt leuia, in tantùm, quòd te nihil iam delectat sicut Deus.* Excitatio laborantis. Accedit & Basilius libro de Vera virginit. *In cubili, si hoc sabbatum celebres, integram te purissimamque custodies; sicque facilè, inquam, virginitatem, rem omnium pretiosissimam, amplissimumque patrimonium habitura es.* Accedit & Bernardus Serm.47. in Cantica: *In horto virginitas, cui familiaris verecundia est, fugitans publici, latibulis gaudens, patiens disciplinæ. Denique in horto flos clauditur, qui in campo exponitur, spargiturque in thalamo.*

Speculum appensum S. BLANDINÆ virginis, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

NOtanda S. Basilij sententia in Psalm.74. *Sicut animalia noxia, nos ærumnæ petere & inuadere*

contendunt noſtram patientiam exercentes. Et quidem morbus non abſimilis tauro eſt. Taurus quippe velox in curſu eſt, & morbus ita velociter currit, vt omnem anteuertat ſpem & opinionem benè valentis hominis, & præter ſpem & opinionem illum capiat & arripiat. Quòd ſi ferox taurus, dum inuadit, ſolet puluerem pedibus excitare, excitat etiam & morbus. Homo puluis & cinis eſt: quieſcit puluis, dum valet, dum morbus ingruit, puluis humanæ naturæ agitatur, & tunc temporis ſe cinerem homo facilè recognoſcit. Confirmat hoc ipſum Gregorius 3. Parte Paſtoral. cap. 13. & ait: *Infirmitatis memoria reformatur, vt animus, qui extra ſe in elationem duceretur; cui ſit conditioni ſubditus, ex percuſſâ quam ſuſtinet carne memoretur.* Conditio quidem noſtra plena miſeriis eſt. Vnde & Iobus ait: *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miſeriis.* Irretitus ergo miſeriis, & impetitus à morbis, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ,* in qua ſeipſum inſpiciat, & virtute patientiæ ſuæ morbum immitem & ferum, mitem & ſuauem reddat, ſicut BLANDINA manſuetum taurum reddidit. Huic virgini glorioſæ S. Clarus Abbas addictus erat, & compoſitus ad hoc ſpeculum patienter tulit lethalem infirmitatem, in qua immenſum exercitum candidi & niuei coloris ſuper

Excitatio agrotantis.

Iob 14, 1.

Eccli. 38, 28.

cellam,

cellam, vbi iacebat, descendere contemplatus est. Quod cùm Clarus irreuerberatis oculis læto vultu inspiceret, virgo beatissima BLANDINA consolari eum cœpit, & vt tantum exercitum sequeretur, exhortabatur, quem non multò pòst secutus est. *Sequor, sequor,* inquit. *Extrema verba morientis.*

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

CVm quis affigitur lecto, totus morbis intricatus, nec potest malis, quibus impetitur, extricari & expediri, habet causam vt amaro animo sit; quem vt reddat dulcem ac suauem, recurrat ad eam, quæ non modò dulcis ac suauis est, sed etiam ipsa suauitas ac dulcedo: conueniat illam, ac dicat: *Salue Regina, Mater misericordiæ, vita, dulcedo.* Verè dulcedo est, de qua Maximus Homil. de Ramis palmarum: *Ipsam* MARIAM *manna dixerim, quia est subtilis, splendida, suauis, & virgo, quæ velut cælitus veniens, cunctis Ecclesiarum populis cibum dulciorem melle defluxit;* secundùm Dauidicum testimonium, *Non erat in tribubus eorum infirmus,* quibus cæleste manna concedebatur; & vbi MARIA est, *salus infirmorum* est. Versat hoc ipsum verbum in suis Meditationibus Bernardus æger: *Verè dulcedo, quæ amaritudinem* Psal. 104. 37.

peccati

peccati expellis, impetrando gratiam quæ nobis gratiæ dul-
Viaticum. *corem acquirit.* Hæc dulcedo in fonte suo gustatur, cùm percipitur Eucharistia, ad cuius epulum in sta-
Psal. 33,9. tu laboris & morbi nos inuitat Dauid. *Gustate*, inquit, *& videte, quoniam suauis est Dominus.* Hunc fontem suauitatis ac dulcedinis ægris MARIA parat. Quòd si laborantes illapsu fontium delectantur & recreantur, habent in Eucharistia placida ac blanda fluenta gratiarum, quibus mulceantur & exhilarentur.

Appareat speculum periclitantis virginitatis & infirmitatis EVLALIA.

EM-

Christi sponsa vocor: tortorum pronuba turba
62. *Curuâ age virgineas cuspide perde comas.*

EMBLEMATICA IMAGO LXII.

S. EVLALIÆ VIRG. CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

CHARA CHRISTI ſponſa EVLALIA, quæ Barcinone in Hiſpania, Diocletiano Imperatore, tredecim annos nata, forti conſtantiq́ue animo fidem virginitatis ſuæ ſartam tectamq́ue conſeruauit, extenſa in equuleo, nodoſis fuſtibus cæſa, candenti oleo perfuſa, vngulis ferreis laniata, calcis aceruo viua obruta, ac tandem de mandato Daciani in ſuſpendium crucis acta, martyrium ſuum conſummauit. Tunc, quemadmodum canit Prudentius in ſuo Hymno, Martyrol. Eulog. in memoria Sanctorum.

Emicat inde columba repens
Martyris os niue candidior
Viſa relinquere, & aſtra ſequi,
Spiritus hic erat EVLALIAE
Lacteolus, celer, innocuus.

Inter elementa ignis, inter metalla fortiſſimum ferrum eſt. EVLALIA verò nec igni nec ferro cedit, vtrumque cedit EVLALIAE, quæ poſt partam de ferro & igne victoriam, in palma crucis triumphauit. Victi ſuccumbunt ferro, & ferro victoriam de-

bent qui sunt superiores in bello: EVLALIAE verò victoria, cùm ita suprema sit, vires excedit humanas, & Deo tribuenda est. Donum Dei virginitas triumphatrix est. Crede Sapienti: *Sciui, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det*: & idcircò *adij Dominum, & deprecatus sum illum, & dixi ex totis præcordiis meis: Deus patrum meorum, da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam*. Hæc est diuina Sapientia, quæ virginitatem donauit MARIAE, in cuius vterum & ipsa delapsa est: *Sicut pluuia in vellus descendisti, vt saluum faceres genus humanum*. Habet cum laneo vellere virginitas consonantiam. Lana gelu & æstu vritur, fustigatur, oleo perfunditur, pectitur, texitur, suspenditur, vt excolatur. Sic culta, sic exculta glorioſæ EVLALIAE virginitas est.

Sap. 8, 21.

Sympathia Mariæ & Eulaliæ Artificum cultura virginalis.

Crux EVLALIÆ, Crux status virginitatis.

FOrtis mulier, quam Salomon describit & quærit cap. vlt. Prouerb. *Quæsiuit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum. Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum. Gustauit & vidit, quia bona est negotiatio eius*. Negotiatur in lanæ puræ cultura, quæ in candida virginitate desudat, & circa eius cultum ita se gerit, quasi lanam colat, & pectendo atque nendo circa illam laboret.

Bona

Bona hæc negotiatio eſt, quæ fortis mulieris requirit & exigit omnes vires, vt carnis cupiditatem exſtinguat. Succurrit Cyprianus de Honore pudicit. *Nulla maior eſt victoria, quàm ea quæ de cupiditatibus refertur. Qui hoſtem vicit fortior fuit, ſed altero: qui libidinem repreſſit, ſeipſo fortior fuit. Qui inimicum proſtrauit, externum hoſtem percuſſit: qui cupiditatem depreſſit, hoſtem domeſticum ſuperauit. Malum omne faciliùs vincitur quàm voluptas, quia illud quidquid eſt, horridum eſt, hoc blandum eſt.* Magna victoria quæ Martyris triumpho non cedit, cùm & ipſa virginitas glorioſum martyrium ſit, teſtante hoc ipſum Ambroſio lib. 1. de Virginit. *Non ideò laudabilis virginitas, quia & in Martyribus reperitur, ſed quia ipſa Martyres faciat.* Hæc virginitas dabat animos immaculato Dominico, de quo Theodoricus de Apoldia. Cùm iter faceret, ſciretque ſibi poſitas ab hæreticis inſidias, cantans & alacer occurrit hoſtibus. *An non,* inquiunt, *martyrium pertimeſcis? Quid faceres, ſi nos te ad mortem abripiamus?* Quibus ille, *Rogarem,* inquit, *ne mortem mihi celerem afferretis, ſed paulatim ſingula membra præſcinderetis.* Cupiebat ſimilis eſſe EVLALIAE, qui lilia pro inſignibus habet.

Excitatio laborantis.

Speculum appensum virginis EVLALIÆ, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

CVm infirmus doloribus angitur, cùm discerpitur & quasi vnguibus dilaniatur, è crucis tripode secum loqui crucifixam EVLALIAM putet: CHRISTI sponsa vocor, meus sponsus vir dolorum est, & per cruciatus ad eius nuptias accessus datur. Si mecum velis admitti, necesse est vt in speculo mei martyrij te inspicias, & mecum lecto tui doloris affixus, flammas febrium & dolorum acerbitatem patienter subeas & superes. Benè monet EVLALIA: Sic itur ad astra, sic ad nuptias Agni aditus patet, & datur. Ad hoc speculum EVLALIAE inspexit se & composuit se Leocadia martyr & virgo, quam Dacianus post glorioſum EVLALIAE martyrium veniens Toletum, in carcerem tetrum detrusit. Cùm Leocadia in carcere detineretur, reuoluit animo equuleos, fustes, vngulas, flammas, & ignes, & tandem crucis suspendium quod EVLALIA passa fuerat, & in hac speculatione fuit compassione ita tacta, vt formata cruce in lapide, & simul adorata, instar EVLALIAE animam exhalarit. Non fudit Leocadia sanguinem, & tamen martyr euasit, quoniam

Excitatio agrotantis.

niam se totam ad exemplum & speculum EVLALIAE martyris adaptauit & composuit. Nec dubitandum est, infirmum hominem posse per tolerantiam dolorum & morborum coronam martyrij sibi comparare. Testatur hoc ipsum Chrysostomus Homil.3. in Epist. ad Thessalonic. *Quid enim, dic quaeso, cùm ardens febris, nempe causon, te intus vexat & vrit, & aliorum suadentium excutis incantationem, an non es redimitus coronâ martyrij?* Qualis EVLALIA, talis & Leocadia, talis & anima quæ in lecto detinetur, febribus ardet, & doloribus disrumpitur. Disrumpebatur Fulgentius Ruspensis, & solùm petebat: *Domine, da mihi hîc patientiam, & posteà indulgentiam.* *Extrema verba morientis.*

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

SCinditur aratro terra, & inde spes incipit affulgere futuri fetus ac prouentus. Caro nostra terra est, & quidem illa siluestris tunc colitur, cùm morbis acutissimis scinditur & secatur. Ne cultus & cultura terræ nostræ infructuosa sit, accedat etiam firma & certa spes, quam secum affert & importat illa, quæ Mater sanctæ spei est, & quam salutare in hæc verba mos in Ecclesia est: *Salue Regina, Mater misericordiæ, vita, dulcedo, & spes nostra salue.* Spes summa

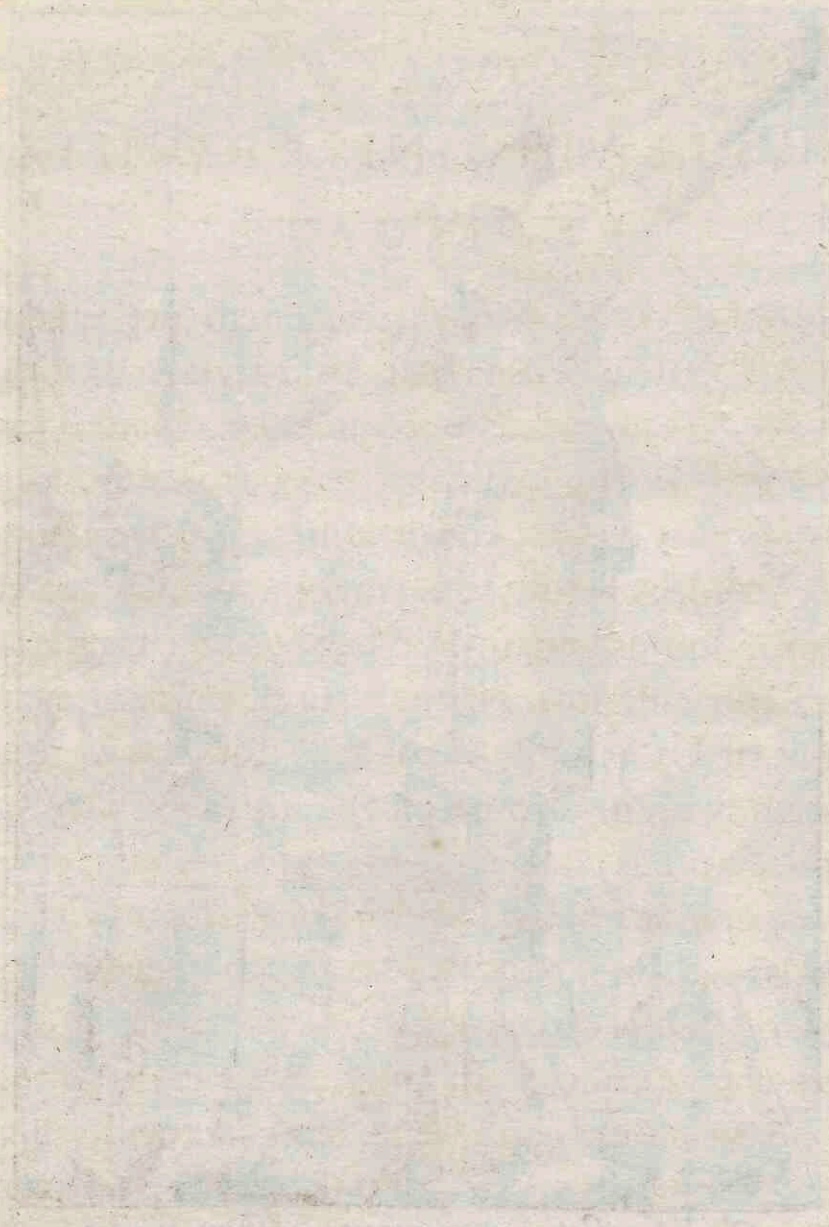
ſumma noſtra eſt, de qua Anſelmus libro de Excellentia virginis cap. 6. inquit: *Velocior eſt nonnumquam ſalus inuocato nomine* MARIAE, *quàm inuocato nomine* IESV *vnici Filij Dei, & id quidem non ideò fit, quòd ipſa maior ſit & potentior (nec enim ipſe magnus & potens per eam, ſed illa per ipſum, &c.) ſed quia Filius eſt iudex omnium, & diſcernit merita ſingulorum. Inuocato autem nomine Matris, & ſi merita inuocantis non mereantur vt exaudiatur, merita tamen Matris merentur vt exaudia-*
Pſal. 64, 6. *tur.* Hæc *ſpes omnium finium terræ, & in mari longè* ſecundùm Deum eſt. Hanc firmam & ſtabilem ſpem ſalutat Bernardus & ipſe infirmus in Meditationibus ſuis, & concludit: *Ex quo eſt cor meum tuo dulcore ſic inebriatum, guberna illud cum tuo, & in ſanguine Agni conſerua, & in latere Filij tui colloca.* Cor Marianum gladius pertranſiit, & CHRISTI latus mucrone diro lanceæ perforatum eſt, & vtrique ſimilis EVLALIA,
Viaticum. & EVLALIAE conformis euadit virtute Euchariſtiæ caro, quæ acutis morbis ac doloribus afflictatur & exercetur, cùm Euchariſtia memoria viua ſit eius, qui clauis, ſpinis & lancea ſciſſus in cruce eſt.

Appareat ſpeculum Angelicæ virginitatis & infirmitatis IVLIA.

EM-

Cloelia ceßet eques animos iactare viriles :
63. *Iulia ſi certet, illa pedeſtris erit.*

EMBLEMATICA IMAGO LXIII.

S. IVLIÆ VIRGINIS CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

CVM Vandali Carthaginem per tyrannidem occupassent, IVLIA virgo ad Corsicam insulam deducta est. Nautas cum IVLIA venientes Felix tribunus negare CHRISTVM coëgit; coëgit & IVLIAM, quæ tamen fida ac fidelis perstitit: quam ob causam alapis cæditur, crinibus laniatur, vulneribus afficitur, & tandem cruci affigitur. Nautæ circa fidem naufragauerunt: at IVLIA nullum passa est fidei naufragium; nauem suam in tuto posuit, & portum cepit. Fortis mulieris typus nauis est. *Facta est quasi nauis institoris, de longè portans panem suum.* Nemo est qui nesciat & infitias eat, in laboribus & periculis nauem semper versari. Nauis ortum suum à terra habet, si materiam eius consideres: in aliud elementum translata, fit peregrina in mari, & in mari semper versatur, semper peregrinatur, vndis quatitur, fluctibus quassatur, ventis agitatur, tempestatibus obruitur, impingit in Syrtes, scopulis inhæret, naufragium etiam in portu sæpè patitur. Fortis mulier IVLIA, cu-

Martyrol. Vsuard. Petrus Natalis.

Prou. 31, 14.

ius typus nauis est, quam secum in imagine præfert, & ostendit multis periculis expositam virginitatem virtute sanctæ Crucis immunem fuisse, & euasisse.

Sympathia Mariæ & Iuliæ Artificum illæsæ virginitatis.

Regina cunctarum Virginum MARIA est, quæ, dum CHRISTVS pateretur, iuxta crucem ipsa stetit, vt sanctam virginitatem sub vmbra crucis custodiret, ac custodiendam ostenderet. Illa, illa *facta est, quasi nauis institoris*, ad cuius exemplum nauem suam IVLIA composuit atque portauit, maiori quidem miraculo, quàm est illud apud D. Augustinum lib. 10. de Ciuitate Dei cap. 16. *Nauim, qua simulacrum Martis vehebatur, multis hominum boumque conatibus immobilem redditam, vna muliercula zonâ alligatam ad suæ pudicitiæ testimonium mouit & traxit.*

Prou. 31, 14.

Crux IVLIÆ virginis, Crux status virginitatis.

QVamuis antiqua Susanna viro suo coniuncta foret, ita se sanctè & castè gessit, vt eius nomen virginitatem sonaret. Lilium sonat glorioſus titulus & appellatio Susannæ, & lilium typus virginitatis est, ac proinde scriptum legimus: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* & rursus: *Ego flos campi, & lilium conuallium.* Quanti laboris sit, virginitatis nomen periclitari, vel ipsa Susanna testis est,

Cant. 2, 2.

Cant. 2, 1.

quæ

quæ cùm à lasciuis senibus vim & violentiam in pomario pateretur, ingemuit & exclamauit: *Angustiæ sunt mihi vndique.* Et quidem, cùm vetus ac senex homo singulis virginibus adsit, ad lapsum vrgeat, & ad ruinam impellat, semper IVLIA, semper Susanna, semper lilium virginitatis vim patitur, ac semper necesse est clamare & orare: *Domine vim patior, responde pro me.* Quapropter in illo libro quem ad sacras Virgines dedit Augustinus scribit: *Dominica virgo, ob extinguendas libidines, vel omnes lasciuiæ flammas, ieiuniis & abstinentiæ debet operam dare, orationibus diu noctuque insistere, si cupit & laqueos diaboli insidiantis euadere, & ad promissa virginitatis præmia peruenire.*

Dan. 13, 1.

Excitatio laborantis.

Isai. 38, 14.

Speculum appensum virginis IVLIÆ, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

NE desponeat æger animum, proponat sibi virginem IVLIAM è cruce sua loquentem: Bono animo esto æger, per exilium ad patriam, per maria ego ad portum veni, & tu similiter venies. Pœna exilij infirmitas est, quam meditatio & contemplatio patriæ cælestis leuem & facilem reddit. Maris æstus morbus est, certa portus expectatio excitat nauigantem, animat laborantem. Post mole-

ſtam nauigationem gratior portus eſt, & poſt laborioſum exilium iucundior redditur patria. Benè Gregorius 3. Parte Paſtor. cap. 13. *Dicendum eſt ægris, vt ſi cæleſtem patriam ſuam eſſe credunt, neceſſariò in hac labores velut in aliena patiantur.* Morbos quidem ac labores in patria aliena patiebatur S. Catharina Senenſis, mortiſque iam vicina, ſicut eius Hiſtoria narrat, cùm videret Fratres de ſuâ infirmitate morteſque nimis triſtes ac ſollicitos, inſtar alterius IVLIAE erupit in illam vocem: *Non debetis, filij chariſſimi, de meo tranſitu contriſtari, imò potiùs congaudere mecum: ſed congratulamini mihi, quia dimitto locum pœnarum, & vado ad requieſcendum in mari pacifico Deo æterno.* Mare pacificum Deitatis, & Trinitatis myſterium, quod erat in deſiderio venerabili Annæ de S. Bartholomæo, & in eo requieuit ipſo die ſanctiſſimæ Trinitatis, cui addictiſſima erat. Eo die feliciter nuper obiit chara matris Tereſiæ filia, quæ & claret miraculis. Claret ſancta parens vna & altera prole, vna & altera Anna, Anna de IESV, & Anna de S. Bartholomæo, non ſecùs atque olim Eſther *aſſumpſit duas famulas, & ſuper vnam quidem innitebatur, quaſi præ deliciis & nimia teneritudine corpus ſuum ferre non ſuſtinens; altera autem famularum ſequebatur dominam, defluentia in humum veſtimenta ſuſtentans.* In vlnis & brachiis Annæ de S. Bar-

Excitatio ægrotantis.

Extrema verba morientis.

Eſther 15, 5.

S. Bartholomæo, nimia teneritudine corpus ſuum ferre non ſuſtinens S. Tereſia, obiit, ſequebatur Matrem mater Anna de IESV, ſacrum Ordinem gloriosè in terris ſuſtentans. Glorioſa trias, Tereſia, & vtraque Anna quieſcens in pelago diuiniſſimæ Trinitatis. Non itur ad illud mare pacificum, niſi per ſæuum pelagus, quod IVLIA virgo tranſiuit. Sæuum laborum & ſimul morborum pelagus tranare priùs debemus, vt ad illud tranquillum & ſerenum Diuinitatis mare perueniamus. CHRISTVS ipſe de ſe dicit: *Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me.* Pſal. 68, 3. Emerſit tamen cruce ſua, rate vectus & inuectus in ſecuriſſimum portum, & ſimul in mare pacificum, vbi nullus eſt morbi æſtus, nullus afflictionis fluctus, nulla mortis tempeſtas, nullum ſubmerſionis periculum.

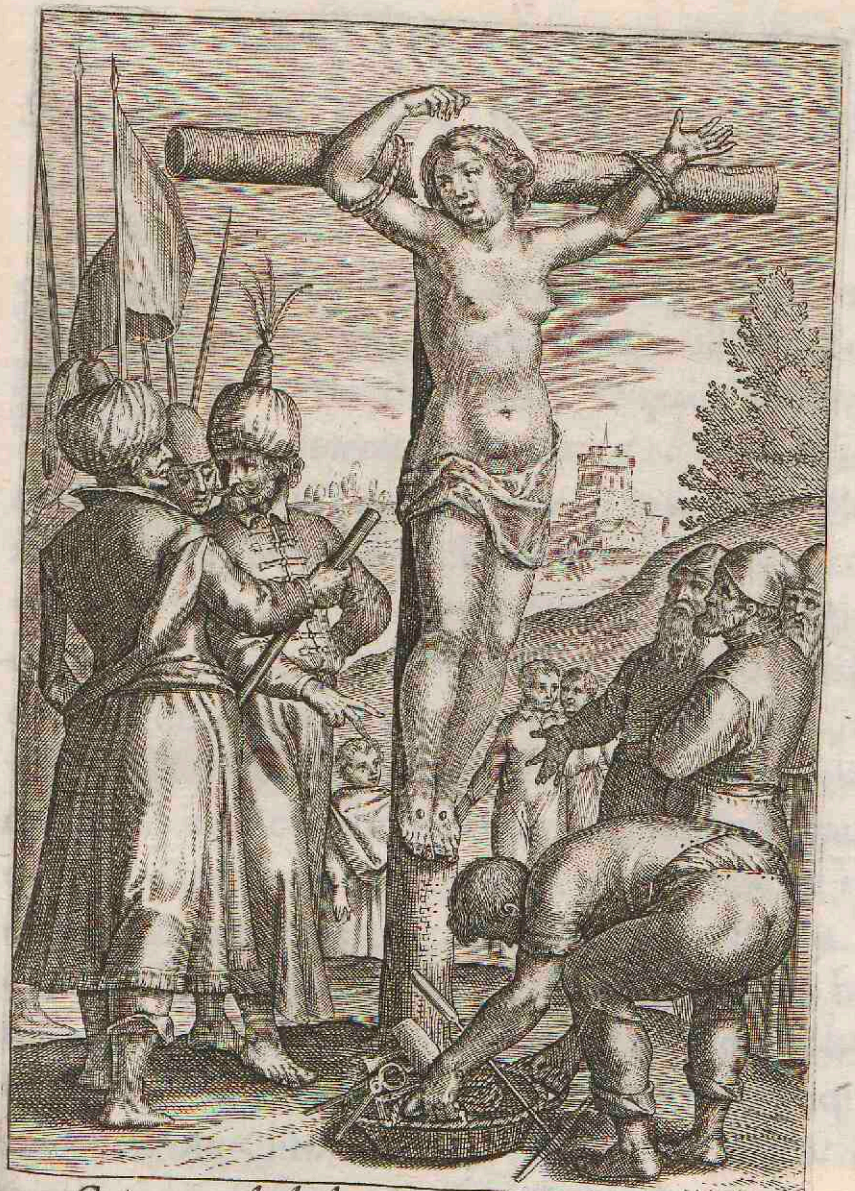
Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

NAuigamus omnes dum viuimus; & dum ægrotamus, in ſcopulos maris incidimus, & quidem redacti in tantum vitæ diſcrimen nauigantium more, clamemus, & MARIAE opem pariter imploremus, dicamuſque: *Ad te clamamus exules filij Euæ.* Adiungit ſe Bernardus morbo afflictus clamantibus,

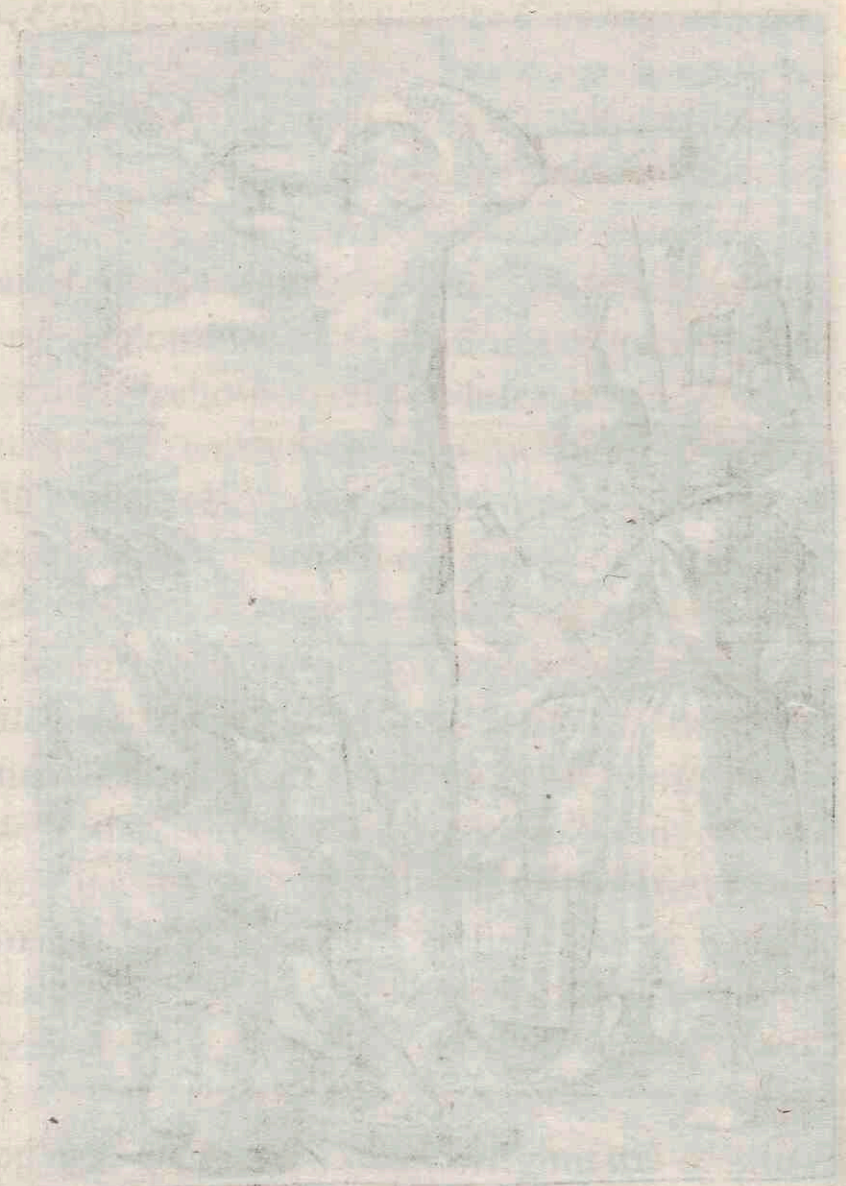
tibus, & in has voces prorumpit: *Clamamus ad te, quæ leuas nos à fæcibus peccatorum, quæ nos consolaris in cunabulis vagientes, lactas paruulos esurientes. Clamamus. Quare non clamaremus, Domina? qui vulnera sustinemus, plagas sentimus, qui inimicis vndique circumdamur. Clamamus angustiati, miseriis infinitis oppressi.* Resonat in terra echo, & missos ad se clamores remittit & reiicit: in mari echo non est, & susceptas in se voces admittit, nec remittit. Cùm in morbis & laboribus repellit mundus clamores, recurramus ad MARIAM, vbi repulsa non est, vocem edamus in mari, & cum Ecclesia dicamus: *Ad te clamamus.* Hæc vox laborantium & ægrotantium, hic clamor incidentium in scopulos est, vt tantis exempti periculis, humanæ vitæ nauigationem iam cœptam prosequantur, & in tuto ac securo portu nauem suam collocent & constituant: nauem, inquam, suam de terra in cælum
Viaticum. panem cælestem portantem, quem extremè laborantes ægrotantesque acceperunt, nauigarunt, atque cælestem portum tenuerunt.

Appareat speculum excultæ virginitatis & infirmitatis BENEDICTA.

EM-

Este procul thalami; procul hinc absiste Dione:
64. *Crux mihi Amyclæo charior illa toro.*

EMBLEMATICA IMAGO LXIV.

S. BENEDICTÆ VIRG. CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

SANCTA BENEDICTA virgo in agro Sesonico virginitatem ſuam illuſtri crucis martyrio decorauit. *O quàm pulchra eſt caſta generatio cum claritate! immortalis eſt enim memoria illius, quoniam nota eſt apud Deum & homines.* Hæc ſpecies & pulchritudo in BENEDICTA virgine ſplendet, quæ tota pura & munda in ara crucis comparet. Nota virgo Deo, nota hominibus, quam non obſcurat nec obumbrat labes vlla, nec vlla labis ſuſpicio. Symbolum virginitatis lilium eſt, quod in ſe candorem habet, & odorem ſuauem emittit. Conſonantiam habet cum lilio, quæ candida in cruce apparet, & ſimul BENEDICTA eſt, quæ benè apud omnes audit, de qua dicunt benè omnes, benè loquuntur. Quanti pendenda ſit bona virginitatis opinio, vel ex hoc intelligi poteſt, quod ait Ambroſius lib. de Inſtit. virg. cap. 6. *Maluit Dominus omnes de ſua generatione, quàm de matris pudore dubitare.* Verè Iuditha Maria, de qua ſcriptum eſſe legimus: *Erat autem eleganti aſpectu nimis. Et erat* Iudith 8,7.

Martyrol. Maurolin. Abbat. Moſſan.

Sympathia Mariæ & Benedictæ. Artificum laudabilis virginitatis.

hæc in omnibus famosissima, quoniam timebat Dominum valdè, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum. Non solùm hoc, sed & illam omnes pariter benedicebant, cui nomine omnium dixerat olim Ozias:

Iudith 13, 23. *Benedicta es tu filia à Domino Deo excelso præ omnibus mulieribus super terram. Benedictus Dominus, qui creauit cælum & terram, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum: quia hodie nomen tuum ita magnificauit, vt non recedat laus tua de ore hominum.*

Crux Benedictæ virginis, Crux status virginitatis.

Eccli. 41, 15. PRæscribitur viro nobili, vt curam habeat de bono nomine. Quid nobilius, quid splendidius virtute virginitatis, quæ soror est Angelorum, & homines in classem cælestium spirituum transfert. Satis rectè Nazianzenus in laudem Basilij dicit: *Eximia res est virginitas & cælibatus, atque in Angelorum naturæ singularis ordine debet censeri.* Accedit & Cassianus lib. 6. Institut. Monastic. *Nulla virtute tam propè carnales homines spiritualibus Angelis imitatione conuersationis æquantur, quàm merito & gratia castitatis, per quam adhuc in terra degentes, habent, secundùm Apostolum, municipatum in cælis, quem deposita corruptela carnali habituros Sanctos promittitur in futurum, hîc*

Excitatio laborantis.

iam

iam in carne fragili possidentes. Quid nobilius, quid illustrius virginum & Angelorum Reginâ? Hæc tanti nomen suum fecit, vt in gratiarum actionem pro illo modulata in montanis sit: *Magnificat anima mea* Luc.1,47. *Dominum, & exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.* Ditauit MARIAM Deus virginitate, ditauit donis, donauit nomine. Nomen virginis donum Dei est, & idcircò adscribitur Deo & diuino eius nomini: inquit enim, *& sanctum nomen eius.* CHRISTVS in cruce patiens sibi nomen acquisiuit, acquisiuit & MARIA. *Cùm* Cant. 1, *esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suauitatis.* Cùm Rex in lecto crucis accumberet, nardus Mariana simul bonæ famæ iucundum misit odorem. Quæ ergo Mariana es, *curam habe de bono nomine.* Vbi cura, crux ibi appareat necesse est: & quidem sine cruce virginitas tuta non est, cruce insignita virgo secura, & simul illa ore omnium BENEDICTA proclamatur, & applausibus excipitur. 12. Eccli.41, 15.

Speculum appensum virginis BENEDICTÆ, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

VOcatur ad speculum æger, & monetur vt in speculo appenso formam humanæ nuditatis
Iob 1,21. inspiciat, & dicat: *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc.* Reuertitur in terram illam, quæ spinas & tribulos generat. Et quidem terra nostra mortalis, cùm primæ subiaceat maledictioni, spinas & tribulos gignit, infirmitates scilicet & morbos, qui hominem ægrotantem pungunt.
Psal. 31,4. vnde & infirmus Dauid: *Conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.* Nouit patientiæ virtus in flores tribulos, in rosas conuertere spinas. Conuertit & illa, quæ cùm esset languida & patiens, assistentibus sibi dixit: *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Languebat in cruce CHRISTVS, & ita languebat, vt spinis & tribulis pungeretur simul & coronaretur, nihilominùs eius humanitas
Cant. 1, 16. ait, *Lectulus noster floridus.* Hic lectus, hic thorus BENEDICTAE sponsæ est, & eius animæ, quæ cum
Excitatio ægrotantis. CHRISTO laborat & infirmatur, & virtute suæ patientiæ ardentes febres quasi rosas & flores censet, memor sancti martyris Tiburtij, qui pauimentum

canden-

candentibus ſtratum carbonibus nudis pedibus calcauit, & cùm ſe ſigno ſanctæ Crucis muniuiſſet, per prunas nudis greſſibus inceſſit. Dum incederet, conuerſus ad Tyrannum ait: *Diſce ex hoc ſolùm eſſe Deum, quem Chriſtiani colunt: prunæ enim mihi flores videntur.* Magnum aſſiſtentis diuinitatis argumentum eſt, cùm prunæ vertuntur in flores, & febres ardentes rubeas commutantur in roſas, quas fert omni tempore, etiam brumali, patientia. *Extrema verba morientis.*

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

HÆc laborantis & ægrotantis conſolatio eſt, vt prorumpat in alta aliquando ſuſpiria, interdum ſub onere, quam patitur, infirmitatis, diræ ac duræ mortis furto ſpoliandus, latrocinioque denudandus gemat, vel etiam fleat. Prouidit autem Deus laborantibus & ægrotantibus de glorioſa cæli Regina, quæ ſuſpiria, gemitus & fletus miſerorum excipiat. vnde & miſeri dicunt: *Ad te ſuſpiramus gementes & flentes in hac lacrymarum valle.* Benè in ſuis Meditationibus Bernardus æger: *Suſpiramus de tam bonæ Matris abſentia, venire ad te Domina cupientes. Suſpiramus ad te, videre Filium tuum affectantes.* Rogat: *Quis ergo ad te, Domina, non ſuſpirabit? Amore ſuſpi-*

ramus

ramus etiam, & dolore. Undique nos angustiæ premunt. Vbi MARIA abest, adest gemitus. *Vbi non est mulier, ingemiscit egens & æger*, teste cap. 30. Ecclesiastico. Cùm autem dixerit ipse cap. 27. *Volatilia ad sibi similia conueniunt*, conueniet sacra columba MARIAE, si gemat in morbo & labore columba, & flens & gemens adiungat se Ecclesiæ, & dicat: *Ad te suspiramus gementes & flentes in hac lacrymarum valle.* Hæc vox afflictorum, qui solatium suspirantes, gementes & flentes quærunt apud eam, quæ primam expulit maledictionem, & eius loco benedictionem salutarem attulit, & contulit benedictum illum panem, ex quo vita nostra æterna pendet.

Viaticum.

Appareat speculum virilis virginitatis & infirmitatis WILGEPHORTIS.

EM-

Purpureum quæ barba decus violauerat oris,
65. *Hęc tibi non fracti pectoris omen erat.*

EMBLEMATICA IMAGO LXV.

S. VVILGEPHORTIS VIRGINIS CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

SANCTA WILGEPHORTIS virgo, Regis Portugalliæ filia, pro defensione Fidei & pudicitiæ decertans, à CHRISTO crucifixo & simul deformato postulauit, vt seipsam deformaret, ne ad humanas nuptias expeteretur. Pro voto ac desiderio suo res accidit: tota barbata comparuit, & in CHRISTVM deformatum totam seipsam transtulit & transformauit. Filia Regis erat, quæ cultum non quærebat externum. *Omnis gloria eius filiæ regis ab intus.* Quid simile refert Gregorius lib.4. Dialogor. cap.13. Gothorum namque temporibus *Galla huius vrbis nobilissima puella, Symmachi Consulis ac Patritij filia, intra adolescentiæ tempora marito tradita, in vnius anni spatio est eius morte viduata. Quam dum, feruente mundi copia, ad iterandum thalamum & opes & ætas vocaret, elegit magis spiritalibus nuptiis copulari Deo, in quibus à luctu incipitur, sed ad gaudia æterna peruenitur, quàm carnalibus nuptiis subiici, quæ à lætitia semper incipiunt, & ad finem cum luctu*

Molan. ad Vsuard. Martyrol.

Psal. 44, 14.

tendunt. Huic autem cùm valdè ignea conſperſio corporis ineſſet, cœperunt Medici dicere, quia niſi ad amplexus viriles rediret, calore nimio contra naturam barbas eſſet habitura, quod ita quoque factum eſt. Concludit Gregorius : *Sancta mulier nihil exteriùs deformitatis timuit, quæ interiùs ſponſi cæleſtis ſpeciem amauit ; nec verita eſt, ſi hoc in illa fœdaretur, quod à cæleſti ſponſo in ea non amaretur.* Non eſt viduitas, & multò minùs non eſt virginitas vera, quæ externam ſpeciem, quæ externum curat ornatum. Rationem reddit Cyprianus lib. de Bono pudicit. *Pudicitia nihil ornamentorum quærit, decus ſuum ipſa eſt. Hæc nos commendat Domino, coniungit* CHRISTO, *beata ipſa, & beatos efficiens apud quos habitare dignatur, quam numquam accuſare poſſunt, nec qui eam habuit, nec qui eam non habuit, venerabilis etiam hoſtibus ſuis, dum illam multò magis mirantur, quàm illam expugnare non poſſunt.* Et quidem mirabile eſt, quòd cùm B. MARIA adeſſet CHRISTI paſſioni, & ſumma hoſtilitas foret in eius crucifixum Filium, inter hoſtiles incurſus iuxta crucem firmiter viriliterque conſiſteret, hoſtibus ipſis venerabilis & admirabilis. Qui WILGEPHORTEM videt, corde & animo viraginem MARIAM videt : imò & CHRISTVM ipſum, qui in vtraque erat, in vtraque latebat. Non ſolùm Chriſtiano Paulo licet dicere de ſe, *Viuo ego,*

Sympathia Mariæ & VVilgephortis Artificum virilis virginitatis.

Gal. 2, 20.

iam

iam non ego, viuit in me CHRISTVS. Sanctorum ac Sanctarum singulis affirmare fas est; *Viuit in me* CHRISTVS. CHRISTVS igitur, quem in animæ suæ sacrario WILGEPHORTIS occultauerat, foras in cruce per amorem virginitatis emisit, & simul ostendit, virginitatem esse debere virilem. Huc pertinet quod ait Bernardus de Modo benè viuendi, Serm. 9. *Animus in corporis gestu apparet: gestus corporis signum est mentis: gestu corporis animus proditur.*

Crux VVILGEPHORTIS virginis, Crux status virginitatis.

FEminæ cultrices curiosæ sunt vanæ suæ pulchritudinis: quam si natura negauerit, vel donatam iam abstulerit, extremum esse laborem arbitrantur. *Mulierem fortem quis inueniet*, quæ tam forti animo sit, vt formam pulchritudinis suæ parui faciat & contemnat? Fortis virgo non est, cui propria species placuerit: nec refert illa in se sponsum virginitatis, qui cùm speciosus forma præ filiis hominum esset, seipsum in passione sua deformauit. Hæc mulier vana est, & quidem de illarum numero, quæ curantes speciem suam, non attendunt crucifixum, sicut lib. 6. Reuelat. S. Birgittæ cap. 52. Virgo Dei Mater aduertit. *Verè tales mulieres*, inquit, *non considerant* Prou. 31. 10.

faciem eius, quando ſtetit viuus & mortuus in cruce ſanguineus & pallidus de pœnis, nec curant de opprobriis, quæ ipſe audiuit, nec de morte contemptibili quam elegit.

Excitatio laborantis. Fortis virgo quæ vſurpat verba Auguſtini lib.4. Confeſſ. cap.34. *Pulchras formas & varias, nitidos & amœnos colores amant oculi. Non teneant hæc animam meam; teneat eam Deus qui fecit hæc bona, ſed ipſe eſt bonum meum, non hæc.* Fortis virginitas, quæ totas viriles Agnetem & Agatham reddidit, quarum Eccleſiaſticum Officium quaſi de viro Martyre legitur & cantatur. *Beatus vir, qui non abiit in conſilium impiorum.* Diſplicuit vtraque mundo, placuit Deo, qui pudicitiam diligit, ſed talem, qualem de Singularitate Clericor. Cyprianus deſcribit: *Pudicitia ſemper ornatur ſolo pudore; benè tunc conſcia de pulchritudine, ſi improbis diſplicet.*

Pſal.1,1.

Speculum appenſum virginis VVILGEPHORTIS, ſpeculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

CÆleſtes nos eſſe cupit & optat Paulus Apoſtolus, qui cùm eſſet ipſe cæleſtis, accepit iſtud oraculum, *Virtus in infirmitate perficitur.* Et quidem ritu cæleſti, quando laborat & ægrotat homo, cum eodem Apoſtolo dicit: *Cùm infirmor, tunc potens ſum.*

2.Cor.12, 9.

2.Cor.12, 10.

Oſtendat

Oſtendat ſe virum æger, & in carne ſua infirma animos viriles gerat. Fateatur ipſe de ſe, quod de ſe faſſus eſt CHRISTVS: *Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma.* Caro infirma ſpiritum non debilitabat, robuſtus potiùs ſpiritus carnem debilem excitabat. Hoc ipſum accidere ſolet ægro, cui verè dicere licet: *Viuo ego, iam non ego, viuit in me* CHRISTVS. Rectè Ambroſius in Pſalm. 37. *Noli ergo timere carnis infirmitatem, quia ſanctus, cùm infirmatur, potentior eſt.* Potentior ſanè, robuſtior & virilior in lecto crucis WILGEPHORTIS viſa eſt, & quiſquis eam imitari lecto affixus cupit, *cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ.* Dabat & aptabat cor ſuum in ſimilitudinem præſentis imaginis ſancta virgo Eliſabetha, quæ inter morbos & dolores acutiſſimos tota virago, Wilgephortis myſtica apparuit, ſicut eius hiſtoria tradit. Hæc virgo & ſimul virago ſorores è lectulo doloris ſic affata eſt: *Nolite mirari, chariſſimæ, ſuper infirmitatibus meis, ſicut homines imperiti; neque diffidatis gratiæ Dei in me, propter caſtigationes eius quas ſuſtineo, & ſæpè ſuſtinui in medio veſtri. Conſcientia mea bona eſt apud Dominum, & certiſſimè agnoſco, quòd per ea quæ patior, præparat & ornat coronam meam Dominus in regno ſuo.* Hanc coronam in cruce & per crucem WILGEPHORTIS ſibi promeruit, & eamdem affixa

Excitatio agrotantis. Matth. 26, 41. Gal. 2, 20. Eccli. 38, 28. *Extrema verba morientis.*

lecto

lecto virilis Eliſabetha in doloribus & morbis merebatur.

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

VIs in oculis Reginæ glorioſæ eſt, ad quos recurrit & recurrere docet Eccleſia ægros, cùm ait: *Eia aduocata noſtra, illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte.* Recurrit Bernardus æger, & in Meditationibus inquit: *Cur non offertis vos oculis Virginis, ſi vultis perfectam recipere medicinam?* Præfert in vultu & oculis glorioſa Regina, quanta virgo & quanta virago ſit, & habet hanc vim, vt animas in carne infirma degentes, robuſtas ac viriles efficiat, reddatque per omnia ſimiles WILGEPHORTI, quæ dum in cruce laborat, vſurpat vocem Apoſtoli, *Cùm infirmor, tunc potens ſum*; & addit, *Virtus in infirmitate perficitur.* Hæc virtus Euchariſtiæ, & ſimul MARIAE eſt, vt cor humanum confirmet, & pectus infirmum reddat omnino virile.

2. Cor. 12, 9.

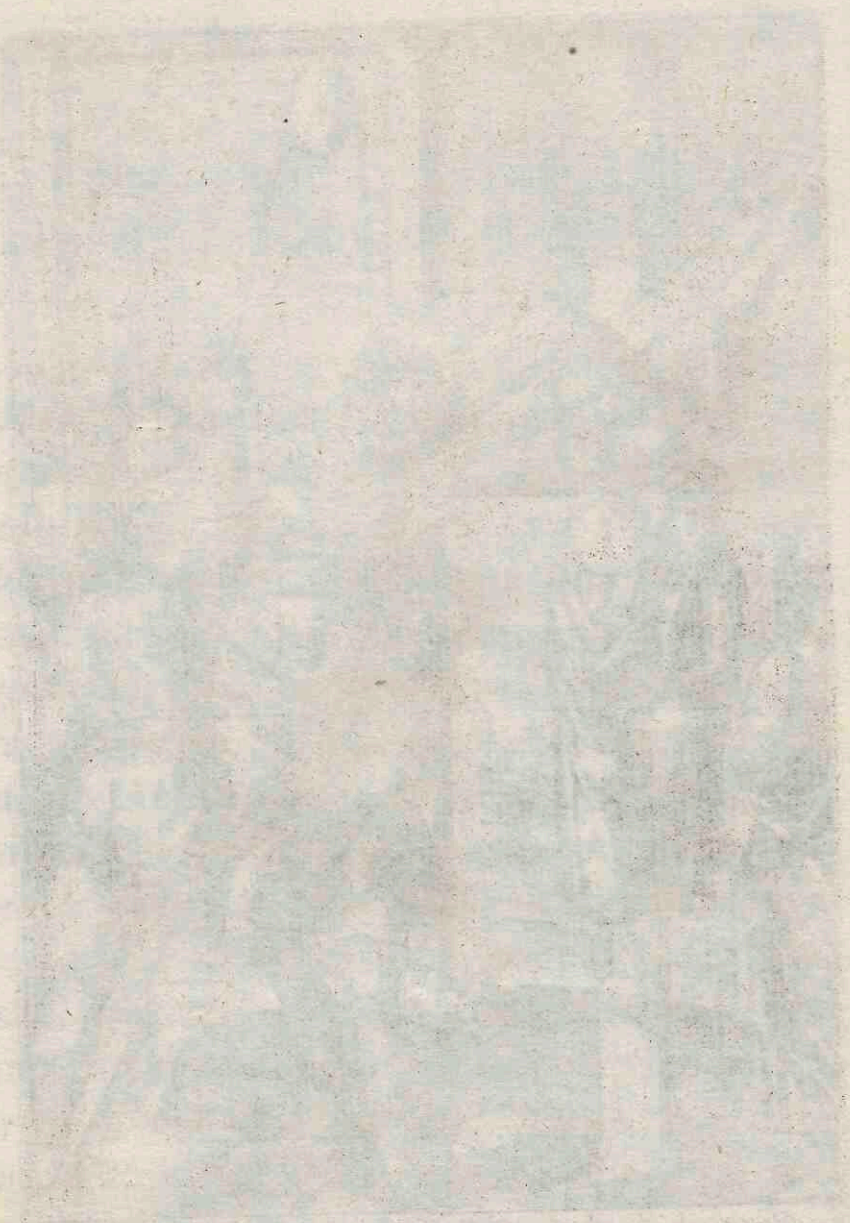
Viaticum.

Appareat ſpeculum conſenſus virginalis & infirmitatis MARTHA & MARIA.

EM-

Concordes animas, quibus vnum eſt viuere Chriſtus,
66. *Quid mirum eſt vno claudere fine dies?*

EMBLEMATICA IMAGO LXVI.

SS. MARTHÆ ET MARIÆ CRVCIFIXARVM EXPLICATA.

COMPARENT MARTHA & MARIA, ambæ sorores, ambæ virgines, ambæ Spiritus sancti sponsæ, quæ pro defensione Fidei & virginitatis suæ constantes & vnanimes mortem crucis subierunt. Satis benè Augustinus Serm. de Laudibus Crucis exclamat: *Grande & profundum mysterium Crucis, & ineffabile atque inseparabile vinculum charitatis.* Mira res est, quòd sorores illæ duæ, MARTHA nimirum & MARIA, in ipsa præsentia CHRISTI dissenserint inter se, cùm querula MARTHA dicat, *Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, vt me adiuuet.* Necdum CHRISTVS exaltatus in cruce fuerat, cuius virtute vinculum puritatis, nexusque charitatis inter sorores duas interceſſurus erat. Iam ergo virgines inter se MARTHA & MARIA, intercedente passione, conuenerunt, quarum vna pax est, vna crux virginitatis & pudicitiæ. Vbi vna virginitas, & vna pudicitia est, deesse animorum & Menolog. Luc. 10, 40.

voluntatum consensus nequit. Fauet Cyprianus de Bono pudicit. *Pudicitia*, inquit, *est honor corporum, ornamentum morum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput*. Regina virginum MARIA secum & in se MARTHAM & MARIAM complexa est, in cuius honorem & gloriam, cùm in cælum assumitur, MARTHAE & MARIAE Euangelium legitur & cantatur, & simul ostenditur, sorores duas, aliàs inter se dissidentes, in vna eademque virginitate conuenire facilè posse. Conuenerunt inter se MARTHA simul & MARIA, quarum idem animus est, eadem passio, quæ verè illas germanas sorores fecit. Cùm CHRISTVS crucifixus est, adfuit MARIA, MARTHA defuit: iam verò crucifixo CHRISTO, duæ sorores MARTHA & MARIA infixæ & affixæ cruci assistunt.

Sympathia Mariæ & sororum virginum Artificum vnionis virginalis.

Crux MARTHÆ & MARIÆ, Crux status virginitatis.

CHRISTVS, qui MARTHAM & MARIAM olim composuit in Euangelio, suggessit S. Birgittæ lib.6.cap.65. quid facto opus esset, vt in vnam eamdemque personam MARTHA & MARIA conuenirent. *Qui perfecta desiderat esse Maria, debet priùs esse Martha laborando corporaliter; & scire debet priùs resistere*

Excitatio laborantis.

sistere desideriis carnis, & tentationibus diaboli obuiare, & postea potest cum deliberatione ascendere ad gradum MARIAE. *Qui enim non est probatus & tentatus, & qui non vicerit motus carnis suæ, quomodo potest iugiter cælestibus inhærere?* Hoc ipsum mysterium indicat proposita imago, in qua cruci affixa MARIA quiescit, MARTHA verò in crucem assumpta ascendit, vt MARIAE gradum & quietem attingere queat. Quàm bonum & quàm iucundum, habitare sorores in vnum! *Virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu.* Ad hoc vt sancta corpore sit, laborat, & desideriis carnis reluctatur; & vt sit sancta simul spiritu, cælestibus continuò inhæret. Cùm reluctatur, MARTHA crucifigitur. *Qui sunt* CHRISTI, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Cùm autem adhæret cælestibus virgo, confixa est instar Apostoli, qui dicit: CHRISTO *confixus sum cruci.* Consensus virginalis MARTHAE & MARIAE planè consistit in eo, vt virgo carnem suam crucifigat, & spiritum suum CHRISTO affigat, quiescat, & glorietur in consortio eius qui dicit: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri* IESV CHRISTI.

1.Cor.7, 34.

Gal.5,24.

Gal.2,16.

Gal.6,14.

Speculum appensum virginum MARIÆ & MARTHÆ, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

RESpondent sibi virginalia specula appensa MARIAE scilicet & MARTHAE, in quibus corporis & animæ effigies exprimuntur. Caro & anima germanæ sorores sunt: carnem MARTHA, MARIA animam repræsentat. MARTHA sollicita est, nec quiescit; MARIA verò curis omnibus renuntians, ad pedes CHRISTI confugiens, secura quiete fruitur. Hæc in omnibus seruanda forma, vt si caro sollicitata morbis nesciat seruare quietem, illam quærat apud CHRISTVM anima, inuentam teneat. Et quidem cùm MARIA Dei mater è viuis abiit, in eius infirmitate eluxerunt MARIA & MARTHA, vt in lecto laboraret, & in CHRISTO requiesceret, ac proinde in Assumptionis honorem sacrum Euangelium MARIAE & MARTHAE recitatur. Felix æger, cui assistunt MARTHA & MARIA, dicuntque Seruatori: *Ecce quem amas infirmatur*. Præualeat infirmæ carni fortis & potens anima, præualeat MARTHAE MARIA. Tunc præualet, cùm etiam sanctis operibus, quæ sanus & incolumis æger præstare poterat, infirmitatem, quam ex diuina voluntate

Ioan. 11, 3.

Excitatio agrotantis.

luntate patitur, anteponit. Præstat, si Deo placet, in lecto ægrum otiari, quàm sanum extra lectum negotiari. Vnum certè est necessarium, diuinum exequi beneplacitum. Et quidem infirmus Iobus, testante D. Chrysostomo, magis Deo gratus extitit, cùm plenus vlceribus otiaretur, quàm cùm sanus & diues eleëmosynis elargiendis studeret. Ea propter venerabilis Pater Auila Sacerdoti in lecto iacenti scripsit: *Ne quæso respicias ad id quod faceres si sanus esses, sed cogita potiùs quàm placiturus sis Deo, si in morbo tuo cum voluntate Dei te conformes. Et si purè, vt equidem reor, Dei voluntatem quæras, quid amplius tibi confert, sanum esse quàm ægrum, cùm eius voluntas omne nostrum sit bonum?* Vbi omne bonum est, ibi regnum, ibi requies nostra est, & idcircò cùm oramus, *Adueniat regnum tuum*, consequenter supplicamus, *Fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra:* ex qua quidem voluntate totum bonum nostrum pendet. vnde & B. Martinus iam iam obiturus dixit, *Fiat voluntas tua.* Matth. 6, 10.

Extrema verba morientis.

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

SOrores duæ, MARTHA videlicet & MARIA, quæ cum fratre suo Lazaro laborabant, cupientes CHRISTVM videre, vt eius veneranda præsentia omnis

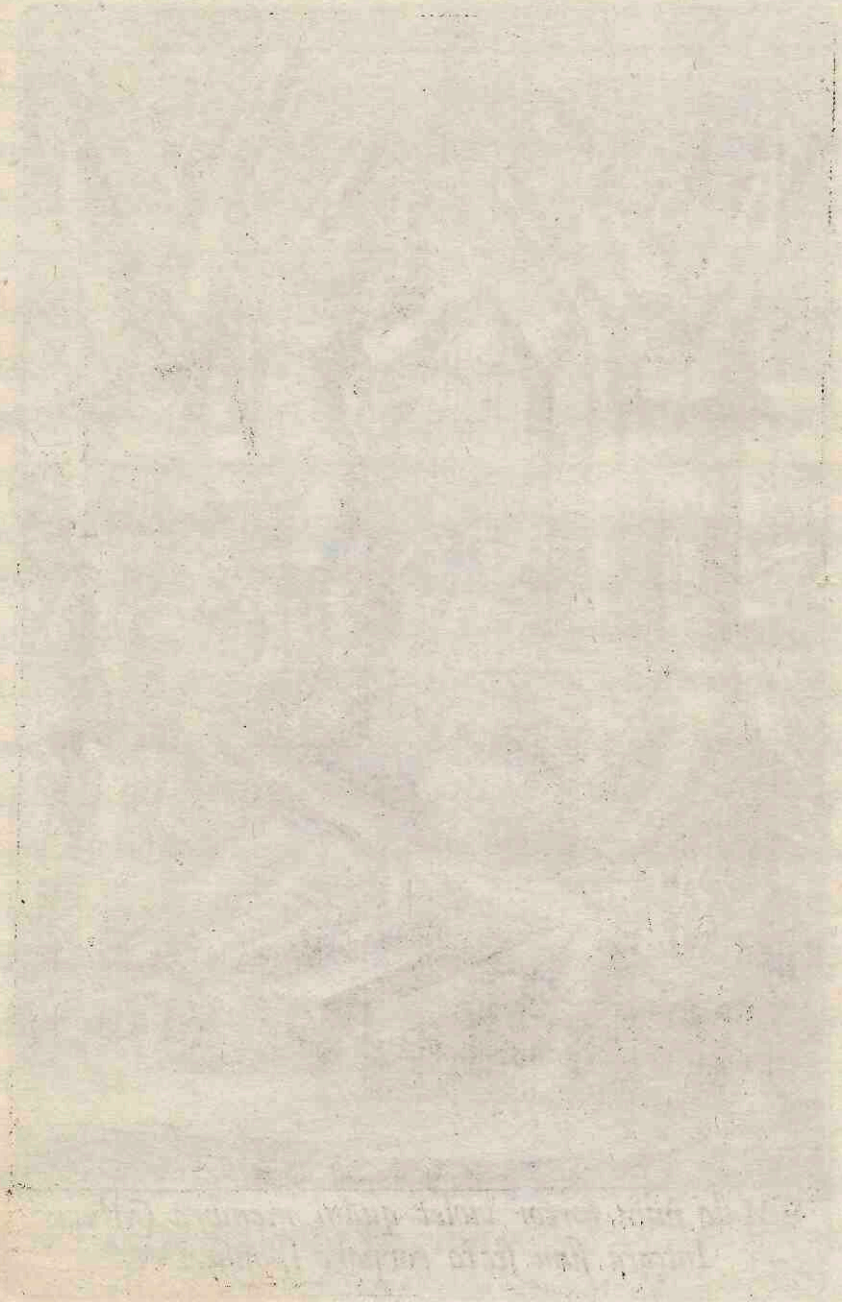
Ioan.11,3. omnis morbus fugaretur, scripserunt, *Ecce quem amas infirmatur.* Et quidem dum miser homo laborat, & malè habet, ductus eodem spiritu quo sorores regebantur, confugit ad eam quæ *salus infirmorum* est, & postulat: IESVM *benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.* Refert Bonauentura in Vita S.Francisci, quòd cùm mulier grauissimis partus doloribus vexaretur, ex eius consilio recitauit Antiphonam, *Salue Regina.* Cùm illam deuotè enuntiaret, pulchellum infantem enixa est, & simul recreata ad hanc vocem, IESVM *benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.* Exclamat hoc loco Bernardus: *O venter mirabilis, qui potuit capere Saluatorem! ô venter laudabilis, qui potuit recipere Redemptorem!* Hunc eumdem recipit, qui decumbit, & *Viaticum.* Viaticum sumit, quique, accepto sacro Viatico, cogi-
Ioan.11,3. tat adesse virginem, ac dicere CHRISTO suo: *Ecce quem amas infirmatur.* Respondeat & ipse cum eodem D.Bernardo: *Fructus tuus, Domina. Hunc* IESVM *benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende, vt videndo ipsum habeamus.*

Appareat speculum virginalis integritatis & infirmitatis TARBVLA cum virginibus.

EM-

Malo mihi tortor violet quàm membra Cytheris:
67. *Integra ſum ſecto corpore ſponſa Dei.*

EMBLEMATICA IMAGO LXVII.

SS. TARBVLÆ ET SOCIARVM CRVCIFIXARVM EXPLICATA.

TARBVLA glorioſa virgo, ſoror Simeonis Epiſcopi, & cum illa ancillæ duæ, in Perſia ſub Sapore Rege pro ſeruanda caſtitate, & ſimul fide, diſſectæ ſerris per medium, crucibus affixæ ſunt. Solemnis & celebris virginitatis lex, quam promulgauit Apoſtolus, vt mulier innupta & virgo penitus indiuiſa ſit, totam ſe Deo integram tradat, & ſeruet. Quamuis dentatis ſerris virgines diuidantur, integræ tamen manent, quoniam integritas virginalis nulla externa vi deſtrui, nulla violentia ſecari poteſt, ſi virgo tenax propoſiti perſiſtat ac perſeueret. Magnum miraculum Euchariſtiæ, quæ in ſpecie externa Hoſtiæ patitur diuiſionem, CHRISTVS tamen ſub panis & vini formis integer conſeruatur.

Metaph. Nicephor. Vſuard.

1. Cor. 7, 32.

A ſumente non conciſus,
Non confractus, non diuiſus,
Integer accipitur.

Proles ac germina ſunt venerabilis Sacramenti Vir-

Zachar. 9. 17. gines immaculatæ. *Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* TARBVLA & sociæ cùm virgines CHRISTI sint, & se hostiam offerant Deo, secari possunt exteriùs, earum integritas nulla potentia, nulla violentia concidi potest: referunt quippe Eucharistiam, cuius proles ac soboles sunt. Regina Virginum Mater tota Eucharistica est, quæ virgo & coniugata fuit: ita coniugata, vt esset illa diuisa; ita virgo, vt corpore & spiritu integra, & penitus indiuisa foret.

Sympathia Mariæ & virginum Artificum integritatis virginalis.

Crux TARBVLÆ & sociarum, Crux status virginitatis.

PAtitur insidias virginitas, patitur manus violentas, quæ labefactare & destruere eius integritatem conantur. Hæc dura puritatis oppressio, serrarum martyrio non est absimilis, & quidem ita grauis & molesta, vt CHRISTVS lib. 1. Reuelat. sanctæ Birgittæ cap. 6. dixerit: *Sicut non est mors vlla morte serræ amarior, sic non est supplicium, quo non participes fiant, & secabuntur per medium à diabolo, & diuidentur à me.* Vera & perfecta virginitas serris oppugnatur, non expugnatur; si virgo firma ac fida persistat, & à Deo non diuidatur. Non minuitur violentis

Excitatio laborantis.

lentis ferris virginitas, sed potiùs augetur. Huc attinet virginale illud responsum, quod Lucia Præfecto Paschasio dedit: *Si inuitam iusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.* Sola voluntate virginis virginitas, & eius integritas amitti potest. Ergo benè monet Augustinus Serm.6. de Natiuitate Domini: *Gratias agat Virgo, quia tantam felicitatem integritate portat. Teneat fortiter, ne perdat rem irrecuperabilem, ne in vno momento delectationis amittat gratiam mentis & corporis, non contrahat turpitudinem animæ per pulchritudinem formæ corruptæ, non illam concupiscentia vincat.*

Speculum TARBVLÆ & sociarum virginum, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

QVid aliud mors est, quàm diuisio corporis & animæ? Mors instar serræ in morbo hominem secat, & in duas partes distribuit, vnde cùm ille laborat, sub serra est, & cùm iam vitam absoluit, totus iam diuisus est; sub serra mortalis es, cùm infirmaris, scinderis, & doloribus secaris, cauere maximè debes, ne patientia minuatur, sed integra conseruetur. Ad hanc patientiam seruandam, & eius integritatem, habeat ægrotus præ oculis spe-

culum TARBVLAE & ſociarum, quæ dum ſerrantur & diuiduntur,

Non murmur reſonat, non querimonia;
Sed corde impauido mens benè conſcia
Conſeruat patientiam.

Cùm ſerra lignum partitur, queritur quodammodò & murmurat, virgines verò ſerratæ nec murmurant, nec expoſtulant; poſtulantque ab ægrotante, vt præſtet id quod monent exemplo ſuo, & Sermone de Viſit. infirmorum ſuggerit Auguſtinus, dum ait: *Noſtris acquieſce conſiliis, & quandoquidem murmurando duo mala ſuſtines, pacificus eſto, & grauamen corporale fac tibi antidotum ſpirituale.* Et quidem ſerra nos monet, ne contra vitæ ac mortis Deum inſurgamus, cùm dixerit Iſaias: *Numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra contra eum, à quo trahitur?* Conſideret mortalis homo, adaptari ſe, vt cæleſti fabricæ inſeratur, quæ ex viuis tam lapidibus quàm lignis conſtruitur. Lapides malleo & regula diſponuntur, & myſtica ligna iam ſecuri, iam ſerra, quam diuina manus mouet ac trahit, virtute tolerantiæ dolantur & poliuntur. Serra ſe in artificem non erigit, nec etiam lignum quod ſcinditur & ſecatur: nec æger extollat nec ſe efferat in Deum, humilem potiùs ſe reddat, & Deo cedat. Cedit, qui viuens

Excitatio ægrotantis.

Iſai. 10, 15.

viuens & moriens totum se diuinæ prouidentiæ committit, & dicit cum moriente iam Ambrosio: *Mori non timeo, quia bonum Dominum habemus.*

Extrema verba morientis.

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

HÆc pietas MARIAE est, hæc summa eius clementia, vt iis qui laborant & ægrotant, adsit & assistat, cùm eius auxilium & subsidium deprecantur, & exclamant: *O clemens! ô pia!* Virgo clemens & pia, sacra MARIA est, cuius pietas & clementia sine læsione partitur & distribuitur, perfecta semper & integra perseuerat. Qualis Mariana virginitas, talis pietas, talis benignitas est. Quibus clemens, quibus pia? Respondet in Meditationibus Bernardus: *O clemens indigentibus, pia exorantibus! O clemens pœnitentibus, pia proficientibus! O clemens liberando, pia largiendo! O clemens consolando, pia blandiendo!* Hæc dos, hæc prærogatiua pietatis ac clementiæ Marianæ, vt ad omnes & per omnes miseros & afflictos pertineat, & tamen illa, postquam diuisa fuerit, integra perseueret. Dicat ergo infirmus, qui doloribus scinditur & disrumpitur, more TARBVLAE atque sociarum: Hîc scinde & rumpe, CHRISTE sancte, dummodò sua pietate & clementia Mater assistat,

Viaticum. assistat, adsit & sacra Eucharistia, in qua non confractus, non diuisus, integer acciperis. Quòd si mortalis homo sacrum accipiens Viaticum totus mutatur, totus in CHRISTVM conuertitur, in morte ita diuiditur, vt totus & integer cælo & Deo destinetur.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ virginalis, corona & laureola.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

FIgura glorioſæ Crucis apud virgines crucifixas & cruciferas eſſe deprehenditur, deprehenduntur quoque corona, diadema, laurus, & palma in ſignum præclaræ victoriæ & gloriæ. Corona gloriæ, quæ ſita eſt in clara ſummi Dei contemplatione, donatis iam beatitudine communis omnino eſt: ornamentum aureum laureolæ ſolùm Doctoribus, Virginibus & Martyribus ſpecialiter conceditur. Triplex ornatus laureolæ tribus viribus animæ apprimè reſpondet, vt ex multorum opinione Theologorum refert S. Thomas in 4. diſtinct. 49. quæſt. 5. art. 5. *Quidam*, inquit, *diſtinguunt tres aureolas ſecundùm tres vires animæ, & dicunt, tres aureolas dependere potiſſimè ex trium virium animæ actibus. Potiſſimus enim actus rationalis eſt, veritatem fidei etiam in aliis diffundere, & huic actui debetur Doctorum aureola. Iraſcibilis verò actus potiſſimus eſt, etiam mortem propter* CHRISTVM *ſuperare,*

rare, & huic actui debetur aureola martyrum. Concupiscibilis autem actus potissimus est, à delectabilibus maximis penitus abstinere, & huic debetur aureola virginum. Quamuis Regina glorioſa virginum crucifixarum & cruciferarum palmam omnibus prætulerit. Ait deinde ſanctus Thomas: *Quidam dicunt, quòd beata Virgo pro virginitatis præmio non habet aureolam, ſi aureola propriè accipiatur ſecundùm quod reſpicit pugnam, tamen habet aliquid maius aureola propter perfectiſſimum propoſitum virginitatis ſeruandæ. Alij verò dicunt, quòd aureolam etiam ſub propria ratione aureolæ habet excellentiſſimam; quamuis enim pugnam non ſenſerit, pugnam tamen carnis aliquam habuit, ſed ex vehementia virtutis adeò habuit carnem ſubditam, quòd eiuſmodi pugna ei inſenſibilis erat. Sed iſtud non videtur conuenienter dici, quia cùm Virgo credatur omnino immunis fuiſſe à fomitis inclinatione, propter eius ſanctificationem perfectam, non eſt pium, ponere, aliquam pugnam à carne fuiſſe in ea, cùm talis pugna non ſit niſi ex tali inclinatione; nec tentatio, quæ eſt à carne, ſine peccato eſſe non poſſit. Vnde dicendum eſt, quòd aureolam propriè habet, vt in hoc aliis Eccleſiæ membris conformetur, in quibus virginitas inuenitur; & quamuis non habuerit pugnam per tentationem quæ eſt à carne, habuit tamen pugnam quæ eſt ab hoſte, qui nec ipſum Chriſtum reueritus eſt, vt patet Matth. 4.*

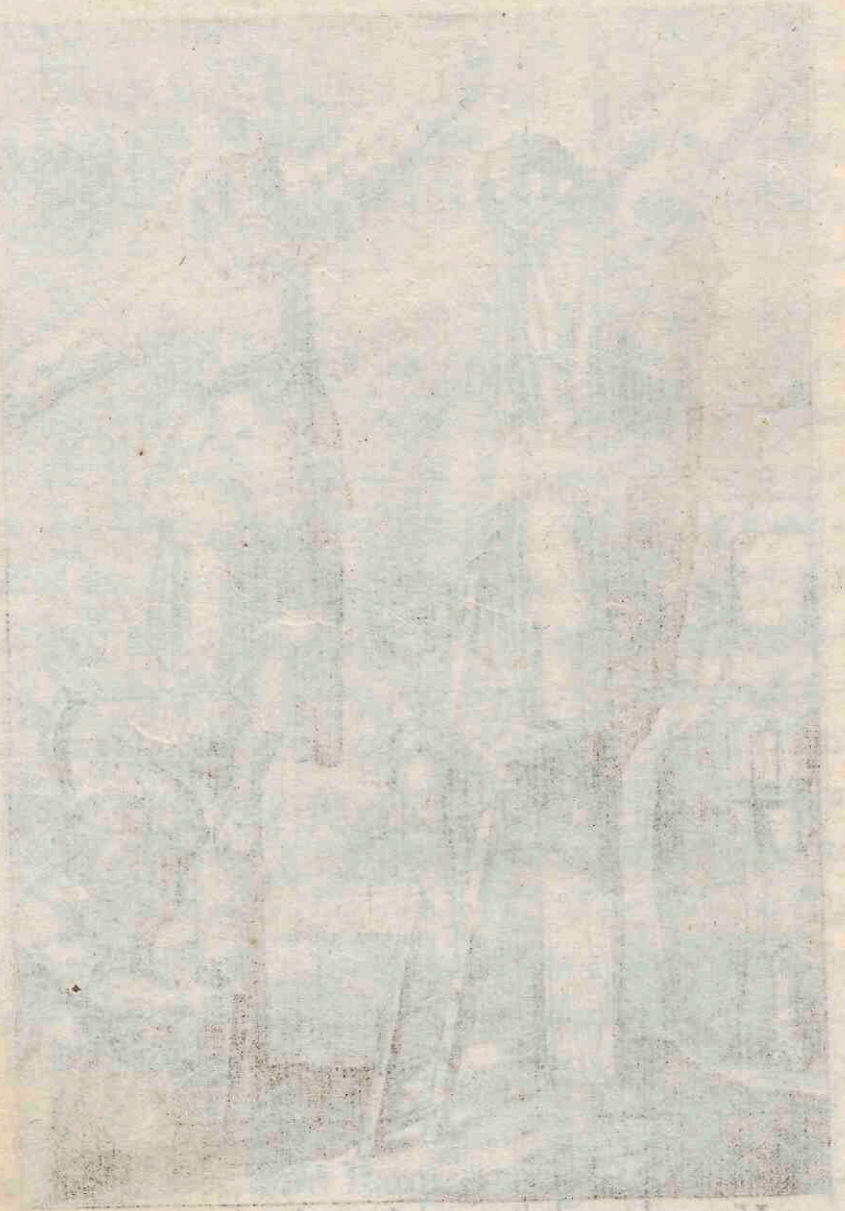
Tam crucifixis quàm cruciferis virginibus dictum
Cant. 3, 11. est illud oraculum : *Egredimini, & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.* Accedit hoc loco Richardus : *Exiguum & breue est, quod pati potestis ; immensum, quod per hoc expectatis.*
2. Cor. 4, 17. *Momentaneum & leue tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Cogitate æternum, & leuiter feretis momentaneum. Cogitate pondus (id est, magnitudinem gloriæ) & leuis fit tribulatio, quam comitatur talis remuneratio. Dum patimini, coronam intueamini : tunc enim vobis fit diadema, quo coronabimini in die solemnitatis quæ de vobis erit, cùm de corpore egrediemini, vel desponsationis illius, cùm de nuptiis Ecclesiæ militantis transibitis ad nuptias Ecclesiæ triumphantis.* Cùm
Laureola victoriæ.
Extrema verba morientis.
transiret ad has nuptias, clamabat Agnes : *Benedico te, Pater prædicande, qui etiam inter flammas intrepidam me ad te venire permittis. Ecce iam quod credidi video, quod speraui iam teneo, quod concupiui, complector. Te confiteor labiis & corde : te totis visceribus concupisco. Ecce ad te venio viuum & verum Deum.*

Appareat speculum status coniugalis & infirmitatis TIMOTHEVS & MAVRA.

EM-

Vos cælo voluit socialem ducere vitam,
68. *Qui crucis ad thalamum fœdera iunxit Hymen.*

EMBLEMATICA IMAGO LXVIII.

SS. TIMOTHEI ET MAVRÆ CRVCIFIXORVM EXPLICATA.

TIMOTHEVS & MAVRA coniuges chariſſimi apud Thebaïdem Ægypti, ſub Decio Imperatore ab Ariano præfecto crucis ſupplicio afficiuntur. *Vbi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Coniunguntur matrimonio TIMOTHEVS & ſua MAVRA, cum quibus crucifixus CHRISTVS eſt, & quibus crucifixis aſſiſtit. Pertinet huc, quod CHRISTVS ipſe lib. 1. Reuelat. cap. 6. coniugatæ Birgittæ declarauit: *Ego ſum vnus Deus, trinus in perſonis, vnus in ſubſtantia cum Patre & Spiritu ſancto. Sicut enim impoſſibile eſt ſeparari Patrem à Filio, & Spiritum ſanctum ab vtroque; & ſicuti impoſſibile eſt ſeparari calorem ab igne: ſic impoſſibile eſt tales coniuges ſpirituales à me ſeparari, quin ſim tertius cum eis. Semel autem corpus meum laceratum eſt in paſſione, & mortuum, ſed numquam lacerabitur, nec morietur. Ita & ipſi numquam morientur à me, qui mihi fide recta & voluntate perfecta incorporantur. Nam vbicumque ſtant, ſedent, vel ambulant,* Martyrol. Marulus. Matth. 18. 20.

ego ſum ſemper tertius cum eis. CHRISTVS igitur crucifixus TIMOTHEO & MAVRAE tertius adiungitur, vt ſocius & adiutor in martyrio ſacris coniugibus veniat. Septem Sacramenta ortum ſuum in Cruce habuerunt. Coniugium è ſeptem Sacramentis vnum, crucem, iugum, & onus affert vtrique coniugi commune, & ab vtroque portandum. Nec quidem matrimonium ipſum, quod celebratum eſt inter Deiparam & Ioſephum, liberum à cruce fuit, nec vllus labor in eo, qui non eſſet communis vtrique, cùm ſub eodem iugo laborioſum onus traherent.

Sympathia Mariæ & coniugis Timothei Artificum tolerantia coniugalis.

CRUX TIMOTHEI & MAVRÆ, Crux ſtatus coniugalis.

MAtrimonium Chriſtianorum quaſi præludium quoddam martyrij eſt. Quid enim aliud myſterium coniugale eſt, quàm laborioſum teſtimonium matrimonij, quod inter CHRISTVM & Eccleſiam celebratum eſt, *Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico, in* CHRISTO *& in Eccleſia.* Magnum iſtud Sacramentum non voluptatibus carnis, ſed intenſis crucis doloribus conſummatum eſt, vt nouerint Chriſtiani coniuges, matrimonij ſui ſtatum non delicioſum eſſe, ſed laborioſum, cùm ſcriptum ſit de coniugatis: *Tribulationem carnis habebunt huiuſ-*

Epheſ. 5, 32. *Excitatio laborantis.*

1. Cor. 7, 20.

huiusmodi : nimirum, *aperientes sibi per coniugij copulam dolorum officinam*, vt agens de Vera virginit. explicat. Basilius. Qui crucifixus est, corporis sui liberam facultatem non habet, nec quidem coniux. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir : similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Quod seruitutis iugum expendens Chrysostomus libro de Virginit. scribit : *Paulus proprij etiam corporis iure adempto, omnem ipsius principatum dat vxori, cuius imperio magis subiectum esse virum, quàm puerum emptum pecunia : seruo enim si quando comparata pecunia pretium, quanti emptus est, Domino persoluere potuerit, plerumque libertatem recuperare licet ; at vir quamuis omnium difficillimam seruitutem tamen perferre necesse habet, quippe qui nullam potest inire viam, qua solutus eiusmodi dominatu liberetur.* 1. Cor. 7, 4.

Speculum appensum coniugum TIMOTHEI & MAVRÆ, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

MVtuo coniugio caro & spiritus copulantur, & dum viuit homo, coniugium hoc perseuerat. Nullum sine labore & sine onere connubium est, cùm scribat Apostolus : *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi.* Quàm sit laborioſus carnis & spi- 1. Cor. 7, 28.

ritus

ritus nexus, adhuc valentes & incolumes experimur; sed tunc maximè sentimus, cùm morbis tangimur & afflictamur. Tunc temporis multi sunt, qui desiderant quàm maximè à vinculo matrimonij liberari. Nec peccat mortalis homo, cùm libertatem affectat, & vt illam consequatur, iacens in lecto suspirat. Apostolus ipse qui scripsit, *Alligatus es uxori, noli quærere solutionem*; idem ipse vehementer optabat *dissolui, & esse cum* CHRISTO. Ergo cùm ægri laborant, & gemunt sub onere molesti laboriosíque coniugij, moneri & simul excitari debent testimonio illo Scripturæ: *Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus.* Commendat hoc ipsum Gregorius 3. Parte Pastor. cap. 13. Liberabit hominem Deus ab infirmitatibus & morbis, cùm caro prædita virtute resurget: interim dum vitam mortalem agit, laboret necesse est, cùm lib. 10. Homiliarum Homil. 38. dixerit Augustinus: *Ægritudo perpetua est in ista fragilitate carnis.* Perpetuum est debilis nostræ carnis & spiritus vinculum, perpetua infirmitas & ægritudo, quæ longam exigit tolerantiam atque patientiam: monentque propterea TIMOTHEVS & MAVRA ægrum: Homo de humanis parentibus ortus, natus es ad laborem & infirmitatem ferendam, & tunc depones vtrumque, cùm animam

1. Cor. 7, 27.

Phil. 1, 23.

Psal. 33, 20.

Excitatio ægrotantis.

nimam depoſueris, interim onera ſuſtine matrimonij, quod inter carnem & ſpiritum intercedit; ita tamen ſuſtine, vt libertatem affectes, & dicas moriens cum moriente Simeone: *Nunc dimittis ſeruum tuum Domine.* Luc.2,29. *Extrema verba morientis.*

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

CVm ſatis laborioſa, grauia & amara ſint onera matrimonij, prouidit Deus de Virgine coniugata, cuius ea virtus eſt, vt coniuges, qui tribulationem carnis patiuntur, eius inuocatione ſolatium & leuamen ſibi acquirant. Acquirunt ſibi, dum laborantes exclamant: *O dulcis Virgo* MARIA! Exclamant verò, dum vita ſuperſtes eſt, & dum illa deficit, cuius defectu matrimonium omnino ceſſat. Ad hanc formam cùm maneat coniugium carnis ſpirituſque, inuocanda MARIA eſt, vt mortalitatis noſtræ onera faciliùs ſuſtineamus: tunc verò maximè oratio hæc & exclamatio, *O dulcis Virgo* MARIA, neceſſaria eſt, cùm imminet mors, cuius amaritudo Mariana dulcedine tollitur. Exclamat homo mortalis: *O mors, quàm amara eſt memoria tua!* ſed non ille, qui dum moritur, confugit ad Matrem Dei, & exclamare nouit, *O dulcis Virgo* MARIA! non il- Eccli.41,1.

le, qui dulcedine sacræ Eucharistiæ delinitus addit, *O sacrum conuiuium!* Felix iter humanæ mortalitatis, quod definit in hunc finem. Hic finis itineris diui Bernardi, qui missus ab Apostolica sede Spiram, & deductus ad primariam ædem Deiparæ, in ipso aditu templi, cùm *Salue Regina* cantaretur, tribus in locis procubuit in genua, cecinit in primo, *O clemens*, in altero, *ô pia*, & in tertio clara voce, *ô dulcis Virgo* MARIA. Hodie visuntur in eodem templo tres laminæ æneæ, in quibus suo ordine inscripta sunt verba, quo illa glorioſus Bernardus cecinit. Felix, qui solutus carnis nexibus, suæ mortalitatis iter ita concludit & absoluit.

Viaticum.

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ coniugalis, corona & diadema.

Honor alit artem benè viuendi & moriendi.

AD coronam & diadema virginum cruciferarum tendunt ac pergunt cruciferæ coniugatæ, sed à longè, similes Euangelicis illis feminis, quæ Regem crucifixum & Reginam contemplabantur, vt annotat Matthæus cap. 27. *Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ sunt* IESVM *à Galilæa ministrantes ei.*

Quanta sit coniugatorum crux, optimè declarant Patres, conferentes statum virginitatis cum seruitute

seruitute coniugali. Audiendus vnus Basilius: *Virgo earum perpetuas ærumnas miserabitur, quæ temporalibus his molestisque voluptatibus addictæ sunt. Nempe enim eius, quæ nupsit multiplices (vt sic dixerim) quas illa in dies patitur, è regione considerans, sibi ipsi profectò propositóque suo gratulabitur. Nam quæ mortali connubio coniuncta est ad suam ipsius curam, viri quoque altera adiecta, geminam in vna anima ex coniuncto sibi corpore sollicitudinem necessariò sustinet. Nec iam vnius tantùm corporis laborat gratia, sed in vna (vt dixi) anima, & ad suum & ad viri corpus curandũ iugiter intenta diuiditur.*

Hæc diuisio in causa est, vt feminæ coniugatæ dissitæ adstent & assistant Crucifixo, quæ si velint in statu suo coniugali ad coronam adspirare, & propiùs ad diadema martyrij & castitatis accedere, opus est, vt viuant ita sanctè, & ita castè, quasi maritatæ non sint. Hoc voluit & monuit Apostolus CHRISTI Paulus, dicens: *Tempus breue est, reliquum est, vt & qui habent vxores, tamquam non habentes sint*, vt scilicet non magnopere rei vxoriæ afficiantur, vt animum, mentem atque amorem magis in Domino quàm vxoribus defigant. Ad quem locum pulchrè Commentarij, qui S. Hieronymi nomine inscribuntur: *Tempus vitæ nostræ modicum asserit, vt doceat voluptatem quæ citò finitur, non magnopere appetendam, sed*

Diadema coniugij.

1. Cor. 7, 29.

magis concupiſcendum eſſe æternum præmium caſtitatis. Idem alibi lib. 1. aduerſus Iouinianum ait: *Inter cetera mundi opera, & nuptiæ præteribunt; neque enim erunt poſt reſurrectionem coniugia. Si autem mors finis eſt nuptiarum, cur neceſſitatem non in voluntatem vertimus? & quod inuitis extorquendum eſt, cur non ſpe præmiorum offerimus Deo?* Rectè igitur monet, vt tamquam non habentes vxores vxorati vitam ſuam diſponant & componant: componant, inquam, ad coronam, diſponant ad diadema, quod virginitati ac viduitati ſtatutum in regno cælorum per ſacrum martyrium eſt. Quòd ſi coniugium etiam eſt inter humanam carnem & ſpiritum, cùm ita ſpiritus viuat, & è carne decidat, quaſi in carne non ſit, martyrium agit & celebrat, & extrema Agathæ virginis verba in obitu vſurpet: *Tu ergo Domine exaudi me in hac hora, & dignare me relinquere hunc mundum, & peruenire ad diuitem & magnam miſericordiam.*

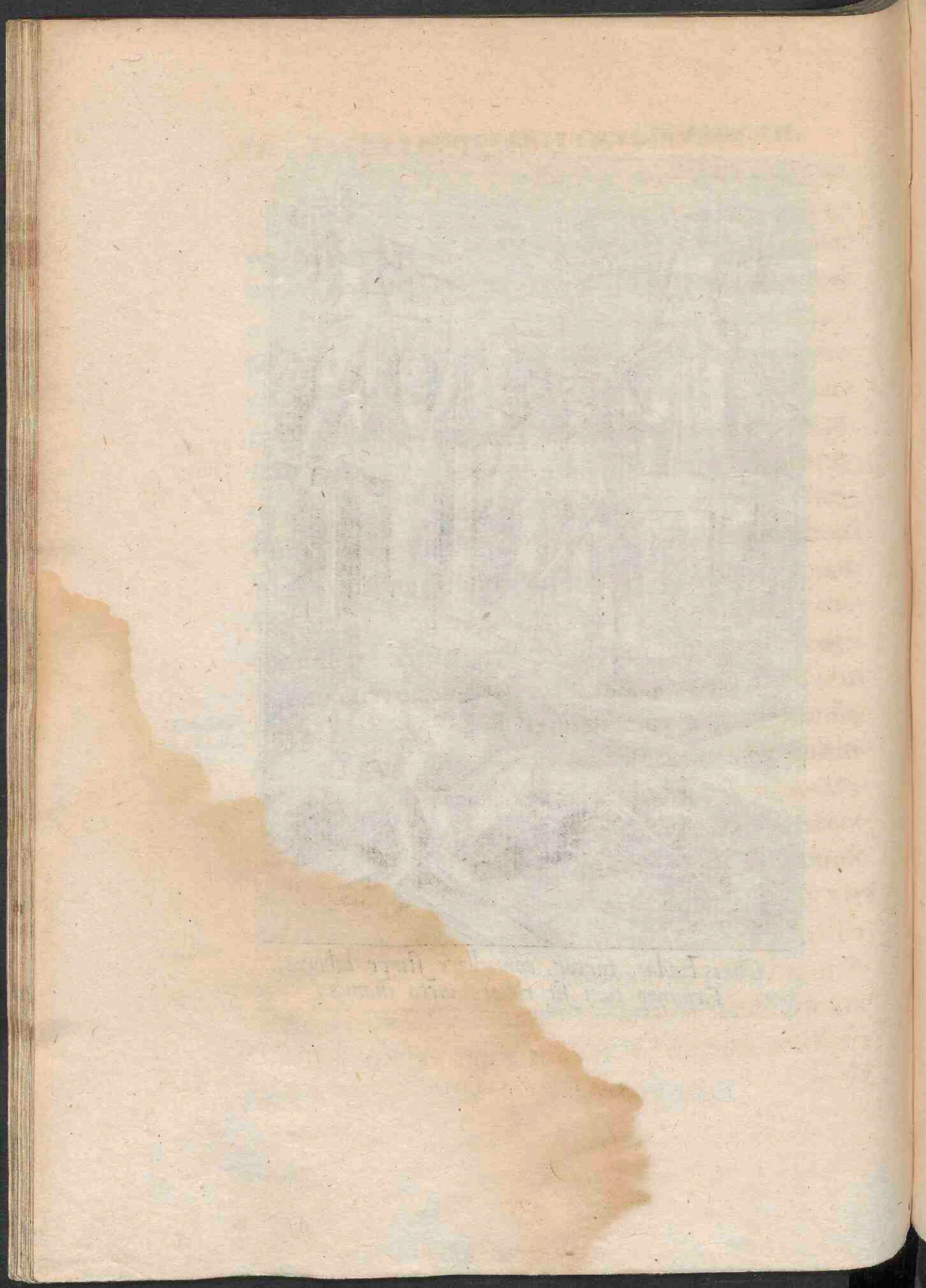
Extrema verba morientis.

Appareat ſpeculum viduitatis dilatæ fruitionis & infirmitatis MAGDALENA cum prole & ſociis.

EM-

Chriſtiadas, tortor, conuellere ſtirpe laboras,
69. *Fæmineo cùm ſit robore victa manus?*

EMBLEMATICA IMAGO LXIX.

MAGDALENÆ VIDVÆ, FILII, ET SOCIARVM CRVCIFIXARVM EXPLICATA.

IN Iaponia pro defensione Fidei Christianæ, quam didicerunt ab Apostolo Orientis D. Francisco Xauerio, MAGDALENA vidua, & LVDOVICVS filiolus octennis, IOANNA & AGNES feminæ coniugatæ, sub Canucungio Tungi Rege, & Cacuzeimone Præfecto crucibus alligantur, mutuò se ad patientiam cohortantes, tanto CHRISTI amore ac desiderio feruentes, vt cùm ferrum in vulnera quasi hebesceret, diros carnifices ad necem sibi ocyùs inferendam incitarent. *Mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretium eius.* Ecce iam inuentæ fortes mulieres sunt in vltimis terrarum finibus. Vna MAGDALENA alterius Magdalenæ æmula, quæ CHRISTO crucifixo adhæsit, & sacram eius crucem amplexata est. Attulit secum & simul obtulit filium, vt, qui iam in ortu fuerat ventris fœtus, crucis fructus in martyrio foret. Altera IOANNA est, in qua resplendet Ioan-

Ex relat. Episcopi Iapon. Lud.

Prou. 31, 11.

nes

nes dilectus & charus ille, qui recubuit supra pectus IESV, & crucifixo adfuit. Tertia AGNES, in qua virilis Agnetis spiritus viuit, & Agnum suum torridum in ara Crucis quærit & inuenit. Fortes omnes mulieres, etsi virgines non sint. Cane singulis:

Fortem virili pectore
Laudemus omnes feminam,
Quæ sanctitatis gloria
Vbique fulget inclyta.
Rex CHRISTE *virtus fortium,*
Qui magna solus efficis,
Huius precatu quæsumus,
Audi benignus supplices.

Sympathia Mariæ & Magdalenæ viduæ & sociarum Artificum cælestis desiderij. Cant. 8, 6.

Omnes quidem quatuor martyres dignæ proles sunt beatissimæ viduæ MARIAE, cuius ardentia desideria Deum videndi, & eius aspectu fruendi, viuis flammis & ignibus assimilantur. *Lampades eius, lampades ignis atque flammarum.* Conceperant ignes & flammas, quæ mori pro CHRISTO, & CHRISTO frui quantocyùs desiderabant.

Crux MAGDALENÆ & sociarum, Crux viduitatis & dilatæ fruitionis Dei.

CRux viduitatis per absentiam sui consortis affligit & cruciat; crux est molesta & grauis amanti-

mantibus ſponſum CHRISTVM, priuatio eius aſpectus, & fruitionis dilatio. Hinc illud Dauidis Regis: *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt!* Hinc illud Pauli: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Quiſquis deſiderij huius ardentem ignem in ſacrario pectoris condit, continere ſe nequit, quò minùs erumpat in ſimiles illas voces. Erumpebat S. Ignatius, Societatis noſtræ Patriarcha, cùm faſtidiens terram, & cælum affectans diceret: *Quàm ſordet terra, cùm cælum aſpicio!* Erumpebat Ignatius Martyr, cùm Epiſtola ad Romanos ſcriberet: *Vtinam fruar beſtiis quæ mihi ſunt præparatæ, quas & opto mihi veloces eſſe ad interitum & ad ſupplicia, & allici ad comedendum me, ne, ſicut & aliorum Martyrum, non audeant corpus attingere. Quòd ſi venire noluerint, ego vim faciam, ego me vrgebo vt deuorer. Ignoſcite mihi, filioli, quid mihi prodeſt ego ſcio. Nunc incipio* CHRISTI *eſſe diſcipulus, nihil de iis quæ videntur deſiderans, vt* IESVM CHRISTVM *inueniam. Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, membrorum diuiſio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm* CHRISTO *fruar.* Hæc infirmitas amoris eſt, qua laborabat ſponſa, cùm diceret: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Accedit Bernardus Serm. 51. in Cantica: *Cùm præſtò eſt quod amatur, viget amor, languet cùm abeſt.*

Pſal. 119. 5. Rom. 7. 24.

Excitatio laborantis.

Cant. 2, 5.

Quod non est aliud quàm tædium quoddam impatientis desiderij, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente quem amat, dum totus in expectatione quantamlibet festinationem reputat tarditatem.

Speculum MAGDALENÆ, FILIOLI & SOCIARVM, speculum humanæ infirmitatis & patientiæ.

SPeculum naturæ humanæ, quæ currit ac transit, labilis aqua est decurrens ac fluens, vnde & sapiens mulier dixerat olim Dauidi: *Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur.* Si quis se respiciat in aqua, inuersum se deprehendet, & suiipsius antipodem se inueniet. Et quidem MAGDALENA, FILIOLVS, IOANNA, & AGNES apud Antipodes in Iaponia glorioſum martyrium ſubierunt, in quibus, cùm ſint antipodes, inuerſa natura noſtra conſideranda eſt. Ante peccatum commiſſum rectus homo erat, & fixus in ſuo ſtatu perſeuerabat, poſt ſcelus iam patratum ſtationem ſuam mutauit, & formam ſuæ naturæ omnino inuertit. Qui ſtabat, decidit; & qui ſurſum aſcendebat, deorſum in terram deſcendit. Magnum hoc ænigma eſt, cuius meminit Eccleſiaſtes: *Solummodò hoc inueni, quòd fecerat Deus hominem rectum, & ipſe ſe infinitis miſcuit quæſtionibus. Quis talis*

2.Reg.14, 14.

Eccle.7, 30.

lis vt ſapiens eſt? & quis cognouit ſolutionem verbi? Videmus nunc in ſpeculo hoc ænigma, quem rectum Deus hominem condiderat, vt in cælum aſſumeretur, cernimus à ſtatu ſuo deturbatum & inuerſum deorſum vergere, & in terram, de qua formatus eſt, redire, & in ea ſepeliri. Qualis ortus, talis & obitus. Inuerſus oritur homo, inuerſus obit. Solus CHRISTVS, ſicut rectus in morte extitit, ſic etiam rectus in natiuitate ſua effuſus eſt, vt Sermone de Laude Crucis Auguſtinus in hæc verba eidem Regi glorioſo faſſus eſt: *Tu ſemper rectus, tu ſemper excelſus, tu ſemper altus: nos ſecundùm carnem filij hominis, qui principale ſuum demiſit in terram, cuius lapſus ſignificatur ſpecie generationis humanæ: ſic enim naſcimur, vt proni in terram videamur effundi.* Hæc laus, hæc virtus crucis eſt, vt quos voluptas peccati intortos reddidit, labor & dolor infirmitatum & morborum rectos faciat & reſtituat cælo, quemadmodum in tanta Sanctorum multitudine crucifixorum cultores ſanctæ Crucis & patientiæ ſpeculati fuimus. *Ideóque & nos* (cruciferis Paulus & ipſe crucifer ait) *tantam habentes impoſitam nubem teſtium, deponentes omne pondus, & circumſtans nos peccatum, per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen, aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatorem* IESVM, *qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem,* *Excitatio agrotantis.* Heb. 12, 1.

confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes: & obliti estis consolationis, quæ vobis tamquam filiis loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat; flagellat autem omnem filium, quem recipit. In disciplina perseuerate. Tamquam filiis vobis offert se Deus. Quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri, & non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostræ, eruditores habuimus, & reuerebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & viuemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundùm voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id quod vtile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina, in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris: posteà autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ. Propter quod, remissas manus, & soluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur. Sanatur æger, cùm in pristinum valetudinis gradum restituitur; & idem ipse curatur, cùm in antiquum

antiquum rectitudinis ſtatum reuocatur. Tunc ſanus eſt, cùm rectus eſt. *Rectus es*, inquit Auguſtinus in Pſalm. 44. *quando in omnibus bonis quæ facis, Deus tibi placet, & in omnibus malis quæ pateris, Deus tibi non diſplicet.* Hic crucifer eſt, qui rectà in cælum tendit, qualis Martinus erat, qui rogatus vt pronus conquieſceret, *Sinite me*, inquit, *cælum potiùs quàm terram aſpicere, vt ſuo iam itinere iturus ad Dominum ſpiritus dirigatur.* *Extrema verba morientis.*

Leuamen columbæ gementis in labore & morbo.

SAlue Regina, Mater miſericordiæ; vita, dulcedo, & ſpes noſtra ſalue. Ad te clamamus exules filij Euæ, ad te ſuſpiramus gementes, & flentes, in hac lacrymarum valle. Eia ergo aduocata noſtra, illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte. Et IESVM *benedictum fructum ventris tui nobis poſt hoc exilium oſtende. O clemens! ô pia! ô dulcis Virgo* MARIA! *Ora pro nobis ſancta Dei genitrix, Vt digni efficiamur promiſſionibus* CHRISTI. Magna laborantibus, magna ægrotantibus facta promiſſa ſunt à CHRISTO Rege glorioſo, qui inuitans ad crucem dicit: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum,* Luc. 9, 23. *& tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.* Hic ipſe Rex patientibus ait: *In patientia veſtra poſſidete animas* Luc. 21, 19.

mas veſtras. Quos inuitat ad crucem & patientiam, allicit & attrahit amanter ad myſticam refectionem,

Matth. 11, 28. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Hæc myſtica refectio ſacra Communio eſt, in qua ſeipſum oppignorauit CHRISTVS,

Viaticum. vt qui auctor gratiæ eſt in Euchariſtia Viaticum ſacrum capientibus, futurus ſit auctor & ipſe gloriæ iis, qui recta cum conſcientia ſanctam Synaxin acceperint, vnde & meritò clamat & exclamat Eccleſia: *O ſacrum conuiuium, in quo* CHRISTVS *ſumitur, recolitur memoria paſſionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur.* Hoc pignus dignè communicantibus exhibetur, qui & digni ſunt cæleſtibus promiſſionibus, & vtrumque hoc rogamus, cùm dicimus glorioſæ Reginæ cælorum, *Ora pro nobis ſancta Dei genitrix, vt digni efficiamur promiſſionibus* CHRISTI. Benè Bernardus in deprecatione ad glorioſam Reginam ait: *Tollatur hæc craſſa nebula ab oculis, vt reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in immenſum illud pelagus diuini luminis abſorbeamur: & Domini ſpiritu, ac Deo noſtro in vinculis charitatis adſtricti, vnum cum ipſo efficiamur. Præſtet & hoc nobis tuo interuentu, ô* MARIA, *Filius tuus* IESVS CHRISTVS, *Deus & Dominus noſter, cui laus & gloria & gratiarum actio in ſempiterna ſæcula. Amen.*

Glorio-

Glorioſum opus Artis Crucis & patientiæ vidualis, corona & diadema.

ADſpirant ad coronam & diadema ſacri & glorioſi martyrij cum virginibus cruciferis viduæ cruciferæ, quarum ſtatus ſatis laborioſus eſt, & tantam ferè virtutem expoſcit, quantam exigit profeſſionis conditio virginalis, vt lib.1.de Vid. cap.1. definit Ambroſius: *Et propemodum non inferioris virtutis eſt, eo abſtinere coniugio, quod aliquando delectauerit, quàm coniugij oblectamenta neſcire. In vtroque fortes, vt eas & coniugij non pœniteat, cui fidem ſeruent, & coniugalia oblectamenta non alligent, ne videantur infirmæ, quæ ſibi adeſſe non poſſunt. In hac ipſa tamen virtute præmia ſunt repoſita libertatis.* Tunc incipit martyrium viduæ, cùm chari ſibi coniugis iacturam facit. Et quidem Eccleſia tunc temporis martyr extitit, cùm vir eius IESVS CHRISTVS lecto crucis affixus interiit: tunc *facta eſt quaſi vidua Domina gentium*, ad cuius formam mulier priuata viro martyr efficitur. *Honor alit artem benè viuendi & moriendi.* Thren. 1. 1.

Nec minus martyrium Reginæ & viduæ MARIAE, charam ſibi amittere prolem. Hoc quidem martyrium paſſa eſt beata Felicitas, & illa quidem iam vidua martyr non ſemel, ſed ſepties, quia ſeptem pignora amiſit, vel potiùs in cælum præmiſit.

In

In eius elogium Serm.110. de Diuersis asserit Augustinus : *Parum est fuisse spectatricem, mirati sumus hortatricem. Fecundior virtutibus quàm fetibus, videns certantes, in quibus omnibus & ipsa certabat, & in omnibus vincentibus ipsa vincebat.* Huic glorioſæ victoriæ decernuntur corona & diadema, cuius viduæ triumphatrices participes efficiuntur. Tales sunt, quæ in se decorem virtutis induunt, vt gratæ suo Deo præsententur. *Erubescat,* ait Hieronymus Epist.23. *mulier Christiana, si naturæ cogit decorem, si carnis curam facit ad concupiscentiam, in qua qui sunt, secundùm Apostolum, Deo placere non possunt. Vidua nostra* (Blesilla) *antè morosiùs ornabatur, & die tota quid sibi deesset quærebat ad speculum; nunc loquitur confidenter : Nos autem omnes reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eamdem imaginem transformamur à gloria in gloriam, quasi à Domini spiritu.* Hic spiritus crucifixos & cruciferos, crucifixas & cruciferas in formam Crucifixi Regis ac cruciferæ Reginæ, in cruce & lecto pingit æternitati, & *amodò dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis; opera enim illorum sequuntur illos.*

Diadema viduitatis.

Rom.8,8.

Extrema verba morientis.

2.Cor.3, 18.

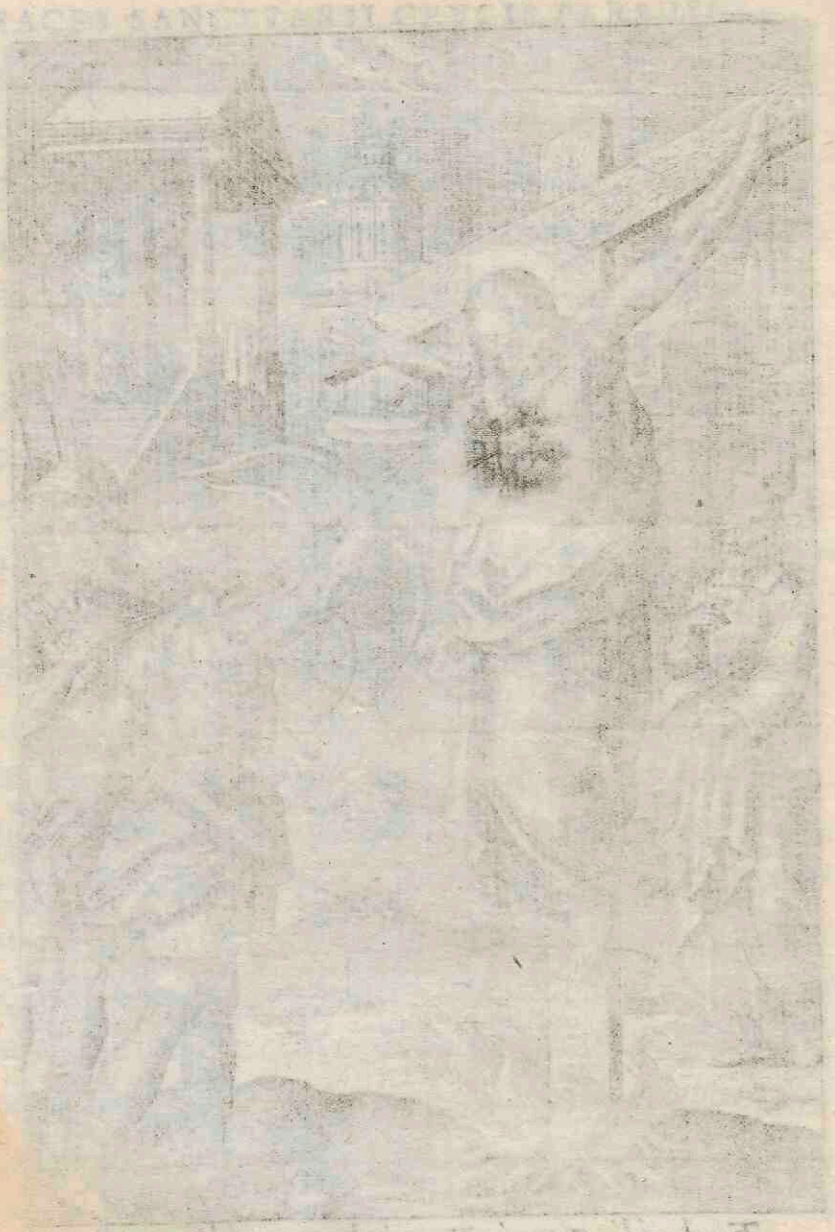
Apoc.14, 13.

Appareat S. GVDILIA, speculum in quo arcanum mortis mysterium conspicitur.

EM-

Tyndaridi Zeuxis, Veneri decus addit Apelles;
70. *Ornat tortoris te quoq; dextra Deo.*

EMBLEMATICA IMAGO LXX.

S. GVDILIÆ CRVCIFIXÆ EXPLICATA.

SANCTA GVDILIA cùm plurimos verbo & exemplo fide Christiana imbuiſſet, iuſſu Saporis Regis variis tentata ſuppliciis, cruci affixa, capite decaluata, ſagittis confoſſa, ac denique flammis cremata, in cælum migrauit. Non tam humanæ vitæ, quàm mortis funeſtæ GVDILIA præfert imaginem, quam adhuc in lecto Gregorius impreſſam in ſe recognoſcebat, cùm ſcriberet ad Ruſtitianam Patritiam, & diceret: *Me ita amaritudo animi, & aſſidua exacerbatio, atque podagræ moleſtia afficit, vt corpus meum tamquam in ſepulchro ſiccatum ſit, vnde fit, vt iam rarò de lecto ſurgere valeam.* Præceſſit glorioſus Rex in monte Caluariæ GVDILIAM, & ſtatum morientium non lumine Solis aut Lunæ, ſed tenebris potiùs obſcuris deſcripſit, ac ſimul repræſentauit in primis Matri: *Tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram*, vt quantum caliginis mors ſecum haberet & afferret, indicaret. Indicarat Rex Dauid, qui Pſalmum vndecimum *Pro occultis filij*, ſiue, vt alij transferunt, *pro morte filij* inſcripſit

Sympathia Chriſti, Mariæ & Gudiliæ.

Luc. 23. 44.

ac designauit. Occulta mors Dei Filij est, &, vt ait Ephræm, de vita & morte vniuscuiusque agens, *magnum & occultum est mortis arcanum, & nullus enarrare illud potest.* Quid sic? *Veniet enim repentè vna hora, & cuncta cessabunt, parua febris, & cunctæ vanitates in nihilum recident; vna nox profunda, & tenebrosa atqueærumnosa. Multis sanè tunc opus erit ductoribus, ô homo, multis adiutoribus, multis orationibus, multisque sociis in hora separationis animæ à corpore. Magnus tunc erit timor ac tremor, magnum mysterium.* Magnum mortis arcanum, quod cùm ingressus fuisset quidam senex, & rogaretur quid vidisset, narrauit plorans: *Audiui vocem illic lugubrem sine cessatione dicentem, Væ mihi, væ mihi. sic & nos dicere debemus.* Magnum arcanum GVDILIAE, magnum mortis ac sepulturæ mysterium, de quo paulò pòst addit Ephræm: *Adspicite, atque mysterij & secreti huius ne obliuiscamini. Fixis oculis intuemini, & de ista maximè hora estote solliciti. Quid enim est homo? nihil. Quid homo? vermis. Quid homo? tinis ac puluis. Quid homo? somnium. Quid homo? vmbra. Ecce iam transiuit, ecce ascendit, ecce præteriit, ecce cessauit, ecce requieuit, & defunctus est.*

Crux accensa & inflammata GVDILIÆ, Crux splendida mortis iustorum.

REs obscura, res tenebrosa mors, cuius obscuritas & caligo dissoluitur & euanescit ad adspectum rutilantis Crucis CHRISTI. Clamat cum Ecclesia GVDILIA: *Fulget Crucis mysterium.* exclamet: O crux splendidior cunctis astris! Sol ipse cùm oritur & occumbit, cùm gyrat per meridiem, & flectitur ad Aquilonem, cursum suum perficit & consummat in crucis formam, vt adstruit Bonauentura cap. 1. Eccles. Crucis æmulus Sol est, & ab ea luminum splendore atque fulgore longè superatur. Cruciferis lecto affixis Crux CHRISTI in morte resplendet, cuius ductu viam cælestem norunt, & iter suum prosperè faciunt & conficiunt. Fecit & confecit, sicut tradit Seraphica Histor. S. Ludouicus Episcopus Tolosanus filius Caroli II. Regis Siciliæ, qui accepto sacro Viatico, iam moriturus totus illustratus, totus illuminatus ait: *Ego morior, & gaudeo quasi terram videns, venturusque in portum ex longa nauigatione huius vasti & vndosi maris, quod mihi diu in votis fuit: & optatum mihi exposituro hoc graue onus, quod humeri mei ferre recusant. Occupationes illæ me nimiùm distinent & decipiunt, vt mecum esse nequeam, nec pro*

meo arbitrio Deo & mihi vacare. Vero verius est, Episcopalem dignitatem non tam grandis esse nomen honoris quàm oneris. In portu, cùm appulero, onus exponam. Respicienſque deinde ad crucem & crucifixum, quem præ oculis habebat, ſubiungit: *Adoramus te*, CHRISTE, *& benedicimus tibi, quia per Crucem tuam redemisti mundum.* Quæ verba ſæpiùs iterata fuerunt extrema morientis. S. Eleazarus Comes, eodem auctore, conſtitutus in extremis, cùm in eius animæ commendatione Sacerdos diceret, *Per ſanctam Crucem & paſſionem tuam libera eum Domine*, eumdem verſiculum repetiuit, & addidit: *Hæc eſt ſpes mea, in ea volo mori*; & mortuus eſt. Legimus in Hiſtoria S. Iuonis Presbyteri, quomodo tota nocte, antequam moreretur, apertis oculis, & in Crucis imaginem defixis, tacitus iacuerit, & obierit, vt & ſplendida CHRISTI Cruce illuſtratus & irradiatus dicere cum D. Laurentio potuerit: *Mea nox obſcurum non habet, ſed omnia in luce clareſcunt.* Legimus quoque in Vita S. Didaci Confeſſoris, contemplantem ac venerantem ſanctam Crucem exceſſiſſe, dum recitaret: *Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera. Quæ ſola fuiſti digna portare Regem cælorum & Dominum.* Ioannes Aragonum Rex, vt lib. 8. Lucius Marinæus refert, dum myſteriis Eccleſiaſticis intentus eſſet, derepentè

Extrema verba morientis.

Extrema verba morientis.

Extrema verba morientis.

tè capitur ita morbo, vt mortuus cenſeretur. Aperuit deinde oculos, & omnes qui aderant adſpiciens, exclamauit: *O vanas hominum cogitationes! ô miſeros homines, qui ad Principatus adſpirant, diuitias, opes & honores affectant! O felicem pauperum conditionem, qui panem comedunt cum ſudore, qui viuunt labore manuum ſuarum! Nam mihi miſero quid regnum, quid honores, quid obſequia plurimorum contulerunt? Quid? labores ſcilicet magnos, & multa corporis & animæ pericula ſubiui. O me miſerum & infelicem! qui tam ſerò mundum fallacem cognoſco: qui vitam vixiſſem multò meliorem, ſi non Rex, ſed agricultor fuiſſem. Conuerſus autem ad imaginem Crucifixi, defixis in cælum oculis, O Rex glorioſe, inquit, ô pientiſſime Redemptor: parce mihi indigniſſimo filio tuo, miſerere mei clementiſſime* IESV, *& à peccatis meis auerte faciem tuam: non meis meritis, Domine, quæ nulla ſunt, ſed illa tua ineffabili pietate & infinita miſericordia motus, qua homines à morte per Crucem tuam liberaſti.* Poſt hæc cæleſti libertate donatus, è viuis exceſſit Rex ad Regem illum glorioſum, qui in loco aperto, in montis Caluariæ arbore ſpectandum ſe mortalibus præbuit, vt, tanto propoſito exemplari, viuere dediſcerent, diſcerent mori. Cùm S. Wolphangus Præſul ſimilis eſſet mortuis, & accedentes ad lectum à miniſtris prohiberentur, ait: *Aperite oſtia,*

Extrema verba morientis.

Extrema verba morientis.

ostia, nec quemquam ingredi volentem excludite. Nos enim mortales homines non nisi malefactis erubescere debemus. Mortis autem debitum necessariò soluendum nobis est. Itaque cùm etiam CHRISTVS *ipse, qui nihil morti debuit, pænè nudus in Cruce mori non erubuerit pro humani generis salute, adspiciat quisque in morte nostra quid reformare quid cauere debeat in sua. Deus verò pius & bonus misereri dignetur & mei miseri peccatoris nunc mortem obeuntis, & omnium id cum timore & humilitate adspectantium.*

Hic finis artis benè viuendi & moriendi, quam coluit & colendam docuit in monte Caluariæ CHRISTVS, cuius extrema verba excepit alumna eius Patientia. *Vbi Deus, ibidem & alumna eius Patientia*, asserit Tertullianus: & quidem suprema CHRISTI morientis oracula excipiet in Appendice sacri Sanctuarij.

AMBROSIVS lib. de Bono mortis, cap. 8.

Resonent te postrema verba morituri, & benedictionem tui egrediens corpore anima secum vehat.

SACRI

SACRI SANCTVARII APPENDIX

DE SEPTEM EXTREMIS VERBIS CHRISTI MORIENTIS, ORACVLIS E CRVCE EDITIS, IN GRATIAM EXTREME LABORANTIVM ET MORIENTIVM.

Finem loquendi pariter omnes audiamus.
Eccleſiaſtæ 12.

SACRI
SANCTUARII
APPENDIX

SEPTEM EXTREMIS VERBIS
CHRISTI MORIENTIS,
ORACULIS EVANGELICIS EDITIS,
IN ORATIAM
EXTREMÆ LABORANTIUM
ET MORIENTIUM.

Secundum mensuram regulæ Patientiæ
Septem verba Christi morientis.

EXTREMA verba, quæ languentes & morientes locuti sunt viri sancti in omnibus & singulis imaginibus Sanctuarij, oracula sunt languentibus ac morientibus; septem autem verba, quæ affixus crucis lecto Rex glorioſus pronuntiauit, ſacratiora ſunt oracula, quæ perfecta ac coronata Patientia ſacra Deo ex ore Crucifixi excipit, & excipere in extremis homines patientes docet. Septem ſunt verba *ſecundùm menſuram regulæ*, cuius vel ipſa figura ſeptenarium numerum 2. Cor. 10, 13.

rum efficit. Cultor ergo Sanctuarij extremè laborans & moriens, si cupit morti CHRISTI conformari & configurari, monendus est, & monetur in hac effigie Patientiæ, vt septem oracula CHRISTI morientis sibi dicta & data consideret, vt *quæ desunt passionibus* CHRISTI, in corpore suo perficiat: *Patientia* quippe coronata *opus perfectum habebit*, postquam deficientis Solis iustitiæ septem radiis tacta fuerit & illuminata.

Coloss. 1, 24. Iacob. 1, 4.

ORACVLVM I.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Lucæ 23, 34.

Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

Dispositio pro mortis conflictu remissio iniuriarum.

OPtimum oraculum est, cùm quis laborat & ægrotat extremè, componere cum aliis hostibus, vt liber & expeditus cum dira morte decertet. Rex, qui non minùs necessarium, quàm hostem potentem habet, prouocatus ac lacessitus, si potest, pacem cum aliis tractat, & agit vt omnes suas exerat vires in eum, cuius congressum & prælium detrectare minimè licet. Hostis non minùs necessarius quàm

quàm potens mors est : necessarius quidem, quia *statutum est hominibus semel mori*; potens verò, quo- Heb.9,27.
niam æquo pulsat pede, ac simul deiicit paupe-
rum tabernas, Regumque turres. Cum tali hoste
componere voluerunt perditæ vitæ homines apud
Isaiam, sed frustrà. *Propter hoc audite verbum Domini* Isai.28,
viri illusores, qui dominamini super populum meum, qui 14.
est in Jerusalem. Dixistis enim : Percussimus fœdus cum
morte, & cum inferno fecimus pactum. Flagellum inun-
dans cùm transierit, non veniet super nos : quia posuimus
mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.
Fœdus absque dubio fictum ; proinde asserit Deus: Isai.28,
Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum 18.
cum inferno non stabit : flagellum inundans cùm transie-
rit, eritis ei in conculcationem. Satius illis fuisset si non
cum morte, vtpote necessario hoste, sed cum ad-
uersariis suis pacis fœdus iniissent. Fecit hoc CHRI-
STVS, qui veniam pro crucifigentibus se precatus
est, & morti inimicæ dixit : *Ero mors tua ô mors.* Et Oseæ 13,
quidem *mors & vita duello conflixere mirando*, mira- 14.
bilemque victoriam de morte Rex glorioſus sibi &
nobis comparauit.

Hæc glorioſa victoria non gratis datur, sed emi-
tur iniuriarum remissione, quemadmodum duæ fe-
minæ veteri Dauidi vaticinatæ sunt. Vaticinata est

Abigail, quòd, si Dauid vindictam non sumeret de Nabal, futurus esset in numero Heroum, qui partam de morte victoriam agerent & celebrarent. Hoc est illud vaticinium: *Faciens faciet Dominus tibi domino meo domum fidelem, quia prælia Domini, domine mi, tu præliaris: malitia ergo non inueniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te, & quærens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viuentium.* Idem ipsum promisit Regi mulier illa Thecuana, cuius opera vsus est Ioab, vt inductus ab ea Dauid parceret Absaloni, & eum ab exilio reuocaret. Sapienter satis ait: *Quare cogitasti huiuscemodi rem contra populum Dei, & locutus est Rex verbum istud, vt peccet, & non reducat eiectum suum? Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non reuertuntur.* Omnes itaque, ô Rex, morimur: & cùm tantum ac tam validum hostem habeamus, vt illum superemus, & numero triumphatorum adscribamur, de sumenda vltione cogitare minimè debemus, sed potiùs de agenda compositione cum iis qui nobis inuisi sunt propter iniurias & contumelias, quas nobis immeritis intulerunt. Edoctus iis vaticiniis faustam ac beatam promeruit sibi Rex mortem, quam omnino infaustam & miserandam se meriturum ingenuè fatebatur, si

1.Reg.25, 28.

2.Reg.14, 13.

vindi-

vindicaret iniurias : *Domine Deus meus in te ſperaui,* Pſal.7,2.
ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me, & libera me. Nequando rapiat, vt leo, animam meam, dum non eſt qui redimat, neque qui ſaluum faciat. Domine Deus meus, ſi feci iſtud, ſi eſt iniquitas in manibus meis : ſi reddidi retribuentibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis inanis. Perſequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Bonam ſibi mortem optabat & poſtulabat, & ne gratis illam haberet, iniuriarum illatarum ſibi condonationem præſentabat. *Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius.* & hoc Pſal.115,
pretio emendam & acquirendam CHRISTVS in 15.
cruce oſtendit, & illam vterque Apoſtolus Iacobus & Primicerius Martyrum Stephanus feliciter morientes poſteà mercati ſunt.

Hæc vis, hæc virtus huius Dominici oraculi, quod peſſimus ſeruus non excepit, nec pro ſe accepit, & propterea traditus eſt tortoribus, vt in morbo & morte eum grauiter premerent & torquerent. Remiſerat ei Deus decem millium talentorum debitum, & poſt remiſſionem, *egreſſus ſeruus ille, inue-* Matth.18,
nit vnum de conſeruis ſuis, qui debebat ei centum dena- 28.
rios, & tenens ſuffocabat eum dicens : Redde quod debes. Et procidens conſeruus eius, rogabat eum, dicens : Patien-

tiam

tiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit: ſed abiit, & miſit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videntes autem conſerui eius quæ fiebant, contriſtati ſunt valdè: & venerunt, & narrauerunt Domino ſuo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocauit illum dominus ſuus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimiſi tibi quoniam rogaſti me: nónne ergo oportuit & te miſereri conſerui tui, ſicut & ego tui miſertus ſum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet vniuerſum debitum. Sic & Pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis vnuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris. Cæleſtis Pater tortoribus tradet inimicum & vltorem, id eſt, doloribus acerbiſſimis morborum mortis & inferorum, qui acceptas iniurias minimè condonauerit. Monendus igitur æger, vt ſi velit languere cum CHRISTO & mori, more CHRISTI clamantis è lecto crucis, *Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt*, ex corde iniurias remittens pro inimicis preces & ſupplicationes offerat.

Luc. 23, 34.

ORA-

ORACVLVM II.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Lucæ 23, 43.

Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiſo.

BOnus latro crucis lecto affixus erat, & cùm doloribus magis peccatorum quàm tormentorum premeretur, languentem & pro ſe morientem CHRISTVM rogat, *Domine memento mei cùm veneris in regnum tuum.* Reſpondit roganti CHRISTVS: *Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiſo.* Magnum hoc oraculum eſt, non ſolùm crucifixo latroni, ſed etiam ægrotis deſtinatum ac dedicatum, in quo ſatis eluceſcit, quàm largus & promptus ſit CHRISTVS Dominus, vt benefaciat iis qui eius implorant opem, cùm in extremis verſantur. Acquieſcit in hunc locum Ambroſius: *Plus Deus tribuit quàm rogatur. Ille rogabat, vt memor ſui eſſet Dominus cùm veniſſet in regnum ſuum; Dominus autem ait, Amen amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo. Vita enim eſt eſſe cum* CHRISTO, *quia vbi* CHRISTVS, *ibi regnum.* Accedit Auguſtinus agens de tertia Feria Paſchatis:

Confeſſio & oratio.

Luc. 23, 42.

Latro attendens merita ſua, non dixit, Memento mei, vt liberes me hodie; ſed, cùm veneris in regnum tuum, tunc memor mei eſto, ſi mihi tormenta debentur vel quouſque veneris in regnum tuum. Et ille: Non te differo, tantæ fidei hodie reddo quod debeo. Torquebatur itaque reus, vt proferret veritatem, qua ſemel prolata non agit pius Deus de punitione delinquentis, ſed de præmio paradiſi debito confitenti. Non procedit more iudicis, qui torquet vt extorqueat veritatem, fatentemque reum plectit, cùm Deus fatentem bonum latronem abſoluerit, & regno ſuo donauerit. Nouerit æger, cùm in lectulo doloris decumbit, expoſitum ſe torturæ, vt veritatem loquatur. Quòd ſi Deus reum confitentem habuerit, ſciat non de ipſius damnatione, ſed potiùs de abſolutione & remuneratione tractari. Nouerat conditionem Dei Ezechias Rex & æger: qui cùm eſſet lecto affixus, declarauit veritatem, declarandam & exponendam cunctis ægris prædicauit. *Viuens viuens ipſe confitebitur tibi, ſicut & ego hodie: pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine ſaluum me fac, & Pſalmos noſtros cantabimus cunctis diebus vitæ noſtræ in domo Domini.* Poſtquam veritatem aperuit, ait rex: *Domine ſaluum me fac*; ait latro, *Domine memento mei cùm veneris in regnum tuum.* ait CHRISTVS: *Hodie mecum eris in paradiſo.*

Iſai. 38, 19.

radiſo. Non diſtulit CHRISTVS præmium, complens ipſe quod in Prouerbiis præſcripſerat, *Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, & cras dabo tibi, cùm ſtatim poſſis dare.* Prou. 3. 28.

Proximum morti & iudicio Dei ægrotum confeſſorem profeſſoremque veritatis Sermone de Paſſione Domini alloquitur in hæc verba Iuſtinianus: *Prædonis huius Sancti, ô Catholicæ veritatis profeſſor, imitare exemplum, antequam venias ad iudicium. Corde pendenti Domino aſſiſte humiliter, fideliter pete, illumque deuotè alloquere, & dic, Memento mei non tantùm vt veniam in regnum tuum, verùm etiam vt doloribus compatiar tuis, tuæque communicem paſſioni. Incongruum eſt nempe, vt te patiente & languente, te moriente, ego à cruciatibus illæſus efficiar, potiſſimè cùm ſim tui cauſa mœroris. Ego enim ſum qui deliqui.*

Excitat ad eamdem confeſſionem animam ægrotantem, & pænè iam deploratam Auguſtinus Sermone in Paraſceue: *Quemadmodum Medicum tunc maximè admiramur, cùm viderimus eum difficiles hominum valetudines, mortiſque pericula medendi arte curantem; ita & CHRISTVM admirari iuſtum eſt, quando inſanabilia vulnera corporibus & mentibus curat, quando publicanum & meretricem ad tantam ſanitatem perducit, vt etiam cælo dignos oſtendat. Et quid tali dignum quiete ege-*

rat latro, vt post crucem, quam meruerat, repentè paradiso dignus iudicaretur? Vis breuiter dicam virtutem fidei eius? Quando Petrus negauit deorsum, tunc ille confessus est sursum. Quantum conueniat ægrotis in præfata boni Latronis meditatione & confessione versari, auctor est ipse Augustinus, qui agens de infirmorum visitatione, dicit: *Latronis illius in Euangelio quare nobis tam venerabiliter recensita confessio est? Quibus eleëmosynis, quibúsve operibus, vel orationibus respondisti mi* IESV *benignissime quasi iureiurando, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso, nisi fidei suæ orationíque breuissimæ, Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum? Dico itaque omnibus, dico tandem confitentibus, dico confessis & consulentibus, ne confessi desperent, ne Sacerdotes post mortem aliquos ligent: imò cum suo* IESV *dicant, Soluite eum, & sinite abire.*

Ioan. 11, 45.

Habeat Deus confitentem reum, & ægrum simul orantem cum Ephræm Sermone Ascet. de Vita monastic. *Ostende in me indignum peccatorem, Domine, ineffabiles diuinæ clementiæ tuæ diuitias: méque latronis illius fac consortem ac socium, qui per vnum verbum iucunda paradisi virentia consecutus est, idque obtinuit quod perfectis quibusque repromissum est: ita deprecor, benignissime ac misericordissime Domine, qui solus absque peccato es, immaculatus & incontaminatus, ineffabilem super*

me

me tuam benignitatem ac misericordiam effunde, & præsta, vt omnes diligentes te, hæredes regni tui efficiamur, tuamque gloriam contemplantes, bonitatem tuam semper adoremus, dicamusque cum iucunditate vno pariter ore cuncti, qui immensam atque ineffabilem illam tuam promeruimus cernere pulchritudinem: Gloria Patri qui creauit nos, Gloria Filio qui saluauit nos, Gloria Spiritui sancto qui renouauit nos.

Monendus est æger, qui peccatis suis oneratus de impetranda venia desperat, vt memor sit boni Latronis, cuius pœnitentia sera non fuit, quia vera. in cuius rei confirmationem affert exemplum Cæsarius lib. 11. Miles quidam sceleratissimus ab inimicis suis captus est & occisus. Qui cùm moreretur, verba eius extrema fuerunt, *Domine miserere mei.* In eius morte obsessus liberatus est, ad quem postea rediit: & cùm solito atrociùs eum vexaret, rogatus & coactus respondere, quare sic crudeliter ageret, responsum dedit: Multi congregati sumus in morte illius militis, sed quia nihil obtinuimus, ampliùs in hoc modico vasculo me vindico. Requisitus de causa subiecit. Tria tantùm, heu! verba moriens protulit, propter quæ potestatem nostram euasit. Concludit Cæsarius: *Ecce huic prædoni ob inuocationem diuini nominis sicut latroni in cruce tormentum ver-*

ſum eſt in martyrium. Annuit Cæſario Apollonius ibidem: *In hoc exemplo ſatis conſidero, quòd pœnitentia vera numquam ſit ſera.*

ORACVLVM III.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Matth.27, 46. Marc.15, 34.

Pſal.21,1. *Eli, Eli, lamma ſabacthani? hoc eſt, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?*

Conflictus. HOc oraculum aſſecuti minimè ſunt, qui, cùm languidus affixus cruci in has voces prorupiſ-
Matth.27, 47. ſet, clamarunt ipſi, *Eliam vocat iſte, ſine, videamus, an veniat Elias liberans eum.* Et quidem vt languens, & iam moriens percipiatur, dum loquitur tantum myſterium, attentione opus eſt, quam, dum loqueretur CHRISTVS, pro ſe vel ab ipſo Deo Patre humiliter poſtulabat, cùm ait, *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Recitat CHRISTVS verba Pſalmi 21. quæ ſic transfert ac refert S. Baſilius: *Deus Deus meus, attende mihi, quare dereliquiſti me?* Explicat ille: *Cùm ligno crucis affixus eſſet Dominus, hac vſus eſt voce dialecto Hebræa. Dicit autem iſta Dominus* CHRISTVS *tamquam primitiæ humanæ naturæ pro*

tota

tota natura. Portans ergo CHRISTVS totius naturæ languores simul & dolores dixit Patri : *Deus Deus meus attende mihi*, qui primitias non gaudiorum, sed mœrorum ac dolorum tibi offero. *Vt quid dereliquisti me ?* dereliquisti me extrema tormenta pati, & instar currentis aquæ vitam meam diffluere, *sicut aqua effusus sum.* Legimus apud Birgittam lib. 4. cap. 7. mirabile fuisse spectaculum in CHRISTO languente, cùm præfata verba protulit, *Postquam dixit, Deus Deus meus, vt quid dereliquisti me ? tunc color mortis accessit, cùm cor prope scissionem esset, totum corpus eius contremuit, & tunc barba eius super pectus eius cecidit.* Psal. 21. 15.

Solet æger in lecto doloris iacens in eum reduci statum, vt similis sit descendentibus in lacum, totus desolatus & afflictus, desertus & derelictus quodammodò à Deo ipso ; tunc meminerit CHRISTI Domini clamantis è cruce pro se : *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me ?* Similis erat tunc morientibus CHRISTVS æger, & tenerum eius cor non solùm pro passione quam subibat, sed etiam præ compassione qua tangebatur in eos qui similia tolerarent, propè scindebatur & disrumpebatur. Cùm eas mortis angustias patiatur miser infirmus, patientem & compatientem simul sibi consideret piissimum

simum crucifixum, vt & in eius consortio extremas afflictiones ac desolationes subire & tolerare queat.

Solet æger in laborioso hoc statu constitutus, licet animosus sit, & benè de sua salute fidat, trepidare, & totis artubus contremiscere. Memor crucifixi sit, cuius totum corpus contremuit, cùm clamauit: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Et quidem S. Ephræm, dum pium suum conderet testamentum, ageretque iam animam, mirum in modum pauebat & dicebat: *Quid igitur? plorémne? at non est qui attendat? Clamémne? at vbi est qui me exaudiat? Hei mihi? ab increpatione iudicij expectatio mihi grauis.* Hic ipse prænotauerat de morte vniuscuiusque agens, magnum & occultum esse mortis arcanum prorsus inenarrabile & formidabile. *Horrenda & formidabilia sunt*, Ephræm loquitur, *quæ tunc anima subibit: sed nemo nostrûm ea nouit nisi solùm qui illic permearunt, nisi soli qui illuc præcesserunt, nisi soli qui ibi periculum eorum fecerunt. Non vides apud fratres morientes, animamque agentes, quibus assidemus, quàm terribilia tunc eis accidere cernantur? quo pacto corripiantur, quomodo perturbentur? & quo pacto suspirent? non aspicis eos sudoribus frigidos, & amarulentos instar messorum in agro: quomodo oculos huc illucque retorqueant, quomodo alij dentibus strideant, quomodo torpescant & expauescant,*

ueſcant, tumultuarieque agant: & quo pacto multi etiam capillos ſuos euellant, quo pacto ex lecto exiliant, fugere volentes licet nequeant; videntque ea quæ numquam priùs viderunt, & audiunt à poteſtatibus quæ numquam anteà audierunt, & patiuntur quæ numquam aliàs paſſi ſunt; quærentes qui eos redimat, & nemo eſt qui liberet; requirentes ſocios, & nemo eſt qui ipſos comitetur; requirentes aduocatos & patronos, & nemo qui auſit. Quos aſpicientes, tunc contremiſcimus & plangimus, tenenteſque eorum manus ſalutamus atque complectimur, lacrymis irrigantes. Sudorem vultus detergimus, & oculos eorum ſiccamus: linguam æſtuantem aqua madefacimus & refrigeramus. Aurem noſtram ori eorum admouemus, vt tenues ſaltem atque ſubtiles eorum voces exaudiamus. Deinde interrogamus, dicentes: Quomodo teipſum nunc ſentis? Noli timere: benignus eſt Deus.

Noli, inquam, timere: benignus eſt Deus, qui ſimilia paſſus in cruce illud edidit oraculum, *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* tunc ipſe timuit & pauit, & *tunc barba eius ſuper pectus eius cecidit.* Virilis barba, ſignum virtutis eſt. Cecidit virtus humana, & extulit ſe diuina vis. *Virtus in infirmitate perficitur.* Vnde & infirmus CHRISTVS cùm Pſalm.21. clamaſſet, *Deus Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* non multò pòſt ſubiungit, *Qui time-* 2.Cor.12, 9.

tis Dominum, laudate eum; vniuersum semen Jacob glorificate eum. Timeat eum omne semen Israël, quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis. Nec auertit faciem suam à me: & cùm clamarem ad eum, exaudiuit me. Ergo qui sic constitutus est, dicat Deo: Potésne, Deus meus, spernere vocem clamantis, & confugientis ad te? Nónne tu ille, qui dixisti: *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione?*

Psal. 90, 15.

ORACVLVM IV.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Ioan. 19, 26.

Cùm vidisset ergo IESVS *matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua.*

Subsidium B. Mariæ.

CHRISTVS in summis doloribus erat, & vt ostenderet quàm parum esset de suarum grauitate pœnarum anxius & sollicitus, de negotiis aliis agebat. Summum hoc negotium erat, vt matris, & eius quem diligebat, discipuli curam haberet. Auctor est Cyrillus lib. 12. in Ioan. cap. 34. *Prouidit matri,*

tri, quasi parum de magnitudine doloris curaret. Nam etsi acriter patiebatur, erat tamen impassibilis. Non curabat acerbos dolores Filius, curabat piissima mater, quæ iuxta lectulum ægrotantis tota sollicita & anxia præstò erat, & ad omne languentis obsequium parata stabat. Accedit Ambrosius lib. 10. in Lucam cap. 23. *Stabat & mater cum studio pietatis, quæ sua pericula posthaberet. Stabat ante crucem, & piis spectabat oculis Filij vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mundi salutem. Aut fortasse, quia cognouerat per Filij mortem mundi redemptionem, aula regalis putabat se & sua morte publico muneri aliquid additurum. Sed* IESVS *non egebat adiutore ad omnium redemptionem, quia dixit: Factus* Psal. 87, 5. *sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Suscepit quidem matris affectum, sed non quæsiuit hominis auxilium.* Quod offerebat auxilium transtulit in Ioannem CHRISTVS, cùm ait, *Mulier, ecce filius tuus.* Tua ope & opera ego non egeo, eget Ioannes infirmus, quem ego sub tua cura atque tutela constituo, vt maternè cum illo agas. Dicitque deinde Ioanni, *Ecce mater tua*, quæ in laboribus & infirmitatibus tuis præstò erit & assistet, impendetque suum auxilium & subsidium. *Accepit eam discipulus in sua*, & priori matri suæ renuntiauit. Fons & origo morborum & dolorum, & simul mortis, est parens huma-

Ioan. 19. 27.

Iob 14.1. na. *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra.* Prouidit pius Deus de muliere Ioanni, quæ est salus infirmorum, & refugium morientium.

De MARIA communi matre ægrotantium & migrantium prouidit CHRISTVS Ioanni, qui non ex martyrio sibi inflicto à Domitiano, sed posteà obiit ex naturæ infirmitate. Et quidem Ioannes Apostolus non solùm priuatam, sed etiam publicam personam agebat, vt vnusquisque languentium & morientium loco matris sacram MARIAM quærat, habeat, & colat. Verè mater infirmorum est, quæ & illorum curam habet. Vnde apud Cæsarium lib.7. cap.8. cùm essent duo sibi addicti pauperes in Xenodochio ægrotantes, dixit Administratori: *Bone pater, vide vt diligentia ac custodia adhibeatur illis duobus pauperibus, quia in periculoso statu sunt.* Verè mater infirmorum est, quæ & visitat ægros suos, quemadmodum cap.13. idem Cæsarius testatur. Intempesta enim nocte visa in monasterio est *lectos infirmorum perlustrans, & dormientibus benedicens.* Verè mater infirmorum est, & simul salus eorum. Nobilis vir Otto, sicut cap.23. commemorat idem Cæsarius, duplici laborabat infirmitate, febre videli-

cet

cet & fistula: & cùm eò deueniſſet, vt exhalaret iam animam, ecce beata Virgo MARIA, quam inuocauerat, aſſociata Filio adfuit, & interpellans pro ægroto, *Fili*, inquit, *da mihi puerum iſtum*. Qui reſpondit: *Tuus ſit*. Ad quod verbum mox cœpit ægrotus iam ſemimortuus reſpirare atque confortari, & ſibi de ſalute gratulari. Verè mater infirmorum eſt, quæ infirmis iam deploratis iniungit remedia ſalutis, nec horret eorum ſcabiem & ſquallorem. Teſtis mihi ſit apud eumdem auctorem cap. 15. Adam Sacerdos & monachus, qui ab infantia ſua ſcabioſo capite laborabat, nec poterat vlla medela ſanari. Hic totus erat obſequio Mariano mancipatus: nec Virgo defuit, quæ aliquando in Sacello ſuo apparens ſquallido ægro, *Bone puer*, ait, *quare non adhibetur cura capiti tuo?* Reſpondente verò Ottone, *Domina, ſatis circa me laborauerunt amici tui, ſed nihil profecerunt*; ſubiunxit illa: *Noſti quæ ſim?* Cui cùm diceret, *Non, domina*; reſpondit: *Ego ſum mater* CHRISTI, *& Domina huius Oratorij, quia mei memoriam ſolitus es habere, ego tibi curam adhibeo. Recipe fructus ligni fuſilis, & fac tibi hodie ex eo lauari caput tribus vicibus ante Miſſam, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, ſtatimque curaberis*. & adiecit: *Ad me accede Adam*. quod & fecit. Flectenti coram ſe genua ait: *Ab hac hora vſque*

que ad diem mortis tuæ non dolebis capite. Veritatem dictorum posteà probauit euentus. Nouit & ipsa non solùm iniungere medicinas, sed adiungere & applicare remedia, quemadmodum eodem lib. cap. 49. recensetur. Cùm feruens in obsequio Virginis virgo sanctimonialis, dum genua flecteret, tibiam læsisset ac vulnerasset, visa est in somnis adstare B. MARIA pyxidem vnguenti portans in manu sua, immissisque digitis accepto vnguento perungere vulneratam tibiam, quam & sanauit, tanta suauissimi odoris relicta fragrantia, vt & ipsa mirabilis esset, & miraculum patratum euulgaret.

Verè mater emigrantium Virgo MARIA est, quæ vel in ipso mortis agone redire facit morientes. Confirmat hoc ipsum Cæsarius lib. 7. cap. 41. & quidem exemplo Religiosi morientis, qui in ipso mortis articulo ridere cœpit. & rogatus quid ita faceret, respondit: *Cur non rideam? ecce Domina nostra præsens est, & iam animam meam suscipiet.* Addit Auctor: *Videtur mihi in isto versiculus Poëtæ impletus, Incipe parue puer risu cognoscere matrem. Puer erat purus, paruus & mansuetus. Haud dubiè, quin beata Virgo morienti maternos exhibuerit gestus, quia non risum sed timorem vultus excitat seuerus.* Hæc magnanima mulier est, cui conuenit illud elogium, *Ridebit in die nouissimo,* Prou. 31, 25.

&

& eodem mortis die docet ridere filios, quorum vnus religiosus ille miles erat, de quo cap. 57. eiusdem libri. Hic enim cùm in extremo mortis certamine mira lætitiæ & exultationis cordis & animæ signa dedisset, examinatus, lætus totus & alacer ait: *Quare non gaudeam? ecce Domina nostra sancta* MARIA *hìc præsens est, & hæc mihi dixit: Nunc, quia reliquisti vxorem, & filios, & omnia tua propter honorem Filij mei, periculis te exponens, ego benè & plenè retribuam tibi. quin statim exclamauit: En video cælum apertum, & in eo sedem mihi præparatam, ad quam celeriùs sum ascensurus.* Mox olco inunctus, sacroque Viatico munitus, animam suam deposuit apud MARIAM.

Maria mater gratiæ,
Dulcis parens clementiæ,
Tu nos ab hoste protege,
Et mortis hora suscipe.

Benè Bernardus Serm. 2. de Nuptiis: MARIA *si piè à nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostræ: quoniam misericors est, & Mater misericordiæ.*

ORA-

ORACVLVM V.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Ioan. 19, 28.

Poſteà ſciens IESVS *quia omnia conſummata ſunt, vt conſummaretur Scriptura, dixit: Sitio.*

Sitis immortalitatis.

ARgumentum ſummi doloris erat haud dubiè illa ſitis ardentiſſima, quam languidus CHRISTVS patiebatur, vt aduertit Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 35. *Sanctiſſima caro* CHRISTI *naturale quid patitur: multis enim ac variis doloribus exſiccata, ſiti torquetur. Multum enim poſſunt dolores ad commouendam ſitim: innatum enim calorem exagitantes, vel quod in profunditate humidum eſt, & igneis ardoribus dolentis viſcera vrunt.* Totus ſitibundus ægrotus, meminerit ſitientis CHRISTI, qui pro ſalute noſtra ſitim acerbiſſimam ſubire dignatus eſt. Quòd ſi iucundus potus negetur afflicto ægro, & amaræ potiones miniſtrentur, in eum ſtatum deuenit, vt ſimilis fiat CHRISTO, cui perfidi miniſtri pro grato & iucundo potu acetum amarum & acerbum attulerunt. Similis CHRISTO Bernardus, qui cùm eſſet deplora-

tus,

tus, dira siti vexabatur, & si parum in potu sumendo excessisset, mirum in modum angebatur. Testatur in Epistola postrema, quam dictante ipso, scribi voluit ad Arnoldum Bonæ vallis Abbatem. *Defectus stomachi, ferè totum quod patior est. Frequenter & in die & in nocte exigit confortari modico admodum qualicumque liquore. Hoc parum quod dignatur admittere, non sine graui molestia sumit: sed timet grauiorem, si se vacuum omnino dimiserit. Quòd si plusculum quid interdum admittere acquiescat, id grauissimum.*

Sitiebat CHRISTVS non tam bibere, quàm iam viuere immortalem corporis vitam: appetebat resurrectionem, vt lib.10. in Luc. cap.33. interpretatur Ambrosius, apud quem vitæ mortalis symbolum acetum est. Erat itaque humana vita instar vini generosi, antequam vitiaretur & corrumperetur, post vitiosam corruptionem in acetum amarissimum versa est. Tunc maximè apparet, cùm æger vitam absoluit, & acetum mortalitatis exhaurit. Hic status Ezechiæ Regis cùm diceret: *Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ meæ.* & rursus: *Ecce in pace amaritudo mea amarissima.* Cùm factus est Deus homo, vitam amaritudine plenam cepit, in cuius rei testimonium acetum, non vinum, æger in cruce sumpsit, vt idem Ambrosius notat. *Acetum itaque bi-* Isai.38. 15.

bitur, vinum cum felle non bibitur : non quia fel, sed quia admixtæ vino amaritudines recusantur. Nam vtique amaritudines vitæ nostræ pro corporis conditione susceptit. Cùm ergo extremè laborans infirmus corde, & animo amaro est, vt tædeat iam ipsum viuere, acrimoniam aceti percipit; & more CHRISTI vinum cum felle mixtum recusat, amat purum & nitidum, suaue atque iucundum vinum resurrectionis, cuius *sinceritati*, sicut concludit Ambrosius, *non debuit amaritudo misceri, vt ostenderetur sine amaritudine futura immortalitas resurgentium.* Nec quidem humanam vitam pertæsus, sitiebat resurrectionem CHRISTVS affixus cruci, quandoquidem, si Patri cælesti placuisset, adhuc duriora subire paratus erat. Audiamus Laurentium Iustinianum Sermone de Passione Domini: *Numquid sitit satietas? Sitítne, qui sitientium ardoribus refrigerium præstat? An vitæ fons sitire valet? Potest, inquam, quia vult. sitit vtique pereuntium salutem, animarumque diuinum sitit honorem, inebriatus amaritudine adhuc duriora sustinere desiderat. In spiritu sitit charitatis flamma succensus, sitit etiam, vt verus homo passibilis mortalisque.* Quisquis ergo grauiter in lecto laborat, ita appetat immortalitatem, vt, si placeat Deo, acerbiora adhuc tormenta nec renuat nec recuset. Nec renuebat, nec refugiebat Martinus,

cùm

cùm iam moriturus diceret: *Non recuſo laborem.* Sequatur interim per omnia ſitientem, qui dicit de ſe: *Cucurri in ſiti.* Dicat cum D. Auguſtino lib. Meditat. cap. 37. *Rex potentiſſime trahe me ſurſum ad te. Curram poſt te in odorem vnguentorũ tuorum. Curram, & non deficiam, te trahente, & me currente. Trahe os ſitientis animæ in æterna fluenta æternæ ſatietatis, imò trahe me ad te fontem viuum, vt pro captu meo bibam, vnde ſemper viuam.* Pſal. 61, 5.

ORACVLVM VI.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Ioan. 19, 30.

Cùm ergo accepiſſet IESVS *acetum dixit: Conſummatum eſt.*

SVmma fellis & aceti amaritudine opus redemptionis noſtræ languens in cruce CHRISTVS perfecit & conſummauit, vt ſcirent mortales omnes, non gaudiis & voluptatibus, ſed angoribus & doloribus penſum humanæ vitæ abſoluendum. Hic finis filiorum Dei, quem Filius Dei CHRISTVS habuit, & in quo filij adulterorum ab ipſo omnino diſcrepant. *Filij adulterorum*, Sapiens ait, *in conſummatione non erunt.* Huc pertinet, quod ſcribit Apoſto- *Finis amarus.* Sap. 3, 16.

lus cap.12. ad Hebræos. *Quem diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. In disciplina perseuerate. Tamquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij estis.* Ergo monendus æger, vt si legitimus Dei filius, & non adulterinus esse velit, perseueret vsque ad mortem in passionibus & dolo-
Prou. 3, 11. ribus, cui Deus ipse dicit: *Fili noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris, dum ab eo argueris.*

Dixit Medicus salutis nostræ, *Consummatum est*, vt ostenderet, curationem infirmæ naturæ nostræ omnino esse perfectam. Qualis propterea debeat esse homo cum CHRISTO, qui est auctor salutis suæ, monuit omnem hominem Ecclesiasticus cap.38. *Honora Medicum propter necessitatem: etenim illum creauit Altissimus. A Deo est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem. Disciplina Medici exaltabit caput illius, & in conspectu magnatorum collaudabitur. Altissimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa. Nónne à ligno indulcata est aqua amara?* Nónne à ligno sanctæ Crucis acetum ipsum versum & conuersum est in liquorem suauissimum? Fatetur citatus Ambrosius: *Benè ad consummanda omnia, & corruptio sinceritatis hauritur, vt omnia cruci, quæ vitiata*

erant,

erant, figerentur. Concludit tandem: *Ergo acetum bibitur, hoc est, vitium corruptæ per Adam immortalitatis aboletur in calamo, vt de corpore absolueretur humano.* Hic ipse cælestis Medicus, in cuius elogium addit deinde Ecclesiasticus: *Ad agnitionem hominum virtus illorum, & dedit hominibus scientiam Altissimus, honorari in mirabilibus suis. In his curans mitigabit dolorem, & vnguentarius faciet pigmenta suauitatis, & vnctiones conficiet sanitatis, & non consummabuntur opera eius.* Deus in mirabilibus suis honoratur, cùm æger sacrum accipit Viaticum, in quo *memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* Tunc agit vnguentarium ad mitigandum temperandumque dolorem, cùm vtitur extrema Vnctione, in qua pigmenta suauitatis & sanitatis continentur, quemadmodum cap. 5. scribit Iacobus Apostolus: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Post hæc quid aliud sperare debebamus, nisi quod diceret Ecclesiasticus cum CHRISTO, *Consummatum est?* & tamen ait, *Et non consummabuntur opera eius.* Psal. 110. 4.

Dei perfecta sunt opera, & donec viuat infirmus,

aderit ſemper Medicus, aderit CHRISTVS, cuius præſentiam recolentes dicimus in animæ commendatione: *Liberet te à cruciatu* CHRISTVS, *qui pro te crucifixus eſt. Liberet te ab æterna morte* CHRISTVS, *qui pro te mori dignatus eſt. Conſtituat te* CHRISTVS *Filius Dei viui intra paradiſi ſui ſemper amœna virentia, & inter oues ſuas verus ille paſtor agnoſcat. Ille ab omnibus peccatis tuis te abſoluat, atque ad dexteram ſuam in electorum te ſorte conſtituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præſens ſemper aſſiſtens manifeſtiſſimam beatis oculis aſpicias veritatem. Conſtitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis diuinæ dulcedine potiaris in ſæcula ſæculorum. Amen.*

ORACVLVM VII.

Regis glorioſi languentis & morientis.

Lucæ 23, 46.

Et clamans voce magna IESVS *ait: Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc dicens, expirauit.*

Commendatio animæ.

FOrma obitus CHRISTI, forma eſt exitus noſtri. Commendat CHRISTVS ſpiritum ſuum diuino Patri, &, vt ait Ambroſius lib. 10. in Luc. cap. 33. *benè*

benè commendatur ſpiritus qui ſeruatur. Quod enim commendatur, vtique non amittitur. Hoc dicto tradidit ſpiritum. Et benè tradidit, quia non inuitus amiſit. Denique Matthæus ait, Emiſit ſpiritum. Quod enim emittitur, voluntarium eſt; quod amittitur, neceſſarium. Dignus animarum locus manus eſt Dei: *Juſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum mortis.* Commendetur ergo ſpiritus in manibus Patris ſummi, in cuius manibus ſeruandus eſt. Qui ſic traditur, non amittitur, ſed emittitur, & à Patre diuino recipitur. Summum hoc oraculum eſt, in CHRISTO, & cum CHRISTO mori. *Beati mortui qui in Domino moriuntur; opera enim illorum ſequuntur illos.* Pulchra animæ commendatio, quæ non illa ſola, ſed operibus etiam Chriſtianis comitata & aſſociata comparet, ſicut & 1. Petri cap. 4. præcipitur: *Itaque & hi, qui patiuntur ſecundùm voluntatem Dei, fideli creatori commendent animas ſuas in benefactis.* CHRISTVS priùs opus ſuum conſummauit, dein ſpiritum ſuum offert & tradit æterno Patri.

Matth. 27. 50.

Sap. 3, 1.

Apoc. 14, 13.

Communem morientium cauſam agit hoc loco CHRISTVS, quandoquidem non ſolùm ſpiritum ſuum, ſed etiam animas piè obeuntium Chriſtianorum Patri ſuo commendat. Sic expendit Iuſtinianus de Triumphali agone CHRISTI cap. 20. extrema

hæc

hæc verba : *Spiritum vtique meum in manus tuas commendo, non tantùm quem gero vt homo, ſed quem vt mediator & redemptor acquiſiui mihi. Meum planè dixerim membra mea, Eccleſiam meam, ſponſam, quam patiendo pro illa meam facio. Hunc ſpiritum meum nuncupo, quia adhærendo mihi vnus ſpiritus fit, & corpus vnum.* Qui adhæret CHRISTO, & vnus ſpiritus cum eo eſt, ratum habens quod CHRISTVS in cruce fecit, ſpiritum ſuum in manus Patris commendet. *Credere namque debemus*, vt ait Cyrillus lib.12. in Ioannem cap.35. *cùm à corporibus ſanctorum animæ abierint, tamquam in manu chariſſimi Patris commendari : nec vt peccatorum animæ ad immenſi cruciatus locum, id eſt, ad inferos deferri, itinere hoc nobis à* CHRISTO *primùm præparato, ſed in manus potiùs Patris euolare. Tradidit enim animam ſuam manibus Genitoris, vt ab illa, & per illam, facto initio, certam huius rei ſpem habeamus, firmiter credentes in manibus Dei nos poſt mortem futuros, vitamque multò meliorem, ac perpetuò cum* CHRISTO *victuros : ideò enim Paulus deſiderauit diſſolui, & eſſe cum* CHRISTO. Phil.1,23.

Hæc ſola conſideratio quanti referat, vt excitetur homo in extremo illo conflictu, quo exhalare ſpiritum debeat, ſatis conſtat ex iis quæ de fratre ſuo Gerardo memorat S.Bernardus Serm.26. ſuper Cantica: *Accitus ſum ego ad id miraculi, videre exultantem in morte*

morte hominem, & insultantem morti, Vbi est mors victoria tua? vbi est mors stimulus tuus? Iam canendo moritur homo, & moriendo cantat. Canebat itaque Gerardus: *In te Domine speraui, non confundar in æternum.* & prosecutus est Psalmum, donec ad illa verba veniret: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum.* Tunc temporis accessit ad Gerardum Bernardus, *Cùm ergo,* inquit, *superuenissem, & extrema iam Psalmi, me audiente, clara voce complesset, suspiciens in cælum ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. & repetens eumdem sermonem, ac frequenter ingeminans ait: Pater, Pater, conuersus ad me, exhilarata quidem facie, quanta, inquit, dignatio Dei, patrem hominum esse? quanta hominum gloria, Dei filios esse & heredes? nam si filij, & heredes.* 1.Cor.15, 59.

Hæc de Cruce, hæc de Patientia, hæc de Oraculis glorioſi Regis Crucifixorum & Cruciferorum, quorum apparent imagines in Sanctuario Cruci & Patientiæ sacro, quæ variis picturis exhibetur & exprimitur. *Sic omnis faber & architectus, qui noctem tamquã diem transigit, qui sculpit signacula sculptilia, & assiduitas eius variat picturam, cor suum dabit in similitudinem picturæ, & vigilia sua perficiet opus.* Congruit hoc loco, quod asserit Apollonius apud Cæsarium lib. de Diuersis visionib. cap. 23. *Puto quòd sculptores & pictores sacrarum imaginum aliquod speciale præmium ex hoc* Eccli. 38, 28.

percipiant. Cui Cæsarius: *De hoc dubitare non debes, si tamen magis sit deuotio quàm auaritia mercedis in causa.* Confirmat exemplo. *Monachus quidam ante paucos annos mortuus est. erat autem pictor bonus, & Ordini nostro tam deuotus, vt gratis, expensis tantùm receptis, in diuersis domibus ad diuersa altaria miri decoris crucifixos depingeret: nam omnes crucifixos ipse pænè fecit, nullas à nobis requirens expensas. Volens suo effigiatori ostendere summus ille Crucifixus, ad cuius imaginem omnes facti sumus, quàm sibi labor ille sanctissimus placeret, in Parasceue, die scilicet in qua passio specialiter repræsentatur, illum non sine multorum admiratione de hoc mundo assumere dignatus est. quasi diceret Dominus: Quia circa meam passionem mente & corpore deuotè semper laborasti, de illa cogitando, illamque per picturas aliis exhibendo; ecce in die meæ passionis te de labore ad requiem assumo, in qua iam non mentaliter, vel per picturas, sed facie ad faciem me contempleris.*

S. Bonauentura in Hymno S. Crucis:

Totum sit, quod ego dixi,
Ad honorem Crucifixi,
Ad laudem & gloriam;
Vt meorum peccatorum
Glorioſus Rex cælorum
Mihi donet veniam. Amen.

INDEX SVMMARIVS, ET POSTVMVS, LAVDABILIS VITÆ ET MORTIS NOVI DAVIDIS, SECVNDVM ARTEM DESIGNATAM VIVENTIS ET MORIENTIS.

VM ſacras exciperem Confeſſiones Excellentiſſimi Domini D. FRANCISCI DE MONCADA, Marchionis AYTONÆ, totius Belgij & Burgundiæ Gubernatoris; iuxta pium eius affectum in Dauidem, cenſui, pro meo in tantum virum obſequio & ſimul officio, deſcribendum ac depingendum, qualis eſſe deberet is, qui Dauid eſſe Chriſtianus vellet. Hic ſcopus, hic finis ſacri Oratorij & Sanctuarij: quibus ſuperadditæ ſunt imagines, quas piiſſimè ille colebat; vt in Expeditionibus Flandricis, vbi delubra non eſſent, eſſet tamen aliquod ædium ſacrarum ſupplementum, nimirum Oratorium & Sanctuarium.

Cauſa operis compoſiti cum ſanctis imaginibus.

Nouus profectò Dauid erat inſignis Marchio, cui adhuc tenello dicere aliquando licuit: *O Domine, quia ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ.* Tenellus adhuc puer collocatus eſt in montis Serrati æde cæleſti Reginæ ſacra, vt ſub vmbra tantæ Matris degeret, & educaretur. Hîc edoctus Chriſtianè viuere: vbi & ſanctus Patriarcha IGNATIVS didicit tam ſe quàm alios excolere, & ſpiritaliter exercere, in eam omnino formam, quam ipſa ſacrata

Pſal. 115, 16.

Nouus Dauid à teneris annis Marchio Aytonæ.

Virgo seruauit dum viueret. Confirmatur hoc ipsum diuina reuelatione, cuius meminit R. P. Ludouicus de Puentes in Vita venerabilis P. Balthasaris Aluarez cap. 43. §. 1. & quam verissimam & certissimam esse affirmat. Nomine igitur genitricis Dei MARIÆ Angelus Gabriel missus ad quamdam virginem spiritalia S. IGNATII facientem Exercitia, virgini retulit: *Significat tibi Regina nostra se fuisse & esse tamquam patronam & fundatricem illorum spiritalium Societatis Exercitiorum; se iuuisse ac docuisse* S. IGNATIVM, *vt ita fieret; ideoq; hoc nomine initium se dedisse huic operi: imò & se toto vitæ suæ tempore in sanctis huiusmodi Exercitijs fuisse occupatam.* Hæc eadem virgo principium dedit sacro Oratorio. in cuius 1. Parte prædita cognitione Creatoris sui in eadem alumnum suum instituit, & ad sui formam composuit in æterni Patris recognitione, & in Christiana suimetipsius imitatione.

Nouus Dauid in sacris suis Confessionibus.

Composuit se ipse Christianus MARIÆ alumnus ad pœnitentiam in 2. Part. Oratorij, in qua nouus Dauid recitauit septem Psalmos pœnitentiæ, præsertim quinquagesimum, *Miserere mei Deus*, quatuor partibus Sacramenti Confessionis respondentem, & non parum sibi placentem. Quoties magna negotia aggrediebatur, toties ferè confitebatur. Et vix è viuis abierat Sereniissima Infans Elisabetha, cùm eadem hora, & quidem antelucana, confessus est; vt, faustis auspiciis, totius Belgij gubernationem inchoaret.

Nouus Dauid in sacra Communione.

Tunc maximè erat sollicitus de puritate conscientiæ, cùm esset sacram Synaxin accepturus. Hic purus, hic corde mundus fuit, quem Virgines suis insignibus ornatæ ac decoratæ

3. Part. Oratorij introduxerunt ad ſumendam Euchariſtiam: in cuius communicatione ita pius erat, vt ſe intuentes excitaret ad deuotionem: & quidem vſque ad lacrymas excitauit, cùm morti iam propinquus ſanctum accepit Viaticum, non in lecto iacens aut ſedens, ſed totus procumbens in genua, & ſe in terram proſternens. Magnum pietatis & cultus erga veneranda myſteria argumentum, quod impedire non potuit tanta vis & grauitas ægritudinis.

Quòd ſi 3. Par. Oratorij acceſſit Appendix, in qua regium cor Dauidis appoſitum & appenſum eſt; illud puta Dauidici Marchionis fuiſſe: qui cùm viuus adhuc eſſet, & ſuo ordine legeret Pſalmos omnes, fuit vltimus, in quo deſijt, Pſal. 72. *Quàm bonus Iſraël Deus his, qui recto ſunt corde!* cuius verba extrema ſunt, & fuerunt noſtri Dauidis: *Quid enim mihi eſt in cælo? & à te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* *Nouus Dauid praditus corde regio.*

Huius tanti viri gratia compoſitum eſt Sanctuarium ſacrę Crucis & patientiæ, perferendis & leuandis laboribus vitæ ac mortis accommodatum. Indigebat hoc leuamine nouus Dauid, Heros gratiſſimus Deo, Regi, & toti Flandriæ: ſummos quippe labores paſſus eſt, magnos tam domi quàm foris hoſtes habuit, cùm turbulentis temporibus Prouincias acciperet gubernandas. Singulari ſua prudentia atque patientia omnem patriam compoſuit & pacauit; magnaq; virtute animi hoſtes debellauit, & varia ac diuerſa loca recepit, cùm iam inſolentes rebelles ſpe ſua omnia deuoraſſent. Acceptas igitur fideles Prouincias pacatiores & auctiores *Nouus Dauid in politico & militari ſuo regimine.*

tradidit Sereniſſimo FERDINANDO, ſub cuius regiis & fortunatis auſpiciis inclytus Gubernator totius exercitus anno 1635. de Hollandia & Gallia non vnam vno anno, ſed multas ſimul victorias reportauit. Cùm eſſet tantus triumphator, poſt captam munitionem Schenckianam, in caſtris iuxta Gog ſpatio ſeptem dierum ſummum ſui deſiderium relinquens, Dauidis inſtar, ingreſſus eſt vniuerſæ carnis viam. Sic erat in fatis diſpoſitis & ordinatis beneplacito diuino; cui conformatus more alterius Machabæi dicere viuens ſolebat: *Sicut fuerit voluntas in cælo, ſic fiat.* & iam moriens repetebat: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.* Ingreſſus ſic eſt in Sanctuarium Dei, cui verè dicere licuit, & dixit extremo illo Pſalmo 72. *Labor eſt ante me, donec intrem in Sanctuarium Dei.* & addidit: *Tenuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxiſti me, & cum gloria ſuſcepiſti me.* Cum gloria ſuſceptus eſt, ſicut alter Rex Dauid: quandoquidem ante ipſum nullus armorum Gubernator in Belgio manens, gloriosè migrauit; ſolus noſter Marchio AYTONÆ glorioſus triumphator è viuis abiit.

Nouus Dauid piè & feliciter obiens.

1. Mach. 3, 60. Matth. 6, 10.

Notus vbique Heros, AYTONÆ *Marchio, magnus*
FRANCISCVS, DAVID *moribus alter erat.*
Hic vicit Gallos, Hollandos atque Suecos,
Rexit & hic Belgas, duxq́ patrq́ fuit.
Arbiter ipſe Status, felix Generalis in armis,
Victor apud Belgas ſolus & vnus obît.
Phœnix & felix è caſtris aſtra ſubiuit.
Hic erit & Phœnix, cùm rediuiuus erit.

INDEX

INDEX ARGVMENTORVM SACRI SANCTVARII.

De Sympathia CHRISTI *Crucifixi, Crucifixorum & Cruciferorum.* I. & II. Parte.

De sacra Communione & Viatico. I. & II. Parte.

De laboribus & morbis. I. & II. Parte.

De extremis verbis morientium. I. II. & III. Parte. *& de vltimis verbis* CHRISTI, in Appendice Sanctuarij.

De statibus virginitatis, matrimonij & viduitatis. III. Parte.

De Sympathia beatæ MARIAE, *& Crucifixarum seminarum.* ibid.

Explicatio Orationis Salue Regina, *in gratiam laborantium & ægrotantium.* III. Parte.

De coronis, & corollis Crucifixorum & Cruciferorum. I. II. & III. Parte.

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A

ADelhardi Abbatis morientis extrema verba. 132
B. Agathæ morientis extrema verba. 620
S. Agnetis morientis extrema verba. 610
S. Agricolæ crucifixio. 179
eius sympathia cum Christo. 180.
crux timoris Domini. *ibid.*
crux ægrotantis. 181
leuamen laborantis & ægrotantis. 183
glorioſum opus & corona. 184
Alberti Auſtriaci Belgarum Principis pietas ante mortem. 544
S. Alexandri crucifixio. 207
eius ſympathia cum Christo. *ibid.*
crux euiſcerationis. 208
crux ægrotantis. 209
leuamen laborantis & ægrotantis. 210
glorioſum opus & corona. 211
Alphonſi Caſtrij crucifixio. 457
eius ſympathia cum Christo. *ibid.*
crux Sociorum IESV. 458
crux ægrotantis. 459
leuamen laborantis & ægrotantis. 460
glorioſum opus & corona. 461
S. Ambroſij morientis extrema verba. 242.607
S. Andreæ crucifixio qualis. 27
eius ſympathia cum Christo. *ibid.*
crux voluntariæ ſui ipſius oblationis. 28
crux ægrotantis. *ibid.*
inſtrumentum artis benè moriendi. *ibid.*
excitatio ægrotantis. 29
leuamen laborantis & ægrotantis. 30
glorioſum opus & corona. 31
Annæ de IESV patientia ſingularis. 551
Anna de IESV & Anna de S. Bartholomæo dignæ filiæ S. Teresæ. 574.575
S. Antonij morientis extrema verba. 374.384
Antonini Florentini morientis extrema verba. 232
S. Apollonij crucifixio. 303
eius ſympathia cum Christo. *ibid.*
crux perpetui laboris. 304
crux ægrotantis. 305
leuamen laborantis & ægrotan-

tantis. 306
glorioſum opus & corona. 307
S. Aſterij crucifixio. 369
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux fraternitatis religioſæ. 370
crux ægrotantium. 371
leuamen laborantis & ægrotantis. 372
glorioſum opus & corona. 373
S. Aſtij Epiſcopi crucifixio. 97
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux amoris. 98
crux ægrotantis. 100
leuamen laborantis & ægrotantis. 101
glorioſum opus & corona. 103
Aureola amoris. 104
mortalitatis. 86
mortificationis. 94
nauigationis mundanæ. 132
ſcientiæ Sanctorum. 66
ſcandala tollentis ex ſe. 113
triumphantis in cruce & lecto. 143
zeli diuini. 121. *Vide* Laureola.
S. Auſtreberthæ virginis morientis extrema verba. 104

B

S. BArtholomæi crucifixio. 43
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux iniuſti tribunalis. 44
crux ægrotantis. 45
leuamen laborantis & ægrotantis. 47
eius opus glorioſum. 48
aureola ſpoliationis iniuſtæ. *ibid.*
S. Baſiliſci crucifixio. 423
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux mundanæ concupiſcentiæ. 424
crux ægrotantium. 426
leuamen laborantis & ægrotantis. 427.
glorioſum opus & corona. 428
eius morientis extrema verba. 143
Beatorum Iaponenſium crucifixio. 439
eorum ſympathia cum Chriſto. 440
crux circumciſionis ſpiritualis. *ibid.* 441
crux ægrotantium. *ibid.*
leuamen laborantis & ægrotantis. 442.443
glorioſum opus & corona. 443
S. Benedictæ virginis crucifixio. 579
eius ſympathia cum B. MARIA. *ibid.*
crux ſtatus virginalis. 580
ſpeculum humanæ infirmitatis & patientiæ. 582
extrema verba morientis. 583
leuamen columbæ gementis. *ibid.*
S. Blandinæ virginis crucifixio. 555
eius ſympathia cum B. MARIA. *ibid.*

crux ſtatus virginitatis. 556
ſpeculum S. Blandinæ virginis. 557

C

CAlliopij crucifixio. 539
eius ſympathia cum ſancta MARIA. 540
crux charæ prolis amiſſæ. *ibid.* 541
morientis extrema verba. 428. 436
Carilephi morientis extrema verba. 346. 392
S. Carpophori crucifixio. 349
eius cum Chriſto ſympathia. *ibid.*
crux curandæ animæ. 350
crux ægrotantium. 352
leuamen laborantis & ægrotantis. 354
glorioſum opus & corona. 355
Chriſtophori innocentis crucifixio. 517
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux Chriſtum ferentis. 519
crux ægrotantis. 520
Chriſtus glorioſus Rex crucifixus. 7
crux eius, crux obedientiæ. 8
crux ægrotantis. *ibid.*
inſtrumentum benè viuendi & moriendi. *ibid.*
excitatio ægrotantis. 9
leuamen laborantis & ægrotantis. 10. 11
ei tota crux incubuit. 13
eius ſeptem verba extrema. 643. *& ſeqq.*
eius morientis conflictus. 654. 655. 656. 657
eius etiam pro Matre & Ioanne ſollicitudo. 658. 659. 660. 661
& conſummatio. 667. 668. 669
Claræ virginis morientis extrema verba. 550
S. Claudij crucifixio. 369
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux fraternitatis religioſæ. 370
crux ægrotantium. 371
leuamen laborantis & ægrotantis. 372
glorioſum opus & corona. 373
S. Clementis Epiſcopi & ſociorum crucifixio. 117
eorumdem cum Chriſto ſympathia. 118
crux zeli animarum. *ibid.*
crux ægrotantium. 119
leuamen laborantis & ægrotantis. 120
glorioſum opus & corona. 121
S. Cleonici crucifixio. 423
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux mundanæ concupiſcentiæ. 424
crux ægrotantium. 426
leuamen laborantis & ægrotantis. 427
glorioſum opus & corona. 428

Com-

Commendatio animæ morientis. 670.671.672.
Confessio & oratio rectè disponunt ad mortem. 649.650. 651.652.653
S. Cosmæ crucifixio. 189
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux obsequij exhibiti ingratis. 190
crux ægrotantium. 191
leuamen laborantis & ægrotantis. 192
glorioſum opus & corona. 193.
Crucifixorum corona aurea & aureola. 12
Crucis opus glorioſum. 23
Crux ægrotantium. 8.20.29.37. 55.63.73.83.91.100.110.119. 128.129.138.164.173.181. 191.200.209.217.228.229. 238.248.257.265.273.281. 289.297.305.313.323.333. 343.352.361.371.380.389. 397.405.416.426.433.441. 450.455.468.477.487.488. 495.504.511.512.520.
Crux afflictorum vndique. 322
amoris. 98
animæ curandæ. 350
attentionis sanctæ. 396
calumniæ. 162.163
candoris vitæ. 280
capitis regentis amissi. 216
Christum ferentis. 519
circumcisionis spiritualis. 440. 441
concupiscentiæ mundanæ. 424
Crux constantiæ magnæ. 236.237
corporis. 494
culturæ Sanctorum. 342
custodiæ Decalogi. 404
euiscerationis. 208
festinantium ad astra. 360
fraternitatis religioſæ. 370
fruitionis æternitatis dilatæ. 624
furorem humanum patientis. 432
habitus praui. 264
hæreticos ferentis. 467
hominis patientis. 388
hominis religioſi. 332
humiliationis sanctæ. 18.19
ignobilitatis. 414
impietatis alienæ. 272
incentoris malorum. 296
innocentiæ. 502
iustitiæ. 288
laboris perpetui. 304
militiæ Christianæ. 226
morbi pro meritis acceptati. 153
mortalitatis humanæ. 82
mortificationis. 90
natiuitatis humanæ. 449
obdurationis alienæ. 36
obedientiæ. 8
obsequij ingratis exhibiti. 190
orationis. 510.511
patientiæ triumphantis. 136.
prolis amissæ. 540.541
regiminis Ecclesiæ. 72
repulsæ datæ. 476
resurrectionis mysticæ. 486
saluationis animæ. 256

Crux ſcandali vitandi. 108.109
ſcientiæ Sanctorum. 62
ſenectutis. 54
ſeruitutis Chriſtianæ. 172
ſeruitutis iniquæ. 312
Sociorum IESV. 458
ſtatus coniugalis. 614
ſtatus virginalis. 548.556.564. 572.580.589.596.604
ſupplicij acceptati. 152
ſuſpenſionis animæ. 379
timoris Domini. 180
tranſitus mundani. 126.127
tribunalis iniuſti. 44
viduitatis. 624
vitæ humanæ. 246
voluntariæ ſui ipſius oblationis. 28
voluptatis terrenæ. 198
zeli animarum. 118

D

S. DAmiani crucifixio. 189
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux obſequij ingratis exhibiti. 190
crux ægrotantium. 191
leuamen laborantis & ægrotantis. 192
glorioſum opus & corona. 193
SS. Decem Martyrum crucifixio. 403
eorum ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux cuſtodiæ Decalogi. 404
crux ægrotantium. 405
leuamen laborantis & ægrotantis. 407
glorioſum opus & corona. 408
Diadema coniugij. 619
viduitatis. 632
SS. Diomedis & ſociorum crucifixio. 377
eorum ſympathia cum Chriſto. 378
crux ſuſpenſionis animæ. 379
crux ægrotantium. 380
leuamen laborantis & ægrotantis. 382
glorioſum opus & corona. *ibid.*
S. Dionyſij crucifixio. 61
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux ſcientiæ Sanctorum. 62
crux ægrotantis. 63
leuamen laborantis & ægrotantis. 65
glorioſum opus & corona. *ibid.*
Diſcipulorum Petri & Pauli crucifixio. 161
eorum ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux calumniæ. 162.163
crux ægrotantium. 164
leuamen laborantis & ægrotantis. 166
glorioſum opus & corona. 167
Dunſtani Archiepiſcopi morientis extrema verba. 462

E

S. ELiſabetha virgo, myſtica Wilgephortis. 591
eius morientis extrema verba. *ibid.*

Epipodij martyris morientis extrema verba. 203.260.268
Euchariſtia leuamen ægrotantis & Viaticum. 22
Eugendi Abbatis morientis extrema verba. 86
Eugenij Abbatis morientis extrema verba. 194
S. Eulaliæ crucifixio. 563
eius ſympathia cum B. MARIA. 564
crux ſtatus virginalis. *ibid.*
ſpeculum humanæ infirmitatis & patientiæ. 566
leuamen colũbæ gementis. 567
S. Eutropij crucifixio. 423
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux mundanæ concupiſcentiæ. 424
crux ægrotantium. 426
leuamen laborantis & ægrotantis. 427
glorioſum opus & corona. 428
Exercitus decem millium crucifixio. 245
eorum cum Chriſto ſympathia. *ibid.*
crux vitæ humanæ. 246
crux ægrotantium. 248
leuamen laborantis & ægrotantis. 250
glorioſum opus & corona. 251

F

S. FAuſti crucifixio. 287
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux iuſtitiæ. 288
crux ægrotantis. 289
leuamen laborantis & ægrotantis. 291
glorioſum opus & corona. *ibid.*
S. Febroniæ crucifixio. 547
eius ſympathia cum B. MARIA. 548
crux ſtatus virginalis. *ibid.*
ſpeculum virginale Febroniæ. 549
Fulgentij Ruſpenſis morientis extrema verba. 308.567

G

GAlli Epiſcopi Auernorum morientis extrema verba. 444
S. Gemelli crucifixio. 387
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux hominis patientis. 388
crux ægrotantis. 389
leuamen laborantis & ægrotantis. 391
glorioſum opus & corona. *ibid.*
Gothardi morientis extrema verba. 365
S. Gudiliæ crucifixio. 635
eius ſympathia cum Chriſto. 675
crux ſplendida mortis iuſtorum. 637
Guilielmi pueri crucifixio. 493
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux corporis. 494
crux ægrotantis. 495

leuamen laborantis & ægrotantis. 497

H

HEruli martyris morientis extrema verba. 472
S. Hilarionis morientis extrema verba. 186
S. Hiorami crucifixio. 447
eius sympathia cum Christo. 448
crux natiuitatis humanæ. 449
crux ægrotantis. 450
leuamen laborantis & ægrotantis. 452
glorioſum opus & corona. *ibid.* 453
Hugonis pueri crucifixio. 501
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux innocentiæ. 502
crux ægrotantis. 504
leuamen laborantis & ægrotantis. 506
Humiliationis corona aurea. 23
eiusdem aureola. 24

I

SS. INcognitorũ crucifixio. 413
eorum sympathia cum Christo. *ibid.*
crux ignobilitatis. 414
crux ægrotantium. 416
leuamen laborantis & ægrotantis. 417
glorioſum opus & corona. 418
Ioannis Aragonum Regis morientis extrema verba. 639
Isabellæ Claræ Eugeniæ Hispaniarum Infantis pietas ante mortem. 544.
S. Iuliæ virginis crucifixio. 571
eius sympathia cum B. MARIA. 572.
crux status virginalis. *ibid.*
speculum humanæ infirmitatis & patientiæ. 573
extrema verba morientis. 574
leuamen columbæ gementis. 575
S. Iuliani morientis extrema verba. 276

L

LAtronis boni crucifixio. 151
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux acceptati supplicij. 152
crux morbi pro meritis acceptati. 153
leuamen laborantis & ægrotantis. 155
glorioſum opus & corona. 156
extrema verba morientis. 157
Laumari Abbatis morientis extrema verba. 114
Laurentij Iustiniani morientis extrema verba. 50.284.356.420. 678
Laureola afflictionis omnimodæ. 328
attentionis. 400
calumniæ toleratæ. 167
candoris vitæ. 284
circumcisionis spiritalis. 444
concupiscentiæ deuictæ. 428

Laureola constantiæ. 241
criminationis toleratæ. 300
culturæ Sanctorum. 346
Decalogi. 409
festinantium ad astra. 365
furoris deuicti. 436
ignobilitatis. 419
ingratitudinis toleratæ. 194
habitus praui deuicti. 268
hæreseos oppugnatæ. 471
humanitatis victæ. 453
iustitiæ. 292
laboris perpetui. 308
martyrij incruenti. 524
militiæ Christianæ. 231
mores prauos aliorum sustinentis. 276
mortis oblatæ. 252
patientis. 392
pudoris victi. 212
repulsæ. 481
salutis animæ. 260.356
seruitutis iniquæ toleratæ. 318
sociorum IESV. 462
supplicij tolerati. 157
timoris. 185
victoriæ glorioſæ. 337
voluptatis victæ. 203
Leocadia, mystica Eulalia. 566
S. Leonis martyris morientis extrema verba. 168.212
S. Leontij crucifixio. 349
eius cum Christo sympathia. *ibid.*
crux curandæ animæ. 350
crux ægrotantium. 352
leuamen laborantis & ægrotantis. 354
glorioſum opus & corona. 355
S. Liberati Abbatis & sociorum crucifixio. 125
eorum sympathia cum Christo. *ibid.*
crux transitus mundani. 126. 127
crux ægrotantium. 128.129
leuamen laborantis & ægrotantis. 130
glorioſum opus & corona. *ibid.* 131
Longini morientis extrema verba. 481
S. Lucelliani crucifixio. 263
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux praui habitus. 264
crux ægrotantis. 265
leuamen laborantis & ægrotantis. 267
glorioſum opus & corona. *ibid.*
S. Lycarionis crucifixio. 255
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux saluationis animæ. 256
crux ægrotantis. 257
leuamen laborantis & ægrotantis. 258
glorioſum opus & corona. 260

M

S. MAcarij Patriarchæ crucifixio. 81
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux mortalitatis humanæ. 82
crux ægrotantis. 83

leuamen laborantis & ægrotantis. 85
glorioſum opus & corona. *ibid.*
Magdalenæ viduæ & ſociarum crucifixio. 623
crux viduitatis & dilatæ fruitionis. 624
ſpeculum humanæ patientiæ. 626
leuamen columbæ gementis. 629
glorioſum opus & corona viduitatis. 631
SS. Marci & Marciani & ſociorum crucifixio. 235
eorum ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux magnæ conſtantiæ. 236. 237
crux ægrotantium. 238
leuamen laborantis & ægrotantis. 239
glorioſum opus & corona. 240
S. Mariæ crucifixio compaſſionis. 531. 532
eſt mater morientium. 662. 663
S. Marini crucifixio. 431
eius cum Chriſto ſympathia. 432
crux patientis humanum furorem. *ibid.*
crux ægrotantis. 433
leuamen laborantis & ægrotantis. 435
glorioſum opus & corona. 436
SS. Marthæ & Mariæ crucifixio. 595
earum ſympathia cum B. Virgine. 596
crux ſtatus virginalis. *ibid.*
ſpeculum humanæ infirmitatis. 598
leuamen columbæ gementis. 599
S. Martini morientis extrema verba. 122. 328. 599. 629
S. Mauræ crucifixio. 613
crux ſtatus coniugalis. 614
ſpeculum humanæ infirmitatis. 615
leuamen columbæ gementis. 617
glorioſum opus & corona. 618

N

S. NEonis crucifixio. 369
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux fraternitatis religioſæ. 370
crux ægrotantium. 371
leuamen laborantis & ægrotantis. 372
glorioſum opus & corona. 373
S. Neſtoris Epiſcopi crucifixio. 89
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux mortificationis. 90
crux ægrotantis. 91
leuamen laborantis & ægrotantis. 93
glorioſum opus & corona. *ibid.*
extrema verba morientis. 94
S. Nicolai Tolentinatis morientis extrema verba. 32

O

OBedientiæ merces. 12
Oratio & confessio ritè disponunt ad mortem. 649.650. 651.652.653

P

S. PAphnutij Abbatis crucifixio. 135
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux patientiæ triumphãtis. 136
excitatio laborantis. 137
crux ægrotantis. 138
leuamen laborantis & ægrotantis. 139
glorioſum opus & corona. 141
S. Patrocli martyris morientis extrema verba. 292
S. Pauli morientis extrema verba. 67
Pauli morientis extrema verba. 276
S. Petri crucifixio qualis. 17
crux ſanctæ humiliationis. 18. 19
crux ægrotantis. 20
inſtrumentum artis benè moriendi. *ibid.*
excitatio ægrotantis. 21
leuamen laborantis & ægrotantis. 22
eius morientis extrema verba. 24
S. Petri Balſami crucifixio. 331
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux hominis religioſi. 332
crux ægrotantis. 333
leuamen laborantis & ægrotantis. 335
glorioſum opus & corona. 336
S. Petri Damaſceni crucifixio. 107
eius ſympathia cum Chriſto. 108
crux ſcandali vitandi. *ibid.* 109
crux ægrotantis. 110
leuamen laborantis & ægrotantis. 111
glorioſum opus & corona. 112
Petri Helcij crucifixio. 475
eius ſympathia cum Chriſto. 476
crux datæ repulſæ. *ibid.*
crux ægrotantis. 477
leuamen laborantis & ægrotantis. 479
glorioſum opus & corona. 480
S. Philemonis crucifixio. 395
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux ſanctæ attentionis. 396
crux ægrotantis. 397
leuamen laborantis & ægrotantis. 399
glorioſum opus & corona. 400
S. Philippi crucifixio. 35
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
eius crux obdurationis alienæ. 36
crux ægrotantis. *ibid.* 37
leuamen laborantis & ægrotantis. 38
eius opus glorioſum. 39

S. Pionij Presbyteri crucifixio. 295
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux incentoris malorum. 296
crux ægrotantis. 297
leuamen laborantis & ægrotantis. 298
glorioſum opus & corona. 299
extrema verba morientis. 300
S. Platonis martyris morientis extrema verba. 400
S. Polycarpi morientis extrema verba. 409
S. Pontiani morientis extrema verba. 78
Prosperi Aquitanici morientis extrema verba. 338

R

REmiſſio iniuriarum diſpoſitio bona ad mortem. 644. 645. 646. 647. 648
Richardi Epiſcopi Ciceſtrenſis morientis vltima verba. 252. 454
S. Richardi pueri crucifixio. 509
eius sympathia cum Christo. 510.
crux orationis. 510. 511
crux ægrotantis. *ibid.* 512
leuamen laborantis & ægrotantis. 513

S

SAcerdotis crucifixio. 465
eius sympathia cum Christo. 466
crux ferentis hæreticos. 467
crux ægrotantis. 468
leuamen laborantis & ægrotantis. 470
glorioſum opus & corona. 471
Sacra hoſtia leuamen crucis & paſſionis. 521. 522
SS. Scillitanorum crucifixio. 321
eorum sympathia cum Christo. *ibid.*
crux vndique afflictorum. 322
crux ægrotantium. 323
leuamen laborantis & ægrotantis. 325
glorioſum opus & corona. 327
S. Simeonis morientis extrema verba. 176
S. Simeonis crucifixio. 53
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux ſenectutis. 54
crux ægrotantis. 55
leuamen laborantis & ægrotantis. 56
opus glorioſum. 57
S. Simonis pueri crucifixio. 485
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux myſticæ reſurrectionis. 486
crux ægrotantis. 487. 488
leuamen laborantis & ægrotantis. 489
Sitis Christi in morte. 664
Sitis immortalitatis. *ibid.*
S. Sixti Pontificis crucifixio. 71
eius sympathia cum Christo. 72

crux regiminis Ecclesiæ. *ibid.*
crux ægrotantis. 73
leuamen laborantis & ægrotantis. 75
glorioſum opus & corona. 76
Speculum Marianum, ſpeculum humanæ infirmitatis & patientiæ. 533.534
Speculum Theocliæ, ſpeculum infirmitatis & patientiæ. 542
S. Stephani morientis extrema verba. 40

T

SS. TArbulæ & ſociarum crucifixio. 603
earum ſympathia cum B. MARIA. 604
crux ſtatus virginalis. *ibid.*
ſpeculum humanæ fragilitatis. 605
leuamen columbæ gementis. 607
S. Thali crucifixio. 341
eius ſympathia cum Chriſto. 342
crux culturæ Sanctorum. *ibid.*
crux ægrotantium. 343
leuamen laborantis & ægrotantis. 345
glorioſum opus & corona. 346
Theocliæ crucifixio. 539
eius ſympathia cum S. MARIA. 540
crux charæ prolis amiſſæ. *ibid.* 541
S. Theodori Ducis crucifixio. 215
eius ſympathia cum Chriſto. 216
crux amiſſi capitis regentis. *ibid.*
crux ægrotantis. 217
leuamen laborantis & ægrotantis. 219
glorioſum opus & corona. 220
extrema verba morientis. 222
S. Theodori militis crucifixio. 225
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux militiæ Chriſtianæ. 226
crux ægrotantis. 228.229
leuamen laborantis & ægrotantis. 230
glorioſum opus & corona. *ibid.* 231
S. Theoduli crucifixio. 311
eius ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux iniquæ ſeruitutis. 312
crux ægrotantis. 313
leuamen laborantis & ægrotantis. 315
glorioſum opus & corona. 316
extrema verba morientis. 318
S. Theophimi crucifixio. 341
eius ſympathia cum Chriſto. 342
crux culturæ Sanctorum. *ibid.*
crux ægrotantium. 343
leuamen laborantis & ægrotantis. 345
glorioſum opus & corona. 346
S. Timonis Diaconi crucifixio. 279

eius

eius sympathia cum Christo. 280
crux candoris vitæ. *ibid.*
crux ægrotantis. 281
leuamen laborantis & ægrotantis. 283
glorioſum opus & corona. *ibid.*
S. Timothei crucifixio. 613
crux ſtatus coniugalis. 614
ſpeculum humanæ infirmitatis. 615
leuamen columbæ gementis. 617
glorioſum opus & corona. 618

V

S. VEnantij crucifixio. 271
eius ſympathia cum Christo. *ibid.*
crux alienæ impietatis. 272
crux ægrotantis. 273
leuamen laborantis & ægrotantis. 275
glorioſum opus & corona. 276
Verba extrema morientium:
Adelhardi. 132
Agathæ. 620
Agnetis. 610
Ambroſij. 242.607
Antonij. 374.384
Antonini Florentini. 234
Auſtreberthæ. 104
Baſiliſci. 143
Benedictæ. 583
Calliopij. 428.436
Carilephi. 346.392
Claræ. 550
Dunſtani. 462
Eliſabethæ virginis. 591
Epipodij. 203.260.268
Eugendi Abbatis. 86
Eugenij Abbatis. 194
Fulgentij Ruſpenſis. 308.567
Galli Epiſcopi. 444
Gothardi. 365
Heruli martyris. 472
Hilarionis. 186
Ioannis Aragonum Regis. 639
Iuliani. 276
Laumari Abbatis. 114
Laurentij Iuſtiniani. 50.284.356.420.678.
Leonis martyris. 168.212
Longini. 481
Martini. 122.308.599.629
Nicolai Tolentinatis. 32
Patrocli. 292
Pauli Apoſtoli. 67
Pauli alterius. 276
Petri Apoſtoli. 24
Platonis martyris. 400
Polycarpi. 409
Pontiani. 78
Proſperi Aquitanici. 338
Richardi Epiſcopi. 252.454
Simeonis. 176
Stephani. 40
Wolfgangi Epiſcopi. 639
S. Vincentij crucifixio. 197
eius ſympathia cum Christo. 198
crux terrenæ voluptatis. *ibid.*
crux ægrotantis. 200
leuamen laborantis & ægrotantis. 201
glorioſum opus & corona. 202

S. Vitalis crucifixio. 171
eius sympathia cum Christo. *ibid.*
crux seruitutis Christianæ. 172
crux ægrotantis. 173
leuamen laborantis & ægrotantis. 175
glorioſum opus & corona. 176
S. Wilgephortis virginis crucifixio. 587
eius sympathia cum B. MARIA. 588
crux ſtatus virginalis. 589
ſpeculum humanæ infirmitatis. 590
leuamen columbæ gementis. 592
S. Wolfangi Præſulis morientis extrema verba. 639

Z

S. ZOtici & diſcipulorum crucifixio. 359
eorum ſympathia cum Chriſto. *ibid.*
crux feſtinantium ad aſtra. 360
crux ægrotantium. 361
leuamen laborantis & ægrotantis. 363
glorioſum opus & corona. 364

SVMMA PRIVILEGII CÆSAREI.

FERDINANDI II. *Diuina fauente clementia electi Romanorum Imperatoris semper Augusti Diplomate cautum est; nequis intra Romani Imperij & Regnorum ac Dominiorum suorum hereditariorum fines, Societatis* IESV *Patrum Opera citra consensum eorumdem Patrum & Auctorum desuper obtentorum imprimere, vel recudere, aut alibi recusa inferre aut vendere præsumat. Qui secùs faxit, præter Librorum omnium confiscationem, viginti marcharum auri puri pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet ex Diplomate dato Viennæ die* IV. *Augusti,* M. DC. XXVI.

FERDINANDVS.

Petrus Henricus à Stralendorff.

Ad mandatum Sac. Maiestatis proprium,

Hermanus à Questenbergh.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS.

CVm sacrum Sanctuarium Crucis & Patientiæ Crucifixorum & Cruciferorum, Emblematicis Imaginibus laborantium & ægrotantium ornatum, Auctore R. P. Petro Biuero Societatis nostræ Theologo, & Serenissimorum Belgij Principum Concionatore, tres Societatis nostræ Theologi, quibus id commissum fuit, lustrauerint, & in lucem edi posse probauerint, pro potestate mihi facta ab admodum R. P. N. Mutio Vitelleſco Societatis nostræ Præposito Generali, concedo vt typis diuulgetur; & iuxta Priuilegium Cæsareum Societati nostræ concessum, soli Balthasari Moreto idem imprimere ac recudere liceat. In cuius rei fidem hasce manu meâ subscripsi, & officij mei sigillo munitas dedi Bruxellis V. *Decembris,* M. DC. XXXIII.

Guilielmus de VVael.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS IV. *Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus ac Potentiſſimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diplomate ſuo ſanxit, nequis* ſacrum Sanctuarium Crucis & Patientiæ Crucifixorum & Cruciferorum, Emblematicis Imaginibus laborantium & ægrotantium ornatum, Auctore R. P. Petro Biuero Matritenſi Societatis IESV Theologo, & Sereniſſimorum Belgij Principum Concionatore, *præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo intra ſeptennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſum in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione Librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ* XVI. *Septembris*, M. DC. XXXII.

Signat.

Steenhuyſe.

APPROBATIO CENSORIS.

SAcrum Sanctuarium Crucis & Patientiæ Crucifixorum & Cruciferorum, Auctore R. P. Petro Biuero Societatis IESV *Theologo, non minùs ſacrorum Patrum teſtimoniis quàm imaginibus ornatum eſt, ad conſolationem laborantium & ægrotantium; ac proinde prælo ac luce dignißimum eſſe iudico.*

Gaſpar Eſtrix Canonicus & Plebanus Antuerp. ac Librorum Cenſor.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXXIV.

LABORE ET CONSTANTIA

